אור הסולם
מרכז מורשת בעל הסולם
www.orhasulam.org

מאמרים לענייני פסח מזהר הסולם, האריז"ל ותיקוני הזהר

מוגש לחברי "אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם".

© כל הזכויות שמורות לעמותת "אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם"

אור הסולם
מרכז מורשת בעל הסולם
www.orhasulam.org

תוכן עניינים

ספר הזהר עם פירוש הסולם על ענייני הפסח **4**
פרשת וירא 5
מתוך המאמר "וה' פקד את שרה" בנושא יציאת מצרים 5
פרשת שמות 6
מאמר "גלותא למה ולמצרים למה" 6
פרשת בא 11
מאמרים בנושא יציאת מצרים, מצה, קרבן הפסח 11
פרשת ויקהל 46
מאמר "לאדכרא יציאת מצרים" 46
פרשת אמור 49
מאמרים בנושאי מועדים, ליל פסח 49
פרשת בהעלותך 67
מאמר "פסח במועדו ופסח שני" 67
פרשת פנחס 74
מאמרים "חג הפסח", "ארבע גאולות" 74
פרשת כי תצא 94
מאמרים "פסח חמץ ומצה", "ר"ה פסח שבועות סוכות" 94
זהר חדש שיר השירים 97
מאמרים בנושא תפלין ביום וחול המועד 97
ספר הזהר פירוש הסולם על ענייני שביעי של פסח **102**
פרשת ויגש 103
מאמר "ואכלת ושבעת וברכת" בנושא "קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה כקריעת ים סוף" 103
פרשת בשלח 107
מאמרים בנושא "קריעת ים סוף" 107
פרשת תרומה 181
מאמרים בנושא "קשין... כקריעת ים סוף" 181
מאמרים בענייני פסח מאת האריז"ל **188**
שער הכוונות 189
דרושים בעניני פסח, יציאת מצרים, ספירת העומר וענין הסדר בקצור 189
שער הפסוקים 229
פרשות שמות, בא, נושאים – גלות מצרים, יציאת מצרים 229
פרי עץ חיים 262

שער חג המצות, שער ספירת העומר 262
מאמרים בענייני שביעי של פסח מאת האריז"ל.....302
שער הכוונות.....303
דרוש "ענין שביעי של פסח" 303
שער הפסוקים 306
פרשת בשלח, נושא - קריעת ים סוף.....306
פרי עץ חיים 309
שער חג המצות, פרק ח', נושא - שביעי דפסח וקריעת ים סוף 309
כתבי הרב יהודה צבי ברנדוויין זצ"ל.....311
השמטות ותיקונים מספר הזהר 312

ענייני פסח

מתוך ספר הזהר עם פירוש הסולם

וירא

תיד) תניא אמר רבי יוסי, כל מה [כ] שעושה הקב"ה, אינו צריך לעשות, אלא בדבור, דכיון דאמר, ממקום קדושתו יהא כך, מיד נעשה. בא וראה כח גבורתו של הקב"ה, דכתיב [א] בדבר ה' שמים נעשו. דאמר ר' [ג] יוחנן מאי דכתיב [ב] ועברתי בארץ מצרים אני ולא [ל] מלאך וגו'.

תטו) [ס] אי הכי, יקרא סגיאה הוא למצראי, דלא דמי מאן דתפש מלכא, למאן דתפש הדיוטא. ועוד אין לך אומה מזוהמת בכל טומאה, כמו המצרים, דכתיב בהו [ג] אשר בשר חמורים בשרם וגו'. שהם חשודים על משכב זכור, והם [י] באים מחם, שעשה מה שעשה לאביו, וקלל אותו, ולכנען בנו. וכי לא היה להקב"ה, מלאך, או שליח, לשגר לעשות נקמה [י] במצרים, כמו שעשה באשור, שהיה [ס] בנו של שם, דכתיב [ד] ובני שם עילם ואשור. ושם היה כהן גדול ונתברך, שנאמר [ה] ברוך ה' אלהי שם. והיה לשם הגדולה והברכה על אחיו. וכתיב בם, [י] ויצא מלאך ה' ויכה במחנה אשור. ועל ידי שליח נעשה, כ"ש המצרים, שהם מזוהמים, יותר מכל אומה, ואמר אני ולא מלאך.

תטז) אלא אמר רבי יהודה, מכאן למדנו כח גבורתו של הקב"ה, ומעלתו, שהוא גבוה על הכל. אמר הקדוש ברוך הוא, אומה זו של מצרים, מזוהמת ומטונפת, ואין ראוי לשגר מלאך, ולא שרף, דבר קדוש בין רשעים ארורים מטונפים, אלא אני *) עושה, מה שאין יכול לעשות מלאך, ולא שרף, ולא שליח, שאני אומר ממקום קדושתי, יהא כך, ומיד נעשה, מה שאין המלאך יכול לעשותו. אבל הקב"ה, ממקום קדושתו, אומר יהא כך, ומיד נעשה, מה שהוא רוצה לעשות. ולפיכך לא נעשית נקמה זו, ע"י מלאך ושליח, [ט] בשביל קלון המצרים, ולהראות גדולתו של מקום, שלא רצה [י] שיכנס ביניהם דבר קדוש, ועל הדרך הזה נאמר, אני ולא מלאך, אני יכול לעשותו ולא מלאך.

מסורת הזהר

א) **בדבר ה' שמים נעשו:** לעיל ב"א ש"ד ציון א'. ב) **ועברתי בארץ מצרים:** לעיל ל"ג ציון ב'. ג) **אשר בשר חמירים בשרם:** ח"א קעג. רכג: ח"ב קצב: קצג: ח"ג יד: ת"ז ת"ה בהשמטות קמב. ד) **ובני שם:** בראשית יוד. ה) **ברוך ה' אלקי שם:** שם ט'. ו) **ויצא מלאך ה':** ישעיה ל"ז. ז) **ויאמר ה' לדג:** (יונה ב') ח"ב מח. קצח. קצט.

חלופי גרסאות: כ נ"א פרנסה. ל נ"א שעשה. ג נ"א יהודה. ל נ"א מוסיף מלאך וגו'. ס נ"א וכי ול"ג אי הכי, ונ"א מוסיף אי הכי וכי. ו נ"א ל"ג באים. ז נ"א ל"ג במצרים כמו שעשה. ח נ"א מוסיף בן בנו. ט נ"א ובשביל. י נ"א שיכנסו.

הסולם

מאמר וה' פקד את שרה

תטו) אי הכי יקרא סגיאה וכו': אם כן, כבוד גדול הוא זה למצרים, שאינו (דפו"י דף קי"ז ע"א *) דף קי"ז ע"ב)

דומה מי שתפשו מלך למי שתפשו איש פשוט.

ביומו

ש מ ו ת

רמו) עד דהוו יתבי, אר"א לרבי שמעון אבוי, מה חמא קב"ה, לנחתא ד ישראל, למצרים בגלותא. א"ל חדא שאלתא את שאיל, או תרין. א"ל תרין. גלותא למה. ולמצרים למה. א"ל תרין אינון ואתחזרו לחד. א"ל קום בקיומך, בגינך יתקיים לעילא, משמך האי מלה, אימא ברי ה אימא.

רמז) פתח ואמר א) ששים המה מלכות ושמונים פילגשים. ו ששים המה מלכות, אינון גבריא דלעילא ז) מחילא דגבורא ז דאתאחדן ח בגליפין, ט דחיותא קדישא דישראל. ושמונים פילגשים, ממנן י בגליפוי כ דתחותוי. ל ועלמות אין מספר, כד"א ב) היש מספר לגדודיו. ועם כל דא כתיב, ג) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא מ היא שכינתא קדישא ח) דנפקא נ מתריסר זיהרא, ס דזהרא דנהיר לכלא, ואיהי אתקרי אמא.

רמח) כגוונא דא עביר קב"ה בארעא, זריק לכל עמין לכל עיבר, ומני עליהן ע רברבי, הה"ד ד) אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים, והוא נסיב לחולקיה פ כנישתא דישראל, הה"ד, ה) כי הלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת

מסרת הזהר

ת) (במדבר ח') **ח"ב** קסז. ח"ג כח: קמח: קמט: קע. **ת"ז** תי"ג כז: א) (שה"ש ו') ויצא ק"ד צ"ה. ג) (שה"ש ו') חיי שרה מ"ג צ"ב. ד) (דברים ד') **ח"ג** סד: **תק"ח** קכ"א ט"א של"ב. ה) (דברים ל"ב) ב"א קצ"ד צ"ד.

חלופי גרסאות

ג ל"ג האמצעי. ד לישראל. ה ל"ב אימא. ו ועלמות אין מספר ששים המה מלכות המה הגבורים של מעלה מכח גבורה. ז דאתחזרן; דאתחזק. ח מקליפין; בקליפין. ט דרוחא. י בקליפו; בקליפות. כ תחותוי. ל מוסיף בחזרא [נ"א בחד] חד ממאה ועלמות. מ ל"ג היא. נ מתריסין. ס דזהריא; דזיהרא. ע רברביא. פ לכנישתא.

דרך אמת ז] הששים גבורים הם מצד הקדושה שבגבורה תוקף הדין שבו ושמונים פילגשים הם מדרגות היצונים קליפות הממונים על העולם ולהם אחיזה תחת אלו ששים גבורים. ח] העטרה שהיא יוצאה מבעלי תריסיו המזהירים ומאירים

מאמר **הסולם** גלותא למה ולמצרים למה

פני המנורה יאירו וגו'. כי המלכות אינה מאירה מעצמה, רק מקבלת מששת הנרות.

רמו) עד דהוו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, אמר ר' אלעזר לר"ש אביו, מה ראה הקב"ה להוריד את ישראל למצרים בגלות. אמר לו, שאלה אחת אתה שואל, או שתי שאלות, א"ל ר"א, שתים, אני שואל, הגלות למה. ולמה דוקא למצרים. א"ל ר"ש, שתים הן, והן חוזרות לאחת. א"ל ר"ש, קום בקיום שלך, דהיינו במדרגתך, בשבילך יתקיים למעלה, במתיבתא דרקיע, דבר זה על שמך. אמור בני, אמור.

רמז) פתח ואמר, ששים המה מלכות ושמונים וגו': ששים המה מלכות, הם גבורים של מעלה שמצד הגבורה, הנאחזים

(דפו"י דף י"ד ע"ב)

בחקיקות, דהיינו בחיצוניות, של החיה הקדושה דישראל, שהיא המלכות, וע"כ נקראים על שמה **ששים מלכות.** והם מלאכים הממונים על האומות כמ"ש להלן. **ושמונים פלגשים.** הם המלאכים הממונים בחקיקות המלכות שמתחתיהן של הששים מלכות, וע"כ נקראים פלגשים ולא מלכות. **ועלמות אין מספר,** הוא כש"א, היש מספר לגדודיו. ועם כל זה כתוב, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, זו היא השכינה הקדושה היוצאת משנים עשר אורות (כנ"ל דף ב' ד"ה כד) והיא זהר המאיר לכל, וע"כ היא נקראת אמא, כמ"ש **אחת היא לאמה.**

רמח) כגוונא דא עביד וכו': כעין זה עשה הקב"ה בארץ, זרק כל העמים לכל צד,

ומינה

ש מ ו ת

היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, דא היא שכינת יקריה, דאשרי ביניהון, צ אחת היא ק ומיוחדת ליה. ראוה בנות ויאשרוה, כד"א ו) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. מלכות ופילגשים ויהללוה, אלין רברבי עמין דאתפקדן עלייהו.

רמט) ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, וכד תסתכל תלתא אינון, ועלמא בהו אתברי, ז) בחכמה ובתבונה ובדעת, ועלמא לא אתברי אלא בגיניהון דישראל, כד בעא לקיימא עלמא, עבד לאברהם ברזא דחכמה. ליצחק, ברזא דתבונה. ליעקב ברזא דדעת. ר ובהאי אתקרי, ח) ובדעת חדרים ימלאו. ובההיא שעתא אשתכלל כל עלמא. ומדאתילידו *) ליעקב תריסר שבטין, אשתכלל כלא, כגוונא דלעילא.

רנ) כד חמא קב"ה חדוותא סגיאה דהאי עלמא תתאה, ט דאשתכלל כגוונא דלעילא, אמר, דילמא ח"ו יתערבון בשאר עממין, וישתאר פגימותא בכלהו עלמין. מה עבד קב"ה, טלטל לכלהו מהכא להכא, עד דנחתו ת למצרים, למידר דיוריהון בעם קשי קדל, דמבזין נמוסיהון, ומבזין להון לאתחתנא בהו, ולאתערבא

מסרת הזהר

ו) (משלי ל"א) ב"ב קל"ח. צ"א. ז) (שמות ל"א) ח"ב קיז ח"ג קסד. ת"ז בהקדמה יד: ח) (משלי כ"ד) ח"ב קכג. ח"ג נד: קלו. רפט: רצו. ת"ז תכ"א מט.

חלופי גרסאות

צ ל"ב אחת היא. ק ומיחדת לה. ר והיינו דכתיב. ש אשתכלל. ת ל"ג למצרים; במצרים.

מאמר **הסולם** גלותא למה ולמצרים למה

ומינה עליהם ממונים, ז"ש, אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים. והוא דהיינו הקב"ה, לקח לחלקו את כנסת ישראל. ז"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה, זו היא שכינת כבודו שהשרה ביניהם, אחת היא ומיוחדת לו. **ראוה בנות ויאשרוה** הוא כמש"א **רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה. מלכות ופלגשים ויהללוה,** אלו הם שרי העמים שנתמנו עליהם.

רמט) ועוד רזא דמלה וכו': ועוד, סוד הדבר הוא, שלמדנו בעשרה מאמרות נברא העולם, וכשתסתכל הם רק שלשה, שהעולם נברא בהם, דהיינו בחכמה, ובתבונה ודעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל. וכשרצה הקב"ה, לקיים את העולם, עשה לאברהם, בסוד החכמה, ליצחק בסוד התבונה, ליעקב בסוד הדעת, שבזה נקרא ובדעת חדרים ימלאו. שז"ס שחג"ת, שהם אברהם יצחק ויעקב, עלו ונעשו חב"ד. ובאותה שעה נשתכלל כל העולם. וכשנולדו ליעקב י"ב שבטים, שהם סוד י"ב גבולי אלכסון (כנ"ל דף ב' ד"ה כד) נשתכלל הכל, בעולם הזה, כעין של מעלה. באצילות.

(דפו"י דף י"ד ע"ב *) דף ט"ו ע"א)

רנ) כד חמא קב"ה וכו': כשראה הקב"ה את השמחה הגדולה של עולם הזה בשנשתכלל כעין של מעלה, אמר, פן ח"ו יתערבו י"ב השבטים, בשאר העמים, וישאר פגם בכל העולמות. מה עשה הקב"ה, טלטל את כולם מכאן לכאן, עד שירדו למצרים לשבת בדירותיהם בתוך עם קשי עורף המבזים מנהגיהם ומבזים אותם מלהתחתן בהם, ומלהתערב עמהם, וחשבו אותם לעבדים. הזכרים מאסו בהם והנקבות מאסו בהם, עד שנשתכלל הכל בזרע קדוש, בלי תערובת עם נכר, ובינתים נשלם עונם של העמים. שנאמר כי לא שלם עון האמורי עד הנה. וכאשר יצאו, יצאו צדיקים קדושים, שכתוב שבטי יה עדות לישראל. בא ר"ש ונשקו בראשו, אמר לו עמוד בני בקיום שלך, דהיינו במדרגתך, כי השעה עומדת לך.

ובזה מיושבים ב' השאלות ששאל לעיל (אות רמ"ו), למה נגלו ישראל, ולמה למצרים דוקא. כי מפחד שלא יתערבו השבטים בשאר האומות, שהיו מוקירים את ישראל, הגלה אותם למצרים שהיו בעלי גאה ומבזים ומואסים בישראל, והיו שם עד ששלם עון אמורי ובאו לארצם

ש מ ו ת

בהדייהו, וחשיבו להון עבדין. גוברין ט] געלן בהון, נוקבתא געלן בהון עד דאשתכלל כלא בזרעא קדישא, ובין כך ובין כך שלים חובא דשאר עמין, דכתיב ק) כי לא שלם עון האמורי עד הנה. וכד נפקו, נפקו זכאין קדישין, דכתיב ר) שבטי יה עדות לישראל. אתא ר' שמעון ונשקיה ברישיה, א"ל קאים ברי בקיומך, דשעתא קיימא לך.

רנא) יתיב ר' שמעון, ור' אלעזר בריה קאים ומפרש מלי דרזי דחכמתא, והוו אנפוי נהירין כשמשא. ומלין א מתבדרין וטאסין ברקיעא. יתבו תרין יומין דלא אכלו ולא שתו, ולא הוו ידעין אי הוה יממא או ליליא. כד נפקו, ידעו דהוו תרין יומין דלא טעמו מידי. קרא על דא רבי שמעון, ש) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ומה אי אנן בשעתא חדא כך, משה, דקרא אסהיד ביה, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו', עאכ"ו.

רנב) כד אתא רבי חייא קמיה ב דרבי, וסח ליה עובדא, תוה ג רבי, ואמר ד ליה ר' שמעון בן גמליאל אבוי, ברי, ר' שמעון בן יוחאי אריא, ורבי אלעזר בריה אריא, ולאו ר' שמעון כשאר אריוותא, עליה כתיב ת) אריה שאג מי לא יירא וגו'. ומה עלמין דלעילא מזדעזעין מיניה, אנן עאכ"ו. גברא דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאיל ובעי, אלא הוא גוזר, ה קב"ה מקיים. קב"ה גוזר, ואיהו מבטל. והיינו דתנן, מאי דכתיב א) מושל באדם צדיק ו מושל יראת אלהים, ז הקב"ה מושל באדם, ומי מושל בהקב"ה, צדיק. דאיהו גוזר גזרה, והצדיק מבטלה.

מסרת הזהר

ק) (בראשית ט"ו) נח י"ט צ"א. ר) (תהלים קכ"ב) ויצא צ"ז צ"ה. ש) (שמות ל"ד) תולדות י"ט צ"ג. ת) (עמוס ג') ח"ב יח. ח"ג קנד. רע. ת"ז תכ"ב סד. תכ"ו עב.
א) (שמואל ב' כ"ג) הקסה"ז קל"ג צ"ג.

חלופי גרסאות

א מתברכין. ב דר' גמליאל. ג ל"ג רבי. ד ל"ג ליה; ל"ג מן ליה עד ברי; ואמר רבן גמליאל רשב"י. ה וקב"ה. ו ל"ג מושל ביראת אלקים. ז קב"ה הוא.

דרך אמת ט] מחזיקים אותם מיאוס ומאוס מבלי להתחתן עמהם ועי"ז נשאר ישראל זרע כשר שלא נתערבו בהם.

מאמר **הסולם** לחם לא אכל ומים לא שתה

לארצם הם, שאין עוד פחד מפני תערובות בשאר העמים.

רנא) יתיב ר"ש ור"א וכו': ישב ר' שמעון, ור' אלעזר בנו עומד ומפרש דברי סודות החכמה, והיו פניו מאירות כשמש. והמלות מתפזרות ומעופפות ברקיע. ישבו שני ימים שלא אכלו ולא שתו, ולא היו יודעים אם היה יום או לילה. כשיצאו, ידעו שכבר חלפו שני ימים שלא אכלו כלום. קרא על זה ר"ש, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ומה אם אנו שזכינו לדבקות עם ה' שעה אחת, היה כך, שחלפו עלינו באור ה' ב' ימים, שלא ידענו היכן אנו, משה שהכתוב מעיד עליו, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה.

(דפו" דף ט"ו ע"א)

רנב) כד אתא ר' חייא וכו': כשבא ר' חייא לפני רבי וסיפר לו המעשה, תמה רבי. ואמר לו ר' שמעון בן גמליאל אביו, בני, ר' שמעון בן יוחאי הוא אריה, ור' אלעזר בנו אריה, ואין ר' שמעון כשאר אריות, עליו כתוב, אריה שאג מי לא יירא וגו'. ומה העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו, אנו על אחת כמה וכמה. הוא איש, שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל והתפלל, אלא הוא גוזר והקב"ה מקיים. הקב"ה גוזר, והוא מבטל. והיינו שלמדנו, מה שכתוב, מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים, הוא, כי הקב"ה מושל באדם, ומי מושל בהקב"ה צדיק. שהוא גוזר גזרה, והצדיק מבטלה.

ש מ ו ת

שיז) א"ר כ יודאי ל א"ר יצחק, מ מה הוה מחשבתהון דמצראי, נ דממנע מישראל פריה ורביה, ושלטנא דממנא עליהון דאעיל בלבהון כך. ס אלא, אמר להון, הוו ידעין, דזמין ברא חדא למיפרק מישראל, דיתעביד דינא באלהיהון על ידיה.

שיח) ע דאמר רבי יוחנן, בשעה שאמר משה, ג ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים, ד' מאות פרסה. אמר ליה קב"ה, גזרה נגזרה לפני, דכתיב ד יפקד יי' על צבא המרום במרום וגו'. באותה שעה נטלה השררה ממנו, ונתמנה דומה שר של גיהנם, לידון שם נפשות הרשעים. ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה.

שיט) אמר רבי חנינא, כתיב ה ובאלהיהם עשה יי' שפטים. וכי באלהי של כסף, ושל זהב, ושל עץ, ושל אבן, יש שפטים. אלא אמר רבי יוסי, של כסף ושל זהב פ היו נתכים מאליהם, ושל עץ מתרקבין.

שכ) אמר רבי אלעזר, אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקב"ה לעשות צ בו שפטים, לשרוף אותו באש, כמה דאת אמר, ו פסילי אלהיהם תשרפון באש. כדי

מסרת הזהר

ג) (שמות י"ב) לעיל דף ל"א ציון פ'. ד) (ישעיה כ"ד) לעיל דף ל' ציון מ'. ה) (במדבר ל"ג) ח"א רנו. ח"ב לח. ח"ג רנא: ו) (דברים ז') ח"א רנו. ח"ג מב. קיא: רנא: ת"ז ת"ב בהשמטות קלט. ז"ח ע"ז ט"ג שט"ז.

חלופי גרסאות

י בני נשא. כ יצחק. ל ל"ג א"ר יצחק. מ מה חיתה מחשבתו של מצרים למנוע ישיאל מפריה ורביה והשר הממונה עליהם שהכניס בלבם כך אמר להם הוו יודעים שעתיד בן אחד להוליד לישראל ועתיד לעשות דין באלהיהם על ידו. נ לממנע. ס ל"ג אלא. ע אמר. פ ל"ג היו; היה. צ ל"ג בו.

הסולם

מאמר

(כנ"ל אות רצ"ח) שהיו נעקצים ממלאכי השרת, כאותם הקוצים שאנשים נעקצים מהם.

מאמר בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

שיז) א"ר יודאי וכו': אר"י א"ר יצחק, מה היה מחשבתם של המצרים, למנוע מישראל פריה ורביה, ומחשבתו של השר הממונה עליהם שהביא זאת בלבם. כי ויאמר אל עמו, פירושו השר שלהם (כנ"ל אות רצ"ה) ומשיב, אלא אמו להם, היו יודעים שבן אחד עתיד לצאת מישראל, שיעשה דין על ידו באלהיכם.

שיח) דאמר ר' יוחנן וכו': שאמר ר"י, בשעה שאמר משה, בכל אלהי מצרים אעשה שפטים, הלך דומה שרו של מצרים ד' מאות פרסה, מרוב פחד, אמר לו הקב"ה, גזרה

(דפו"י דף י"ח ע"א)

בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

נגזרה לפני ואין להשיבה, שכתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום. באותה שעה הוסרה השררה ממנו ונתמנה דומה להיות שר של גהינם לדון שם נפשות הרשעים. ור' יהודה אומר על המתים נתמנה.

שיט) אמר ר' חנינא וכו': אר"ח, כתוב, ובאלהיהם עשה ה' שפטים. ושואל, וכי באלוה של כסף או של זהב ושל עץ ושל אבן, יש שפטים. אלא אמר ר' יוסי, של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם, ושל עץ נרקבים.

שכ) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקב"ה לעשות בו שפטים, לשרוף אותו באש. כש"א פסילי אלהיהם תשרפון באש, כדי שיהיה ריחו נודף. ועוד, ראשו על כרעיו ועל קרבו, בדרך בזיון.

ש מ ו ת

שיהא ריחו נודף. ועוד, ז ראשו על כרעיו ועל קרבו. ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מכולן, הדא הוא דכתיב, שפטים.

שכא) אמר רבי יהודה באלהיהם ממש ק וזהו שר שלהם, לקיים, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכ"ש שר שלהם. ר על כן כתיב, הבה נתחכמה לו.

שכב) רבי יוחנן אמר, הרבה ע"ז היו במצרים, ונילוס אלוה *) שלהם ש היה ובכלל אלהיהם ת היה הוא, ובכולם עשה ה' שפטים. אמר רבי אבא, הא דר' יוחנן דייקא, ופשיטא, משום דאלהיהם נלקים בתחלה, ואח"כ האומה, וכן נילוס נלקד בתחלה, והעצים והאבנים, הה"ד ת ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים שהיו להם אלהות ממש. א ואמר רבי יצחק, על צבא המרום במרום כתיב, ונילוס לא היה במרום. ב א"ר יוחנן, רוב מימיו כדוגמתן במרום. ג אמר רבי יצחק, שו שלהם נלקה בתחלה, ואח"כ שאר אלהיהם.

שכג) רבי שמעון ד ברבי יוסי אומר, לקות אומה של מצרים ממש, לא היו אלא בים, דכתיב, ט לא נשאר בהם עד אחד. וקודם זה, נעשה שפטים באלהיהם וע"ד כתיב, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה. ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע ח להם. ונוסף גם הוא על שונאינו, נבאו על מחנות עליונים ט שיהיו שרויים בתוכם. ונלחם בנו, נבאו על מה דכתיב י ה' ילחם לכם וגו'. ועלו מן הארץ, כמה דאת אמר כ ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

מסרת הזהר

ז) (שמות י"ב) ח"א רנו. ח"ב לט: רלז. ח"ג רנא.: ח) (שמות ז') ח"ב כח: כט. ט) (שמות י"ד) ח"ב מז:

חלופי גרסאות

ק זהו. ר ועל. ש ל"ג היה. ת ל"ג היה שוא. א מוסיף תנא ר' אליהו מה ת"ל בעצים ובאבנים אלא מלמד שאפילו ע"ז שלהם היה פולסים ומוצאים דם שנאמר אומרים לעץ אבי אתה. ב אלא ול"ג מן אמר ר' יוחנן עד שר. ג אלא ול"ג א"ר יצחק. ד בר; ור"י אומרים. ח ל"ג להם.

הסולם

מאמר

ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מכולן. זהו שכתוב, שפטים.

שכא) אמר רבי יהודה וכו': אר"י באלהיהם ממש עשה שפטים, וזהו השר שלהם, לקיים יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכל שכן השר שלהם. ע"כ כתוב, הבה נתחכמה.

שכב) ר' יוחנן אמר וכו': רי"א, הרבה עבודה זרות היו במצרים, ונהר נילוס אלוה שלהם היה, והוא היה בכלל אלהיהם, ובכולם עשה ה' שפטים. א"ר אבא, דעה זו של ר' יוחנן, היא מדויקת וברורה, משום שאלהיהם מוכים תחלה ואחר כך האומה. וכן נילוס הוכה בתחילה והעצים והאבנים, שעבדו אליהם, ז"ש

(דפו"י דף י"ח ע"א *) דף י"ח ע"ב)

בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים, שהיו להם אלהות ממש. וא"ר יצחק לר' יוחנן, על צבא המרום במרום, כתוב, ונילוס לא היה במרום, אלא בארץ. אמר ר' יוחנן לרוב מימיו של נילוס הם נדמים כמו שהיה הנהר במרום. אמר ר' יצחק, השר שלהם מוכה בתחלה ואח"כ שאר אלהיהם.

שכג) ר' שמעון ברבי יוסי וכו': ר"ש בר"י, אומר, הכאת האומה של מצרים ממש, לא היתה אלא בים, שכתוב, לא נשאר בהם עד אחד, ומקודם לכן נעשה שפטים באלהיהם, וע"כ כתוב, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה, שנבאו על העתיד כפי מה שקרה להם. **ונוסף גם הוא על שונאינו,** נבאו על מחנות מלאכים העליונים שיהיו שרוים בתוכם (כנ"ל אות שט"ז

ש מ ו ת

ו שיהיו שרויים בתוכם. ונלחם בנו, נבאו על מה דכתיב י) ה' ילחם לכם וגו'. ועלה מן הארץ, כמה דאת אמר כ) ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

שכד) י) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. רבי אלעזר פתח, מ) שיר השירים אשר לשלמה. תנא, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עלה בחפץ לפניו, וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו, ועלה בחפץ לפניו, לנהוג היום והלילה. וברא המלאכים ז הממונים בחסדו, ח ביום. וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה. הדא הוא דכתיב, נ) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי. אלו מימין, ואלו משמאל, ט אלו מקשיבים שירת היום, י שירתם של ישראל כ קדוש. רבי יצחק אמר, אותם ל שאומרים שירה בלילה, מקשיבים שירתם של ישראל ביום, הדא הוא דכתיב, ס) חברים מקשיבים לקולך.

שכה) אמר רבי שמעון, כת אחת, ת כלולה משלש כתות, אומרת שירה בלילה. הה"ד, ע) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

שכו) אמר רבי אלעזר, עשרה דברים נבראו ביום ראשון, נ מהם מדת לילה,

מסרת הזהר

י) (שמות י"ד) **ח"ב** מז.: כ) (שמות י"ד) **ח"ג** קח: ת"ז ח"ה כ: **תק"ח** צ"ט ט"ד שמ"ב. ל) לעיל אות קע"ו צ"פ. מ) (שה"ש א') **ח"ב** קמג.: קמד.: קמה.: **ח"ג** נו: רפד: **ז"ח** ס' ט"ג שמ"ו. ס"א ט"ב של"ג ט"ד ש"א שמ"ג. ס"ב ט"ג שי"ז, שי"ט, שכ"ח. ס"ג ט"א שמ"ד. נ) (תהלים מ"ב) לך נ"ד צ"א. ס) (שה"ש ח') לך ז' צ"א. ע) (משלי ל"א) ב"א ס"ט צ"ג. ויחי רס"ח צ"ה.

חלופי גרסאות

ו שהיו. ז מוסיף הממונים לומר שירה. ח מוסיף ביום לומר שירה ביום זמן החסד. ט ואלו. י מוסיף ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם. כ קדושים. ל שמקשיבים. מ בלילה. נ ומהם.

מאמר **הסולם** בכל אלהי מצרים אעשה שפטים

שט"ז) ונלחם בנו, נבאו על מה שכתוב, ה' ילחם לכם, ועלה מן הארץ, הוא כש"א, ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

בא

עד) ועבר יי' לנגוף את מצרים וגו'. תנא א"ר יוסי, האי קרא קשיא, וכי וראה את הדם ואח"כ ופסח, דמשמע ל דסימנא הוא מ דעביד. ואי תימא בגין דמא דאיהו מצוה, אמאי לבר. ואמאי בתלת דוכתי דפתחא. והא כתיב ז) הוא גלי עמיקתא וגו'. נ ומ"ט ס בעא דאתגליא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות.

עה) אלא תנא, כתיב, ח) וירא יי' וינאץ, וכתיב, ט) וירא יי' כי רבה רעת האדם בארץ. ותנינן לא אתחזי אשגחותא ע דלעילא, אלא כד אתחזי לתתא עובדא דאתעביד עובדא מניה פ ועד דעבדין עובדא לתתא לא משגיחין צ לאבאשא, בר הרהורא דע"ז, דכתיב י) השמרו לכם פן יפתה לבבכם. ומדאתעביד עובדא, אשגחותא דלעילא אתער, ובגין כך, כלא, בין לטב בין לביש, בעובדא תליא מלתא.

עו) א"ר יוסי, כל שוקי מצרים, מליין טעוון הוו, ועוד יא דבכל ביתא וביתא, הוו ק שכיחי זינין, דמתקטרי בחרשייהו, באינון כתרין תתאין דלתתא, ומתערין רוח מסאבא בגווייהו.

עז) ורזא דמלה תנא, כתיב, ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות. ר אגודת אזוב למה. בגין לבערא רוח מסאבא מביניהו, ש ולאחזאה בפתחייהו, בהני תלת דוכתי, מהימנותא שלימתא.

מסרת הזהר

ז) (דניאל ב') ח"ב קפז. שב: ז"ח כ"ז ט"א שמ"ח, ט"ב שכ"ט. ח) (דברים ל"ב) ח"ג פג: ט) (ברשית ו') ב"ב רי"ב צ"ג. י) (דברים י"א) ח"ב מג: ח"ג רסב:

דרך אמת יא) בכל בית היו מוצאים מיני כישוף שהיה מקושר כישופם במדריגות חיצונות של הקליפות.

חלופי גרסאות

ל ההא סימנא. מ דאתעביד. נ מ"ט. ס ל"ג בעא. ע לעילא פ וע"ד ול"ג ועד דעבדין עובדא לתתא. צ מוסיף לאבאשא עובדא. ק שכחי. ר מוסיף אגודת אזוב אגודת. ש בדפו"י כתב כאן האי קרא קשיא וכי ראה את הדם ואח"כ ופסח דמשמע דסימנא הוא דעביד אמאי והא כלא גליא קמי קב"ה וכתיב הוא גלי עמיקתא ומסתרתא אלא תנא כתיב וירא ה' וינאץ וגו' וכתיב וירא ה' כי רבה רעת וגו' ותנינן לא אתחזי אשגחותא לעילא אלא כד אעתחזי לתתא עובדא ומדאתעבד עובדא אשגחותא לעילא אתער ובג"כ כלא בין לטב בין לביש בעובדא תליא מלתא. ולקחתם אגודת אזוב וגו' אגודת אזוב למה ומ"ט בעא דאתגלייא דמא על המשקוף ועל שתי המזוזות א"ר יוסי כל שוקי מצרים מליין טעוון הוו ובכל ביתא וביתא הוו שכיחי זיינין דמתקטרון בחרשייהו באינון כתרין תתאין דלתתא ומתערין רוח מסאבא בגווייהו וע"ד אגודת אזוב בגין לבערא רוחי מבינייהו.

הסולם

מאמר

מאמר ועבר - על המשקוף ועל שתי המזוזות

עד) ועבר ה' לנגוף וגו': למדנו א"ר יוסי, מקרא זה קשה, וכי וראה את הדם, ואח"כ ופסח, שמשמע שעשה סימן, ואם תאמר שהוא מטעם מצות נתינת הדם, למה ניתן, לחוץ מפתח, ולמה על המשקוף וב' מזוזות. ולמה צריך לזה, הרי הכל גלוי לפני הקב"ה, וכתוב והוא גלי עמיקתא ומסתרתא, ולמה היה צריך שיגלה הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות.

עה) אלא תנא כתיב וכו': ומשיב, אלא למדנו, כתוב, וירא ה' וינאץ. וכתוב, וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ. ולמדנו, ההשגחה אינה נראית למעלה, אלא כשנראה ממנו מעשה למטה. וטרם שנעשה מעשה למטה אין משגיחים

(דפו"י דף ל"ה ע"ב)

ועבר-על המשקוף ועל שתי המזוזות

להעניש, חוץ מהרהור ע"ז, שמענישים בלי מעשה, שכתוב, השמרו לכם פן יפתה לבבכם. ומשנעשה מעשה מתעוררת ההשגחה שלמעלה. ומשום זה הכל, בין לטוב ובין לרע, הדבר תלוי במעשה.

עו) א"ר יוסי וכו': אמר רבי יוסי, כל שוקי מצרים היו מלאים אלילים, ועוד, שבכל בית ובית היו נמצאים מיני מכשפים, שמתקשרים בכשפיהם בכתרים התחתונים שלמטה, ומעוררים רוח הטומאה ביניהם.

עז) ורזא דמלה וכו': וסוד הדבר, למדנו, כתוב, ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף וגו'. שואל, למה אגודת אזוב. ומשיב, כדי לבער רוח הטומאה מביניהם,

ולהראות

בא

חד הכא, וחד הכא, וחד בגווייהו ת בגין כך, ופסח יי' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף, משום דחמי א שמא קדישא רשים על פתחא.

עח) א"ר יהודה, אי הכי אמאי דמא, ב דהא תנינן, חוור וסומק וחד דכליל ביני גווני. א"ל, תרי דמי הוו, חד דמלה, וחד דפסחא. דמילה רחמי, דפסחא דינא.

עט) א"ר יהודה, לאו הכי, אלא כמה דאוליפנא, ג דאחזר ההוא דמא קב"ה לרחמי, כאילו הוו חוור בגו גווני, הה"ד, כ ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי וגו'. ואע"ג דהוה סומקא, אתחזר לרחמי, דכתיב בדמיך חיי. ובג"כ, רשים פתחא בתלת סטרין, חד הכא, וחד הכא, וחד ביניהו.

פ) תאני ר' חזקיה, תרין דמי אתחזו, לקבל תרי כתרין, ד דאתחזו לעילא בההיא שעתא. ה א"ר יוסי, חד כתרא דכלילא בתרין סטרין ו טמירין, *) ברחמי ודינא.

פא) אמר רבי אבא, בכמה אתרין חס קודשא בריך הוא על בנוי: עבד בר נש ביתא, וקודשא בריך הוא אמר ליה, כתוב שמי, ושוי לפתחך, ואת שרי לגו ביתא, ואנא ז אותיב לבר בפתחך לנטרא לך. ח והכא אמר, רשים על פתחא רזא דמהימנותא דילי, ואת שרי לגו ביתך, ואנא ט נטיר לך לבר, דכתיב ואתם לא

מסרת הזהר
כ) (יחזקאל ט"ז) ח"ג צא:

חלופי גרסאות
ת ובגין. א שמיה. ב דקא. ג דחזר. ד דאתערו דאתעטרו. ה ל"ג מן א"ר יוסי עד א"ר אבא. ו ל"ג טמירין. ז איתיב. ח הכא. ט אסתמר.

הסולם

מאמר ולהראות על בתיהם, באלו ג' המקומות, את האמונה השלמה, אחד מכאן ואחד מכאן על ב' המזוזות, הרומזות על ב' קוין ימין ושמאל. ואחד ביניהם, על המשקוף הרומז על קו האמצעי. ומשום זה ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף, משום שרואה את השם הקדוש רשום על הפתח. שה"ס ג' הקוין.

עח) א"ר יהודה אי וכו': אר"י, אם כן, שרומזים על ג' הקוין, למה נעשה זה בדם. הרי למדנו שצבע ג' הקוין הם, לבן ואדום, ואחד שביניהם, כולל בין הצבעים, כלומר שצבעו ירוק כחמה הכולל לבן ואדום. ולמה נרמזו כל ג' הקוין בצבע אדום שהוא הדם. אמר לו, שני דמים היו אחד של הפסח, ואחד של המילה שמלו את עצמם, והדם של המילה הוא רחמים, אע"פ שהוא אדום, והדם של הפסח הוא דין, ולפיכך לא תלוי כאן בצבעים.

עט) א"ר יהודא לאו וכו': אר"י, אינו כן. אלא כמו שלמדתי, שהחזיר הקב"ה את דם ההוא לרחמים, כאלו היה הלבן שבין הצבעים. ז"ש ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך (דפו"י דף ל"ה ע"כ *) דף ל"ו ע"א)

ועבר-על המשקוף ועל שתי המזוזות ואומר לך בדמיך חיי וגו', ואף על פי שהיה אדום, הוחזר לרחמים, כי כתוב בדמיך חיי. וע"כ כאן, לא תלוי הדבר בצבעים, ומשום זה רשם על הפתח בג' צדדים, אחד כאן, ואחד כאן, ואחד ביניהם, שרומזים על ג' קוין.

פ) תאני ר' חזקיה וכו': ר' חזקיה למד, שני דמים נראו, דם פסח ודם מילה, שהם כנגד שני כתרים, דהיינו ספירות, שנראו למעלה באותה שעה, שהם ב' הקוין חסד וגבורה. א"ר יוסי, הם כנגד כתר אחד הכלול בב' צדדים הנסתרים, דהיינו ברחמים ובדין. פירוש. כי קו האמצעי, שהוא ספירת ת"ת, כלול בעצמו מב' הקוין, שיש בו בת"ת, רחמים ודין, ואמר ר' יוסי, כי כנגדו הם ב' הדמים, שדם מילה הוא הרחמים שבת"ת, ודם פסח הוא הדין שבת"ת.

פא) אמר ר' אבא וכו': אר"א, בכמה מקומות רחם הקב"ה על בניו: עשה אדם בית. והקב"ה אמר לו, כתוב שמי ושים לפתחך, ואתה תשב בתוך הבית, ואני אשב לחוץ אצל פתחך לשמור אותך. וכאן בפסח, אמר רשום על הפתח סוד האמונה שלי, דהיינו ג' הקוין על ב' המזוזות

בא

תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, וכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ד' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף.

פב) תו אמר רבי אבא, כגוונא דשמא קדישא י ה עבדו בההוא שעתא. מה שמא קדישא אתחזר בהאי שעתא דינא, אוף כ הכי ל אתחזר מ האי דמא בהאי שעתא דינא, דכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות, רשימא נ דכלהו סומקא, לאתחזאה, דהא אתחזר בדינא, למעבד נוקמין.

פג) ס ורזא דמלה, כגוונא דהוי לעילא בההוא שעתא, ע כד בעי לאתחזאה לתתא, אי רחמי רחמי, ואי דינא דינא, הדא הוא דכתיב, וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו'. פ ולזמנא דאתי כתיב, ל) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה. דזמין צ לאחזאה כלהו דינא למעבד נוקמין.

פד) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא, משום דתנינן, אמר ק רבי יצחק, לא ליבעי ליה לאינש למיזל בשוקא, ולאשתכחא בשוקא, בזמנא דדינא תליא במתא, דכיון דרשותא אתייהיב למחבלא, מאן דפגע ביה אתזק. והכא משום דדינא אשתכח, לא בעיא לנפקא לבר.

פה) תניא אמר רבי יוסי, ר בההוא ממש דאשתכח דינא ש למצראי, ת בההוא ממש אשתכח רחמי לישראל, הדא הוא דכתיב, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם.

מסרת הזהר
ל) (ישעיה ס"ג) תולדות ל"ו צ"י.

חלופי גרסאות
י ל"ג ה עבדו ה ג' ווי"ן. כ הכא. ל אתחזרו; אחזיאו. מ ל"ג האי דמא. נ דא כלהו. ס כתב מן ולזמנא דאתי עד למעבד נוקמין קודם ורזא דמלה. ע כדבעי. פ ל"ג מן ולזמנא עד ואתם. צ לאתחזרא. ק מוסיף ר"י אמר ר' ירמיה. ר מוסיף בהוא אתר. ש למבראי. ת מוסיף בהוא אתר.

הסולם

מאמר המזוזות ועל המשקוף כנ"ל, ואתה תשב תוך ביתך ואני אשמור אותך מבחוץ. שכתוב, ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. וכתוב, וראה את הדם על המשקוף וגו' ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף. הרי ששמר אותם הקב"ה מבחוץ.

פב) תו אמר ר' אבא וכו': עוד אר"א, כעין השם הקדוש **ה** עשו באותה שעה, דהיינו ג' קוין: ב' על המזוזות וא' על המשקוף מלמעלה, שהוא דומה לצורת **ה'**. שהיא המלכות. וע"כ, מה השם הקדוש חזר באותה שעה להיות דין על המצרים, כך חזר הדם באותה שעה להיות דין, שכתוב, וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות, שהציון של כולם היה אדום הרומז על דין, והוא להראות, שעא"פ שהוא רחמים לישראל, חזר להיות דין לעשות נקמות במצרים.

פג) ורזא דא כגוונא וכו': וסוד הדבר. כעין שהיא למעלה באותה שעה, כך היו צריכים להראות למטה, אם רחמים רחמים, אם

(דפו"י דף ל"ו ע"א)

ועבר-על המשקוף ועל שתי המזוזות דין דין. ולפי שהיה למעלה דין על המצרים, ע"כ כתוב, וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף וגו'. אשר דם רומז על דין. ולעתיד לבא כתוב, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וגו', שעתיד להראות כולם דין לעשות נקמות. יאדימו אז מלבושיו בדם.

פד) ואתם לא תצאו וגו': שואל, מהו הטעם, שנאסר להם לצאת מפתח ביתם. ומשיב, משום שלמדנו, שאדם אינו צריך ללכת בשוק ולהמצא בשוק בשעה שהדין תולה על העיר, כי כיון שניתן רשות למשחית, מי שפוגע בו ינזק. וע"כ כאן כיון שהדין היה נמצא למצרים, לא היו צריכים לצאת לחוץ.

פה) תניא, אמר ר' יוסי וכו': למדנו אר"י, בההוא ממש שנמצא בו דין למצרים נמצא בו רחמים לישראל, ז"ש, וראיתי את **הדם** ופסחתי עליכם. וכן למדנו, בכל אלו הכתרים הקדושים של מעלה, כמו שנמצא בהם דין נמצא בהם רחמים, והכל הוא בשעה אחת. תנא ר' חזקיה, כתוב, ונגף ה' את מצרים נגוף

בא

וכן תנא, בכל אינון כתרין קדישין דלעילא, כמה דאשתכח דינא, אשתכח רחמי, וכלא בשעתא חדא. תנא רבי חזקיה, כתיב, מ ונגף יי' את מצרים נגוף ורפא. נגוף למצרים, ורפא לישראל. מאי ורפא. ממאי שנימולו צריכים רפואה.

פו) ותנא, באותה שעה שנגפו מצראי, באותה שעה נתרפאו ישראל. דתניא אמר א רבי יוסי, מ"ד, ופסח יי' על הפתח, מאי על הפתח. ופסח יי' עליכם מבעי ליה. אבל על הפתח, על הפתח ממש ב זהו פתח הגוף. ואי זהו פתח הגוף. הוי אומר זו מילה.

פז) רבי שמעון אמר, בשעתא ג דאתפלג ליליא, וכתרא קדישא ד אתער לגבה דכורא. ומאן דכורא. חסד עלאה, דמשמע, דדא בלא דא לא סלקא, ובגין דא, דא מחי, ודא מסי, וכלא בשעתא חדא.

פח) וכתיב, ופסח יי' על הפתח, על הפתח הידוע. מאי הפתח, משום דאיהו פתחא ומשיכא דרוחא וגופא, ותא חזי, עד לא אתגזר ה אברהם, הוה אטים וסתים מכל סטרוי. מדאתגזר אתפתח מכלא, ולא הוי אטים וסתים כקדמיתא.

פט) והיינו רזא דתנינן, נ והוא ישב פתח האהל. משום דאתגלייא יו"ד. מאי קא מיירי. אלא אמר רבי יצחק ו דהוא אשרי בגלויא דא, חסד בצדק. ודא הוא פתחא, דמשכנא עלאה קדישא, משמע דכתיב האהל, ז האהל הידוע.

מסרת הזהר

מ) (ישעיה י"ט) ויחי ו' צ"א. נ) (בראשית י"ח) ב"א קכ"ט צ"א.

חלופי גרסאות

א מוסיף ר"י אמר ר' חזקיה. ב ופתח. ג דאתפלג כתרא קדישא אתערב ביה דכורא. ד אתערב בה. ה אדם. ו דהא; דהוו (ד"א). ז ל"ג האהל.

מאמר **הסולם**

ועבר-על המשקוף ועל שתי המזוזות

ורפא. פירושו, נגוף למצרים ורפא לישראל. שואל, מהו ורפא. ומשיב, ממה שנמולו, היו צריכים רפואה.

פו) ותנא באותה שעה וכו': ולמדנו, באותה שעה שנגפו המצרים, באותה שעה נתרפאו ישראל. שלמדנו, א"ר יוסי מה שכתוב, ופסח ה' על הפתח, מהו על הפתח, ופסח ה' עליכם היה צריך לומר. ומשיב, אבל על הפתח, על הפתח ממש, שזהו פתח הגוף, ואי זהו פתח הגוף. הוה אומר, זו היא מילה. דהיינו שריפא אותה.

פז) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, בשעה שנחצה הלילה, והכתר הקדוש, דהיינו מלכות, התעורר אצלה הדכר. ומי הוא הדכר, הוא חסד עליון, דז"א, שנודע, שאינו עולה זה בלי זה, כלומר, אע"פ שהלילה היא בחינת המלכות בלבדה, מ"מ לא יקרה לעולם שהמלכות תהיה בלי ז"א בעלה, ומשום זה, זה מכה וזה מרפא, המלכות מכה ז"א מרפא, והכל בשעה אחת.

פח) וכתיב, ופסח ה' על הפתח: היינו על הפתח הידוע, דהיינו פתח הגוף כנ"ל.

(דפו"י דף ל"ו ע"א)

מהו הפתח, למה נקרא פתח. משום שהוא הפתח להמשכת הרוח והגוף, שמשם נולדו. ובוא וראה. עד שלא נמול אברהם היה אטום וסתום מכל צדדיו, שלא היה יכול להוליד בקדושה, כיון שנמול נפתח בו הכל, ולא היה אטום וסתום כבתחילה.

פט) והיינו רזא דתנינן וכו': והיינו הסוד שלמדנו, והוא יושב פתח האהל, משום שנגלה הי'. שואל, מה הוא אומר. ומשיב, אלא אמר ר' יצחק, שהוא השרה בגילוי זה של הי'. החסד בצדק. פירוש שע"י המילה, נגלה הי' דשם שדי, שיורה, שנמשך **החסד** במלכות הנקראת **צדק**. וזהו הפתח של משכן העליון הקדוש, שהוא המלכות. שזה משמע, משכתוב **האהל**, דהיינו האהל הידוע, שהיא המלכות, הנקראת אהל.

פירוש מטרם שנמול היתה המלכות מקבלת מצד שמאל לבד, מבחינת חכמה בלי חסדים, שאז היא אטומה מכל צדדיה, שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים כנודע. וכשנמול נגלו בה החסדים ואז החכמה שבה מתלבשת בחסדים,

ומאירה

בא

צ) אמר רבי אלעזר, כד אתגלייא האי יו"ד, ח אתבשר, ואתברך בפתח האהל, ט דהיא צדק, י לאתבסמא בחס"ד. הדא הוא דכתיב, כחום היום, דהוא שעתא דשלטא חסד, חולקא דאברהם. ומ"ל דהאי פתח האהל, אתבסם לקבליה דאברהם. דכתיב, ס) ויי' ברך את אברהם בכל, דאתבסם בחס"ד, כ מדאתגלייא יו"ד.

צא) אמר רבי אבא, והוא יושב פתח האהל, כמה דכתיב ויי' ברך את אברהם בכל. דדא הוא פתחא קדישא, כתרא עשיראה. כחום היום, כמה דאתייהיב ליה כתרא דחסד, הדא הוא דכתיב כחום היום. כמה דיתיב בהאי, כך יתיב בהאי, דלא סליק האי בלא האי.

צב) ד"א *) ועבר יי' לנגוף את מצרים. מאי ועבר. דעבר על שורי ל דינא מ דכתרין, דהוו מתקשרי בכתרין אחרנין דלעילא, נ ושרא ס להו מקיומיהון, ועבר על אורחוי, בגין למעבד בהו דינא, ע ולנטרא להו לישראל, וכדין הוא, כל ועבר, ועברתי, ויעבר, פ דקודשא ב"ה אעבר על כל אורחוי, או לדינא, או לרחמי. הכא ועבר, בגין למעבד דינא, התם ויעבר, בגין לרחמא.

מסרת הזהר

ס) (בראשית כ"ד) חי' שרה ל"ז צ"ב ז"ח כ"ה ט"א של"ז, נ"א ט"ד ש"י, נ"ב ט"א ש"ח, ת"ח קט"ז ט"ג שמ"ו.

חלופי גרסאות

ח אתבסס; אתבשם. ט דהא. י תבסמא. כ ומדאתגלייא. ל ל"ג דינא. מ דקטרין. נ שריא. ס בהו. ע ולנקמא. פ מוסיף על דקב"ה.

מאמר **הסולם**

ומאירה הן בחכמה והן בחסדים. ונבחן שע"י המילה נפתח פתח במלכות שתוכל להאיר. וז"ס והוא יושב פתח האהל.

צ) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, כשנתגלה **י'** הזו, **נתבשר** אברהם, **ונתברך בפתח האהל, שהיא צדק,** דהיינו מלכות, **שנמתקה בחסד,** כלומר, שהחכמה שבמלכות התלבשה בחסדים. כנ"ל. ז"ש, **כחום היום,** שהיום, הוא השעה ששולט החסד, שהוא חלקו של אברהם כי אברהם הוא מרכבה לחסד דז"א. ומאין לנו, שפתח האהל הזה, שהוא המלכות, נמתקה בחסד מכח אברהם. הוא משום שכתוב, **וה' ברך את אברהם בכל,** בכל הוא המלכות, שנמתקה בחסד ע"י אברהם אחר שנגלה בו **הי'** ע"י המילה.

צא) אמר ר' אבא וכו': אר"א, והוא יושב פתח האהל, הוא כמו שכתוב, וה' ברך את אברהם בכל. **שפתח האהל,** הוא המלכות המכונה **בכל.** שזה הוא כתר העשירי, שהוא המלכות. כתר פירושו ספירה. **כחום היום,** פירושו, כמו שניתנה לו ספירת החסד, שנקרא יום, כך זכה בפתח האהל, כי החסד פותח את המלכות שנקראת אהל שתוכל להאיר, כנ"ל

(דפו"י דף לו ע"א *) דף ל"ו ע"ב)

ועבר-על המשקוף ועל שתי המזוזות

בסמוך. וכמו שיושב בזה בחסד שנקרא יום, כך יושב בזה במלכות שנקראת פתח האהל, כי אינו עולה זה בלי זה. שהמלכות בלי חסד אינה יכולה להאיר בחכמה שבה, וחסד בלי הארת החכמה שבמלכות הוא ו"ק בלי ראש.

צב) ד"א ועבר ה' וגו': פירוש אחר על, **ועבר ה'** לנגוף את מצרים. מהו ועבר, היינו שעבר על שורת הדין של הכתרים, שהיו מתקשרים בכתרים אחרים למעלה, והתיר אותם מקיומם, פירוש שהכתרים התחתונים שבהם דבוקים המצרים, היו מקושרים בכתרים העליונים דקדושה, שמשם קבלו חיותם, והתיר הקב"ה את הקשרים ההם, ונתבטל קיומם של הכתרים התחתונים, ואז נהרגו בכורי מצרים. ונמצא, **שהקב"ה עבר** על דרכיו, שקלקל ההשתלשלות של הכתרים, כדי לעשות דין במצרים, ולשמור את ישראל. וכזה הוא, בכל מקום שכתוב, **ועבר, ועברתי, ויעבור,** יורה שהקב"ה עבר על דרכיו, דהיינו על סדרי השתלשלות של הספירות, או כדי לעשות דין או לרחמים. וכאן, **ועבר,** פירושו, כדי לעשות דין ושם שכתוב, **ויעבר** ה' על פניו וגו', הוא כדי לרחם.

ויהי

בא

צג) ויהי בחצי הלילה ויי' הכה כל בכור צ וגו'. ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי מאושא ללוד, והוה רבי חייא רכיב בחמרא. אמר ר' יוסי, ניתיב הכא ונצלי, דהא מטא זמנא דצלותא דמנחה, ותנינן, לעולם יהא אדם זהיר בצלותא דמנחה. ק אמאי זהיר. משום דהיא שעתא דתליא דינא ובעי ב"נ לכוונא דעתיה, נחת ר' חייא ר וצלי.

צד) עד דהוו אזלי, נטה שמשא למיעל. א"ר חייא לר' יוסי אמאי את שתיק. א"ר יוסי, מסתכל הוינא בדעתאי, דלית עלמא מתקיימא, אלא על רישיהון דעמא. אי רישי עמא זכאין, טב לעלמא, טב לעמא. ואי לא זכאין, ווי לעלמא, ווי לעמא.

צה) א"ר חייא, ודאי כך הוא, מנלן. דכתיב, ש ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יי' לא אדונים לאלה ישובו איש לביתו בשלום. ישובו, ישבו מבעי ליה. לביתו, בביתו מבעי ליה. דהא באתרייהו קיימי.

צו) אלא הכי תנינן, אי רישא דעמא לא זכי, עמא מתפסן בחוביה. מנלן. דכתיב, פ ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה, ש עשו, דוד חב, וישראל סבלו. ואי רישא ת דעמא מתפס בחוביה, עמא משתזבן. דהא דינא לא שריא עלייהו. דכתיב, ויאמר יי' לא אדונים לאלה, כלומר, א אלו לא הוו ב רישין לעמא, מהאי אורחא ישובו איש לביתו ג בשלום. כלהו משתזבן, אי רישיהון מתפסן. ואפילו יהושפט אתגזר עליה לאתענשא, משום דאתחבר באחאב. אי לאו ההוא צווחא , דכתיב, צ ויזעק יהושפט.

מסרת הזהר
ע) (ד"ה ב' י"ח). פ) (ש"ב כ"ד). צ) (מ"א כ"ב)

חלופי גרסאות
צ מוסיף וגו' כתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו'. ק ל"ג אמאי. ר וצלו. ש מוסיף עשו וכתיב (ד"ה א' כ"א) ואני הוא אשר חטאתי וגו'. ת ל"ג דעמא. א אי; מוסיף אם אלו. ב רישיה; רישי. ג לשלום.

הסולם

מאמר
מאמר ויהי בחצי הלילה

צג) ויהי בחצי הלילה וה' וגו': ר' חייא ור' יוסי היו הולכים מאושא ללוד, והיה ר' חייא רוכב על החמור. א"ר יוסי, נשב כאן ונתפלל. כי הגיע זמן תפלת המנחה. ולמדנו, לעולם יהיה האדם זהיר בתפלת המנחה. ולמה צריך להיות זהיר. משום שהיא השעה שהדין תולה על העולם, וצריך האדם לכוון דעתו. ירד ר' חייא מעל החמור והתפלל.

צד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים נטה השמש לבא. אמר ר' חייא לר' יוסי, למה אתה שותק. אמר ר' יוסי מסתכל הייתי בדעתי. שאין העולם מתקיים אלא על ראשי העם. אם ראשי העם הם צדיקים טוב לעולם, טוב לעם. ואם אינם צדיקים אוי לעולם, אוי לעם.

צה) א"ר חייא וכו': אר"ח, ודאי כך הוא: מאין לנו. כי כתוב, ראיתי את כל ישראל נפוצים וגו' לא אדונים לאלה ישובו איש לביתו (דפו"י דף ל"ו ע"ב)

ויהי בחצי הלילה

בשלום. שואל, **כתוב ישובו,** הלא ישבו היה צריך לומר. וכן, **לביתו,** בביתו היה צריך לומר, שהרי העם היו נמצאים במקומם, ואנה היה להם לשוב.

צו) אלא הכי תנינן וכו': ומשיב, אלא כך למדנו, אם ראש העם לא זכה במעשיו, נתפש העם בעונו. מאין לנו. כי כתוב, ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו. הרי שדוד חטא וישראל סבלו. ואם ראש העם נתפש בעונו, נצולים העם. כי הדין אינו שורה עוד עליהם. שכתוב, ויאמר ה' לא אדונים לאלה. כלומר, אם אינם ראשים לעם, כי נהרג אחאב, ע"כ ישובו מדרך הזה איש לביתו בשלום. ואע"פ, שהדין כבר רכב עליהם בדרך הזה, מ"מ כיון שנהרג ראשם ונתפש בעונו ישובו בשלום. כולם נצולים אם ראשיהם נתפש. ואפילו יהושפט נגזר עליו להענש, משום שהתחבר עם אחאב, אם לא אותה הצעקה שצעק, שכתוב ויזעק יהושפט.

בא

צז) עד דהוו אזלי רמש לילא, אמרו, מה נעביד, אי ניזיל חשך ליליא, אי ניתיב דחלא הוא. סטו מאורחא, יתבו תחות אילנא חד. ד ויתבו והוו אמרי מלי דאורייתא, ולא ה דמיכו.

צח) בפלגות ליליא, חמו חד אילתא ו דעברא קמייהו, והות צוחת ורמיאת קלין ז שמעו, קמו ר' חייא ור' יוסי ואזדעזעו. שמעו חד קלא דמכרזא ואמר, מתעריין קומו. ניימין אתערו. עלמין, אזדמנו לקדמת ח מריכון. דהא מריכון ט מפיק לג"ע, י דאיהו היכליה, לאשתעשעא עם צדיקיא, דכתיב כ ובהיכלו כלו אומר כבוד.

צט) א"ר ל חייא, השתא פלגו דליליא ממש. מ וקלא דא, הוא קלא דנפק, וכאיב אילתא דלעילא ותתא, דכתיב קול יי' יחולל אילות. זכאה חולקנא, דזכינא למשמע דא.

ק) ותא חזי נ רזא דמלה, ס] בשעתא דקב"ה אתחזי ס על גנתא, כל גנתא אתכנש, ולא מתפרש מעדן. ומהאי עדן מבועי נפקין, לכמה אורחין ושבילין, ע והאי גנתא, אתקרי צרורא דחיי, דתמן מתעדנין צדיקיא פ מנהירו דעלמא דאתי. ובהאי שעתא, קודשא ב"ה אתגלי צ עלייהו.

קא) ק יתבו ר"ח ורבי יוסי, אמר רבי יוסי, בכמה זמנין שאילנא, האי דכתיב,

דרך אמת

ח] פנחס רע"ט ע"ב. ט] תרומה קע"ג ע"ב ואחרי מות ס"ז ע"ב.

חלופי גרסאות

ד ל"ג ויתבו. ה אדמיכו. ו דעבר קמיהו והוה ציח ורמי. ז ל"ג שמעו. ח מוסיף מריכון דהא קלא נפיק (וממעון קדשו יתן קולו) דכאיב אילתא דלעילא ותתא

דכתיב. ח] (תהלים כ"ט) קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות. ט נפיק. י ל"ג דאיהו היכליה. כ מוסיף ויבא מלך הכבוד ובהיכלו. ל מוסיף יתבו ר' חייא ור' יוסי א"ר. מ ל"ג מן וקלא עד זכאה. נ מוסיף דא רזה. ס מוסיף על כל. ע וכל. פ לעלמא ול"ג מנהירו. צ מוסיף עלייהו בשעתא דקב"ה אתער בגנתא דעדן לאשתעשא עם צדיקיא כרוזא נפיק וקרי עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו מאי ויאכל פרי מגדיו אלין קרבנין דאתקרבו קמיה מנשמתיהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש. ק ל"ג יתבו ר' חייא ור' יוסי.

הסולם

מאמר

צז) עד דהוו אזלי רמש וכו': בעוד שהיו הולכים החשיך הלילה, אמרו מה נעשה, אם נלך כבר החשיך הלילה, אם נשב במקומנו. הרי פחד הוא. סרו מן הדרך, וישבו תחת אילן אחד. וישבו והיו אומרים דברי תורה, ולא יישנו.

צח) בפלגות ליליא חמו וכו': בחצות לילה, ראו אילה אחת, שעברה לפניהם והיתה צועקת, והרימה קולות. שמעו. קמו ר' חייא ור' יוסי והזדעזעו. שמעו קול אחד המכריז ואומר, נעורים קומו, ישנים העירו. עולמות, הכונו לפני אדוניכם. כי אדוניכם יוצא לגן עדן, שהוא היכלו, דהיינו המלכות, להשתעשע עם הצדיקים. שכתוב, ובהיכלו כולו אומר כבוד.

צט) א"ר חייא וכו': אר"ח, עתה חצות לילה ממש. וקול זה, ששמענו, הוא קול היוצא ומחלחל האילה של מעלה, שהוא המלכות, ושל

(דפו"י דף ל"ו ע"ב)

ויהי בחצי הלילה

מטה. שכתוב קול ה' יחולל אילות. אשרי חלקנו שזכינו לשמוע את זה. (ועי' ויגש י"א ד"ה ביאור, ותבין משם את המאמר הזה).

ק) ותא חזי רזא וכו': ובוא וראה, סוד הדבר הוא, בשעה שהקב"ה נגלה על הגן, מתאסף כל הגן, דהיינו כל הצדיקים שבגן, ואינו נפרד מעדן, שהוא החכמה. ומעדן הזה יוצאים עינות, דהיינו הארת החכמה, לכמה אורחות ושבילים (עי' ביאורם בב"א דף רנ"א ד"ה נחית) להשגת הצדיקים. וגן הזה נקרא **צרור החיים**, ששם מתעדנים הצדיקים מהארת עולם הבא. ובשעה ההוא הקב"ה מתגלה אליהם.

קא) יתבו ר"ח ור' יוסי וכו': ישבו ר' חייא ור"י. אמר ר' יוסי, כמה פעמים שאלתי זה, שכתוב, ויהי בחצי הלילה וגו' ולמה לא היה זה ביום שיגלה לכל פרסום הנס. ולמה מתו

כל

בא

ויהי בחצי הלילה ויי' הכה כל בכור מארץ מצרים אמאי לא הוה ביממא, ר דיתגלי ש לכל פרסומי ניסא, ואמאי מיתו כל אינון חלשי ת דבתר רחייא, ואינון טלייא דבני עאנא, ולא מיתו מלכי ופרדשכי, וגוברין מגיחי קרבא, כמה דהוה בסנחריב, דכתיב ק) ויצא מלאך יי' ויך במחנה אשור וגו'. ותנינן, כלהו מלכין בני מלכין י] רופינוס ופרדשכי, התם *) אתחזי גבורתא דחד שליחא דיליה, א יתיר מהאי, דהוה יאות ב למהוי דיליה יתיר.

קב) אמר ליה יאות שאלת, ואנא לא שמענא מידי בהאי, ולא אימא, אבל הא זכינא לכל האי, וארחא אתתקן קמן. אנא שמענא דרשב''י מדכי שוקין דטבריה, ניזיל גביה. יתבו, עד דהוה נהיר יממא. כד סליק נהורא, קמו ואזלי. כד מטו גביה. אשכחוהו, דהוה יתיב, וספרא דאגדתא בידיה.

קג) פתח ואמר, ר) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו. כיון דאמר, כל הגוים כאין נגדו, למה ג כתיב מאפס ותהו נחשבו לו. אלא ד אוליפנא, ה דעתייהו ו דכל עמין דעלמא, דמהימנותא דלהון הוא כאין, דלא אדבקו עלאין ז ותתאין, ושויין לקבלייהו מהימנותא דשטותא, אבל מאפס ותהו נחשבו לו, כהאי עלעולא, ח דסחרא ברוחא, ומתגלגלא בקיטא בריקניא, ההי''ד ש) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין.

קד) עוד פתח ואמר, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, את דא ימינא דקב''ה, ואת דא שמאלא. אוליפנא, דסטא קב''ה ימיניה, וברא ית שמיא,

מסרת הזהר

ק) (מ''ב י''ט) מקץ ל''ו צ''ב. ר) (ישעיה מ') הקסה''ז קל''ג צ''ד. ח''ג רעו. ת''ח קכ''א ט''א שכ''ג. ש) (דניאל ד') מקץ י''ב צ''א.

חלופי גרסאות

ר דאתגלי. ש ל''ג לכל. ת דרחייא ול''ג דבתר. א ל''ב יתיר. ב דיליה למהוי. ג אמר. ד למדנו. ה מדעתייהו; דרעותייהו. ו דעמין עע''ז ול''ג דכל; עמין עע''ז. ז בתתאין. ח דפרחא.

דרך אמת י] דוכסים ושרים.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

כל אלו החלשים שלאחר הריחים והטלאים שבצאן, ולמה לא מתו מלכים ושרים ואנשים עורכי מלחמה, כמו שהיה בסנחריב, שכתוב, ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו', ולמדנו, שכולם מלכים בני מלכים שרים וקצינים, ושם נראה גבורתו של שליח אחד של הקב''ה, גדול יותר מן הנס הזה, שנעשה כאן על ידו עצמו, והלא הנס שלו היה ראוי להיות גדול יותר.

קב) אמר ליה יאות וכו': א''ל יפה שאלת, ואני לא שמעתי משהו בזה, ואיני אומר. אבל כיון שזכינו לכל זה, והדרך התתקן לפנינו, ואני שמעתי שר' שמעון בן יוחאי מטהר שוקים של עיר טבריה, נלך אצלו. ישבו עד שהאיר היום. כשעלה האור קמו והלכו. כשהגיעו אליו, מצאוהו, שהיה יושב וספר הגדה בידו.

קג) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, כל הגוים כאין נגדו, מאפס ותהו נחשבו לו. שואל, (דפו''י דף ל''ו ע''ב *) דף ל''ז ע''א)

כיון שאמר כל הגוים כאין כנגדו למה כתוב עוד מאפס ותהו נחשבו לו. ומשיב, אלא למדתי דעתם של כל העמים שבעולם, אשר אמונתם היא **כאין**, שאינם משיגים לא מדרגות העליונות ולא התחתונות. ומשימים לעצמם אמונה של סכלות, אבל **מאפס ותהו נחשבו לו** כמוץ הזה המסתובב ברוח ומתגלגל בקיץ בשדות בריקנות, שאין בו תוכן מאומה. ז''ש וכל דיירי ארעא כלא חשיבין.

קד) עוד פתח ואמר וכו': עוד פו''א. בראשית ברא אלקים **את** השמים **ואת** הארץ. **את** זהו ימינו של הקב''ה, **ואת** זה שמאלו. למדתי שנטה הקב''ה ימינו, שהוא חסד, וברא את השמים, ונטה שמאלו, שהוא דין, וברא את הארץ. ז''ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדיו.

מהו

בא

וסטא שמאלא, ובריא ית ארעא. הה"ד, ת) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו.

קה) מהו יעמדו יחדו. ס"ד שמיא וארעא לאו הכי, ט אלא ימינא ושמאלא דאינון א"ת וא"ת, והאיך יעמדו יחדו. בזאת ההיא, דשלטא בפלגות ליליא, דכלילא א"ת י בזאת.

קו) ותנינן, כתיב א) את הכל עשה יפה בעתו. א"ת, הא דאמרן. הכל, כד"א, ב) ויי' ברך את אברהם בכל. ותאנא, כ דהיא כתרא דאתקרי זא"ת, ל דכלילא מא"ת וא"ת. ושלטא בפלגות ליליא, בתרין סטרוי, ברחמי ודינא, רחמי לישראל, ודינא לעמין עכו"ם.

קז) פתח ר' חייא ואמר, אי ניחא קמיה דמר, דנימא חד מלה, על מה דאתינא כתיב, ויהי בחצי הלילה ויי' הכה כל בכור בארץ מצרים. ומהאי דאמר מר, אשתמע דהאי פסוקא בההוא. מלה אתא ואנן אורחא אתתקנא קמן, למיתי למשאל קמך.

קח) פתח ר"ש ואמר, ג) מי כיי' אלהינו המגביהי לשבת וגו'. מי כיי' אלהינו, דסליק ואתעטר לאתישבא בכתרא עלאה קדישא, מ נהירו על כל בוציני דנהרו

מסרת הזהר

ת) (ישעיה מ"ח) ב"א רנ"ו צ"ג. א) (קהלת ג') מקץ ט"ו צ"א. ב) (בראשית כ"ד) לעיל אות צ' צ"ס. ג) (תהלים קי"ג) מקץ י"ג צ"ד.

חלופי גרסאות

ס מהשמים קורא אני אליהם והארץ לאו הכי. י וא"ת. כ ההיא. ל כלילא. מ נהירו עלאה דבוציני דנהירו.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

קה) **מהו יעמדו יחדיו:** שואל, מהו שאוה"כ יעמדו יחדיו. ומשיב, פן יעלה על דעתך ששמים וארץ, שהם ז"א ונוקביה, אינו כן. שאינם עומדים יחדיו, אלא שהם ימין ושמאל נפרדים, **שהם את, ואת** כנ"ל. ע"כ אוה"כ יעמדו יחדיו. ואיך יעמדו יחדיו. **בזאת** ההיא, שהיא המלכות, השולטת בחצות לילה, שאז כלול **את** שהוא חסד **בזאת** שהיא מלכות. ונמצאים אז עומדים ביחד.

קו) **ותנינן כתיב וכו':** ולמדנו, כתוב, **את הכל** עשה יפה בעתו. **את** פירושו כמו שאמרנו, שהוא חסד דז"א, **הכל**, הוא כמש"א, **וה' ברך את אברהם בכל.** ולמדנו **שבכל**, היא הספירה שנקראת **זאת**, דהיינו המלכות, הכלולה מן **את ואת**, כנ"ל, ושולטת בחצות לילה בשני צדדים, ברחמים ובדין, רחמים לישראל ודין לעמים עכו"ם. ואומר הכתוב, **א"ת הכ"ל עשה** שיהיו מחוברים יחד, **יפה בעת"ו,** דהיינו בחצות לילה.

קז) **פתח ר"ח וכו':** פתח ר"ח ואמר, אם טוב לפני אדוני, אומר דבר אחד, על מה שבאתי. כתוב, ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו'. ומדבר זה שאמר אדוני, נשמע, שגם מקרא הזה יבואר בדבר ההוא. ואנו, הדרך התתקן לפנינו, לבא ולשאל לפניך.

קח) **פתח ר"ש וכו':** פתח ר' שמעון ואמר. מי כה' אלקינו המגביה לשבת וגו' פירושו, **מי כה' אלקינו,** שהוא ז"א, העולה ומתעטר להתישב בכתר עליון הק', שהוא בינה, שהארתו מעל כל האורות המאירים והכתרים והעטרות. כי כל המוחין שבעולמות, מן הבינה הם נמשכים. **המשפילי לראות,** היורד בספירותיו מכתר לכתר, דהיינו מקו ימין דבינה לימין של עצמו. מנזר לנזר, מקו שמאל דבינה לשמאל של עצמו. מהארה להארה, מקו אמצעי דבינה לקו אמצעי של עצמו. ממאור למאור ממלכות דבינה למלכות של עצמו. להשגיח בעליונים בשמים ובתחתונים בארץ. ז"ש, ה' משמים השקיף על בני אדם וגו'.

פירוש. הכתוב מדבר בהשגות המוחין של ז"א. ונודע שמתחילה עולה ז"א למ"ן אל הבינה, ומכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל דבינה שהיו במחלוקת, ועושה שלום ביניהם, ואז יוצאים ג' קוין בבינה, והמלכות המקבלת מהם. שז"ס **תלת נפקי מחד,** שג' קוין דבינה יוצאים מאחד שהוא ז"א. ועל זה אוה"כ, **מי כה' אלקינו**

בא

כתרין ועטרין. המשפילי לראות, דנחית בכתרוי, מכתרא לכתרא, מנזרא לנזרא, מנהירו לנהירו, מבוצינא לבוצינא. לאשגחא בעלאין ותתאין, הה"ד ד **יי' משמים השקיף על בני אדם וגו'.**

קט) תא חזי, כתיב, ויהי בחצי הלילה. נ **כחצי מבעי ליה, או כחצות, כגוונא דאמר משה. ואי כמה דאמרי חברנא, דלא יימרון אצטגיניי פרעה, משה בדאי הוא. הא קושיא באתריה קיימא, בג' גווני, דאפילו ישראל יימרון** ס **הכי. חד, דאי הכי הוה ליה למימר ויאמר משה כחצות הלילה. אמאי קאמר, כה אמר יי' וגו'. כמה דלא** ע **אתכוון שעתא,** פ **דהא לא יתפסון במשה, אלא** כ] **בפטרונא, בגין דאמר כה אמר יי' וגו'. תרי, דהא משה אמר, עד בכור השפחה אשר אחר הרחים, ולא הוה הכי, אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור. עכ"פ אפילו ישראל נמי יימרון הכי, דהא לא אתבררון מלי. תלת דאיהו אמר משמא דפטרונא כחצות, וכתיב ויהי בחצי הלילה.**

קי) ועוד, שאלתא דילכון, יתיר על מטול דלא יכיל בעירא למסבל. צ **אמאי הוה בפלגות ליליא,** ק **ולא ביממא. ואמאי מיתו כל אינון חלשין דבתר רחיא. אלא** ר **כלא רזא עלאה הוא, בין** ל] **מחצדי חקלא, וכלא** ש **אתכשר בנביאה מהימנא.**

מסרת הזהר

ד) (תהלים י"ד) ח"ג קיט. ז"ח ע"ו ט"ב שנ"א.

חלופי גרסאות

נ בחצות. ס ל"ג הכי. ע יתכוון שעתיה. פ דלא ול"ג דהא. צ ל"ג מן אמאי עד אלא. ק ל"ג מן ולא עד אלא. ר מוסיף עד כלא. ש אשתבשר; אתקשר.

דרך אמת כ] באב ואדון שהוא הקב"ה. ל] בארתי לעיל בכמה מקומות.

מאמר **הסולם** ויהי בחצי הלילה

אלקינו המגביהי לשבת. כי אע"פ שז"א הוא בחי' ו"ק, ולא מג"ר, מכל מקום הוא עולה לבינה ונעשה בה קו המכריע הנקרא דעת, שהיא ג"ר, והוא מתיישב שם בין ספירות דראש. ואח"כ כיון **דתלת מחד נפקי נמצא דחד בתלת קיימא.** (כמ"ש בזהר בראשית א' אות שס"ג) שז"א עומד ג"כ באותם ג' קוין שהאיר בבינה. כי אותו השיעור שהתחתון גורם להאיר בעליון זוכה בו גם התחתון עש"ה. וז"ש **המשפילי לראות בשמים ובארץ,** שאח"כ הוא משפיל עצמו, כי יורד מן הבינה למקום עצמו עם ג' המוחין ההם המאירים בג' קוים, ועושה זה כדי להשפיע בשמים ובארץ. וקו ימין מכנה **כתרא.** וקו שמאל מכנה **נזרא.** וקו אמצעי מכנה **נהירו.** והמלכות מכנה **בוצינא.**

קט) תא חזי כתיב וכו': בוא וראה, כתוב, ויהי בחצי הלילה, כחצי היה צריך לומר, או כחצות, כמו שאמר משה. ואם תאמר, כמו שאמרו החברים, שלא יאמרו אצטגניני פרעה, שמשה שקרן הוא. כי אי אפשר לדייק הרגע של

(דפו"י דף ל"ז ע"א)

חצות לילה. הרי הקושיא במקומה עומדת בג' אפנים, שאפילו ישראל יאמרו כך. א) שאם כן היה לו לומר, ויאמר משה כחצות הלילה, למה אומר כה אמר ה'. והרי ה' אמר בחצות. וכמה שלא יכוון את השעה, לא יתפשו במשה, אלא באדון, שהרי אמר, כה אמר ה'. ב) כי משה אמר, עד בכר השפחה אשר אחר הריחים, ולא היה כן, אלא עד בכר השבי אשר בבית הבור. על כל פנים אפילו ישראל יאמרו כך, שהוא שקרן, כי לא התאמתו הדברים כמו שאמר. ג) שהוא אמר בשם האדון **כחצות** כתוב, ויהי **בחצי** הלילה. ולא כחצי, כמו שאמר משה.

קי) ועוד שאלתא דלכון וכו': ועוד, השאלה שלכם, הכבדה יותר ממשא שבהמה יכולה לסבול. ששאלתם, למה היה מכת בכורות בלילה ולא ביום. ולמה מתו החלשים שאחר הריחים. אלא הכל סוד עליון בין קוצרי השדה. דהיינו אותם שזכו להשיג הצמחים של אור הגנוז שנזרעו במלכות (כנ"ל אות נ"ז) הנקראת שדה. והכל הוא ישר בדברי הנביא הנאמן.

זכאה

בא

קיא) זכאה חולקיה דמשה, דעליה כתיב ה) **יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם. אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן** *) **ששון מחבריך. יפיפית מבני אדם: משת וחנוך. הוצק חן בשפתותיך: מנח ובניו. על כן משחך אלהים אלהיך: מאברהם ויצחק. שמן ששין: מיעקב. מחבריך: משאר נביאי.** ת **וכי גבר דסליק בדרגין עלאין דלא סליק** א **ב"נ אחרא, לא ידע מה דאמר.**

קיב) אלא הכי תנינן, האי כתרא דאקרי זא"ת, אתקרי אש"ה, כד"א, ו) **לזאת יקרא אשה. אמאי. משום כי מאיש לקחה זאת. מאן הוא איש. ההוא דאקרי זה. ודא הוא איש דכר, כד"א** ז) **כי זה משה האיש. האיש הזה. ואקרי איש זה, וזה איש וזאת, אתנסיבת מזה דאקרי זכר.**

קיג) ובגין דא, איהי תמר דכר ונוקבא, דלא סליק דא בלא דא. תמר: כד"א, ח) **כתמרות עשן. מה עשן, סליק חוור ואוכם, אוף הכא, כלא כליל** ב **בה בפלגות ליליא, למעבד נימוסוי בחד שעתא, חוור לישראל, ואוכם לעכו"ם.**

קיד) ג **ובעוד דהאי ליליא לא אתפלג, לא עביד נימוסוי מ"ל. מאברהם. דכתיב** ט) **ויחלק עליהם לילה, דאתפלג למעבד נימוסוי. אוף הכא, משה אמר** ד **כחצות, כמפלג.** ה **דמשה ידע דלא יעביד נימוסוי עד דאתפלג.**

קטו) ו **והכי הוה, דלא עביד ליליא נימוסוי, עד דאתפלג, בפלגות בתראה,**

מסרת הזהר

ה) (תהלים מ"ה) ז"ח נ"ב ט"א ש"ד. ו) (בראשית ב') ב"א ר"ח צ"ב. ז) (שמות ל"ב) ויחי ליה צ"א. ח) כתמרות (שה"ש ג'). ט) (בראשית י"ד) לך קכ"ה צ"א.

חלופי גרסאות

ת ל"ג וכי. א ב"נ דלא ידע מה דאמר. ב ל"ג בה. ג ועוד דהאי ליליא אי לא. ד מוסיף כחצות מהו כחצות כד"א (מ"א י"ח) כעלות המנחה (איוב ה') כעלות גדיש אוף הכי משה אמר כחצות. ה ומשה. ו והוה ידע דלא עבד.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

קיא) זכאה חולקיה דמשה וכו': אשרי חלקו של משה, שעליו כתוב, יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך וגו' שמן ששון מחבריך. **יפיפית מבני אדם,** היינו משת וחנוך. **הוצק חן בשפתותיך,** מנח ובניו, שנאמר עליו ונח מצא חן. **על כן משחך אלקים אלקיך,** מאברהם ויצחק. **שמן ששון.** מיעקב, **מחבריך,** היינו משאר הנביאים. וכי גבר שעלה במדרגות עליונות שלא עלה אדם אחר, לא ידע מה שאמר.

קיב) אלא הכי תנינן וכו': אלא כך למדנו. ספירה זו שנקראת **זאת,** דהיינו המלכות, נקראת **אשה** כמש"א, לזאת יקרא אשה. ולמה נקראת כן. משום, כי מאיש לוקחה **זאת.** מי הוא האיש. הוא אותו שנקרא **זה,** וזהו **איש** זכר. דהיינו ז"א. כמש"א, כי זה משה האיש. האיש הזה. הרי **שאיש** נקרא **זה,** וזה נקרא **איש. וזאת** לוקחה **מזה** שנקרא זכר.

(דפו"י דף ל"ז ע"א *) דף ל"ז ע"ב)

קיג) ובגין דא איהי וכו': ומשום זה, היא, דהיינו המלכות, נקראת תמר. שיורה זכר ונקבה, כי התמר אינו עולה זה בלי זה, זכר בלי נקבה. ועוד. ע"כ נקראת תמר. כמש"א כתמרות עשן. מה עשן עולה בלבן ושחור, אף כאן במלכות הנקראת, זאת. הכל כלול בה בחצות לילה, לעשות פעולותיה בשעה אחת, בבת אחת, לבן לישראל שהוא רחמים, ושחור לעכו"ם שהוא דין.

קיד) ובעוד דהאי ליליא וכו': ובעוד שלילה הזה לא התחלק אינו עושה פעולותיו. מאין לנו, מאברהם. שכתוב, ויחלק עליהם לילה. שפירושו, שנחלק כדי לעשות פעולותיו. אף כאן, משה אמר **כחצות,** פירושו, כשיתחלק, הלילה, שמשה ידע, שלא יעשה פעולותיו עד שיתחלק.

קטו) והכי הוה דלא וכו': וכן היה, שלא עשה הלילה פעולותיו עד שנחלק. כי במחצה השניה של הלילה עשה פעולותיו. ז"ש ויהי

בא

ז עבד נימוסוי, הה''ד ויהי בחצי הלילה. מאי בחצי. בפלגות בתראה, בזמנא דאיהי שלטא, ואשתכח האי ח זאת, למעבד נמוסין תדירא, וכל נימוסא דאתעביד בליליא, בפלגותא בתראה אתעביד.

קטז) ויי' הכה כל ט בכור, מ] ויי': הוא ובית דינו, ויי': הוא ונימוסוי. הכה כל בכור י הכה, משה לא אמר אלא ומת כ וגו', מהו הכה. ל אלא, דאתער כה, כמה דאגזים משה, דכתיב והנה לא שמעת עד כה.

קיז) ותאנא, פרעה חכים הוה מכל חרשוי, ואסתכל בהאי מ זאת, נ דיעביד ס ביה דינא, וזמין לחרבא ארעיה, כמה דאמר משה, בזאת תדע כי אני יי'. ע ובאיהו מה כתיב, ויפן פרעה. מהו ויפן. דאפני לביה מהרהורא דא. כד''א, י) ויפן פ אהרן. ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת. גם לרבות האי דזמינא לחרבא ארעיה, ולא שוי לביה לקבליה דזא''ת.

קיח) כל בכור, צ אפילו דרגין עלאין ותתאין, אתברו ק משולטנהון, כל אינין דשלטין בחכמתא דלהון, דכתיב, בארץ מצרים. וכלהו דרגין, עלאין ותתאין, דאתברו ר משולטנהון, כלהו בפסוקא ש אתחזון, דכתיב מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה, הא כלהו אתחזון בפסוקא.

מסרת הזהר

י) (במדבר י''ב) ח''ב רכד: ח''ג מז. רו:

דרך אמת מ] זה שייך לעיל דף לו ע״ב שורה ל״ב וסמנו אותו שם.

חלופי גרסאות

ז ל''ג עבד נימוסוי. ח ל''ג זאת. ט מוסיף בכור. מ] בשעתא דקב''ה אתער בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכרוזא נפיק וקרי (שה''ש ד') עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו מאי ויאכל פרי מגדיו אלין קרבגין דאתקריבו קמיה מנשמתהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש. י ל''ג הכה. כ ל''ג וגו'. ל ל''ג אלא. מ ל''ג זאת. נ דעביד. ס ליה. ע ואיהו. פ פרעה. צ דאפילו. ק משלשוליהון. ר משלשוליהון. ש אתרמיזו.

הסולם

מאמר **ויהי בחצי הלילה**

ויהי בחצי הלילה. מהו **בחצי**. היינו במחצה השניה בזמן שהיא, המלכות, שולטת, ונמצאת תמיד **זאת** הזו, שהיא המלכות, לעשות פעולות. וכל פעולה שנעשתה בלילה, במחצית השניה נעשתה.

קטז) **וה' הכה כל בכור: וה'**, פירושו הוא, ז״א, ובית דינו, שהוא המלכות. **וה'** פירושו, הוא ופעולותיו. **הכה כל בכור**, שואל, משה לא אמר אלא, ומת כל בכור, מהו שנאמר כאן **הכה**. ומשיב, אלא שהתעורר מלכות דמדת הדין שנקראת **כה**, כמו שהפחידו משה, שכתוב, והנה לא שמעת עד **כה**. וע״כ נאמר וה' **הכה**, שהוא השם **כה**, שהמית כל בכורי מצרים.

קיז) **ותאנא פרעה חכים וכו':** ולמדנו פרעה, חכם היה יותר מכל מכשפיו, והסתכל **בזאת** הזו, דהיינו המלכות, שתעשה

(דפו''י דף ל''ז ע''ב)

ויהי בחצי הלילה

בו דין, ועתידה להחריב ארצו. כמו שאמר משה, **בזאת** תדע כי אני ה'. ובו מה כתוב, ויפן פרעה, מהו ויפן. הוא, שהפנה את לבו מהרהור הזה. כמ''ש ויפן אהרן. ויבא אל ביתו ולא שת לבו **גם לזאת**. המלה **גם** שהיא מיותרת, באה לרבות, אותה העתידה להחריב ארצו, ולא שם לבו אל **זאת**. כלומר, שהמלה **גם** רומזת, שאע״פ שידע שהשם זא״ת, שהיא המלכות תחריב ארצו, עם זה לא שת לבו אליה.

קיח) **כל בכור, אפילו וכו':** כתוב כל בכור, בכור, הוא בחינת חכמה, וכל בכור, יורה שאפילו מדרגות עליונות ותחתונות נשברו משליטתם, דהיינו כל אלו המדרגות השולטות מכח החכמה שלהם, שהיא חכמת מצרים, שכתוב, כל בכור בארץ מצרים. וכל המדרגות העליונות ותחתונות שנשברו משליטתם כולן נראות בכתוב, שכתוב מבכר פרעה היושב על כסאו וגו'. הרי כולן נראות בכתוב.

סתמא

בא

קיט) סתמא דמלה, מבכור פרעה היושב על כסאו, נ] כתרא תתאה דקוזמיטא ת דמלכותא דלעילא. עד בכור השפחה, ס] כתרא שמאלא, תתאה מינה, דקוזמיטא א מבתר ארבע רחיין, ארבע משירייין. ב משמע, ג משום דכתיב אחר הרחים, ד ולא מן הרחים. וכל בכור בהמה, תתאין מתראין, נוקבא מנוקבתא, דאשתכחו באתני בבעירי וחמרי, ברברבי בזוטרי, ומקבלין מנהון גוברין ונוקבין. עד בכור השבי אשר בבית הבור, אינון דנפקין משפחה. די בהון עבדין לאסירי, דישתעבדון בהון לעלמין, ולא יפקון לחירו.

קכ) ע] וברוחצנותא דאלין דרגין, סריבו מצראי, די בהון עבדו קשרא לישראל, דלא יפקון מן עבדותהון לעלמין. ובהאי אתחזי גבורתא ושלטנותא דקודשא בריך הוא, ודכרנא דא לא ישתצי מישראל ה לדרי *) דרין, ו דאי לא הוה חילא וגבורתא דקודשא ב"ה כל מלכי עמין, וכל חרשי עלמין, וחכימי עלמין, לא יפקון לישראל מן עבדותא, פ] דשרא ז קטרין דלהון, ותבר כל אינון כתרין, בגין לאפקא לון. על דא כתיב, כ] מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך.

קכא) בכה ר"ש, ארים קליה ח ואתנח, אמר צ] ט קנטורא דקיטפא אשתכח, חשבתון דשבח קב"ה כמה זמנין, ל) אשר הוצאתיך מארץ מצרים, מ] הוציאך יי'

מסרת הזהר

כ) (ירמיה י') הקסה"ז קל"א צ"א. ל) (דברים ה') ח"ג רסו. מ) (שם ט"ז) ח"א רס.

חלופי גרסאות

ת ממלכותא. א מכתרי אחר. ב ל"ג משמע. ג ל"ג משום. ד ל"ג ולא מן הרחים. ה לדרין בתראין. ו ואי. ז קשרין. ח ואתנח. ט דקנטורא.

דרך אמת נ] מדרגה תחתונה של מדרגות השרים במלכות של מעלה. ס] מדרגה תחתונה שבשמאל במדרגת השרים ששם והוא אחר ארבע מתנות חיצוניות שנקראים ארבע ריחיים ומשם תוקף הכישופים וכולם הוריד הקב"ה ממשלתם בעת יציאת ישראל ממצרים להיות נכנעים אל גבול הקדושה כאמור. ע] ועל ידי בטחונם במדרגות חיצונים מרדו המצריים. פ] שהתיר קשר שלהם של כישופים. צ] קינטור ומחלוקת הדיבוק נמצא בכאן וכמבאר.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

קיט) **סתמא דמלה, מבכר וגו':** קיצור הדבר. **מבכור פרעה היושב על כסאו,** הוא שליטה של ספירה תחתונה דקליפות המקבלת ממלכות העליונה. **עד בכור השפחה,** היא ספירה שמאלית הנמצאת מתחת השליטה הנ"ל, מאחר ארבע ריחים, שהם ארבע מחנות של הקליפות. זה משמע משכתוב אחר הריחים ולא מן הריחים. **וכל בכור בהמה,** הוא מתחת התחתונים הנ"ל, והיא נקבה מנקבות הנמצאות באתונות בבהמות וחמורים, בגסות ודקות. שהם מדרגות הטומאה. ומקבלים מהם, גברים ונקבות. **עד בכור השבי אשר בבית הבור,** היינו אלו היוצאים משפחה. שבהם עושים כשפים לאסירים לעבוד עמהם לעולם ולא יצאו לחירות.

קכ) **וברוחצנותא דאלין דרגין וכו':** ובבטחון על אלו המדרגות, מאנו המצרים לשלח

(דפו"י דף ל"ז ע"ב *) דף ל"ח ע"א)

את ישראל, כי בהן עשו קשר של כשפים לישראל, שלא יוכלו לצאת מעבדותם לעולם. ובזה נראה הגבורה והשליטה של הקב"ה. וזכרון זה לא יכלה מישראל לדורי דורות. כי אם לא היה הכח והגבורה של הקב"ה, כל מלכי העמים וכל מכשפי העולם לא היו יכולים להוציא את ישראל מן העבדות, כי פתח הקשרים שלהם ושבר כל אלו הכתרים הנ"ל של בכור השבי כדי להוציאם לחירות. על זה כתוב, מי לא יראך מלך הגוים וגו'.

קכא) **בכה ר"ש ארים וכו':** בכה ר' שמעון והרים קולו ונאנח. אמר כבר דבק נמצא, אתם חושבים במה שהתדבק הקב"ה ושבח את עצמו כל כך הרבה פעמים ביציאת מצרים. שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוציאך ה' אלקיך ממצרים. ויוציאך ה' אלקיך משם. זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים.

ויוציאך

בא

אלהיך ממצרים, נ) ויוציאך יי' אלהיך משם, ס) הוצאתי את צבאותיכם, ע) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, פ) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, צ) הוציא יי' אתכם מזה.

קכב) אלא תאנא, י' כתרין, אינון לתתא, כגוונא דלעילא, וכלהו סתימין, בתלתא אלין דאמרן. ותלת קשרין קשירו בהו, על ג' דרגין ר אלין כ דבהו ל עבדו, מ דישראל לא יפקון משעבודהון לעלמין.

קכג) זכאין אתון אברהם יצחק ויעקב, דבזכותכון ק) שריאו נ קטרין, וקודשא ב"ה דכר תלת ס קטרי מהימנותא ע דלכון הה"ד ק) ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב. את אברהם, הא קשרא חדא, דאברהם. את יצחק, הא קשרא תניינא, דיצחק. ואת יעקב, הא קשרא תליתאה, שלימתא דיעקב.

קכד) תנא, כל זמנין וחגין ושבתין, כלהו דוכרנא להאי, ועל האי אתקיימו כלהו, דאלמלא האי, לא הוה נטורא דזמנין וחגין ושבתין. ובגיני כך, לא פ אשתצי דכרנא דמצרים מכל זמנין וחגין ושבתין. ת"ח צ דינא דא, הוא יסודא ושרשא דאורייתא, וכל פקודוי, וכל מהימנותא שלימתא דישראל.

קכה) ועוד אמאי לא הוה ביממא דשאילתו. תנינן, כתיב היום אתם יוצאים, וכתיב הוציאך יי' אלהיך ממצרים לילה. אלא תאנא, עקרא דפורקנא דישראל, לא הוה אלא בלילה, ק דלילא שרא קטרין, ועבד נוקמין, ויומא אפיק לון בריש גלי,

מסרת הזהר

ג) (שם ה') ח"ב רב: רעו: ז"ח מ"ד ט"ב ש"ח. ס) (שמות י"ב). ע) (שם י"ג) ח"ג רנא.: פ) (דברים ד') ח"ב נג. פד. ח"ג כה. צ) (שמות י"ג) ח"ג רנא.: ק) (שמות כ') וירא כל"ג צ"ג.

חלופי גרסאות

י ל"ג אלין. כ די בהו. ל עביד. מ ישראל. נ קשרין; מוסיף קטרין ועבד נוקמין. ס קשרי. ע דלהון. פ אשתציאו; אשתני. צ דנא; דא ול"ג דינא; דינא ול"ג דא. ק דלילה.

דרך אמת ק) הותרו הקשרים שקשרו בכישופם.

מאמר **הסולם**

ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. הוציא ה' אתכם מזה וחמשים פעם נזכרה יציאת מצרים בתורה.

קכב) **אלא תאנא וכו':** ומשיב, אלא למדנו. עשרה כתרים, דהיינו ספירות, יש למטה בקליפות, כעין של מעלה בקדושה. וכולם סתומים בשלשה קליפות אלו שאמרנו, שהם בכר פרעה בכור השפחה בכור בהמה, ושלשה קשרים קשרו על ג' מדרגות אלו, שבהם עשו, שישראל לא יצאו מן שעבודם לעולם.

קכג) **זכאין אתון אברהם וכו':** אשריכם אברהם יצחק ויעקב, שבזכותכם נפתחו הקשרים, והקב"ה זכר את שלשה קשרי האמונה שלכם. ז"ש ויזכור אלקים את בריתו **את אברהם** את יצחק ואת יעקב. **את אברהם** הוא קשר אחד של אברהם. **את יצחק**, הוא קשר השני של יצחק. ואת יעקב הוא קשר הג' השלם של יעקב.

(דפו"י דף ל"ח ע"א)

ויהי בחצי הלילה

קכד) **תנא כל זמנין וכו':** למדנו. כל הזמנים והחגים והשבתות כולם הם זכרון לזה, ליציאת מצרים, ועל זה עומדים כולם, ואם זה לא היה, לא היה השמירה של הזמנים החגים והשבתות. ומשום זה, לא כלה זכרון מצרים מכל הזמנים והחגים והשבתות. בוא וראה, דין הזה של יציאת מצרים, הוא יסוד ושורש התורה וכל המצות וכל אמונה השלמה של ישראל. ולפיכך נזכר יציאת מצרים הרבה פעמים בתורה, (ועי' בפרשת לך דף מ"ח ד"ה ויש כאן, ותבין למה הדין דיציאת מצרים הוא שורש הכל).

קכה) **ועוד אמאי לא וכו':** ועוד, מה ששאלתם למה לא היה הדין של מצרים ביום. למדנו, כתוב, **היום** אתם יוצאים. וכתוב הוציאך ה' אלקיך ממצרים **לילה**. אלא למדנו, עיקר הגאולה של ישראל לא היה אלא בלילה, שה"ס המלכות הנקראת לילה, **שהלילה** פתח קשרים

בא

הדא הוא דכתיב ד) יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני בל ר מצרים. וכתיב ומצרים מקברים את אשר הכה יי' בהם כל בכור, דא הוא פרסומי ניסא.

קכו) אתו ר' חייא ור' יוסי, אשתטחו קמיה, ונשקו ידוי. ש ובכו ואמרו, גליפין עלאין ותתאין, זקפן רישא בגינך, עבד קודשא בריך הוא ירושלים לתתא, כגוונא דלעילא. ת עבד ךז שורי קרתא א קדישא ותרעוי. מאן דעייל, לא עייל, עד דיפתחון תרעין. מאן דסליק, לא סליק, עד דיתתקנון דרגין דשורי ב מאן יכיל למפתח תרעין דקרתא קדישא, ומאן יכיל לאתקנא דרגין דשורי, דא רשב"י, דאיהו פתח תרעין דרזי דחכמתא, ואיהו אתקין דרגין עלאין, ג וכתיב ש) יראה כל זכורך את פני האדון יי'. מאן פני האדון יי', דא רשב"י, דמאן דאיהו ד דכורא מן ה דכרניא, בעי לאתחזאה קמיה.

קכז) אמר לון, עד ו השתא, לא סיימנא מלה דשאלתא דילכין, דהא תנינן, ויי' הכה כל בכור, כל בכור סתם, כדקאמרן. וכלא הוה כמה ז דאינון דמיתו, אינון קטורי קטרין, דהוו משתמשי בחרשייהו באינון כתרין. מנהון משתמשי בעלאי, ומנהון בתתאי, ואף על גב דכלהו תתאין אינון. וכל ארעא דמצרים מליא חרשין הוה, וכתיב כי אין בית אשר אין שם מת.

קכח) ואתעביד דינא בכלא, בשעתא דאתכנשו כלהו בבתיהון, ולא הוו

מסרת הזהר

ד) (במדבר ל"ג). ש) (שמות ל"ד) הקסה"ז כ' צ"א.

דרך אמת ךז] חומות העיר.

חלופי גרסאות

ר מוסיף מצרים (הוא) ועוד לילה שארי [שרי] קטרין [קסרין] ועבד [ועביד] נוקמין ודינין ויומא גלי ביד רמה וגו'. ש בכו אמרו. ת מוסיף עבד רשב"י. ופרסם ניסא ונוקמא דאתעביד הה"ד יצאו בני ישראל

א ל"ג קדישא. ב ל"ג מן מאן עד וכתיב. ג וכתוב. ד בוכרא. ה מבוכרניה ול"ג מן; מדוכרייתא. ו ל"ג השתא. ז ואינון ול"ג כמה.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

קשרים ועשה נקמות, והיום הוציא אותם ביד רמה. ז"ש, יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור. זה היה כדי לפרסם הנס.

קכו) אתו ר' חייא וכו': באו ר"ח ור' יוסי והשתטחו לפניו ונשקו ידיו ובכו, ואמרו, צורות העליונים והתחתונים מרימים ראשם בזכותך, עשה הקב"ה ירושלים של מטה, שהוא המלכות, כעין ירושלים של מעלה, שהיא בינה. ועשה החומות של העיר הקדושה ושעריה. מי שנכנס אינו נכנס עד שיפתחו לו השערים. מי שעולה אינו עולה עד שיתקנו המדרגות אל החומות. מי יכול לפתוח את שערי העיר הקדושה. ומי יכול לתקן המדרגות אל החומות, זהו ר' שמעון בן יוחאי, שהוא פותח השערים של סודות החכמה, והוא מתקן את מדרגות העליונות. וכתוב, יראה כל זכורך את פני האדון ה'. מי הוא פני האדון ה', זהו רשב"י, שמי שהוא זכר מן הזכרונות. כלומר, שהוא

(דפו"י דף ל"ח ע"א)

בחינת זכר ממוחין העליונים הנקראים זכרונות, שהם מוחין דאו"א, צריך להראות לפניו.

קכז) אמר לון עד וכו': אמר להם, עד עתה, עוד לא כליתי להשיב על דברי השאלות שלכם. כי למדנו, וה' הכה כל בכור. כל בכור סתם, שאינו אומר בכורי מצרים, הוא, משום שסובב גם על המדרגות שהמצרים נאחזים בהם, שהם ד' מדרגות הקליפות כמו שאמרנו. והכל היה כמו אלו שמתו, כלומר שנעשה במדרגות הקליפות כמו בבכורי מצרים שמתו. אלו קושרי הקשרים שהיו משתמשים בכשפיהם באלו הכתרים, מהם היו משתמשים בעליונים ומהם בתחתונים, ואע"פ שכולם הם תחתונים, עם זה היו משתמשים גם בעליונים. וכל ארץ מצרים היתה מלאה כשפים, שכתוב, כי אין בית אשר אין שם מת.

קכח) ואתעביד דינא וכו': ונעשה הדין בכולם, בשעה שנתקבצו כולם בבתיהם, ולא היו מפוזרים במדבר ובשדה אלא כולם

נמצאו

בא

מתפזרי במדברא ובחקלא, אלא כלהו אשתכחו ח בבתיהון, ועבד ליליא דינוי בכלא בההיא שעתא. ותנא ט הוה נהיר ליליא כיומא דתקופה דתמוז, וחמא כל עמא דינוי דקב"ה, הה"ד ת) ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.

קכט) ובשעתא דנפקו, אשתכחו כלהון מתין בשוקין לעיניהון דכלא, י בעיין כ* לאקרבא להו ל ולא מ אשכחו, ודא אקשי להו מכלא. חמו לישראל נפקין *) לעיניהון בחד גיסא, נ וחמו למיתיהון באידך גיסא. ובכלא הוה פרסומי ניסא, דלא הוה כהאי מיומא דאתברי עלמא.

קל) ות"ח, כתיב ליל שמורים הוא ליי' להוציאם וגו', הוא הלילה הזה ליי' שמורים לכל בני ישראל וגו', האי פסוקא קשיא כיון דאמר ליל, מהו שמורים, ולא ס שמור, שמור ע מבעי ליה. וכתיב הוא הלילה הזה, ליל קאמר בקדמיתא, פ ובתר לילה.

קלא) אלא הכי תנינן, כתיב, א) כי יהיה נערה ש] בתולה. נער כתיב, מ"ט. משום דכל זמן דלא קבילת דכר, אתקרי נער, מדקבילת דכר, אתקרי נערה. אוף הכא, ליל צ עד לא קבילת דכר. ואע"ג דכתיב ביה שמורים ק דכר ר הוה זמין לאתחברא עמה ובשעתא דאתחבר עמה דכר, כתיב, הוא הלילה הזה ליי' שמורים. שמורים: דכר ונוקבא. ובגיני כך כתיב הלילה הזה.

קלב) ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא, לית שבחא אלא לדכורא. והכי שלחו

מסרת הזהר

ת) (תהלים קל"ט) ב"א רע"א צ"א. ח"ג רעה.
א) (דברים כ"ב) ב"ב קנ"ה צ"א.

חלופי גרסאות

ח מוסיף בבתיהון ואור הנר יפה לבדיקה כבחוץ.
ט ל"ג הוה. י דבעיין. כ לאתקברא. ל ל"ג ולא אשכחו.
מ אשתכח. נ ושמו. ס שימור שימור. ע אשתמע מלה; דילה. פ והשתא. צ דעד. ק מוסיף אלא דכר. ר הוא.

דרך אמת ש] בראשית נ"א ע"א ובפרדס בשער האצילות האצילות פ"ב.

הסולם

מאמר ויהי בחצי הלילה

נמצאו בבתיהם, ועשה הלילה, שהוא המלכות, את דיניו באותה שעה. ולמדנו שהיה מאיר הלילה כיום בתקופת תמוז וראו כל העם את דיניו של הקב"ה. ז"ש, ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.

קכט) **ובשעתא דנפקו וכו':** ובשעה שיצאו ישראל, נמצאו כולם מתים בשוקים לעיני הכל. ורצו לקבור אותם ולא מצאו אותם, כי הכלבים אכלו אותם. אמנם לא כולם נאכלו, אלא גם נשארו מהם, שעליהם נאמר ומצרים מקברים. וזה היה קשה להם מהכל, מצד אחד ראו את ישראל יוצאים, מצד האחר ראו את מתיהם. והכל היה כדי לפרסם את הנס, שלא היה כזה מיום שנברא העולם.

קל) **ות"ח, כתיב ליל וכו':** ובוא וראה, כתוב, ליל שמורים הוא לה' להוציאם וגו'. וכתוב, הוא הלילה הזה לה' שמורים וגו'. מקרא זה קשה כיון שאמר **ליל** מהו שמורים

(דפי"י דף ל"ח ע"א *) דף ל"ח ע"ב)

ולא שמור, ליל שמור היה צריך לומר, ועוד, וכתוב, הוא הלילה הזה, למה אמר בתחילה ליל, ואח"כ לילה.

קלא) **אלא הכי תנינן וכו':** ומשיב אלא הכי למדנו, כתוב, כי יהיה נערה בתולה, **נער** כתוב, מהו הטעם. משום, שכל זמן שלא קבלה זכר, נקראת נער, משקבלה זכר נקראת נערה. אף כאן, המלכות נקראת ליל, מטרם שקבלה זכר, שהוא ז"א, ואע"פ שכתוב בו, ליל **שמורים**, לשון רבים, שמשמע, שכלול בו גם ז"א, היינו, משום שהזכר שהוא ז"א, היה עתיד להתחבר עמה, אבל עוד לא התחבר. ובשעה שהתחבר עמה זכר, כתוב הוא הלילה הזה לה' שמורים, שמורים, יורה על זכר ונקבה, דהיינו ז"א ומלכות. ומשום זה כתוב הלילה הזה.

קלב) **ובאתר דאשתכחו וכו':** ובמקום שנמצאים זכר ונקבה, אין השבח אלא לזכר, וכך שבחו ישראל בתשבחות שלהם, לזכר ולא לנקבה

בא

ישראל בתושבחתייהו, לדכורא ולא לנוקבא, הה"ד, ב) זה אלי ואנוהו. דלית שבחא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו, אלא לדכורא. ש ועל דא מחכאן ישראל, דכתיב ג) זה יי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. משום דהכי זמין למעבד להו, דכתיב ד) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג) ורזא דא הכי ת הוא, כגוונא דהכא ליל ולילה, כך זמין קב"ה למעבד א להו, דכתיב ה) שומר מה מלילה שומר מה מליל. מה להלן שמירה וליל, אוף כאן שמירה וליל. מה להלן שמירה ולילה, אוף כאן שמירה ולילה.

קלד) ולילה אתקרי ב אגב דכורא, הה"ד, ו) אתא בקר וגם לילה. בקר: כד"א ז) וישכם אברהם בבקר. דהוא מדתו ממש. וכתיב ח) יי' בקר תשמע קולי, בקר ממש.

קלה) יתבו ר' חייא ור' יוסי, ואוליף להו רזא דתורת כהנים, והוו מהדרי בכל יומא ויתבי קמיה. חד יומא, נפק ג ר"ש לבר, אזלו בהדיה, מטו לחד חקלא יתבו.

קלו) פתח ר"ש ואמר, תא חזי, כתיב, ט) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו, שלמה דהות ד חכמתא ה יתירא על כלא, מאי קאמר בהאי קרא. אלא, שלמה רמז דחכמתא קא רמז. ו דהא חזינן אורחוי דקב"ה דלאו הכי, דהא כתיב, י) ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. ז אלא תרי ענייני נינהו, דקא רמז הכא.

קלז) דתנין, כד ח עינוי דקב"ה בעאן לאשגחא בעלמא, ולעיינא ביה, כמה

מסרת הזהר

ב) (שמות ט"ו) ב"ב קע"ד צ"ב. ג) (ישעיה י"ב) נח ו צ"ד. ד) (מיכה ו'). ה) (ישעיה כא) תולדות ע"ג צ"א, ב'. ו) (ישעיה כ"א) ח"ב קל: ז"ח ח' ט"א שמ"ב. ז) (בראשית י"ט) ויצא קמ"ה צ"א. ח) (תהלים ה') ח"ג רד. רלג. שג: ט) (קהלת ז'). י) (ירמיה י"ז).

חלופי גרסאות

ש ולדא. ת הוה. א ל"ג להו. ב ל"ג אגב; על גבי. ג לבר ר"ש. ד חכמתיה. ה יקירא. ו דחזינן. ז הא. ח דינוי.

מאמר הסולם ויהי בחצי הלילה

לנקבה, ז"ש **זה** אלי ואנוהו. שאין השבח, במקום שנמצאים זכר ונקבה, אלא לזכר. ועל זה מחכים ישראל, שכתוב, **זה** ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, משום שעתיד לעשות להם כן, שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג) **ורזא דא הכי וכו':** וסוד הזה כן הוא. כמו שנאמר כאן ליל ולילה, כן עתיד הקב"ה לעשות להם, שכתוב שומר מה **מלילה** שומר מה מליל. מה שם שמירה **וליל** אף כאן שמירה **וליל**. מה שם שמירה **ולילה** אף כאן שמירה **ולילה**.

קלד) **ולילה אתקרי אגב וכו':** ולילה נקראת משום הזכר הכלול בה, כנ"ל. ז"ש אתא **בקר** וגם **לילה**. שהם ז"א ומלכות, כי **בקר**, פירושו, כמש"א, וישכם אברהם בבקר, שהוא מדתו ממש, דהיינו חסד דז"א שנקרא בקר. (דפו"י דף ל"ח ע"ב)

וכתוב, ה' **בקר** תשמע קולי. היינו ג"כ, בקר ממש, שהוא ז"א במדת החסד.

קלה) **יתבו ר' חייא וכו':** ישבו ר"ח ור' יוסי. ר"ש למד להם הסוד של תורת כהנים. והיו מחזירים בכל יום, וישבו לפניו. יום אחד יצא ר"ש לחוץ. הלכו עמו. הגיעו לשדה אחד, ישבו.

מאמר את הכל ראיתי בימי הבלי

קלו) **פתח ר"ש ואמר וכו':** פתח ר"ש ואמר, בוא וראה, כתוב, את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד וגו'. שלמה שהיה בו חכמה יותר מכל אדם, מה אמר במקרא זה. ומשיב, אלא שלמה, רמז חכמה רמז. כי אנו רואים שדרכיו על הקב"ה אינם כן, שהרי כתוב, ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. אלא, שני ענינים הם שמרמז כאן.

קלז) **דתנינן כד עינוי וכו':** שלמדנו, כשעיניו של הקב"ה רוצות להשגיח בעולם ולעיין

בא

דכתיב כ) ט כי יי' עיניו משוטטות בכל הארץ, וישכחן חייבין בעלמא, ההוא צדיקא דאשתכח בדרא, אתפס בחובייהו. וחייביא מאריך קב"ה רוגזיה עמהון עד דיתובון. ואי לאו, לא ישתכח מאן דיתבע י רחמי עליהון, הה"ד, יש צדיק אובד בצדקו, משום כ דההוא זכאה, אסתלק מעלמא.

קלח) בגיני כך תנינן, לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו. מאי טעמא. משום דווי י להאי דמדוריה בין חייביא, דהוא אתפס בחובייהו, ואי דיוריה בין זכאין, אוטיבין ליה בגיניהון.

קלט) תן דהא רב חסדא, הוה דיוריה בקדמיתא ביני קפוטקאי, והוה דחיקא ליה שעתא, ומרעין רדפין אבתרוי. נטל ושוי מדוריה בין מארי תריסין דצפורי, וסליק, וזכה לכמה טבין, לכמה עותרא, לכמה אורייתא, ואמר, כל האי זכינא, על דעאלית בין אינון דקב"ה אשגח לאוטבא להו.

קמ) ד"א, את הכל ראיתי בימי הבלי. וכי שלמה, דדרגין עלאין דחכמתא הוו ביה, על כל מ בני דרא נ דכתיב ק) ויחכם מכל האדם, דכתיב מ) וישב שלמה על כסא יי' למלך, אמר בימי הבלי. וכתיב , נ) הבל הבלים אמר קהלת.

קמא) ותנא, ז' שמות נקרא: שלמה. ידידי"ה, אגור. בן יק"א, איתיא"ל, למואל. קהלת. קהלת כנגד כלם. וכלם נקרא *) כעין של מעלה, קהלת, כנופיא

מסרת הזהר

כ) (ד"ה ב' ט"ז) ב"ב ס"ז צ"א. ל) (מלכים א' ה') ח"ב קטז: קעט. מ) (ד"ה א' כ"ט) ויחי רכ"ב צ"ג. נ) (קהלת א') ויצא ו' צ"י.

דרך אמת תן מן דהא רב חסדא עד לאוטבא להו אד"ג.

חלופי גרסאות

ט (זכריה ד') עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ; מוסיף עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ וכתיב כי. י ל"ג רחמי. כ דהוא. ל להההוא. מ ל"ג בני. נ ל"ג מן דכתיב עד דכתיב; ואשתדלותיה באורייתא למעבד טיבו וקשוט דכתיב.

מאמר **הסולם** את הכל ראיתי בימי הבלי

ולעיין בו, כמ"ש. כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ, ונמצאו רשעים בעולם, צדיק ההוא הנמצא בדור נתפש בעונם, והרשעים, מאריך הקב"ה אפו עמהם עד שישובו, ואם אינם שבים, לא ימצא מי שיבקש רחמים עליהם, כי כבר מת הצדיק. ז"ש, יש צדיק אובד בצדקו, ומשום שהוא צדיק, הסתלק מן העולם. כדי שלא יבקש רחמים על הדור.

קלח) **בגין כך תנינן וכו':** משום זה למדנו, לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו. מהו הטעם. משום שאוי לו לזה שמעונו בין הרשעים, כי הוא נתפש בעונם. ואם מעונו בין צדיקים, מטיבים לו בזכותם.

קלט) **דהו רב חסדא וכו':** כי רב חסדא היה דר מתחילה בין אנשי קפוטקיא, והיתה השעה דחקת לו, ומחלות היו רודפות אחריו. לקח ושם דירתו בין בעלי המגן שבצפורי, דהיינו בין תלמידי חכמים, שנקראים בעלי המגן. ועלה וזכה להרבה טוב, להרבה עושר, ולהרבה תורה. ואמר כל זה זכיתי, משום שבאתי בין אלו, שהקב"ה משגיח להטיב להם.

(דפו"י דף ל"ח ע"ב *) דף ל"ט ע"א)

קמ) **ד"א את הכל וגו':** פירוש אחר על הכתוב, את הכל ראיתי בימי הבלי. וכי שלמה שהיו בו מדרגות העליונות של חכמה יותר מכל בני הדור, שכתוב, ויחכם מכל האדם, וכתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך, אמר, על חייו, בימי הבלי. וכתוב, הבל הבלים אמר קהלת.

קמא) **ותנא ז' שמות וכו':** ולמדנו, ז' שמות נקרא שלמה, ידידיה, אגור, בן יקא, איתיאל, למואל, קהלת. והשם קהלת הוא כנגד כולם. וכלם נקראים כעין של מעלה. קהלת, נקראת גם עדה קדושה של עשרה אנשים. ועל כך אמרו, אין קהל פחות מעשרה. וקהל הוא אפילו מאה ויותר. אלא לא פחות מעשרה, אבל

בא

קדישא דבי עשרה, בגין כך ס קהל אין פחות מעשרה. וקהל אפילו מאה, וקהלת ע כללא דכלא, כמד"א ס) קהלת יעקב.

קמב) ותאנא, שמותיו על שם החכמה אתקרון, ובגין כך ג' ספרין עבד, שיר השירים. קהלת. משלי. וכלהו לאשלמא חכמתא. שיר השירים לקבל דחסד. קהלת לקבל דדינא. משלי לקבל דרחמי. בגין לאשלמא חכמתא, והוא עבד כל מה דעבד בגין לאחזאה חכמתא, פ ולקבל דרגא עלאה, והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים.

קמג) אלא, רזא דהבל יקירא הוא. והוא הבל דנפיק מפומא, ורזא דהבל דנפיק מפומא, קלא אתעביד מניה. ותאנא, אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו. שלא חטאו צ ממש. ק והבל אתעביד ברוחא ומיא, וכל מה ר דאתעביד בעלמא בהבל אתעביד. ש ורזא דהאי הבל של תינוקות אתעביד קלא, ואתפשט בעלמא, ואינון נטורי עלמא, ונטורי קרתא, ה"ד ע אם יי' לא ישמר עיר וגו'.

קמד) ת ות"ח, הוא הבל, הוא קלא. מה בין האי להאי. הבל א קאים בחילא, למיפק קלא. קלא ממש קאים ב בקיומה ג לאפקא ד מלה. וההוא הבל דהוה אחסנתיה דאבוי ה קרייה הבל, ומניה חזא כל מה דחזא. ואע"ג דסיועין סגיאין מעילא אחרנין הוו ליה, ולאשתמודעא מלה, אמר בימי הבלי. דמלה דא מתמן אתא.

מסרת הזהר

ס) (דברים ל"ג) ח"ב פג: ז"ח ח' ט"ד שכ"א, ת"ח קי"ב ט"ד שכ"ז. ע) (תהלים קכ"ז) יוצא מ"ד צ"א.

חלופי גרסאות

ס קהלת עשרה ואין; קהל עשרה. ע כלל. כלא. פ ולקבלי דרזא. צ מוסיף ממש אפילו שוגג שהוא חטא כ"ש; עון מזיד. ק מוסיף וקלא והבל וקלא בהבל. ר דאתעביד בהבל ול"ג בעלמא ול"ג אתיביד. ש מוסיף ורזא דמלה. ת ת"ח. א מוסיף הוא קלא וקאים. ב בקיומיה. ג מוסיף דלא לאפקא. ד אחרא. ה קראיה.

הסולם

מאמר את הכל ראיתי בימי הבלי

קהלת, הוא כלל הכל, של כל ישראל, כמש"א קהלת יעקב.

קמב) **ותאנא שמותיו וכו':** ולמדנו, שמותיו על שם החכמה נקראו, ומשום זה עשה ג' ספרים, שיר השירים קהלת משלי. וכולם הם להשלים החכמה. שיר השירים, הוא כנגד חסד, קהלת, הוא כנגד דין, משלי כנגד רחמים, דהיינו כנגד ג' קוין, חסד דין רחמים. כדי להשלים החכמה. והוא עשה כל מה שעשה כדי להראות חכמה, וכנגד מדרגה עליונה. והוא אמר על עצמו, **בימי הבלי, הבל הבלים.**

קמג) **אלא רזא דהבל וכו':** ומשיב, אלא הבל הוא סוד יקר. והוא הבל היוצא מן הפה, וסוד הבל היוצא מן הפה נעשה ממנו קול, ולמדנו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו ממש. ולא שחטאו, אלא שאינו נחשב להם לחטא מחמת קטנותם. והבל נעשה ברוח ומים. וכל מה שנעשה בעולם נעשה בהבל. וסוד ההבל הזה של התנוקות נעשה קול והתפשט בעולם. והם שומרי העולם ושומרי העיר. ז"ש אם ה' לא ישמר עיר וגו'.

(דפו"י דף ל"ט ע"א)

קמד) **ות"ח הוא הבל וכו':** ובוא וראה, הוא הבל הוא קול, מה ההפרש בין זה לזה. הבל, עומד בכח שיצא ממנו קול, אבל קול ממש, עומד בקיומו שיצא ממנו מלה. והבל ההוא שהיה נחלתו מאביו, נקרא הבל, וממנו היה כל מה שראה שלמה, ואע"פ שהיה לו תמיכה רבה מלמעלה ממדרגות אחרות. ובכדי להודיע הדבר, אמר, **בימי הבלי** להודיע שמלה זו באה משם.

ביאור הדברים. ענין הבל, כבר נתבאר היטב לעיל (ויצא דף ז' ד"ה בכדי) ומשם תדרשנו. שה"ס הארת קו שמאל דבינה שנסתם ונחרב מפאת המחלוקת עם הקו ימין דבינה, ויצאה הארתו לחוץ ונעשה **הבל**. עש"ה. וז"ש, **והוא הבל דנפיק מפומא**, שיוצא מפנימיות המדרגה לחוץ, והאור נעשה הבל. וכשזו"ן הם בג"ר דקטנות, שנקראו אז תנוקות של בית רבן (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף ו' ד"ה ואלמלא

ע"ש

בא

קמה) ורזא דמלה הכל הבל ו את הכל ראיתי בימי הבלי, יש צדיק אובד בצדקו, ז דא הוא רזא דמלה, דגלי ופרסם, ח דכלא תליא בימי הבלי, כלומר בזמנא דהאי הבל ינקא מן דינא, בגין למעבד דינא, צדיק אובד בצדקו, ובזמנא דהאי הבל ינקא מרחמי. רשע מאריך ברעתו. ותרווייהו תליין בהאי הבל, ובג"כ כתיב בימי, ולא כתיב ביום. וכלא תליין בימי הבל דא. ט מאן דאערע בדינא, בדינא. מאן דאערא ברחמי, ברחמי.

קמו) ואי תימא יש צדיק אובד ולא קאמר אבוד. הכי הוא אובד ממש. דההוא דינא אובד לצדיק מעלמא ומדרא. ויש רשע מאריך ברעתו, מאריך ממש, דההוא י דינא כד ינקא מרחמי, עביד רחמי לההוא רשע, ומאריך לו.

חלופי גרסאות

ו ל'"ג את הכל ראיתי בימי הבלי. ז דההוא. ח ל'ג דכלא תליא. ט מוסיף ובג"כ דא מאן. י הבל.

מאמר **הסולם** את הכל ראיתי בימי הבלי

ע"ש) הם מקבלים הארת קו שמאל דבינה הזו, וגם הארתם יצא לחוץ מפיהם ונעשה הבל. וז"ש אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תנוקות של בית רבן. כי אח"כ לעת גדלות כשזו"ן נקראים אפי רברבי, הנה כל מדת החכמה שבהם הוא מהבל הזה שהוציאו מפיהם בעודם שהיו אפי זוטרי (כמ"ש בהקסה"ז דף ו' ד"ה ואלמלא) ע"ש. וכיון שאין קיום לעולם רק בהארת החכמה, נמצא שהעולם מתקיים על הבל שלהם. וז"ש **ואנון נטורי עלמא ונטורא קרתא**, כי הארת החכמה שומרת העולם מן הקליפות והמזיקים. אמנם ההבל במקום יציאתו, שהוא בקו שמאל דבינה, הוא הבל שאין בו כלום אלא חורבן, רק אח"כ כשז"א עולה לבינה בסוד קו האמצעי ומכריע ועושה שלום בין הקוין ימין ושמאל ומיחדם זב"ז, אז חוזר ההבל להיות אור, ויוצאים ג' קוין חכמה בינה דעת, בבינה. ואז נולד ז"א במוחין דגדלות מן הבינה, כי כל מה שגורם התחתון בעליון זוכה בו גם התחתון. וכיון שלולא ז"א, הנקרא קול, שהכריע בין הקוין דבינה, והוציא בה חב"ד, היתה נשארת הבינה בסוד המחלוקת, ואורה היה נשאר בבחינת הבל, לפיכך זכה גם ז"א בג' מוחין חב"ד. שז"ס **תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא** (ב"א אות שס"ג) נמצא שז"א נולד מתוך ההבל הזה דבינה שהחזירו לאור. וז"ש, **הבל, קאים בחילא למיפק קלא**, שהבל דבינה יש בה בכח להוציא ולהוליד הקול, שהוא ז"א, דהיינו אחרי שעולה בסוד מ"ן ומכריע ומחזיר ההבל לאור. **קלא ממש, קאים בקיומא**, אבל הז"א שנקרא קול, הוא כבר עומד במוחין דחב"ד הנקרא קיום, **לאפקא מלה**, להוציא הדבור, שהוא הנוקבא, ונעשה

(דפו"י דף ל"ט ע"א)

היחוד של קול ודבור, שהוא יחוד השלם דפב"פ.

וז"ש **וההוא הבל דהוה אחסנתיה דאבוי**, משום שהקול, שהוא ז"א, נולד מבינה, כנ"ל, ע"כ נחשבת הבינה לאבא ואמא של הקול, מחמת שהקול זכה בהבל ההיא, כמו בן היורש את אביו ואמו, שהרי באמת אין לז"א שום חלק במוחין דבינה, אלא משום הכרעתו את הקוין שלה, זכה וירש המוחין ההם מהם. אמנם ההבל אינו אלא קו שמאל דבינה כמבואר, וז"א ירש כל הג' קוין ממנה שהם חב"ד. וז"ש, **ואע"ג דסיועין סגיאין מעילא אחרנין הוו ליה**, דהיינו גם מב' הקוין האחרים. **אלא ולאשתמודעא מלה אמר, בימי הבלי**, דהיינו החכמה הנמשכת על ידי הדעת הנבחנת לאשתמודע, היא שבאה רק מן ההבל בלבד. ועל חכמה זו הזכיר, **בימי הבלי**.

קמה) **ורזא דמלה הכל וכו':** וסוד הדבר הכל הבל את וגו' יש צדיק אובד בצדקו. זה הוא סוד הדבר שגילה ופרסם, שהכל תלוי בימי הבלי, כלומר, בזמן שהבל זה יונק מן הדין, כדי לעשות דין, דהיינו מטרם הכרעת קו האמצעי, צדיק אובד בצדקו מכח הדין ההוא, ובזמן שהבל ההוא יונק מן רחמים, דהיינו אחר הכרעת קו האמצעי, אז רשע מאריך ברעתו, שמכח הרחמים הוא ארך אפים, ושניהם, הרשע והצדיק, תלויים בהבל הזה, וע"כ כתוב בימי, ולא כתוב ביום. וכולם תלוים בהבל הזה, מי שיקרה בשעת הדין הוא בדין, ומי שיקרה בשעת הרחמים, הוא ברחמים.

קמו) **ואי תימא יש וכו':** ואם תאמר הרי כתוב, יש צדיק אובד, לשון הוה ותמידי, ואינו אומר אבוד. שאם תלוי בזמן היה לו לומר לשון עבר ולא הוה. ומשיב, שהדין ההוא, כל

בא

קמז) עד דהוו יתבי א] **חמו לטורא דהוה סליק לעילא ונחית לתתא. אמר אתעטרותא אתעטר** ב] כ **בטינתא דארעא,** ג] **מגו לעמא.** ל **אדהכי, סליק ההוא חקלא ריחא, מכל בוסמין, אמר ניתיב הכא,** מ **דשכינתא גבן אתקיים. בגין כך, כריח שדה אשר ברכו יי'.**

קמח) פתח ואמר, פ) **וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו', וירח את ריח בגדיו, משמע דאינון לבושין הוו סלקין ריחא טבא,** נ **דלא אתעדי מנהון** ה **ההוא ריחא. השתא אית לאסתכלא, כתיב, ריח בגדיו, וכתיב ריח בני, ולא אמר ריח הבגדים, אלא ריח בני. אלא תאנא, כיון שנכנס יעקב, נכנס עמו ג''ע. ותאנא, אותן הבגדים היו של אדם הראשון, דכתיב,** צ) **ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, והוציאם מג''ע.**

קמט) ואי תימא, דכתיב ויתפרו עלה תאנה דאינון הוו, אי הכי, אמאי כתיב ויעש ה' אלהים. וכתיב כתנות עור, הא לא הוו אלא ע **עלה תאנה** פ **אלא כתרגומו, לבושין דיקר והוו סלקין ריחין מבוסמא דעדן.**

קנ) ותניא, בשם מלא אתעבידו, דכתיב ויעש ה' אלהים. מה דלא אתעבידו ביה שמיא וארעא. ולא. והא כתיב, ק) **ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. לא קשיא** צ **האי כד אתעבידו,** ק **לא אתעבידו בשם מלא,** ר **בר כד אתקיימו, בשם מלא אתקיימו.**

מסרת הזהר

פ) (בראשית כ"ז) ב"א של"ג צ"א. תולדות נ"ח צ"ג. צ) (בראשית ג') ב"א רל"ט צ"ה. ק) (בראשית ב') ב"א קצ"ב צ"א.

חלופי גרסאות

כ בעניותא. ל ל"ג אדהכי. מ שכינתא בגוון. נ ולבתר אתעדי; ולבתר דלא. ס ל"ג ההוא ריחא. ע ל"ע עלה. פ ל"ג אלא. צ אלא לא. ר ל"ג בר.

דרך אמת

א] ראו עשן שעלה למעלה וירד למטה. ב] בטיט שיש בארץ. ג] ע"י התלהבות אור שלמעלה בשדה זו גורם ששדה זו מריח מכל מיני בשמים.

הסולם

מאמר וירח את ריח בגדיו

פעם שמתעורר, אובד את הצדיק מן העולם ומן הדור, וזה נוהג תמיד. ויש רשע מאריך ברעתו, מאריך ממש בחטאו, כי דין ההוא בעת שיונק מן הרחמים עושה רחמים על רשע ההוא ומאריך לו.

קמז) **עד דהוו יתבי וכו':** בעוד שהיו יושבים, ראו עשן קטורת שהיה עולה למעלה ויורד למטה. אמר, התעטרות הוא, העשן, מתעטר ברפש הארץ מן למעלה. וע"כ הוא עולה למעלה ויורד למטה. וזה רומז על ההבל הנ"ל, שמתוך שהוא שפל ומלא דינים ע"כ נתעטר בו ז"א שתקן אותו והרויח המוחין מבינה. כנ"ל בסמוך. בינתים העלה השדה ריח שהריח יותר מכל הבשמים. אמר נשב כאן, שהשכינה מתקיימת אצלנו, ועל זה כתוב, כריח שדה אשר ברכו ה'.

מאמר וירח את ריח בגדיו

קמח) **פתח ואמר וירח וכו':** פו"א, וירח את ריח בגדיו וגו' ריח בני כריח שדה (דפו"י דף ל"ט ע"א)

וירח את ריח בגדיו

וגו' וירח את ריח בגדיו, משמע שהלבושים היו מעלים ריח טוב שלא נעדר מהם לעולם ריח ההוא. עתה יש להסתכל, כתוב ריח בגדיו, וכתוב, ריח בני, ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני. ומשיב, אלא למדנו, כיון שנכנס יעקב, נכנס עמו גן עדן. ולמדנו אותם הבגדים היו של אדם הראשון. שכתוב ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן.

קמט) **ואי תימא דכתיב וכו':** ואם תאמר, שכתוב, ויתפרו עלה תאנה, ומהם היו הכתנות עור שעשה להם ה'. אם כן למה כתוב, ויעש ה' אלקים הלא תפרו מעצמם. וכתוב כתנות עור, הרי לא היו אלא עלה תאנה. אלא כתרגומו של כתנות עור, לבושין דיקר. והיו מעלים ריח מן הבשמים שבעדן.

קנ) **ותניא, בשם מלא וכו':** ולמדנו, בשם מלא נעשו. שכתוב, ויעש הויה אלקים, שהוא שם מלא, מה שלא נעשו בו שמים וארץ. שבהם כתוב אלקים בלבד. שואל, ולא. והרי כתוב

בא

קנא) ומה דאמרו ש דאינון לבושין אתו להוא רשע דעשו, דנסיב לו מן נמרוד ת הכי אוקימנא, וקשיא מלה, א דאי הכי הא כתיב לאדם ולאשתו, לבושין לאדם, ולבושין לחוה. לבושין דחוה מה אתעבידו. ב ותו, ג דאי הכי *) במאי אתקברו, ס"ד דאינון שבקו וראמו מנהון זהרא עלאה, דיהיב לון קודשא בריך הוא.

קנב) אלא אינון לבושין דאתלבשו בהו אדם ואתתיה, לא אתלבש בהו ב"נ אחרא, ד דבאינון לבושין דמו כגוונא דלעילא ה ואי ס"ד, ו דאינון אתלבשו מגרמיהון בהו. תא חזי, כתיב וילבישם, דקב"ה אלביש לון, זכאה חולקהון.

קנג) כתיב. ז) ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. ז וכתיב ש) הוד והדר לפניו. ח וכתיב ת) עוטה אור כשלמה וגו'. כיון ט דאתלבש עבד מה דעבד. מלמד, שנתעטף קודשא בריך הוא באור, וברא ית שמיא. י אלא במאי כ אוקימנא החמודות אשר אתה בבית. החמודות: בגדי מלכות במשי וזהב, וארחא דעלמא דגנזי לון בבוסמין וריחין, ליקרא ע דלבושיהון.

קנד) תא חזי וירח את ריח בגדיו, בתחלה. מ וכד ארגיש, אמר נ ראה ריח בני, דידע דביה הוה ס תליא מלתא, ע דבגיניה סליק ריחא. כריח שדה אשר ברכו יי', וכי מניין הוה ידע יצחק ריח שדה אשר ברכו יי'.

מסרת הזהר

ר) (תהלים ק"ד) וירא ח' צ"ג. ז"ח נ"ב ט"א שכ"ח ש"ל. ש) (שם צ"ו) ב"ב רט"ו צ"ב. ת) (שם ק"ד) ב"א ר"פ צ"ג.

חלופי גרסאות

ש אינון. ת הא. א אי. ב ל"ג ותו. ג אי. ד דאינון. ה וס"ד ול"ג ואי. ו מוסיף דאינון יחד. ז ל"ג מן וכתיב עד עוטה. ח ל"ג וכתוב; והכתיב (ד"א). ט מוסיף דאתלבש מה דאתלבש. י ל"ג אלא. כ אוקמוה. ל בלבושיהון. מ כד. נ ל"ג ראה. ס מלה ול"ג תליא. ע ובג"כ.

הסולם

מאמר

כתוב, ביום עשות הויה אלקים ארץ ושמים. ומשיב, לא קשה זה, כי כשנעשו לא נעשו בשם מלא, וכשהתקיימו, בשם מלא התקיימו, והכתוב, ביום עשות ה' אלקים נאמר לקיום.

קנא) ומה דאמרו דאינון וכו': ומה שאמרו, שאלו הלבושים באו לאותו רשע עשו, שלקחם מן נמרוד. כן בארנו וקשה הדבר. א"כ הרי כתוב, לאדם ולאשתו, שעשה לבושים לאדם ולבושים לחוה, ומה נעשה עם הלבושים של חוה. ועוד, אם כן, במה נקברו, היעלה על דעתך שהם עזבו והשליכו מעצמם זהר העליון שנתן להם הקב"ה.

קנב) אלא אינון לבושין וכו': אלא, אלו הלבושים שהתלבשו בהם אדם וחוה לא התלבש בהם אדם אחר, כי באלו הלבושים היו דומים כעין של מעלה, ואם יעלה על דעתך, שהתלבשו בהם מעצמם, בוא וראה, כתוב, **וילבישם**, שהקב"ה הלביש אותם, אשרי חלקם.

(דפו"י דף ל"ט ע"א *) דף ל"ט ע"ב)

וירח את ריח בגדיו

קנג) כתוב, ה' אלקי וגו': כתוב, ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת, וכתוב, הוד והדר לפניו וגו', וכתוב, עוטה אור כשלמה וגו', כיון שהתלבש עשה מה שעשה, דהיינו שברא העולם, מלמד שהתעטף הקב"ה באור וברא את השמים. וכעין התלבשות זה היו הבגדים של אדה"ר. אלא במה נבאר הכתוב, החמודות אשר אתה בבית, הנה החמודות, פירושו, בגדי מלכות, במשי וזהב, ודרך העולם הוא לגנוז אותם בבשמים וריחות, בשביל יקר הלבושים.

קנד) תא חזי וירח וכו': בוא וראה, וירח את ריח בגדיו בתחילה, שהיה חושב שמהם בא הריח, וכשהרגיש, אמר ראה ריח בני, כי ידע שבו תלוי הדבר, שבשבילו עלה הריח, ולא מן הלבושים. כריח שדה אשר ברכו ה'. שואל, וכי מאין היה יודע יצחק, ריח שדה אשר ברכו ה'.

אלא

בא

קנה) אלא, תרין מלין אינון, וכלא הוא חד. דכתיב, א) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. וכי לא הוה ליה ביתא, או מקום אחר להתפלל. אלא אותה השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה, דכתיב ב) השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת. ובשעתא דהוה יצחק פ עאל צ גביה, חמא שכינתא עליה, וסליק ריחין עלאין קדישין, ובגיני כך הוה מצלי תמן, וקבעיה לצלותיה.

קנו) ואברהם אמאי לא הוה מצלי תמן, משום דקביעותא דאתרא ק אחרא הוה ליה בקדמיתא, ומלה אחרא ריחא דחמא בהר המוריה. ולמה נקרא מוריה. ע"ש המר הטוב ר דהוה תמן.

קנז) וכלא הוה, וג"ע דעאל עמיה וברכיה. ובגין כך לא תלה מלה בלבושין, אלא ביעקב ממש, דחמא דביה הוה ש תליא מלה ת ואתחזי, וזכותיה סליק א לאתברכא, ועאל עמיה ג"ע. ובג"כ ב כד אתרעם עשו, ג אמר גם ברוך יהיה.

קנח) ד אמר רבי יצחק, לא אצטריך אורייתא למכתב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים, מאי טעמא. משום דשירותא דסיהרא הוי, וע"ד אורייתא הוה אצטריך למכתב מהכא, דהא בקב"ה אתקשר מלה.

קנט) ולא קשיא, דלא כתיב ה זאת, החדש הזאת, דהא זה וזאת כחד מתקשרין ובאתר דאית ביה דכר ונוקבא כחדא, לית שבחא אלא לדכורא, ועל דא ראשון

מסרת הזהר
א) (בראשית כ"ד) ב"א ק"ל צ"א.
ט"ד שט"ו תק"ח קי"א ט"ד שט"ז, קי"ד ט"א ש"ד.
ב) (שם כ"ג)

חלופי גרסאות
ז"ח נ'. פ ל"ג עאל. צ בגויה. ק ל"ג אחרא. ר ל"ג דהוה תמן. ש ל"ג תליא. ת ויאות הוה לאתברכא [מלה] ול"ג מן ואתחזי עד אמר ר"י; ל"ג ואתחזי. א ל"ג לאתברכא. ב ל"ג כד. ג שאמר. ד בדפו"י כתבו המאמר מן א"ר יצחק עד ה' אחד ושמו אחד (שבאות קעז) לא נמצא בזהר גדול דפוס מנטובה קרימונה לובלין ומצאנוהו בזהר קטן דפוס מנטובה. ה ל"ג זאת.

הסולם

מאמר החודש הזה לכם

קנה) **אלא תרין מלין וכו':** ומשיב, אלא ב' דברים הם והכל הוא אחד. שכתוב, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. והוא אחד עם השדה אשר ברכו ה'. וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל. אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם, סמוך למערת המכפלה, שכתוב, השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת. ובשעה שהיה יצחק בא אל השדה, ראה השכינה עליו, והעלה ריחות עליונות קדושות, ומשום זה היה מתפלל שם, וקבע אותו למקום תפלה.

קנו) **ואברהם אמאי לא וכו':** שואל, ואברהם למה לא התפלל שם, בשדה המערת המכפלה, כמו יצחק. ומשיב, משום שהיה לו קביעות אחר בתחלה, ודבר אחר של ריח ראה בהר המוריה. שלמה נקרא הר המוריה, על שם המר הטוב שהיה שם.

קנז) **וכלא הוה וג"ע וכו':** והכל היה אצל יעקב, כי מלבד הריח שלו, גם ג"ע נכנס עמו, וע"כ ברכו. וע"כ לא תלה הדבר בלבושים, (דפו"י דף ל"ט ע"ב) אלא ביעקב ממש, שראה שבו תלוי דבר הריח, והוא ראוי וזכותו עולה להתברך, ונכנס עמו הגן עדן. ומשום זה, כשהתרעם עשו, אמר גם ברוך יהיה.

מאמר החודש הזה לכם

קנח) **אמר ר' יצחק וכו':** אר"י, לא היה התורה צריך לכתוב אלא מהחדש הזה לכם וגו', מה הטעם, משום שהוא תחילת שליטת הלבנה. וע"כ היתה התורה צריכה להתחיל לכתוב מכאן. כי בהקב"ה נקשר הדבר. כי הלבנה ה"ס המלכות שבשלמותה מתיחדת עם הקב"ה, וע"כ היה צריך התורה להתחיל בתחילת שלמות הלבנה שהוא החדש הזה לכם ראש חדשים וגו'.

קנט) **ולא קשיא וכו':** ולא קשה, שלא כתוב, זאת, דהיינו החדש הזאת, כי שם הלבנה הוא זאת (כנ"ל אות קי"ז) והוא משום כי **זה וזאת** מתקשרים יחד, ובמקום שיש זכר ונקבה ביחד, אין השבח אלא לזכר, וע"כ אומר החדש הזה ולא זאת. וע"כ אומר ראשון הוא לכם לחדשי

בא

הוא לכם לחדשי השנה, ו לחדשי השנה ודאי. אמר רבי יהודה, לכם תרי זמני למה. אמר רבי יצחק, מנייהו, אשתמע יתיר, כמה דכתיב, ג כי חלק ה' עמו. אתקשרותא דא לכם, ולא לשאר עמין.

קס) ד דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו', בעשור, אמאי בעשור. אמר רבי אבא, בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא, דכתיב ביובלא, בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא.

קסא) ויקחו להם איש שה לבית אבות, אמאי, בגין ז דבזמנא דא אצטריך למיגד ליה. דהא תנינן, במלתא דא ח אתבר ט כתרא תתאה, דמתאחדין ביה כל שאר כתרין תתאין, ועל דא פריש משה ואמר, משכו וקחו לכם צאן, כמה דכתיב, צאן ועבד ושפחה.

קסב) אמר קודשא בריך הוא, עבידו אתון עובדא לתתא, ואנא אתבר תקפיהון לעילא, וכמה דתעבדון בנורא אתון, דכתיב כי אם צלי אש, כ אנא אוף הכי ל אעביר אותו באש בנהר דינור.

קסג) אמאי אתנגיד בעשרה, ואתנכיס בארבעה עשר. אמר רבי אבא בדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין. ואף על גב דארבע מאה שנין לא מ אשתעבידו בהו, נ מכל מקום, הואיל והוה זמין לאתקשרא ס בהו, אתחשיב עליה כאילו אשתעבידו בהו כל ת' שנין. בג"כ, מעכבין ליה ארבע יומין, קטירא ע ברשותייהו פ דישראל, צ ולבתר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין העוזבים.

מסרת הזהר

ג) (דברים ל"ב) ב"א קצ"ד צ"ד. ד) ח"ב מ: מא. ח"ג קב: רבא.

חלופי גרסאות

ו ל"ג לחדשי השנה [ודאי]. ז דלזמנא. ח אתא. ט מוסיף דא כתרא; כתרא חדא. י ל"ג דכתיב. כ ואנא. ל ל"ג מן אעביר עד אמאי. מ אשתעבדו. נ ל"ג מכל מקום. ס ביה; בה ואתחשיב. ע ברשותיה. פ ל"ג דישראל. צ וכתר.

הסולם

מאמר שה לבית אבות

לחדשי השנה, לחדשי השנה ודאי, ללמד, שסובב על המלכות הנקראת שנה, אלא תלה השבח בזכר. **אמר ר' יהודה, לכם לכם** ב' פעמים למה. שנאמר החדש הזה **לכם** ראשון הוא **לכם.** אמר ר' יצחק מהם, מכפילות לכם, נשמע יותר שהוא רק לישראל, ולא לשאר העמים. כמו שכתוב, כי חלק ה' עמו. התקשרות הזאת של החדש, הוא לכם ולא לשאר העמים.

מאמר שה לבית אבות

קס) **דברו אל כל עדת וגו':** שואל, למה בעשור לחדש. אמר ר' אבא הוא בזמן שהיובל, שהוא בינה, מאיר אל הלבנה, שהיא מלכות, שכתוב, ביובל, בעשור לחדש השביעי יום הכפורים הוא. ויום הכפורים הוא הארת הבינה, הרי שהארת הבינה במלכות הוא בעשור לחדש. (כמ"ש אומר ק': ד"י).

קסא) **ויקחו להם איש שה לבית אבות:** למה, משום שבשעה ההוא צריכים (דפו"י דף ל"ט ע"ב) למשוך אותו, כי למדנו, בדבר זה בלקיחת השה, נשבר כתר התחתון, שנאחזים בו כל שאר כתרים התחתונים דקליפה, ועל זה פרש משה ואמר, משכו וקחו לכם צאן. שהוא כמ"ש צאן ועבד ושפחה, שהם כתרין תתאין דקליפות, וצאן כולל כולם. והמצרים עשו אותם לאלהים.

קסב) **אמר קב"ה עבידו וכו':** אמר הקב"ה עשו אתם מעשה למטה, שתמשכו ותקחו צאן, ואני אשבר תקפם למעלה. וכמו שתעשו אתם לשרפו באש, שכתוב, כי אם צלי אש, אני גם כן למעלה, אעביר אותו באש, בנהר דינור.

קסג) **אמאי אתנגיד בעשרה וכו':** שואל, למה נמשך בעשרה לחדש, ונשחט בארבע עשר. אמר ר' אבא, בזה, בשה, שהיא אלהי מצרים, כנ"ל, נקשרו ישראל תחת שעבודו, ארבע מאות שנה. ואע"פ שלא השתעבדו בהם ארבע מאות שנה, מכל מקום, משום שהיו מוכנים להתקשר בהם ת' שנה, לולא

בא

קסד) אמאי בין הערבים. בשעתא דדינא תליא, ובשעתא דאתמסר *) מלה דא ליה, על ידוי דאברהם, דכתיב ה) ויהי השמש באה ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו. ק אימה: כתרא חדא. חשכה: כתרא אחרא. גדולה: האי ר דהיא רברבא מכלא. ואע"ג דאוקימנא קרא דא על שאר שעבודייהו דישראל, וכלא הוה. כגוונא דא, כי מחה אמחה, אתון מתתא, ואנא מעילא.

קסה) תנא, לא נפקו ישראל ממצרים, עד דאתברו כלהו שלטונין דלעילא ש משולטניהון, ונפקו ישראל מרשותהון, ואעלו ת לרשותא קדישא עלאה בקודשא בריך הוא, ואתקטירו ביה, הדא הוא דכתיב, ו) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מאי טעמא עבדי הם. אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דאפקית להר מרשותא אחרא, ועאלית לון ברשותי.

קסו) והיינו דאמר רבי שמעון, מאי דכתיב, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת. א אנא הכי אוקימנא, האי שאור, והאי מחמצת, דרגא חד אינון, וכלהו ב חד. רשו אוחרי, אינון שלטנין, ג דממנן על שאר עמין, וקרינן להו יצר הרע, רשותא אחרא, אל נכר, אלהים אחרים. אוף הכי, שאור, ומחמצת, וחמץ, וכלא חד. אמר קב"ה, כל הני שני, ד קיימתו ברשותא אחרא, עבדין לעם אחרא, מכאן ולהלאה דאתון בני חורין, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם. כל מחמצת לא תאכלו. ולא יראה לך חמץ.

מסרת הזהר
ה) (בראשית ט"ו) ב"א רל"א צ"ו ת"ג. בהשמטות קמ: ו) (ויקרא כ"א)

חלופי גרסאות
ק אימא. ר דהאי. ש משלשולהון. ת ברשותא. א אלא. ב ל"ג חד. ג וממנן. ד קיימתון.

הסולם

מאמר

לולא דלג הקב"ה את הקץ, נחשב כאלו השתעבדו בהם כל ת' שנים. משום זה מעכבים את השה ארבעה ימים, כשהוא קשור ברשות ישראל, ואח"כ ושחטו אותו כל קהל ישראל בין הערבים.

קסד) **אמאי בין הערבים וכו':** שואל, למה נשחט בין הערבים. ומשיב, משום שהוא בשעה שהדין תלוי, ובשעה שנמסר דבר זה, של גלות מצרים, על ידי אברהם, שכתוב, ויהי השמש באה ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו, **אימה**, הוא כתר אחד של הקליפה, **חשכה**, כתר אחר, **גדולה**, זו שהיא גדולה מכל הכתרים. ואע"פ שביארנו כתוב הזה, על שאר שעבודי ישראל, שאימה, זו בבל, חשכה, זו מדי, גדולה, זו יון (ב"ר פמ"ד). והכל היה. שרומזים על ג' כתרים דקליפה, וכן על הגליות. כעין זה, שאמרנו בשה, שאמר הקב"ה אתם תעשו מעשה למטה ואני אשבר תקפם למעלה, כך, כי מחה אמחה, אתם תעשו למטה, ואני אעשה למעלה.

קסה) **תנא, לא נפקו וכו':** למדנו, לא

(דפו"י דף ל"ט ע"ב *) דף מ' ע"א)

שאור ומחמצת

יצאו ישראל ממצרים, עד שנשברו מממשלתם, כל השרים שלהם למעלה, ויצאו ישראל מרשותם ובאו לרשות הקדושה העליונה בהקב"ה, ונקשרו בו. ז"ש, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מהו הטעם שעבדי הם, הוא, אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. שהוצאתי אותם מרשות אחרת והבאתי אותם לרשותי.

מאמר שאור ומחמצת

קסו) **והיינו דאמר ר"ש וכו':** והיינו שאמר ר"ש, מ"ש אך ביום הראשון תשביתו **שאור** מבתיכם כי כל אוכל **מחמצת**. אני כך בארתי, שאור זה ומחמצת זו הם מדרגה אחת, וכולם אחד. רשות אחרת, הם השרים הממונים על שאר העמים, ואנחנו קוראים אותם יצר הרע, רשות אחרת, אל נכר, אלהים אחרים. אף כאן, שאור ומחמצת וחמץ הכל אחד הוא, אמר הקב"ה, כל אלו השנים עמדתם ברשות אחרת, ועבדתם לעם אחר, מכאן ולהלאה, שאתם בני חורין, אך ביום הראשון תשביתו **שאור** מבתיכם, כל **מחמצת** לא תאכלו, ולא יראה לך **חמץ**.

בא

קסז) אמר רבי יהודה, אי הכי כל ימי שתא נמי, אמאי שבעת יומין, דכתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, שבעת ימים, ולא יתיר. א"ל, כל זמנא דאתחייב בר נש ה לאתחזאה גרמיה בן חורין, הכי אצטריך, כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך.

קסח) למלכא דעבד לחד בר נש רופינוס, כל אינון יומין דסליק להאי דרגא, חדי, ולביש לבושי יקר, לבתר לא אצטריך. לשתא אחרא, נטיר אינון יומין דסליק ליקירו דא, ולבש אינון לבושין, וכן ו כל שתא ושתא כהאי גוונא ישראל, כתיב, שבעת ימים שאור לא ימצא, דאינון יומי חדוותא, יומין דסליקו ליקרא דא, ונפקו משעבודא אחרא. ז ובגין כך, נטרין בכל שתא ושתא, יומין דסליקו להאי יקר, ונפקו מרשותא אחרא, ועאלו ברשותא קדישא, ועל דא כתיב, שבעת ימים מצות תאכלו.

קסט) אמר רבי שמעון, מצת כתיב, כמד"א, ז מראת אלהים. ולמה אתקרי מצת, דינא. דינא קדישא. דינא דאתאחדא בשמא קדישא. דינא דלא הוה

מסרת הזהר

ז) (יחזקאל א') ח"ב פא: פב. קכד: ח"ג רכו. רמו: ת"ז בהקדמה יב: תי"ח לו: ת"ע קלד. ז"ח ל"ז ט"ד של"ז. מ"ה ט"ג שי"ג ת"ח צ"ו ט"ג של"ג.

חלופי גרסאות

ה לאתחזי; לאתזאה. ו בכל. ז ל"ג מן ובגין עד ועאלו.

הסולם

מאמר

קסז) **אמר רבי יהודה וכו':** אר"י, אם כן גם כל ימות השנה לא נאכל חמץ, למה רק שבעת ימים, שכתוב, שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, רק שבעת ימים ולא יותר. אמר לו, כל זמן שהאדם מחויב להראות עצמו בן חורין צריכים כן, שלא לאכול חמץ, ובכל זמן שאינו מחויב אינו צריך לאיסור חמץ.

קסח) **למלכא דעבד לחד וכו':** זה דומה, למלך שעשה אדם אחד לשר. כל אלו הימים שעלה למדרגה הזו, היה שמח ולובש לבושי כבוד. לאחר כך לא היה צריך לזה. לשנה האחרת שמר אלו הימים שעלה לכבוד הזה, ולבש אלו לבושים. וכן כל שנה ושנה. כעין זה ישראל, כתוב, שבעת ימים שאור לא ימצא, שהם ימי שמחה, הימים שעלו לכבוד הזה, ויצאו משעבוד אחר. ומשום זה בכל שנה ושנה שומרים אותם הימים שעלו לכבוד הזה ויצאו מרשות אחר ובאו לרשות הקדושה, וע"כ כתוב, שבעת ימים מצות תאכלו.

מאמר מצת דינא

קסט) **אמר ר' שמעון וכו':** אמר ר"ש, מצת כתוב, בלי ו', כמש"א מראת אלקים שהוא חסר ו', שע"כ רומז על דין, כן למה נקראו מצת, להיותם דין, דין קדוש, דין הנאחז בשם הקדוש, דין שלא היה חזק כל אותו הזמן בתוך (דפו"י דף מ' ע"א)

מצת דינא

ישראל, משום שהלבנה עמדה בפגם, ומשום שהלבנה עמדה בפגם, ע"כ כתוב, לחם עוני.

פירוש. תחלה היתה הנוקבא בסוד ב' מאורות הגדולים, ששניהם ז"א ומלכות היו בקומה שוה, שז"א היה מלביש קו ימין דבינה והמלכות לצד שמאל דבינה. ואז היו בבחי' אפי זוטרי, כי הם מוחין דאחורים שאינם מאירים, והם בחינת דין ואח"כ ע"י מ"ן שמעלים התחתונים, המלכות מתמעטת וחוזרת לנקודה, ואח"כ נבנית בנין גדול ע"י או"א וחוזרים למוחין דגדלות. ואע"פ שכבר עומדים ז"א ומלכות במוחין דגדלות אין המוחין דאחורים בטלים, אלא חוזרים להאיר בבחינת הרחמים וכל הארת החכמה שבמדרגה באים מאלו המוחין. כמ"ש לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף ו' ד"ה ואלמלא ע"ש) ותדע שסוד מצה, היא אלו המוחין דאחורים. בעת שכבר נתקנו במוחין דגדלות.

וזה אמרו, **ולמה נק' מצת, דינא, דע"כ נק' מצת בלי ו' להיותם דין, כי הם מוחין דאחורים בעת שזו"ן היו במוחין דקטנות, אלא, דינא קדישא, דינא דאתאחדא בשמא קדישא,** כי כבר חזרו ובאו במוחין דגדלות שהם קדש ומאוחדים בסוד ג' קוין שהם יה"ו של השם הקדוש, ונתבאר לעיל שלבא למוחין דגדלות

בא

תקיפא כל ההוא זמנא בגווייהו ח דישראל, דהא קיימא סיהרא בפגימותא. ועל דקיימא סיהרא בפגימותא, ח) לחם עני כתיב.

קע) מ"ט קיימא בפגימותא. בגין דלא אתפרעו, ולא אתגליא האי את קדישא. גזירין הוו ולא אתפרעו, אימתי אתפרעו, בשעתא דכתיב, ט) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו, ואע"ג דאוקימנא האי קרא במלה אחרא, כלא הוה ויאות.

קעא) ט ואי תימא י דבימי יהושע אתפרעו. לאו הכי, אלא אינון דכתיב י) וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו'. בתר דאתפרעו, אמר קודשא בריך הוא, בקדמיתא אכלתון מצות, דקיימא סיהרא בפגימותא, ואקרי לחם עני, מכאן ולהלאה האי לחם מאתר אחרא להוי. מאי הוא. דכתיב כ) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. לא מן סיהרא כההוא זמנא, אלא מן השמים ממש, כמה דכתיב ל) ויתן לך האלהים מטל השמים.

קעב) וישראל קדישין, נטרין אינון יומין דעאלו תחות גדפוי דשכינתא, ונטרין ההוא נהמא דאתיא מסטרהא, ועי"ד כתיב, מ) את חג המצות תשמר וגו',

מסרת הזהר

ח) (דברים ט"ז) ב"א רצ"ח צ"ג. ט) (שמות ט"ו). י) (יהושע ה'). כ) (שמות ט"ז) ויצא צ"ד צ"א. ל) (בראשית כ"ז) הקסה"י קצ"ז צ"א. תולדות נ"ט צ"ב. מ) (שמות כ"ג) ח"ב סד. קכד. ח"ג רעא.

חלופי גרסאות

ח ישראל. ט מוסיף מילה ואי. י בימי.

הסולם

מאמר

דגדלות, צריכה המלכות ב' תקונים, א) להתמעט לנקודה, ב) לבנין הגדלות, וע"ז יש ב' מעשים באתערותא דלתתא, א) מילה ב) פריעה. וכיון שישראל מלו את עצמם בעת ההיא ע"כ כבר באה המלכות בתקון א' שהיא נתמעטה לנקודה, בסוד מיעוט הלבנה, ואז כבר נמתקו בזה הדין דמוחין דקטנות שבמצה, וע"י פריעה שהיא אותיות פרע י"ה, מעוררים למעלה בנין המלכות ע"י או"א ומתגלים המוחין דגדלות. וז"ש, דינא דלא הוה תקיפא כל ההוא זמנא בגווייהו דישראל דהא קיימא סיהרא בפגימותא, כיון שכבר מלו את עצמם והלבנה שהיא המלכות נתמעטה, אז נחלש כח הדין שבמוחין דקטנות, כנ"ל. ואח"כ שיעשו הפריעה, כמ"ש לפנינו יצאו המוחין דגדלות. ואין קושי' הרי בפסח כבר מאירים המוחין דגדלות אע"פ שישראל עוד לא פרעו. כי המדובר הוא ע"י אתערותא דלתתא, ובליל פסח היה הארת המוחין מאתערותא דלעילא בלבד, וע"כ לא האירו רק אותו הלילה בלבד. וז"ש ועל דקיימא סיהרא בפגימותא, לחם עוני כתיב. כי מבחי' אתערותא דלתתא עוד לא המשיכו המוחין דגדלות.

קע) מ"ט קיימא בפגימותא וכו':
(דפו"י דף מ' ע"א)

מצת דינא

שואל, מה הטעם שהלבנה שהיא המלכות עמדה במיעוט. ומשיב, משום שלא נפרעו, ולא נגלה בהם אות הקדוש. כי ע"י הפריעה ממשיכים המוחין דגדלות ואז הלבנה במילואה, כנ"ל בסמוך. נמולים היו ישראל, ולא עשו פריעה. ומתי נפרעו. הוא בשעה שכתוב, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו, ואע"פ שבארנו מקרא הזה בדבר אחר, הכל היה, ויפה היא.

קעא) ואי תימא דבימי וכו': ואם תאמר דבימי יהושע נפרעו, אינו כן. אלא הם שכתוב, וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו'. אחר שנפרעו, אמר הקב"ה בתחילה אכלתם מצות, משום שעמדה הלבנה במיעוט, ונקרא לחם עוני, מכאן ולהלאה, לחם זה יהיה ממקום אחר, מה הוא, הוא שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. לא מן הלבנה שהיא המלכות כבזמן ההוא, מטרם שנפרעו, אלא מן השמים ממש, שהוא ז"א, כמ"ש ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'.

קעב) וישראל קדישין נטרין וכו': וישראל הקדושים, שומרים אלו הימים שנכנסו תחת כנפי השכינה, ושומרים הלחם הבא מצדה. דהיינו המצות, שכתוב, ושמרתם את המצות. מהו ושמרתם את המצות, הוא כמש"א, ושמרתם את

וכתיב ושמרתם את המצות. מהו ושמרתם את המצות. כד"א, נ) ושמרתם את בריתי. וכלא בחד דרגא סלקא ואתאחד.

קעג) ואי תימא משה היך לא פרע להו. אלא, בגין דלא יתעכבון ישראל תמן עד כ דיתסיאו, ועל דא כתיב, ס) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני, מ"ט לחם *) עני, משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתיב ולא יכלו להתמהמה.

קעד) תא חזי, כד עאלו ישראל לארעא, עאלו גזירין ואתפרעו. ל ומה כתיב, ע) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם. מאי במסכנות. לחם עני. אמאי אקרי לחם עני. משום דקיימא סיהרא בפגימותא, ולא מתברכא משמשא, ולא מתנהרא מן שמשא, כמה דאת אמר, פ) כי כל בשמים ובארץ, ולא אתנהרא מ מיובלא. מאי טעמא. משום דלא אתפרעו. אבל הכא, דאתגזרו ישראל ואתפרעו, לא תחסר כל בה כתיב, ועל דא לא במסכנות תאכל בה לחם. מאי טעמא. משום דלא תחסר כ"ל בה, כמה דחסרו ליה במצרים.

קעה) ובכל שתא ושתא דוכרנא דמצרים קא עבדי ישראל, ואכלי ולא אשתצי מדרי דרין. ובגין דלא אתפרעו הכא במצרים, חסרו ליה להאי כל, וקיימא סיהרא בפגימותא, ואקרי לחם עני, עני: כתרגומו מסכנות. ומאי דאכלו ליה תמן בארעא, בגין דוכרנא דמצרים הוה, נ והאי לדרי דרין, ולזמנא דאתי כתיב, צ) לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'.

מסרת הזהר

נ) (שמות י"ט) ח"ב מג: ח"ג קיט: ס) (דברים ט"ז) ב"א רצ"ח צ"ג. ע) (דברים ח') לך קמ"ד צ"ג. תק"ח קי"ח ט"ב ש"א, ט"ד שכ"ב. פ) (ד"ה א' כ"ט) ב"א ער"ה צ"ב. צ) (ישעיה ס') ח"ב נט: ח"ג יב. קעח: ת"ז בהקדמה ט. תכ"א ס:

חלופי גרסאות

כ דאתסיאו. ל מה. מ מכל. נ והא.

הסולם

מאמר

את בריתי, שהוא ברית מילה, והכל עולה ונאחז במדרגה אחת. כנ"ל.

קעג) ואי תימא, משה וכו': ואם תאמר, משה, איך לא פרע אותם, אלא הניחם במילה בלי פריעה. ומשיב, אלא משום שלא יתעכבו ישראל שם, עד שיתרפאו. לכן לא פרע אותם. ועל זה כתוב, שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני. מהו הטעם היה לחם עוני. משום כי בחפזון יצאת וגו', וכן כתוב, כי לא יכלו להתמהמה. וע"כ לא נפרעו, ומילה בלי פריעה ממשיך לחם עוני, כנ"ל.

קעד) תא חזי, כד וכו': בוא וראה, כשבאו ישראל לארץ, באו כשהם נמולים ונפרעים, ומה כתוב, ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, ומהו במסכנות. הוא לחם עוני, ולמה נקרא לחם עוני, משום שהלבנה, שהיא המלכות, עומדת במיעוט, ואינה מתברכת מן השמש, שהוא ז"א, ואינה מאירה מן השמש, כמש"א **כי כל בשמים וארץ.** שפירושו, אשר

(דפו"י דף מ' ע"א *) דף מ' ע"ב)

מצת דינא

כל, שהיא יסוד ז"א, נאחז בשמים, שהוא ז"א, ובארץ שהיא המלכות, ומקבל מן השמים ונותן לארץ. ולא האירה מן היובל שהוא בינה. מה הטעם, משום שלא פרעו את עצמם, כנ"ל, אבל כאן בביאת הארץ, שנמולו ישראל ונפרעו, כתוב, לא תחסר **כל** בה, דהיינו היסוד דז"א המאיר אל המלכות, הנקרא **כל**, ועל כן, לא במסכנות תאכל בה לחם, מהו הטעם, הוא משום, שלא תחסר **כל** בה, כמו שנחסרו ממנו במצרים.

קעה) **ובכל שתא ושתא וכו':** ובכל שנה ושנה עושים ישראל זכר למצרים, ואוכלים מצות, ואינם מפסיקים מדורי דורות. ומשום שלא פרעו את עצמם במצרים חסרו **כל** הזה, ועמדה הלבנה במיעוט, ונקראת לחם עוני. עוני, פירושו כתרגומו, מסכנות. ומה שאכלו לחם עוני בארץ, אע"פ שכבר פרעו עצמם, הוא זכר למצרים, וזה נוהג לדורי דורות. ולעתיד לבא, כתוב, לא יבוא עוד שמשך וירחך וגו'. דהיינו שלא יקרה עוד מיעוט בלבנה. שהוא המלכות.

תנא

בא

קעו) תנא א"ר שמעון כתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו', וכתיב ק אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא, אשתמע כמה דאתמר, דכתיב בעשור לחדש הזה. מאי קא מיירי. אלא בעשור, מלה דא בעשור תליא. לחדש הזה בחדש הזה מבעי ליה. אלא, כד אתא נימוסא להאי דרגא, כתיב לחדש הזה דיקא.

קעז) ר ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. ס תנא תלת קשרין אינון, ע בכור בהמה, בכור השבי, בכור השפחה. פ דכל צ שאר מתקשרי בהו באלין תלת גווני דלעילא. ובהאי דאתקרי צאן, אתקשר כלא, וכלא כליל בצאן, אתקשר צאן בצאן, ולא יכיל לאתפרשא ק מקטרוי, ובהאי ר כלהו אתקשרו, וע"ד כתיב, והיה לכם למשמרת, קטירו ליה בקטירותא, ויהא אתמסר בידיכון ברשותכון, עד ש דתנכסו ליה, ותעבדון ביה דינא, ולזמנא דאתי כתיב ש מי זה בא מאדום. וכתיב, כי זבח ליי' בבצרה. וכתיב, ת והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

רעיא מהימנא

קעח) א וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו'. כ"ה ת פקודא דא, לבער חמץ. דהא פקודא דא, אתמסר להו לישראל א וישא העם את בצקו טרם יחמץ. וכתיב

מסרת הזהר

ק) (ויקרא כ"ג) ח"ב קפה: רטו. ח"ג סט: קא.
ר) ח"ב מא. ח"ג קב: רנא. ש) (ישעיה ס"ג) לעיל אות פ"ג צ"ל. ת) (זכריה י"ד) ב"א ע"ד צ"א. א) ח"ב מ:

חלופי גרסאות

ס תגיא; דתניא. ע ל"ג מן בכור עד דכל. פ מוסיף דתלת קשרין דכל. צ שאור. ק מקטלוי; מבתרו. ר ל"ג כלהו. ש דתנבסיו. ת דא פקודא. א מוסיף דכתיב וישא.

הסולם

מאמר

קעו) תנא א"ר שמעון וכו': למדנו אר"ש, כתוב, בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו', וכתוב, אך בעשור לחדש השביעי יום הכפורים הוא, נשמע מה שלמדנו, שכתוב, בעשור לחדש הזה. ותמה הזוהר, ושואל מה הוא אומר. ומשיב, אלא שסובב, על מה שלמדנו, שכתוב, **בעשור**, דבר זה, של לקיחת השה, בעשור תלוי. שהוא בינה המאירה במלכות כנ"ל (אות ק"ס). ועל זה מביא מקודם ההקש מן עשור שבכאן לעשור של יום הכפורים שהיא בינה, כנודע. ושואל, כתוב לחדש הזה, בחדש הזה היה צריך לומר, ומשיב, הוא משום, כשבא ההארה למדרגה הזו שהיא המלכות, כתוב לחדש הזה, לחדש בדיוק שהיא המלכות הנקראת חדש.

קעז) ויקחו וגו': שה לבית אבות שה לבית: למדנו ג' קשרים הם, בכור בהמה, בכור השבי, בכור השפחה. וכל שאר מדרגות הקליפה מתקשרים באלו ג' אפנים שלמעלה. ובזו שנקראת **צאן**, נקשרים הכל, (דפו"י דף מ' ע"ב)

מצת דינא

והכל כלול **בצאן**, שהוא מדרגה העליונה שבכולם. ונקשרים צאן של מטה בצאן של מעלה. ולא יכלו להפרד מקשריו. ונמצא שבזה, בשה, כולם נקשרו, וע"כ כתוב בו, והיה לכם למשמרת, דהיינו קשרו אותו בקשר ויהיה נמסר בידכם ברשותכם עד שתשחטו אותו, ותעשו בו דין. ולזמן שיבא, כתוב, מי זה בא מאדום. וכתוב, כי זבח לה' בבצרה, דהיינו שיבער כל הס"א מן הארץ. וכתוב אז, והיה ה' למלך וגו'.

רעיא מהימנא

מאמר לספר בשבתא דיציאת מצרים

קעח) וישא העם את בצקו וגו': מצוה זו, היא לבער חמץ. כי מצוה זו נמסרה להם לישראל, וישא העם את בצקו טרם יחמץ. וכתוב, שאור לא ימצא בבתיכם. וכבר בארוהו החברים. ובארנו סוד בין חמץ ומצה של יציאת מצרים

בא

שאור לא ימצא בבתיכם, ז והא אוקמוה חבריא, ורזא אוקימנא, בין חמץ ומצה בכמה דוכתי, דא יצר רע, ודא יצר טוב.

קעט) כ"ו פקודא בתר דא, לספר בשבחא דיציאת מצרים, דאיהו חיובא על בר נש, לאשתעי בהאי שבחא לעלמין. הכי אוקימנא, כל בר נש דאשתעי ביציאת מצרים, ובההוא ספור חדי בחדוה, זמין איהו למחדי בשכינתא לעלמא דאתי ב דהוא חדו ג מכלא, דהאי איהו בר נש דחדי במריה, וקב"ה חדי בההוא ספור.

קפ) ביה שעתא, כניש קודשא בריך הוא לכל פמלייא דיליה, ואמר לון, זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי, דקא משתעו בני, ד וחדאן בפורקני. כדין כלהו מתכנשין, ואתיין ומתחברין בהדייהו דישראל, ושמעו ספורא דשבחא, דקא חדאן ה בהדוא דפורקנא דמריהון, כדין אתיין ואודן ליה לקודשא בריך הוא, על כל אינון נסין וגבורן ואודאן ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא, דחדאן בחדוה דפורקנא דמאריהון.

קפא) כדין אתוסף ו ליה חילא וגבורתא לעילא, וישראל בההוא ספורא יהבי חילא למאריהון, כמלכא, דאתוסף חילא וגבורתא, כד משבחין גבורתיה, ואודן ליה, וכלהו דחלין ז מקמיה, ואסתלק יקריה על כלהו. ובגין כך, אית לשבחא ולאשתעי בספור ח דא *) כמה דאתמר. כגוונא דא, חובה איהו על בר נש, לאשתעי תדיר קמי קודשא בריך הוא, ט ולפרסומי ניסא בכל אינון ניסין י דעבד.

קפב) ואי תימא, אמאי איהו חובתא, והא קב"ה ידע כלא, כל מה דהוה, ויהוי לבתר דנא, אמאי פרסומא דא קמיה, על מה דאיהו כ עבד, ואיהו ידע. אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ל ניסא, ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד, בגין דאינון

דרך אמת
ז) והרי ביארוהו החכמים.

חלופי גרסאות
ב לית. ג מוסיף ולמעבד ליה חדו מכלא. ד וחדון. ה ברזא. ו ל"ג ליה. ז קמיה. ח ל"ג דא. ט ל"ב ולפרסומי ניסא. י מוסיף דעבד ולפרסמו. כ ל"ג עבד ואיהו. ל ל"ג ניסא.

מצרים, בכמה מקומות, שזה יצר הרע וזה יצר הטוב.

קעט) (כ"ו) פקודא בתר דא וכו': המצוה שלאחר זו, הוא לספר בשבח יציאת מצרים, שהוא חוב על האדם לעולם לספר בשבחים האלו. כך העמדנו, כל אדם המספר ביציאת מצרים, ושמח בספור ההוא בשמחה עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא, שהיא שמחה מכל צד, שזה הוא אדם השמח באדונו, והקב"ה שמח בספור ההוא שלו.

קפ) ביה שעתא כניש וכו': בה בשעה, מקבץ הקב"ה את כל החבורה שלו, ואמר להם, לכו ושמעו הספור של השבח שלי שמספרים בני, ושמחים בגאולתי. אז מתקבצים כולם ובאים ומתחברים עם ישראל, ושומעים ספור השבח ששמחים בשמחת הגאולה מאדונם, (דפו"י דף מ' ע"ב *) דף מ"א ע"א)

ובאים ומודים להקב"ה, על כל אלו הנסים והגבורות ומודים לו על עם הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בשמחת הגאולה של אדונם.

קפא) כדין אתוסף ליה וכו': אז נתוסף לו כח וגבורה למעלה. וישראל בספור ההוא נותנים כח לאדונם, כמלך שנוסף לו כח וגבורה בעת שמשבחים גבורתו ומודים לו, והכל יראים מפניו ועולה כבודו על כולם. ומשום זה, יש לשבח ולספר בספור הזה, כמו שלמדנו. כעין זה חוב הוא על האדם, לספר תמיד לפני הקב"ה ולפרסם הנס בכל אלו הנסים שעשה.

קפב) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר, למה הוא חוב לספר את הנסים, והלא הקב"ה יודע הכל, כל מה שהיה ויהיה לאחר מכן, ולמה הפרסום הזה לפניו על מה שהוא עשה

בא

מלין סלקין, וכל פמליא דלעילא מתכנשין, וחמאן לון, ואודאן כלהן לקב"ה, ואסתלק יקריה עלייהו עילא ותתא.

קפג) כגוונא דא, מאן דאשתע ומפרט חטאוי על כל מה דעבד, אי תימא למאי אצטריך. אלא מקטרגא קאים תדיר קמי קודשא בריך הוא, בגין לאשתעי מ ולמתבע חובי בני נשא, ג ולמתבע עליהון דינא. כיון דאקדים בר נש, ומפריט חטאוי, כל חד וחד, לא אשאיר פטרא דפומא להההוא מקטרגא, ולא יכיל למתבע עליה דינא. דהא תדיר תבע דינא בקדמיתא, ולבתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך. ועל דא, אצטריך ליה לבר נש לאקדמא, ולפרט חטאוי.

קפד) כיון דמקטרגא חמי ס דא, לית ליה פטרא דפומא עליה, וכדין אתפרש מניה מכל וכל. אי תב בתיובתא יאות, ואי לאו, הא מקטרגא אשתכח עליה, ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפין, בעיט במריה, חובוי כך וכך. על דא יאות ע לאזדהרא פ בר נש בכל הני, בגין צ דישתכח עבדא מהימנא קמי קודשא בריך הוא.

קפה) כ"ז פקודא בתר דא, לאכול מצה בפסח, בגין דאיהו דוכרנא לדרי דרין, על רזא דמהימנותא. והא אוקמוה, דישראל נפקו בההוא זמנא מרזא דטעוון אחרן, ועאלו ברזא דמהימנותא. והא אוקמוה רזא דנא בכמה דוכתי.

קפו) ב) ויאמר יי' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו'. כ"ח פקודא דא, למשחט פסח בין הערבים, בי"ד בניסן, דוכרנא דההוא פסח דמצרים. ודא איהו חובתא על כלא, כמה דאת אמר, ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.

מסרת הזהר
ב) ח"ג עג.

חלופי גרסאות
מ ל"ג ולמתבע; ולמתבעי. נ ולמרמי. ס לי"ג דא. ע לאזדהר. פ ל"ג בר נש. צ דאשתת.

הסולם

מאמר

עשה והוא ידע. ומשיב, אלא ודאי צריך האדם לפרסם הנס ולספר לפניו מכל מה שעשה, משום שאלו המלות עולות, וכל הפמליא של מעלה מתקבצים ורואים אותם, ומודים לפני הקב"ה, ועולה כבודו עליהם למעלה ולמטה.

קפג) **כגוונא דא מאן וכו':** כעין זה, מי שמספר ומפרט את חטאיו, מכל מה שעשה, ואם תאמר, למה צריך זה. הוא משום שהמקטרג עומד תמיד לפני הקב"ה כדי לספר ולתבוע על עבירות של בני אדם, ולתבוע עליהם דין, כיון שהאדם מקדים עצמו ומפרט חטאיו כל אחד ואחד, אינו משאיר פתחון פה למקטרג ההוא, ואינו יכול לתבוע עליהם דין. כי תמיד הוא תובע דין תחילה, ואח"כ מספר ומקטרג, פלוני עשה כך. וע"כ צריך האדם להקדים אותו ולפרט חטאיו.

קפד) **כיון דמקטרגא חמי וכו':** כיון שהמקטרג רואה את זה, אין לו פתחון פה עליו, ואז נפרד ממנו מכל וכל. ואם חוזר בתשובה טוב, ואם לא, הרי המקטרג נמצא עליו, ואומר, פלוני שבא לפניך, והתודה בעזות פנים, בעט באדונו, חטאיו כך וכך. ע"כ יפה שיזהר האדם בכל אלו, כדי שימצא עבד נאמן לפני הקדוש ברוך הוא.

לספר בשבחא דיציאת מצרים

קפה) (כ"ז) **פקודא בתר וכו':** המצוה שלאחר זו, הוא לאכול מצה בפסח, משום שהוא זכר לדורי דורות על סוד האמונה. ובארוהו, כי ישראל יצאו בזמן ההוא מסוד אלהים אחרים ובאו בסוד האמונה. וכבר בארוהו סוד הזה בכמה מקומות.

מאמר קרבן הפסח

קפו) **ויאמר וגו': חוקת הפסח וגו':** (כ"ח) מצוה זו, היא לשחוט את הפסח בין הערבים בי"ד בניסן, זכר לפסח דמצרים. וזה הוא חוב על הכל, כש"א, ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.

בא

קפז) פסח דא, אצטריך למהוי נטיר, מעשרה יומין ולהלאה, דכתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו'. מאי טעמא. בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא. מעשרה יומין והלאה, עד דאשתלים בחמיסר. ק וארביסר דליהוי נכיס, בשעתא דדינא תליא על עלמא.

קפח) רזא דא, לאעברא זוהמא, מקמי ר ברית קדישא, ולאתהנאה בההוא ריחא ה] דנדיף טוי נור. ועל דא לא אתיא אלא על שבעא. ועל דא, וכל ערל לא יאכל בו, מאן דאית ביה ברית קדישא, ייכול ביה. ש מאן דלא אית ביה ברית קדישא, לא ייכול ביה. דהאי מבני ברית איהו לתברא תוקפא דחילא אחרא, לאעברא ערלה מקמי ברית. בגין כך, האי בבני ברית איהו למעבד, ולא בבני ערלה.

קפט) כד אתא קודשא בריך הוא למצרים, חמא דמא דההוא פסח, ת דהוה רשים על פתחא, ודמא דברית, היך הוו קיימין על פתחא, א דכתיב, ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו'. אזובא, הא אוקימנא דאיהו מעבר רוחין בישין, וכל סטר רוח בישא, מעבר באתערותא דיליה, בפורקנא עלאה דישראל.

קצ) לזמנא דאתי, ייתי קודשא בריך הוא ליצר הרע ויכוס ליה. והשתא בפורקנא דא, כתיב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו'. דוכרנא דזמנא דאתי, בההוא פורקנא ב עלאה.

קצא) על שתי המזוזות ועל המשקוף בהאי רשימו דאת יו"ד, ובהאי רשימו

דרך אמת
ה] שמריח צלי אש.

חלופי גרסאות
ק ובארביסר. ר קודשא ול"ג ברית. ש ל"ג מאן. ת ל"ג דהוה. א כתיב; מוסיף פסח כתיב. ב מוסיף עלאה דלעילא.

הסולם

מאמר — קרבן הפסח

קפז) **פסח דא אצטריך וכו':** פסח זה צריך שיהיה שמור מעשרה ימים ולמעלה, שכתוב, בעשור לחדש הזה ויקחו וגו'. מהו הטעם. הוא משום שאז מתחילה הלבנה להאיר, מעשרה ימים ולמעלה, עד שנשלמה בחמשה עשר. ויהיה נשחט בארבעה עשר, בשעה שהדין תולה על העולם, דהיינו בין הערבים.

קפח) **רזא דא לאעברא וכו':** סוד זה, הוא להעביר את הערלה מלפני הברית הקדוש, ולהנות בריח הזה שמתפשט מצלי אש. כלומר, שעיקר המצוה הוא להנות מן הריח שבו. ועל כן אינו בא אלא על השובע, שאינו צריך עוד לאכול. וע"כ, כל ערל לא יאכל בו, מי שיש בו ברית הקדוש יאכל בו. כי זה שהוא מבני ברית משבר תוקפו של כח הס"א, ומעביר הערלה מפני הברית. משום זה, הוא צריך להעשות בבני ברית, ולא בבני ערלה.
(דפו"י דף מ"א ע"א)

קפט) **כד אתא קב"ה וכו':** כאשר בא הקב"ה למצרים, ראה הדם של הפסח שהיה נרשם על הפתח, ודם הברית, איך היו עומדים על הפתח, שכתוב, ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו'. **אזובא,** בארנוהו, שהוא מעבר רוחות רעות, וכל צד ריח רעה הוא מעביר בהתעוררות שלו, לגאולה העליונה של ישראל.

קצ) **לזמנא דאתי וכו':** לזמן הבא, יבא הקב"ה אל יצר הרע וישחוט אותו. ועתה בגאולה זו של מצרים, כתוב, ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, שהוא זכר מזמן הבא לגאולה ההיא העליונה ממצרים.

קצא) **על שתי המזוזות ועל המשקוף:** בזה הרשימו של אות הי' דהיינו במזוזות, ובזה הרשימו של אות הי' דהיינו במשקוף, להראות בהם הרשימו של ברית הקדוש

בא

דאת יו"ד, לאחזאה רשימו דברית קדישא, ואתבר ערלה מקמי ג דמא דברית, דשים על כלא, ואתא דמא על דמא. כד ד עבר ההוא משחית, הוה חמי ה דמא, ז ואזדקיף מביתא, כמה דאת אמר ולא יתן המשחית וגו'.

קצב) אי קודשא בריך הוה בלחודוי קטיל, אמאי כתיב ולא יתן המשחית, דמשמע דמשחית הוה אזיל ולא קודשא בריך הוא. אלא ודאי קודשא בריך הוא הוה קטיל, ומשחית הוה אזיל *) לאשכחא ז עילה ח לישראל, כיון ט דהוה חמי ההוא תבירו דערלה, בתרין סטרין, הוה ערק ואתפרש מנייהו.

קצג) ועל דקטל קב"ה כל אינון י בוכרין דההוא סטרא, יהיב כ בוכרין דישראל לפורקנא, דלא ישכח עלייהו סטרא אחרא ל עילה כלל, ובכלא נטיר לון מ לישראל קב"ה, כאבא על בנין.

קצד) ג בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו', פקודא כ"ט דא, למיכל האי פסח. על מצות ומרורין, נ מצות מצת כתיב. מאי האי לקבל האי, אלא לאחזאה גלותא דשכינתא עמהון דישראל, בההוא מרירו דלהון, דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'. וכד אכלין להאי פסח, לאחזאה כל האי דעבדו לון במצרים, בההוא גלותא ובההוא שעבודא.

קצה) מה כתיב ועצם לא תשברו בו, לאחזאה ביה קלנא, ובכל אינון טעוון דמצראי. דהא גרמין הוו רמאן בשוקא, ואתו כלבי והוו גררי לון מאתר לאתר, ודא קשיא לון מכלא, דהא ס גרמי אינון תקונא דגופא, ודמי לגוונא אחרא, וישראל

מסרת הזהר
ג) ח"ג רנא:

חלופי גרסאות
ג דמיה. ד ל"ג עבר; עביד. ה ל"ג דמא. ו אזדקיף. ז עלה. ח על ישראל. ט דהוא. י בכורין. כ בכורין. ל עלה. מ ל"ג לישראל; קב"ה לישראל. נ ל"ג מצות. ס ל"ג גרמי.

הסולם

מאמר

הקדוש, שהוא הי' ונשברה הערלה מפני דם הברית הרשום על הכל, ובא דם על דם. דהיינו דם הפסח על דם הברית. כשעבר המשחית היה רואה דם, והתרחק מן הבית. כש"א ולא יתן המשחית וגו'.

קצב) אי קב"ה הוה וכו': שואל, אם הקב"ה בלבדו היה הורג, למה כתוב, ולא יתן המשחית, שמשמע שהמשחית היה הולך ולא הקב"ה. ומשיב, אלא ודאי שהקב"ה היה הורג, והמשחית היה הולך למצוא עלילה על ישראל לקטרג עליהם. כיון שראה השבירה של הערלה בב' בחינות, בדם פסח ובדם מילה, היה בורח ונפרד מהם.

קצג) ועל דקטל קב"ה וכו': ועל שהרג הקב"ה את כל אלו הבכורים של צד ההוא נתן וחייב את בכורי ישראל שיפדו את עצמם, ולא ימצא עליהם הסטרא אחרא שום עלילה. ומהכל שמר אותם הקב"ה, כאב על בנים.

(דפו"י דף מ"א ע"א *) דף מ"א ע"ב)

קרבן הפסח

קצד) בבית אחד יאכל וגו': מצוה (כ"ט) זו, הוא, לאכול את הפסח. על מצות ומרורים, מצת כתוב בלי **ו'**. ושואל מה זה המצות, כנגד זה, המרורים, שחייב הכתוב לאכלם יחד. ומשיב, אלא להראות על גלות השכינה עם ישראל במרירות הזו שלהם, שכתוב, וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'. וכאשר אוכלים את הפסח, להראות כל מה שעשו להם במצרים בגלות ההוא ובשעבוד ההוא. וע"כ אוכלים אותו על מצות ומרורים.

קצה) מה כתיב ועצם וגו': מה כתוב, ועצם לא תשברו בו. להראות בו בזיון, ובכל אלהי מצרים. כי העצמות היו מושלכים בשוק, ובאו כלבים והיו גוררים אותם ממקום למקום. וזה היה קשה להם מכל, כי העצמות הם תקון הגוף, ודומים כעין צד האחר, דהיינו לאלהים אחרים שלהם, וישראל השליכו אותם בשוק בדרך בזיון. וע"כ כתוב, ועצם לא תשברו בו,

בא

רמאן לון בשוקא אורח קלנא, וע"ד כתיב ועצם לא תשברו בו, אתון לא תשברון. אבל כלבי הוו אתיין ע ומתברין ליה.

קצו) תו, מצראי הוו אתיין לבתר, והוו חמאן אינון גרמי דהוו נטלי פ כלבי מאתר לאתר, ומדקן לון, צ והוו ק מצראי טמני לון גו עפרא, בגין כלבי דלא ישכחון לון, ודא איהו בטולה דעכו"ם, יתיר, מסטרא דלהון. ובדא קב"ה אסתלק ביקריה, ואתכפיין כל חילין אחרנין, ר דהא ש כדין אתכפיין יתיר, ת כד בטילו אשתכח מסטרא דלהון, וע"ד ישראל לא מבטלי לון, דכתיב ועצם לא תשברו בו.

קצז) ד קדש לי כל בכור פטר רחם וגו'. פקודא דא לקדש בכור בהמה, ועם הארץ צריך תרין א מילין, חד דיהא פדוי מתחות שלטנותא דיצר הרע, דאיהי אדון דיליה, כגוונא דאמר יעקב לעשו, ה יעבר נא אדני לפני עבדו. בהאי עלמא. אדון מצד חובין ב דנפישין על גופא, כמה דאוקמוה, חייבא, יצר הרע שופטו. זכאה, יצר הטוב שופטו. בינוני זה וזה שופטו. בינוני, היינו אח דיצר הרע, ואח דיצר הטוב, אחי יהי לך אשר לך.

קצח) וכד זכוון ג נפישין, רוחא תבר תרין משמרות, דחמור נוער, כלבים צועקים, וסליק למשמרת דשחר, דביה אדם ד ואתהדר בר נש אדון, הה"ד, ו ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, וסליק לדרגא דאדם, דאתמר ביה, ז ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו', ח ומוראכם וחתכם וגו'.

מסרת הזהר

ד) הקסה"ז קפ"ג צ"א. תק"ח קי"ט ט"ד שכ"ו.
ה) (בראשית ל"ג) וישלח ל"ח צ"א. ו) (שם ל"ב).
ז) (שם א') ב"א קמ"ג צ"א. ח"ב קכ.: ח"ג לג: מב. רעח: ח) (שם ט') הקסה"ז ק"פ צ"א.

חלופי גרסאות

ע ל"ג מן ומתברין עד לבתר. פ לון ול"ג כלבי מאתר לאתר. צ ל"ג והוו מצראי טמני לון. ק ל"ג מצראי. ר בהא. ש כד. ח ל"ג כד. א מלין. ב דנפשין. ג נפישן. ד אתהדר.

מאמר קרבן הפסח

הסולם

אתם לא תשברו, אבל כלבים היו באים ושוברים אותם.

קצו) תו מצראי הוו וכו': עוד יש לפרש. המצרים שהיו באים אח"כ, ורואים אלו העצמות שהכלבים סוחבים אותם ממקום למקום, ושוברים אותם. היו המצרים טומנים אותם בארץ, כדי שהכלבים לא ימצאו אותם וזהו בטול עכו"ם הגדול ביותר, מצדם. ובזה נתעלה הקב"ה בכבודו, ונכנעים כל כחות האחרים, דע"ז, כי אז נכנעו ביותר כשהבטול ע"ז נמצא מצדם עצמם, דהיינו שהטמינו עצמות אלהיהם בעפר. וע"כ לא בטלו ישראל אותם, שכתוב, ועצם לא תשברו בו.

מאמר קדש לי כל בכור

קצז) קדש לי כל בכור וגו': מצוה זו היא לקדש בכור בהמה. ועם הארץ צריך ב' דברים, אחד, שיהיה פדוי מתחת הממשלה של

(דפו"י דף מ"א ע"ב)

יצר הרע, שהוא אדונו. כעין שאמר יעקב לעשו, יעבר נא אדוני לפני עבדו, דהיינו בעוה"ז. הוא אדון מצד העונות הרבים שעל הגוף, כמו שבארנוהו, הרשע, יצר הרע שופטו, הצדיק, יצר הטוב שופטו, בינוני, זה וזה שופטו. בינוני היינו אח של יצר הרע ואח של יצר הטוב. כמ"ש, **אחי יהי לך אשר לך.**

קצח) וכד זכוון נפישין וכו': וכשהזכיות מרובות, הרוח שובר שתי משמרות של הלילה, שהם חמור נוער, כלבים צועקים ועולה למשמרת הג' של השחר, שבו אדם, דהיינו אשה מספרת עם בעלה (כמ"ש להלן ד"י מ"ו ע"א ובמסכת ברכות ג'.) וחזר האדם להיות אדון על כל הבריות. ז"ש ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, ועולה למדרגת אדם, שנאמר בו ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו', ומוראכם וחתכם וגו'. וזהו דבר הב'. שעם הארץ צריך להגיע אליו.

וכד

ויקהל

תכו) ודא הוא יחודא דרב המנונא סבא, דאוליף מאבוי, ואבוי מרביה, עד פומא דאליהו, ושפיר איהו, ויחודא בתקונא. ואע"ג דאנן אוקימנא להאי בכמה רזין, ה כלהו רזין סלקין לחד. ו אבל רזא דא אשכחנא בספריה, ושפיר איהו, ויחודא בתקונא. והא אנן ביחודא דרזא אחרא אתערנא מלין, ואיהו שפיר, ויחודא כדקא חזי והכל הוא, אבל יחודא דא, יחודא בתקונא, ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא.

תכז) ותו הוה אמר, ז מאן דרעותיה לאכללא כל רזין דיחודא ח במלה דאחד שפיר טפי. ולהכי אנן מאריכין באחד, לסלקא רעותיה מעילא לתתא, ומתתא לעילא, למהוי כלא חד. אבל ברזא דא יהי"ה, ט סימנא איהו להאי.

תכח) והא דתנינן י אחד רזא עילא ותתא, כ וארבע סטרין דעלמא, הכי איהו, ליחדא עילא ותתא כמה דאתמר ל וארבע סטרין דעלמא, אלין אינון רזא מ רתיכא עלאה, לאתכללא כלא כחדא, בקשרא חדא, ביחודא חדא עד אין סוף, כמה דאוקימנא.

תכט) רזא לאדכרא יציאת מצרים לבתר. בגין דהוות שכינתא בגלותא, ובזמנא דאיהי בגלותא, לאו איהו חבורא, לאתחברא דא בדא עלמא תתאה בעלמא עלאה, ולאחזאה חירו דההיא גאולה, נ דהוות בכמה אתין, בכמה נסין דעבד קב"ה. ואצטריך ההוא פורקנא לאתדכרא, ולאתחזאה דאף על גב ס דהוות בגלותא, השתא חירו אית לה, מיומא דאינון קשרין במצרים אשתריאו, אינון אתין ונסין אתעבידו.

חלופי גרסאות

ה וכלהו. ו בכל. ז ל"ג מאן. ח במלין. ס מוסיף סימנא בעלמא. י מוסיף אחד למהוי ד'. כ לארבע; ל"ג מן וארבע עד כמה. ל ולארבע. מ הרתיכא. נ הות. ס דאיהי.

הסולם

מאמר

תכו) ודא הוא יחודא וכו': וזה הוא היחוד של רב המנונא סבא שלמד מאביו ואביו מרבו עד פיו של אליהו. ויפה הוא והוא יחוד בתקון. ואע"פ שאנו העמדנו את יחוד הזה בכמה סודות בדרכים אחרים, כל הסודות עולים לאחד. אבל סוד זה מצאתי בספרו ויפה הוא שהוא יחוד בתקון. והרי אנו הערנו דברים ביחוד סוד אחר, (עי' בהקסה"ז במסורת הזהר אות א') והוא יפה, והיחוד הוא כראוי, וכך הוא. אבל יחוד הזה הוא יחוד בתקון, וזה הוא יחוד דרב המנונא סבא.

תכז) ותו הוה אמר וכו': ועוד הוא אומר, מי שרוצה לכלול כל סודות היחוד בהמלה **אחד**, הוא יותר טוב. וע"כ אנו מאריכים באחד להעלות הרצון להמשיך

(דפו"י דף רט"ז ע"ב)

רזא דשמע

ממעלה למטה ולהעלות ממטה למעלה, שיהיה הכל אחד. אבל בסוד זה יהי"ה, שאמרנו סימן הוא לזה.

תכח) והא דתנינן אחד וכו': וזה שלמדנו שבהמלה **אחד**, הוא סוד, מעלה ומטה וארבע רוחות העולם. כך הוא. שצריכים ליחד מעלה ומטה כמו שאמרנו, שהם או"א וזו"ן. וארבע רוחות העולם, אלו הם הסוד של מרכבה עליונה, שהיא חגת"ם דז"א שלמעלה מחזה לכלול הכל יחד, בקשר אחד, ביחוד אחד עד אין סוף. כמו שהעמדנו.

תכט) רזא לאדכרא יציאת וכו': לאחר כך דהיינו לאחר כוונת שמע, הוא סוד, להזכיר יציאת מצרים. משום שהיתה השכינה בגלות ובזמן שהיא בגלות אין חיבור שיתחברו זה בזה, עולם העליון, שהוא ז"א, בעולם התחתון, שהיא

ויקהל

תל) ואצטריך לאחזאה חירו דילה, בגין דאתחברא בבעלה ובגין לאסמכא גאולה לתפלה, למהוי כלא חד בלא פרודא, ולא לאחזאה תרוכין, וסימניך א) **ואשה גרושה מאישה לא יקחו.**

תלא) ואי תימא, והא בגלותא איהי, והא אתתרכת. לאו הכי, אלא ודאי בגלותא אלהי, לדיירא עימהון דישראל, ולאגנא עלייהו, אבל לא אתתרכת. והא שכינתא לא אתחזי בבית ראשון ובבית שני. עד דלא גלו ישראל סלקא לעילא, ולבתר איהי שויאת מדורה עמהון. אבל תרוכין לא הוות לעלמין.

תלב) ובג"ד בעי לאחזאה פורקנא, דאית ע **בה ארבע גאולות.** פ **ורזא הכא, בשעתא דנפקא שכינתא מגלותא דמצרים, תבעת מקודשא בריך הוא, דיפרוק לה דשתא ד' זמנין, דאינון ד' גאולות, לקבל ארבע גליות. בגין דתהא בת חורין, ולא תהא** צ **מתתרכא. ובההיא שעתא קיימא ואתפרקת ארבע גאולות, בההיא יציאת מצרים. והשתא דאצטריכת בתקונהא לאתחברא בבעלה, אצטריך לאחזאה ההיא גאולת מצרים, דאית בה ארבע גאולות.**

תלג) ועל דא ק **אית** *) **לאדכרא בההיא גאולה,** ר **ד' זמנין אמת. אמת.**

מסורת הזהר
א) (ויקרא כא).

חלופי גרסאות
ע ביה. פ ל"ג מן ורזא עד לקבל. צ תרוכה; מתרכה.
ק בעינן; באינון. ר ל"ג ד' זמנין.

הסולם

מאמר לאדכרא יציאת מצרים

שהיא המלכות, וצריכים להראות חירות של גאולה ההיא, דמצרים, שהיתה בכמה אותות בכמה נסים שעשה הקב"ה, וגאולה זו צריכה להזכר ולהראות שאע"פ שהיתה בגלות, עתה יש לה חירות, מן היום שנפתחו הקשרים שבמצרים, ואלו אותות ונסים שנעשו.

תל) ואצטריך לאחזאה וכו': וצריכים להראות החירות שלה, של המלכות, משום שנתחברה בבעלה, ז"א, וכדי להסמיך גאולה, שה"ס יסוד, לתפלה, שה"ס מלכות, שיהיה הכל אחד בלי פרוד ולא להראות גרושין, לומר שהמלכות גרושה בגלות מאישה, ז"א, והסימן שלך, ואשה גרושה מאשה לא יקחו.

תלא) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי בגלות היא, והיא מגורשת מאישה ז"א. אינו כן, אלא ודאי היא בגלות לדור עם ישראל, כי בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, כדי להגן עליהם, אבל לא נגרשה מז"א. והרי השכינה לא נראתה בבית ראשון ובבית שני בזמן שחטאו ישראל, ועכ"ז, לא היה נחשב זה לגלות, מכל שכן לגרושין. אלא עד שלא גלו ישראל, אם חטאו, נסתלקה השכינה למעלה, ולאחר כך, שגלו, לא עלתה למעלה אלא עשתה דירתה עם ישראל. אבל גרושין לא היו מעולם.

תלב) ובגין דא בעי וכו': ומשום זה צריכים להראות גאולה, שיש בה ארבע גאולות. וסוד כאן, כי בשעה שיצאה השכינה מגלות מצרים, בקשה מהקב"ה, שיגאול אותה עתה ארבע פעמים, שהם ארבע גאולות, כנגד ארבע גליות, כדי שתהא בת חירות ולא תהיה עוד נגרשת. וע"כ בשעה ההיא, של גאולת מצרים, עמדה ונגאלה ארבע גאולות ביציאת מצרים ההוא, כלומר עם קבלת המוחין דיציאת מצרים, נגאלה השכינה מכל ד' מלכיות, דהיינו מכל הגליות עד ביאת המשיח, באפן שלא תהיה נחשבת עוד לגרושה מאישה, ז"א. ועתה שהשכינה צריכה תקון להתחבר בבעלה ז"א, צריכים להראות גאולת מצרים ההיא, שיש בה ארבע גאולות. ועם התעוררות המוחין דיציאת מצרים, היא מתוקנת להתחבר בבעלה, כי נעשית חירות מכל ד' מלכיות.

תלג) ועל דא אית וכו': וע"כ יש להזכיר בגאולה ההיא ד' פעמים: אמת אמת אמת, עד עזרת אבותינו. שהם כנגד ד' גאולות, שהם עזרה וסמך לכל ישראל. ומשעזרת אבותינו ולהלאה

(דפו"י דף רט"ז ע"ב *) דף רי"ז ע"א)

ויקהל

אמת. אמת, עד עזרת אבותינו. דדא הוא עזרה וסמך לישראל כלהו. ומתמן ולהלאה ארבע זמנין אחרנין, אמת, אמת, אמת, אמת. למהוי ארבע גאולות ש **אלין בקיומא תקיף, בחותמא תקיף דגושפנקא דמלכא. ד' גאולות כפולין בקיומא.**

תלד) וכלהו בההיא יציאת מצרים, דאילו לא אשתכחו אינון ד' גאולות בההיא יציאת מצרים, כל זמנא דלהוי גלותא, לא אתחברת בתקונהא לאתייחדא שמא קדישא. וע"ד אית לאדכרא גאולה דמצרים תדיר, בכל קדושין דקב"ה, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמייא.

תלה) רזא ת **דקדושה הא אוקימנא, דהא בקדושה מתקדשי כלא, עילא ותתא, וכל דרגין, וכל רתיכין עלאין ותתאין, כלהו מתקדשי בקדושתא** א **דא. ובקדושה דא, אוקימנא רזין עלאין, לאינון מארי** ב **רזין דמסתכלין בקדושה דמאריהון, זכאה חולקיהון.**

תלו) רזא לממסר נפשא למאריה, שפיר איהו, דקא אמרתון חברייא, זכאה חולקיכון, וזכאין עיני דחמו כך, דזכינא בחיי, דמתעריין מלין קדישין ג **אלין בהאי עלמא,** ד **וכלהו כתיבי לעילא קמי מלכא קדישא.**

תלז) פתח ואמר ב) **אז נדברו יראי יי' איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי' ולחושבי שמו. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אז נדברו, אז דברו מבעי ליה, מאי נדברו, אלא נדברו לעילא, מכל אינון רתיכין קדישין, וכל אינון חיילין קדישין.**

מסורת הזהר
ב) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג.

חלופי גרסאות
ש ל"ג אלין. ת מוסיף דקדושה דשמיה. א דמאריהון ובקדושה דרזא דא. ב מדין. ג ל"ג אלין. ד בגין דכלהו.

הסולם

מאמר לאדכרא יציאת מצרים

ולהלאה, יש ארבע פעמים אחרות, אמת אמת אמת אמת, והם נכפלו, כדי שתהיינה ד' גאולות אלו בקיום חזק בחותם חזק של טבעת המלך. וע"כ ד' גאולות כפולים בקיום.

תלד) וכלהו בההיא יציאת וכו': וכל ד' הגאולות הן ביציאת מצרים ההיא, כי אלו לא נמצאו אלו ד' גאולות ביציאת מצרים ההיא, לא היתה מתחברת בתקוניה, עם ז"א, בכל פעם שתהיה גלות, שהשם הקדוש יתיחד. וע"כ יש להזכיר גאולת מצרים תמיד בכל הקדושות של הקב"ה. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

תלה) רזא דקדושה וכו': הסוד של הקדושה, דהיינו קדוש קדוש קדוש שאנו אומרים, הרי העמדנו שבקדושה, מתקדשים כולם למעלה ולמטה, המלאכים וישראל, וכל המדרגות וכל המרכבות עליונות ותחתונות, כולם מתקדשים בקדושה זו, ובקדושה זו העמדנו סודות עליונים לאלו בעלי הסוד המסתכלים בקדושת רבונם, אשרי חלקם.

תלו) רזא לממסר נפשא וכו': הסוד למסור נפשו לאדונו שאמרתם (לעיל אות קי"ב) יפה הוא. חברים: אשרי חלקכם, ואשרי עיני שראו כך, שזכיתי בחיי, שיתעוררו דברים קדושים אלו בעולם הזה. וכולם כתובים למעלה לפני המלך הקדוש.

תלז) פתח ואמר וכו': פו"א, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו. מקרא זה יש להסתכל בו. כתוב, אז נדברו. אז דברו היה צריך לומר מהו נדברו. ומשיב, אלא נדברו למעלה, כל אלו המרכבות הקדושות

אמור

צד) ג דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. רבי יצחק פתח, ד ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן, אור דהוה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא, כד אסתכל קודשא ב"ה לחייבין דזמינין למיקם בעלמא, גניז ליה לצדיקייא לעלמא דאתי, הה"ד ה וימנע מרשעים אורם. וכתיב ו אור זרוע לצדיק.

צה) ת"ח, ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, מ הא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה. והכא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר ואמר ולחשך קרא לילה. אי תימא כל חד נ בלחודוי, *) הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר ס יום אחד. דלילה ע לית בלא יום, ולית יום בלא לילה, ולא אקרי פ אחד, אלא בזווגא חד, צ וקב"ה וכנסת ישראל אקרי אחד, ודא בלא דא לא אקרי אחד.

צו) תא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא, כביכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזדווגא ביה בקב"ה, הה"ד ז ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ק ודא בלא דא לא אקרי אחד.

צז) ת"ח, מועדי יי' אשר תקראו וגו', ר לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתכחא ש כלא בשלימו, ת ברזא דאחד. ולמהוי ישראל א לתתא גוי אחד בארץ. תינח

מסורת הזהר

ג) בשלח יט צט תק"ח צג ט"ג שי"ג. ד) (בראשית א) ב"א נ צ"ג. ה) (איוב לח) לעיל אות ד צ"ד. ו) (תהלים צז) ב"א רפא צ"א. ז) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת.

חלופי גרסאות

מ והא. נ מוסיף בלחודוי חד. ס ל"ג יום אחד. ע מוסיף לית לך. פ חד. צ מכאן דקב"ה. ק מוסיף בג"כ ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דדא. ר לאזדווגא. ש מוסיף כלא חד. ת ל"ג ברזא דאחד. א מוסיף לתתא בזווגא חדא.

הסולם

מאמר

צד) דבר אל בני ישראל וגו' אלה הם מועדי וגו': ר' יצחק פתח ויקרא אלקים לאור יום וגו'. למדנו, האור שהיה בתחילה היה מאיר מסוף העולם עד סופו. כשנסתכל הקב"ה ברשעים העתידים לעמוד בעולם, גנז אותו לצדיקים לעולם הבא. ז"ש וימנע מרשעים אורם. וכתוב, אור זרוע לצדיק.

צה) ת"ח ויקרא אלקים וגו': בוא וראה, ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה. הרי למדנו, יהי אור, היינו אור שכבר היה. (כנ"ל בראשית א' אות ל"ב עי' בהסולם שם), וכאן, אם תאמר, אשר אור פירושו יום בלבד, שהוא ז"א לבדו, חזר ואמר, ולחשך קרא לילה. שהיא מלכות הנקראת לילה, ולא נקרא ז"א אור אלא כשיש עמו המלכות הנקראת לילה. ואם תאמר, שהם כל אחד לבדו, בלי זווג זה בזה, חזר ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, שאין לילה בלי יום, ואין יום בלי לילה. כלומר שאין שלימות לז"א אלא כשהוא בזווג עם המלכות, ואין

(דפו"י דף צ"ג ע"א *) דף צ"ג ע"ב)

מועדי ה'

שלמות למלכות אלא כשהוא בזווג עם ז"א. ואינם נקראים אחד אלא כשהם בזווג אחד. והקב"ה וכנסת ישראל שהם ז"א ומלכות, נקראים אחד, וזה בלא זה אינם נקראים אחד.

צו) ת"ח בגין הכנסת ישראל וכו': בוא וראה, כיון שכנסת ישראל עתה בגלות, כביכול לא נקרא אחד, ומתי נקרא אחד, בשעה שיצאו ישראל מן הגלות וכנסת ישראל תחזור למקומה להזדווג בהקב"ה, ז"ש, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וזה בלא זה לא נקרא אחד.

צז) ת"ח מועדי ה' וגו': בוא וראה, מועדי ה' אשר תקראו וגו'. היינו לזמן הכל למקום אחד, כי מועדי ה' ה"ס חג"ת דז"א שצריכים לזמן אותם שישפיעו למקום אחד שהוא מלכות. שימצא הכל בשלמות בסוד אחד. כי כשמתחברים חג"ת דז"א עם המלכות הם נקראים אחד, כנ"ל. ושישראל יהיו למטה גוי אחד בארץ. שואל, נכון הוא, שהקב"ה בזווג בכנסת ישראל, שהיא המלכות, נקרא אחד.

כנ"ל

אמור

קב"ה בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינין כגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

צח) אלא, בירושלם דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב ח) **גוי אחד בארץ.** ב **ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזווגא דהאי ארץ כגוונא דלעילא. ובגין כך, כלא קשיר דא בדא בזווגא חדא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה.**

צט) רבי יוסי ורבי חייא אזלי בארחא וכו'. עד הושיעה ימינך ועננו. א"ל את חמי ואנא חמינא מפומיה דרבי שמעון שמענא מלה ובכינא. א"ל מאי האי.

ק) ט) **אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם. רבי יצחק פתח,** י) **לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלכא אמר** ג **דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלכא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגינך**

מסורת הזהר

ח)*(ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ט) ח"ג צד. רנד:
רפ"ג. תק"ח צג ט"ג ש"י של"א קב ט"א שכ"א. י) (תהלים כז) תרומה י"ד צ"ד.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ודאי. ג ל"ג דא.

הסולם

מאמר

כנ"ל, אבל ישראל למטה, שהם מתוקנים כעין של מעלה, במה יהיו נקראים אחד. כמו ז"א ומלכות למעלה.

צח) אלא בירושלם דלתתא וכו':
ומשיב, אלא בירושלים של מטה, נקראים ישראל אחד. דהיינו כשהם יושבים בה. מאין לנו. כי כתוב, **גוי אחד בארץ, ודאי, בארץ**, דהיינו בארץ ישראל וירושלים, הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ולא כשהם בלבדם. כי ומי כעמך ישראל גוי אחד, היה די, ולמה כתוב, ומי כעמך ישראל גוי אחד **בארץ**, אלא משום שלא נקראו אחד אלא בארץ, בחבור עם ארץ הזו. כעין שלמעלה, שז"א לא נקרא אחד, אלא בחבור עם המלכות שנקראת ארץ כנ"ל. ומשום כך, הכל קשור זה בזה בזווג אחד. הן למעלה, והן למטה, אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה כבר למדנו, והעמדנו.

צט) רבי יוסי ור' חייא וכו': מאמר זה כבר נדפס בפרשת וארא מאות קצ"ח עד אות ר"ו.

מאמר מקראי קדש

ק) אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו':
ר' יצחק פתח, לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. מקרא זה העמידו החברים בכמה מקומות. אבל פירוש מקרא זה למדנו כך. **לך**
(דפו"י דף צ"ג ע"ב)

קדש וזמינין מקדש

אמר לבי, דוד המלך אמר זה בשביל כנסת ישראל, שהיא המלכות, כנגד מלך הקדוש, שהוא ז"א. ומה אמר, היינו, **לך אמר לבי**, בשבילך ז"א אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בה במלכות, שזה שאמר בקשו פני הוא בשביל מלך העליון, דהיינו שיבקשו פנים דז"א, שאלו הם עטרות המלך, דהיינו המוחין של ז"א, שהוא אחוז בהם, והם בו. והם **שמו**, כלומר שהם ג"כ המוחין של המלכות הנקראת **שמו**, והוא ז"א, ושמו, מלכות, הם דבר אחד. משום זה אמר דוד את פניך ה' אבקש. כש"א, דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד.

פירוש שהוקשה לו לשון הכתוב, שאמר בקשו פני את פניך ה' אבקש, שמהו הקשר שבין פניו לפני ה'. וזה שאומר, שדוד ה"ס המלכות. כלומר שהוא מרכבה למלכות. ונודע שהמלכות נבנית משמאל, שהוא חכמה בלי חסדים שדינים נמשכים ממנה, וכל עוד שאינה מזדווגת עם ז"א להמשיך חסדים להלבשת החכמה, נבחנים המוחין שלה לאחורים ולא פנים. וזה שאמר דוד, שהוא במקום המלכות והזהיר לבני העולם, שיצאו מבחינת אחורים, ויבקשו בחינת **הפנים** של המלכות, דהיינו שאמר **בקשו פני**, שהם המוחין דחסדים ורחמים של ז"א. וזה פירוש הכתוב, **לך**, לז"א, **אמר לבי**, מלכות **בקשו פני**, שתצאו מאחורים ותבקשו הפנים שלי, שהם הפנים

אמור

אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלכא עלאה אמר. בקשו פני, אלין עטרי מלכא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמיה, ואיהו ד ושמיה, מלה חדא הוא. בגין כך אמר דוד את פניך יי' אבקש, ה כד"א, כ) דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד.

קא) ת"ח, יאות הוא דוד מלכא למימר שירתא בגין כנסת ישראל, יתיר מכל בני עלמא, ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא, ו בגין דאיהו אחיד בה.

קב) ד"א לך אמר לבי בקשו פני. בגינך אמר לבי לבני עלמא, ז בקשו פני אלין זמנייא וחגייא דכלהו זמין ח להון לאתר דאקרי קדש, בגין לעטרא לון, כל חד וחד ביומיה, כל חד וחד בזמניה, ט וישאבון כלהו מההוא עמיקא דעמיקתא, דנחלין ומבועין נפקין מניה, בגין כך כתיב מקראי קדש, זמינין אינון להוא אתר דאקרי קדש, לאתעטרא ביה, ולאשתאבא ביה, בגין דיתקדשון כלהון כחדא, וישתכח בהו חדוותא.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
כ) (תהלים קה).	ד כ"ג הסולם; שמיה. ה דאמרינן. ו ל"ג בגין

דאיהו אחיד בה. ז את פניך ה' אבקש. ח לה' אתר. ט וישתאבון.

מאמר **הסולם** קדש וזמינין מקדש

הפנים של ז"א, וזהו שמסיים, את **פניך ה' אבקש**, דהיינו המוחין דרחמים וחסדים דז"א שהם **פני**.

וז"ש, דוד מלכא אמר דא בגין כנסת ישראל, דהיינו שטען במקום המלכות, **לקבל מלכא קדישא**, אל ז"א, **ומה אמר**, לז"א, **לך אמר לבי** דהיינו **בגינך**, ז"א, **אמר לבי** שהוא מלכות, **לבני עלמא, ואזהר לון לבי, דאיהו אחיד ביה**, ולבי האחוז במלכות הזהיר **לבני** העולם בשם המלכות, **דדא, בגין מלכא עלאה אמר בקשו פני**, שזה שאמר בקשו פני הוא בשביל מלך העליון, שהוא ז"א, כלומר שבחינת פנים שלי הוא פנים דמלך העליון, והזהיר לבני העולם שיצאו מבחינת האחורים של המלכות ויבקשו בחינת הפנים של המלכות, **אלין עטרי מלכא דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה**, שפנים של המלכות הם אלו עטרות המלך, דהיינו המוחין דג"ר, שהוא מתאחד בהם, דהיינו שהם חסדים ורחמים כבחינתו, **אינון שמיה**, וכשהמלכות מקבלת אותם הם נקראים שמו. כי המלכות נקראת **שם**, כנודע. **ואיהו ושמיה מלה חדא הוא** ואז, הוא ז"א ושמו, שהוא המלכות, הם דבר אחד, דהיינו שהמוחין שלהם שוים. **בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש.** כי הפנים של ז"א, הם עצמם הפנים של המלכות. וכשאמר, בקשו פני, היה מבקש, פני הויה.

(דפו"י דף צ"ג ע"ב)

קא) **ת"ח יאות הוא וכו':** בוא וראה, נאה הוא לדוד המלך לומר שירה בשביל כנסת ישראל, שהיא המלכות, יותר מכל בני העולם, ושיאמר דברי כנסת ישראל אל המלך, שהוא ז"א, משום שהוא אחוז בה. כי דוד הוא מרכבה למלכות.

קב) **ד"א לך אמר** וגו': פירוש אחר, **לך אמר לבי בקשו פני**, פירושו, בשבילך אמר לבי לבני העולם, בקשו פני. אלו הם הזמנים וחגים, שהם חג"ת דז"א, כי חג"ת דז"א הם הג"ר של המלכות, והפנים שלה. את פניך ה' אבקש. היינו שדוד הזמין את כולם כל החג"ת, שיעלו למקום שנקרא קדש, שהוא או"א עלאין, שהם נקראים פנים של הויה שהוא ז"א. כי ז"א מקבל המוחין דאו"א שהם קדש בעלותו אליהם. (כנ"ל אות פ"ח) כדי לעטר אותם, במוחין דאו"א, כל אחד ואחד מחג"ת ביומו, וכל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כולם מאותו העמוק שבעמוק, שכל הנחלים והמבועים יוצאים ממנו, שהוא או"א עלאין, משום זה כתוב **מקראי קדש**, שמקראי, פירושו מזומנים, שהם מזומנים לעלות לאותו מקום שנקרא **קדש**, שהוא או"א עלאין, להתעטר בו ולהשתאב בו, כדי שיתקדשו כולם כאחד, ותהיה השמחה נמצאת בהם.

אמור

קג) רבי אבא אמר, מקראי קדש: זמינין דקדש. וכד מהאי זמינין, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק. למלכא דזמין בני נשא לסעודתיה, אעטר קמייהו מכל זיני מיכלא דעלמא, אפתח להו גרבי חמרא, שפיר בריחא, שפיר למשתיא. דהכי אתחזי, מאן דמזמין למיכלא ולמשתיא זמין. כך מקראי קדש, כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא, זמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא. י ועל דא מקראי קדש כתיב.

קד) אשר תקראו אותם במועדם, כ כתיב ל) ואנשי קדש תהיון לי, ישראל לתתא אקרון אנשי קדש. כיון דזמינין אינון מקדש דלעילא אתון אנשי קדש לתתא ל זמינא להו, כדין מ אתקינו סעודתא, וחדו, דהא לכו אתחזי, בגין נ דאתון אתקרון אנשי קדש, ויהון כלהו *) זמינין בכל ס סטרין דקדש לעילא ותתא.

קה) ד"א מ) אלה מועדי יי'. מהו מועדי יי'. ר"ש אמר, מיי' אינון. דביה

מסורת הזהר

ל) (שמות כב) משפטים קנט צ"ר. מ) לעיל אות ק צ"ט.

חלופי גרסאות

י מוסיף כד"א כי טובים דודיך מיין. כ דכתיב; הכי תנינן. ל זמינו. מ אתתקינו. נ דתתקרון ול"ג דאתון.

הסולם

מאמר קדש וזמינין מקדש

קג) **ר' אבא אמר** וכו': ראו"א, מקראי קדש פירושו מזומנים של קדש, שהוא אור"א עלאין, שהם חכמה, וכשהם מזומנים למקום ההוא שנקרא קדש, הם מזומנים מן הנחל הנמשך ויוצא, שהוא ישסו"ת, שהם בינה. בדומה למלך, שהזמין בני אדם לסעודתו, העטיר לפניהם מכל מיני מאכלים שבעולם, ופתח להם נאדות יין היפה בריח והטוב לשתות, כי כך ראוי להיות, כי מי שמזמין הוא מזמין לאכול ולשתות. כך מקראי קדש, כיון שהם מזומנים לסעודת המלך הם גם מזומנים ליין הטוב והיפה המשומר. וע"ז מקראי קדש כתוב,אשר תקראו אותם במועדם.

פירוש. מוחין דאו"א, שאין הי' יוצאת מאויר שלהם, והם חסדים, שהחכמה נעלמת בהם, מכונים אכילה, ומוחין דישסו"ת, שבהם יוצא הי' מאויר שלהם, ומתגלה בהם אור דחכמה, שה"ס בינה שחזרה להיות חכמה, נקראים שתיה. על דרך שנתבאר לעיל בסו"ה, אכלו רעים שתו ושכרו דודים (ויקרא אות ל"ח עי' בהסולם) והמשכת מוחין דחכמה בלי חסדים, הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק). אלא אחר שיש לו חסדים מאו"א עלאין להלביש החכמה, אז יכול לקבל החכמה מישסו"ת, וז"ש, **מקראי קדש, זמינין אינון להאי אתר דאקרי קדש**, שחג"ת דזו"א שה"ס ג' החגים, שפסח ה"ס חסד, וסוכות ה"ס גבורה, ושבועות ה"ס תפארת, הנקראים מקראי קדש, היינו משום שמזומנים לעלות ולקבל מאו"א עלאין שה"ס

(דפו"י דף צ"ג ע"ב *) דף צ"ד ע"א)

קדש. שהשפע שלהם מכונה אכילה. וז"ש, וכד מהאי זמינין, דהיינו משפע קדש דאו"א, שה"ס אכילה, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק, הם מזומנים ג"כ לקבל משפע הבינה, דהיינו מהארת החכמה שבישסו"ת, שה"ס נחל הנמשך ויוצא מעדן, המכונה, יין לשתיה. כי כיון שכבר יש להם חסדים מאו"א להלביש החכמה, יכולים להמשיך גם הארת חכמה מישסו"ת כנ"ל. וז"ש **כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא**, דהיינו לשפע או"א הנקרא אכילה, **זמינין אינון לחמרא טב שפיר דמנטרא**, דהיינו השפע דישסו"ת שה"ס יין המשומר לשתיה.

קד) **אשר תקראו אותם** וגו': כתוב **ואנשי קדש תהיון לי. ישראל למטה נקראים אנשי קדש**, משום שמזומנים מקדש שלמעלה, דהיינו שמזומנים לקבל משפע או"א הנקרא קדש המקובל במלכות (כנ"ל אות פ"ח) ופירוש הכתוב אשר תקראו אותם במועדם, היינו, אתם אנשי קדש למטה, תזמינו אותם החגים שה"ס חג"ת, במועדם, שאז תתקינו סעודה ושמחה, כי לכם הוא ראוי, משום שאתם נקראים אנשי קדש, ויהיו כולם מזומנים בכל בחינות הקדש למעלה, מאו"א, ולמטה, ממלכות, על ידי ישראל המקבלים ממלכות.

קה) **ד"א אלה מועדי ה':** פירוש אחר אלה מועדי ה', מהו מועדי ה'. ר' שמעון אמר, מה' הם המועדים, דהיינו מז"א. שבו נתקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה. כולם מתקשרים בו, וכולם מתעטרים להתקשר

קשר

אמור

אתקשרו מתתא לעילא, ומעילא לתתא, כללהו ביה מתקשרן, ע ומתעטרן כלהו, לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלכא. מאי טעמא. כמה דמלכא ירית לאבא פ ולאימא, ואחיד בההוא קדש, ואתעטר בהו. צ כך כל אינון דאחידן ביה במלכא, בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש, בגין דיתאחדו כלהו ק כחדא. ועל דא מועדי יי' ר אקרי, ש ולבתר מקראי קדש, דהא בהו אתעטר במלכא.

קו) אשר תקראו אותם במועדם, תרין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלכא, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתיב נ ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', ס כי חלק יי' עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש, חולקא עלאה אית לישראל ביה, ת דכתיב ואנשי קדש תהיון לי, וכתיב ע קדש ישראל ליי'. וע"ד לכו אתחזי לזמנא להו, ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו.

קז) ומאן דמזמן א לאחרא, בעי לאחזאה ב ליה חידו, ואנפין נהירין

מסורת הזהר

נ) (דברים ד) לעיל אות פג צ"ש. ס) (דברים לב) ב"א קצד צ"ד. ע) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט.

חלופי גרסאות

ע מתעטרן; ומתעטדן; ומתאחדן. פ ואמא. צ מוסיף בגין כך. ק מוסיף כחדא במלכא; למלכא. ר אקרון. ש ובתר. ת ל"ג מן דכתיב, עד וע"ד. א לאורחא. ב ל"ג ליה.

קשר אחד בקשר המלך. מהו הטעם. הוא, כמו שהמלך, שהוא ז"א, יורש לאבא ואימא, ומתאחד בקדש ההוא, שהם אוירא דכיא שלהם, ומתעטר בהם, שעל ידיהם מקבל ג"כ שפע הארת החכמה מישסו"ת, כך כל אלו הנאחזים במלך, דהיינו החגים שנאחזים בחג"ת דז"א, צריכים להזדמן במקום עליון ההוא הנקרא קדש, שהוא או"א, כדי שיתאחדו כולם כאחד. וע"כ הם נקראים מועדי ה', ואח"כ מקראי קדש, כי בהם מתעטר בהמלך.

פירוש. החגים נמשכים מחג"ת דז"א, דהיינו מסוד ג' קוין, פסח מימין וסוכות משמאל, ושבועות מקו אמצעי. וז"ש. **ר"ש אמר מה' אינון**, שהחגים נמשכים מז"א, ונודע שהארת החכמה מקובלת רק ממטה למעלה, והחסדים ממעלה למטה (כנ"ל ב"א ס' ד"ה מחלוקת) וז"ש **דביה אתקשרו מתתא לעילא**, דהיינו לקבל הארת החכמה ממטה למעלה. **ומעילא לתתא**, דהיינו החסדים המאירים ממעלה למטה. **כללהו ביה מתקשרין**, היינו לקבלת החסדים, **ומתעטרן** וכו' היינו קבלת החכמה, **כמה דמלכא ירית לאו"א ואחיד בההוא קדש**, שה"ס שפע החסדים מאוירא דכיא דאו"א, **ואתעטר בהו**, שעל ידיהם מקבל ג"כ החכמה מישסו"ת, כי אחר שיש לו חסדים מאו"א יכול לקבל גם החכמה (כנ"ל אות ק"ג) **כך כל אינון**

(דפו"י דף צ"ד ע"א)

דאחידן ביה במלכא וכו' מקבלים ג"כ חסדים מאו"א והארת חכמה מז"א המקבל מישסו"ת. **וע"ד, מועדי ה' אקרון**, כי מועד יורה על שפע הארת חכמה, כי מועד הוא לשון עדן, שפירושו חכמה. שזה הם מקבלים מז"א, וע"כ **נקראומועדי ה', ולבתר מקראי קדש**, דהיינו על שם שפע החסדים שמקבלים מאו"א, **שנקראים קדש. דהא בהו אתעטר במלכא**, כי ע"י החסדים דאו"א יכולים להתעטר במלך ולקבל חכמה.

קו) **אשר תקראו אותם:** שני חלקים יש לישראל בהם, אם מצד המלך, ז"א, דהיינו מהארת החכמה שבו, יש להם חלק עליון בו, שכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, וגו'. וכן כי חלק ה' עמו. ואם מצד עליון דקדש, שה"ס אוירא דכיא דאו"א כנ"ל, יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב, ואנשי קדש תהיון לי. וכתוב, קדש ישראל לה'. וע"כ אמר ה', לכם ראוי לזמן אותם, דהיינו החגים, ולתקן לפניהם שמחה וסעודה ולשמוח בהם, דהיינו בב' מיני השפעות הנ"ל.

קז) **ומאן דמזמן לאחרא וכו':** ומי שמזמין אחר אליו, צריך להראות לו שמחה ופנים מאירים, לעטר דרכו של אותו האורח. בדומה למלך, שהזמין אורח יקר. אמר לבני היכלו

אמור

ג לעטרא אורחיה דההוא אושפיזא. ד למלכא דזמין אושפיזא יקירא, אמר לבני היכליה, כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה, ודא אזיל בסחורתיה, ודא אזיל בחקליה. בר ההוא יומא דילי, ה דכלכון ו מתעתדי בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקירא, לא ז בעינא דתשתדלון בעבידתא, ולא בסחורתא, ולא במדברי, אלא ח כלכו אזדמנו, כגוונא דההוא יומא דילי, ואתקינו גרמייכו לקבלא להההוא אושפיזא, באנפין נהירין, בחדוותא בתושבחתא. אתקינו ליה סעודתא יקירא, בגין דיהא ט זמיני דילי בכל סתרין.

קח) כך אמר קב"ה לישראל, בני, כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית, אתון קבילו ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקינו ליה סעודתי עלאי, פתורי מסדרן, כגוונא דההוא יומא דילי. בג"כ תקראו אותם במועדם.

קט) ת"ח, בשעתא דישראל לתתא חדאן י בהני מועדיא, ומשבחין שבחא לקב"ה, מסדרין פתורי, מתקני גרמייהו במאני יקר, מלאכי עלאי אמרין, מה טיבן דישראל בכך. קב"ה אמר, אושפיזא עלאה אית לון יומא דא. אמרי ולאו דילך הוא, מההוא אתר דאקרי קדש, אמר לון וכי כ ישראל לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב פ) קדש ישראל ליי', הואיל וישראל אקרון קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי קדש. פתחו כלהו ואמרו, צ) אשרי העם שככה לו.

מסורת הזהר

פ) (ירמיה ב) לעיל אות קו צ"ע. צ) (תהלים קמד) הקסה"ז נ צ"ג.

חלופי גרסאות

ג לנטרא. ד מוסיף מתל למלכא. ה דכלהון. ו מתערין. ז בעיא. ח כלהו. ט זמינו. י ל"ג בהני מועדייא. כ ל"ג ישראל.

היכלו, כל שאר הימים הייתם כל אחד ואחד בביתו, זה עשה מלאכתו, וזה הלך עם הסחורה שלו, וזה הלך בשדהו. חוץ מיום הזה שלי שכלכם נועדים לשמחה שלי, כי עתה הזמנתי אורח עליון ויקר, איני רוצה שתעסקו במלאכה ולא בסחורה, ולא בשדות, אלא הזדמנו כלכם, להיות בשמחה, כעין היום שלי, והתקינו עצמכם לקבל אורח ההוא בפנים מאירים ובשמחה ובתשבחה, התקינו לו סעודה יקרה, כדי שיהיה מוזמן ממני בכל הצדדים, דהיינו שיהנה מצדי ומצדכם.

קח) **כך אמר קב"ה** וכו': כך אמר הקב"ה לישראל: בני, כל שאר הימים אתם עוסקים במלאכה ובסחורה, חוץ מיום הזה שלי, עתה אורח עליון ויקר הזמנתי, ואתם תקבלו אותו בפנים מאירים, הזמינו אותו, התקינו לו סעודות עליונות, שלחנות ערוכים, כראוי ליום

(דפו"י דף צ"ד ע"א)

ההוא שלי. משום זה אוה"כ, **אשר תקראו אותם במועדם.**

קט) **ת"ח בשעתא דישראל** וכו': בוא וראה, בשעה שישראל למטה שמחים במועדים אלו, ומשבחים שבח להקב"ה, עורכים שלחנות, ומתקנים עצמם בבגדי כבוד, מלאכים העליונים אומרים, מה עסקם של ישראל בזה. אומר הקב"ה, אורח יקר יש להם, יום הזה. אומרים המלאכים, וכי אינו שלך, מאותו מקום שנקרא קדש, אומר להם, וכי ישראל אינם קדש, הלא הם נקראים קדש, להם ראוי להזמין אורח שלי, אחד, מצד שלי, שהרי הם דבקים בי, ואחד, מצד קדש, שכתוב, קדש ישראל לה'. וכיון בישראל נקראים קדש, הרי הוא האורח שלהם בודאי, משום שהאורח הזה מוזמן מקדש, שכתוב, מקראי קדש. פתחו כולם ואמרו אשרי העם שככה לו.

אמור

קי) תלתא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג המצות. וחג השבועות. וחג הסוכות. א"ל רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא זמין. א"ל לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא ודאי קדש אקרי, דכתיב ק) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ל ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולאו זמיני. ועל דא כלהון זמינין בקדש, ומתקשרן בשבת, ומתעטרן ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, וע"ד שבת לאו זמין הוא.

קיא) לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. מ למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה נ שושבינא לנטרא ליה, ולאתחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולאחזאה ס יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, ר) מי כמוכה באלים יי' מי כמוך נאדר בקדש, *) נאדר בקדש ודאי, כבר ע דאתתקן באבוי, נאדר בקדש, ולאו זמין מקדש.

קיב) ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתייהו. א"ר יוסי, כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרון יומי מלאכה.

מסורת הזהר

ק) (שמות לא) בשלח קטז צ"י. ר) (שם טו) בשלח צא צ"ח.

חלופי גרסאות

ל דילי הוא ירותא הוא ודאי דקדש ולאו זמינו. מ מוסיף מתל למלכא. נ שושבינין. ס יקרי. ע דאתתקף.

הסולם

מאמר קדש וזמינין מקדש

קי) **תלתא אינין זמינין** וכו': שלשה הם המזומנים מקדש, ולא יותר, והם, חג המצות, וחג השבועות, וחג הסוכות. א"ל ר' אבא, וכי שבת אינה מזומן מקדש. אמר לו, לא, משני טעמים, אחד, שהוא ודאי קדש נקרא, לא פחות ממועדים, שכתוב, ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. ואחד, כי שבת אינה מזומנת מקדש, כי הקדש הוא ירושה שלה ודאי, כי השבת יורשת ירושת הקדש ואינה מזומנת, וע"כ כולם מזומנים מקדש, ומתקשרים בשבת, ומתעטרים בה, ובקדש הזה, יום השביעי מתעטר. וע"כ שבת, אינו מזומן מקדש.

פירוש. כי סוד השבת היא, כשז"א והמלכות עולים לאו"א עלאין, ונעשים כמוהם. שאז הם קדש כאו"א עצמם. משא"כ המועדים, אינם עולים ממש לאו"א עלאין, אלא לישסו"ת, ומשם ממשיכים הקדש מאו"א עלאין, וכיון שישסו"ת עצמו אינם נבחנים לקדש, ע"כ נחשבים רק למזומנים לקבל מקדש. ואינם קדש בעצמם.

קיא) **לברא דעאל לביתא** וכו': השבת דומה, לבן הבא לבית אביו ואמו, ואוכל ושותה בשעה שהוא רוצה. ואין או"א צריכים להזמינו.

(דפו"י דף צ"ד ע"א *) דף צ"ד ע"ב

ודומה, למלך שהיה לו בן יחיד אהבת נפשו, נתן לו ריע שישמור אותו ויתחבר עמו. אמר המלך נאה הוא להזמין הריעים של בני, ולהראות כבוד ואהבה שלי להם. הזמין אלו הריעים. אבל הבן, אין ראוי להזמין אותו, אלא שנכנס לאכול ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. ז"ש מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה נאדר בקדש. **נאדר בקדש**, ודאי פירושו כבן שנתתקן באבותיו, כלומר, שז"א כבר עלה לאו"א ונעשה כמוהו, כמו בשבת, ואז הוא, **נאדר בקדש**, ולא מוזמן מקדש. **שושבינא**, פירושו ריע, כי, ולאמנון ריע, מתרגם שושבינא (שמואל ב' י"ג ג').

קיב) **ששת ימים תעשה מלאכה:** שואל, ששת ימים, מה הם. אר"י כתוב, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ולא כתוב בששת ימים. והעמדנו, שכל יום ויום עשה מלאכתו, ונקראים משום זה ימי מלאכה, כלומר, שה"ס ששת ימים העליונים, חג"ת נה"י, שמהם נפעלו כל מעשי בראשית דבר יום ביומו, בא' חסד ובב' גבורה וכו'.

א"ר

אמור

קיג) א''ר יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול. א''ר יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו, בג''כ יומי חול אקרון.

קיד) ר' חייא אמר, בגין דשרי למעבד פ בהון עבידתא, צ ובג''ד לא אקרון קדש. ומאן דלאו אקרון קדש, חול אקרון. ועל דא אתקינו חברייא בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה הכא. אלא קדש מלה בגרמיה הוא, ושארא מניה אתיין. ועל דא אלין לעובדא, ואלין לנטרא. ק ואימתי אשתכח נטירו ר בהו. כד זמינין מקדש.

קטו) א''ר יהודה, חדוותא ונטירותא דיומא דשבתא ש על כלא הוא, ובגין דהאי יומא אתעטר ת באבא ואימא, ואתוסף קדושה על קדושתיה, מה דלא אשתכח הכי בשאר יומי, דהא הוא קדש, א ואתעטר בקדש, ב ואוסיף קדושה על קדושתיה. בגין כך האי יומא חדוותא דעלאי ותתאי, כלא ג חדאן ביה. ד מלי ברכאן בכלהו עלמין. כלהו מניה ה אתקנו, בהאי יומא ו נייחא דעלאי ותתאי. בהאי יומא נייחא דחייביא דגיהנם.

קטז) למלכא ז דעבד הלולא לבריה יחידאי, אעטר ליה בעטרא עלאה, מני ליה מלכא על כלא. בהאי יומא חדוותא לכלא, ח חד י) סנטירא דאתפקד על דינא דבני נשא, הוו בידיה גוברין דבעיין ט קטולא, גוברין דבעיין לאלקאה.

חלופי גרסאות

פ בההוא. צ ובגין דלא. ק ואי. ו ל''ג בהו כד. ש בכלא. ת אבא. א אתעטר. ב אוסיף. ג חכאן. ד מלא. ה אתזנו. ו ל''ג מן נייחא עד נייחא. ז דאעבד. ח מוסיף בהאי יומא חד. ט קטמא.

דרך אמת י) שוטר העיר.

מאמר **הסולם** קדש וזמינין מקדש

קיג) **א''ר יצחק אי** וכו': אר''י, א''כ, שהם סוד שש ספירות חג"ת נה"י, למה נקראים ששת ימי חול, למה היא חול והרי הם ספירות קדושות דז"א. א''ר יוסי עתה מתנהג העולם על ידי שליחים שלהם, כלומר ע"י ששת ספירות חג"ת נה"י דמטטרון, שהוא מלאך, וע''כ נקראים ימי חול. כי מטטרון הוא חול.

קיד) **ר' חייא אמר** וכו': רח''א, משום שמותר לעשות בהם מלאכה. ומשום זה אינם נקראים קדש. אע"פ שה"ס חג"ת נה"י דז"א, כי אותם שאינם נקראים קדש, נקראים חול. וע''כ התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחול. שואל, מהו ההבדלה שבכאן, וכי היו פעם מעורבים זב"ז, ומשיב, אלא קדש, הוא דבר בפני עצמו, ואינו מעורב בשום דבר, להיותו בחינת או"א עלאין, שכל שאר המדרגות באים ממנו, מאו"א עלאין, ועל כן, ההבדלה היא, שאלו ימי חול הם למלאכה, ואלו ימי קדש, הם לשמירה. ומתי נמצא השמירה בהם, בימי חול. היינו כשהם מזומנים מקדש, בשעה שמקבלים

(דפו''י דף צ''ד ע''ב)

מאו"א עלאין סוד האוירא דכיא. דהיינו במועדים.

קטו) **א''ר יהודה חדוותא** וכו': אר''י, השמחה והשמירה שביום השבת הוא למעלה על הכל, ומשום שיום הזה מתעטר באבא ואמא, שז"א ומלכות עולים ומלבישים את או"א עלאין, ונתוסף קדושה על קדושתם, מה שלא נמצא כן בשאר הימים, כי הוא ז"א קדש, ומתעטר בקדש, שמלביש הקדש, שהוא או"א עלאין, ומוסיף קדושה על קדושתו. ומשום זה, יום הזה הוא שמחת עליונים ותחתונים, כולם שמחים בו, שממלא ברכות בכל העולמות, כל העולמות מתתקנים ממנו, ביום הזה, מנוחת העליונים ותחתונים. ביום הזה היא מנוחת הרשעים בגיהנם.

קטז) **למלכא דעבד הלולא** וכו': בדומה למלך, שעשה סעודה לבן יחידו, והעטירו בעטרה עליונה, והמלך הפקיד אותו על הכל. ביום הזה הוא שמחה לכל בני המדינה, שוטר אחד שנתמנה על הדין של בני אדם, היה בידו

אמור

י בגין יקרא דהאי יומא דחדוותא דמלכא, שביק דינוי, ונטר לחדוותא דמלכא.

קיז) כך ההוא יומא, הלולא דמלכא במטרוניתא, חדוותא דאבא ואימא עליה. חדוותא דעלאין ותתאין. בחדוותא דמלכא, כלהו חדאן, ולא יצטערון ביה. על דא כתיב ש) וקראת לשבת ענג. מאי ענג. כ ענג לא אשתכח אלא לעילא באתר דקדש עלאה שארי. כד"א, ת) אז תתענג על יי'. דהאי ענג על יי' הוא. והאי יומא ל דהוא הלולא דמלכא, אתעטר בההוא עטרא דענג הה"ד וקראת לשבת ענג. מה דלא אשתכח הכי בשאר יומין.

קיח) בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלכא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלכא, כמה דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר ב"נ תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב א) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, ספוקא הוא בפתורא דמלכא, להההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלכא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

קיט) אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, כד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלכא.

מסורת הזהר

ש) (ישעיה נח) הקסה"ז סח צ"ל צ"מ. ת) (שם) ב"א ריא צ"ב. א) (ש"ב ט) תרומה קסב צ"פ.

חלופי גרסאות

י ובגין. כ אלא. ל דהלילא הוא.

הסולם

מאמר סעודה ג' דשבת בעיו"ט

אנשים שצריכים להרגם, אנשים שצריכים להכותם. ומשום כבוד הזה של שמחת המלך עזב הדינים שלו, ושמר את שמחת המלך. שלא יצער לשום אדם.

קיז) כך ההוא יומא וכו': כך יום ההוא, שבת, הוא סעודת השמחה של המלך עם המלכה, שהם ז"א ומלכות, והשמחה של או"א, עליו שמחים העליונים והתחתונים. בשמחת המלך הכל שמחים ואינם מצטערים בו. ע"כ כתוב, וקראת לשבת ענג. מהו, ענג. ומשיב, ענג אינו נמצא אלא למעלה, במקום שקדש העליון שרוי, דהיינו באו"א עלאין, כש"א, אז תתענג על ה', דהיינו למעלה מז"א, כי ענג הזה הוא למעלה מה' הוא, דהיינו באו"א שהם למעלה מז"א. ויום ההוא, שבת. שהוא סעודת השמחה של המלך, מתעטר בעטרה זו של ענג, מאו"א עלאין. ז"ש וקראת לשבת ענג. מה שלא נמצא כן בשאר הימים.

קיח) מהאי יומא תלת וכו': ביום הזה, (דפו"י דף צ"ד ע"ב) שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערוך השלחן, משום כבוד המלך. כמו שהעמדנו. וכשמזדמן בו חג, מג' חגים, או זמן, ראש השנה, לא יסדר האדם ב' שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד להאורח, ליום טוב, משום שכתוב, על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, כי די הוא שלחן המלך לאורח ההוא הבא אליו. וע"כ צריך האדם לערוך שלהן שלם להמלך, והוא נותן ממנו להאורח.

קיט) א"ר אלעזר וכו': אר"א, סעודה שלישית של שבת, כשקרה בו אורח, דהיינו יום טוב, עוזבים אותה את הסעודה שלישית, או אין עוזבים אותה. אם אין עוזבים אותה, אלא שאוכלים סעודה שלישית, נמצא שהאורח, דהיינו סעודת ליל יו"ט ב', נדחה משלחן המלך, כי מחמת סעודה השלישית אינו יכול לאכול לתאבון סעודת ליל יו"ט ב'. ואם עוזבים אותה, דהיינו שאין אוכלים סעודה שלישית, נמצא פגם בסעודות המלך, כי המלך, שהוא שבת חסר לו סעודה אחת.

אמור

קכ) אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלכא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, מ וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלכא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלכא קא אכיל, ומלכא יהיב ליה למיכל. וכל דא, בגין נ דהוא אושפיזיה דמלכא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

קכא) בהאי יומא מלולא אסיר, ה"ד ב) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך כתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה.

קכב) א"ל רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא ס לסדרא סעודתא דמלכא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלכא לפסחא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

קכג) א"ל הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה, ע יכלא לסלקא ליה, ואי לאו לא סלקא ליה. ואי נימא די"ד דחל *) להיות בשבת, אתדחייא סעודתא דמלכא מקמי סעודתא דפסחא. שאני פסח, דסעודתא דשבת אתדחייא בכמה גוונין. חד, בגין מצות ומרורים, דבעי בר נש דישתכח תאיבא. וחד, בגין פסח והא

מסורת הזהר

ב) (ישעיה נח) לעיל אות קיז צ"ש.

חלופי גרסאות

מ וסלקיה. נ דהוה. ס לסלקא. ע מוסיף כל ההוא יומא יכלא.

מאמר **הסולם** סעודה ג' דשבת בעיו"ט

קכ) א"ל ר"ש אבוי וכו': אמר לו ר' שמעון אביו. בדומה למלך, שקרה לו אורח, ולקח המאכל ממנו ונתן אל האורח. נמצא אע"פ שהמלך אינו אוכל עמו, הוא אוכל ממאכל המלך והמלך נותן לו לאכול. אף כאן השבת מבטלת סעודה השלישית, כדי שהאורח, שהוא ליל יו"ט ב', תהיה סעודתו לתאבון. ונמצא שסעודת ליל יו"ט המאכל של המלך שהוא שבת, כי השבת דחה סעודתו בשבילו. וכל זה הוא משום שהוא אורחו של המלך. כלומר, משום שיום טוב הראשון חל בשבת וע"כ הוא ארחו של שבת. מה שאין כן בשבת שבערב יו"ט, אין מבטלים סעודה שלישית מפני סעודת ליל יו"ט. ואין להקשות הרי ר"ש ור"א בנו היו בארץ ישראל, שאין שם ב' ימים טובים. כי יש לומר שהמדובר הוא בב' ימים של ראש השנה הנוהג גם בא"י. או שמדברים כלפי בני חו"ל. **ובבית רב המנונא סבא לא חששו לאורח בשעה זו,** אלא שאכלו סעודה שלישית ואחר כך, בליל יו"ט ב', היו מסדרים הסעודה להאורח.

קכא) בהאי יומא מלולא וכו': ביום הזה אסור הדבור, ז"ש, ממצוא חפצך ודבר דבר, שדבורך בשבת לא יהיה כמו בחול. ולמדנו (דפו"י דף צ"ד ע"ב *) דף צ"ה ע"א)

חפצך כתוב, שלא תדבר מחפצך, משום שביום הזה, כל האמונה מתקשרת בו.

קכב) אמר ליה ר"א והיך וכו': אמר ר' אלעזר לאביו, אתה אומר שבעיו"ט אין מבטלים סעודה ג', ואיך אנו עושים, שלא לתת סעודת המלך, אל האורח דהיינו שלא לבטל סעודה ג' מפני סעודת ליל יו"ט כשחל בערב שבת, הרי י"ד בחדש ניסן שחל להיות בשבת אנו מבטלים ומעלים סעודת המלך שהיא סעודה ג', בשביל האורח, שהוא סעודת ליל פסח, אע"פ שיו"ט אינו האורח של שבת, אלא שחל ביום א'.

קכג) א"ל הכי אמינא וכו': א"ל ר"ש, כך אני אומר, שאם היום טוב הוא אורחו של שבת, דהיינו שחל בשבת, יכול לבטל סעודה ג' ולהעלותו לסעודת ליל יו"ט ב', ואם לא, שאינו חל בשבת, אלא שמתחיל ביום א', אינו מבטל ומעלה סעודה ג' בשביל סעודת ליל יו"ט, שיאכל לתאבון, ואם תאמר, י"ד של ניסן שחל להיות בשבת, שנדחה סעודת המלך, שהיא סעודה ג' מפני סעודת ליל פסח, משונה הוא פסח, שסעודה ג' של שבת נדחה בו מכמה טעמים, א', משום מצות ומרורים, שאדם צריך להמצא בהם בתאבון, וא' משום חמץ בפסח, שהרי

נהמא לא אשתכח מו' שעות ולמעלה, דסדורא דפתורא בלא נהמא, לאו הוא סדורא.

קכד) ואי תימא בחמרא, חמרא שארי, בגין פ דתאיב לבא. אבל מיומי אשתדלנא דלא בטילנא סעודתא דשבת, צ אפילו אינון יומי, דאשתכח ביה. בהאי יומא חקל דתפוחין קדישין אתברך, ומחברכן עלאין ותתאין, והאי יומא קשורא הוא דאורייתא.

קכה) א"ר אבא, הכי הוה עביד ר' שמעון, בזמנא דאסתלק סעודתא דשבת, מסדר פתוריה ואשתדל במעשה מרכבה, והוה אמר הא סעודתא דמלכא דייתי למיכל גבאי. בגיני ק כך, שבת, אשתכח ר בכלא עדיף מכל זמנין וחגין, ואקרי קדש ולא מקרא קדש.

קכו) אמר רבי יהודה, כלהו מועדים מקראי קדש קרינן בהו. אבל נפקי ר"ה ויומא דכפורא דלא אשתכח בהו חדוותא, דהא אינון דינא הוו, אבל אלין תלתא, זמינין מקדש, לחדוותא לכלא, לאשתעשעא בהו בקב"ה, הה"ד ג ושמחתם לפני יי' אלהיכם, וכתיב ד ושמחת לפני יי' אלהיך. בהאי יומא דשבתא, אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא מכל עלמא, בגין דאיהו יומא דהילולא דמלכא, דנשמתין אתוספן, כגוונא דעלמא דאתי.

קכז) א"ר יצחק לרבי יהודה, כתיב ה זכור את יום השבת לקדשו, ותנינן זכרהו על היין, אמאי על היין. א"ל, בגין דיין חדוותא דאורייתא, ויינא דאורייתא, חדוותא הוא דכלא. והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא

מסורת הזהר
ג) (דברים יב). ד) (שם כז) תרומה רנג צ"ש.
ה) (שמות כ) הקסה"ז לט צ"א.

חלופי גרסאות
פ דגביר; דגריר. צ ל"ג אפילו. ק ל"ג כך.
ר מוסיף שבת בכלא.

מאמר **הסולם** סעודה ג' דשבת בעיו"ט

שהרי לא נמצא לחם חמץ משש שעות ולמעלה, ועריכת שלחן בלי לחם אין זה עריכת סעודה.

קכד) **ואי תימא בחמרא** וכו': ואם תאמר, שאפשר לצאת ידי סעודה ג', ביין. כן הוא, ביין מותר, משום שמרעיב הלב, ואינו מקלקל תאות האכילה. אבל מימי, הייתי משתדל שלא בטלתי סעודת שבת, דהיינו סעודה ג', ואפילו באלו ימי שבתות שנמצא בהם יו"ט. כי ביום הזה מתברך השדה של תפוחים קדושים, שהוא המלכות, ומתברכים העליונים והתחתונים, ויום הזה הוא קשר התורה.

קכה) **א"ר אבא הכי** וכו': אר"א, כך היה עושה ר"ש, בזמן שהיה צריך לאכול סעודה ג' של שבת, היה עורך שלחנו, ועסק במעשה מרכבה, והיה אומר, זו היא סעודת המלך שיבא לאכול אצלי. ומשום כך, שבת, נמצאת חשובה בכל דבר יותר מכל הזמנים והחגים. ונקרא קדש, ולא, מקרא קדש.
(דפו"י דף צ"ה ע"א)

קכו) **א"ר יהודה כלהו** וכו': אר"י, כל המועדים, אנו קוראים אותם מקראי קדש, אבל יוצאים מזה, ר"ה ויום הכפורים, שלא נמצא בהם שמחה, כי אלו הם דינים, אבל אלו ג', פסח שבועות סוכות, מזומנים מקדש, לשמחת הכל, להשתעשע בהם בהקב"ה. ז"ש, ושמחתם לפני ה' אלקיכם. וכתוב, ושמחת לפני ה' אלקיך, וביום הזה של שבת, הוסר כל צער וכל רוגז וכל דוחק, מכל העולם. משום שהוא יום השמחה של המלך, שנשמות נתוספים בו לישראל, כעין עולם הבא.

קכז) **א"ר יצחק** וכו': אר"י לר' יהודה, כתוב, זכור את יום השבת לקדשו. ולמדנו, זכרהו על היין. שואל, למה על היין, א"ל משום שהיין, הוא שמחה של התורה, שה"ס מוחין של הארת חכמה הנקרא יין (כנ"ל אות ק"ג) המאירים בז"א שנקרא תורה, ויינה של תורה, שהוא המוחין דז"א, הוא שמחת הכל. ויין הזה

אמור

בעטרוי, הה"ד ו) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ותנינן בכלא בעייא לאחזאה ב"נ עובדא. דלא אשתכח קדושה אלא ביין, כד"א ז) כי טובים דודיך מיין, מיין אינון טבאן, נזכירה דודיך מיין. וע"ד קדושה דשבת ביין, והא אוקמוה, והא אתמר.

קכח) ח) ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, ט) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים, דהוו בני בשעבודא דקשיו. ש ולבי ער, לנטרא להו דלא ת ישתיצון בגלותא. קול דודי דופק, דא קב"ה, דאמר י) ואזכור את בריתי.

קכט) פתחי לי פתחא כחדודא דמחטא, ואנא אפתח לך תרעין עלאין. פתחי לי אחותי, דהא פתחא לאעלא לי, בך הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלא בך, אנת הוא פתחא לאעלא לי א בך, אי אנת לא תפתח פתחך, הא אנא סגיר, דלא ישכחון לי. בגין כך, פתחי לי, פתחי לי ודאי. ועל דא אמר דוד, כד בעא לאעלא למלכא, ב אמר כ) פתחו לי שערי צדק, אבא בם אודה יה. זה השער ליי',

מסורת הזהר

ו) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ז) (שיר א) ב"ב פה צ"א. ח) (ויקרא כג). ט) (שיר ה) וירא קב צ"ה. י) (שמות ו) נח עט צ"ב. כ) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג.

חלופי גרסאות

ש גורס קול דודי עד בריתי ואח"כ ולבי ער עד בגלותא. ת ישצון. א ל"ג בך. ב ל"ג אמר.

הסולם

מאמר תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

משמח את המלך, שהוא ז"א, ויין הזה מעטר את המלך בעטרותיו, דהיינו המוחין דג"ר, ז"ש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ולמדנו, בכל דבר צריך אדם להראות מעשה למטה לעורר כנגדו השורש למעלה, כי לא נמצא קדושה אלא ביין, כש"א, כי טובים דודיך מיין, שפירושו, שהם טובים משום שהם יין. וכן, נזכירה דודיך מיין. וע"כ הקידוש של שבת הוא על היין. וכבר העמדנו ולמדנו.

מאמר תרי דמי חד דפסחא וחד דאתגזרו

קכח) **ובחדש הראשון בארבעה עשר** וגו': ר' חייא פתח, **אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק** וגו'. **אמרה כנסת ישראל, אני ישנה,** בגלות מצרים. כי הגלות היתה מכח שליטת השמאל על הימין, ומדינים דשמאל מסתלקים המוחין של המלכות, שה"ס שינה (כמ"ש להלן) **שהיו בני בשעבוד הקשה. ולבי ער** לשמור **אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק,** זה הקב"ה, שאמר ואזכור את בריתי.

קכט) **פתחי לי פתחא:** פתחי לי, פירושו פתחי לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לך שערים העליונים. **פתחי לי אחותי,** כי הפתח לכנוס אצלי, הוא בך. שלא יכנסו אצלי בני אלא בך. אם את לא תפתח פתחך הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי. משום זה פתחי לי. **פתחי לי,** ודאי. וע"כ אמר דוד כשרצה לכנוס אל המלך, אמר פתחו לי שערי צדק וגו' זה השער לה', זה, שערי צדק שהיא המלכות, הוא פתח ודאי לכנוס אל המלך. **זה השער לה',** למצוא אותו ולהדבק בו. וע"כ, פתחי לי אחותי רעיתי שראשי וגו'. כדי להזדוג עמך ולהיות בשלום עמך לעולמים.

פירוש. ז"א מצד עצמו הוא בחסדים מכוסים מחכמה, והמלכות מצד עצמותה היא בחכמה בלי חסדים, כי ע"כ היא מכונה לילה, מפני שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים. ולפיכך אין שלמות השפע לגאולת ישראל, אלא ע"י זווג ז"א ומלכות, כי אז נכללים החסדים דז"א בחכמה דמלכות וישראל מקבלים שפע שלם מג"ר. אמנם כשמקבלים ממלכות לבד, הרי הארת החכמה דקה מאד להיותה בבחינת לילה, כל עוד שאינה מלובשת בחסדים, וכן אינם יכולים לקבל מז"א לבד, כי כל עוד שהחסדים אינם נכללים מחכמה, הרי הם בבחינת ו"ק בלי ראש. שאין בהם השגה.

וז"ש שהקב"ה אמר למלכות, **פתחי לי פתח כחודו של מחט,** דהיינו הארת החכמה שבך, שהיא דקה כחודו של מחט, להיותה בלי חסדים, **ואנא אפתח לך תרעין עלאין** שע"י החסדים שלי, שילבישו החכמה שלך יפתחו לך שערים

(דפו"י דף צ"ה ע"א)

אמור

דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי', לאשכחא ליה, ולאתדבקא ביה, ועל דא פתחי לי אחותי רעיתי שראשי וגו'. בגין לאזדווגא עמך, ולמהוי עמך בשלם ג דעלמין.

קל) ד ת"ח, בשעתא דקב"ה הוה קטיל ה לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ו ביה שעתא עאלו ישראל ז בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. כדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ח ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, והא אתמר, ל) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

קלא) מ) ט ובארבעה עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאור, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מניה, ואתאחדו במצה, *) קשורא

מסורת הזהר

ל) (שמות יב) בא נד אות קצא. מ) לעיל אות קכח צ"ח.

חלופי גרסאות

ג עלמין. ד ל"ג ת"ח. ה מצראי ול"ג לבוכרי. ו ל"ג ביה שעתא. ז בקיימא. ח תלת. ט ובחמשה.

הסולם

מאמר

שערים העליונים, שהם שערי הג"ר, ויביאו הגאולה לישראל. וז"ש, דהא פתחא לאעלא לי בך הוא, וכו' כי לא יוכלו לבא אצלי לקבל ממני שפע השלם, אלא ע"י התכללות החסדים שלי בחכמה שבך, אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא סגיר, דלא ישכחון לי, כי אם לא תזדווג עמי בחכמה שבך, הרי החסדים שלי בבחינת ו"ק בלי ראש, הסגורים מהשגה, ולא ישיגו אותי להדבק בי. וז"ש זה השער לה' לאשכחא ליה ולאתדבקא ביה, דהיינו בעת שמזדווגת עם ז"א, נעשתה שער אליו, שיוכלו התחתונים להשיגו ולהדבק בו, ע"י הארת הזווג השלם מחכמה וחסדים.

קל) ת"ח בשעתא דקב"ה וכו': בוא וראה בשעה שהקב"ה היה הורג לבכורי מצרים, דהיינו כל אלו שהרג בחצות לילה, והוריד המדרגות שלמעלה, למטה. בה בשעה נכנסו ישראל בברית אות הקדוש, שנמולו ונתחברו בכנסת ישראל, ונתאחדו בה. אז הראו אותו הדם על הפתח. ושני דמים היו אחד של פסח ואחד של מילה, והיה נרשם על הפתח רושם האמונה, אחד מכאן ואחד מכאן ואחד ביניהם, שה"ס ג' קוין ימין שמאל ואמצע. וכן נאמר, ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

פירוש, כי מכת בכורות ומילה, הם קרובים זה לזה, כי מכת בכורות בא ע"י שקו האמצעי
(דפו"י דף צ"ה ע"א *) דף צ"ה ע"ב)

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

עורר את המסך דחירק הממעט הג"ר דשמאל, ואז מתו כל בכורי מצרים הנמשכים מג"ר אלו. כי הדינים דמסך דחירק מיעטו הג"ר אלו, וז"ש, ואחית דרגין מעילא לתתא, שמיעט השמאל מג"ר שלו והורידו למטה לבחינת ו"ק. הרי שהדינים דמסך דחירק בטלו הדינים דשמאל. וכן ענין המילה, ה"ס שהדינים דנוקבא מבטלים דינים דדכורא. כמ"ש לעיל (וירא אות נ"א בהסולם ד"ה פירוש) ולפיכך עשו ישראל אתערותא דלתתא בחצות לילה, ומלו את עצמם כדי שקו האמצעי יבטל עם הדינים דנוקבא שבמסך דחירק את הג"ר דשמאל. וז"ש, ותרי דמי הוו, וכו' חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, דהיינו לעורר פעולת קו האמצעי שימעט הג"ר השמאל, וייחד ב' הקוין זב"ז. (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) אשר בכח המיעוט הזה דקו שמאל, נהרגו בכורי מצרים, וע"י יחוד ב' הקוין יצאו ישראל מגלות.

קלא) ובארבעה עשר, הא וכו': ובארבעה עשר, הרי למדנו שאז מבטלים חמץ ושאור, וישראל מסתלקים מרשות אחרת, ונעקרים ממנו, ומתאחדים במצה קשר קדוש. אחר שנמולו נכנסו בה בסוד המצה כנ"ל, עד לאחר מתן תורה, שעשו פריעה, ונתגלה הרושם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון בקשר האמונה, במקום שכתוב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים

אמור

קדישא. בתר דאתגזרו, עאלו בה, עד כ **דאתפרעו, ואתגלליא רשימא דלהון, וכדין יהב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתיב** נ **הנני ממטיר לכם לחם מן השמים,** י **מן השמים דייקא, והא אוקמוה.**

קלב) ת"ח, כ **בארביסר בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא,** ל **וכתרין תתאין לא משתכחין כל כך בעלמא, דהא בחדתותי דסיהרא, זינין בישין משתכחין,** ל **ומתערי** מ **לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתכנשי כלהו לאתר חד,** נ **וקדושי מלכא**

מסורת הזהר
נ) (שמות טז) בא מט צ"כ.

חלופי גרסאות
י ל"ג מן השמים. כ בחמיסר. ל מתערי. מ ל"ג לאתפשטא. נ וקדישי.

דרך אמת
כ) שעשו מילה ופריעה. ל) והקליפות החיצונות למטה מגבול הקדושה לא נמצאו אז כל כך בעולם.

מאמר **הסולם**

השמים. מן השמים הוא בדיוק, דהיינו מז"א שנקרא שמים. וכבר העמידוהו.

פירוש. כי ב' מצבים יש במלכות, מצב א' מטרם מיעוטה, שהיתה אז בסוד ב' מאורות הגדולים, שהיתה גדולה כז"א, ושניהם קבלו מבינה, ז"א חסדים, והמלכות חכמה. ולא היתה צריכה לקבל מז"א. מצב ב' אחר מיעוטה, שאמר לה הקב"ה, שהוא קו האמצעי, בסוד המסך דחירק שבו, לכי ומעטי את עצמך, שאז ירדה מתחת החזה דז"א, ואינה ראויה עוד לקבל חכמה, אלא כל מה שיש לה היא מקבלת מז"א. (כמ"ש זה באורך בבראשית א' מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) **ושפע מצב הא', נקרא מצה. ושפע של מצב הב', נקרא לחם מן השמים. או חמץ. ויש מעלה וחסרון במצב הא' וכן במצב הב'. כי במצב א' יש מעלה, שאין בה מיעוט, ויכולה לקבל חכמה, ומקבלת מאותו מדרגה שז"א מקבל, דהיינו מבינה, וגדולה משום זה כמוהו, כי הם במדרגה אחת תחת הבינה. אבל יש שם חסרון גדול, כי בהיותה מקבלת מקו שמאל דבינה בלבד, יש בה חכמה בלי חסדים, שאין החכמה יכולה להאיר בלי התלבשות החסדים ע"כ הארתה מצומצמת ודקה מאד, וע"כ נקרא השפע שיורד אז ממנה, בשם מצה, או לחם עוני. וכן במצב הב' יש מעלה וחסרון. המעלה היא, שאז מקבלת מז"א, שבו החסדים והחכמה כלולים יחד בסוד קו האמצעי, והם מאירים בהרחבה גדולה. והחסרון היא, כי המיעוט שורה עליה מכח המסך שבחזה דז"א, ואינה ראויה עוד לקבל אור מבינה, אלא כל מה שיש בה מקבלת מז"א, וע"כ השפע המושפע ממנה במצב הזה מכונה לחם מן השמים,**
(דפו"י דף צ"ה ע"ב)

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

כי אינה שלה עצמה, אלא מקבלת מז"א שנקרא שמים. וכן בבחינה אחרת נקרא לחם חמץ או שאור. דהיינו שיש בשפע זו בחינת אחיזה לקליפות, מחמת המיעוט השורה עליה מכח המסך דחזה דז"א.

וז"ש דהא כדין מבטלין חמץ ושאור, כי אז בליל פסח, היתה המלכות משפעת לחם מבחינת מצב הא' שבה, דהיינו ממדרגה שהיתה מטרם מיעוטה, וכל הקליפות הנאחזות במיעוט הירח, שנקראות חמץ ושאור, היו מתבטלות, כי נתבטלה אחיזתן שמחמת זה יצאו ישראל מרשות מצרים, וז"ש, ואסתלקו מרשותא אחרא, ואתעקרו מניה, ואתאחדו במצה קשורא קדישא, שנתבטלו כל הקליפות וכח השעבוד שלהם, ונתאחדו בשפע הקדוש הנקרא מצה. ואחר שמלו ופרעו נגלה הרשימה, שה"ס המוחין של מצב הב', שלאחר מיעוט המלכות, אשר הארתם רחבה וגדולה, ואינן עוד לחם עוני, אבל באים מז"א, כי אינה יכולה עוד לקבל מבינה, מחמת שנתמעטה כנ"ל. וז"ש וכדין יהב להון קשורא באתר עלאה, שהוא ז"א, באתר דכתיב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים דייקא, דהיינו מז"א הנקרא שמים. ואין השפע נחשב עוד לשפע המלכות. כי כבר לית לה מגרמה ולא מידי. אלא נחשב על שם ז"א.

קלב) ת"ח בארביסר בשעתא וכו': **בוא וראה, בארבעה עשר, בלילה, בשעה שהזווג של הלבנה, שהיא המלכות, נמצא בשלמות עם השמש, שהוא ז"א, וספירות התחתונות, של הקליפות, אינן נמצאות כל כך בעולם. כי בעת חידוש הלבנה, נמצאים מינים רעים ומתעוררים**

להתפשט

אמור

אתערו. כדין כתיב ס) ליל שמורים הוא ליי', דהא זווגא קדישא אשתכח, והוא שמורים בכלא.

קלג) ר' אחא אמר, בגין כך תקונא ס דכלה בההוא יומא, ובליליא אשתכח ישובא דביתא, ווי לאינון דלאו מבני ביתא נינהו, כד אתאן לאזדווגא ע אורייתא כחדא, ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו. בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, כל ההוא יומא, ועל ידייהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן וזמרן תרווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קלד) אמר ר' יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, ה"ד, ע) הוא הלילה הזה ליי' שמורים, מאי שמורים. תרי, פ זווגא צ דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מכאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני כך בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבערי חמץ

מסורת הזהר
ס) (שמות יב) תרומה ל צ"ה. ע) (שם) לעיל אות קלב צ"ס.

חלופי גרסאות
ס דכלא. ע אריוותא. פ זווגי. צ בסיהרא.

מאמר **הסולם**

להתפשט בעולם. אבל בשעה שזווג הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, מתאספים כל הקליפות למקום אחד, ונחבאים, וקדושות המלך מתעוררות. אז כתוב ליל שמורים הוא לה'. כי זווג הקדוש נמצא, והוא שמורה בכל.

קלג) **ר' אחא אמר** וכו': רא"א, משום זה, תקון הכלה שהיא המלכות, הוא ביום ההוא, בארבעה עשר, ובלילה של חמשה עשר, נמצא ישוב הבית, דהיינו זווג זו"ן, אוי לאלו שאינם מבני הבית, שאינם דבקים במלכות, בשעה שבאים להזדווג התורות יחד, דהיינו תורה שבכתב, שהיא ז"א ותורה שבע"פ, שהיא מלכות. אוי לאלו שאינם נודעים להם. משום זה, ישראל הקדושים מתקנים להם, לזו"ן, בית. דהיינו זווג, כל היום ההוא, די"ד, ועל ידיהם נכנסים מי שנכנסים, דהיינו המוחין הצריכים לזווג זו"ן, והם, זו"ן שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קלד) **א"ר יוסי למה** וכו': אר"י, למה לנו להטריח כל כך. מקרא שלם הוא, שבלילה הזה, נתעורר זווג עליון קדוש ונמצא. ז"ש, **הוא הלילה הזה לה' שמורים.** מהו שמורים, שאומר לשון רבים. ומשיב, שסובב על שנים, שהם זווג הלבנה והשמש. שהם מלכות וז"א. **לכל בני ישראל לדורותם.** היינו, שמכאן ולהלאה נתאחדו ונתקשרו, ישראל, בקשר השם הקדוש, ויצאו מרשות אחרת. משום זה, בי"ד, מתקנים את עצמם ומבערים חמץ מביניהם,
(דפו"י דף צ"ה ע"ב)

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

ונכנסים ברשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה, דהיינו ז"א ומלכות, בעטרות של אמא עלאה, שהיא בינה, וצריך אדם להראות עצמו שהוא בן חורין. כי מוחין דאמא עלאה נק' חירות.

ביאור הדברים. כי חידוש הלבנה יורה על מיעוט הירח, שהיא המלכות. שאז יש אחיזה לקליפות בה, כנ"ל, וז"ש (באות קל"ב) **דהא בחדתותי דסיהרא זינין בישין משתכחין** וכו', ונמשך זה עד זמן זווג הגדול, שהמלכות מזדווגת עם השמש פב"פ עד שלא ניכר שום מיעוט בה, שעל זה מורה, שלמות הלבנה בליל ט"ו לחדש, שאין בה פגם. וז"ש, **ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח** וכו', **כדין כתיב ליל שמורים הוא לה', דהא זווגא קדישא אשתכח.** ומלמדנו בזה, שיש זווג ז"א ומלכות בליל פסח, בתכלית השלמות, עד שאין בה מיעוט. שזה רק בשעה שהמלכות עולה לאמא עלאה, וז"א לאבא עלאה. מה שאין כזה בכל הימים טובים, ואפילו ביום. ולומד זה מכח שקראה התורה ליל ט"ו בניסן בשם **ליל שמורים.** זה יורה שהמלכות היא במלואה כמו הלבנה בליל ט"ו, והיא שמירה מכל הקליפות. מחמת זווג הגדול דזו"ן במקום או"א.

ור' אחא לומד זה, (באות קל"ג) שיש זווג הגדול דזו"ן בליל פסח, משום שצותה התורה השבתת שאור ועשית קרבן פסח בי"ד, שלא מצינו כזה בשום ערב יו"ט. ע"כ משמע מזה, שהוא

אמור

מביניהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין.

קלה) א"ר יוסי, הני ארבע כסי דההוא ליליא אמאי. א"ר אבא, הא אוקמוה חברייא, לקביל ד' גאולות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא ק בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, כד זווגא דא אשתכח, ואנן בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. וע"ד אשתני ליליא דא מכל שאר לילוון, ובעינן למעבד ר שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

קלו) ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מ"ט. בגין דהאי דרגא בתראה, גואל אתקרי, פ ש המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא ת על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא א באלין תרין דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

קלז) ר' יהודה שאל לר' אבא, ב הא כתיב ג שבעת ימים שאור לא ימצא

מסורת הזהר
פ) (בראשית מח) נח טז צ"א.

חלופי גרסאות
ק זווגא ול"ג בכל סטרין. ר שמו; שנוייא. ש ל"ג המלאך הגואל. ת דרגא ול"ג על ידא; על דרגא. א באינון דרגין. ב מאי [; האי] דכתיב. ג ל"ג שבעת ימים.

הסולם

מאמר

שהוא הכשרה לזווג שבלילה. וז"ש בג"כ תקונא דכלה בההוא יומא, שמכשירים ומתקנים את המלכות בהשבתת שאור ועשית הפסח, משום, ובליליא אשתכח ישובא דביתא, דהיינו הזווג דזו"ן. וכן אומר, בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא כל ההוא יומא וכו'. שמכאן משמע שיש זווג בליל פסח.

ור' יוסי אומר (באות קל"ד) **למה לן לאטרחא כולי האי, כדי ללמוד שיש זווג הגדול בליל פסח. קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, וכו', מאי שמורים תרי, וכו' שלומד זה, ממה שהכתוב קורא את הלילה שמורים בלשון רבים, שזה יורה, תרי זווגא דסיהרא בשמשא. דהיינו ז"א ומלכות. וז"ש, וכדין מתעטרי חתן וכלה בעטרוי דאמא עלאה, דהיינו שהמלכות עולה אז לאמא עלאה וז"א לאבא עלאה. שאין עוד זווג עליון כזה אלא בליל פסח בלבד.**

קלה) א"ר יוסי הני וכו': אר"י, אלו ארבעה כוסות של לילה ההוא, למה. א"ר אבא, הרי העמידו החברים שהם כנגד ד' גאולות, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. (פסחים צט:) **אבל יפה הוא מבואר בספרו של ר' ייסא סבא,**
(דפו"י דף צ"ה ע"ב)

ארבע כוסות

שאמר, כיון שהזווג הקדוש נמצא בלילה ההוא בכל הצדדים, בין בחכמה ובין בחסדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ד' מדרגות, שאינן נפרדות זו מזו כשהזווג זה נמצא, שהן חו"ב ות"ת ומלכות, ואנו מתעוררים בשמחה שלהן, ושותים כנגדן ד' כוסות, משום שזכינו בהן, כי מי שאחוז בזה, דהיינו בהארת הזווג, זוכה בכל ד' מדרגות חו"ב תו"מ. וע"כ נשתנה לילה הזה מכל שאר הלילות וצריכים לעשות וליחד השם בכל, ולשמוח בלילה הזה משום שהוא שמחה למעלה ולמטה.

קלו) ועוד אמר דארבע וכו': ועוד אמר, שארבע אלו, חו"ב תו"מ, קוראים אותם ארבע גאולות, מהו הטעם. הוא משום שמדרגה אחרונה הזו, דהיינו מלכות, נקראת **גואל.** דהיינו המלאך הגואל. ואינה נקראת גואל, אלא על ידי מדרגה אחרת עליונה, שהוא ת"ת, העומדת עליה ומאירה לה. וזה, ת"ת, אינו מוציא אליה אור אלא באלו ב' מדרגות שעליו, שהם חכמה ובינה, שת"ת מקבל מהם, נמצא שארבע אלו, חו"ב תו"מ, הם ד' גאולות. להיותם נקשרים במלכות, הנקראת גואל.

קלז) ר' יהודה שאל וכו': ר"י שאל לר' אבא, הרי כתוב, שבעת ימים שאור לא ימצא

אמור

בבתיכם, וחדותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בסכות, דאשתכח ד ח' יומין הלילא, בשלימו דחדותא כל יומא ויומא.

קלח) א"ל שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזווגא ה אשתכח וחדותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדותא, עבידנא שלימו, ו והלילא אשתלים. אבל ז לבתר אע"ג דכלהו משתכחי, עד כען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר. בגין כך בסכות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד כען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כ"כ, אע"ג דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא חזי.

קלט) וע"ד חדוותא דכלא ושלימו דהלילא ח בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכיון דבההוא ליליא זווגא אשתכח, כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא, ולא בסטרא דישראל, דכד זווגא אשתכח בה משתכחי אלין תרין *) מ דרגין דקיימין עלה. וכד אלין משתכחי, הא כל גופא אשתכח בהו, וכדין שלימו דכלא, וחדוותא מכלא, והלילא אשתלים, דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא. אבל י לא לבתר, דכל יומא ויומא אשתכחי, וישראל עד לא זכו בהו, הא לאו הלילא שלימא, כמו בזמנין אהרנין.

חלופי גרסאות

ד ט'. ה מוסיף אשתכח בכל אינון דרגין עלאין; ל"ג מן אשתכח עד אשתכח. ו ל"ג והלילא אשתלים. ז ל"ג לבתר; מוסיף אבל באינון דרגין עלאין [לבתר]. ח ל"ג בהאי ליליא. ט מוסיף תרין; תלת דרגין. י ל"ג לא.

מאמר הלל בימי פסח

ימצא בבתיכם, והשמחה היא כל שבעה, ולמה אינם אומרים הלל שלם כל ז' ימים של פסח כמו בסוכות שאומרים שמונה ימים הלל בשלמות השמחה בכל יום ויום.

קלח) **א"ל שפיר קאמרת** וכו': אמר לו יפה אמרת, אבל, ידוע הוא, שכאן בפסח, לא נקשרו ישראל כל כך בשלמות כמו שנקשרו אח"כ, משום זה, בלילה הזה הראשון, שנמצא בו זווג זו"ן, ושמחת הכל נמצא, וישראל נקשרו בשמחה ההיא, אנו עושים שלמות, וההלל הוא שלם. אבל אח"כ, בכל ימי פסח, אע"פ שכולם נמצאים, דהיינו כל ז' המדרגות חג"ת נהי"מ המאירים בז' ימי הפסח. עד עתה עוד לא נקשרו בהם ישראל, ועוד לא עשו פריעה (כנ"ל אות קל"א) שיתגלה בהם רושם הקדוש, ולא קבלו התורה, ולא נכנסו באותן המדרגות חג"ת נהי"מ שנכנסו אח"כ. משום זה בסוכות, שלמות הכל נמצא בו, משמחת הכל נמצא בו ביותר, אבל כאן בפסח, עד עתה עוד לא זכו, ועוד לא נמצא בהם השלמות כל כך. ואע"פ שנמצאים כל ז', הימים, חג"ת נהי"מ דז"א, בז' ימי פסח. אינם בגלוי, וישראל עוד לא נקשרו בהם כראוי, עד לאחר מתן תורה.

(דפו"י דף צ"ה ע"ב *) דף צ"ו ע"א)

קלט) **וע"ד חדוותא דכלא** וכו': וע"כ שמחת הכל ושלמות ההלל הוא בלילה הזה, הראשון של פסח, משום אותו החלק שישראל נקשרו בו. מהו הטעם. הוא, כיון שבלילה ההוא נמצא הזווג, וכל הקשר של המדרגות כלם שנגלו נמצא מצד הזווג, דהיינו מצד התעוררות של מעלה, ולא מצד ישראל. וכשהזווג דז"א נמצא בה, במלכות, נמצאות אלו ב' מדרגות חכמה ובינה עומדות גם כן עליה (כנ"ל אות קל"ו) וכשאלו נמצאות, הרי כל הגוף, שהוא כל קומת ז"א, נמצא עמהם, ואז הוא שלמות הכל ושמחת הכל, וההלל נשלם. כי אז נתעטרה הלבנה, שהיא המלכות, בכל. אבל לא לאחר הלילה הראשון, שכל יום ויום מז' הימים חג"ת נהי"מ

אמור

וישראל עד לא זכו בהו, הא לאו הלילא שלימא, כמו בזמנין אחרנין.

קמ) א"ל ר' יהודה, שפיר הוא, והכי הוא ודאי. והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא, ואנשינא מלי. השתא מלה אחרא בעינא למנדע, הא חזינא בפסח ז', ובסכות ז', ושלימו דחדוותא ביומא אחרא. בשבועות, אמאי לא אשתכחו ביה ז' ימים, והא הכא אתחזון יתיר מכלא.

קמא) פתח ואמר, צ) רזוי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מאי שנא הכא דאקרון ישראל אחד, יתיר מאתר אחרא. אלא, כיון דשבחא דישראל, אתייא לפרשא, קרא לון אחד, דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא. מ"ט. בגין דכל קשירו דעלאי ותתאי, בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח. כ דאתקשר במה דלעילא, ואתקשר במה דלתתא, ואתקשר בכ"י. וע"ד אקרי כלא אחד. ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא, וקשורא שלימא, ויחודא עלאה קדישא.

קמב) וע"ד, יומא דא, קשורא דמהימנותא הוא, קשורא דכלא. וכתיב ק) עץ חיים היא למחזיקים בה אילנא הוא דאקרי אחד. וע"ד בגין ל דאינון מתקשרי באתר דא, אקרי הכי. ועץ חיים אחד הוא ודאי אקרי, בגין דכלא ביה מ אתקשר, נ ויומא דיליה, אחד ודאי, קשורא דכלא, ואמצעיתא דכלא.

קמג) הה"ד ר) ועץ החיים בתוך הגן, בתוך ממש, במציעות, ואחיד בכל

מסורת הזהר

צ) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ק) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. ר) (בראשית ב) ב"א רכ צ"ב.

חלופי גרסאות

כ מוסיף ועוד דאתקשר. ל אינון דמתקשרי. מ ל"ג אתקשר. נ ושמא.

מאמר **הסולם** למה אין ז' ימים בשבועות

נהי"מ נמצא, וישראל עוד לא זכו בהם. הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים.

בהעלותך

נו) צ) וידבר יי' אל משה במדבר סיני וגו'. א"ר אבא, מ"ט כ אזהר להון הכא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא פסח לאו איהו אלא במצרים, ל וכיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים, חשיבו דלא אצטריך יתיר. מ אתא קב"ה ואזהר לון עליה, דלא יחשבון דהא קא עבר זמניה במצרים, ולא יצטריך. בגין *) כך במדבר סיני בשנה השנית, לאתקנא להו לדרי דרין.

נז) ואע"ג דהא אזהר להו במצרים, השתא פקיד לון זמנא אחרא, בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהיבו. וע"ד בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון. אלא רזא עלאה היא, חד שנה. וחד חדש. מה בין האי להאי. חדש: דא סיהרא. שנה: דא שמשא, דנהיר לסיהרא. וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה.

נח) ר"ש אמר, ווי להההוא ב"נ דאמר, דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומלין דהדיוטי. דאי הכי, אפילו בזמנא דא, אנן יכלין למעבד אורייתא, במלין דהדיוטי, ובשבחא יתיר מכלהו. אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון ן קפסירי דעלמא, אית בינייהו מלין עלאין יתיר. אי הכי נזיל אבתרייהו, ונעביד מנייהו אורייתא, נ כהאי גוונא. אלא כל מלין דאורייתא, מלין עלאין אינון, ורזין עלאין.

מסורת הזהר	חלופי גרסאוה
צ) (במדבר ט).	כ הכא פסח והא אתמר אלא ול"ג מן אזהר עד אלא.

ל מוסיף השתא כיון. מ אמר. נ אלא כל מלין דאורייתא כהאי גוונא ת"ח ול"ג מלין עלאין אינון ורזין עלאין.

דרך אמת ן] שרים ושלטונים יש להם כמה ספרים ודברי הימים שלומדים מהם חכמה ומוסר כנודע.

הסולם

מאמר — פסח במועדו ופסח שני

נו) וידבר וגו' **במדבר סיני** וגו' : א"ר אבא, מהו הטעם שהזהיר אותם כאן על הפסח. והרי כבר נאמר להם במצרים. ומשיב, אלא בשנה השנית היה, וישראל חשבו שהפסח אינו נוהג אלא במצרים, וכיון שעשו אותו פעם אחת במצרים, חשבו, שלא צריך יותר. בא הקב"ה והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים ואין צריך יותר. ומשום זה הזהיר במדבר סיני בשנה השנית, לתקן להם הפסח לדורי דורות.

נז) ואע"ג דהא אזהר וכו': פירוש אחר. אע"פ שהזהירם במצרים, צוה אותם עתה פעם שנית באותו המקום שכל מצות התורה ניתנו בו. וע"כ בשנה השנית וגו'. שואל, מהו בשנה השנית בחדש הראשון. דהיינו למה זה רומז. ומשיב, אלא סוד עליון הוא. יש אחד שנקרא שנה, ויש אחד שנקרא חדש, מה בין זה לזה. **חדש** הוא הלבנה. דהיינו המלכות, **שנה** זה השמש, שהוא ז"א, המאיר ללבנה. ובשנה השנית בחדש הראשון יורה על זווג ז"א ומלכות הנקראים שנה וחדש, במקום מדבר סיני, שהוא זווג שני לאחר יציאת מצרים. שזה היה בזמן שכל מצות התורה נמסרו בו. כי ע"י זווג זו"ן שבמדבר סיני ניתנו כל מצות התורה.

(דפו"י דף קנ"א ע"ב *) דף קנ"ב ע"א)

נח) ר"ש אמר ווי וכו' : רש"א, אוי לאותו אדם שאומר, כי התורה באה לספר ספורים בפשטות, ודברי הדיוט של עשו ולבן וכדומה, כי אם כן, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לעשות תורה מדברי הדיוט, ועוד יותר יפים מהם, ואם התורה באה להראות דברי העולם, אפילו שליטי העולם יש ביניהם דברים מעולים יותר. אם כן נלך אחריהם ונעשה מהם תודה, כאותו האופן. אלא שכל דברי התורה, הם דברים עליונים, וסודות עליונים.

ת"ח

בהעלותך

נט) ת"ח, עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא, מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב ס בהו, ק) עושה מלאכיו רוחות. ע בשעתא דנחתין לתתא, פ מתלבשי בלבושא דהאי עלמא. ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי כך, אורייתא דברא להו, וברא עלמין כלהו, וקיימין בגינה, צ עאכ"ו כיון דנחתת להאי עלמא, אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא, לא יכיל עלמא למסבל.

ס) וע"ד האי ספור דאורייתא, לבושא דאורייתא איהו. מאן דחשיב דההוא לבושא ק איהו אורייתא ממש, ולא מלה אחרא, תיפח רוחיה, ולא יהא ליה חלקא בעלמא דאתי. בגין כך אמר דוד, ר) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. מה דתחות ר לבושא דאורייתא.

סא) ת"ח, אית לבושא דאתחזי לכלא, ואינון טפשין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא, לא מסתכלין יתיר. ש חשיבו דההוא לבושא, גופא, ת וחשבו דגופא, נשמתא.

סב) כהאי גוונא אורייתא, אית לה גופא, א ואינון פקודי אורייתא, דאקרון גופי תורה. האי גופא מתלבשא בלבושין, דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא, לא מסתכלי אלא בההוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא, ולא ידעי יתיר, ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא. אינון דידעין יתיר, לא מסתכלן בלבושא, אלא בגופא, דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה,

מסורת הזהר

ק) תהלים קד) שמות מט צ"ה. ר) (שם קיט) חיי שרה סז צ"ב.

חלופי גרסאות

ס ל"ג בהו. ע מוסיף האי באתר עלאה בשעתא. פ מוסיף אע"ג דנחתין מתלבשי. צ ל"ג עאכו"כ.

ק דאורייתא איהו. ר מוסיף לבושא דא. ש חשיבותא ול"ג חשיבו דההוא לבושא גופא. ת חשיבותא. א ומלי ול"ג ואינון פקודי.

ול"ג חשיבו דההוא לבושא גופא. ת חשיבותא. א ומלי ול"ג ואינון פקודי.

הסולם

מאמר פסח במועדו ופסח שני

נט) ת"ח עלמא עלאה וכו': בוא וראה, עולם העליון ועולם התחתון, במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה כנגד מלאכים עליונים למעלה. מלאכים עליונים כתוב בהם עושה מלאכיו רוחות. ובשעה שיורדים למטה מתלבשים בלבוש של עולם הזה, ואם לא היו מתלבשים בלבוש כעין עולם הזה לא היו יכלו לעמוד בעולם הזה, והעולם לא סבל אותם. ואם במלאכים כך, התורה שבראה את המלאכים ואת כל העולמות, והם מתקיימים בשבילה, על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם הזה, אם לא היתה מתלבשת באלו הלבושים שבעולם הזה, שהם הספורים ודברי הדיוט, לא היה יכול העולם לסבול.

ס) וע"ד האי ספור וכו': וע"כ ספור הזה שבתורה היא לבושה של התורה, מי שחושב שאותו הלבוש הוא תורה ממש ואין בו דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. משום זה, אמר דוד, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דהיינו להביט מה שמתחת לבושה של התורה.

סא) ת"ח אית לבושא וכו': בוא וראה, יש לבוש הנראה לכל, ואלו הטפשים כשרואים אדם לבוש יפה, שנראה להם הדור בלבושו, אין מסתכלים יותר, ודנים אותו ע"פ לבושו ההדור. וחושבים את הלבוש כגוף האדם, וחושבים גוף האדם כמו נשמתו.

סב) כהאי גוונא אורייתא וכו': כעין זה היא התורה, יש לה גוף, והוא מצות התורה הנקראות גופי תורה. גוף הזה מתלבש בלבושים שהם ספורים של עולם הזה, הטפשים שבעולם אינם מסתכלים אלא בלבוש ההוא, שהוא ספור התורה

(דפו"י דף קנ"ב ע"א)

בהעלותך

אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא, דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש ב ולזמנא דאתי, זמינין לאסתכלא בנשמתא ג דנשמתא דאורייתא.

סג) ת"ח, ד הכי נמי לעילא, אית לבושא, וגופא, ה ונשמתא, ונשמתא לנשמתא. שמיא וחיליהון. אלין אינון לבושא. וכנסת ישראל, ו דא גופא, דמקבלא לנשמתא, דאיהי תפארת ישראל. וע"ד איהו גופא לנשמתא. ז נשמתא ח דאמרן דא תפארת ישראל, דאיהי אורייתא ממש. ונשמתא לנשמתא, דא איהו עתיקא קדישא. וכלא אחיד דא בדא.

סד) ווי לאינון חייביא, דאמרי דאורייתא לאו איהי אלא ספורא בעלמא, ט ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר. זכאין אינון צדיקייא, דמסתכלי באורייתא כדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן. כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. וע"ד לא בעי לאסתכלא, אלא במה דאית תחות לבושא. וע"ד כל אינון מלין, וכל אינון ספורין, לבושין אינון.

סה) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו י מאי ויעשו. אמר רבי יוסי, הא אתמר, כל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות, כאילו עביד ליה לעילא. דהא בגיניה אתער ההוא מלה, כביכול, כאילו הוא עביד ליה, והא אתמר.

סו) *) יא איש איש כי יהיה טמא וגו'. איש איש תרי זמני, אמאי, אלא איש

מסורת הזהר

ש) (במדבר ט). ת) (במדבר ט).

חלופי גרסאות

ב ולעלמא. ג ל"ג דנשמתא. ד הני מלי. ה ל"ג ונשמתא. ו ל"ג דא. ז ל"ג נשמתא. ח כדקאמרן תפארת. ט ומסתכלי ול"ג ואינון. י אמר ר' יוסי הא אתמר מאי ויעשו אלא.

הסולם

מאמר

התורה ואינם יודעים יותר, ואינם מסתכלים במה שיש תחת לבוש ההוא. אלו שיודעים יותר, אינם מסתכלים בלבוש, אלא בגוף שהוא תחת הלבוש ההוא. החכמים, עבדי המלך העליון, אותם שעמדו בהר סיני, אינם מסתכלים אלא בנשמה שבתורה, שהוא עיקר הכל, תורה ממש. ולעתיד לבא, עתידים להסתכל בנשמה של נשמה שבתורה.

סג) ת"ח הכי נמי וכו': בוא וראה, אף כך הוא למעלה, שיש לבוש, גוף, נשמה, ונשמה לנשמה. השמים וצבאם, אלו הם **לבוש**. וכנסת ישראל שהיא המלכות, היא **גוף**, המקבל **הנשמה**, שהיא תפארת ישראל. דהיינו ז"א, וע"כ המלכות היא גוף לנשמה. כי ז"א מתלבש בה כמו נשמה בגוף. הנשמה שאמרנו שזו תפארת ישראל, הוא התורה ממש, דהיינו נשמת התורה הנ"ל בדבור הסמוך, שבה מסתכלים החכמים. **ונשמה לנשמה**, זה הוא עתיקא קדישא. שבו יסתכלו לעתיד לבא כנ"ל בסמוך. והכל אחוז זה בזה, שעתיקא קדישא מתלבש

(דפו"י דף קנ"ב ע"א *) דף קנ"ב ע"ב)

פסח במועדו ופסח שני

בז"א, וז"א מתלבש במלכות, ומלכות בעולמות בי"ע וכל צבאם.

סד) ווי לאינון חייביא וכו': אוי לאלו הרשעים האומרים שהתורה אינה יותר מספור בלבד, והם מסתכלים בלבוש ולא יותר, אשרי הם הצדיקים המסתכלים בתורה כראוי, יין אינו יושב אלא בכד, כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה. וע"כ לא צריכים להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש. וע"כ כל אלו הדברים וכל אלו הספורים הם לבושים.

מאמר פסח שני

סה) ויעשו וגו' את הפסח במועדו וכו': שואל, מהו ויעשו. שהיה לו לומר ויאכלו. אמר ר' יוסי, הרי למדנו, כל מי שמראה מעשה למטה כראוי, הוא כאלו עושה אותה למעלה, כיון שבשבילו נתעורר הדבר למעלה הוא, כביכול, כאלו עושה אותו. וכבר למדנו.

סו) איש איש כי יהיה טמא וגו': שואל, איש איש ב' פעמים, למה. ומשיב

אלא

בהעלותך

דהוא איש, ויתחזי לקבלא נשמתא עלאה, והוא פגים גרמיה. דלא שרייא עלוי
כ **שכינתא עלאה. מ"ט. בגין דאיהו גרים, והוא מסאב ליה לגרמיה. וע"ד איש איש, איש, דיתחזי למהוי איש, והוא מסאב גרמיה, דלא ישרי עלוי קדושה דלעילא.**

סז) א **או בדרך רחוקה, דא איהו חד מעשרה דאינון נקודים באורייתא, וכלהו אתיין לאחזאה מלה. מאי בדרך רחוקה. בגין דב"נ דאיהו מסאיב גרמיה, מסאבין ליה לעילא. כיון דמסאבין ליה לעילא, הא איהו בדרך רחוקה. מההוא**
ל **אתר וארחא דזרעא דישראל אחידן ביה, הא בדרך רחוקה אחיד, דאתרחק**
מ **למקרב לכון, ולאתקשרא** נ **בכון, כמה דאתון מתקשרין.**

סח) א"ר יצחק, והא כתיב כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי תרין מלין. משמע דכתיב או. אמר ר' יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה. כאן, בתר דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדושה דלעילא, ולא יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

סט) ס **ואי תימא, הא בירחא תניינא עביד אי לא מתקן גרמיה. לא, אלא**
ע **כיון דמתדכי ומתקן גרמיה, הא ירחא תניינא למעבד פסחא. מכאן, כל ב"נ דמדכי גרמיה, מדכאן ליה.**

ע) דאי תימא דבדרגא עלאה יתיר קאים בירחא תניינא. לאו הכי, דהא

מסורת הזהר
א. (במדבר ט) לעיל אות סו.

חלופי גרסאות
כ שירותא; נשמתא. ל ארחא ול"ג אתר. מ מלמקרב. נ לכון. ס דאי. ע כמאן.

מאמר **הסולם** פסח במועדו ופסח שני

אלא הפירוש הוא איש שהוא איש, דהיינו שהוא ראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם עצמו שאין השכינה העליונה שורה עליו. מהו הטעם. משום שהוא גרם, שהוא טימא את עצמו. וע"כ כתוב איש איש, שפירושו, שראוי להיות איש, והוא טימא את עצמו, שלא ישרה עליו קדושה שלמעלה.

סז) או בדרך רחוקה: זה הוא אחד מעשרה מקומות שהם מנוקדים בתורה. וכולם באות להראות איזה דבר. מהו בדרך רחוקה. כי יש נקודה על הה של רחוקה, הוא משום, שאדם שמטמא את עצמו, מטמאים אותו למעלה. כיון שמטמאים אותו למעלה, הרי הוא בדרך רחוקה מאותו המקום והדרך שזרע ישראל אחוזים בו, כי הוא אחוז בדרך רחוקה, שנתרחק מלקרב לכם לישראל, ולהתקשר בכם כמו שאתם מתקשרים. וע"כ כתוב בדרך רחוקה לכם, בנקודה על **ה'** דרחוקה. להורות שהכונה הוא על סטרא אחרא הרחוקה מקדושה.
(דפו"י דף קנ"ב ע"ב)

סח) **א"ר יצחק והא** וכו': אר"י, והרי כתוב, כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, שמשמע שהם ב' דברים, שזה משמע משכתוב או. ואיך תאמר שהם דבר אחד, אשר הטומאה גרמה לו לדרך רחוקה. אמר ר' יוסי כאן, כשאומר טמא לנפש, הפירוש הוא מטרם שטמאו אותו מלמעלה. וכאן, כשאומר בדרך רחוקה, הפירוש הוא, אחר שטמאו אותו למעלה ונפל לדרך רחוקה שהוא הס"א. ומשמע שהן זה והן זה, לא ישרה עליו הקדושה שלמעלה, ולא יעשו הפסח בזמן שישראל עושים אותו.

סט) **ואי תימא הא** וכו': ואם תאמר הרי בחדש השני הוא עושה הפסח, אע"פ שאינו מתקן עצמו. אינו כן, אלא אחר שנטהר ותקן את עצמו, יש לו חדש שני לעשות הפסח. מכאן, כל אדם שמטהר עצמו, מטהרין אותו מלמעלה.

ע) **דאי תימא דבדרגא** וכו': ואם תאמר, שבמדרגה עליונה יותר הוא נמצא בחדש

בהעלותך

ישראל זרעא קדישא דעבדו פסחא בזמניה, נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד. ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא, נטיל בניינא. מאי יסודא. לא תימא יסודא עלאה פ **דצדיקא דעלמא, אלא יסודא דאבן טבא, כד"א** ב) **אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והאי הוא אבן דשארי עליה מאן דשארי.**

עא) אמר רבי יהודה, צ **ודאי כלא נטיל אפילו בירחא תניינא. אבל לאו איהו כמאן דנטיל ליה בזמניה. מאי טעמא. דא דנטיל פסחא בזמניה, נטיל מתתא לעילא, ולא נחית. בגין דמעלין בקדש, ולא מורידין. ודא דנטיל בתר זמניה,** *) **נחית מעילא לתתא. בג"כ שוין בכלא, ולא שוין. דדא סליק ולא נחית, ודא נחית ולא סליק. בגין כך מאן דמקרב פסחא בזמניה, שבחא יתיר אית ליה. זכאין אינון ישראל, דזכאן בכלא, דזכאן באורייתא, וכל מאן דזכי באורייתא, זכי ליה בשמא קדישא. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי.**

ק רעיא מהימנא

עב) ר **פקודא למעבד פסח שני, על אינון דלא יכילו, או דאסתאבו במסאבו**

מסורת הזהר
ב) (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א.

חלופי גרסאות
פ דצדיקייא. צ ודאי לאו איהו כמאן דנטיל פסחא בזמניה אבל כלא נטיל אפילו בירחא תניינא ולאו כאיהו דנטיל ליה בזמניה מ"ט. ק תוספתא. ר פקודא ל'.

מאמר **הסולם** פסח במועדו ופסח שני

בחדש השני. אינו כן, כי ישראל זרע קדוש העושים הפסח בזמנו, לוקחים הלבנה והשמש, שהם מלכות וז״א, כאחד, ומי שלוקח היסוד בתחלה הוא לוקח הבנין. מהו יסוד. אל תאמר שהוא יסוד העליון של צדיק העולם, שהוא יסוד דז״א, אלא היסוד של אבן טוב, שהוא המלכות, כש"א אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי זו היא אבן ששורה עליו מי ששורה, דהיינו ז״א. וז"ש, **מי שלוקח היסוד בתחלה,** דהיינו שלוקח תחלה את המלכות, שהיא יסוד, שעליה נבנים כל הספירות דז"א **נטיל בנינא,** הוא לוקח גם הבנין. שהם כל הספירות שעליה מז"א. כי המלכות הוא פתח לז"א.

עא) א"ר יהודה ודאי וכו': אר"י, ודאי הכל לוקח אפילו בחדש השני, דהיינו שגם בחדש השני לוקח המלכות וז״א כאחד כמו בפסח ראשון. אבל הוא אינו שוה כמי שלוקח הפסח בזמנו. מהו הטעם. הוא משום שזה הלוקח הפסח בזמנו מקבל ממטה למעלה, ואינו יורד. משום שמעלים בקדש ואין מורידים. וזה שלוקח הפסח אחר זמנו, יורד ממעלה למטה, משום זה הם שוים בכל ואינם שוים, כי זה עולה ואינו יורד, וזה יורד ואינו עולה, משום זה מי שמקריב הפסח במועדו הוא יותר משובח. אשרי הם ישראל שזוכים בכל, כי זוכים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה

(דפו"י דף קנ"ב ע"ב *) דף קנ"ג ע"א)

זוכה בשם הקדוש. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

פירוש. חדש הראשון ה"ס ימין, וחדש השני ה"ס השמאל. ופסח ה"ס המוחין דהארת חכמה ששורשם בקו שמאל דבינה. וצריכים לקחת אותם מקו ימין, שה"ס חדש הראשון, שאז הזמן להקריב הפסח. ואז מעלים בקדש, והאורות מתרבים והולכים כדרך הקדושה. אבל המקריב בחדש השני, שלוקח המוחין דפסח מקו השמאל, אז האורות מתמעטים ויורדים כדרך פרי החג. וז"ש, **דא דנטיל פסחא בזמניה נטיל מתתא לעילא** כלומר שאורותיו הולכים ומתרבים כדרך האורות המתוקנים בקדושה. **בגין דמעלין בקדש ואין מורידים** שכן דרך הימין, **ולא נחית,** שאין האורות מתמעטים. **ודא דנטיל בתר זמניה נחית מעילא לתתא,** שמוריד חשיבות האורות ממעלה למטה, כלומר שהולכים ומתמעטים כמו פרי החג, שהוא משום שלוקחם מקו שמאל, שהוא חדש השני.

רעיא מהימנא

עב) פקודא למעבד פסח שני וכו': מצוה שיעשו פסח שני על אלו שלא יכלו לעשות הפסח במועדו, שהיו בדרך רחוקה. או שנטמאו בטומאה אחרת. שואל, אם סוד הפסח

רעיא מהימנע

אחרא. אי רזא דפסח, רזא דמהימנותא דישראל עאלין ש בה, שלטא בניסן, וכדין איהו זמנא לחדוה, איך יכלין אלין דלא יכילו, או דאסתאבו, למעבד בירחא תנייא, דהא אעבר זמנא.

עג) אלא כיון דכ"י מתעטרא בעטרהא בניסן, לא אתעדיאת כתרהא ועטרהא מנה תלתין יומין. ת וכל אינון ל' יומין מן יומא דנפקו ישראל מפסח יתבא מטרוניתא בעטרהא, וכל חילאה בחדוה. מאן דבעי למחמי למטרוניתא, יכיל למחמי. כרוזא כריז, כל מאן א דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון ב תרעיה. אימתי כרוזא כריז. בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין, תרעין פתיחן. מכאן ולהלאה ינעלון תרעי. ועל דא פסח שני. ג

עד) פקודא דא, שחיטת הפסח בזמנו. ואבתריה פסח ראשון ופסח שני לאכול ד אותן כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, דאיהו ה פקודא תליתאה. תנאין ו ואמוראין, אית בני נשא כחולין דטהרה, מסטרא דמיכאל. וכחולין דהקדש, כגון בשר קדש, ואינון מסטרא דגבריאל. כהן ולוי. ואית בני נשא דאינון כיומין טבין, ואינון קדש קדשים.

עה) שכינתא איהי פסח ראשון, מימינא. ופסח שני, משמאלא. פסח ראשון מימינא, דתמן חכמ"ה. פסח שני משמאלא, דתמן בינה. ובגין ז דבגבורה

חלופי גרסאות

ש ה'. ת ל"ג וכל אינון ליומין. א ל"ג דלא; דיכול ול"ג דלא. ב תרעי. ג בדפו"י כתבו פקודא לספור ספירת העומר צ"ז א'. ד ל"ג אותן. ה ל"ג פקודא. ו ל"ג ואמוראין. ז דגבורה.

מאמר **הסולם** פסח במועדו ופסח שני

הפסח שהוא סוד האמונה שישראל נכנסו בה, שולטת בחדש ניסן, ואז הוא הזמן לשמחה, איך אלו שלא יכלו לעשותו במועדו, או שנטמאו, יכלו לעשות הפסח בחדש השני, הרי עבר זמנו.

עג) אלא כיון דכ"י וכו': ומשיב, אלא כיון שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעטרת בעטרות שלה, דהיינו במוחין דג"ר, בחדש ניסן, אינה מסירה הכתרים והעטרות ממנה, כל שלשים יום. וכל אלו שלשים יום מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המטרוניתא בעטרותיה, וכל צבאיה בשמחה. ומי שרוצה לראות המטרוניתא יכול לראות. והכרוז קורא, כל מי שלא יכול לראות המטרוניתא יבא ויראה מטרם שנגעלו השערים. מתי מכריז הכרוז, הוא בי"ד לחדש השני. כי משם עד שבעה ימים השערים פתוחים. מכאן ולהלאה

(דפו"י דף קנ"ב ע"ב)

סוגרים השערים. וע"ז מביאים פסח שני.

עד) פקודא דא שחיטת וכו': מצוה זו היא שחיטת הפסח בזמנו. ואחריה פסח ראשון ופסח שני לאכול אותם כמשפטם. והטמאים יהיו נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלישית. תנאים ואמוראים. יש בני אדם שהם כמו חולין דטהרה, מצד מיכאל. וכמו חולין מהקדוש, כגון בשר קדש והם מצד גבריאל, שמיכאל וגבריאל הם כהן ולוי, דהיינו חסד וגבורה. ויש בני אדם שהם כימים טובים, והם קדש קדשים.

עה) שכינתא איהי פסח וכו': השכינה היא פסח ראשון מצד הימין. כי חדש הראשון הוא קו ימין. ופסח שני משמאל. כי חדש השני הוא קו שמאל. כי ניסן אייר הם חסד וגבורה, פסח ראשון מימין, ששם החכמה. כי החכמה הוא בקו ימין. פסח שני הוא בשמאל, ששם

בינה

רעיא מהימנע

מתעברין כל אשין נוכראין, דאינון כקש ותבן לגבי אש ח דגבורה, טמאים נדחים לפסח שני.

עו) וכל טומאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא הגבורה איהו שורף. דנשמתא איהו מאנא דקודשא בריך הוא, ואיהו לא שרי בה, עד דאתלבנת באשא דגבורה, דכתיב ג) הלא כה דברי כאש נאם יי'. ובהאי אשא, אם ברזל הוא ט מתפוצץ, ואם אבן הוא י נמוח.

עז) כ ובימינא דתמן תורה שבכתב, דאיהי מים, ד) וטהרה ממקור דמיה, ל ואתדכי בה מצורע, וטמא מת, וזב וטמא בכל מיני שרץ. *) ה"ד ה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

עח) בעמודא דאמצעיתא מאנא אתיחדת בבעלה, דאיהי אתתא, בתר דאתקדשת בשמאלא, ואתדכאת במי מקוה בימינא, ואומרים על מאני דפסחא, כלים שנשתמשו בהן בצונן, מ מטבילן בצונן, והן טהורים. אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי, ואינון רחמנים, מארי חנא וחסדא, לא צריכין נ לאדכאה במים פושרים כבינוניים. כ"ש בחמי חמין, דבהון מתדכין רשעים גמורים, ס דמחממין גרמייהו באשא דיצה"ר. ועלייהו אתמר, כל דבר אשר יבא באש. בגין דזוהמא דלהון נפישא. אבל צדיקים גמורים בצונן. דעלייהו אתמר, כל המשים ריוח בין הדבקים, מצננים ליה גיהנם.

מסורת הזהר

ג) (ירמיה כג) יתרו פט צ"ד. ד) (ויקרא יב). ה) (יחזקאל לג) וישב לז צ"א.

חלופי גרסאות

ח דבגבורה. ט נמוח. י מתפורץ. כ ובמיא; ובזמנא. ל ומצורע אתדכי בה. מ מדיחן. נ לדכאה. ס ל"ג מן ומחממין עד בגין.

הסולם

מאמר

בינה, כי הבינה היא בקו שמאל. ומשום שבגבורה, דהיינו בקו שמאל, נעברים כל אש זרה, שהם כקש וכתבן כלפי אש הגבורה, ע"כ נדחים הטמאים לפסח שני.

עו) וכל טומאה נדה וכו': וכל טומאה נדה ומצורע וזב וזבה ויולדת, אש הגבורה שורפת אותם. כי הנשמה היא כלי של הקב"ה, והקב"ה אינו שורה בה עד שמתלבנת באש הגבורה. שכתוב, הלא כה דברי כאש נאם ה'. ובאש זה אם יצר הרע הוא ברזל, הוא מתפוצץ. ואם אבן הוא, נמוח.

עז) ובימינא דתמן תורה וכו': ובימין, ששם התורה שבכתב, שהיא נקראת מים, נאמר, וטהרה ממקור דמיה. ונטהר בה מצורע וטמא מת וזב וטמא בכל מיני שרץ. ז"ש, (דפו"י דף קנ"ב ע"ב *) דף קנ"ג ע"א)

אשר יבא באש תעבירו באש

וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

עח) בעמודא דאמצעיתא וכו': בקו האמצעי הכלי, מתיחדת בבעלה, הכלי, היא אשה, מלכות אחר שמתקדשת בקו שמאל, ונטהרת במי מקוה בקו ימין, היא מתיחדת בקו האמצעי. ואומרים על כלים דפסח, כלים שנשתמשו בהם בצונן מטבילן בצונן והן טהורים, שהם הנשמות הבאות מצד הרחמים, והם רחמנים בעלי חן וחסד, אינם צריכים להטהר במים פושרים כבינונים, כ"ש בחמי חמים, שבהם נטהרים רשעים גמורים המחממים עצמם באש היצר הרע. ועליהם נאמר, כל דבר אשר יבא באש וגו'. משום שהזוהמא שלהם רבה. אבל צדיקים גמורים בצונן, שעליהם אמרו, כל המשים ריוח בין הדבקים דהיינו שאינו מדבק אותיות שבקריאת שמת זו אל זו, מצננים לו הגיהנם.

פנחס

וארובות השמים נפתחו ביומי תופנא, אוף הכא יתערון דינין לגבייהו עילא ותתא, עד דלית סוף ותכלית, וכל בזויין וקלנא, דעבדו אומין ח עכו"ם דעלמא, לשם יהוה ולעמיה, ט וכמה חרופין דסבילו ישראל מנייהו על שם יי', מכלהו נטיל נוקמא קב"ה, ועל דא אתקרי, ש) נוקם יי' ונוטר ובעל חמה לגבייהו.

תשג) ובחדש הראשון, מאן ראשון. דא ניסן. תמן אולידת ההיא חיה, לקיים מה דאוקמוה מארי מתניתין, בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. ובי"ד דיליה, ת) ויאמר כי יד על כס יה, תמן אומי לאעברא מעלמא זרעא דעשו עמלקיים, בההוא זמנא א) משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח. משכו: ב) משך ידו את לוצצים.

תשד) בההוא זמנא, כה אמר יי לרועים הפושעים בי. ואומר, ג) ואל אדמת ישראל לא יבאו. ואלין אינון רועים דענא, פרנסי דרא. ובג"ד אתמר עלייהו, ד) הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה. ה) ונשפטתי אתכם וגו', כאשר נשפטתי את אבותיכם דקטיל לון במכת חשך. ו ע"כ.

תשה) *) ז) ובחדש הראשון, מאן חדש הראשון. דא איהו חדש, דהאי חיה אתגלייא ביה ואתתקפת ביה, ונפקא בעלמא בארבעה עשר יום. בארבעה עשר,

מסורת הזהר

ש) (נחום א). ת) (שמות יז) ב"א קצז צ"ג. א) (שם יב) ח"א בהשמטות רנו: ח"ב רעה: ז"ח לז ט"ב ש"מ. ב) (הושע ז). ג) (יחזקאל יג) נשא כו צ"י. ד) (הושע ב) להלן פרשת תצא אות כז צ"ג. ה) (יחזקאל כ). ו) לעיל תרצ"א צ"ה.

חלופי גרסאות

ח ל"ג עכו"ם. ט ולכמה. י בדפו"י כתבו ו' אלעזר אמר וכו' שהוא בהפך הדף.

הסולם

מאמר

אומות העולם עכו"ם לשם הויה ולעמו, וכמה חרפות שסבלו ישראל מהם על שם ה', מכולם יטול הקב"ה נקמה. וע"כ נקרא נוקם ה' ונוטר ובעל חימה, אליהם.

מאמר חג הפסח

תשג) ובחדש הראשון: שואל, מהו ראשון. ומשיב, זהו ניסן, ששם הולידה אותה החיה את אורות הגאולה, לקיים את שהעמידו בעלי המשנה, בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל. **ובי"ד** שלו, שבסו"ה, ויאמר כי **י"ד** על כס יה, שם נשבע להעביר מן העולם את זרעו של עשו העמלקים, בעת ההיא משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח. **משכו,** פירושו כמו משך ידו את לוצצים.

תשד) בההוא זמנא כה וגו': בעת ההיא, כה אמר ה' לרועים הפושעים בי. ואומר, ואל אדמת ישראל לא יבאו, ואלו הם רועי הצאן פרנסי הדור. ומשום זה נאמר עליהם,

(דפו"י דף רמ"ט ע"א *) דף רמ"ט ע"ב)

חג הפסח

הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה. ונשפטתי אתכם וגו' כאשר נשפטתי את אבותיכם, היינו שהרגם במכת חשך. (ע"כ רעיא מהימנא)

תשה) ובחדש הראשון: שואל, מהו חדש הראשון. ומשיב, זהו חדש שחיה הזו שהיא המלכות, מתגלית בו ומתחזקת בו, ויוצאת לעולם דהיינו שיוצאת מסתימתה, בסו"ה, ויחשוף יערות (כנ"ל באות ת"ש) **בי"ד** יום. **בי"ד** יום, אלו הם שאר החיות, דהיינו חו"ג תו"מ דז"א, המאירים בתוך המלכות, שהם עשרה עשרה לכל צד, שחו"ג תו"מ הם ד' צדדים, בד' רוחות העולם, צפון, דרום, מזרח, ומערב, שכל אחד כלול מעשר ספירות, ואמרו בספרים הראשונים, שהיא המלכות היא י', וספירה אחת מחו"ג תו"מ הם לכל צד מד' צדדי העולם, והן ארבע עשר. כיון שאלו ארבע חו"ג תו"מ, מתחברים ומתתקנים עם אלו העשר שבמלכות מצד ימין, אז הוא י"ד בחודש, להתקין חיה הזו שהיא המלכות בתקוניה, בשמחה.

פנחס

אלין שאר חיוותא, דאינון י' י' לכל סטר, בד' סטרין דעלמא. כ ובספרי קדמאי, איהו י', וחד לכל סטר לארבע סטרין, ואינון ארבע עשר. כיון דאינון ארבע, מתחבראן ומתתקנן עם אינון עשר דבסטרא דימינא, כדין י"ד, בחדוה ל לאתתקנא חיה דא בתקונהא.

תשו) ר' אלעזר אמר, ודאי הכי הוא. ות"ח, כתיב ז משכו וקחו לכם צאן וגו', מ משכו, מאי משכו. כמאן דמשיך מאתר אחרא, לאתר דא. משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין. יומין עלאין אינון שס"ו, *) כחושבן משכו. יומין תתאין, זמנין דאינון נ שנ"ה, ובזמנא, ס דאתנהרא סיהרא באשלמותא, סליקו למהוי אינון יומין שס"ה, כחושבן משכו חסר חד.

תשז) משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין, למהוי כלהו כחדא בחבורא חדא. ומאן משיך לון. אינון עשר דלסטר ימינא, דכתיב בעשור. בעשור, בעשרה מבעי ליה, מאי בעשור. אלא ט' אינון לכל סטר, ונקודה חדא דאזלא באמצעיתא. כגוונא דא, א והיא נקודה, אשלימת לעשר. וע"ד בעשור, כמה דאתמר ע זכור פ ושמור. לשמושא בעשרה, אינון יומין תשע, בההוא נקודה. צ לחדש הזה, יומין דלסטר ימינא, בגין לאתחברא זאת בזה, למהוי כלא חד.

תשח) ק ובזמנא דאינון ד' אתקשרו לד' סטרין ר בהדייהו. כדין אולידת ההוא

מסורת הזהר

ו) לעיל תרצא צ"ה. ז) (שמות יב) לעיל איתי תשג צ"א.

דאתנהרת א או כגוונא. דא.

חלופי גרסאות

כ ובסטרא קדמאה. ל לאתקנא סיהרא חיה. מ מוסיף משכו בחבורא קדמאה. נ שס"ד. ס דאתנהירת;

ע שמור זכור. פ מוסיף ושמור ב'. צ מוסיף בעשור לחדש. ק וביומא. ר מוסיף מתחברן בהדייהו.

מאמר **הסולם** חג הפסח

תשו) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, ודאי כך הוא. ובוא וראה, כתוב, משכו וקחו לכם צאן וגו'. משכו, מהו משכו. ומשיב, שפירושו הוא, כמי שמושך ממקום אחר למקום זה. דהיינו, משכו ימים עליונים, שהם ספירות דז"א, לימים תחתונים, לספירות דמלכות. ימים עליונים דז"א הם שס"ו כחשבון **משכו**. דהיינו שנה דימות החמה, שהוא ז"א. ימים התחתונים של המלכות, פעמים הם שנ"ה ימים בשנה, ובזמן שהלבנה, שהיא המלכות, מאירה במילואה, עולים הימים שלה להיות שס"ה ימים, כשנת החמה שהיא ז"א, שהוא כחשבון משכו, חסר אחד.

תשז) משכו יומין עלאין וכו': משכו ימים עליונים, דז"א, לימים תחתונים דמלכות, שיהיו כולם אחד, בחבור אחד. ומי מושך

(דפו"י דף רמ"ט ע"ב) דף רנ' ע"א)

אותם, היינו אלו העשר, של המלכות כשהיא בצד ימין, דהיינו בחסד. שכתוב בעשור. דהיינו המלכות כשהיא בצד ימין. שואל, כתוב בעשור בעשרה היה צריך לומר, מהו בעשור. ומשיב, אלא תשע הם לכל צד, ונקודה אחת שהולכת באמצע כעין זה, ונקודה ההיא משלמת לעשר ספירות. וע"כ כתוב **בעשור**, כמו שכתוב, זכור שמור, דהיינו לשון מקור, כי בעשור פירושו, להשתמש בעשר באופן כזה שאלו תשעה ימים ישמשו בנקודה ההיא. **לחדש הזה** שהוא ניסן, הרומז לחסד להורות שאלו הימים שממשיכים יהיו לצד ימין שהוא חסד. כדי **לחבר זאת**, שהיא המלכות **בזה** שהוא ז"א, שיהיה הכל אחד.

תשח) ובזמנא דאינון ד' וכו': ובזמן שאלו ד' ימים שלאחר עשרה בחדש, מתקשרים **לד'**

פנחס

חיה וחויא אזיל ליה ובההוא זמנא מקדשין לעילא להאי חיה וקראן לה כבוד. וכדין אתקדש מועדא. מה דלא הוה עד השתא, וכען קראן לה כבוד, הדא הוא דכתיב ח **ובהיכלו כלו אומר כבוד.**

רעיא מהימנא

תשט) * **אמר רעיא מהימנא, מלין אלין סתימין, וצריך למפתח לון לגבי חברייא, דמאן דסתים לון גניזין דאורייתא, איהו מצער לון. דלרשיעייא נהורין דרזין, אתחזרן לון חשוכין. ואיהו מתלא לממונא דאיהו גניז, מאן דחפר ליה, עד דגלי ליה, ולאו איהו דיליה, אתהדר בסוכלתנותיה בחשוכא וקבלא. ולמאן** ש **דאיהו דיליה, נהיר ליה.** ת **ובג"ד, אית לב"נ לגלאה רזין סתימין דבאורייתא.**

תשי) בעשור: ט' אינון לכל סטר, לקבל ט' ירחין דיולדה, כחושבן א"ח. מאן יולדת. ד' מן אחד. א"ח, איהו ט', לד' סטרין דאת ד', ואינון ארבעים. א"ח זכור, ד' שמור. הא ארבעין ותרין.

תשיא) אשתאר כבוד, דאתמר ביה בשכמל"ו. ואיהו כבוד ל"ב, ד' זמנין לכל סטר דאת ד', הרי ס"ד לד' סטרין, רנ"ו. ואוקמוה, כבוד לעילא, ל"ב לתתא.

מסורת הזהר
ח) (תהלים כט) לעיל אות תשא צ"פ.

חלופי גרסאות
ש ל"ג דאיהו. ת וכגון דא.

לד' צדדים דרום צפון מזרח מערב, שה"ס חו"ג תו"מ, ומתחברים עמהם, עם העשרה ימים, אז מולידה חיה ההיא, שהיא המלכות את אורות הגאולה (כנ"ל תש"ו) והנחש הולך לו. ובעת ההיא מקדשים למעלה אותה החיה, וקוראים אותה **כבוד**, ואז מתקדש החג. מה שלא היה עד עתה, כי עתה, בחג, קוראים אותה כבוד. ז"ש ובהיכלו כולו אומר כבוד (כנ"ל אות ת"ש).

תשט) אמר רעיא מהימנא וכו': אמר רע"מ, דברים אלו הנ"ל בדבור הסמוך, הם סתומים, וצריכים לפתוח אותם בשביל החברים, שמי שסותם להם סודות התורה הוא מצער אותם. שלרשעים, האורות של הסודות נעשו להם חושך. והוא דומה לכסף שהוא גנוז, מי שהוא חופר עד שמגלה אותו, ואינו שלו, הוא מתהפך בשכלו לחשך ואפלה. ולמי שהוא שלו, הוא מאיר לו. ומשום זה, יש לו לאדם לגלות, סודות התורה הסתומים, לחברים.

תשי) בעשור, ט' אינון וכו': בעשור, היינו, כי ט' ספירות הן לכל צד, כנגד ט' חדשי הריון של היולדת. כחשבון **אח** מן אחד. מי היא היולדת. היא **ד'** מן אחד. **אח** הוא ט' ספירות לד' צדדים דאות **ד'**, והם ארבעים, **אח** הוא כנגד זכור, שהוא ז"א. **ד'** היא כנגד שמור, שהיא המלכות. ועמהם הם ארבעים ושנים.

תשיא) אשתאר כבוד דאתמר וכו': נשאר כבוד, שנאמר בו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והוא כבוד ול"ב, שהם בגימ' ס"ד, ד' פעמים לכל צד, של **הד'**, הרי ס"ד לד' צדדים, שהם בגי' רנ"ו. (כנ"ל אות של"ט) והעמידו, כבוד למעלה **ולב** למטה. ומשום זה מיחדים בכל יום ב' פעמים שמע ישראל, שאנו אומרים בהם ב' פעמים כבוד, שהם ס"ד. ועם ב' פעמים **ד' ד'** מן אחד, הרי ע"ב. הרי ד' דאחד שלימות של מ"ב שמות, ושלימות של ע"ב שמות. ומשום זה אומרים במזמור לדוד, מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור וגו'. ובפעם השניה מי הוא זה מלך הכבוד. ה' צבאות וגו'.

ביאור המאמר. יש ב' יחודים, יחודא עלאה ויחודא תתאה כמ"ש לעיל (בהקסה"ז מאות ר"ד עד אות ר"ח ע"ש ובהסולם) שיחוד העליון הוא, יקוו המים אל מקום אחד

פנחס

ובג"ד *) **מייחדין בכל יומא תרין זמנין, דאמרן בהו תרין זמנין כבוד, דאיהו ס"ד. ותרין זמנין ד' ד' מן אח"ד, הרי ע"ב. הרי ד' דאח"ד, שלימו דמ"ב שמהן. ושלימו דע"ב שמהן. ובג"ד אמרין במזמור לדוד** ט) **מי זה מלך הכבוד יי' עזוז וגבור. ובזמנא תניינא מי הוא זה מלך הכבוד.** ע"כ.

תשיב) מאן א **היכלו. דא היכל עלאה פנימאה, דתמן מתקדשא כלא. תמן** ב **מקדשין למאן דחזי לאתקדשא. היך מקדשין ליה בההוא היכלא. בקדמיתא אתפתחו תרעין, וחד מפתחא סתימא,** ג **אתקין ופתח תרעא חד, לסטר דרום,**

מסורת הזהר
ט) (תהלים כד) ויקהל ט אות כג.

חלופי גרסאות
א מוסיף היכלו דא. ב מתקדשין. ג אתתקן.

מאמר **הסולם** חג הפסח

ותראה היבשה, שתרגומו יתכנשון דרגין דתחות שמיא לאתאחדון ביה למהוי בשלימו בשית סטרין, שה"ס **א"ח** דאחד. **ותראה היבשה,** היינו לקשר במדרגות אלו דז"א שנתגלו, גם בחי' **ד'** דאחד הנק' **יבשה,** כשהיא מחזה ולמעלה, ששם היא סתומה וכל אורותיה קפואים. ויחוד הזה ה"ס יחוד דשש תיבות שמע ישראל וגו', שהוא מגלה החסדים לז"א. אבל הד' דאחד עוד לא קבלה תקונה, שהחכמה שבה תוכל להאיר, עד שנעשה יחוד התחתון, שה"ס תדשא הארץ דשא, שיחוד הזה נעשה בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואז **מה דחוות יבשה** מחזה ולמעלה דז"א, ביחוד העליון, **עתה,** כשירדה מחזה ולמטה בבשכמל"ו, אתעבידת ארץ למעבד פירין ואיבין. כי מחזה ולמטה מתגלה החכמה שבד' דאחד, וכל הספירות דז"א שהם **אח** דאחד, מאירים בכל הצדדים **דד'** דאחד במילואם. (ע"ש, ועי' במראות הסולם שם מאות ה' עד אות ט').

וז"ש, **ט'** אינון לכל סטר לקבל **ט' ירחין דיולדה כחושבן א"ח,** דהיינו ביחוד העליון של שמע ישראל, **הד'** דאחד מקבלת מט' ספירות דז"א שה"ס **אח,** בבחינת עבור, שה"ס **ט'** ירחים, ט"ס. **מאן יולדת ד' מן אחד,** כלומר אח"כ כשנעשה יחוד התחתון שמחזה ולמטה, בבשכמל"ו, אז היא יולדת הט"ס, כלומר שמתגלים בה. אבל ביחוד העליון עוד ט"ס דז"א שהם **אח** דאחד מכוסים וסתומים בה כמו מעוברת. כי אז היא בבחינת יבשה כנ"ל. וז"ש, **אח איהו** וכו' **הא ארבעין ותרין,** שזה מרמז לשם מ"ב, כי מחזה ולמעלה דז"א ששם יחוד העליון, שולט שם מ"ב, שאורות החכמה מכוסים בשם הזה. ואחר

(דפו"י דף רמ"ט ע"ב) דף ר"נ ע"א)

שנעשה יחוד הזה העליון, בסוד השם מ"ב, נשאר ליחד יחוד התחתון שמחזה ולמטה דז"א, בסוד בשכמל"ו. וז"ש (באות תשי"א) **אשתאר כבוד דאתמר ביה בשכמל"ו,** דהיינו שנשאר לנו עתה ליחד יחוד התחתון הזה, כדי שהד' דאחד תלד ותגלה הט"ס שקבלה לכל צד שלה ביחוד העליון. וז"ש, **ואיהי כבוד לב** שהיא נקראת כבוד, ומתגלים בה **ל"ב** נתיבות החכמה, **ד' זמנין** וכו' **רנ"ו,** שרומז לסוד רנ"ו כנפי החיות, ואוקמוה **כבוד לעילא ל"ב לתתא** שלמעלה מחזה נקראת המלכות כבוד, אמנם גילוי הכבוד, שהוא **ל"ב** נתיבות החכמה המתגלים ע"י המלכות, זה הוא רק מחזה ולמטה דז"א. בהיחוד דבשכמל"ו. וז"ש, **ובג"ד מייחדין וכו' הרי ע"ב.** שביחוד התחתון מרומז שם ע"ב, שה"ס השם, שהחכמה מתגלה בו. **הרי ד' דאחד שלימו דמ"ב שמהן ושלימו דע"ב שמהן,** דהיינו השלימות של זווג העליון שמחזה ולמעלה לשליטת החסדים, שה"ס השם מ"ב, והשלימות של הארת החכמה שמחזה ולמטה שה"ס השם ע"ב. שהוא יוצא מג' פסוקים ויסע ויבא ויט (כנ"ל בשלח אות קע"ג) וז"ש, **מי זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור** וכו' דהיינו כבוד לעילא ל"ב לתתא כנ"ל, שמלך הכבוד הא' הוא למעלה מחזה ששם המלכות נקראת כבוד בסוד השם מ"ב שאין שם גילוי ל"ב נתיבות החכמה, ומלך הכבוד הב' שכתוב בו ה' צבאות הוא מלך הכבוד, היינו הכבוד שלמטה מחזה שה"ס השם ע"ב, שיש בו גילוי חכמה. (ע"כ רע"מ).

תשיב) **מאן היכלו דא** וכו': כתוב, ובהיכלו כולו אומר כבוד. שואל, מי הוא היכלו. ומשיב, זה היכל עליון הפנימי, ששם מתקדש הכל דהיינו בינה, שם מקדשים למי שראוי להתקדש

פנחס

כדין עאל כהנא רבא בההוא פתחא, ואזדרז בהימיינוי, ותקונוי. ואתעטר בעטרא דקדושה ולביש חושנא ואפודא, ומעילא דשבעין זגין ד ורמונין, דאינון י פעמון זהב ורמון. וציץ נזרא דקודשא על מצחיה, דאתקרי ציץ נזר הקדש, ה ואתקשט בד' בגדי זהב, ובד' בגדי לבן. ועל ההוא ציץ מ"ב אתוון ו מלהטן ביה, ומנצצן עליה, ונהיר כל ההוא היכלא בנהורין עלאין. ז

תשיג) אסתחר ההוא מפתחא, ופתח סטרא אחרא דבסטר צפון, כדין עאל לוי, מעשרא דיעקב, דאפריש לקב"ה. וכנור דעשר נימין עמיה, ואתעטר בעטרוי, וכדין אסתחר מפתחא, ופתח בההוא היכלא חד תרעא, ההוא תרעא דקיימא באמצעיתא, עמודא דלסטר מזרח *) עאל ואתעטר בשבעין עטרין, ואתעטר בארבע אתוון, דאינון ח תריסר. ואתעטר בגלופין דמאתן וע' אלף עלמין, ואתעטר בעטרין דסייפי עלמא עד סייפי עלמא, בכמה לבושי יקר, בכמה עטרין קדישין.

תשיד) אסתחר ההוא מפתחא, ופתח ליה כל תרעין גניזין, וכל תרעין

מסורת הזהר

י) (שמות כח).

חלופי גרסאות

ד מוסיף ורמונין עלייהו. ה ואתקשר. ו ל"ג מלהטן ביה ומנצצן עליה. ז בדפו"י כתבו ר"מ אסתחר ההוא היכלא וכו'. ח דתליסר.

מאמר **הסולם** חג הפסח

להתקדש. איך מקדשים אותו ההיכל. ומשיב, בתחילה נפתחים השערים ע"י הדעת, שהיא ז"א, שבעת שליטת השמאל בבינה הוא עולה לבינה, ונעשה קו האמצעי שה"ס דעת המיחדת ימין ושמאל, שהם חכמה ובינה, זה בזה, ופותח שערי בינה, דהיינו שפותח הבינה מסתימת השמאל. ועי"ז מקבל ממנה גם ז"א ג' קוין, כי כיון דתלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ומפרש דבריו, מפתח סתום אחד, דהיינו דעת, התקין ופתח שער אחד לצד דרום, שה"ס קו ימין, אז נכנס כהן גדול, שהוא חסד, בפתח ההוא, ומזדרז באבנט שלו, שה"ס המלכות, ותקוניו, דהיינו ד' בגדי כהן הדיוט, שהם מצנפת וכתונת ואבנט ומכנסים. שהם כנגד ד' אותיות אדני שהיא המלכות. ואח"כ מתעטר בעטרה של הקדושה, ולובש חשן ואפוד, ומעיל של ע' פעמונים ורמונים, שהם פעמון זהב ורמון. שה"ס המוחין דהארת החכמה הנמשכים מה' ראשונה דהויה, כנ"ל. וציץ, נזר הקודש על מצחו, שנקרא ציץ נזר הקדש, דהיינו י' דהויה. ונתקשט בד' בגדי זהב, וד' בגדי לבן שהם כנגד ח' אותיות, שבשמות הוי"ה אדני. ועל אותו הציץ מלהטות מ"ב אותיות, דהיינו השם מ"ב (כנ"ל תשי"א) ומתנוצצות עליו. וכל אותו ההיכל מאיר באורות עליונים.

(דפו"י דף ר"נ ע"א) דף ר"נ ע"ב)

תשיג) **אסתחר ההוא מפתחא** וכו': הסתובב מפתח ההוא, שה"ס הדעת כנ"ל, ופתח צד אחר של הבינה, שבצד צפון, אז נכנס לוי, שה"ס גבורה וקו שמאל, שהוא המעשר של יעקב שהפריש מבניו להקב"ה. ועמו כנור של עשרה נימין, שה"ס עשר ספירות דקו שמאל. ומתעטר בעטרותיו, דהיינו המוחין דג"ר שנקראים עטרות. ואז הסתובב שוב המפתח, ופתח שער אחד באותו ההיכל, אותו השער העומד באמצע, דהיינו העמוד שלצד מזרח, שהוא תפארת, קו האמצעי, הוא נכנס, דהיינו הת"ת, ונתעטר, באותו השער, בע' עטרות, שה"ס השם ע"ב. ונתעטר בארבע אותיות שהן י"ב. דהיינו בי"ב צירופים של ד' אותיות הויה, שה"ס חו"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין. ונתעטר בחקיקות של ר"ע אלף עולמות, דהיינו מקום הגילוי של הארת החכמה, שהוא מחזה ולמטה, והארת החכמה מכונה אלף, ושם ב' שלישי ת"ת שהם ע' ונצח והוד, שבכל אחת עשר ספירות, והם ר"ע ספירות, ונתעטר בעטרות המאירות מסוף העולם עד סופו. דהיינו במלכות הנקראת עולם. ובכמה לבושי יקר, ובכמה עטרות קדושות.

תשיד) **אסתחר ההוא מפתחא** וכו': שוב הסתובב אותו המפתח, שהוא הדעת כנ"ל, ופתח

פנחס

דקדושין טמירין, ואתקדש בהו, וקיימא תמן כמלכא. מתברך בכמה ברכאן, מתעטר בכמה עטרין. כדין נפקי כלהו בחבורא חדא, מתעטרן בעטרייהו כדקא יאות. כיון דנפקי אתער ליה בקשוטוי.

תשטו) והאי חיה אתערא, ואזעירת גרמה, מגו רחימו דשירתא, היך אזערת גרמה מגו רחימו דשירתא, אזערת גרמה זעיר זעיר, עד דאתעבידת נקודה חדא. כיון דאיהי אזעירת ט גרמה, כדין כתיב, כ) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. בת לוי ודאי, מסטרא דשמאלא. היאך אחיד לה. אושיט שמאלא תחות רישה מגו חביבו.

תשטז) ואי תימא, כיון דאיהי נקודה חדא, איך יכיל לאחדא בנקודה זעירא. אלא לגבי עילא, כל מה דהוא מלה זעירא, דא תושבחתא, ודא עלוייא ורב ברבו עלאה. מיד כהנא רבא אתער לה, ואחיד לה, וחביק לה, דאלו הוות רברבא, לא יכלין לאחדא כלל. אבל כיון דאזעירת גרמה, ואיהי נקודה חדא, כדין אחדין בה, וסלקין לה לעילא, כיון דסלקין לה, ויתבא בין תרין סטרין אלין,

מסורת הזהר
כ) (שמות ב) שמות נד צ"ט.

חלופי גרסאות
ט מוסיף גרמה בשירהא.

מאמר **הסולם** חג הפסח

ופתח כל שערים הגנוזים, וכל שערים הקדושים הנסתרים, ומתקדש בהם, ז"א, ועומד שם כמלך. והיינו בבחינת המלכות שבקו אמצעי דבינה. מתברך שם בכמה ברכות, ומתעטר בכמה עטרות. אז יוצאים כולם מן הבינה למקומם בז"א, דהיינו החכמה ובינה דז"א מב' השערים שבדרום וצפון דבינה, וחצי הימני דדעת, משער האמצעי דבינה, וחצי השמאלי דדעת מן המלכות שבשער האמצעי, ויוצאים כולם בחיבור אחד, מתעטרים בעטרותיהם כראוי. כיון שיצאו מן הבינה למקום ז"א, הם מעוררים את הז"א שיתקשט בקשוטיו, דהיינו בד' מוחין הנ"ל.

תשטו) **והאי חיה, אתערא** וכו': וחיה זו דהיינו המלכות, שהיא במצב הא', ועודנה דבוקה בשמאל, מתעוררת וממעטת את עצמה מתוך אהבת השירה, דהיינו מחמת תשוקת החסדים, כי להיותה בשמאל בלי ימין יש לה חכמה בלי חסדים, שזה מסבב לה צער גדול, ומשתוקקת מאד אחר חסדים ומשום זה מיעטה את עצמה לבחינת למטה מחזה, כדי שתוכל לקבל ממנו חסדים (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) ואיך היא ממעטת את עצמה. היינו כי מתוך אהבת השירה, ממעטת עצמה לאט לאט עד שנעשית נקודה אחת, תחת היסוד (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

מבחינת האורות, ומבחינת הכלים היא נקודה תחת החזה, כיון שהיא המעיטה את עצמה, אז כתוב וילך איש מבית לוי, שה"ס הקב"ה, ויקח את בת לוי, שהיא המלכות. בת לוי היא נקראת ודאי, כשהיא מצד שמאל. איך הוא אוחז אותה. הוא מושיט יד שמאל תחת ראשה מתוך אהבה. דהיינו שיד שמאל דז"א, נעשית לה לג"ר הנקרא ראש, שזו"ה שמאלו תחת לראשי וגו'.

תשטז) **ואי תימא כיון** וכו': ואם תאמר כיון שהיא נקודה קטנה, עתה, איך יכול ז"א להתאחד בנקודה קטנה. ומשיב, אלא כלפי מעלה כל מה שהדבר הוא קטן זה הוא שבח וזו היא מעלה, והיא גדולה בגדלות העליון, כי כשהיא קטנה, מיד מתעורר לה הכהן הגדול, שהוא חסד דז"א, ואוחזה ומחבקה, ואלו היתה גדולה לא היו יכולים ז"א ומלכות להתאחד כלל, אבל כיון שהמעיטה את עצמה, והיא נקודה קטנה, אז אוחזים בה הספירות דז"א, ומעלים אותה למעלה, בין ב' זרועות דז"א שהם חו"ג, כיון שהעלוה ויושבת בין ב' הצדדים אלו, שהם חסד וגבורה, אז ההוא עמוד העומד באמצע, דהיינו ת"ת שהוא קו אמצעי, מתחבר עמה באהבת הנשיקין, באהבה של חיבור אחד. אז, וישק יעקב, שהוא ז"א, לרחל, שהיא

פנחס

כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא, אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין, ברחימו דחבורא חדא. כדין ק) **וישק יעקב לרחל, ברחימו דנשיקין מתדבקן דא בדא, בלא פרודא, עד דנקטא נפשא דענוגין כדקא יאות.**

תשיז) בשעתא דנקטא נפשא דענוגין כדקא יאות, ובעיא לפקדא לחילהא, מתכנשין כלהו, וקריין לה מגו היכלא קדישא, כבוד כבוד כבוד. בהיכלא קדישא אבא ואמא, פתחי ואמרי מקודש מקודש. כדין ירחא אתקדש כדקא יאות. וכדין כתיב, ובחדש הראשון, ראשון ודאי, וע"ד משכו וגו'. וע"ד בעשור לחדש הזה, דאתחבר סיהרא בשמשא, ומה י דהות נקודה חדא, כד נחתא אתפשט זעיר זעיר, ואתמלייא, ואתעבידת ה', מלייא מכל סטרין, מתקדשא כדקא יאות.

רעיא מהימנא

תשיח) *) כ **אסתחר ההוא היכלא, ופתח תרעא אחרא דסטר** ל **דרום בשבעין**

מסורת הזהר
ל) (בראשית כט) ב"ב פו צ"א.

חלופי גרסאות
י מוסיף דהות נקטא. כ אסתתם. ל צפון.

שהיא המלכות, כי באהבה של הנשיקות, מתדבקים זה בזה בלי פרוד, עד שמקבלת נפש של תענוגים כראוי.

פירוש, כל זמן שהמלכות היא במצב הא', דהיינו בסוד ב' מאורות הגדולים, שאז שניהם מקבלים מן הבינה, שז"א מלביש קו ימין דבינה, שהוא חסדים והמלכות מלבשת קו שמאל דבינה, שהוא חכמה, הנה אז אין המלכות חפצה להתיחד עם ז"א ולקבל ממנו החסדים, והיא רחקה ממנו כרחוק השמאל מן הימין. וכדי לקבל מז"א חסדים היתה צריכה למעט את עצמה לנקודה תחת יסוד דז"א, דהיינו למדרגה תחתונה מתחת ז"א, ואינה יכולה עוד לקבל מבינה, אלא מז"א, שהוא עליון שלה. וע"כ אז כשהיא נקודה תחתיו, מתיחדת עמו לאחד ומקבלת ממנו כל המוחין דגדלות. (כמ"ש כ"ד ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) וז"ש, **כל מה דהוא מלה זעירא דא תושבחתא** וכו' **דאלו הוות רברבא לא יכלין לאחדא כלל**, כי כל זמן שהמלכות היתה גדולה כז"א לא יכלו להתאחד, כי המלכות היתה עמו במחלוקת כמו קו ימין וקו שמאל מטרם שמיחדם קו האמצעי (כנ"ל באדרא רבא אות ריי"ד) **אבל כיון דאזעירת גרמה** וכו', שאז מתיחדת עם ז"א בנשיקין וזווג ומקבלת ממנו כל הגדלות.

תשיז) **בשעתא דנקטא נפשא** וכו': בשעה שלוקחת נפש של תענוגים כראוי, והיא (דפו"י דף ר"נ ע"ב *) דף ר"נ ע"א) רוצה לפקוד צבאותיה, מתאספים כולם וקוראים לה כבוד כבוד כבוד מן ההיכל הקדוש דאו"א. ובהיכל הקדוש, אבא ואמא, דהיינו חכמה ובינה, פותחים ואומרים מקודש מקודש. כלומר שמשפיעים להמלכות מאורותיהם הנקראים קדש. אז החדש שהוא המלכות, מתקדש כראוי. ואז כתוב, ובחדש הראשון. כי הוא ראשון ודאי. כי מטרם זה, דהיינו כשהיתה דבוקה בשמאל בלי ימין, לא נחשב לה זה למציאות, מחמת שאורותיה קפואים ואינה יכולה להשפיע, אלא עתה, אחר שנתמעטה לנקודה וחזרה ונבנית ע"י או"א באורות דקדש, שתהיה מתחת למדרגת ז"א, נחשב זה למציאותה הראשונה. וע"כ כתוב עליה אז. ובחדש הראשון. ועל זה אוה"כ, משכו וקחו וגו', שפירושו שתמשיכו ימים עליונים דז"א אל המלכות, (כנ"ל אות חש"ו) וע"ז, כתוב, בעשור לחדש הזה, שפירושו, שנתחברה הלבנה, שהיא המלכות, בשמש, שהוא ז"א, דהיינו שתשע ספירות דז"א ישמשו ויאירו בהמלכות, (כנ"ל אות תש"ז) ומה שהיתה נקודה אחת, אחר המיעוט, כשיורדת מהיכל או"א, מתפשטת מעט מעט ומתמלאת ונעשית **ה'** אחרונה של הויה, שמלאה שפע מכל ד' הצדדים ומתקדשת כראוי.

רעיא מהימנא
תשיח) **אסתחר ההוא היכלא** וכו':
חסר

פנחס

ותרין עטרין. לבתר אפתח תרעא תליתאה, לסטר מזרח, מ בחמשין נהורין, דחמשין תרעין דבינה. לבתר אפתח תרעא אחרא דלסטר נ מערב, בע"ב עטרין, וכלהו רמ"ח בחושבן תיבין דפרשיין דק"ש. ומה דבקדמיתא ההיא ס חיה הות זעירא, בההוא ע זמנא אתרביאת, הדא הוא דכתיב, פ מלא כל הארץ כבודו, דאיהו כבוד עלאה ותתאה.

תשיט) כד מטי לח"י עלמין, דביה ח"י ברכאן דצלותא, ופתח ביה נ אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. כדין עמודא דאמצעיתא, אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין דשפוון, ואינון נצח והוד, דלשון איהו צדיק בינייהו. לשון למודים בההוא פ זמנא, ס וישק יעקב לרחל, כדין קראן לההיא חיה, כבוד כבוד. אבא ואימא, מקודש מקודש. כדין ירחא אתקדשא כדקא יאות, כדין ובחדש הראשון ראשון ודאי.

תשכ) וכדין משכו. וע"ד בעשור לחדש הזה, דאתחבר סיהרא קדישא בשמשא. דאתמר ביה, ע כי שמש ומגן יי' צ אלהים. ומה דהות נקודה ק זעירא, אתמלאת בסיהרא, וכדין איהי החדש מלא. *) וסיהרא ר אתמלייא מלא כל הארץ כבודו. בקדמיתא חסר, וכען בשלימו. ע"כ.

מסורת הזהר

מ) (ישעיה ו) בא סא צ"ת. נ) (תהלים נא) משפטים קמא צ"ט. ס) (בראשית כט) לעיל אות תשטז צ"ל. ע) (תהלים פד) שמות ט צ"ח.

חלופי גרסאות

מ מוסיף בחמשין ותרין. נ צפון. ס ל"ג חיה. ע ל"ג זמנא. פ ל"ג זמנא. צ מוסיף אלקים צבאות. ק מוסיף זעירא כגוונא דא ☙. ר מוסיף אתמלייא כגוונא דא ⊙.

הסולם

מאמר — חג הפסח

חסר תחילת המאמר, הסתובב היכל ההוא, ופתח שער אחר שבצד דרום, דהיינו בקו ימין, בע"ב עטרות, שה"ס השם ע"ב המאיר בקו ימין. ואח"כ פותח שער ג' לצד מזרח, שהוא קו האמצעי, בחמשים אורות, של חמשים שערי בינה. לאחר כך פותח שער אחר של צד מערב, שהוא סוד המלכות בע"ב עטרות של השם ע"ב. ובכל הרמ"ח חסדים, שבחשבון התיבות **שבפרשות** דקריאת שמע, ומה שהחיה הזו, שהיא המלכות, היתה בתחילה קטנה, בעת ההיא, אחר שמקבלת ע"ב עטרות ורמ"ח חסדים, היא מתגדלת, ז"ש, מלא כל הארץ כבודו. שהיא כבוד עליון וכבוד תחתון, שכל זה המלכות מקבלת ביחוד דקריאת שמע (כנ"ל אות תשי"א ע"ש).

תשיט) כד מטי לח"י וכו': כשמגיע לח"י עולמות, שבו ח"י ברכות התפלה, דהיינו תפלת העמידה, **שפותח** אותה באדני **שפתי** תפתח ופי יגיד תהלתך, אז עמוד האמצעי, שהוא ז"א, מתחבר עמה בחביבות נשיקות **שפתים**, שהם נצח והוד, **והלשון** הוא צדיק, דהיינו יסוד, ביניהם, שה"ס לשון למודים. בעת ההיא וישק יעקב שהוא ז"א, לרחל, שהיא מלכות. אז קוראים לאותה החיה, מלכות, כבוד כבוד. ואבא ואמא אומרים מקודש מקודש. דהיינו שאו"א משפיעים לה אורותיהם הנקראים קדש. (כנ"ל אות תש"ז) ואז החדש, שהוא המלכות מתקדש כראוי. ואז נקראת ובחדש הראשון, ראשון ודאי. (כמ"ש שם)

תשכ) **וכדין משכו, וע"ד** וכו': ואז משכו, ימים עליונים דז"א אל המלכות (כנ"ל אות תש"ו) וע"כ כתוב בעשור לחדש הזה, שפירושו, שט' ימים דז"א יאירו אל המלכות (כנ"ל אות תש"ז) דהיינו שנתחברה הלבנה הקדושה, שהיא מלכות, בשמש, שהוא ז"א, שנאמר בו, כי שמש ומגן ה' אלקים וגו'. ומה שהיתה המלכות נקודה קטנה, היא נתמלאה כלבנה במילואה. ואז הוא החדש מלא, דהיינו שהלבנה שהיא המלכות נתמלאה, והיא מלא כל הארץ כבודו. מתחילה היתה חסרה, ועתה היא בשלימות במילואה. (ע"כ רעיא מהימנא)

(דפו"י דף ר"נ ע"א *) דף ר"נ ע"ב)

פנחס

תשכא) ר' חייא פתח, בארבעה עשר יום לחדש פסח וגו'. אימרא דאיהו פסחא אמאי. ש אלא דחלא דמצראי, ואלהא דלהון, הוה אמרא. בגין דמצראי פלחין למזל טלה, ובג"כ פלחין לאימרא. ת"ח, כתיב פ) הן נזבח את תועבת מצרים. מאי תועבת מצרים. וכי על דשנאין ליה, כתיב תועבת מצרים. אלא דחלא דמצראי, ואלהא דילהון, אקרי תועבת מצרים. ת כמה דכתיב, צ) כתועבת הגוים, דחלא דשאר עמין.

תשכב) ת"ח חכמתא דיוסף, דכתיב ק) ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים, ואוליף לון למימר, א אנשי מקנה היו עבדיך. וכי מלכא דהוה שליט על כל ארעא, ואבא למלכא, עביד כדא, ועביד לאחוי ב וישנאון *) ג להון, ולא יחשבון ד להון. אלא ודאי תועבת מצרים, דחלא ואלהא דילהון אקרי הכי, וע"ד כתיב, ר) הן נזבח את תועבת מצרים.

תשכג) אמר יוסף, כל ש) מיטב מצרים היא ארץ רעמסס, וההיא ארעא אפרישו לדחלא דלהון, לרעיא ולמיהך בכל ענוגין דעלמא. וכל מצראי חשיבו לאינון דרעאן לדחליהון, כדחליהון. אעביד לאחי דירתון ההיא ארעא, ויסגדון לון מצראי, ויחשבון לון כדקא יאות. והיינו דכתיב ת) כי תועבת מצרים כל רועה צאן, מחשבין לון כדחליהון.

תשכד) א"ר יוסי, והא תנינן כמה דאתפרע קב"ה מאינון דפלחי לע"ז,

מסורת הזהר

פ) (שמות ח). צ) (דברים יח). ק) (בראשית מז). ר) (שמות ח) לעיל אות תשכא צ"פ. ש) (בראשית מז). שמות לג צ"ת. ת) (שם).

חלופי גרסאות

ש אלא בגין דכתיב ול"ג מן דחלא עד הן נזבח. ת וע"ד כתיב. א רועי צאן. ב דישומון. ג מוסיף להון תועבה. ד מוסיף להון למעבד להון רועי צאן.

הסולם

מאמר — חג הפסח

תשכא) ר' חייא פתח וכו': רח"פ, בארבעה עשר יום לחדש פסח וגו'. שואל, שה לקרבן פסח למה. ומשיב, אלא, היראה של המצרים ואלהים שלהם היה שה, משום שהמצרים עובדים למזל טלה. ומשום זה עובדים לשה. בוא וראה, כתוב, הן נזבח את תועבת מצרים. מהו תועבת מצרים, וכי על ששונאים אותו, כתוב תועבת מצרים. אלא יראת המצרים ואלוה שלהם נקרא תועבת מצרים. כמ"ש, כתועבות הגוים, שפירושו היראה של הגוים.

תשכב) ת"ח חכמתא דיוסף וכו': בוא וראה חכמתו של יוסף, שכתוב, ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים, ולמד אותם לומר, אנשי מקנה היו עבדיך. וכי מלך שהיה שולט על הארץ, והוא אב אל המלך יעשה כזאת, שיעשה לאחיו שישנאו אותם המצרים ולא יחשבו אותם, אם אתה אומר, שתועבת מצרים כל

(דפו"י דף ר"נ ע"ב *) דף רנ"א ע"א)

רועה צאן, פירושו שנאת המצרים. אלא ודאי, תועבת מצרים, היראה והאלוה שלהם נקרא כך, וע"כ כתוב, הן נזבח את תועבת מצרים. דהיינו האלוה שלהם.

תשכג) אמר יוסף, כל וכו': אמר יוסף כל מיטב מצרים היא ארץ רעמסס, ואותה הארץ, הפרישו בשביל האלוה שלהם, דהיינו הצאן, שירעה וילך שם בכל תענוגי העולם. וכל המצרים החשיבו אלו שרועים את אלהיהם כמו אלהיהם, אמר, אעשה לאחי שירשו אותה ארץ, וישתחוו להם המצרים, ויחשבו אותם כראוי. והיינו שכתוב, כי תועבת מצרים כל רועה צאן. דהיינו שיחשבו אותם, משום זה, כאלהיהם.

תשכד) אמר רבי יוסי וכו': אר"י, והרי למדנו, כמו שהקב"ה נפרע מאלו העובדים עבודה זרה, כך הוא נפרע מעבודה זרה עצמה. ואם כן, איך עשה יוסף את אחיו עבודה זרה, שהמצרים

פנחס

הכי אתפרע מע"ז ממש, וכי יוסף עביד לאחוי ע"ז. צ"ל, לא עביד יוסף לאחוי ע"ז, אלא עביד לון לשלטאה על ע"ז דילהון, ולאכפיא ע"ז דילהון תחות ידייהו, ה ולרדאה לון במקל. ו אמר יוסף, אי ישלטון אחי על ע"ז דילהון, כ"ש דישלטון על גרמייהו, ובג"כ אותיב לון במיטב ארעא, ואשליט לון על כל ארעא.

תשכה) וע"ד אמרא דאיהו פסח אמאי. אלא דחלא דמצראי, ואלהא דילהון הוה אימרא. אמר קב"ה, מבעשור לחדש סיבו דחלא דילהון דמצראי, ותפשו ליה, ויהא אסור ותפיש בתפישה דילכון, יומא חד ותרין וג', וביומא ד', אפיקו ליה לדינא, ואתכנשו עליה.

תשכו) ובשעתא דמצראי הוו שמעין קל דחלא דילהון, דתפיש בתפישה דישראל, ולא יכלין לשזבא ליה, הוו בכאן, והוה קשיא עלייהו, כאילו גרמייהו ז אתעקידו לקטלא. אמר קב"ה, יהיה תפיש ברשותייכו, יומא בתר ח יומא, ארבעה יומין, בגין דיחמון יתיה תפיש, וביומא ד' אפיקו ליה לקטלא, וייחמון ליה מצראי היך אתון עבדין ביה דינא, ודא קשיא להו מן כל מכתשי דעבד לון קב"ה, אינון דינין דיעבדון בדחליהון.

תשכז) לבתר דיינין ליה *) בנורא, דכתיב א) פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר קב"ה, אל תאכלו ממנו נא. דלא יימרון ברעותא ט ובתיאובתא דדחלנא, אכלין ליה הכי. אלא אתקינו ליה צלי, ולא מבושל, דאלו מבושל יהא טמיר, ולא

מסורת הזהר
א) (דברים ז) שמות קא צ"ו.

חלופי גרסאות
ח ולדכאה. ו בדפו"י כתבו אמר ר"מ כגון בדף שקודם זה. ז עקידו. ח ל"ג יומא. ט ל"ג ובתיאובתא

שהמצרים ישתחוו להם כמו לאלהיהם כנ"ל. אמר לו, לא עשה יוסף את אחיו עבודה זרה, אלא עשה אותם שישלטו על עבודה זרה של המצרים, ולהכניע הע"ז שלהם תחת ידי אחיו, ושיכוהו במקל. אמר יוסף, אם ישלטו אחי על ע"ז שלהם, כל שכן שישלטו עליהם עצמם, ומשום זה הושיבם במיטב הארץ, והשליטם על כל הארץ.

תשכה) **וע"ד אמרא דאיהו** וכו': וע"כ השה לפסח למה. (ששאל לעיל אות תשכ"א) אלא משום שהיראה של המצרים ואלוה שלהם, היה שה. אמר הקב"ה מבעשור לחדש קחו האלוה של המצרים, ותפשו אותו ויהיה אסור ותפוש בתפישה שלכם יום אחד ושנים ושלשה, וביום הרביעי הוציאוהו לדין, והתקבצו עליו.

תשכו) **ובשעתא דמצראי הוו** וכו': ובשעה שהמצרים היו שומעים קול יראתם, שהוא תפוש בתפישה של ישראל, ולא יכלו להצילו, היו בוכים, והיה קשה עליהם, כאילו הם עצמם נתעקדו לההרג. אמר הקב"ה יהיה תפוש ברשותכם יום אחר יום ארבעה ימים, כדי שיראו המצרים אותו כשהוא אסור, וביום הרביעי הוציאוהו להרגו, ויראו המצרים איך אתם עושים בו דין. וזה, דהיינו אלו הדינים שהיו עושים ביראתם, היו קשים להם יותר מכל המכות שהביא עליהם הקב"ה.

תשכז) **לבתר דיינין ליה** וכו': אחר כך דנים אותו באש, שכתוב, פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר הקב"ה אל תאכלו ממנו נא. שלא יאמרו המצרים, שברצון ותשוקה אל אלוה שלנו אוכלים אותו כך, בלתי נצלה כל צרכו, אלא התקינו אותו צלי. ולא מבושל, כי אלו יהיה מבושל, יהיה מכוסה בסיר תחת המים ולא יראו אותו, אלא התקון שלו הוא שיראו אותו כך כשהוא נשרף באש, משום שריחו מתפשט למרחוק.

(דפו"י דף רנ"א ע"א *) דף רנ"א ע"ב)

פנחס

יחמון ליה, אלא תקונא דיליה דיחמון ליה הכי מוקדא בנורא, בגין דריחיה נודף.

תשכח) ותו רישיה עליה כפוף על קרסולוי, דלא יימרון דחיה, או מלה אחרא הוא, אלא דישתמודעון ליה, דאיהו דחלא דלהון. ותו, דלא ייכלון ליה. בתיאובתא, אלא על שבעא, ארח קלנא ובזיון. ותו, עצם לא תשברו בו, אלא דיחמון גרמוי רמאן בשוקא, ולא ייכלון לשזבא ליה. וע"ד כתיב, י ב) **ובאלהיהם עשה ה' שפטים. דינין סגיאין. תו ומקלכם בידכם, ולא חרבא ורומחא ושאר מאני קרבא.**

תשכט) אמר ר' יהודה, הא אוקמוה, דמצראי פלחי למזל טלה, ובג"כ פלחין לאימרא. א"ר יוסי, אי הכי, טלה יפלחון, ולא אימרא. א"ל, כלא פלחין, אלא מזל טלה נחית וסליק בטלה ואימרא, ובג"כ פלחין לכלא. א"ל הכי שמענא, דכל בעירא כ **רבא דחלא דלהון** ל **הוה, וע"ד קטיל קב"ה כל בכור בהמה. והא אתמר דאלין אינון דרגין דלעילא, דאקרון הכי.**

תשל) א"ר אלעזר, כתיב ג) **כל מחמצת לא תאכלו, וכתיב** ד) **לא יאכל חמץ. אלא דא דכר, ודא נוקבא. אר"ש, אלעזר ברי, בדא** מ **כתיב לא תאכלו, ובדא כתיב לא יאכל,** נ **אמאי** ס **לא כתיב לא תאכלו. אלא, נוקבא דאיהי אסטיאת ארחהא, באזהרה ודאי, דכר דאיהו אחיד בחוטא דדכיו יתיר, בבקשה.** ע **ועל דא כתיב, לא יאכל, לא תאכלו.**

מסורת הזהר

ב) (במדבר לג) שמות קא צ"ה. ג) (שמות יב) בא מז אות קסו. ד) (שם יג) בא לו צ"ע.

חלופי גרסאות

י ל"ג ובאלהיהם עשה ה'. כ דצאן. ל היא. מ בדפו"י כתבו זה שייך אחר קרבנה. נ אלא. ס ולא. ע ל"ג וע"ד כתיב.

תשכח) **ותו רישיה עליה וכו':** ועוד. ראשו כפוף עליו על כרעיו, שלא יאמרו, שחיה או דבר אחר הוא, אלא שיכירו אותו שהוא האלוה שלהם. ועוד. שלא יאכלו אותו בתאוה, אלא על השובע, בדרך קלון ובזיון. ועוד. עצם לא תשברו בו, אלא שיראו עצמותיו מוטלות בשוק, ולא יוכלו להצילו. וע"כ כתוב, ובאלהיהם עשה ה' שפטים, דהיינו דינים רבים. ועוד. ומקלכם בידכם, ולא חרב ורומח ושאר כלי מלחמה. להראות, שאינכם יראים מפניהם.

תשכט) **אמר ר' יהודה וכו':** אר"י, הרי העמידו, שהמצרים היו עובדים למזל טלה, ומשום זה עבדו לשה. א"ר יוסי אם כן, לטלה היו צריכים לעבוד, דהיינו טלה קטן, ולא לשה. אמר לו, לכל היו עובדים אלא מזל טלה יורד ועולה, פעם נראה כטלה, ופעם כשה גדול, ומשום זה היו עובדים לכל. אמר לו כך

(דפו"י דף רנ"א ע"ב)

שמעתי שכל בהמה גדולה היתה אלוה שלהם, וע"כ הרג הקב"ה כל בכור בהמה. וכבר למדנו, שאלו היו מדרגות שלמעלה, דהיינו כחות רוחניים עליונים של הטומאה, שנקראים כך, בכור בהמה, וע"כ היו עובדים להם.

תשל) **א"ר אלעזר כתיב וכו':** אר"א כתוב כל **מחמצת** לא תאכלו. וכתוב לא יאכל **חמץ.** מהו השינוי בין מחמצת לחמץ. אלא זה, חמץ, הוא זכר, וזה, מחמצת היא נקבה. א"ר שמעון, אלעזר בני, בזה כתוב לא תאכלו ובזה כתוב, לא יאכל, למה לא כתוב גם בחמץ לא תאכלו. ומשיב, אלא הנקבה שהיא מקלקלת דרכיה ביותר, ודאי נאמר באזהרה, לא תאכלו, אבל הדכר דקליפות, שהוא נאחז בחוט של טהרה יותר מן הנקבה נאמר בבקשה, לא יאכל, ולא לשון אזהרה וצווי. וע"כ כתוב כאן לא יאכל וכאן לא תאכלו.

פנחס

תשלט) א"ל פ אבא, והא כתיב ח) לא תאכל עליו חמץ. א"ל, אסגי תבין יתירין צ ליקרא לקרבנא. אבל בקדמיתא בבקשה לא יאכל. ק אבל לבתר באזהרה, לא תאכלו, ר דהוא קשיא מתרווייהו. מחמצת מ"ט. בגין דריחא דמותא אית תמן. חמץ, דכר. מחמצת, נוקבא. ו) רגליה יורדות מות, ברישא וסיפא דתיבה, תשכח לה. ובגין דא מאן ויאכיל חמץ בפסח, ש איהו אקדימת ליה מותא, ת ולינדע דמית הוא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דכתיב ז) ונכרתה הנפש ההיא.

תשלב) מצה אמאי א אתקריאת מצה. אלא הכי תנינן, שדי: בגין דאמר לעולמו די, דיאמר לצרותינו די. אוף הכי מצה, בגין ב דקא משדד דמברחת לכל סטרין בישין, ועביד קטטה ג בהו, כגוונא דשדי דמזוזה, דמבריח לשדים ומזיקים דתרעא, אוף הכי איהי מברחת לון מכל משכני קדושה, ועביד מריבה וקטטה בהו. ד כד"א, ח) מסה ומריבה, ע"ד כתיב מצה. והא מסה בסמך איהו. אלא תרגומו ה דמסה, איהו מצותא.

רעיא מהימנא

תשלג) *) אמר רעיא מהימנא, כגון לישנא דאיהו מקל לכל אנשי ביתיה, ואיהו לישנא דאת ו', ואיהו מטה דביה עשר ו אותיות, ז וביה מחא קב"ה על ידוי

מסורת הזהר

ה) (דברים טז) בא מט צ"ח. ו) (משלי ה) ויקהל יב צ"ד. ז) (שמות יב) אחרי מות פג צ"ק. ח) (שם יז) אדרא רבא נו צ"ת.

חלופי גרסאות

פ מוסיף ר' אבא. צ ל"ג ליקרא; ל"ג לקרבנא. ק ל"ג אבל; ולבתר. ר ל"ג דהוא קשיא מתרווייהו. ש ל"ג איהו. ת ל"ג וליודע דמית הוא. א ל"ג אתקריאת מצה. ב ל"ג דקא משדד. ג ל"ג בהו. ד הה"ד ול"ג כד"א מסה. ה דאיהו ול"ג דמסה. ו אותות. ז ובה ה'.

הסולם

מאמר — חג הפסח

תשלא) א"ל, אבא והא וכו': אמר לו, אבי, הרי כתוב לא תאכל עליו חמץ. הרי שגם בחמץ שהוא זכר דקליפה נאמר ג"כ לשון אזהרה. אמר לו, הרבה הכתוב מלים יתרות לכבוד הקרבן, ע"כ אמר לא תאכל. אבל בתחילה נאמר בחמץ. לשון בקשה, לא יאכל. אבל לאח"כ במחמצת, נאמר באזהרה, לא תאכלו, כי הנקבה דקליפות היא הקשה שבשניהם, שבדכר ונוקבא דקליפה. מהו הטעם שנקראת מחמצת. הוא משום שריח מות יש שם. חמץ רומז על דכר, וע"כ לא נרמז בו מות. מחמצת היא נקבה. וכתוב רגליה יורדות מות, ע"כ בראש המלה וסופה תמצא אותיות מת, כי ראש המלה היא מ' וסוף המלה ת'. ומשום זה מי שאוכל חמץ בפסח, היא הנקבה, מקדמת לו המות, וידע, שהוא מת בעולם הזה ובעולם הבא. שכתוב, ונכרתה הנפש ההיא.

תשלב) מצה אמאי אתקריאת וכו': למה נקראת מצה. אלא כך למדנו, שדי, פירושו, מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די. דהיינו שמבריח הדינים והצרות ממנו. אף מצה כך, משום שהיא מכריע ומכניע, דהיינו שמברחת לכל צדדים הרעים, ועושה מריבה בהם, כעין השם שדי של המזוזה, שמבריח לשדים ומזיקים שבשער. אף כך מצה היא מבריחה אותם מכל משכנות הקדושה, ועושה מריבה וקטטה בהם, כמש"א **מסה** ומריבה. ע"כ כתוב השם **מצה**. שואל, והרי מסה היא עם סמך, ולא עם צ'. ומשיב, אלא תרגומו של מסה, היא מצותא. ע"כ נקרא מצה, עם צ'.

(דפו"י דף רנ"א ע"ב *) דף ר"נ ע"ב)

רעיא מהימנא

תשלג) אמר רעיא מהימנא וכו': אר"מ, כמו הלשון שהיא מקל לכל אנשי הבית (סובב על מה שאמר באות תשכ"ד ולרדאה לון במקל) כי מיסר אותם בלשונו, ודומה

פנחס

י' מחאן. ובגין דכל מחאן הוו מסטרא דה' ה', ר' עקיבא אומר, מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות וכו', אמור מעתה ח וכו'. ואת ה' סלקא באת י' לחמשין מחאן, חמש זמנין חמשין, אינון ר"ן. ובג"ד, ועל הים לקו ר"ן מכות.

תשלד) ט אמר יוסף, כל מיטב ארץ מצרים רעמסס היא, וההיא ארעא אפרישו לדחלן דלהון, לרעיא ולמיהך בכל ענוגין דעלמא. וכל מצראי חשיבון לאינון דרעו *) לדחליהון, כדחליהון. ודא שאיל יוסף מפרעה, לשלטאה אחוי על דחלן דמצראי, דאתכפיין תחות ידיה, כעבדים בתר מלכיהון, למהוי כלהו מתכפיין תחות שם יי' מסטריהון, ולא שליט בעלמא אלא שם ידוד. ואתכפיין כל ממנן תחות ידיה.

תשלה) ולאחזאה לון, דאיהו עתיד לאיתפרעא מנהון, ה"ד, ט) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ידוד. כד י מטעיין לבריין ועבדין גרמייהו אלוהות. ובגין דטלה ממנא דיליה, איהו רב על כל ממנן דאלהים אחרים, מני קב"ה לישראל, י) ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית, ואשליט לון עליה, ותפשי ליה תפיש בתפישה דלהון יומא ותרין ותלת. ולבתר דא אפיקו ליה לדינא לעיני כל מצראי, לאחזאה דאלהא דלהון ברשו דישראל למעבד כ ביה דינא.

מסורת הזהר

ט) (שמות יב) שמות קא צ"ג. י) (שם) בא מו צ"ד.

חלופי גרסאות

ח ל"ג וכו'. ט ועוד אמר ר' יוסי; ר' יוסף. י טעיין. כ ל"ג ביה.

הסולם

מאמר — חג הפסח

עליהם כאלו מיסר אותם עם מקל. והלשון ה"ס אות ו', שהיא ז"א שנקרא הויה. והוא מטה שבו עשר אותיות, כי הויה במילוי היא עשר אותיות, **יוד הא ואו הא.** ובו הכה הקב"ה על ידו עשר מכות. ומשום שכל המכות היו מצד ה' של השם הויה, ע"כ, ר' עקיבא אומר, מנין שכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצרים במצרים היתה של חמש מכות וכו'. אמור מעתה וכו'. ואות **ה'** עולה באות **י'** לחמשים מכות. וה' פעמים חמשים. הן ר"נ, ומשום זה ועל הים לקו ר"נ מכות.

תשלד) אמר יוסף כל וכו': אמר יוסף, כל מיטב ארץ מצרים הוא רעמסס. ואותה ארץ הפרישו לאלוה שלהם, לרעות וללכת בכל תענוגי העולם. וכל המצרים החשיבו את אלו שרועים את אלהיהם כמו אלהיהם. וזהו שבקש יוסף מפרעה את ארץ רעמסס לרעות צאנם,

(דפו"י דף ר"נ ע"ב *) דף רנ"א ע"א)

כדי להשליט אחיו על אלהי מצרים, שיהיו נכנעים תחת ידיהם כעבדים תחת מלכם, שיהיו כולם נכנעים תחת שם הויה מצדם, ולא ישלוט בעולם אלא שם הויה. ונכנעו כל השרים הממונים תחת ידו.

תשלה) ולאחזאה לון דאיהו וכו': ולהראותם, שהוא עתיד להפרע מהם, ז"ש, **ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'.** משום שהם מטעים את הבריות ועושים עצמם אלהות. ומשום שהטלה, הממונה שלו גדול על כל הממונים של אלהים אחרים, צוה הקב"ה לישראל **ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית,** והשליטם עליו, **ותפשו** אותו תפוש בתפישה שלהם יום ושנים ושלשה, ולאחר זה הוציאוהו לדין לעיני כל מצרים, להראות, שאלוה שלהם הוא ברשות ישראל לעשות בו דין.

פנחס

תשלו) בג"ד, כ) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו, למהוי דן ל באש צלי, ומני לזרקא לגרמיה דיליה בשוקא בבזוי. ובג"ד, ל) ועצם לא תשברו בו. ומני ליומא ד', בתר דהוה תפיש ג' יומין קשור, למעבד ביה דינא. ודא קשיא לון מכל מכתשין דמחא לון קב"ה, על ידא דרעיא מהימנא. ולא עוד, אלא דמני דלא למיכל ליה בתיאובתא. ומיד דחמאן גרמוי בשוקא, ולא יכלין לשזבא ליה, דא קשיא לון מכלא. ולא עוד, אלא דאתמר בהו, מ) ומקלכם בידכם, מ לאתכפייא כל דחלן דמצראי, תחות ידייהו. ובגין נ דאינהו בכורות ממנן, כתיב נ) ויי' הכה כל בכור.

תשלז) בתר כל דא כתיב, ס) לא יאכל חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני. וכתיב ב] ע) כל מחמצת לא תאכלו. אמרו רעיא מהימנא, אמאי מני דלא למיכל חמץ שבעת יומין, ולמיכל בהון מצה. ואמאי לא יאכל, ואמאי לא תאכלו. אלא ז' ככבי לכת ואינון: שצ"ם חנכ"ל. ואינון מסטרא דטוב ורע, נהורא דלגו מצה. קליפה דלבר חמץ. ואינון חמץ דכר מחמצת נוקבא.

תשלח) מצה דלגו שמורה. ואינון, פ) שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך. ס ואתמר עלייהו, *) צ) ושמרתם את המצות. מצה איהי שמורה לבעלה, דאיהו ו'. וביה אתעביד ע מצוה.

מסורת הזהר

כ) (שמות יב) שמות קב צ"ז. ל) (שם) בא נה צ"ג. מ) (שם) תרומה רצו צ"ר. נ) (שם) וישלח ז צ"ו. ס) (דברים טז) לעיל אות תשלא צ"ה. ע) (שמות יב) לעיל אות תשל צ"ג. פ) (אסתר ב) להלן אות תשצד צ"ד. צ) (שמות יב) בא לו צ"ס.

חלופי גרסאות

ל מבושל במים וצלי ול"ג באש. מ לאכפייא. נ דאיהו בכור ורב דכל. ול"ג דאינהו בכורות. ס ל"ג ואתמר עלייהו. ע מצה.

דרך אמת ב] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שמר יז פרק ח.

הסולם

מאמר — חג הפסח

תשלו) בג"ד אל תאכלו וכו': משום זה אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו, כדי שיהיה נדון באש צלי. וצוה להשליך עצמותיו בשוק בבזיון, משום זה, ועצם לא תשברו בו. וצוה על יום הרביעי, שלאחר שיהיה ג' ימים קשור, לעשות בו דין. וזה היה קשה להם מכל המכות שהכה אותם הקב"ה על ידי רועה הנאמן. ולא עוד, אלא שצוה שלא לאכלו בחשק, אלא על השובע. ומיד שרואים עצמותיו בשוק ואינם יכולים להצילו, קשה להם זה מכל. ולא עוד, אלא שנאמר בהם ומקלכם בידכם, להכניע כל אלהי מצרים תחת ידיהם. ומשום שאלהיהם הם בכורות ממונים, כתוב, וה' הכה כל בכור.

תשלז) בתר כל דא וכו': אחר כל זה כתוב, יא יאכל חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות להם עוני. וכתוב, כל מחמצת לא תאכלו. אמר רעיא מהימנא, למה צוה שלא לאכול חמץ שבעת ימים ולאכול בהם מצה. ולמה פעם כתוב לא יאכל ופעם לא תאכלו. ומשיב, אלא ז' כוכבי לכת הם, והם שבתי צדק מאדים חמה נגה ככב לבנה, שהם ז"ס חג"ת נהי"מ. שבכלים דאחורים דמלכות, והם מצד טוב ורע, שהאור שבפנים הוא מצה, והקליפה שמבחוץ היא חמץ. והם, חמץ זכר, ומחמצת היא נקבה. שהם זו"נ של אותו הקליפה שמבחוץ. ועל הדכר דקליפה שאינו כל כך חמור נאמר לא יאכל. ועל הנקבה דקליפה שהיא חמורה, נאמר לא תאכלו (כנ"ל אות תש"ל).

תשלח) מצה דלגו שמורה וכו': המצה שמבפנים ז' ככבי לכת הנ"ל, היא שמורה מן הקליפות, והן שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך, דהיינו הכלים דאחורים של המלכות דאצילות, שהחכמה מתלבשת בהם בעת גדלות המלכות, (כמ"ש לעיל ויקהל אות נ"ג עש"ה) ונאמר עליהם ושמרתם את המצות. מצה

(דפו"י דף רנ"א ע"א *) דף רנ"א ע"ב)

פנחס

תשלט) פ ומאן דנטיר לה לגבי יה, צ דגניזין במ"ץ מן מצה, ואינון. י"ם ה"ץ. ומני קב"ה לברך לה שבע ברכות ק ליל פסח, דאינון שבע הנערות דילה, שצ"ם חנכ"ל. ומני ר לאעברא מנהון חמץ ומחמצת, דאינון ש עננים חשוכין דמכסיין על נהורין, דשבעה ככבי לכת, דאתמר בהון ק) ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע, חשוך כאשר בתחלה. דכל כך חשוכא דעננין דלהון, דלא יכלין נהורין לאנהרא להון, ובגין דא ולא נודע כי באו אל קרבנה. ע"כ.

תשמ) רבי שמעון פתח ואמר, ר) גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים. גער חית, דא חיה דאתאחד בה ת עשו. קנה: תנינן, א דביומא דנסב שלמה מלכא בת פרעה, בא גבריאל, נעץ קנה בימא רבא, ועליה אתבני קרתא ב דרומי. מאי קנה. דא דכורא דהאי חיה *) בישא, דאית ליה סטרא זעירא באחדותא דקדושה. ודא איהו קנה, דנעיץ בימא רבא. ובג"כ איהי שלטא על

מסורת הזהר
ק) (בראשית מא) ב"ב מג צ"א. ר) (תהלים סח).

חלופי גרסאות
פ למאן. צ ל"ג דגניזין. ק בליל. ר לאתעברא. ש ל"ג עננים. ת מוסיף עשי חייבא. א ל"ג מן דביומא עד נעץ. ב ל"ג דרומי; רבותי.

מאמר **הסולם** גער חיה קנה

מצה היא שמורה, מן הקליפות, לבעלה, שהוא **ו'** דהיינו ז"א שה"ס ו' דהויה. ובו, עם הו', **המצה** נעשית **מצוה**.

תשלט) ומאן דנטיר לה וכו': ומי ששומר אותה אל **י"ה** הגנוזים במ"צ מן מצה, כי בחילוף הא"ב של א"ת ב"ש, הם **י"מ ה"צ**, שהמ' של מצה מתחלפת ב**י'** וה**צ'** דמצה מתחלפת על **ה'**. שז"ס י"ה הגנוזים במ"צ דמצה. וצוה הקב"ה לברך אותה את המלכות בשבע ברכות בליל פסח, שהן שבע הנערות שלה, דהיינו ז' כליס חג"ת נה"י דמלכות דאצילות מבחינת האחורים, כנ"ל, הנקראים, שבתי, צדק מאדים, חמה, נגה, ככב, לבנה, וצוה להעביר מהם הקליפות, שהם חמץ ומחמצת, שהם עננים חשכים המכסים על האורות של ז' ככבי לכת,

שנאמר בהם **ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע, חושך כאשר בתחילה.** כי כל כך חזק החושך של עננים שלהם, עד שהאורות שבז' ככבי לכת, אינם יכולים להאיר להם, ומשום זה, לא נודע כי באו אל קרבנה. (ע"כ רעיא מהימנא)

מאמר גער חית קנה

תשמ) רבי שמעון פתח וכו': רש"פ
(דפו"י דף רנ"א ע"ב *) דף רנ"ב ע"א)

ואמר, **גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים. גער חית**, זו היא החיה שנתאחז בה **עשו. קנה**, היינו שלמדנו, שביום שלקח שלמה **את בת פרעה, בא גבריאל ונעץ קנה בים**, ועליו נבנתה עיר רומי. מהו **קנה**, זה הוא הזכר של אותה חיה רעה שנאחז בה עשו, שיש לו צד קטן באחדות הקדושה, וזה הוא הקנה שתקע גבריאל בים הגדול. ומשום זה היא שולטת על העולם ועל ממשלה זו כתוב, קנה וסוף קמלו. **קנה** הוא ממשלה וראש לכל המלוכות. עוד. משום זה נקראת קנה, כי עתיד הקב"ה לשבר אותה, כמו קנה הזה.

פירוש. לילית וסמאל נקראים חית קנה. שהם זכר ונקבה דקליפה, ובהם נאחז עשו. וז"ש, **דא חיה דאתאחד בה עשו.** והזכר דקליפה הוא כמו אמצעי בין הקדושה ובין הקליפה, כי הזכר שנקרא קנה נאחז במלכות הקדושה, ובו נאחזת הנוקבא הטמאה שנקראת חיה. שהיא חכמה דקליפה. וז"ש **קנה, דא דכורא דהאי חיה בישא דאית ליה סטרא זעירא באחדותא דקדושה**, כי הזכר נאחז במלכות דקדושה. **ודא איהו קנה דנעיץ בימא רבא**, ימא רבא היא המלכות, ובה נעוץ קנה, שהוא הזכר דקליפה.

פנחס

עלמא, ועל שולטנו דא כתיב, ש) קנה וסוף קמלו. קנה, שולטנותא וראש לכל מלכוון. תו קנה, דזמין קב"ה לתברא ליה כקנה דא.

תשמא) ת"ח, במצרים איהי שלטא, ומנה נפקו כמה שלטנין לזנייהו, וכלא ברזא דחמץ, כיון דתבר לה קב"ה, אפיק חמץ ואעיל מצה. במה. בחוטא זעירא מכלא, תבר ח' ג חמץ, ואתעביד מצה. אינון אתוון. אלא דתבר ח' דהאי חיה, דאקרי חמץ. וע"ד אקרי חית קנה, דנוח לאתברא כקנה דא. במה אתבר. בחוטא זעירא כנימא, תבר ח' ואתעבר מאיתנה, והוה מצה. וע"ד כתיב, גער חית קנה, גער בה קב"ה, ד ואתבר ח' ה חמץ, ואתעביד ו ה'.

תשמב) וזמין קב"ה. לתברא ליה להוא קנה, כגוונא דא, יתבר רגליה דק' מקנה, וישתאר הנה. ת) הנה יי' אלהים בחזק יבא וזרועו מושלה לו הנה שכרו

מסורת הזהר
ש) (ישעיה יט). ת) (ישעיה מ) שלח אות רצט צ"ק ת"ז בהשמטות ת"ב קלט.

חלופי גרסאות
ג מוסיף מן חמץ. ד ואתעבר ח' חמץ ואתאביד. ה מוסיף מן חמץ. ו מצה.

מאמר **הסולם** גער חיה קנה

תשמא) ת"ח במצרים איהי וכו': בוא וראה, במצרים שולטת אותה חית קנה, וממנה יוצאים כמה ממשלות למיניהן, וכולם הם בסוד **חמץ**, כיון ששיבר אותה הקב"ה, הוציא חמץ והכניס מצה. במה ש**יבר**. היינו בחוט דק וקטן מכל שיבר את **הח'** דחמץ, ונעשו אותיות מצה. והיינו ששיבר אות **ח'** של חיה הזו הנקראת **חמץ**. וע"כ נקראת חית קנה, מפני שקל לשבור אותה כמו קנה זה. במה נשבר. היינו בחוט קטן כשערה שיבר את **הח'** והעבירה מאיתנה ונעשית **מצה**. וע"כ כתוב, **גער חית קנה**, כי גער בה הקב"ה ונשברה **הח'** של חמץ ונעשית **ה'**.

תשמב) וזמין קב"ה לתברא וכו': ועתיד הקב"ה לשבור את קנה ההוא, כעין זה, דהיינו שישבור רגל הק' מן **קנה**, וישאר **הנה**. ש"ש, הנה ה' אלקים בחזק יבא וזרועו מושלה לו **הנה** שכרו אתו ופעולתו לפניו. מהו ופעולתו. היינו הפעולה שבק' ההיא, שישבור רגלה, והיא פעולה לפניו, כי הוא יעביר רגלו של הק' דקנה, ויהיה, **הנה**, ראשון לציון **הנה** הנם וגו'.

פירוש. חית קנה ה"ס זכר ונקבה דקליפה הנאחזים בשמאל בלי ימין, וממשיכים החכמה דשמאל ממעלה למטה, ובזה נסתמים צנורות המלכות. כי הקנה שה"ס הזכר דקליפה נאחז במלכות, בסוד **נעץ קנה בימא רבא** כנ"ל. **וחמץ** ה"ס **חיה**, דהיינו נוקבא דקליפה. וכדי לפתוח צנורות השפע שבמלכות צריכים לשבור הקנה והחיה דקליפה, המכסים אורות המלכות, דהיינו למעט הג"ר דשמאל, ולא תהיה לחית קנה יניקה מהם, ויהיו נפרדים מן המלכות, ואז נפתחים צנורות השפע שבמלכות. וזה נבחן ששיבר רגל **הח'** דחמץ, שהיא חיה דקליפה כי שבירת נה"י דכלים גורמים העלם ג"ר דאורות, והחמץ חזר להיות מצה שמורה לבעלה, דהיינו ששפע החכמה לא יאיר בה, אלא בבחינת ו"ק דחכמה, דהיינו ממטה למעלה, שאז אין יניקה לחית קנה ושמורה לז"א בעלה. וכן נבחן שנשבר הרגל מן ק' דקנה, שהוא הזכר דקליפה הנעוץ במלכות. ומן **קנה** נעשה **הנה**. שהסו"ה **הנה שכרו** אתו, כי אחר שנשברה רגל הק' מתגלה **שכר** הצדיקים.

וזה אמרו, **אלא דתבר ח' דהאי חיה דאקרי חמץ**, דהיינו שמיעט הג"ר דשמאל, שבזה נשברה רגל **הח'** דחמץ. אמנם מיעוט הזה אפשר לעשות או ע"י גילוי מנעולא שהיא המלכות דמדת הדין, שהיא כח גדול הממעטה גם מו"ק דחכמה, דהיינו אפילו מהמשכת החכמה ממטה למעלה, ואפשר למעטה ע"י גילוי מפתחא, שאז מתמעטת החכמה רק מג"ר ונשארת בו"ק, כמ"ש לעיל (לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש, **בחוטא זעירא מכלא תבר ח' חמץ**, דהיינו במפתחא שהיא מיעוט קטן, בה שבר **הח'** דחמץ, וע"כ **ואתעביד מצה אינון אתוון**, שאותיות **חמץ** נתהפכו **למצה**, כלומר, שנשאר בה ו"ק דחכמה

פנחס

אתו ופעולתו לפניו. מאי ופעולתו. דא ז פעל ח דההיא ק' דיתבר לה, ט ואיהי י פעולה לפניו, איהו יעבר כ רגליה, ויהא הנה א) ראשון לציון הנה הנם וגו'.

רעיא מהימנא

תשמג) *) רבי שמעון פתח ואמר, גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים. גער חית קנה, דא ל קנה דאתאחד ביה עשו, דאיהי מ קרתא דרומי רבתא, דנעץ נ גבריאל קנה בימא ס רבא, ובנו עליה כרך גדול ע דרומי. קנה דחמץ. וכד ייתי פורקנא לישראל, יתבר ליה. **) ה"ד גער חית קנה עדת. ומתעבר מיד חמץ מעלמא. מחמצת דיליה פ רומי. ויתגליא צ מצה בעלמא, דאיהי בי מקדשא דבית ראשון ובית שני.

תשמד) אמר ק ר"מ, דאינון לקבל בת עין ימין, ובת עין שמאל. ואינון ר לקבל ש רומי רבתי, רומי זעירא. לקבל תרין עננין, דמכסיין על בת עינא ימינא ושמאלא. ואינון לקבל שאור וחמץ. ת ועד דאלין א יתבערון מעלמא ב בל יראה ובל ימצא חד מנייהו, בית ראשון ושני לא יתגליין בעלמא.

מסורת הזהר
א) (ישעיה מא) מצורע כא צ"ר.

חלופי גרסאות
ז פעולה דההוא חמץ. ח ל"ג דההיא. ט וההיא. י פעלה. כ רגלה. ל קינא. מ ל"ג קרתא דרומי; רומי רבתי וול"ג קרתא; קרתא רבתי. נ קינא וול"ג גבריאל; מיכאל. ס ל"ג רבא. ע ל"ג דרומי. פ ל"ג רומי; מוסיף רומי המרשעת; וכו'. צ ל"ג מצה. ק בוצינא קדישא. ר מוסיף לקבל (ליה) משנה; לחם משנה. ש בבל רבתי בבל זעירא. ת ועוד. א יתעברון. ב בבל.

הנקראת מצה. כיון שלא היה מיעוטו קשה מבחינת מנעולא. ויחד עם שבירת רגל של הח' דחמץ שהיא נקבה דקליפה, נשברה ג"כ הרגל דק' דקנה, שהוא הזכר דקליפה. וז"ש, **כגוונא דא יתבר רגליה דק' מקנה וישתאר הנה,** דהיינו שיפרד הקנה ממלכות והמלכות תשאר שמורה לבדה, כי המלכות נקראת **הנה.** וז"ש **הנה ה' אלקים בחזק יבא** וגו' **הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.** כי אחר שנשבר הקנה, ונפרד ממלכות אז נפתחו צנורות השפע שבמלכות ומתגלה שכר הצדיקים. שז"ס הנה **שכרו** אתו ופעולתו לפניו. ושואל **מאי ופעולתו,** ומשיב, **דא פעל דההיא ק' דיתבר לה,** כי שבירת רגלה של הק' ה"ס **ופעולתו לפניו.** כי השכר ופעולת המיעוט דג"ר באים יחד. **ואיהי פעולה לפניו,** כלומר כי הג"ר נקרא פנים, ופעולת המיעוט הנעשה בג"ר נבחן לפעולה בפניו, וע"כ אומר הכתוב ופעולתו לפניו. ואז יקוים **ראשון** לציון וגו'.

תשמג) **רבי שמעון פתח** וכו': רש"פ **ואמר, גער חית קנה עדת אבירים בעגלי** (דפו"י דף רנ"ב ע"א *) דף רנ"א ע"ב **) דף רנ"ב ע"א)

עמים. **גער חית קנה,** זהו קנה שנאחז בה עשו, שהוא עיר רומי הגדולה, שנעץ גבריאל קנה בים הגדול, שהוא סוד, שהקנה נאחז במלכות הנקראת ים הגדול, ובנו עליה עיר גדולה רומי. שה"ס ממשלת עשו. והוא קנה הנקרא חמץ. וכשתבא הגאולה לישראל ישבר אותו הקנה. ז"ש גער חית קנה עדת. והחמץ שנמשך מקנה נעבר מיד מן העולם, עם המחמצת שלו דהיינו הנוקבא שלו, שהיא עיר רומי. ויתגלה המצה בעולם, שהיא בית המקדש, דבית ראשון ובית שני, שהם בינה ומלכות.

תשמד) **אמר ר"מ דאיניון** וכו': אמר רעיא מהימנא, שהם, בית ראשון ובית שני, כנגד בת עין ימין ובת עין שמאל, והם כנגד רומי הגדולה ורומי הקטנה, כנגד ב' עננים המכסים על בת עין, שבעין ימין ובעין שמאל, והם כנגד שאור וחמץ. וכל עוד שאלו לא יעברו מן העולם, בל יראה ובל ימצא אחד מהם, הבית ראשון והבית שני לא יוכלו להתגלות בעולם.

פנחס

תשמה) ואסוותא דעננא עינא, דאחשיך לבת עינא ימין ושמאל, מה יהא אסוותא דלהון. נ מרה דעגלא. והיינו ב) שם ירעה עגל ושם ירבץ. שם ירעה עגל, דא משיח בן יוסף, דאתמר ד ביה ג) בכור שורו הדר לו. ושם ירבץ, דא משיח בן דוד. חד אעבר ה רומי רבתי. וחד אעבר ו רומי זעירתא. דמיכאל וגבריא"ל לקבלייהו אינון.

תשמו) ובגין דא ז ח', דאיהו ח חוטא זעירא, תבר ט לה, וייעול ה' באתרהא. דבקדמיתא קנה וסוף קמלו. קנה שלטנותא י דרומי, וסוף לכל מלכין, דעתיד קב"ה לתברא ליה. געיר חית קנה, געיר חיה בישא, ח' מן חמץ, ואתבר רגליה מן מחמצת, דאתמר כ בה ד) רגליה יורדות מות. ועוד געיר חית קנה, יתבר רגל קוף מן קנה, וישתאר הנה. מיד הנה יי' אלהים בחזק יבא, ראשון לציון הנם ולירושלם מבשר אתן. הנה: ס' בתר אלף ומאתן.

תשמז) ואמר בוצינא קדישא, ה) כל הנפש לבית יעקב ששים ושש. ששים, לאתערותא דמשיח ראשון. ושש, לאתערותא דמשיח שני. אשתארו ו' שנים לע"ב לקיים בהו, ו) שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה, דאתמר ז) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה.

מסורת הזהר

ב) (שם כז). ג) (דברים לג) ויקרא עב צ"י. ד) (משלי ה) לעיל אות תשלא צ"ו. ה) (בראשית מו) וירא קמג צ"ב. ו) (ויקרא כה). ז) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט.

חלופי גרסאות

ג מדה. ד ל"ג ביה. ה ל"ג רומי. ו ל"ג רומי. ז ל"ג ח'. ח חוטרא. ט ליה; מוסיף לה ד'. י ל"ג דרומי. כ ביה.

הסולם

מאמר

תשמה) ואסוותא דעננא עינא וכו': והרפואה לעניני העין המחשיכים לבת עין של ימין ושמאל, מה יהיה הרפואה שלהם. היא מרה של עגל. והיינו, **שם ירעה עגל ושם ירבץ. שם ירעה עגל**, זהו משיח בן יוסף, שנאמר בו, בכור שורו הדר לו, שה"ס פני שור מהשמאל. ושם ירבץ, זהו משיח בן דוד. אחד מעביר רומי הגדולה שהוא משיח בן דוד. ואחד מעביר רומי הקטנה שהוא משיח בן יוסף. ומיכאל וגבריאל הם כנגדם. מיכאל כנגד משיח בן דוד וגבריאל כנגד משיח בן יוסף.

פירוש רומי הגדולה ורומי הקטנה הן ב' קליפות כנגד בינה ומלכות דקדושה, והן ב' עננים, ימין ושמאל, שהם זכר ונקבה, המחשיכים על אור החכמה הנמשך מבת עין. והם סוד חית קנה המובא לעיל בזהר (אות תשמ"א) שהם ממשיכים החכמה ממעלה למטה, וע"כ מכסים האורות של המלכות, והרפואה לזה היא למעט הג"ר דשמאל, כמ"ש שם. וז"ש, **מה יהא אסוותא דלהון מרה דעגלא כי** המרה ה"ס דינין דנוקבא הממעטים הג"ר דשמאל, (כנ"ל אות תי"ג ע"ש).

(דפו"י דף רנ"ב ע"א)

געיר חיה קנה

תשמו) ובגין דא ח' וכו': ומשום זה **ח'**, שהיא חוט דק משבר אותה ומביא **ה'** במקומה, ומתהפך החמץ להיות מצה (כנ"ל אות תשמ"א) שבתחילה **קנה** וסוף קמלו. **קנה** הוא ממשלת רומי, שהוא **סוף** לכל המלכים, שעתיד הקב"ה לשבור אותו. געיר חית קנה, היינו געיר חיה רעה, שהיא **ח'** של חמץ, ונשברה רגלה מן **ה ח'** דמחמצת, שנאמר בה ורגליה יורדת מות. ועוד. געיר חית קנה, שישבר רגל **הק'** מן קנה וישאר **הנה**. מיד, **הנה** ה' אלקים בחזק יבא, וגו', ראשון לציון **הנה הנם** ולירושלים מבשר אתן. **הנה** בגימטריא ששים, דהיינו ששים אחר אלף ומאתים, יתקיימו הכתובים הנ"ל, כמ"ש לפנינו. (ביאור הדברים לעיל אות תשמ"ב ולהלן אות תשמ"ט).

מאמר ארבע גאולות

תשמז) ואמר בוצינא קדישא וכו': ואמר המאור הקדוש. **כל הנפש לבית יעקב ששים ושש. ששים** הוא להתעוררות של משיח ראשון

רעיא מהימנא

תשמח) אם כן, ל מה כתיב לעיל ח) רנו ליעקב שמחה. אלא ארבע מ גאולות עתידין למהוי, לקבל ארבע כוסות דפסח. בגין דישראל מפוזרין בארבע פנות עלמא, ואינון דיהון רחוקין נ מאומין, אקדימו לרנו. ס ותניינין, לשתין. ותליתאין, לשתין ושית. ורביעאין לע"ב.

תשמט) ופורקנין אלין, יהון בארבע חיון, בשם ידוד דרכיב עלייהו. הה"ד ט) כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה. ע דלקבלייהו, יתער לתתא ארבע דגלין, ותריסר שבטין. ברזא דידוד מלך, ידוד מלך, י) ידוד ימלוך לעולם ועד. תריסר פ אתוון אינון, לקבל תריסר שבטין, וי"ב אנפין דתלת אבהן, דאתמר עלייהו האבות הן הן המרכבה. ואינון עשר שבטין, אלף שנין. תרין שבטין, מאתן שנין. ומי"ב אתוון, תליין ע"ב שמהן, דאינון ע"ב שנין, בתר אלף ומאתן.

תשנ) ואינון כ"ד, לכל חיה מתלת חיון. כ"ד רזא דיליה, כ) וקרא זה

מסורת הזהר

ח) (ירמיה לא) לעיל אות קצא צ"ב ואות שלט צ"ר ת"ז בהקדמה ז: תי"ג כח: ט) (חבקוק ג) צו כה צ"ג. י) (שמות טו) שלח אות ריא צ"ע. כ) (ישעיה ו) בא סא צ"ח.

חלופי גרסאות

ל דא. מ גליות. נ ל"ג מאומין. ס ותנינן. ע לקבלייהו. פ אנפין.

מאמר **הסולם** אריא גאילות

ראשון, ושש הוא להתעוררות משיח שני נשארו שש שנים למספר ע"ב, שאז תהיה הגאולה, דהיינו אלף שנה, שהוא כל אלף החמישי, שכולו חרב, ודע"ב שנה לאלף הששי. (כנ"ל אות תש"א) לקיים בהם **שש** שנים תזרע שדך, **ושש** שנים תזכור כרמך, דהיינו ב' פעמים שש אחר אלף ושש, ואז ואספת את תבואתה, שיהיה קבוץ גלויות, כי ישראל נקראים תבואה, שנאמר, קדש ישראל לה' ראשית **תבואתה.**

תשמח) **אם כן מה כתיב וכו':** שואל, אם כן שהגאולה תהיה לאלף רע"ב שנה, מה כתוב למעלה, רנ"ו ליעקב שמחה, שמשמע שבשנת אלף רנ"ו תהיה הגאולה. ומשיב, אלא ארבע גאולות עתידים להיות כנגד ארבע כוסות של פסח, שה"ס חו"ב תו"מ, משום שישראל מפוזרים בארבע רוחות העולם, שה"ס חו"ב תו"מ, ואלו שיהיו מאומות הרחוקות, מקדימים להגאל לאלף רנ"ו. והשניים לאלף ומאתים וששים, והשלישיים לאלף ומאתים וששים ושש. והרביעיים לאלף ומאתים וע"ב.

תשמט) **ופורקנין אלין יהון וכו':** וגאולות אלו תהיינה, בד' חיות המרכבה, אריה שור נשר אדם, בשם הוי"ה הרוכב עליהן. ז"ש, כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה. שכנגדם (דפו"י דף רנ"ב ע"א) יתעורר למטה ד' דגלים וי"ב שבטים בסוד ג' הויות, הויה מלך, הויה מלך, הויה ימלוך לעולם ועד, שבהם י"ב אותיות, כנגד י"ב שבטים, וי"ב פנים שבג' אבות, דהיינו ג' קוין חג"ת, שנאמר עליהם האבות הן הן המרכבה. כי ד' חיות הן במרכבה, פני אריה, ושור ונשר ואדם. ובכל אחד ג' קוין חג"ת, הם י"ב פנים. ואלו עשרת השבטים, רומזים לאלף שנים. וב' שבטים רומזים למאתים שנה. ומי"ב אותיות שבג' הויות, תלוים ע"ב שמות. כי אלו י"ב אותיות יש בכל ספירה מחג"ת נה"י דז"א, ונמצא שהם שש פעמים י"ב, שהם ע"ב. שהם ע"ב שנים אחר אלף ומאתים ומכאן הרמז, שאחר אלף ומאתים וע"ב שנה תהיה הגאולה כנ"ל. ודע שכל הקצין המובאים בזוהר, רומזים, שאז עת רצון לקבל תשובתם של ישראל. ואם ישובו יגאלו.

תשנ) **ואינון כ"ד לכל וכו':** והם, הע"ב שמות, כ"ד לכל חיה מג' חיות, חג"ת, כלומר אם תחלק הע"ב בשש ספירות חג"ת נה"י יש י"ב בכל ספירה כנ"ל, ואם תחלק השם ע"ב רק בג' ספירות חג"ת, הרי יש כ"ד בכל ספירה, שג' פעמים כ"ד הם ע"ב. כ"ד, הסוד שלו הוא, וקרא זה אל זה ואמר, שהם ג' כתות מלאכים שלכל אחת כ"ד צורות, שכתה אחת אומרת קדוש וכתה שניה אומרת

רעיא מהימנא

אל זה ואמר. ואינון תלת כתות, מן כ"ד צורות. כת אחת אומרת קדוש, וכת תניינא אומרת צ קדוש, וכת תליתאה אומרת קדוש. מיד אתער שמאלא במ"ב אתוון, דעבד דינא בעמלק.

תשנא) ל) כי יקרא קן צפור לפניך בדרך ק מארי מקרא. בכל עץ, מארי משנה. דאינון כאפרוחים, דמקננין בענפי אילנא. אית דאמרי, בכל עץ, ר אלין ישראל. *) דאתמר בהו, מ) כי כימי העץ ימי עמי. או על הארץ, אלין מארי ש תורה, דאתמר בהו, על הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל. אפרוחים: אלין פרחי כהונה. או ביצים: אלין דזן לון קב"ה מקרני ראמים ועד ביצי כנים. והאם רובצת על האפרוחים, בזמנא דהוו קרבין קרבנין. מה כתיב לא תקח האם על הבנים.

תשנב) חרב בי מקדשא, ובטלו קרבנין, מה כתיב, שלח תשלח את האם. ת וגלו הבנים, והיינו ואת הבנים תקח לך, מסטרא א דא' דאת ו', ב דאיהו עולם ארוך דאתמר ביה נ) למען ייטב לך והארכת ימים, לעולם שכלו ארוך.

תשנג) ובאתר דקרבנין, תקינו צלותין, ומצפצפין בקלין דשירין. בקול דק"ש, לגבי עמודא דאמצעיתא דאיהו לעילא. דהא אימא וברתא בגלותא, ומיד דנחית, קשרין ג לה בברתא, דאיהי יד כהה, למהוי קשיר ו' עם ה', בשית ספיראן. מיד מלחשין לגבי חכמה, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

מסורת הזהר

ל) (דברים כב) ויצא צו צ"ט ז"ח מז ט"ג שמ"ו ט"ד ש"א שי"ג עד ס"א שמ"ו ש"ט ט"ב ש"א. מ) (ישעיה סה) ויחי עז צ"ב. נ) (דברים כב) ויצא צו צ"י.

חלופי גרסאות

צ ל"ג מן קדוש עד קדוש. ק במארי. ר ל"ג אלין. ש משנה. ת ל"ג וגלו הבנים והיינו; מוסיף ואת הבנים תקח לך וגלו. א ל"ג דא'; זא. ב דהיינו. ג ליה.

הסולם

מאמר

קדוש, וכתה ג' אומרת קדוש. שכל זה היא בהארת השם ע"ב, כי ג' כתות ביחד הם ע"ב. מיד מתעורר השמאל במ"ב אותיות דהיינו בהשם מ"ב, העושים דין בעמלק.

מאמר קן צפור

תשנא) **כי יקרא קן וכו':** כי יקרא קן צפור לפניך **בדרך**. היינו בעלי מקרא. **בכל עץ**, היינו בעלי משנה, שהם כאפרוחים המקננים בענפי האילן. ויש אומרים **בכל עץ**, אלו הם ישראל, שנאמר בהם כימי העץ ימי עמי. או **על הארץ**, הם בעלי תורה, שנאמר בהם על הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל (אבות פ"ו) **אפרוחים**, אלו הם פרחי כהונה. או **ביצים**, אלו הם שמזין הקב"ה מקרני ראמים עד ביצי כנים, כלומר שכולל הכל מקטן ועד גדול, **והאם רובצת על**

(דפו"י דף רנ"ב ע"א *) דף רנ"ב ע"ב)

קן הצפור

האפרוחים, היינו בזמן שהיו מקריבים קרבנות, אז מה כתוב, לא תקח האם על הבנים. כלומר, שלא תפריד מיבור האם שהיא השכינה, עם הבנים, שהם ישראל.

תשנב) **חרב בי מקדשא וכו':** חרב בית המקדש, ונתבטלו הקרבנות, מה כתוב, **שלח תשלח את האם**, שהיא השכינה, **וגלו הבנים, והיינו ואת הבנים תקח לך**. כי בעלי קבלה נקראים **בנים**, שהם מצד **הא'** שבמילוי אות **ואו** דשם הוי"ה, שהוא **עולם ארוך**, כי א' זו דמילוי ואו, נמשכת מבינה, שה"ס עולם הבא, שהוא עולם שכולו ארוך. שנאמר בו, **למען ייטב לך והארכת ימים, לעולם שכולו ארוך**.

תשנג) **ובאתר דקרבנין תקינו וכו':** ובגלות, התקינו תפלה במקום הקרבנות, וישראל מצפצפים בקול השירים, בקול קריאת שמע

ט אליהו, באומאה עלך בשמא דידו"ד, ובשמיה מפרש, גלי ליה לכל רישי מארי מתניתין, דישתמודעון ליה, ולא יתחלל יתיר, דאתמר י ביה, צ) והוא מחולל מפשעינו, לית לך צורך למיטל רשו דהא אנא שליחא דמארי עלמא, כ וידענא דאי אנת עביד דא, דיודי לך קב"ה עליה, ויסתלקון ל בנך בגיניה, עילא ותתא. ולא תתעכב למעבד, לא שבוע, ולא חדש, ולא שנה, אלא מיד. מ

קלד) רעיא מהימנא, נ מאני דפסחא, בזמנא דשליט עלייהו ליל שמורים, כלהו צריכים למהוי שמורים, ונטורים מחמץ ושאור בכל שהוא, וכל ס מאכלים ומשקים כלהו נטורין. ומאן דנטיר לון מחמץ ושאור, גופיה, איהו נטיר ע מיצה"ר לתתא, פ ונשמתא לעילא. ואתמר ביה, ק) לא יגורך רע. צ בגין דהא אתעביד גופיה ק קדש, ונשמתיה קדש קדשים. ואתמר ביצר הרע ר) וכל זר לא יאכל קדש, ש) והזר הקרב יומת.

קלה) פסח, דרועא ימינא דאברהם, כסף מזוקק, מאן דערב ביה עופרת, משקר ליה. הכי מאן דערב חמץ או שאור כל שהוא במצה, כאלו משקר ר במוניטה דמלכא. והכי מאן דערב בטפה דיליה שום תערובת, כאילו משקר חותמא דמלכא, דא בדא תלייא.

קלו) ראש השנה, דרועא שמאלא דיצחק, תמן דיני נפשות, ועקדה דיצחק תמן הוה. דעקיד ליה אברהם. קשורא דתפלה דיד, דומיא דעקדה

מסורת הזהר
צ) (ישעיה נג) ויקהל קטו צ"כ. ק) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב. ר) (ויקרא כב) משפטים מג צ"י. ש) (במדבר א) ב"א רעד צ"א.

חלופי גרסאות
ט ל"ג אליהו. י מוסיף ביה לגבי עלמא. כ וידעת. ל מינך. מ בדפו"י כתבו כאן חסר. נ מארי. ס מאני דפסחא. ע ל"ג מיצה"ר. פ ולעילא ול"ג ונשמתא; ונשמתיה. צ בג"ד. ק ל"ג קדש. ר חותמא.

הסולם

מאמר

המשנה אינם מכירים את רעיא מהימנא, אליהו בשבועה עליך, בשם הויה, ובשם המפורש, גלה אותו לכל ראשי בעלי המשנה, שיכירוהו, ולא יתחלל יותר, שנאמר בו, והוא מחולל מפשעינו, אין לך צורך לקבל רשות מהקב"ה, כי אני שליח של רבון העולם, ואני יודע שאם אתה עושה זה, יודה לך עליו הקב"ה, ויתעלו בניך בשבילו, למעלה ולמטה. ולא תתעכב מלעשות לא שבוע ולא חדש ולא שנה. אלא מיד.

מאמר פסח חמץ ומצה

קלד) רעיא מהימנא מאני וכו': רע"מ, כלים של חג הפסח, בזמן ששולט עליהם ליל שמורים שהוא השכינה. כולם צריכים להיות שמורים, שיהיו שמורים מחמץ בשאור בכל שהוא, וכל המאכלים והמשקים צריכים להיות שמורים. ומי ששומר אותם מחמץ ושאור, גופו, הוא שמור מיצר הרע למטה,
(דפו"י דף רפ"ב ע"ב)

פסח חמץ ומצה

ונשמתו שמורה למעלה, ונאמר בה לא יגורך רע. משום שגופו נעשה קדש, ונשמתו קדש קדשים. ונאמר ביצר הרע, וכל זר לא יאכל קדש. והזר הקרב יומת.

קלה) פסח דרועא ימינא וכו': פסח הוא זרוע ימין, שהוא אברהם, דהיינו חסד, כסף מזוקק, מי שמערב בו עופרת משקר בו, כך מי שמערב חמץ או שאור, כל שהוא, במצה, הוא כאלו משקר במטבע של המלך, שהוא המלכות, שנקראת מצה. וכך מי שמערב בטפה שלו שום תערובת, מביאה אסורה, או שמחשב באחרת, כאלו משקר בחותם המלך, שהוא יסוד. כי זה בזה תלוי. שהעשיה למטה, גורם פגם למעלה.

מאמר תפלין של ראש ושל יד

קלו) **ראש השנה דרועא וכו':** ראש השנה הוא זרוע שמאל, שהוא יצחק, ששם דנין דיני נפשות, מי יחיה ומי ימות. ועקדת יצחק

קמג) הכי בגוונא דא מצה, בה מזמנין לשבעה יומין דפסח. מזמנין לשבעה יומין דסכות, בשבעה מיני, דאינון לולב, ואתרוג, וג' הדסים, וב' בדי ערבה. שבועות, קראן נ לון באורייתא. ר"ה יומא דדינא, כל חד במיניה.

קמד) כל מאן דקרא, כל דרגא במיניה, יתקיים ביה, ד אז תקרא ויי' יענה. א"ז, ז' יומין ס דסכות, וחג שמיני עצרת. א"ז, מצה, וז' יומין דפסח. א"ז, סוכה, וז' מינין דלולב, דאינון שלש הדסים, ושני ערבות, לולב, ואתרוג. וכלילן בד', הא חד סרי, כחושבן ה"ו. וצריך לומר הלל עלייהו, הללויה, לאשלמא שם ידוד.

קמה) וצריך לסלקא לה במחשבה, בארבע מינין, ההי"ד ה) אמרתי אעלה בתמר. אעל"ה סימן: אתרו"ג, ערב"ה, לול"ב, הד"ס. ומחשבה שמא מפרש, אשתלים בה ע י"ד, כגוונא די"ד פרקין דידא דימינא, דביה צריך לנטלא לולב. הרי מתן תורה, שבועות, שבעה בשבעה י"ד. בר"ה, י"ד בקול השופר, ובעשר שופרות, פ כדאוקימנא לעילא.

מסורת הזהר

ד) (ישעיה נח) פקודי קצה צ"ג. ה) (שיר ז).

חלופי גרסאות

נ לה; ליה. ס ל"ג דסכות. ע יו"ד. פ דאוקימנא.

מאמר **הסולם**

בניה בשש מלים היחוד, שהם שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שה"ס חג"ת נה"י דז"א, מבחינת הגדלות, והנה הם יורדים אל אמם, שהיא השכינה, וקושרים אותם עמה. בסוד היחוד דבשכמל"ו. וזהו אשר תקראו אותם. דהיינו שתקראו הו"ק דגדלות דז"א שיאירו בהשכינה. שאז תאיר את החסדים ממעלה למטה. שהוא עונתה, כלומר זמן הזווג שלה, כמו שכתוב מועדי. דהיינו אשר תקראו אותם במועדי. שפירושו בעונה שלי.

מאמר ר"ה פסח שבועות סוכות

(קמג) **הכי בגוונא דא** וכו': כך כעין זה, אנו קוראים המוחין מז"א שיאירו בעונתם בהשכינה, במצה, שמזמינים אותה לשבעת ימי הפסח. וכן מזמינים לשבעת ימים של סוכות, שבעה מינים, שהם, לולב, אתרוג, ג' הדסים. וב' בדי ערבה. שבועות, קוראים אותם את המוחין דז"א, בהתורה. ראש השנה, הוא יום הדין. כל אחד במינו.

(קמד) **כל מאן דקרא** וכו': כל מי שקרא, דהיינו שהמשיך מוחין מז"א למלכות, כל מדרגה במינה, כנ"ל, יתקיים בו **אז** תקרא וה' יענה. **אז**, הוא **ז'** ימי סוכות, ויום **א'** של

(דפו"י דף רפ"ג ע"א)

ר"ה פסח שבועות סוכות

שמיני עצרת. **אז**, מצה וז' ימי הפסח. **אז**, סוכה היא **א'** וז' מינים דלולב, שהם ג' הדסים וב' ערבות, לולב ואתרוג. וכלולים בד' מינים דהיינו, הדסים, ערבות, לולב ואתרוג. הרי הם עם ז' הפרטים, י"א, כחשבון **ה"ו**, וצריך לומר הלל עליהם ששם הללויה. דהיינו **י"ה**, כדי להשלים שם י"ה ו"ה.

קמה) **וצריך לסלקא לה** וכו': וצריכים להעלות המלכות בארבע מינים עד המחשבה, שהיא חכמה. ז"ש, אמרתי **אעלה** בתמר. **אעל"ה** הוא סימן, דהיינו ראשי תיבות. **אתרוג ערבה לולב הדס**. ומחשבה היא שם המפורש, דהיינו הויה במילוי אלפין, שהוא חכמה דז"א, שיש בה עשר אותיות יוד הא ואו הא, שעם ד' מינים, נשלם בה חשבון י"ד כעין י"ד פרקים **שביד** ימין דז"א, שהוא חסד, שבו צריך ליטול את הלולב. והרי מתן תורה, דהיינו שבועות. שהוא שבעה בשבעה, דהיינו **ז' ימים בז'** שבועות, שהם בחשבון י"ד, וזהו י"ד רמה, שה"ס קו אמצעי, כמ"ש לפנינו. בראש השנה הם ג"כ **י"ד**, קול השופר, עם ג' פרטים שבו, שהם, אש רוח מים, הם ד', ועם עשרה שופרות, כמו שהעמדנו למעלה, הם י"ד.

בפסח

קמו) בפסח, איהי שכינתא י"ד הגדולה, מסטרא דחסד. בראש השנה, איהי י"ד החזקה, מסטרא דגבורה. במתן תורה, י"ד רמה, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. ותלת זמנין י"ד, מ"ב, ותלת אבהן דתליין מנייהו, סלקין חמשה וארבעים, כחושבן יו"ד ה"א ואו"ו ה"א. בילא"ו יילא"ו צ.

חלופי גרסאות

צ בדפו"י כתבו קפ"ז ב' פקודא ליתן מחצית השקל.

מאמר **הסולם**

קמו) **בפסח איהי שכינתא** וכו': **בפסח, השכינה היא י"ד הגדולה, שהוא מצד החסד. בראש השנה, היא י"ד החזקה, מצד הגבורה. במתן תורה, היא י"ד רמה מצד עמוד האמצעי.**

ר"ה פסח שבועות סוכות

שהוא ת"ת. וג' פעמים י"ד הם מ"ב, ועם ג' האבות חג"ת, שהם תלוים מהם, עולים מ"ה. כחשבון יוד הא ואו הא. בילא"ו יילא"ו.
(דפו"י דף רפ"ג ע"א)

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

זהר שיר השירים חדש

מאמר תפלין דקב"ה מנח לון, וי"ט וחוה"מ

קצז) ל רב המנונא סבא אמר הכי, אלין אינון ימים מ דאקרון טובים. נ ואינון תפילין דרישא, ס דאינון תפילין דקודשא בריך הוא מנח לון, וע"ד אקרון טובים, בגין דאינון נהרין ברישא דקודשא עילאה.

קצח) ובכל אתר, ימים טובים אינון תפילין דרישא, דקב"ה מנח לון. חולו של מועד, דלא אקרי י"ט, אלין תפילין דדרועא, דהא לית לה לסיהרא מגרמה כלום, אלא מנהירו די"ט.

קצט) תפילין דדרועא דאיהי תפלה של יד, לא נהירא אלא מגו נהירו דתפילין של ראש. תפלה דרישא, ימים טובים. תפלה דדרועא, חולו של מועד. ושפיר קאמר, והכי הוא.

מאמר אסור להניח תפלין בחוה"מ

ר) וע"ד, ע חולו של מועד פ איהו לענין עבידתא, כגוונא די"ט. ואצטריך חדוה כגוונא דיליה. ובגין כך, באלין יומין דאינון תפילין דמארי עלמא, אסור

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"ג מן רב הממונא עד דאינון (קראקא). מ נ"א מוסיף ימים טובים (ווינציא). נ נ"א דאינון (מונקאטש). ס נ"א ואינון (קראקא). ע נ"א בחולו (קראקא). פ נ"א אינו אסור בעבידתא ונ"א אינון עבידתא כגוונא (קראקא) נ"א מוסיף איהו לענין עבידתא אינון עבידתא כגוונא (ווינציא).

הסולם

מאמר תפלין דקב"ה מנח לון ויו"ט וחוה"מ

שבהן אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ החכמה היא מלאה דינים בהם, ונעשית מחלוקת בין ימין לשמאל, ואינה נשלמת אלא על ידי מדרגה תחתונה מהם, שהיא ז"א, העולה להם למ"ן, ומיחד הימין והשמאל זה בזה.

מאמר תפלין דקב"ה מנח לון, וי"ט וחוה"מ

קצז) **רב המנונא סבא וכו':** רה"ס אמר כך, אלו המקבלים מג"ר דישסו"ת הנ"ל, הם ימים הנקראים טובים. והם תפלין של ראש, שהם תפלין שהקב"ה מניח אותם כלומר שהם המוחין דז"א הנקראים תפלין, וע"כ נקראים טובים, משום שהם מאירים בראש הקודש העליון, שהוא ז"א.

קצח) **ובכל אתר ימים וכו':** ובכל מקום, ימים טובים הם תפלין של ראש, שהקב"ה מניח אותן, (עי' להלאה אות ר"ה) חולו של מועד, שלא נקרא יום טוב, הם

(דפו"י דף ס"ד ט"ד)

תפלין של הזרוע, שה"ס המלכות, כי אין ללבנה, שהיא המלכות, כלום מעצמה, אלא ממה שמקבלת מאורו של יום טוב, שהוא ז"א.

קצט) **תפלין דדרועא דאיהי וכו':** תפלין של הזרוע, שהן תפלה של יד אינה מאירה אלא מתוך האור של תפלין של ראש. ומפרש, תפלה של ראש היא ימים טובים, דהיינו מוחין דז"א. תפלה של זרוע, היא חולו של מועד, דהיינו מוחין של המלכות. ויפה אמר רב המנונא, וכך הוא.

מאמר אסור להניח תפלין בחוה"מ

ר) **וע"ד חולו של וכו':** וע"כ חולו של מועד, הוא בענין עשית מלאכה, כמו יום טוב. וצריך להיות בשמחה כמו ביו"ט. ומשום זה בימים האלו שהם בחינת התפלין של רבון העולם, דהיינו ימים טובים, אסור להניח בהם שאר תפלין. כי ביו"ט אסור להניח תפלין.

כי

זהר שיר השירים חדש

לאנחא שאר תפילין, דהא אלין יומין, דאינון תפילין עילאין צ שריין על רישיהון דישראל ק קדישין.

רא) רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, צ"ל, תינח תפילין דרישא, דשריין על רישיהון דעמא קדישא בי"ט. תפילין של יד, דאיהי חולו של מועד, איך אנן ר אחדין ש לה.

רב) א"ל, בגין ת דאנן אחדין לה, ואיהי י"ד כהה, אסור למעבד עבידתא בסטרא א דילה, ואצטריך למעבד חדוה, בסטרא דתפילין דרישא.

רג) ועמא קדישא אחדין תפילין ב דמארי עלמא ושריין עלייהו בי"ט ובחולו של מועד, ואסור לאעברא תפילין דמארי עלמא מעל ג רישיהון, ז לאנחא תפילין אחרנין, דאינון דוגמא ודיוקנא לתתא.

רד) למלכא דבעי לנטרא ליה לעבדיה, א"ל עביד ה חותמא כדיוקנא דחותמא דילי, כל זמנא דההוא דיוקנא יתחזי ו עלך, כלא יזעון וידחלון מינך. ז לבתר מגו רחימו עילאה, דקא רחים *) ליה מלכא, יהב בידיה חותמא דגושפנקא עילאה דיליה, כיון דאחיד חותמא עילאה דמלכא בידיה, שביק מניה ההוא דיוקנא דאיהו עבד.

חלופי גרסאות

צ נ"א שראן (קראקא). ק נ"א ל"ג קדישין (כל הדפוסים בשם ס"א). ר נ"א לא אחדין לה ואיהו תפילין ש"י יד כהה א"ל דחולו של מועד אסור למעבד עבידתא בכטרא דיליה אצטרך למיעבד חדוה בסטרא דתפילין דרישא ועמא (מ נקאטש בשם ס"א). ש נ"א ליה ונ"א ל"ג מן לה עד לה (קראקא). ת נ"א דאינון (קראקא). א נ"א דיליה (קראקא). ב נ"א ל"ג דמארי עלמא (דפוסים ראשונים). ג נ"א רישאן (קראקא). ד נ"א ולאנחא (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג חותמא (דפוסים ראשונים). ו נ"א עמך (ווינציא) ונ"א לגבך (קראקא). ז נ"א ל"ג לבתר (קראקא).

מאמר **הסולם** אסור להניח תפלין בחוה"מ

כי אלו הימים, שהם בחינת התפלין העליונות, שורים על ראשיהם של ישראל הקדושים (כמ"ש להלן אות ר"ד ע"ש)

רא) רבי אלעזר שאיל וכו': ר"א שאל לר' שמעון אביו, אמר לו זה נכון בתפלין של ראש, שהם המוחין העליונים דז"א, שהן שורות על ראשיהם של העם הקדוש ביום טוב. אבל בתפלין של יד, שהוא חולו של מועד, ולא יו"ט, איך אנו נאחזים בה.

רב) א"ל בגין דאנן וכו': אמר לו, משום שאנו אחוזים בה, במלכות, שה"ס חולו של מועד, והיא נקראת יד כהה. ע"כ אסור לעשות מלאכה בחול המועד מצדה, וצריכים לעשות שמחה בחול המועד, מצד תפלין של ראש, כלומר מצד שחול המועד מקבל מיו"ט, (דפו"י דף ס"ד ט"ד *) דף ס"ה ט"א) שהוא תפלין של ראש, ע"כ צריכים להיות בשמחה בחול המועד.

רג) ועמא קדישא אחדין וכו': והעם הקדוש אחוזים בתפלין של רבון העולם, והן שורות עליה ביו"ט, ובחולו של מועד, תפלין של ראש, ביו"ט, ושל יד, בחול המועד, ואסור להעביר התפלין של רבון העולם מעל ראשיהם ולהניח תפלין אחרים, שהם דמיון וצורה שלמטה.

רד) למלכא דבעי לנטרא וכו': בדומה למלך, שרצה לשמור את עבדו, א"ל עשה לך חותם כצורת החותם שלי, כל זמן שצורה זו נראית עליך, הכל יזועו ויפחדו ממך. אחר כך מאהבה עליונה, שהמלך היה אוהב אותו, נתן בידו את החותם העליון של טבעתו, כיון שאחז בידו החותם העליון של המלך, עזב אותה צורת החותם שהוא עשה.

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

רה) אי ההוא ח עבד, דחי חותמא עילאה דמלכא, בגין ההוא חותמא דאיהו עביד, ודאי בר קטולא איהו ההוא עבדא, בגין דעביד קלנא בחותמא ט דמלכא, ולא חייש י ליקריה. ובג"כ, אסור לעמא קדישא לדחיא חותמא דמלכא עילאה דשרי עלן, בגין דיוקנא דא כ דאנן עבדין.

רו) האי במועד ובחולו של מועד, וכ"ש בשבת, דכלא שריא עלן, שבת דמעלי שבתא, תפלה של יד. שבת דיומא, תפילין דרישא.

חלופי גרסאות

ח נ"א ל"ג עבד (מונקאטש). ט נ"א מוסיף דמלכא עלאה (קראקא). י נ"א ליקריב (קראקא). כ נ"א דאינון עבדים (דפוסים ראשונים) ונ"א דאינון עבדי (מונקאטש).

מאמר **הסולם** אסור להניח תפלין בחוה"מ

רה) אי ההוא עבדא וכו': אם אותו העבד דחה אותו החותם העליון של המלך, בשביל אותו חותם שעשה בעצמו, ודאי בן מות הוא אותו העבד, משום שעשה בזיון בחותם המלך, ולא דאג לכבודו. ומשום זה אסור לעם הקדוש לדחות חותם המלך העליון השורה עלינו ביו"ט וחול המועד, משום צורה זו שאנו עושים, דהיינו התפלין שאנו מניחים.

ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל (אות קצ"ה) שיש ב' מיני ריח, שיש ריח, דהיינו הארת חכמה ע"י עלית מדרגה תחתונה למ"ן אל העליונה. דהיינו ז"א שעולה למ"ן לישסו"ת, ומיחד ימין ושמאל שלהם, ואז יוצא הריח, ולולא עלית ז"א למ"ן לא היה הריח מגולה שם (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) ויש ריח עליון הנמשך מהמדרגה העליונה מישסו"ת, דהיינו מאו"א עלאין הממשיכים אליהם הארת חכמה סתימאה דא"א. ונתבאר שם, שזה אמור בג"ר דישסו"ת שהם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. אבל ז"ת דישסו"ת, שהחכמה שבהם אינה יכולה להאיר בלי חסדים, אינם יכולים לקבל מריחא עלאה, מחמת שהיא מחוסרת חסדים. וע"כ יש מחלוקת בין ימין ושמאל דישסו"ת ואין החכמה יכולה להאיר שם אלא ע"י עלית מ"ן דז"א, שעם כח המסך דחירק שבו, מיחד ימין ושמאל (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח). גם נתבאר שהמוחין דג"ר דישסו"ת מאירים ביום טוב, ובחולו של מועד בשיעור שמקבלים מיו"ט, שה"ס תפלין דמארי עלמא מניח אותם, שמוחין דיו"ט הם מוחין דז"א מג"ר דישסו"ת, ומוחין דחול המועד, הם מוחין של המלכות שמקבלת מג"ר דישסו"ת. אבל התפלין שאנו מניחים אותם, הם ממוחין דז"ת דישסו"ת, שאין החכמה מאירה בהם, אלא

(דפו"י דף ס"ה ט"א)

ע"י עלית ז"א עם המסך דחירק שבו. וכיון שכח הדין הנמצא במסך דחירק ממנעולא ומפתחא, מתעורר רק ע"י מעשה תחתונים, ע"כ החכמה המתוקנת על ידו, נבחנת, לבחינת תפלין של מעשה התחתונים. כלומר שמעשה התחתונים גרם ליציאתם.

וז"ש (באות ר"ג) **ועמא קדישא אחדין תפלין דמארי עלמא ושריין עלייהו ביום טוב ובחולו של מועד,** שביו"ט ובחול המועד ישראל אחוזים במוחין דג"ר דבינה, שהם נבחנים לתפלין דמארי עלמא מניח אותם. **ואסור לאעברא תפלין דמארי עלמא מעל רישיהון, לאנחא תפלין אחרנין דאינון דוגמא ודיוקנא לתתא,** דהיינו התפלין שאנו מניחים, שה"ס המוחין הנמשכים מז"ת דישסו"ת, ובחנים שהתחתונים עושים איתם, והם **דוגמא ודיוקנא לתתא,** שהוא משום שכח הדין שבמסך דחירק שבקו האמצעי מעוררים התחתונים. וזהו המשל שמביא, בין חותם שהעבד עשה כדוגמת חותם המלך לבין החותם של המלך עצמו. **וז"ש** (באות ר"ה) **ובג"כ אסור לעמא קדישא לדחיא חותמא דמלכא,** שה"ס הארת המוחין דז"א המקבלים מג"ר דישסו"ת המאירים על ישראל ביו"ט ובחול המועד, **בגין דיוקנא דא דאנן עבדין,** דהיינו המוחין המתעוררים עלינו ע"י הנחת התפלין הנמשכים מהארת המוחין דז"א מז"ת דישסו"ת, שאינם מתוקנים זולת ע"י מעשה ידינו, שה"ס כח הדין שבמסך דחירק, המתעורר על ידינו. וע"כ נבחן, שאנו עושים תפלין אלו.

רו) האי במועד ובחולו וכו': זהו במועד ובחול המועד, שאסור להניח תפלין דמעשה ידינו, ולדחות התפלין דמארי עלמא, וכל שכן בשבת שהכל שורה עלינו, שבת של

ליל

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

רז) והכי קא מסדר קב"ה לעמא קדישא רחימא דיליה, בחול אינון תפילין דעבדו דיוקנא דחותמא דמלכא, למהוי נטירין בכל סטרין. בשבת ומועד דאינון יומין ל טבין, ותפילין מ דמארי עלמא ממש. מעברן ההיא דיוקנא, ומנחי תפילין דמארי עלמא. זכאין עמא דא, נ דבידן חותמא עילאה דמלכא.

רח) מאן דמנח תפילין, אצטריך למחדי. ועל דא כתיב, ושמחת בחגך. ס בתפילין דמארי עלמא אצטריך למחדי. וחדוה דא, במועד ובחולו של מועד, בתפילין דרישא, ובתפילין דדרועא.

רט) ביום טוב מההוא ע ריחא עילאה, שמניך טובים, תפילין דרישא. בחולו של מועד, שמן תורק שמך, תפלה של יד, פ דקא סלקא לאתאחדא באורח סתים בתפילין דרישא.

ריי) על כן עלמות אהבוך, ביום טוב בתראה דחג, דהא תפלה של יד אשתלים צ ואתנהיר בשלימו, ולפלגא חולקא לכולא, ק לכל אינון משריין וחיליו

חלופי גרסאות

ד נ"א תפילין ול"ג טבין (קראקא). מ נ"א ל"ג מן דמארי עלמא עד דמארי עלמא (קראקא). נ נ"א דאחידן בחותמא (כל הדפוסים בשם ס"א). ס נ"א מוסיף בתפילין דרישא (קראקא). ע נ"א מ"ח (דפוסים ראשונים) וג"א מוחא (מונקאטש). פ נ"א דהא (קראקא). צ נ"א ואנהיר (קראקא). ק נ"א ל"ג לכל אינון משריין וחיליו דלעלא (כל הדפוסים בשם ס"א)

הסולם

מאמר אסור להניח תפלין בחוה"מ

ליל שבת, שהוא בחינת תפלה של יד שהיא מלכות, כי שבת של היום היא תפלין של ראש, שהוא ז"א, וע"כ ודאי הוא שאסור להניח תפלין.

רז) והכי קא מסדר וכו': וכך מסדר הקב"ה לעם הקדוש, אוהביו, בחול, מניחים התפלין, שעושים צורת החותם של המלך, להיות שמורים בכל הצדדים. שה"ס הארת המוחין דז"א מז"ת דישסו"ת. בשבת ומועד, שהם ימים טובים, ותפלין דמארי עלמא ממש, שה"ס הארת המוחין דז"א מג"ר דישסו"ת המאירים עליהם, אנו מעבירים אותה הצורה דהיינו התפלין שלנו, ומניחים תפלין דמארי עלמא, שממשיכים הארת המוחין דז"א מג"ר דישסו"ת. אשרי הם העם הזה שבידיהם החותם העליון של המלך.

רח) מאן דמנח תפלין וכו': מי שמניח תפלין, צריך לשמוח, וע"כ כתוב ושמחת בחגך. שצריכים לשמוח בתפלין דמארי עלמא. ושמחה זו, היא, במועד ובחול המועד, שה"ס תפלין של ראש, ותפלין של הזרוע, דמארי עלמא.

רט) ביום טוב מההוא וכו': חחר לבאר הכתוב, לריח שמניך טובים שמן תורק שמך (דפו"י דף ס"ה ט"א)

על כן עלמות אהבוך. ואומר, ביום טוב, מאותו הריח העליון, המאיר בג"ר דישסו"ת, **שמניך טובים**, שהוא תפלין של ראש. דהיינו המוחין דג"ר דישסו"ת המאירים בז"א. בחולו של מועד, ה"ס **שמן תורק שמך**, שהוא תפלין של יד, דהיינו המלכות הנקראת שם, שהיא עולה להתאחד בדרך סתום, בתפלין של ראש שהוא ז"א, במוחין דג"ר דבינה.

ריי) על כן עלמות אהבוך: זהו ביום טוב האחרון של החג. שאז נשלמה התפלה של היד, שהיא המלכות, והאירה בשלמות ומחלקת חלק לכל, לכל אלו המחנות והצבאות שלמעלה, דהיינו הנמשכים מז"א, שהם צריכים חסדים, ולכל אלו המחנות והצבאות של מטה, הנמשכים מן המלכות שהם צריכים הארת חכמה. וע"כ **עלמות אהבוך**, שהם, המחנות והצבאות שלמעלה, ועולמות ומחנות וצבאות שלמטה.

פירוש. בז' ימי החג, המלכות מחלקת ומשלמת לצבאות שלמטה הצריכים הארת החכמה. כי אז הזמן של המשכת הארת החכמה. ובאחרון של החג, דהיינו בשמיני עצרת, המלכות ממשכת ומשפעת חסדים. ואז נשלמים הצבאות של מעלה הנמשכים מז"א. וז"ש,

ביום

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

זהר שיר השירים חדש

דלעילא, ולכל אינון משריין וחילין דלתתא. וע"ד עלמות ר אהבוך, אינון משריין וחילין דלעילא, עולמות ש ומשריין וחיילין דלתתא.

מאמר ג' ריחות

ריא) **פתח ריש ואמר, כתיב** כ) **וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו', מה חמא יצחק, דאע"ג דההוא מיכלא ומשתיא קא אייתי ליה יעקב, לא ברכיה, עד זמנא דארח באינון לבושין.**

ריב) **הכא אית לאסתכלא, דהא אינון לבושין לא הוו דידיה דיעקב, דהא אורייתא אסהידת, דכתיב,** ל) **את בגדי עשו בנה הגדול, והכא כתיב את ריח בגדיו,** ת **וכי בגדיו הוו, ריח הבגדים מיבעי ליה, מאי בגדיו.**

ריג) **אלא, בגדיו ודאי הוו אינון לבושין ממש, ולאו דעשו. ואע"ג דכתיב בגדי עשו, בטופסא הוו גביה. כגוונא דא ההוא באר דיתיב עליה יעקב, ויתיב עליה משה, בטופסא הוה לגבי אחרנין, כיון דאתא יעקב אשתמודע בירא למאריה, וסליקו מיא לגביה, וכן לגבי משה.**

ריד) **כגוינא דא, אינון לבושין, בטופסא הוו לגבי עשו, כיון דאלביש לון יעקב, אשתמודעו מאנין למאריהון. מיומא דעביד לון קב"ה, לא סליקו ריחין** א **דילהון, עד זמנא דא** ב **דלביש לון יעקב, דהא אהדרו לבושין לדיוקנייהו.**

מסורת הזהר

כ) (בראשית כז) ב"א תמז תולדות קלד ל) (שם) תולדות קלא ויחי שו משפטים שלז כי תשא יט.

חלופי גרסאות

ר נ"א ומשריין ול"ג אהבוך אינון (ווינציא). ש נ"א חיילין ול"ג ומשריין (קראקא). ת נ"א ל"ג וכי בגדיו הוו (קראקא). א נ"א ל"ג דילהון (דפוסים ראשונים). ב נ"א דאלביש (קראקא).

מאמר **הסולם** ג' ריחות

ביום טוב בתראה דחג, דהיינו בשמיני עצרת, שאז הוא בהמשכת חסדים, דהא תפלה של יד אשתלים, כי בז' ימי החג המשיכה חכמה. ובשמיני עצרת שהמשיכה חסדים, היא נשלמת בכל. וז"ש ולפלגא חולקא לכלא, וכו', הן לצריכים חכמה והן לצריכים חסדים
(עי' זהר פנחס אות כ"ז בכל ההמשך)

מאמר ג' ריחות

ריא) **פתח ר"ש ואמר וכו':** פר"ש ואמר, כתוב, וירח את ריח בגדיו ויברכהו. מה ראה יצחק, שאע"פ שיעקב הביא לו אותו המאכל והמשתה, לא ברכו, עד הזמן שהריח בלבושים האלו.

ריב) **הכא אית לאסתכלא וכו':** ומשיב. כאן יש להסתכל, הרי הלבושים האלו לא היו שלו, של יעקב, כי התורה מעידה, שכתוב, את בגדי עשו בנה הגדול, וכאן כתוב, את
(דפו"י דף ס"ה ט"א)

ריח בגדיו. וכי בגדיו היו, ריח הבגדים היה צריך לומר, מהו בגדיו.

ריג) **אלא בגדיו ודאי וכו':** ומשיב. אלא בגדיו ממש היו ודאי אלו הלבושים, ולא של עשו, ואע"פ שכתוב, בגדי עשו, לתועבה היו אצלו. כעין זה אותה הבאר שה"ס המלכות, שיעקב ישב עליה, ומשה ישב עליה, לתועבה היתה אצל אחרים, כיון שבא יעקב, התודעה הבאר לבעליה, ועלו אליו המים. וכן אצל משה. בטופסא, פירושו לתועבה, כי על סחבות, מתרגם טפסן, דהיינו בגד מתועב (ירמיה ל"ח ר"ב).

ריד) **כגוונא דא אינון וכו':** כעין זה לבושים אלו, לתועבה היו אצל עשו, כיון שלבש אותם יעקב, התודעו הלבושים לבעלם. מיום שעשה אותם הקב"ה, לא העלו ריחם עד אותו זמן שלבש אותם יעקב, שה"ס הקו
האמצעי

ענייני שביעי של פסח

מתוך ספר הזהר עם פירוש הסולם

ויגש

נג) פתח ההוא יודאי אבתריה, ואמר, [א] ואכלת ושבעת וברכת את ה' [מ] אפקיך וכי לא [ב] מברכינן ליה לקב"ה, עד [ג] לא ניכול, והא אית לן [ל] לאקדומי בצפרא, [ה] ולסדורי [ו] שבחא [ז] דיליה כדקא יאות, ולברכא בשמיה, עד לא יברך לאחרא בעלמא, וכתיב [ב] לא תאכל על הדם, [ח] אסור ליה למיכל, עד לא יברך למאריה, והשתא כתיב ואכלת ושבעת וברכת.

נד) אלא, דא ברכתא דצלותא דיחודא, ודא ברכתא דמזונא, לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא, [ט] שבע כדקא יאות. [י] וכדין בעי לברכא ליה כדקא יאות, דההיא דרגא דמהימנותא, יתרוי, [יא] ויברך, ויתמלא חידו מחיין דלעילא, כמה דאצטריך, [יב] בגין למיהב [יג] לן [ל] מזוני.

נה) דהא [יט] קשין [יט] מזונא דבר נש קמי קב"ה, כקריעת ים סוף, מ"ט. בגין, דמזונא [יז] דעלמא [יח] דלעילא הוא, דתנן בני חיי ומזוני וכו', ובגין כך, [יט] קשיין קמיה מזוני דעלמא, דהא [ג] במזלא תליא מילתא, דמניה נפקי מזוני, וחיי, ובני, ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימא, עד דיתברך איהו.

מסורת הזהר

א) (דברים ח') ח"א רח. ח"ב קנב. קנג: קנז.: ח"ג רע: רעד. ב) (ויקיא י"ט) ח"ב קכב. רטו: ח"ג פז: ג) **מזלא:** ב"ב ע"א צ"ב.

חלופי גרסאות מ אלקיך וגו'. כ מברכין. ג דניכול ונשבע (אה"ל). ל לקדומי. ה ולסדרא. ו שבחיה כדקא יאות (ר"א ואה"ל). ז דמאריה. ח אסיר. ט שובע (אה"ל). י ובגין לברכא (אה"ל). יא ויתברך. יב ל"ג. בגין. יג ליה. יל מזונא. יט קשיין. יז מזוני. יז עלמא. יח לעילא. יט קשין קמי קב"ה.

הסולם

מאמר — ואכלת ושבעת וברכת

נג) פתח ההוא יודאי וכו': פתח אותו יהודי אחריו, ואמר, ואכלת ושבעת וברכת וגו', שואל, וכי אין אנו מברכים את הקב"ה מטרם שאנו אוכלים והרי יש לנו להקדים בבוקר ולסדר שבחו כראוי. מטרם שמברכים לאחר בעולם. וכתוב, לא תאכלו על הדם, שדרשו, שאסור לאכול מטרם שמברך לרבונו. ועתה כתוב, **ואכלת ושבעת וברכת.** שמשמע, שאין לברך אלא אחר האכילה.

נד) אלא דא ברכתא וכו': ומשיב, אלא זה, שאנו מברכים קודם האכילה, הוא, ברכת התפלה ליחוד זו"ן, וזה, שלאחר האכילה, הוא, ברכת המזון. וצריכים לב' דברים, א) להראות שבע למדרגת האמונה, שהיא הנוקבא, כראוי. ב) ואז צריכים לברך אותה כראוי, כדי שאותה מדרגת האמונה תתרוה ותתברך ותתמלא שמחה מחיים העליונים כפי שצריך, כדי שתתן לנו מזונות.

נה) דהא קשין מזוני וכו': כי קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה הטעם, הוא, משום שמזונות העולם (דפו"י דף ר"ז ע"ב) מלמעלה הם. מז"א, בסוד המסך דחירק שבקו אמצעי, (כנ"ל ב"א דף קע"ז אות קצ"ח) כי למדנו, בנים חיים ומזונות אין הדבר תלוי בזכות אלא הדבר תלוי במזל. ומשום זה קשים לפניו מזונות העולם, משום שהדבר תלוי במזל, שממנו יוצאים בנים חיים ומזונות, וע"כ קשה לפניו מזונות העולם, כי אינם ברשותו מטרם שהוא מתברך מן המזל.

ביאור הדברים. כי בתחילה היתה הנוקבא גדולה וזכה כמו ז"א, והיתה דבוקה בו מאחוריו. אלא שהמוחין לא היו מאירים אז בנוקבא, מחמת חסרון לבוש דחסדים, ולא היתה משפעת כלום לתחתונים, (כמ"ש לעיל ב"א דף ק"ד ד"ה את, ע"ש) ועל כן מיעטה הנוקבא את עצמה, בסוד נקודה תחת יסוד דז"א, שפירושו שנכללה במסך דחירק שבקו האמצעי שמחזה ולמטה דז"א, ונסרה לפרצוף נפרד ממנו. שמחמת מיעוט הזה אין לה עוד מעצמה שום אור, וצריכה לקבל הכל מלמעלה, דהיינו מז"א, (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר, ע"ש).

וזה אמרו, **בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא**

ויגש

נו) כגוונא דא [ח] זיוגין דעלמא, קשין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון, לא [כ] משמש כלום, וכ"ש אלין [ג] מלין [ל] דקיימין לעילא באתר אחרא, ועל דא אצטריך לאתברכא.

נז) ת"ח כל זווגין דעלמא, קשין [ס] קמיה האי דרגא, בגין דכד [י] האי זווגא קדישא אשתכח, כל [*)] נשמתין [ז] נפקין, מגו האי מזלא לעילא, דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק, וכד תיאובתא אשתכח מלרע לעילא, כדין פרחין נשמתין, ואתייהיבו כלהו כלילן דכר ונוקבא [ח] כחדא, בהאי דרגא. ולבתר איהו פריש לון, כל חד וחד לאתריה כדקא חזי ליה. ולבתר קשין קמי האי דרגא, לחברא לון [ט] כקדמיתא, בגין דלא מתחברן, בר [י] כאינון ארחי דב"נ וכלא לעילא תליין.

חלופי גרסאות ח זווגין. כ משמשי. ג מלי. ל דקיימן. ס קמי. י ל"ג האי. ז נפקי. ח ל"ג כחדא. ט כדקדמיתא. י באינון.

תליא מילתא, שהרי בזמן שהיתה הנוקבא גדולה וזכה כמו ז"א, **לא יכלה להשפיע בני חיי ומזוני לתחתונים,** כנ"ל, **אלא במזלא תליא מילתא, שהדבר תלוי** בז"א, **שיסוד שלו נקרא מזל, דהיינו שצריכה להכלל במסך דחירק שביסוד** דז"א, **ואז מתלבש החכמה שלה בחסדים, ויכולה להשפיע בני חיי ומזוני לתחתונים.** וז"ש **קשין מזונא דבר נש קמי קב"ה** היינו הנוקבא, **כקריעת ים סוף,** מ"ט, **בגין דמזונא דעלמא, דלעילא הוא, דהיינו** שהנוקבא **צריכה לקבל מלמעלה** דהיינו מז"א, **אשר אז היא מחויבת להתמעט** כנ"ל, **וע"כ קשים לפניה מזונותיו של אדם. כי כדי להשפיע מזונות לעולם היא מתמעטת לבחינת לית לה מגרמה ולא מידי.**

וזה אמרו (באות נ"ד) **לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע** וכו'. כי משום זה צריכים לב' דברים א) **לברכא** וכו' **דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויברך ויתמלא חידו מחיין דלעילא בגין למיהב לן מזוני,** דהיינו להמשיך לה עתה, אחר שנתמעטה, כל החיים והטוב של מעלה, דהיינו מז"א, כדי שתתן לנו מזונות. ב) **לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע,** כי בזה שאנו מראים את עצמינו שבע, היא מתנחמת על מיעוטה שנתמעטה בשבילנו.

נו) כגוונא דא זווגין וכו': כעין זה, **קשים לפניו הזווגים שבעולם. והכל,** הן בנים והן חיים והן מזונות **הוא משום שהרקיע וילון אינו משמש כלום, וכל שכן אלו הדברים,** (דפו"י דף ר"ז ע"ב *) דף ר"ח ע"א)

בנים חיים ומזונות, **הנמצאים למעלה במקום אחר, ועל כן נצרכה להתברך.** שתקבל משם.

פירוש. הרקיע וילון, ה"ס הנוקבא, דלית לה מגרמה ולא מידי, אחר שנתמעטה, (כמ"ש בזהר פנחס דף רל"ט: ע"ש) וז"ש **וכלא, בגין דרקיע וילון לא משמש כלום,** דהיינו שנתמעטה עד **דלית לה מגרמה ולא מידי,** וע"כ צריכים להראות עצמו שבע כנ"ל, **וכ"ש אלין מלין** וכו', וע"כ צריכים לברך אותה שתקבל מעליון.

נז) ת"ח כל זווגין וכו': בוא וראה כל הזווגים **שבעולם, קשים לפני מדרגה הזו,** דהיינו הנוקבא, **משום כשנעשה הזווג הזה,** להוליד **נשמות, יוצאות כל הנשמות מן מזל הזה שלמעלה, שהוא נהר הנמשך ויוצא** מעדן, דהיינו יסוד דז"א, **וכשההשתוקקות נמצא** להמשיך ממטה **למעלה,** דהיינו להמשיך הארת החכמה, שאינה נמשכת רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ר"ה מחלוקת) **אז פורחות הנשמות** אל הנוקבא, **ונעשות כולן באותה המדרגה כלולות זכר ונקבה יחד. ואחר כך הוא מפריד אותם כל אחד ואחד למקומו כראוי לו. ואחר כך קשה לפני מדרגה הזו לחזור ולחבר אותם זכר ונקבה, כבתחילה. משום שאינם מתחברים רק כאלו האורחות של בני אדם, והכל תלוי למעלה.**

פירוש. כמו שנתבאר לעיל (באות נ"ה ד"ה ביאור) **אצל הנוקבא, שמתחילה נאצלה גדולה כמו** ז"א **ודבוקה באחוריו, ואחר כך ע"י שנכללה במסך דחירק** דז"א **ננסרה לפרצוף נפרד ממנו, כן הוא בנשמות בני אדם הנולדות מן הנוקבא, שמתחילה כשמקבלים מהארת השמאל שבנוקבא**

ויגש

נח) ועל דא ק קשין קמיה כקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא, לאתפתחא ביה שבילין, לעילא איהו, וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתבקע ואתפתח.

נט) ובג"כ, כלא תליא לעילא, ובעינן לברכא ליה, ולמיהב ליה תוקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא, ויתתקף כדקא חזי, ועל דא כתיב, וברכת את ה', את דייקא.

חלופי גרסאות ק קשיין.

מאמר **הסולם** ואכלת ושבעת וברכת

שבנוקבא, שהיא הארת חכמה, נמצאים כל זכר ונקבה של הנשמות דבוקים זה בזה מאחוריהם ואחר כך הנוקבא מאירה להם המסך דחירק, ואז הם נפרדים זה מזה.

וז"ש **כד תיאובתא אשתכח מלרע לעילא**, דהיינו כשנמשך הארת החכמה שבשמאל ממטה למעלה כמ"ש לעיל, **כללהו כלילן דכר ונוקבא כחדא**, דהיינו שדבוקים זה בזה מאחוריהם כמו הנוקבא שדבוקה באחורי ז"א בעת שהיא בהארת השמאל. **ולבתר איהו פריש לון**, דהיינו על ידי שמאירה אליהם המסך דחירק, הם נפרדים זמ"ז. כמ"ש אצל הנוקבא, ע"ש. ונודע שתחילת הארת המסך דחירק הוא בכח המנעולא, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ואינה ראויה לקבל מוחין עד שנמתקת בבינה ונתקנה בסוד מפתחא, עש"ה. וז"ש **ולבתר קשין קמי האי דרגא לחברא לון כקדמיתא**, כי מחמת התכללותם במסך דמנעולא אינם ראויים לזווג, **בגין דלא מתחברן בר כאינון ארחי דבר נש**, משום שאין הם מתחברים לזווג, רק אחר שנתקנו בסוד **אורחין**, דהיינו אחר שקבלו המסך דמפתחא המכונה אורחא. כי אז אמא אוזיפת מאנהא לברתא, וכן זכר ונקבה דנשמות בני אדם.

נח) ועל דא קשין קמיה וכו': ועל כן קשים לפניו כקריעת ים סוף, כי קריעת ים סוף היה, כדי לפתוח בו שבילים למעלה, וכמו שנפתחים שבילים ואורחות בו, כן נתבקע ונתפתח.

פירוש. כבר ידעת שהארות המנעולא נקראות **שבילים** בסו"ה ושבילך במים רבים. והארות המפתחא נקראות **אורחות**, בסו"ה וארח צדיקים כאור נגה וכו'. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית עש"ה). **והנה כל** (דפו"י דף ר"ח ע"א) הקושי שבקריעת ים סוף היה, שב' פעולות הפוכות היו בה. שהיה צריך להטביע את המצרים הנמשכים מג"ר דחכמה שבשמאל, שאין זה אלא בכח גילוי המנעולא שה"ס **שביל**. (כנ"ל לך י"ג ד"ה ולפיכך בביאור פעולה ב' מד' הפעולות ע"ש) **והיה צריך להמשיך חיים והצלה לישראל הנמשכים מו"ק דחכמה שבשמאל. שאין זה אלא בגניזו דמנעולא** וגילוי המפתחא, כי אין מוחין נמשכים אלא בסוד המפתחא, **שה"ס ארח** (כנ"ל תולדות דף מ"ו ד"ה ובזה ע"ש).

וזה אמרו. **וע"ד קשין קמיה כקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו**, שקריעת ים סוף היתה לפתוח **שבילים** למעלה, דהיינו לגלות המנעולא כדי להטביע את המצרים, ונמצא שהיו נפתחים שבילים בסוד המנעולא להטביע את המצרים, ואורחות בסוד המפתחא בשביל ישראל. הרי, **וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אתבקע ואתפתח**, כי כלולים כאן ב' פעולות הפוכות זו מזו בקריעת ים סוף, כי כמו שהיו נפתחים **שבילים**, בכח המנעולא, **ואורחות**, בכח המפתחא, כן נבקע הים ונפתח להטביע המצרים ולהציל את ישראל. וז"ס הקושי שבקריעת ים סוף. ואלו ב' פעולות הפוכות הן גם כן בסוד המיעוט של הנוקבא כדי להשפיע מזונות לתחתונים כמבואר לעיל (לך י"ג ד"ה ולפיכך) בפעולה ב' ובפעולה ג' שבד' פעולות עש"ה. וע"כ קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.

נט) ובג"כ כלא תליא וכו': וע"כ הכל תלוי למעלה, כי לית לנוקבא מגרמה ולא מידי, אחר שנתמעטה, **וצריכים לברך אותה**, וליתן לה חוזק מלמעלה, כדי שתתברך ותקבל מלמעלה מז"א, **ותתחזק כראוי**, וע"כ כתוב, **וברכת את ה'**, המלה **את** הוא בדיוק, הרומזת על הנוקבא הנקראת **את**.

ולגבי

ויגש

ס) ולגבי האי אתר, אצטריך לאחזאה קמיה, [ח] שבעא ונהירו דאנפין, ולגבי סטרא אחרא, בזמנא דאיהי שלטא בעלמא, בעי לאחזאה קמיה כפנא, וההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי לאחזאה קמיה כפנא, ולא [כ] שובעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא, ועל דא, ואכלת ושבעת וברכת את ה' [ג] אלקיך. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, והכי אצטריך.

סא) אמר רבי יהודה, זכאין אינון צדיקייא, דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא, בגין דידעי ליחדא יחודא, ומקרבי קורבא, לאסגאה שלמא בעלמא, דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא, כיון [ל] דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא, כדין אסגיאו שלמא [ה] בעלמא, וחידו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף, וכלהו שבטין אשתכחו כחדא ביה ביוסף, וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא, כמה דאוקימנא דכתיב ויגש אליו [ו] יהודה.

סב) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, [א] פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא חזי, קב"ה ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם, דיהא מלכא על כלא.

סג) והאי בר נש, מתפרשן מניה בעלמא, כמה זינין, מנהון צדיקיא, ומנהון רשיעיא, מנהון טפשין, ומנהון חכימין, וכלהו אתקיימו בעלמא, עתירין ומסכנין. וכלהו בגין [ז] למזכי אלין באלין, [ח] למזכי צדיקיא עם

מסורת הזהר
א) (תהלים קי"ב) ח"ג קנג:

חלופי גרסאות ח שובעא (אה"ל). כ שבעא. ג מוסיף אלקיך וגו'. ל דאתקרבו. ה ל"ג בעלמא. ו מוסיף יהודה ויאמר וגו'. ז לאזני. ח למזני.

הסולם

מאמר ולא יכול יוסף להתאפק

ס) ולגבי האי אתר וכו': ואל המקום הזה, דהיינו הנוקבה, צריכים להראות לפניה שובע והארת הפנים (כמ"ש לעיל בדף י"ח ד"ה וזה אמרו לאחזאה) שצריכים ב' דברים ע"ש. **ואל הסטרא אחרא, בזמן שהיא שולטת בעולם, צריכים להראות לפניה רעב, כי מדרגה ההיא דס"א, הוא רעב, וראוי להראות לפניה רעב ולא שובע, כי השובע אינו שולט בעולם** בסבתה, **וע"כ כתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך.** כי בזמן שליטת הקדושה יש שובע בעולם. **אמר ר' אלעזר, כן הוא בודאי וכן צריך להיות.** דהיינו שהשובע יתגלה עם שליטת הקדושה והרעב עם שליטת הס"א.

סא) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, **אשרי הם הצדיקים שקרבתם** זה לזה **מביא שלום בעולם, משום שיודעים ליחד היחוד ולעשות קרבה להרבות שלום בעולם. כי יוסף ויהודה, כל עוד שלא נתקרבו זה לזה, לא** (דפו"י דף ר"ח ע"א)

ולא יכול יוסף להתאפק

היה שלום, כיון שנתקרבו ביחד יוסף ויהודה, אז נתרבה השלום בעולם. ונתוספה שמחה למעלה ולמטה בעת שנתקרבו יהודה ויוסף, וכל השבטים היו נמצאים יחד עם יוסף. וקרבה ההיא הרבתה שלום בעולם, כמו שבארנו, שכתוב, ויגש אליו יהודה.

מאמר ולא יכול יוסף להתאפק

סב) ולא יכול יוסף להתאפק וגו': רבי חייא פתח ואמר, פזר נתן לאביונים וגו'. בוא וראה, הקב"ה ברא העולם, והמשיל את האדם עליו, שיהיה מלך על הכל.

סג) והאי בר נש וכו': ואדם הזה, נפרדים ממנו בעולם כמה מינים, מהם צדיקים מהם רשעים, מהם טפשים מהם חכמים, וכולם כל ארבע מינים הללו, מתקיימים בעולם עשירים ועניים. וכולם הוא, כדי שיזכו וייטיבו אלו עם אלו, שייטיבו הצדיקים עם הרשעים

בשלח

צה) *) ש) ויסר את אופן מרכבותיו. ר"ש פתח, ת) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל ת"ח, קב"ה בכולא אתחזי שלטנותא דיליה, ושלטניה די לא תעדי לעלם ולעלמי עלמין.

צו) ועביד שולטנותא באבהן, נטל לאברהם, וקיים ביה עלמא, דכתיב א) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ואוקמוה. נטיל יצחק, ושתיל ביה עלמא, דאיהו קיים לעלמין, הה"ד ב) ואת בריתי אקים את יצחק. נטל יעקב, ואותביה קמיה, ואשתעשע בהדיה, ואתפאר ביה, הה"ד ג) ישראל אשר בך אתפאר.

צז) ות"ח, יעקב אחיד באילנא דחיי, דלית ביה מותא לעלמין, דכל חיין בההוא אילנא אשתכללו, ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה. ובג"כ, יעקב לא מית. ואימתי מית, בשעתא דכתיב ד) ויאסוף רגליו אל המטה. המטה. א כד"א ה) הנה מטתו שלשלמה, בגין ב דבהאי מטה כתיב, ו) רגליה יורדות מות, ובג"כ ויאסוף

מסרת הזהר

ש) ח"ב מט. נ. ת) (יחזקאל א') חיי שרה מ"ב צ"ב. א) (בראשית ב') הקסה"ז מ"ח צ"ד.
ב) (שם י"ז) נח נ"ז צ"א. ג) (ישעיה מ"ט) הקסה"ז קמ"ח צ"ג. ד) (בראשית מ"ט) ויחי רנ"ז צ"א.
ה) (שה"ש ג') ב"א שמ"ג צ"א. ו) (משלי ה') ב"א שכ"ח צ"ב.

חלופי גרסאות

א כדקאמרינן. ב דהאי מטה דכתיב.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

ויסר את אופן מרכבותיו

צה) ויסר את אופן מרכבותיו: ר' שמעון פתח, וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. מקרא זה בארוהו, ולמדנו. אבל בוא וראה, הקב"ה מראה בכל דבר את הממשלה שלו, וממשלתו לא תסור לעולם ולעולמי עולמים.

צו) ועביד שולטנותא באבהן וכו': ועושה ממשלה בהאבות. לקח את אברהם וקיים בו את העולם, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ובארוהו, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, שבו נתקימו שמים וארץ. לקח את יצחק ושתל בו את העולם, שיהיה קיים תמיד. ז"ש ואת בריתי אקים את יצחק. לקח את יעקב והושיבו לפניו, והשתעשע עמו, והתפאר בו, ז"ש ישראל אשר בך אתפאר.

צז) ות"ח, יעקב אחיד וכו': ובוא וראה, יעקב אחוז בעץ החיים, שאין בו מות לעולם, שכל החיים נשתכללו באילן הזה, והוא נותן חיים לכל אלו שהם נאחזים בו. ומשום זה, יעקב לא מת. ומתי מת, הוא בשעה שכתוב, ויאסוף רגליו על המטה. **המטה**, הוא כמו שאתה אומר הנה **מטתו** שלשלמה, שהיא המלכות, ומשום שבמטה הזו כתוב, רגליה יורדות מות, וע"כ ויאסוף רגליו אל המטה כתוב, ואז ויגוע ויאסוף אל עמיו. אבל כל עוד שהיה

(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

נאחז בעץ החיים, שהוא ז"א, לא מת. כי אין מיתה אלא מצד המלכות, כמבואר. ועשה הקב"ה את יעקב לבחיר האבות. זהו שכתוב, יעקב אשר בחרתיך.

ביאור הדברים. ותחלה נבאר הכתוב, וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות, שר"ש פתח בו, שלכאורה תמוה, איזה יחס יש להכתוב הזה עם הכתוב ויסר את אופן מרכבותיו. ולא עוד אלא שר"ש אינו מזכירו עוד בכל המשך המאמר. והענין הוא, כי אחר הכתוב הנ"ל, כתוב, ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן. והפירוש הוא, כי החיות הם בחג"ת דז"א עד החזה, והאופנים הם מחזה ולמטה בנה"י דז"א, ששם הנוקבא דז"א. ובנוקבא דז"א יש ב' נקודות א' נקודה הממותקת בבינה שהוא רחמים. ב' נקודה דמדת הדין דצמצום א' הבלתי ממותקת. הראשונה נקראת מפתחא, והשניה מנעולא (כנ"ל בהק' סה"ז דף מ"ז ד"ה גו אינון) ע"ש. ומצד הנקודה השניה אין המלכות ראויה לאור עליון כי הצמצום רוכבת עליה. וכל המוחין שמקבלת הוא רק בבחינת הנקודה הראשונה הנקראת מפתחא, כמ"ש שם. ולפיכך נגנזה נקודה השניה בתוך הראשונה, ונקודה הראשונה היא מגולה, והיא שולטת. וע"י תקון זה המלכות ראויה לקבל מוחין עש"ה .

וזסו"ה

בשלח

רגליו אל המטה כתיב, כדין ויגוע ויאסף אל עמיו. ועבד קב"ה ליעקב שלימו דאבהן, הה"ד ז) יעקב אשר בחרתיך.

צח) יז ג ת"ח, כל משריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, כלהו אחידן אלין באלין, דרגין בדרגין, אלין עלאין ואלין תתאין. וחיוותא קדישא עלייהו, וכלהו אוכלוסין ומשריין, כלהו נטלין תחות ידהא, על מימרהא נטלין, ועל מימרהא שראן.

מסרת הזהר
ז) (ישעיה מ"א) ויצא י"א צ"א.

חלופי גרסאות
ג ל"ג כל אות צ"ח.

דרך אמת יז זהו דרשת ר"ש על פסוק וירא החיות וגו' וכל מה שיש בינתים אינו מהענין כלל.

מאמר **הסולם** ויסר את אופן מרכבותיו

וזסו"ה והנה אופן אחד בארץ אצל החיות. כלומר שאע"פ שיש ב' נקודות במלכות, כמ"ש להלן ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן, שאופן דמנעולא גנוזה בתוך אופן דמפתחא, מ"מ אינה משמש בה רק אופן א', שהוא מפתחא ואופן השני אינו ניכר כלל.

וז"ש ר"ש פתח, וארא החיות והנה אופן אחד בארץ, ופתח בזה את המקרא, ויסר את אופן מרכבותיו, שבאיזה אופן אמור, היינו באופן דמפתחא, שבתקונו תלוים כל המוחין דמלכות, ומכ"ש הס"א המקבלת ממנה, וכשרצה לאבד את המצרים, הסיר את תקון הזה. וז"ש ויסר את אופן מרכבותיו. ובזה פירש הכתוב בדרך כלל. ואח"כ הולך ומפרש הדברים בפרטיות.

ותחילה מבאר סוד המרכבה העליונה שהיא שורש כל המרכבות, שהם חג"ת דז"א והמלכות שמחזה ולמעלה דז"א. שה"ס האבות הם המרכבה. וז"ש ועביד שולטנותא באבהן, דהיינו הבינה, עשתה ממשלה בחג"ת דז"א. שהם רגלי המרכבה שלה. וז"ש נטל לאברהם וקיים ביה עלמא. כי אברהם, ה"ס קו ימין, שה"ס החסד דז"א, שבו מתקיים העולם שהוא המלכות, כי כל עוד שהחכמה שבה אינה מתלבשת בחסד דז"א אין לה קיום, כנודע. נטל ליצחק ושתיל ביה עלמא, כי יצחק הוא קו שמאל שה"ס גבורה דז"א שממנו נבנה המלכות, כי המלכות נבנה מקו שמאל דז"א, הרי שיצחק שתל אותה ואברהם רק קיים אותה, שהלבישה בחסדים. נטל יעקב ואותביה קמיה, לפניו באמצע, כי יעקב הוא קו האמצעי, ת"ת דז"א, המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל ומקיים הארת שניהם. וז"ש, ואשתעשע בהדיה ואתפאר ביה. כי לולא קו האמצעי לא היה אור בבינה (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

ועתה מבאר הנוקבא וההפרש בינה לקו אמצעי, שהוא יעקב, וז"ש, יעקב אחיד באילנא דחיי, כי הוא אחוז בבינה ששם החיים, והוא נקרא עץ החיים. ובגין כך יעקב לא מית, שאין אחיזה בו לס"א, לבד כשיתחבר עם הנוקבא, יש אחיזה בו מחמת הנוקבא שנתחברה עמו. וז"ש, ואימתי מית בשעתא דכתיב, ויאסוף רגליו אל המטה, דהיינו שנתחבר עם המטה שהיא המלכות, ואז מת. בגין דבהאי מטה כתיב, רגליה יורדות מות. כי מפרנסת הס"א שהם מות. שכל מה שיש לס"א מקבלים מן המלכות, שהיא הנוקבא דז"א. ונתבאר בזה ד' רגלי המרכבה העליונה, שהיא בינה, שהם חג"ת דז"א, והנוקבא המקבלת מהם. והם נקראים ג"כ ד' חיות. וד' רגלי המרכבה התחתונה שמחזה ולמטה, הם נהי"מ, ונקראים אופנים, מחמת האופן בתוך האופן המתוקן בהם. כי כל החלק שלמטה מחזה דז"א שייכת להנוקבא, המתוקנת באופן.

צח) ת"ח כל משריין דלעילא וכו': בוא וראה, כל המחנות של מעלה, שנמשכות מד' מחנות שכינה, שהם האופנים, וכל המרכבות כולן, אחוזות אלו באלו, מדרגות במדרגות, אלו העליונות ואלו התחתונות, משתלשלות זו מזו ונכללות זו בזו, וחיה קדושה עליהן, שהיא הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, ששם ד' חיות כנ"ל, והנוקבא היא חיה הד', וכל ההמון והמחנות כולן נוסעות תחת ידה, דהיינו רשותה, על פיה תסענה ועל פיה תחנינה. כי כל המרכבות והחיות והאופנים אין להם אלא מה שמקבלים מחיה העליונה הזו.

בשלח

צט) ודא הוא ד חיותא, דכל שאר חיותא, אחידן בה ה ואשתלשלו בגינה ו כמה חיון ז לחיון. ח ואתאחדן דרגין בדרגין, וכלהו עלאין ותתאין אזלין ושאטין בימא, ה"ד ח) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר וגו'.

ק) וכד סליק ימא גלגלוי, כלהו ארבין סלקין נחתין, וזעפא אשתכח, ורוחא תקיפא אזלא עליה בתקיפו. ונוני ימא מתבדרין לכל ט סטר, אלין למזרח, ואלין למערב, אלין לצפון, ואלין לדרום. וכל אינון בני עלמא, דחמאן רשימא עלייהו, נטלין לון, ובלעין לון כ) בקפטירי עפרא.

קא) וכל ארבין לא נטלין מאתרייהו, ולא סלקין ונחתין, בר מההוא שעתא, דאתי חד דברא דימא, וידע לאשלמא רוחא י דזעפא דימא, כיון דסליק דא כ עליה דימא, שכיך מרוגזא, ונייחא אשתכח, וכדין כלהו ארבין אזלין בארח מישר, ולא סטאן לימינא ושמאלא, ה"ד, ט) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. זה

מסרת הזהר

ח) (תהלים ק"ד) ב"א ס"ה צ"ד. ב"ב פ"ג צ"ד. ט) (תהלים ק"ד) ב"א שט"ו צ"א.

חלופי גרסאות

ד מוסיף חיותא עלאה קדישא. ה ואשתכללו. ו וכמה. ז מוסיף לחיון אלין סלקין ואלין נחתין. ח כלהו דרגין בדרגיו עלאין ותתאין דאזלין ושאטין בימא ה"ד זה הים גדול ורחב ידים וגו' עלאין ותתאין דאזלין כלהו ושאטין בימא. ט אתר. י זעפא. כ עלה ימא.

דרך אמת

כ) במקום מדרון בעומק הארץ והוא מלשון קטפרס.

מאמר

הסולם

ויסר את אופן מרכבותיו

צט) ודא הוא חיותא וכו': וזו היא חיה, שכל שאר החיות נאחזות בה, והשתלשלו ממנה כמה חיות לחיות, כלומר שהרבה חיות נשתלשלו זה מזה, ונכללו מדרגות במדרגות. וכל העליונים והתחתונים הולכים ושטים בים, שהוא הנוקבא, שהעליונים נכללים בה שמשפיעים לה, והתחתונים נכללים בה שמקבלים ממנה. ז"ש **זה הים גדול ורחב ידים וגו'.**

ק) וכד סליק ימא גלגלוי וכו': וכשהים מעלה גליו, שהם הדינין, כל האניות עולות ויורדות, דהיינו יעלו שמים ירדו תהומות, וסערה נמצאת, ורוח חזק הולך עליו בחזקה. ודגי הים מתפזרים לכל צד, אלו למזרח ואלו למערב, אלו לצפון ואלו לדרום. וכל בני העולם, שדגי הים האלו רואים רשימה עליהם מחמת חטאם, לוקחים אותם ובולעים אותם במערות העפר.

פירוש. כשהתחתונים חוטאים מתקלקל בשבילם התקון הנ"ל של גניזת אופן בתוך האופן, ומתגלה המלכות דמדת הדין, שמצדה אין המלכות שהיא הים ראויה לקבלת אורות, ועל כן **האניות** שבים, שהם כמו המרכבות שביבשה, עולות ויורדות, וחושבות להשבר. ודגי הים, שהם המלאכים שבמלכות, שהיו מקושרים בד' רוחות, שהם חו"ג תו"מ, כיון (דפו"י דף מ"ח ע"ב) שנסתלק האור הזה, הותר הקשר הזה של חו"ג תו"מ, ומתפזרים כל אחד לצדו שנמשך משם, ובני העולם שקלקלו מעשיהם וגרמו את זה, שמחמת זה מתרשם חטאם בהם, בולעים אותם במערות העפר. דהיינו במלכות דמדת הדין. **עפר** היא שם המלכות ומדת הדין שנגלה בה מכונה מערה.

קא) וכל ארבין לא וכו': וכל האניות אינן זזות ממקומן, ואינן עולות ויורדות, חוץ מאותה שעה שבא מנהיג אחד של הים, וידע להשלים את רוח הסערה של הים, וכיון שעולה זה על הים, הוא נח מזעפו, ומנוחה נמצאת. ואז כל האניות הולכות בדרך הישר, ואינן סרות לימין ולשמאל. ז"ש שם אניות יהלכון לויתן **זה יצרת לשחק בו. זה** הוא בדיוק, שה"ס יסוד דז"א הנקרא **זה**, שה"ס קו האמצעי. וכל דגי הים מתקבצים למקומם, וכל החיות שמחים עליו, וחיות השדה העליון שמחים. ז"ש. וכל חיות השדה ישחקו שם.

פירוש. כי ענין רוח סערה שבא בים והאניות עולות ויורדות, כבר הוא התחלת תקון, כי בעת הדינין, נעשה הים בסוד ימא דקאפו, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"ז ד"ה ימא) וז"ש, **וכל ארבין לא נטלי מאתרייהו ולא סלקין ונחתין** כי בשעת הדינים נקפא הים

בשלח

דייקא. וכל נוני ימא מתכנשין לאתרייהו. וכל אינון חיוון חדאן עלה, וחיוון חקלא עלאה חדאן, הה"ד י **וכל חית השדה ישחקו שם.**

קב) ת"ח, כגוונא דלעילא, אית לתתא. כגוונא דלתתא, אית בימא. כגוונא דלעילא, אית לעילא בימא עלאה. כגוונא דלעילא אית לתתא. כגוונא דלתתא, אית בימא תתאה.

קג) גופא דההוא ימא, הא אתערנא לחברנא, אורכא ופותיא, רישא ודרעין ל **וגופא, כלא כמה דאצטריך, וכלא בשמיה אתקרי. וכגוונא דא לתתא לימא דתתא, הכי נמי רישא דימא, ודרועין דימא, וגופא דימא.**

קד) כתיב כ **זבולון לחוף ימים ישכון. והא ימא חד הוה בעדביה** מ **אלא מאי לחוף ימים, ודאי אוקמוה** נ **חברייא ברזא עלאה. וירכתו על צידון, כד"א** ס **יוצאי ירך יעקב. זבולון שוקא דימינא דגופא הוה, וים כנרת הוה בעדביה, ומהכא אשתכח חלזון לתכלתא.**

קה) ת"ח, ס **כמה רתיכין על רתיכין אשתכחו, וגלגלוי דרתיכא רהטין בבהילו, ולא מתעכבי אינון סמכי רתיכא,** ע **לנטלא עליהון. וכן כלהו. ת"ח, רתיכא**

מסרת הזהר

י) (איוב מ') ח"ג ס. כ) (בראשית מ"ט) ויחי ר"ג צ"ג. ל) (שמות א') ח"ב טז.

חלופי גרסאות

ל מוסיף ושערי וגופא; ושערי גופא. מ ל"ג אלא. נ לון לחברייא. ס רתיכא על רתיכא. ע והכא וינהגהו בכבדות בבהילו.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

הים והאניות שבו אינן יכולות לזוז ממקומן, **בר מההיא שעתא דאתי חד דברא דימא,** שה"ס קו האמצעי, שמעלה המסך דחירק, אז מתגלה תחילה אותו רוח סערה שאז האניות עולות ויורדות, שה"ס מלכות דמדת הדין. ואח"כ ממתיק אותה במדת הרחמים עד שראויה לקבל אור. (כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש וידע לאשלמא רוחא דזעפא. דהיינו שידע להמתיקו במדת הרחמים, ואז מיחד הקוין ימין ושמאל זב"ז, וז"ש, **וכדין כלהו ארבין אזלין באורח מישר ולא סטאן לימינא ושמאלא,** אלא בדרך קו האמצעי.

קב) **ת"ח כגוונא דלעילא וכו':** בוא וראה כעין של מעלה בחג"ת דז"א, יש למטה, בנה"י דז"א. וכעין של מטה יש בים התחתון, שהוא המלכות. (גרסא אחרת) כעין של מעלה בחג"ת דז"א יש בים העליון. שהוא בינה. וכעין של מעלה יש למטה בנה"י דז"א. וכעין של מטה יש בים התחתון, שהוא מלכות.

קג) **גופא דההוא ימא וכו':** הגוף של ים ההוא העליון, שהוא בינה, כבר הערתי לחברים: האורך והרוחב שלו, הראש והזרועות, והגוף, הכל כמו שצריך, וכולם בשמו נקרא. וכעין זה למטה בים שלמטה, שהוא המלכות, יש גם כן ראש של הים וזרועות של הים והגוף של הים.

(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

פירוש, סובב על מ"ש למעלה, **כגוונא דלעילא אית בימא עלאה,** שפירושו, שכמו שיש בז"א ד' גלגלי המרכבה, שהם חג"ת דז"א והנוקבא, כן הם נכללים בים העליון בבינה, וחג"ת אשר שם, מכונים זרועות, שהם חו"ג, וגופא שהוא ת"ת, והג"ר מכונים ראש. וז"ש **גופא דההוא ימא וכו' לימא דתתא הכי נמי רישא דימא וכו'.**

קד) **כתיב, זבולון וכו':** כתוב, זבולון לחוף ימים ישכון. שואל. והרי ים אחד היה בנחלתו ולמה אומר לחוף ימים. ומשיב. אלא מהו חוף ימים, ודאי בארוהו החברים בסוד העליון. וירכתו על צדון. הוא כמש"א יוצאי ירך יעקב, כי זבולון שוק הימין של הגוף היה, שהוא נצח, וע"כ אוה"כ וירכתו. וים כנרת היה בנחלתו, ומכאן נמצא חלזון לתכלת.

קה) **ת"ח, כמה רתיכין וכו':** בוא וראה, כמה מרכבות על מרכבות נמצאים, וגלגלי המרכבה רצים במהירות, וסומכי המרכבה אינם מתעכבים

בשלח

די ממנא על מצראי, פ אוקמוה, רתיכא שלימתא לא אשתכח, דהא כתיב ויסר את אופן מרכבותיו, כמה רתיכין הוו, דהוו נטלין על חד סמיך גלגלא, דאתפקדו עלייהו, כיון דאתעבר האי משולטנותא דיליה, כלהו רתיכין אתעברו משולטניהון, ולא נטלו. כדין כלהו צ לתתא אתעברו משולטנותא, דכתיב מ) על מצרים ועל פרעה ועל הבטוחים *) בו.

קו) ובההוא זמנא, שלטנותא דמצרים שליט על ק כל שאר עמין, כיון דאתבר חילא דמצרים, אתבר חילא דשאר עמין. מנלן, דכתיב נ) אז נבהלו אלופי אדום וגו'. וכתיב ס) שמעו עמים ירגזון וגו'. בגין דכלהו הוו אחידן בפולהנא דמצרים, ואחידן במצרים לסיועא דלהון. ובההוא זמנא, כלהו בעאן לסיועא דמצרים, לאתתקפא. ועל דא, כיון דשמעו גבורן דעבד קב"ה במצרים, רפו ידיהון, ולא יכילו למיקם, ואזדעזעו כלהו, ר ואתברו ש משולטנתהון.

קז) ת ודאי כד אתבר חילא דלהון לעילא, אתבר חילא דכל אינון דאחידן ביה, כיון דאתבר חילא דכלהו א לעילא, כל הני דלתתא אתברו, בגין ב האי חילא דאתבר בקדמיתא. ובג"כ ויסר את אפן מרכבותיו כתיב. וינהגהו בכבדות, דהא כד דא אתבר, לא הוו אזלין.

מסרת הזהר

מ) (ירמיה מ"ו). נ) ח"ב סח. קפד. ס) ח"ב סה. סח.

חלופי גרסאות

פ איתימא. צ דלתתא. ק ל"ג כל. ר ל"ג ואתברו. ש משלשוליהון; משלטניהון. ת ודא. א ל"ג לעילא. ב ההיא.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

מתעכבים מנסוע עליהם. וכן כולם. בוא וראה המרכבה של הממונה על מצרים. שבארוה, שמרכבה שלמה לא נמצא, כי כתוב, ויסר את אופן מרכבותיו. כמה מרכבות היו שהיו נוסעות על סומך גלגל אחד, שנתמנה עליהם, כיון שזה הוסר משליטתו, כל המרכבות נעברו משליטתם ולא נסעו. אז כולם שלמטה בעולם הזה, נעברו משליטתם. שכתוב, על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים בו.

פירוש. אחר שביאר ר"ש ענין המרכבות והים, והדינים הנוהגים בים, חוזר לבאר הכתוב, ויסר את אופן מרכבותיו עם הפסוק, וארא החיות והנה אופן אחד בארץ. כמו שבארנו לעיל, ועתה מכנה את האופן ההוא בשם, **סמיך גלגלא.** וז"ש, **כמה רתיכין הוו דנטלי על חד סמיך גלגלא,** דהיינו על אופן אחד הנ"ל, שהוא נקודת המלכות המתוקנת במדת הרחמים, שזולתה לא היו ראוים לקבלת אור כנ"ל, וז"ש, **כיון דאתעבר האי משלטנותא דיליה, כלהו רתיכין אתעברו משלטניהון, ולא נטלו.** כי אחר שהוסר התקון של מלכות הממותקת במדת הרחמים,

(דפו"י דף מ"ט ע"א)

כבר אינם ראוים לקבלת אור, וע"כ הוסרה השליטה שלהם, וע"כ ולא יכלו לנסוע.

קו) ובההוא זמנא וכו': ובזמן ההוא, ממשלת מצרים היתה מושלת על כל שאר העמים, כיון שנשבר הכח של המצרים, דהיינו הכח של מלכות הממותקת הנ"ל, שממנה ינקו המצרים כל הכח שלהם. נשבר הכח של שאר העמים, מאין לנו, שכתוב, אז נבהלו אלופי אדום וגו', וכתוב, שמעו עמים ירגזון, משום שכולם היו נאחזים בעבודת מצרים ונאחזים במצרים שיושיעו להם, ובזמן ההוא, בקשו כולם עזרה ממצרים להתחזק, וע"כ כיון ששמעו הגבורות שעשה הקב"ה במצרים, רפו ידיהם, ולא יכלו לעמוד, וכולם הזדעזעו ונשברו משליטתם.

קז) ודאי כד אתבר וכו': ודאי, כשנשבר הכח שלהם למעלה, ונשבר הכח של כל אלו הנאחזים בו, כי כיון שנשבר הכח של כולם למעלה, נשברו כל אלו שלמטה, משום הכח ההוא שנשבר תחילה. ומשום זה ויסר את אופן מרכבותיו. דהיינו הכח של מעלה, כמ"ש לעיל. וינהגהו בכבדות. כי כשזה נשבר, לא היו הולכים.

הס"א

בשלח

קח) תא חזי דהכי הוא, דלא כתיב ויסר את אופני מרכבותיו, או אופן מרכבתו, אלא ויסר את אופן מרכבותיו. בגין האי ג חילא, ד דכלהו הוו מתדבקן ה ביה.

קט) ו ותו, ויסר את אופן מרכבותיו, תא חזי, זכאה חולקהון דישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, לאתדבקא בהו, ולמהוי להו ז חולק, ולמהוי ח אינון חולקיה. הדא הוא דכתיב, ע) ובו תדבקון. וכתיב פ) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם, ט ביי' ממש. וכתיב צ) כי יעקב בחר לו יה. וכתיב ק) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו. דאפיק לון מזרעא קדישא, למהר חולקיה, ועל דא יהב לון אורייתא קדישא עלאה, גניזא תרי אלפין שנין, עד לא יתברי עלמא, והא אתמר. ובגין רחימותא דיליה יהבא לישראל, למהך אבתרה, ולאתדבקא בה.

קי) תא חזי, כל משיריין דלעילא, וכל אינון רתיכין, כלהן אחידן אלין באלין, דרגין בדרגין, אלין עלאין, ואלין תתאין, והא אוקמוה, דכתיב ר) זה הים גדול. וחיותא קדישא עליה, וכלהו אוכלוסין ומשריין, כלהו נטלין תחות ידה, על י מימרה נטלין, ועל כ מימרה שראן. בעדנא דהיא נטלא, כלהו ל נטלין, בגין דכלהו אחידן בה.

קיא) מ ות"ח, בשעתא דבעי קב"ה, לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא אעבר בקדמיתא להוא חילא דלהון, כמה דאוימנא. מה עבד. אעבר וסליק

מסרת הזהר

ט (דברים י"ג) ח"ג כ: פ) (שם ד') ב"ב ק"ו צ"א. צ (תהלים קל"ה) נח מ"ז צ"ע. ק (דברים ע"ב) לעיל אות פ"א צ"מ. ר) (תהלים ק"ד) לעיל אות צ"ט צ"ח.

חלופי גרסאות

ג ל"ג חילא. ד כלהו דהוו; דהוו ול"ג כלהו. ה מוסיף ביה הכי אקרון. ו ת"ח. ז ל"ג חולק ולמהוי אינון. ח ל"ג אינון. ט ל"ג בה' ממש; ל"ג בה'. י ממריה. כ ממריה. ל נטלין. מ אמר ר' יצחק.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

קח) ת"ח דהכי הוא וכו': בוא וראה שכן הוא, כי לא כתוב, ויסר את אופני מרכבותיו, או אופן מרכבתו, דהיינו או שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון יחיד. אלא כתוב ויסר את אופן מרכבותיו, שאופן הוא בלשון יחיד, ומרכבותיו בלשון רבים, והוא משום שאופן, הוא הכח שכולם היו מתדבקים בו. כמ"ש לעיל, וע"כ נאמר בלשון יחיד.

קט) ותו, ויסר את וגו': ועוד יש לפרש ויסר את אופן מרכבותיו. בוא וראה, אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם להתדבק בהם, ולהיות להם חלק, והם יהיו חלקו. ז"ש ובו תדבקון. וכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם. בה' ממש. וכתוב כי יעקב בחר לו יה. וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, שהוציאם מזרע קודש, להיות חלקו. משא"כ הס"א ואומות העולם, אין להם שום אחיזה בז"א.

(דפו"י דף מ"ט ע"א)

ועל כן נתן להם תורה הקדושה העליונה, שהיתה גנוזה שני אלפים שנה מטרם שנברא העולם. וכבר נתבאר. ובשביל אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולהדבק בה.

קי) תא חזי, כל וכו': בוא וראה, כל המחנות של מעלה, וכל המרכבות כולם אחוזים זה בזה מדרגות במדרגות, אלו העליונים ואלו התחתונים קשורים יחד. ובארוהו, שכתוב, זה הים גדול. והחיה הקדושה עליהם, שהיא הנוקבא שמחזה ולמעלה, דז"א המקבלת מג' חיות דז"א, והיא חיה הרביעית, שהכל מקבלים ממנה, ואפילו המרכבות דס"א, ואומות העולם. וכל ההמון והמחנות כולם נוסעים תחת ידה על פיה יסעו ועל פיה יחנו. בעת שהיא נוסעת כולם נוסעים. משום שכולם אחוזים בה.

קיא) ות"ח, בשעתא דבעי וכו': ובוא וראה, בשעה שרצה הקב"ה להעביר המוניו של

בשלח

ההוא אתר קדישא עלאה, דהוה מדבר לכל אינון רתיכין, כיון דהאי אסתליק, הנהו כלהו משיריין לא יכילו לדברא, כיון דאינון לא יכילו, ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה, ואעבר בנורא דדליק, וכדין שלטנותא דמצראי נ אתעדי. ס ועל דא, אנוסה מפני ישראל. מ"ט, בגין דחמו ממנא דמצרים אתוקד בנורא.

קיב) ר' יצחק אמר, בשעתא דקריבו ישראל לימא, קרא קב"ה לממנא רברבא דעל ימא, אמר ליה, בשעתא דעבדית אנא עלמא, מניתי לך על ימא, ותנאי אית לי על ימא, די יבזע מימוי מקמי בני. השתא מטא עדנא, דיעברון בני בגו ימא. לבתר מה כתיב, וישב הים לפנות בקר לאיתנו. מאי לאיתנו, לתנאו דהוה ליה בקב"ה כד ברא עלמא.

קע) והוו ישראל שראן על ימא, והוו ישראל חמאן, גלגלי ימא סלקין ונחתין, זקפו עינייהו, וחמו לפרעה ולאוכלוסין דיליה, דחילו וצעקו. והא אתמר. ע הים ראה, מה חמא ימא. ארונא דיוסף קא חמא, וערק מקמיה. מ"ט, פ בגין דכתיב ש) וינס ויצא החוצה. ועל דא הים ראה וינוס, וכתיב ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל. מאי טעמא. בגין דחמו צ ארעא דמצרים, כאלו אתוקד בנורא, כדין אמרו אנוסה מפני ישראל.

קיד) רבי חייא ורבי יוסי, הוו אזלי במדברא, אמר רבי חייא לרבי יוסי, תא ואימא לך, דכד קודשא בריך הוא בעי לאעברא שולטנותא דארעא, לא עביד, עד

מסרת הזהר
ש) (בראשית ל"ט) וישב ס"ט צ"ג.

חלופי גרסאות
ו אעדיאו; אתעדיעו. ס ל"ג מן וע"ד עד ר' יצחק.
ע ל"ג הים ראה. פ ל"ג ובגין. צ שרו.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

של פרעה למטה, העביר תחילה אותו הכח שלהם כמו שבארנו למעלה (באות ק"ז). מה עשה העביר והסיר אותו מקום הקדוש העליון דהיינו נקודת המלכות הממותקת בבינה המתוקן בחיה הקדושה, שהיתה מנהיגה לכל אלו המרכבות של שר מצרים למעלה. כי כל המרכבות ברשותה היא (כנ"ל אות צ"ח) ואפילו דס"א, כיון שזו הסתלקה, כל המחנות והמרכבות לא יכלו לנהג, וכיון שלא יכלו, הוסר הממונה של מצרים מממשלתו, והעבירו אותו באש דולק, ואז הוסר ממשלת מצרים. וע"כ אמרו, אנוסה מפני בני ישראל. מה הטעם, משום שראו את הממונה של מצרים שנשרף באש.

קיב) **ר' יצחק אמר וכו':** ריש"א, בשעה שקרבו ישראל אל הים, קרא הקב"ה את השר הממונה על הים, אמר לו בשעה שעשיתי את העולם, פקדתי אותך על הים, ויש לי תנאי עם הים, שיבקעו מימיו לפני בני. עתה הגיע הזמן שיעברו בני בתוך הים. ואחר כך מה כתוב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, מהו לאיתנו, (דפו"י דף מ"ט ע"א) לתנאו שהיה לו עם הקב"ה כשברא את העולם. כי לאיתנו הוא אותיות לתנאו.

קיג) **והוו ישראל שראן וכו':** והיו ישראל שורים על הים, וישראל היו רואים גלי הים עולים ויורדים, נשאו עיניהם, וראו פרעה והמונו, יראו וצעקו. וכבר נתבאר. **הים ראה,** שואל, מה ראה הים, ומשיב, ארונו של יוסף ראה וברח מלפניו. מה הטעם. משום שכתוב ביוסף, וינס ויצא החוצה. ועל כן בזכות הזה הים ראה וינס. וכתוב, ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל. מה הטעם. הוא משום שראו את ארץ מצרים כאלו היא נשרפת באש, אז אמרו, אנוסה מפני בני ישראל.

קיד) **רבי חייא ור' יוסי וכו':** ר"ח ור"י היו הולכים במדבר. אמר ר' חייא לר' יוסי, בוא ואומר לך, כאשר הקב"ה רוצה להעביר ממשלה בארץ, אינו עושה עד שמעביר הממשלה שלה ברקיע. ואינו מעביר הממשלה ברקיע, עד שממנה אחר במקומה, מטעם, שלא יחסר השמוש שלהם ברקיע. כדי לקיים מה שכתוב, ולמאן די

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

דאעבר שלטנותא דלהון ברקיעא, ולא אעבר ק שלטנא דלהון, עד דמני אחרא באתריה, בגין דלא יגרע ר שמושא דלהון *) ברקיעא, בגין לקיימא מה דכתיב, ת) ולמן די יצבא יתנינה. א"ר יוסי, ודאי הכי הוא.

קטו) פתח ר' יוסי ואמר, א) יי' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. יי' אדוננו: כד בעי קודשא ב"ה לתברא חילא ש דעמין עכו"ם, אתקיף דיניה עלייהו, ותבר לון, ואעבר מקמיה שולטנותא דלהון.

קטז) אשר תנה הודך על השמים, אשר נתת מבעי ליה, או תנה הודך, מהו אשר תנה הודך. אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא, ודוד בעא בעותיה, למנגד מניה על השמים, ודא הוא אשר. כד"א, ב) אהיה אשר אהיה.

קיז) בשעתא דהאי נהרא עמיקתא דכלא, נגיד ונפיק ת על השמים, כדין כלא בחידו, ומטרוניתא אתעטרת במלכא, וכל עלמין כלהו בחידו, ושלטנותא דעמין עעכו"ם, אתעבר מקמי מטרתיתא, וכדין זקפין רישא כל מאן דאחידו בה.

קיח) אדהכי חמו חד ב"נ, דהוה אתי, וחד מטולא קמיה. א"ר חייא, נזיל, דלמא האי בר נש עעכו"ם הוא, או עם הארץ הוא, ואסיר לאשתפא בהדיה בארחא. א"ר יוסי, ניתיב הכא, ונחמי, דלמא גברא רבא הוא.

קיט) אדהכי, אעבר קמייהו, א"ל, ל] בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי, חברותא אבעי, ואנא ידענא ארחא אחרא, ונסטי מהאי, ואנא בעינא דאימא לכו,

מסרת הזהר

ת) (דניאל ד'). א) (תהלים ח') הקסה"ז ב' צ"ב. ב) (שמות ג') ח"ג סה. ז"ח מ"ח ט"א של"ה. פ"ז ט"א שט"ז. תק"ח ק' ט"א של"ט. ק"ג ט"ד שכ"ד.

חלופי גרסאות

ק שלטניהון; שלטנא ול"ג דלהון. ר שלטנותא ש דשאר עמין עע"ז. ת ל"ג על השמים.

דרך אמת

ל] זה האיש שעבר לפניהם אמר להסב בדוקפא דמעברא ר"ל בסיבוב המעברא שאנו צריכים לסבב זה הדרך מחמת סכנה כמ"ש בסמוך דקוטיפא דהאי חברותא אבעי ר"ל התדבקות בחברותא זו אני רוצה ומלת בדוקפא כמו בתוקפא ולשון ותקופתו על קצותם וגו' והוא מענין סיבוב וקוטיפא הוא לשון דיבוק וקיטוף והעניינים מבוארים.

הסולם

מאמר

יצבא יתנינה. אמר רבי יוסי, ודאי כן הוא.

קטו) פתח ר' יוסי וכו': פר"י ואמר. ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. ה' אדוננו. היינו, כשרוצה הקב"ה לשבר כח העמים עכו"ם, מגביר דינו עליהם ומשבר אותם, ומעביר מלפניו הממשלה שלהם.

קטז) אשר תנה הודך על השמים: שואל. אשר נתת, היה צריך לומר, או תנה הודך, מהו **אשר** תנה הודך. ומשיב. אלא זה הוא סוד הנהר העמוק מכל, שהוא בינה, ודוד התפלל תפלתו להמשיך ממנו על השמים, שהוא ז"א. וזהו **אשר** שהוא שם הבינה, כמש"א, אהיה אשר אהיה.

קיז) בשעתא דהאי נהרא וכו': בשעה שנהר הזה, העמוק מכל, שהוא בינה, (דפו"י דף מ"ט ע"א *) דף מ"ט ע"ב)

ויסר את אופן מרכבותיו

נמשך ויוצא על השמים, שהוא ז"א, אז הכל בשמחה, והמטרוניתא שהיא מלכות, מתעטרת במלך, שהוא ז"א, וכל העולמות כולם הם בשמחה, וממשלת העמים עכו"ם הוסרה מפני המטרוניתא, ואז זוקפים ראשים כל מי שנאחז בה.

קיח) אדהכי חמו חד וכו': בינתים, ראו אדם אחד, בא, ומשא לפניו. א"ר חייא נלך, אולי אדם זה עכו"ם הוא, או עם הארץ הוא, ואסור להשתתף עמו בדרך. א"ר יוסי, נשב כאן ונראה אולי אדם גדול הוא.

קיט) אדהכי אעבר קמייהו וכו': בתוך כך עבר לפניהם, אמר להם, במקום המעבר הזה של סכנה, אני צריך לחברותא. שאני מפחד ללכת יחידי. ואני יודע דרך אחר, ונסור מדרך הזה

בשלח

ולא אתחייבנא בכו, ולא אעבר על מה דכתיב ג ולפני עור לא תתן מכשול, ואתון כסומין בארחא דא, ולא תסתכנו בנפשייכו. א"ר יוסי, בריך רחמנא דאוריכנא הכא, אתחברו בהדיה. אמר לון, לא תשתעו מידי הכא, עד דנעבר בהאי. א סטו בארחא אחרא.

קכ) בתר דנפקו מההוא אתר, אמר לון, בההוא ארחא אחרא, הוו אזלי זמנא חדא, חד כהן חכם, וחד ב כהן עם הארץ בהדיה, קם ג ההוא ע"ה בההוא אתר עליה וקטליה. מההוא עמא כל מאן דאעבר בההוא אתר, מסתכן בנפשיה. והא ד מתחברין תמן משדדי ה טוריא, ו וקטלין וקפחין לבני נשא, ואינון דידעי לא עברי תמן, ובעי קב"ה דמא דההוא כהנא כל יומא.

קכא) פתח ואמר, ז עוד היום בנוב לעמוד וגו', הא אוקמוה אינון מארי מתיבתא. אבל אנא לא אמינא לכו הכי, צ אלא דרזא דמלה אוליפנא. עוד היום, מאן יומא דין. אלא, הכי כתיב, ה ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב. ורזא הוא, על כנסת ישראל, דאהרן הוא שושבינא דילה, לתקנא ביתה ח ולשמשא לה, ולמיעל לה למלכא לאזדווגא כחדא, מכאן ולהלאה, כל כהן דמשמש במקדשא, כגוונא ט דאהרן.

קכב) אחימלך כהנא רבא עלאה הוה, וכל אינון כהני בהדיה, כלהו הוו שושבינין דמטרוניתא, כיון דאתקטילו, אשתארת מטרוניתא בלחודהא, ואתאביד י שושבינא דילה, ולא אשתכח מאן דמשמש קמה, ויתקן ביתה, ויחדי לה לאזדווגא עם

מסרת הזהר

ג) (ויקרא י"ט) ח"ב רטז. ח"ג פה. ת"ז תל"ד עז: תס"ט צט. ד) (ישעיה י') ח"ב רבד. ה) (שמות ו') ח"ג לח: לט.

חלופי גרסאות

א סטרא. ב ל"ג כהן. ג ל"ג ההוא ע"ה. ד מתחבין. ה טפי. ו וקטלין לבני נשא ופקחין דידהו לא מעירי תמן. ז ל"ג אלא. ח ולשמשא. ט דא. י ביתא.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

הזה, ואני בקשתי לומר לכם, ולא אחטא בכם, ולא אעבר על מה שכתוב, לפני עור לא תתן מכשול, כי אתם כעורים בדרך הזה, ולא תסתכנו בעצמכם. א"ר יוסי, ברוך הרחמן שחכינו כאן. התחברו עמו. אמר להם לא תדברו כלום כאן, עד שנעבור מזה. סרו בדרך אחר.

קכ) בתר דנפקו מההוא וכו': אחר שיצאו ממקום ההוא, אמר להם, בדרך ההוא האחר, המסוכן, היו הולכים פעם אחת, כהן אחד חכם וכהן אחד עם הארץ עמו. קם עליו כהן העם הארץ במקום ההוא והרגו. מיום ההוא והלאה, כל מי שעובר במקום ההוא, מסתכן בעצמו, ומתחברים שם שודדי הרים, והורגים ומקפחים בני אדם. ואלו היודעים מזה אינם עוברים שם. ומבקש הקב"ה את הדם של כהן ההוא בכל יום.

קכא) פתח ואמר, עוד וכו': פתח ואמר, עוד היום בנוב לעמוד וגו'. כבר בארוהו (דפו"י דף מ"ט ע"ב) בעלי הישיבה. אבל אני איני אומר לכם כך, אלא סוד הדבר למדתי. **עוד היום**, מי הוא יום הזה. אלא כך כתוב, ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב, והוא סוד על כנסת ישראל שהיא המלכות, המכונה אלישבע, על שם שבע ספירות שבה, שאהרן הוא השושבין שלה, לתקן ביתה ולשמש אותה, ולהביאה אל המלך, שהוא ז"א, להתחבר יחד. מכאן ולהלאה, כל כהן המשמש במקדש, הוא שושבין של המלכות, כמו אהרן.

קכב) אחימלך כהנא רבא וכו': אחימלך, כהן גדול עליון היה, וכל אלו הכהנים שעמו, כולם היו שושבינים של המטרוניתא, שהיא המלכות. כיון שנהרגו, נשארה המטרוניתא לבדה בלי זווג עם ז"א, ונאבד השושבין שלה, ולא נמצא מי שישמש לפניה ויתקן ביתה וישמח אותה להזדווג עם המלך. אז מיום ההוא, עברה לצד שמאל, ועומדת על העולם אורבת על כל,

בשלח

מלכא. כדין מההוא יומא, אתעברא לשמאלא, וקיימא על עלמא, כ כמין על כלא, קטיל לשאול ולבניו, אתאביד מינייהו ל מלכו, מיתו מישראל כמה אלפין וכמה רבוון. ועד מ כען, ההוא חובה נ הוה תלי, עד דאתא סנחריב, וארגיז כלא.

קכג) ודא הוא עוד היום בנוב, דא הוא יומא עלאה, ומאן איהו. דא כ"י, ס דאבדת שושבינין דילה, ע ההיא דאשתארת בלא ימינא, פ לאתדבקא בשמאלא. דכהנא ימינא צ הוא. ובגין כך, עוד היום בנוב לעמוד.

קכד) תא חזי, ק כתיב גבעת שאול נסה, שאול אמאי הכא. אלא בגין דהוא קטיל לכהני, וגרים דרועא ימינא, לאתעקרא מעלמא. אוף הכא, מההוא יומא, לא אעבר ב"נ בההוא דוכתא, ר בגין דלא אסתכן בנפשיה. אמר ליה רבי יוסי לרבי חייא, ולא אמרית לך דלמא גברא רבא הוא.

קכה) פתח ואמר, ו) אשרי אדם מצא חכמה. אשרי אדם, *) כגון אנן, דאשכחנא לך, וידענא מינך מלה דחכמתא. ואדם יפיק תבונה, כגון אנן, מ] דאוריכנא לך לאתחברא בהדך. ודא הוא ב"נ דזמין ליה קב"ה ש נבזבזא בארחא, אנפוי דשכינתא, ועל דא כתיב, ז) וארח צדיקים כאור נגה. אזלו.

קכו) פתח ההוא גברא ואמר ח) לדוד מזמור ליי' הארץ ומלואה וגו'. לדוד מזמור באתר חד, ובאתר אחרא מזמור לדוד, מה בין האי להאי. אלא לדוד מזמור, שירתא דקאמר דוד, על כנסת ישראל. מזמור לדוד, שירתא דקאמר דוד, על גרמיה.

מסרת הזהר

ה (משלי ג') ח"ב רמז: ז) (משלי ד') ב"א רנ"ב צ"א. ח) (תהלים כ"ד) וארא ה' צ"כ.

חלופי גרסאות

כ קיימא. ל מלכות. מ כאן. נ ל"ג הוה. ס מוסיף ההיא דאבדת. ע ל"ג ההיא. פ מוסיף דהוה לה לאתדבקא. צ מוסיף הוא ובג"כ ה"ל [הוה] לאתדבקא בשמאלא. ק ל"ג כתיב. ר ל"ג בגין. ש ל"ג נבזבזא.

דרך אמת

מ] שהיו ממתינים לך.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

הרג לשאול ולבניו, ומתו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות, ועד עתה אותו החטא תלוי, עד שבא סנחריב, והחריד הכל.

קכג) **ודא הוא עוד וכו':** וזה הוא, עוד היום בנוב, זה הוא יום העליון, ומי הוא, זו כנסת ישראל, שהיא המלכות, שאבדה השושבין שלה, ההיא, שנשארה בלי ימין, להתדבק בשמאל כי הכהן הוא ימין. ומשום זה עוד היום בנוב לעמוד, לתבוע דין על הריגת נוב עיר הכהנים, עד שבחטא ההוא, מסיים שם הכתוב, והלבנון באדיר יפול.

קכד) **ת"ח, כתיב וכו':** בוא וראה, כתוב, גבעת שאול נסה. (ישעיה יד). שואל. שאול למה הוא כאן. ומשיב. אלא משום שהוא הרג הכהנים שבנוב, וגרם שזרוע הימין יעקר מן העולם, כנ"ל. ומחמת חטאו זה, נסו בני מקומו, גבעת שאול, בפני מלך אשור. אף כאן, (דפו"י דף מ"ט ע"ב *) דף נ' ע"א) מיום ההוא לא עבר אדם באותו מקום כדי שלא יסכן את עצמו. אמר לו ר' יוסי לר' חייא, ולא אמרתי לך אולי אדם גדול הוא.

קכה) **פתח ואמר אשרי וכו':** פתח ואמר, אשרי אדם מצא חכמה. **אשרי אדם**, היינו כמו אנחנו שמצאנו אותך, וידענו ממך דבר חכמה. **ואדם יפיק תבונה**, כמו אנו שחכינו לך להתחבר עמך. וזה הוא אדם, שהזמין לו הקב"ה אוצר בדרך, פני השכינה, ועל זה כתוב, ואורח צדיקים כאור נגה. הלכו.

קכו) **פתח ההוא גברא וכו':** פתח איש ההוא ואמר, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו'. שואל, לדוד מזמור, כתוב במקום אחד, ובמקום אחר כתוב, מזמור לדוד, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא לדוד מזמור, יורה על השירה שאמר דוד על כנסת ישראל, שהיא המלכות, מזמור לדוד יורה על השירה שאמר דוד על עצמו.

לה'

בשלח

קכז) ליי' הארץ ומלואה. ליי': דא קודשא ב"ה. הארץ ומלואה: דא כנסת ישראל, וכל אוכלוסין דילה, דמתחברן בהדה, ואקרון מלואה ת ודאי א הוא. כמה דאת אמר, ט) מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה: דא הוא ארעא דלתתא, דאקרי תבל, ואחידת בדינא ב דלעילא, הדא הוא דכתיב י) והוא ישפוט תבל בצדק, בין לחד, בין לעמא חד, בין לכל עלמא, מהאי דינא הוא אתדן.

קכח) תא חזי, פרעה מהאי דינא יניק, עד דאתאבידו הוא וכל עמיה. כיון דהאי דינא אתער עליה, ההוא ממנא דאתמנא עלייהו בשלטנותא, אתעדי ואתעבר, כדין כלהו דלתתא אתאבידו, דכתיב ויסר את אופן מרכבותיו. מאי אופן מרכבותיו. מרכבותיו דפרעה. ומאן איהו ההוא אופן דלהון, ההוא ממנא דשליט עלייהו. ועל דא מיתו כלהו בימא. אמאי בימא, אלא ימא עלאה אתער עלייהו, ג ואתמחו ד בידהא. ובגין כך טבעו, בים סוף כתיב. אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, ועל דא כתיב, ה טבעו בים סוף. סופא דדרגין.

קכט) רבי חייא אמר, וינהגהו בכבדות. בכבדות מהו. אלא מכאן אוליפנא, דבההוא דברותא ו דאתדבר ביה בר נש, מדברין ליה. בפרעה כתיב ז) ויכבד לב פרעה. בההוא מלה, דבר ליה קב"ה, בכבדות ממש. אמר ליה קב"ה, רשע, את אוקיר לבך. אנא אדבר לך בהאי, על דא וינהגהו בכבדות.

קל) ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו'. ויאמר מצרים, דא ממנא דאתמני על מצראי. אמר רבי יוסי, האי מלה קשיא, כיון דאעברו ליה משולטנותיה, היך יכיל הוא למרדף אבתרייהו דישראל.

מסרת הזהר

ט) (ישעיה ו'). י) (תהלים ט') ב"א ש"ב צא. כ) (שמות ט') ח"ב נב: ת"ז ת"ע קכט.

חלופי גרסאות

ת ודא. א ל"ג הוא. ב דעלמא; דלעלמא; מוסיף דעלמא דלעילא. ג ואתמסרו. ד בידה. ה ל"ג טבעו. ו דבר נש אתדבר ביה.

הסולם

מאמר

קכז) לה' הארץ ומלואה: לה' זה הקב"ה, דהיינו ז"א, **הארץ ומלואה,** זה כנסת ישראל, שהיא המלכות, וכל ההמון שלה המתחבר עמה, ונקראים מלואה, ודאי הוא כן, כמש"א **מלא כל הארץ כבודו. תבל ויושבי בה,** זה הוא ארץ שלמטה שנקרא תבל, ונאחזת בדין של מעלה, דהיינו של המלכות, ז"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בין ליחיד, בין לעם אחד, בין לכל העולם, מדין הזה הוא נידון. דהיינו מדין המלכות שנקראת צדק.

קכח) תא חזי פרעה וכו': בוא וראה, פרעה ינק מדין הזה, עד שנאבדו הוא וכל עמו. כיון שדין הזה של המלכות, התעורר עליהם, ממונה ההיא, שנתמנה עליהם לשלוט, הוסר ונעבר, ואז, כולם שלמטה נאבדו, שכתוב, ויסר את אופן מרכבותיו. מי הוא אופן מרכבותיו, היינו מרכבותיו של פרעה. ומי הוא האופן שלהם. היינו ממונה ההיא השולט עליהם. וע"כ מתו (דפו"י דף נ' ע"א)

ויסר את אופן מרכבותיו

כולם בים. ולמה בים. אלא ים העליון, שהוא המלכות, התעורר עליהם, ונמחו על ידו. וע"כ טבעו בים סוף כתוב. א"ר יוסי, ודאי כן הוא. וע"כ כתוב, טבעו בים סוף, שפירושו, סוף המדרגות, דהיינו המלכות, שנמחו על ידה.

קכט) רבי חייא אמר וכו': רח"א, וינהגהו בכבדות, מהו בכבדות. אלא מכאן למדנו, שבדרך שהאדם הולך מוליכים אותו. בפרעה כתוב, **ויכבד** לב פרעה, בדבר הזה הוליך אותו הקב"ה, **בכבדות** ממש. אמר לו הקב"ה אתה הכבדת את לבך אני מוליך אותך בזה, וע"כ וינהגהו בכבדות.

קל) ויאמר מצרים אנוסה וגו': ויאמר מצרים, זהו הממונה שנתמנה על מצרים, דהיינו השר שלהם במרום, א"ר יוסי, דבר זה קשה, כיון שהעבירו אותו ממשלתו, איך היה יכול לרדוף אחרי ישראל.

אלא

בשלח

קלא) אלא ודאי ז הכי הוא אבל דא ח ויאמר מצרים, מצרים דלתתא. ט כי יי' נלחם להם במצרים, מצרים דלעילא, דכיון דאתבר חיליהון מלעילא, כדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא, הדא הוא דכתיב כי יי' נלחם להם במצרים. במצרים דיקא. דא הוא תוקפא דלהון דלעילא. ודא הוא דאוקמוה מלך מצרים י סתם. הכא, ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל, דחמו דהא אתבר חיליהון, ותוקפא דלהון דלעילא.

קלב) תא חזי, כד אתערת האי כנסת ישראל, אתערו כל אינון דאחידן בה, וכלהו כ אחרנין ל דלתתא, וישראל לעילא מכלהו, דהא אינון נטלי לה בגופא דאילנא, והא אוקמוה. ובגיני כך ישראל אחידן בה, יתיר מכל עובדי כו''ם. וכד אינון מתערין, מ אתבר תוקפהון מאינון דשלטי עלייהו.

קלג) תא חזי, האי ממנא שלטנא דמצראי, דחיק לון לישראל, בכמה שעבודין, כמה דאוקמוה. לבתר דאתבר הוא בקדמיתא, אתברו אינון נ מלכוותא ס מלתתא, הה''ד כי יי' נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

ע תוספתא

קלד) ויסע מלאך האלהים וגו'. (מתניתין) **עד לא פ אשתכח אוירא דכיא, ולא צ נהירין, אבנין נקיבן הוו סתימאן. תלת רוחין דכלילן בתלת, הוו שקיען.**

מסרת הזהר
ל) נח ט''ז צ''ב.

חלופי גרסאות
ז כלא הוה. ח ל''ג ויאמר מצרים. ט ל''ג מן כי עד דכיון. י מוסיף הצרים סתם. כ אחדין. ל לתתא. מ מוסיף כל עמין עכו''ם אתבר. נ ל''ג מלכוותא. ס ל''ג מלתתא. ע ל''ג תוספתא. פ אשתקע. צ נהיר; נהרין.

הסולם

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

קלא) **אלא ודאי הכי וכו':** ומשיב, אלא ודאי כן הוא, אבל הכתוב, ויאמר מצרים אינו הממונה שלהם, אלא מצרים של מטה, כי ה' נלחם להם במצרים, היינו מצרים של מעלה, הממונה שלהם. כי כיון שנשבר כחם מלמעלה, נשבר כחם וגבורתם למטה, ז''ש, כי ה' נלחם להם במצרים, במצרים בדיוק, זה הוא תוקפם של מעלה. דהיינו הממונה שלהם. וזה שהעמדנו, לעיל (שמות אות רצ"ה) שבמקום שנאמר מלך מצרים סתם, דהיינו שלא נאמר פרעה, הכונה הוא על שר הממונה על מצרים. אף כאן במצרים הוא הממונה על מצרים. וכאן שנאמר ויאמר מצרים אנוסה מפני בני ישראל, היינו מצרים שלמטה, שראו שנשבר כוחם וגבורתם שלמעלה, דהיינו הממונה שלהם.

קלב) **תא חזי כד וכו':** בוא וראה, כשמתעוררת כנסת ישראל זו, שהיא המלכות, מתעוררים כל אלו האחוזים בה וכל האחרים של מטה, דהיינו כל האומות, וישראל למעלה מכולם, משום שהם לוקחים אותה בגוף האילן, (דפו''י דף נ' ע''א) דהיינו, כשהיא מחוברת בז"א, שנקרא עץ החיים, ומשום זה ישראל נאחזים בה יותר מכל אומות העולם. וכשהם מתעוררים להרע לישראל, נשבר תוקפם של השולטים עליהם, דהיינו הממונים שלהם של מעלה.

קלג) **תא חזי, האי וכו':** בוא וראה, ממונה ההוא המושל של מצרים, הצר לישראל בכמה שעבודים, כמו שהעמדנו. ולאחר שהוא נשבר מתחילה, נשברו הממלכות של מטה. ז''ש כי ה' נלחם להם במצרים. נלחם להם ודאי.

תוספתא
מאמר ויסע מלאך האלקים

קלד) **ויסע מלאך האלקים וגו':** (מתניתין) מטרם שנמצא אויר הטהור, ולא האיר, היו האבנים הנקובות, סתומות. ג' רוחות הכלולים בג' היו שקועים. ומים היו סתומים תחת הנקבים. בשבעים ושתים אותיות חוזרות למקומם אלו האבנים.

ביאור הדברים. כבר ידעת סדר יציאת האורות בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, כמ''ש

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

ומיין סתימן תחות נוקבי. בשבעין ותרין אתוון אתהדרו לאתרייהו *) אינון ק אבנין. קלה) בתר שבעין ותרין ר דרגין, ש וכן תלת ת זמנין, אתבקעו א ואתנקיבו אבני, תחות צרורא דהוה ב חקיק, ג ואתכנפו דרגין, ואתעבידו כנופיא חדא.

חלופי גרסאות

ק דרין. ר דרין. ש ל"ג וכן תלת זמנין. ת דרין. א ואנקיבו. ב חקיקין. ג ל"ג ואתכנפו דרגין; אתפלגו ואתעבידו כנופיא חד.

מאמר **הסולם** ויסע מלאך האלקים

(כמ"ש לעיל דף ט"ו ד"ה ההוא) שמתחילה עולה המלכות לבינה, מתחת החכמה שלה, ואז נופלים בינה ותו"מ שלה למטה ממדרגתה, דהיינו לז"א, והיא נשארת רק בב' ספירות כו"ח, ובב' אורות רוח נפש, שזה נבחן שנתנקבה הבינה, שלא נשאר בה אלא אור נקבה המאיר ממטה למעלה, וע"כ מכונות הספירות שלה בשם **אבנין נקובין**. וז"ס נקודת החולם.

ואח"כ, ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק, חוזרת המלכות ויורדת מן הבינה למקומה, ואז חוזרים הבינה ותו"מ ועולים מז"א אל הבינה, ושוב נשלמה הבינה בה' ספירות כח"ב תו"מ, ובה' אורות נרנח"י, ונסתמו הנקבים, כי נתבטלה הנוקביות שבה, אבל האורות סתומים, מחמת חסרון חסדים, שאין החכמה יכולה להאיר בלי התלבשות החסדים. וז"ס נקודת השורק.

וז"ש עד לא אשתכח אוירא דכיא ולא נהיר, דהיינו מטרם שנגלו החסדים השלמים המכונים אוירא דכיא, להלביש את החכמה שבקו השמאל של הבינה, **אבנין נקיבן הוו סתימאן**, דהיינו שנסתמו הנקבים, מחמת חזרת הבינה ותו"מ למדרגתם, וכבר היתה יכולת להאיר ממעלה למטה בבחינת אור זכר, אבל גם האורות נסתמו בה, כי אין החכמה מאירה בלי חסדים.

ונודע, שבעת שהבינה מעלה אליה את הבינה ותו"מ שלה מתוך ז"א, עולים עמהם אליה, גם חג"ת דז"א המלבישים בינה ותו"מ האלו. ואז כשז"א היא בבינה, נבחן ז"א, **לג' רוחין דכליל בג'**, ג' רוחין, היינו חג"ת דז"א, שספירותיו בסוד רוח. דכליל בג', היינו בבינה ותו"מ דבינה שהם מלבושים עליהם וז"ש, **תלת רוחין דכלילן בתלת הוו שקיעין**, שהארתם לא היתה ניכרת, כי אם היתה ניכרת הארת החסדים שבז"א, אז היתה החכמה מתלבשת בחסדים, והאבנין דבינה לא היו סתומים. וז"ש **ומיין סתימן**, שהחסדים דז"א היו סתומים **תחות נוקבי**, כלומר, אע"פ שיש בז"א בחינת נוקבא, דהיינו המסך דחירק, שעליו מתגלה אח"כ אור החסדים אבל עתה היו המים

(דפו"י דף נ' *) דף נ' ע"ב)

סתומים, כי כל בחינת ז"א היתה שקועה כנ"ל. אלא אח"כ מתעורר ז"א עם מסך דחירק שבו ומעלה מ"ן, ומוציא החסדים להלביש את החכמה. וז"ש **בשבעין ותרין אתוון אתהדרו לאתרייהו אינון אבנין**, שבע"ב אותיות שבפסוק ויסע, שה"ס קו ימין (כמ"ש להלן אות קל"ה) שהן גילוי החסדים, מתלבשת החכמה שבקו שמאל דבינה בחסדים האלו, ואבנין סתימאן שבה, חוזרים למקומם, דהיינו שנפתחה הארתם.

קלה) **בתר שבעין ותרין וכו'**: אחר ע"ב מדרגות, שהן ג' פעמים ע"ב אתוון, התבקעו והתנקבו האבנים תחת צרור שהיה חקוק, והתקבצו המדרגות ונעשו קבוצה אחת.

פירוש. סוד ע"ב אתוון, היינו ע"ב אותיות שיש בכל פסוק מג' הפסוקים, ויסע, ויבא, ויט. (כמ"ש להלן אות קס"ב) והם סוד ג' קוין, כי ע"ב אותיות שבפסוק ויסע הן קו ימין, וע"ב אותיות שבפסוק ויבא, הן קו שמאל, וע"ב אותיות שבפסוק ויט, הן קו אמצעי. ומ"ש לעיל, בע"ב אתוון אתהדרו לאתרייהו אינון אבנין, הכונה היא על ע"ב אתוון שבפסוק ויסע, שהן קו ימין וחסדים. ויש ע"ב צירופים של ג' ג' אותיות, דהיינו מצירוף כל ג' הפסוקים, (כמ"ש להלן אות קס"ב) והן נקראות ע"ב מדרגות, מטעם היות בכל צירוף ג' קוין, וג' קוין נחשבים למדרגה.

גם נודע, שע"י מסך דחירק שבקו האמצעי, מתמעט הקו שמאל דבינה מג"ר לו"ק דג"ר, דהיינו שחוזר ומעלה את המלכות לבינה והבינה מתבקעת שוב ונעשית ו"ק שהיא אור נקבה. (כמ"ש לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, **בתר שבעין ותרין דרגין** והן ג' זמנין, דהיינו אחר שיוצאים ג' קוין שהן ע"ב מדרגות המרומזים בפסוקים ויסע ויבא ויט, הנה ע"י קו האמצעי שבהם, **אתבקעו ואתנקיבו אבני תחות צרורא דהוה חקיק**, שמסבת הצרור שהיה חקוק בדינים, שה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, חזרו והתבקעו ואתנקיבו הספירות דבינה שנקראות אבנים. ואז, **ואתכנפו דרגין ואתעבידו כנופיא**

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

קלו) לבתר אתפלגו, ואתעבידו תרין דרגין, ד פלגותא מיא אגלידו, ופלגותא אשתקעו. אלין סליקו, אלין נחתו, מהכא ה שרא עלמא לאתפלגא.

קלז) צרורא ו אחרא אית ז לעילא, והוא גליפא בע"ב חתימן דגושפנקא תקיפא, ובהו שקיען גלגלוי דימא. כד נטלין, אתפלגו לארבע זויין. פלגו חדא

חלופי גרסאות
ד מיא פלגותא. ה שריא. ו חדא. ז מוסיף לעילא לעילא.

מאמר **הסולם** ויסע מלאך האלקים

כנופיא חדא, שע"י המסך הזה שהמעיט את קו השמאל לו"ק דג"ר, נתקבצו ונתיחדו ג' הקוין לקבוצה אחת, באפן שאינם מאירים זה בלי זה. ומטעם זה מכנה את המסך בשם **צרורא,** מטעם היותו צורר כל ג' הקוין לאגודה אחת.

קלו) **לבתר אתפלגו וכו':** אחר כך נתחלקו ונעשו ב' מדרגות של מים, מחצית המים נקפאו, ומחציתם נשקעו, אלו עלו ואלו ירדו. מכאן התחיל העולם להתחלק.

פירוש. נודע, שבשעת שליטת קו שמאל, נקפאים המים שבים, משום שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים. ואח"כ על ידי החסדים הם נפתחים וחוזרים לנוזלים, דהיינו שחוזרים להאיר. (כנ"ל ב"א דף רצ"א ד"ה ואלמלא) אמנם לא כל החכמה חוזרת להאיר אלא רק הו"ק שבחכמה, והג"ר שבה נעלמים. ולפיכך נבחן כאן שמי החכמה נחלקו לב' מדרגות: ו"ק וג"ר, שהו"ק נקפאו בעת שליטת השמאל, ואח"כ ע"י גילוי החסדים חוזרים להאיר. והג"ר לא נקפאו, אלא נעלמו לגמרי, שהרי אינם מאירים אפילו אחר גילוי החסדים. וז"ש **אתפלגו ואתעבידו תרין דרגין** דהיינו ג"ר וו"ק. **פלגותא מיא אגלידו,** היינו הו"ק דחכמה. שהם חוזרים להגלות ע"י החסדים. **ופלגותא עשתקעו,** היינו הג"ר, שנעלמו לגמרי. ומפרש יותר, **אלין סליקו,** היינו אותם שנגלדו, היו מאירים ממטה למעלה, שהוא בחי' ו"ק. **ואלין נחתו,** היינו אותם שהשתקעו, היו מאירים ממעלה למטה, שהוא בחי' ג"ר. **מהכא שרא עלמא לאתפלגא,** דהיינו שלא נשארה בעולם אלא מחצית התחתון של החכמה שהוא בחי' ו"ק.

קלז) **צרורא אחרא אית וכו':** צרור אחר יש למעלה והוא חקוק בע"ב חתימות מטבעת התקיפה, ובהם שקועים גלי הים. כשנוסעים נחלקים לד' זויות, חלק אחד עולה, שמאיר ממטה למעלה דהיינו הנוקבא שה"ס מערב. וחלק אחד יורד, שמאיר ממעלה למטה, עם אור החסדים, והיינו ז"א, שה"ס מזרח. חלק אחד לצד צפון, שהוא קו שמאל, גבורה. וחלק אחד לצד דרום, שהוא קו ימין חסד, כשמתחברים יחד, גחלות לוהטות עומדות בלהט החרב המתהפכת.

(דפו"י דף נ' ע"ב)

פירוש. כמו שנתבאר לעיל, ענין המסך, שבקו אמצעי הנקרא צרורא, המשמש במקום בינה, וכן הוא משמש מחזה ולמעלה דז"א, להיותם מדרגה אחת, כן יש צרורא המשמש מחזה ולמטה דז"א, שבכחו מכריע בין ב' הקוין אשר שם. וההפרש ביניהם הוא רב, כי אותו הצרור, המשמש מחזה ולמעלה דז"א, אינה מגלה שם הדינים שבו, להיותו נמצא בסיום הקוין, ואין הדינים יכולים לפגום למעלה ממקום מציאותם. מה שאין כן הצרור שמחזה ולמטה דז"א, כבר כלול בו הדינים מצרור העליון העומד למעלה ממנו במקום החזה. והנה ג' הקוין חג"ת שלמעלה מחזה, נקראים ע"ב דרגין, כנ"ל, שה"ס ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט. וע"כ מכונים הדינים אשר בצרור העליון העומדים בסיום ע"ב דרגין, בשם, **ע"ב חתימן דגושפנקא תקיפא, ע"ב,** על שם הארתו, **חתימן** פירושו סיומים, משום, שנמצאים בסיום המדרגות, **גושפנקא תקיפא** היינו הצרור עצמו, שהוא המסך דחזה, שבו הדינים.

וז"ש **צרורא אחרא אית לעילא,** היינו הצרור שבקו האמצעי שמחזה ולמטה. **והוא גליפא בע"ב חתימן דגושפנקא,** דהיינו הדינים שבצרור העליון העומד במקום החזה, המכונים כן, המשפיעים לצרור התחתון. אמנם עם כל זה אינם נחשבים לדינים שיפגמו משהו את המדרגה, שהוא מטעם, **ובהו שקיען גלגלוי דימא,** שהדינים המתגלים בים, המכונים גלי הים, ישתוקו על ידי הדינים שבקו אמצעי שלמטה מחזה, ולולא הדינים הללו שבצרור התחתון לא היו הגלים נשתקים, והים, שהוא המלכות, לא היתה יכולה להאיר. וע"כ אינם נחשבים לדינים אלא לתקונים.

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

סליק, ופלגו חדא נחית, פלגו חדא לסטר צפון, ופלגו חדא לסטר דרום. כד מתחברן כחדא, גומרין דלהטין קיימין, בלהט שננא דחרבא דמתהפכא.

קלח) חד קיימא נעיץ בגו ימא, דרגא שליחא דאפרכא עלאה, סליק בההוא קיימא לעילא לעילא, ח אסתכל למרחיק, קטורא דארבין דשאטין בימא. מאן חמי גלגלין דסלקין ונהתין ורוחא דנשיב בהו, ונוני ימא נגדין כל אינון ארבין לכל סטרי עלמא.

חלופי גרסאות
ח אשתכלל; אסתליק.

מאמר **הסולם** ויסע מלאך האלקים

וג' הקוין הללו, אינם מגלים חכמה אלא בסוד נסיעתם, דהיינו שהארת כל אחד מתגלה במיוחד בזה אחר זה, בסוד ג' נקודות: חולם, ואח"כ שורק, ואח"כ חירק. ואז מקבלת המלכות את גילוי החכמה מהם. אבל כשגמרו הארתם בזה אחר זה, המכונה נסיעה, אז הם נחים. דהיינו שהארתם מתחברת ביחד תחת שליטת אור החסדים, והחכמה אינה מתגלה עוד.

וז"ש, **כד נטלין**, כשהם נוסעים, כדי לגלות הארת החכמה, **אתפלגו לארבע זוויין** הם נחלקים לד' זוית, דהיינו שכל אחד מג' הקוין מגלה הארתו במיוחד, מתחילה הימין ואח"כ אחר שנגמרה הארת הימין מאיר השמאל, ואח"כ כאשר נגמרה הארת השמאל, מאיר האמצעי, שהם מכונים, דרום, צפון, מזרח. ואח"כ המערב שהיא המלכות מקבלת מהם החכמה. וז"ש **פלגו חדא סליק** וכו'. אבל **כד מתחברים כחדא**, דהיינו אחר שגמרו נסיעתם שמאירים כולם ביחד, **גומרין דלהטין קיימין בלהט שננא דחרבא**, גחלות לוהטות עומדות בקו השמאל בסוד להט החרב המתהפכת, שהם שומרים את החכמה שלא תגלה שלא בשעת נסיעה. וע"כ אין גילוי אז אלא לאור החסדים בלבד.

קלח) **חד קיימא נעיץ וכו':** עמוד אחד תקוע בתוך הים. מדרגה, שהיא שליח של חלק המדינה העליונה, שהיא המלכות שמחזה ולמעלה, עולה בעמוד הזה למעלה למעלה, ומסתכל למרחוק לראות קשר של אניות השטות בים. מי ראה הגלים עולים ויורדים, מחמת הדינים שבהם, ורוח, שהוא קו אמצעי, נושב בהם ומשתיקם, ודגי הים, שהם המלאכים, מושכים את כל אלו האניות לכל רוחות העולם. שבדרך זה נגלה החכמה.

ביאור הדברים. כבר ידעת שע"י עליית
(דפו"י דף ג' ע"ב)

המלכות לבינה, נבקעות כל המדרגות לשתים, שכו"ח נשארים במדרגה ובינה ותו"מ נופלים ממנה ויורדים ומתלבשים במדרגה התחתונה אליה (כמ"ש ב"א דף ד' ד"ה ביאור) ולעת גדלות יורדת המלכות מבינה למקומה, ואז עולים בינה ותו"מ דכל מדרגה מן התחתון, וחוזרים כל אחד למדרגתו (ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) ויחד עם עליתם מן התחתון לוקחים עמהם גם את התחתון, ומעלים ואתו למקום העליון, (כמ"ש בהקסה"ז דף כ' ד"ה ואמא) ומתוך שאין העדר ברוחני, הם נמצאים תמיד במקום התחתון, גם אחר שעלו למדרגתם, שבדרך זה עולה כל תחתון אל העליון שלו, כמ"ש שם. וע"כ נבחנים בינה ותו"מ הללו לבחינת **עמוד**, שיש בכל מדרגה, שעל ידו עולה למדרגה עליונה שלה. (כמ"ש בראשית ב' דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש).

וז"ש, **חד קיימא נעיץ גו ימא**. כי הים שהוא הנוקבא הוא מחזה ולמטה דז"א, ואותם בינה ותו"מ דמדרגת מחזה ולמעלה דז"א היורדות שמה, נבחנים לעמוד, שדרך בו עולים כל הבחינות שמחזה ולמטה דז"א אל מדרגת מחזה ולמעלה דז"א.

והנה תחילה היתה המלכות למעלה מחזה דז"א בסוד רביעי לאבות, ששם מקום גילוי החכמה, ואחר זה נתמעטה וירדה למטה מחזה דז"א, (כנ"ל ב"א ק"י ד"ה מלכותא דדוד) וכיון שכל מקור גילוי החכמה היא למעלה מחזה דז"א, ע"כ יש לה **שליח**, שהוא המלאך מטטרון, שעולה למעלה מחזה וממשיך החכמה למחזה ולמטה, לסוד ד' החיות של מרכבה התחתונה המכונים אלפי שנאן. (כנ"ל ב"א דף פ"ה ד"ה ומניה).

וז"ש **דרגא שליחא דאפרכא עלאה**, דהיינו מטטרון שהוא שליח להמשיך ולקבל
חכמה

בשלח

קלט) ההוא דרגא, כד נחית מההוא, ט קיימי אלף מימיניה, ואלף משמאליה, הוה תב ויתיב באתריה, כמלכא בכורסיה, ההוא דרגא דכד שאטי ימא לארבע סטרי עלמא, עמיה נפקת, ביה תבת, הוא תב בקיומא דמלכא.

קמ) כדין כרוזין נפקין, מאן מארי דעיינין, י יזדקפאן לון לעילא לעילא. מאריהון דגדפין יקומון בקיומייהו. מארי דאנפין, חפיין לון, עד דנטיל במטלנוי. כדין ויסע מלאך האלהים. (ע"כ).

קמא) רבי חייא פתח, מ היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. היתה כאניות סוחר, דא כנ"י. ממרחק תביא לחמה, כמה דאת אמר, נ הנה שם יי' בא

מסרת הזהר
מ) (משלי ל"א וירא ס"ט צ"ב. נ) (ישעיה ל')

חלופי גרסאות
ט קיימא. י זקפאן.

הסולם

מאמר ויסע מלאך האלקים

חכמה ממלכות העליונה שמחזה ולמעלה בשביל המלכות שמחזה ולמטה, כנ"ל, **אסתכל למרחיק**, היינו שמקבל חכמה שנקרא הסתכלות מרחוק, בסו"ה מרחוק ה' נראה לי (כנ"ל וירא דף י"ד ד"ה הורמנותא) **קטורא דארבין דשאטין בימא**, דהיינו ששטים לד' רוחות העולם, ומגלים חכמה על ידי מטטרון. כמו שמפרש והולך **מאן חמי גלגלין** וכו'.

קלט) **ההוא דרגא כד וכו':** מדרגה ההוא, דהיינו מטטרון, כשירד מלמעלה מחזה, עומדים אלף מימינו ואלף משמאלו, דהיינו שממשיך חכמה המרומזת במספר אלף בין בימינו ובין בשמאלו. והוא שב למחזה ולמטה, ויושב במקומו כמלך על הכסא שלו. מדרגה ההיא בעת שהים, שהוא מלכות, שט לד' רוחות העולם, עמו יוצא בו שב, הוא שב בקיומו של המלך.

פירוש. כבר נתבאר (באות קל"ז) שאין הקוין מגלים החכמה רק בדרך נסיעה על תלת דוכתי בזה אחר זה, בסוד חולם שורק חירק, שה"ס **רצוא**, אבל כשגמרו נסיעתם ומתחברים בהארתם בסוד המנוחה, שה"ס ושוב, אז יש להט החרב המתהפכת בקו שמאל, השומר שלא יגלה חכמה לחוץ. וז"ש **ההוא דרגא** שהוא מטטרון, דכד **שטי ימא לד' סטרי עלמא**, ומגלה חכמה בעת נסיעתו, **עמיה נפקת**, עמו היא יוצאת לנסיעה בסוד **רצוא**, **ביה תבת**, עמו היא שבה מנסיעתה בסוד **ושוב הוא תב בקיומא דמלכא**, הוא שב, כדי לקיים המוחין של המלך, דהיינו בבחינת הארת החסדים, שבו מתקיימים המוחין.

קמ) **כדין כרוזין נפקין וכו':** ואז כשהים הוא בבחינת **ושוב**, יוצאים כרוזים, (דפו"י דף נ' ע"ב)

מי שהוא מבעלי העינים, יזקוף אותם למעלה למעלה. בעלי כנפים יקומו בקיומם. בעלי הפנים, יכסו פניהם עד שנוסע במסעיו, אז ויסע מלאך האלקים.

פירוש. עינים ופנים הם חכמה, עינים הם ג"ר, והפנים הם ו"ק. שז"ס חכמת אדם תאיר פניו. וז"ש, **מאן מארי דעיינין, יזדקפאן לון לעילא לעילא**, שיאירו למעלה למעלה בבינה ולא ימשיך אותם למטה, מטעם היותם ג"ר דחכמה, שאינם מאירים אפילו בעת נסיעה. **מארי דגדפין** דהיינו המדרגות של חסדים מכוסים, **יקומון בקיומייהו**, שימשיכו הארתם, **כי בעת ושוב**, מאירים רק אור החסדים, שהם הארת מארי דגדפין. **מארי דאנפין חפיין לון**, שיכסו הארת הפנים בעת המנוחה, שבסוד ושוב, כי אינם מאירים רק בשעת נסיעה, כנ"ל. וז"ש, **עד דנטיל במטלנוי**, ואז מתגלה אור הפנים. שזסו"ה, ויסע מלאך האלקים. כמ"ש להלן. (ע"כ תוספתא)

מאמר היתה כאניות סוחר

קמא) **ר' חייא פתח וכו':** רח"פ, **היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. היתה כאניות סוחר**, היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. **ממרחק תביא לחמה**, כמש"א, הנה שם ה' בא ממרחק. דהיינו ע"י הארת קו האמצעי במסך דחירק, שהוא מרחיק הג"ר דחכמה ואינו מאיר אלא בו"ק. (כמ"ש באורך לעיל וירא ט"ז ד"ה וזה). **תביא לחמה**, היינו על ידי מדרגה אחת השורה עליה, שהוא קו האמצעי, שה"ס היסוד דז"א, ובו נמשכים כל אלו הנחלים והמעיינות ההולכים בים. כמש"א, כל הנחלים הולכים אל הים.

בשלח

ממרחק. תביא לחמה, בחד דרגא דשארי עלה, וביה אתמשכו כל אלין נחלין ומבועין דאזלין בימא, כמה דאת אמר, ס כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

קמב) אל מקום שהנחלים הולכים, אע"ג דכלהו נחלין אתמשכן בההוא דרגא, וההוא דרגא כ נחית לון להההוא ימא, לא תימא. דהא ל אריק לון, והא לא שריין ביה אחרנין, ולא נגדין ביה כמלקדמין, אהדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, אל מקום דההוא דרגא דנחלין אזלין זמנא חדא, שם הם שבים ללכת, תמן אינון תייבין מההוא אתר עלאה, ולא פסקין לעלמין, ומתכנשי כלהו בההוא אתר. ולמה. ללכת. למהך להההוא אתר דימא, כמה דאתמר, מה שמיה דההוא דרגא. צדיק אקרי.

קמג) רבי יהודה אמר, כתיב ע שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. שם אניות יהלכון, בההוא ימא דאזלין ושאטין, עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא, כדין כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו.

קמד) רבי יצחק אמר, לעילא לעילא יתיר, אית זווגא מ אחרא, דשארי בחביבותא, ולא מתפרש לעלמין. אמר רבי יהודה, מאן זכי להההוא זווגא. אמר ליה, מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בעלמא דאתי דיקא.

קמה) אמר ליה, והא מהכא אוליפנא, דכתיב פ לויתן זה יצרת לשחק בו, משמע דקאמר זה, וזה וזאת ידיען אינון. אמר רבי אבא, תרווייכו שפיר קאמריתו,

מסרת הזהר
ס) (קהלת א') וארא נ' צ"ל. ע) (תהלים ק"ד) ב"א שט"ו צ"ע. פ) (תהלים ק"ד) לעיל ציון ע.

חלופי גרסאות
כ נגיד. ל אחיד. מ ל"ג אחרא.

מאמר **הסולם**

קמב) אל מקום שהנחלים הולכים: פירושו, אע"פ שכל הנחלים נמשכים ע"י מדרגה ההיא, שהיא יסוד, ומדרגה ההיא מוריד אותם לתוך הים, שהיא מלכות, אל תאמר, שהוא שפך אותם הנחלים לים, ואחרים אינם שורים בו, ואין נמשכים בו עוד כבתחילה, ע"כ חזר ואמר, אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים, ששבים למקום מדרגה ההיא שהנחלים הלכו משם פעם אחת, **שם הם שבים ללכת,** שם הם שבים ממקום ההוא העליון, דהיינו מבינה באים שוב ליסוד, שהשפע אינו פוסק משם לעולם ומתקבצים כולם במקום ההוא ביסוד, ולמה, **ללכת.** ללכת למקום ההוא של הים. שהוא המלכות. כמו שלמדנו. ומה שמה של אותה המדרגה. הוא נקרא צדיק, דהיינו יסוד דז"א.

קמג) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, כתוב, שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. **שם אניות יהלכון,** פירושו, שבים ההוא הולכים ושטים האניות, עד שבאים להתחבר
(דפו"י דף נ' ע"ב)

ויסע מלאך האלקים
באותה המדרגה, שהיא יסוד, אז כתוב לויתן זה יצרת לשחק בו. כי לויתן הוא יסוד דז"א.

קמד) רבי יצחק אמר וכו': רי"א, למעלה למעלה ביותר, יש זווג אחר השורה ברעות, ואינם נפרדים לעולם. שה"ס זווג או"א עלאין, שהם בחינת ג"ר דבינה. אמר ר' יהודה, מי זוכה לזווג ההוא. אמר לו, מי שיש לו חלק לעולם הבא. שהוא בינה, ובדיוק הוא עולם הבא. שמי שלא זכה לעולם הבא שהוא בינה לא יזכה לאותו הזווג.

קמה) אמר ליה והא וכו': אמר לו ר' יהודה, והרי מכאן למדנו, שכתוב, לויתן זה יצרת לשחק בו. משמע שאמר **זה,** שהוא יסוד, וזה וזאת ידועים הם, שהם יסוד ומלכות. הרי שאפילו לא יזכה לבינה זוכה ג"כ לקבל מזווג העליון. אמר ר' אבא, שניכם אומרים יפה, וזה של ר' יהודה יפה היא בדיוק. והכל הכין הקב"ה לענג בהם את הצדיקים. ז"ש, אז תתענג על ה'.

אמר

בשלח

והא דרבי יהודה שפיר דיקא, וכלא זמין קודשא בריך הוא לאתענגא בהו לצדיקייא, הה"ד צ **אז תתענג על יי'.**

קמו) אמר רבי אבא, כמה אלפין, כמה נ **רבבן דמשיריין קדישין, אית ליה לקודשא בריך הוא, מארי דאנפין עלאין, מארי דעיינין, מארי דזיינין, מארי דיללה, מארי דיבבא, מארי דרחמי, מארי דדינא, ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא** ס **בהיכלא קמיה.**

קמז) לקביל אלין, אית לה למטרוניתא, משיריין מזיינין. ע **בשתין אנפין** פ **משתכחו משריין מזויינין. וכלהו חגירן חרבא,** צ **קיימאן** ק **בסחרנהא,** ר **כמה נפקין, כמה עיילין. בשית גדפין טאסין כל עלמא. קמי כל חד וחד גומרין דנור דליק. לבושוי, מתלהטא אשא. בגבוי, שננא דחרבא מתלהטא בכל עלמא, לנטרא** *) **קמה. הה"ד** ק **ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים.**

קמח) מאן דרך עץ החיים. דא היא מטרוניתא רבתא, דהיא ארחא, לההוא אילנא רברבא תקיף, אילנא דחיי. דכתיב ר **הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ישראל דלעילא, כלם אחוזי** ש **חרב.**

קמט) כד נטלא מטרוניתא, כלהו נטלין בהדה, הה"ד ויסע מלאך האלהים. וכי מלאך האלהים ת **אתקרי. א"ר אבא אין. ת"ח, הכי א"ר שמעון, אתקין קב"ה קמיה, היכלא קדישא, היכלא** א **עלאה, קרתא קדישא, קרתא עלאה. ירושלים עיר הקדש אקרי, מאן דעאל למלכא, לא עאל, אלא** ב **מההוא קרתא קדישא, נטיל ארחא למלכא,** ג **דארחא מהכא אתתקן.**

מסרת הזהר

צ) (ישעיה נ"ח) ב"א רי"א צ"ב. ק) (בראשית ג') ב"ב קפ"ג צ"א. ר) (שה"ש ג') ב"א שמ"ג צ"א.

חלופי גרסאות

נ רבבן. ס קמה בהיכלא. ע בשתא. פ משתכחי. צ ל"ג קיימאן. ק בסחרנה. ר קמה נפקין קמה עיילין. ש מוסיף חרב וכו'. ת אקרי. א מוסיף עלאה קדישא. ב מהאי. ג ל"ג דארחא.

הסולם

מאמר ויסע מלאך האלקים

קמו) **אמר ר' אבא וכו':** אר"א, כמה אלפים וכמה רבבות של מחנות קדושות, יש לו להקב"ה, דהיינו, בעלי פנים העליון, בעלי עינים בעלי כלי זיין, בעלי יללה, בעלי יבבא, בעלי רחמים, בעלי דין, ולמעלה מהם פקד את המטרוניתא, שהיא המלכות, לשמש לפניו בהיכלו.

קמז) **לקבל אלין אית וכו':** כנגד אלו יש לה למטרוניתא, שהיא המלכות, מחנות מלאכים מזוינות. בששים פנים נמצאות המחנות המזוינות. וכולן חגורי חרב עומדים מסביב המלכות. כמה יוצאים, כמה באים. בשש כנפים מעופפים כל העולם. לפני כל אחד ואחד גחלות אש דולקות, לבושיו אש לוהט, בגבו להט החרב הלוהטת בכל העולם לשמור לפניה. ז"ש, ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים.

(דפו"י דף נ' ע"ב *) דף נ"א ע"א)

קמח) **מאן דרך עץ החיים:** שואל מי הוא שנקרא דרך עץ החיים. ומשיב, זו היא מטרוניתא הגדולה, שהיא המלכות, שהיא דרך לאילן הגדול והחזק, שהוא ז"א, הנקרא עץ החיים. שכתוב, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל. שהוא ישראל של מעלה שהוא ז"א. כולם אחוזי חרב.

קמט) **כד נטלא מטרוניתא וכו':** כשהמטרוניתא נוסעת כולם נוסעים עמה, ז"ש, ויסע מלאך האלקים. שואל, וכי המלכות מלאך האלקים נקראת. אמר ר' אבא, כן. בוא וראה, כך אמר ר"ש, התקין הקב"ה לפניו, היכל הקודש, היכל עליון, עיר קדושה, עיר עליונה, ירושלים עיר הקדושה נקראת, כל אלו הם שמות של המלכות, מי שבא אל המלך, אינו נכנס, אלא מעיר הקדושה ההוא, שהיא המלכות, ממנה לוקח הדרך אל המלך, כי הדרך מתתקן מכאן.

הה"ד

בשלח

קנ) הה"ד ש זה השער ליי' צדיקים יבואו בו. כל שליחותא דבעי מלכא מבי מטרוניתא נפקא, וכל שליחותא ד מתתא למלכא, לבי מטרוניתא עייל בקדמיתא, ומתמן למלכא. אשתכח דמטרוניתא איהי שליחא דכלא, מעילא לתתא, ומתתא לעילא. ועל דא, איהי שליחא ה דכלא, הה"ד ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל, ישראל דלעילא. מלאך האלהים, הה"ד ביה, ויי' הולך לפניהם וגו', ו והאי ללכת יומם ולילה, כמה דאוקמוה.

קנא) וכי יקרא הוא דמלכא, דמטרוניתא תזיל, והיא תגח קרבא, והיא אזלת שליחא. ז אלא, למלכא דאזדווג במטרוניתא עלאה, חמא מלכא יקירו דילה, על כל שאר מטרוניתא דעלמא, אמר כלהו משתכחין ח לחינתא, לקבל האי מטרוניתא דילי. היא סלקא על כלא, מה אעביד לה. אלא כל ביתא דילי ט יהא בידהא, אפיק מלכא כרוזא, מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון. מה עביד. אפקיד מלכא בידהא כל זיינין דיליה, כל אינון י מארי מגיחין קרבא, כל אינון אבנין יקירין דמלכא, כל גנזייא כ דמלכא. אמר, מהכא, כל מאן דיצטריך ל למללא עמי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע לה למטרוניתא.

קנב) כך קב"ה, מסגיאות חביבותא ורחימותא דיליה בכ"י, אפקיד כלא ברשותה, אמר, הא מ כל שארי, לא משתכחי כלום לגבהא. אמר, נ ששים המה מלכות וגו', אחת היא יונתי תמתי. מה אעביד לה, אלא, הא כל ביתא דילי בידהא.

מסרת הזהר

ש) (תהלים קי"ח) הקסה"ז צ"ז צ"ו. ז"ח כ' ט"ג שמ"ח. מ"ה ט"ג שמ"ב. צ"ד ט"א שכ"ב. ק"ג ט"א שט"ז. ת) (שה"ש ו') ויצא ק"ד צ"ב.

חלופי גרסאות

ד דבעי מלכא. ה מכלא. ו ל"ג והאי ללכת יומם ולילה. ז ל"ג אלא. ח לחופתא; כחיוותא. ט ל"ג יהא. י ל"ג מארי. כ מוסיף דמלכא בידהא. ל לי ול"ג למללא עמי. מ עמין עע"ז; כל שאר עמין עע"ז.

הסולם

מאמר ויסע מלאך האלקים

קנ) הה"ד זה השער וגו': ז"ש, זה השער לה' צדיקים יבואו בו. כל שליחות, שהמלך, שהוא ז"א, רוצה, יוצאת מבית המטרוניתא, שהיא המלכות. וכל שליחות הבאה מלמטה מן המלך, שהוא ז"א, נכנסת תחילה אל המטרוניתא, ומשם אל המלך. נמצא שהמטרוניתא היא שליח של כל, הן ממטה למעלה והן ממעלה למטה. ועל כן היא שליח כל, ז"ש, ויסע מלאך האלקים לפני מחנה ישראל. היינו ישראל של מעלה, שהוא ז"א, מלאך האלקים, הוא המלכות, ז"ש בו, והויה הולך לפניהם וגו' להאיר להם ללכת יומם ולילה, וללכת יומם ולילה, הוא כמו שהעמדנו לעיל (אות ס"ד) שפירושו ז"א ומלכות, הרי שהמלכות הלכה לפני ישראל. וז"ש ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל.

קנא) וכי יקרא הוא: שואל, וכי כבוד הוא למלך, שהוא ז"א, שהמטרוניתא, שהיא (דפו"י דף נ"א ע"א) מלכות, תלך ותעשה מלחמה, ותלך בשליחות. ומשיב. אלא בדומה למלך שהזדווג במטרוניתא עליונה, ראה המלך היקר שלה. שהיא עולה על כל שאר המטרוניתות שבעולם, אמר, כולן נחשבות לפלגשים כלפי מטרוניתא הזו שלי, היא עולה על כולן. מה אעשה לה. אלא כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. מה עשה. הפקיד המלך בידיה כל כלי זיין שלו, כל בעלי המלחמה, כל אבני יקר של המלך, כל אוצרות המלך. אמר, מעתה, כל מי שיבקש לדבר עמי, לא יוכל לדבר עמי, עד שיודיע אל המטרוניתא.

קנב) כך קב"ה מסגיאות וכו': כך הקב"ה מרוב החביבות והאהבה שלו בכנסת ישראל שהיא המלכות, הפקיד הכל ברשותה. אמר, הרי כל השאר, אינן נחשבות אצלה לכלום. אמר, ששים המה מלכות וגו', אחת היא יונתי תמתי

בשלח

אפיק מלכא כרוזא, מהכא כל מלין דמלכא, בידא דמטרוניתא יתמסרון. אפקיד בידהא כל זייניו דיליה, רומחין, וסייפין, קשתין, חציו, וחרבין, נ בלסטרין, קסטיראין, אעין, אבנין, כל אינון נ מארי מגיחי קרבא. הה"ד, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים וגו' כלם אחוזי חרב מלומדי וגו'.

קנג) אמר מלכא, מכאן ולהלאה, קרבא דילי ס אתמסר בידך, זייניו דילי, מארי מגיחי קרבא בידך. מכאן ולהלאה את הוי ע נטרא לי, הה"ד, א) שומר ישראל. מכאן ולהלאה, מאן דאצטריך לי, לא יכיל למללא עמי, עד דאודע למטרוניתא, הה"ד, ב) בזאת יבא אהרן אל הקדש. שליחא פ דמלכא בכלא, כמה דאוקימנא. אשתכח דכלא צ בידהא, ודא הוא יקרא דמטרוניתא. הדא הוא דכתיב, ויסע מלאך האלהים וגו', כמה דאתמר.

קנד) וילך מאחריהם, מ"ט מאחריהם. בגין ק דישתכחו לקמהא מארי מגיחי קרבא, מארי בלסטראות, מארי רומחין וסייפין, ואתגלון קמהא, דהא הוו אתיין משיריין אחרנין, לאגחא קרבא בישראל מלעילא, ר וע"ד וילך מאחריהם.

קנה) ותאנא, בההיא שעתא, ש אתא רברבא שלטנא דממנא על מצראי, וכנש שית ת מאה רתיכין מקטרגין, ועל כל רתיכא ורתיכא, שית מאה שלטנין ממנן קטיגורין, הה"ד ויקח שש מאות רכב בחור וגו'. וכי שש מאות רכב בחור,

מסרת הזהר

א) (תהלים קכ"א) ח"ב יד. רנג. ח"ג קכט: רמד: רפט. ב) (ויקרא ט"ז) נח ק' צ"א.

חלופי גרסאות

נ מאני. ס בידך אתמסר. ע נטרת לון. פ דכלא ול"ג דמלכא. צ יקרא הוא דמטרוניתא ול"ג בידהא ודא. ק דאשתכחו. ר ל"ג וע"ד וילך מאחריהם. ש אתר. ת מוסיף מאה רבוון.

דרך אמת נ מיני כלי זיינין כענין אבני בלסטראות וקשתות לירות בו.

הסולם

מאמר

תמתי. מה אעשה לה, אלא, כל הבית שלי יהיה בידיה. הוציא המלך כרוז, מעתה כל דברי המלך יהיו נמסרים ביד המטרוניתא. הפקיד בידיה כל כלי זיין שלו: רמחים, חרבות, קשתות, חצים, סכינים, אבני בליסטראות, קסטיראין, עצים, ואבנים, וכל בעלי המלחמה. ז"ש, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים וגו' כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וגו'.

קנג) אמר מלכא מכאן וכו': אמר המלך מכאן והלאה, המלחמות שלי תמסרנה בידך, הכלי זיין שלי, ובעלי המלחמה יהיו בידך, מכאן ולהלאה, את תהיי שומרת לי. ז"ש שומר ישראל, שהוא ז"א הנק' ישראל. מכאן ולהלאה, מי שצריך לי לא יוכל לדבר עמי עד שמודיע למטרוניתא, ז"ש **בזאת יבא אהרן אל הקדש.** **וזאת,** היא המלכות. היא שליח המלך לכל, כמו שהעמדנו, נמצא שהכל הוא בידיה, וזה הוא כבוד המטרוניתא. ז"ש ויסע מלאך האלקים. כמו שלמדנו.

(דפו"י דף נ"א ע"א)

ויסע מלאך האלקים

קנד) וילך מאחריהם: שואל, מה הטעם שהלך מאחריהם. ומשיב. שהוא כדי שימצא לפניהם, בעלי המלחמה, בעלי בליסטראות, בעלי רמחים וחרבות, ויהיו נגלים לפניהם. כי מחנות אחרות היו באות מלמעלה לעשות מלחמה עם ישראל. וע"כ וילך מאחריהם. כדי לתת מקום לבעלי המלחמה שמצד ישראל ללחום עמהם.

קנה) ותאנא בההיא שעתא וכו': ולמדנו. באותה שעה בא שר המושל הממונה על מצרים, ואסף שש מאות מרכבות מקטרגים, ועל כל מרכבה ומרכבה שש מאות שליטים ממונים מקטרגים. ז"ש ויקח שש מאות רכב בחור וגו'. שואל, וכי שש מאות רכב בחור לא היו רכבי מצרים, ומה הטעם אומר אח"כ וכל רכבי מצרים. ומשיב, אלא כך למדנו, שסמאל היה משאיל לשר מצרים שש מאות מרכבות מקטרגים לעזור אותו. ז"ש ויקח שש מאות רכב בחור. שלא היו של מצרים.

אימתי

בשלח

לא הוו רכבי מצרים, מ"ט וכל רכב מצרים. אלא הכי תאנא, א הוה סמא"ל אוזיף ליה, שית מאה רתיכין מקטרגין לסייעא ליה. הה"ד ויקח שש מאות רכב *) בחור.

קנו) אימתי אשלים קב"ה לסמא"ל. בקרבא דסיסרא, דעקר קב"ה לכל אינון רתיכין, והתמסרו בידא דמטרוניתא. הה"ד, ג) נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו'. ולזמנא דאתי, יתמסרו כלהו, הה"ד, ד) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'. וע"ד וילך מאחריהם, ב דזמינא שכינתא בסוף יומיא לאעקרא לון מן עלמא.

קנז) ויסע עמוד הענן מפניהם, מאן עמוד הענן דא רבי יוסי אמר, ג דא הוא עננא דאתחזי תדיר עם שכינתא. ודא הוא עננא דעאל משה בגויה. רבי אבא אמר, כתיב ויי' הולך לפניהם יומם, אלא סיועא דצדיק ד הוא, ופרישו דרשימו דיליה, וע"ד אזיל האי ענן יומם, וכתיב ה) יומם יצוה יי' חסדו. ומסטרא דחס"ד אתא ה עננא דא, ודא חסד אתקרי, ועננא אחרא אזיל בליליא, ואתקרי עמוד אש.

קנח) רבי שמעון אמר, עמוד הענן יומם: דא אברהם. ועמוד האש לילה: דא יצחק. ותרווייהו אשתכחו בשכינתא, ומה דאמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, ו דעל ידא ז דהאי דרגא, אשתכחו.

קנט) והאי ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ח ויסע: דנטיל מסטרא דחס"ד, ואתדבק בסטרא דגבורה, בגין דהא מטא שעתא ט לאתלבשא בדינא.

מסרת הזהר

ג) (שופטים ה') ח"ג רסט: ד) (ישעיה ס"ג) תולדות ל"ו צ"ו. ה) (תהלים מ"ב) לך נ"ד צ"א.

חלופי גרסאות

א ל"ג הוה. ב ל"ג מן דזמינא עד ויסע. ג דהוה ול"ג דא הוא. ד ל"ג הוא. ה ל"ג עננא. ו ל"ג דעל ידא. ז דהאי. ח ל"ג ויסע. ט לאתדבקא

מאמר **הסולם**

קנו) אימתי אשלים קב"ה וכו': מתי שילם הקב"ה לסמאל. הוא, במלחמת סיסרא, שעקר הקב"ה לכל אלו המרכבות ונמסרו ביד המטרוניתא. ז"ש נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו'. ולעתיד לבא יהיו נמסרים כולם. ז"ש מי זה בא מאדום וגו'. ועל כן, **וילך מאחריהם,** פירושו, שעתידה השכינה **באחרית** הימים לעקור אותם מן העולם.

קנז) ויסע עמוד הענן וגו': שואל מי הוא עמוד הענן הזה. ר' יוסי אמר, זה הוא ענן הנראה תמיד עם השכינה, שהוא מלאך מיכאל. וזה הוא הענן שנכנס בו משה. ר' אבא אמר, כתוב, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן, הרי שאינו מיכאל שהיא בחינת השכינה, אלא עזרת הצדיק הוא, שהוא יסוד דז"א, ומפרש חסדים של הרשימה שלו, שהוא המסך, כי היסוד פורש החסדים על החכמה שבמלכות, ואז היא יכולה

(דפו"י דף נ"א ע"א *) דף נ"א ע"ב)

ויסע מלאך האלקים

להאיר. וע"כ הולך ענן הזה יומם, שהוא זמן הארת החסדים, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו. כי מצד החסד בא ענן הזה, והוא נקרא חסד. וענן אחר הולך בלילה, ונקרא עמוד אש. שהוא מצד המלכות.

קנח) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, עמוד הענן יומם, זה אברהם, שהוא חסד. ועמוד אש לילה זה יצחק, שהוא גבורה. ושניהם נמצאים בהשכינה. ומה שאמר ר' אבא, שעזרת הצדיק הוא, כן הוא ודאי, שעל ידי מדרגה ההוא, הם נמצאים בהשכינה.

קנט) והאי ויסע מלאך וגו': ופסוק הזה, ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, פירושו, **ויסע,** שנסע מצד החסד והתדבק בצד הגבורה, כי חסד הוא פנים וגבורה היא אחורים. משום שהגיעה השעה להתלבש בדין.

מאמר

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

קס) תא חזי, בההיא שעתא אשתלים סיהרא מכלא, וירתא שבעין · ותרין כ שמהן קדישין, בתלת סטרין. סטרא חדא אתלבשא בעטרוי דחסד עלאה, כשבעין גליפין דנהירו דאבא עלאה, דאנהיר לה.

קסא) סטרא תנינא, אתלבשת ברומחי דגבור"ה, בשתין פולסי דנורא, ועשרה ל דילה דנחתו מסטרא דאמא עלאה בנימוסי גליפין.

קסב) סטרא תליתאי, אתלבשת בלבושי ארגונא, דלביש מלכא עלאה קדישא, דאקרון תפאר"ת, דירית ברא קדישא, בשבעין עטרין עלאין, מסטרא דאבא ואמא, מ והוא כליל להאי סטרא ולהאי סטרא.

חלופי גרסאות
ל"ג ותרין. כ עטרין. ל דילה. מ והוה.

הסולם

מאמר ויסע ויבו ויט

קס) **תא חזי בההיא וכו':** בוא וראה באותה שעה נשלמה הלבנה, שהיא המלכות, מכל הבחינות, וירשה שבעים ושנים שמות קדושים בשלשה צדדים, דהיינו ג' קוין, צד אחד, התלבשה המלכות. בעטרותיו של החסד העליון, בע' חקיקות של אור אבא עלאה שהאיר לה. שה"ס ויסע וגו'.

קסא) **סטרא תנינא וכו':** צד השני, התלבשה המלכות ברמחים של הגבורה, דהיינו הדינים שבה, בששים הכאות של אש, ועשרה הכאות שלה עצמה, שיורדים מצד אמא עלאה, בדינים חקוקים. וה"ס קו שמאל והפסוק ויבא וגו'.

קסב) **סטרא תליתאי וכו':** צד השלישי, התלבשה המלכות בלבוש ארגמן, שלבש מלך העליון הקדוש הנקרא תפארת, שירש בן הקדוש שהוא תפארת בע' עטרות עליונות מצד אבא ואמא, והוא כולל לצד זה ולצד זה. דהיינו לימין שהוא חסד, ולשמאל שהוא גבורה. שה"ס ויט.

ביאור הדברים. כי שורש הקוין הם בבינה, וקו ימין שבה מכונה אבא עלאה, וקו שמאל שבה מכונה אמא עלאה. וקו אמצעי שבה הוא תפארת המכריע ביניהם. שז"ס **תלת נפקי מחד,** (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) וכל הגדלות שגרם התחתון אל העליון, זוכה בו גם התחתון, לפיכך, **חד בתלת קיימא,** וזכה גם הת"ת בב' האורות ימין ושמאל של אבא ואמא. (עש"ה) ואחר כך, כשהשיג הת"ת ג' הקוין, ב' מאו"א, ואחד משל עצמו, הוא משפיע אותם אל המלכות.

וז"ש **אשתלים סיהרא מכלא, וירתא שבעין ותרין שמהן קדישין** (באות ק"ס)

(דפו"י דף נ"ב ע"ב)

ויסע ויבו ויט

כי ג' קוין אלו ה"ס ג' הפסוקים: ויסע, ויבא, ויט, שבכל אחד יש ע"ב אותיות, וצרופם יחד עושה ע"ב שמות קדושים, שבכל אחד ג' אותיות מג' הפסוקים. וז"ש **סטרא חדא וכו' דנהירו דאבא עלאה** שהוא קו ימין שבבינה המאיר לחסד דת"ת, והיא אתלבשא בעטרוי דחסד העליון הזה דת"ת וה"ס הפסוק, ויסע. וכן מקבלת מגבורה דת"ת הארת קו שמאל מאמא עלאה, המכונה **שתין פולסי דנורא,** בסו"ה ששים גבורים סביב לה. וז"ש, **אתלבשת ברומחי דגבורה,** דהיינו גבורה שבת"ת. **בשתין פולסי וכו' מסטרא דאמא עלאה,** כי ת"ת מקבלם מקו שמאל דאמא עלאה. וה"ס הפסוק ויבא. וכן מקבלת מת"ת דת"ת, דהיינו בחינתו עצמו של קו אמצעי, וז"ש **סטרא תליתאי אתלבשת בלבושי ארגונא וכו'.** כי להיותו קו אמצעי הוא כולל בתוכו ב' הגוונים לבן ואדום, שהתכללותם ה"ס הגוון ארגמן. **דירית ברא קדישא וכו': מסטרא דאבא ואמא,** שהם ב' קוין דבינה, שירש אותם בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, כנ"ל.

ודע, שבאמת מכונים ב' קוים ימין ושמאל שבבינה בשם חכמה ובינה. אלא שנשתנה שמם לאבא ואמא. ויש להבין זה, למה נשתנה שמם לאבא ואמא. וכן יש להבין למה מכונה ת"ת, שהוא קו אמצעי לבן שלהם. שמדרך האורות להשתלשל זה מזה בסוד עילה ועלול כסדר המדרגה. וכאן יצאו האורות שלא בסדר המדרגה, כי תקון אחד נעשה שעלתה המלכות לבינה, וקבלה בינה, צורת מלכות המצומצמת. וירדו בינה ותו"מ שלה למדרגת ז"א. ועי"ז, בעת גדלות כשבינה העלתה הבינה

בשלח

קסג) נ ותרין עטרין מסטרא דאבא ואימא, ואינון שבעין ותרין שמהן. ותנינן מסטרא דחס"ד שבעין, ותרין סהדין. מסטרא דגבורה שבעין, ותרין סופרין. מסטרא דת"ת שבעין, ותרין גווניו לאתפארא.

קסד) ס ובהאי אתר, אתגליף חד בחד, ואסתליק שמא קדישא, רזא דרתיכא, והכא אתגליפו אבהתא, לאתחברא בחד, והוא שמא קדישא גליפא באתווי.

חלופי גרסאות
נ ל"ג מן ותרין עד ותנינן. ס והאי.

הסולם

מאמר ויסע ויבא ויט

הבינה ותו"מ שלה ממדרגת ז"א עלה גם ז"א עמהם למקום בינה, ועי"ז נעשה שם קו אמצעי, וקבל האורות דבינה, אע"פ שבסדר המדרגה אין ז"א ראוי כלל לקבל ולהאיר כמו הבינה. ומתוך שאור הזה הגיע לז"א שלא בסדר המדרגה, אלא ע"י ירידת בינה ותו"מ דבינה, והעלתם את הז"א למקום בינה, וכן ע"י ענין תלת בחד קיימא, לפיכך מכונה אור הזה בשם אור של תולדה, ולא בדרך השתלשלות עילה ועלול. ולפיכך מכונה ז"א בשם בן, כלומר אור של תולדה. ולפיכך מכונים החכמה ובינה בשם או"א, כי הם הולידו את אור הזה שנקרא ז"א.

קסג) ותרין עטרין מסטרא וכו': ושתי עטרות מצד אבא ואמא, והם ע"ב שמות. ולמדנו מצד החסד הם שבעים, ושנים עדים. מצד הגבורה שבעים, ושנים סופרים. מצד הת"ת שבעים, ושנים צבעים להתפאר.

פירוש. כי נתבאר בדבור הסמוך, שת"ת, שהוא ז"א, משפיע אל המלכות, **שבעים עטרות** מכל קו. והטעם הוא, כי אע"פ שז"א מקבל ג' קוין דבינה, עם כל זה, אינו מקבל מעצם הג"ר דב' קוין שבבינה, המכונים או"א, אלא מז"ת שלהם, שכל אחד כלול מעשרה, והם ג"פ **שבעים עטרות.** אמנם לפי"ז למה נקרא ע"ב שמות, היה לו להקרא ע' שמות. וז"ש **ותרין עטרין מסטרא דאבא ואמא, ואינון שבעין ותרין שמהן.** כי מלבד ע' עטרין, שה"ס ז"ס תחתוניות שהוא מקבל מב' הקוין שבבינה שנקראים אבא ואמא, הוא מקבל עוד ב' עטרין מבח' ג"ר דאבא ואמא, בסוד חד בתלת קיימא ומטעם זה עלה הת"ת שהיא בחינת ז"ת, ונעשה לדעת שהיא בחינת ג"ר. ומטעם תוספת ב' עטרין דג"ר הללו הוא נקרא **ע"ב שמות.** ותוספת זה יש בכל אחד מג' קוין שלו, שבחסד הם מכונים שנים עדים. ובגבורה שנים סופרים. ובת"ת שנים צבעים.

(דפו"י דף נ"א ע"ב)

וטעם היותם מכונים כן, הוא בדמיון לשטר מתנה, שיש שם כתב סופר וחתימת עדים. והנה עיקר כח שטר המתנה, הוא ודאי כתב הסופר, שכותב ופורט כל הערכים שהנותן מקנה אל המקבל. ועם כל זה, אם לא היה שם חתימת העדים, לא היה השטר שוה כלום. ואין צריך לומר, אם היה שם חתימת עדים לבד בלי כתב הסופר, שלא היה שוה כלום.

והנה השם ע"ב כאן, הוא בעיקר להמשיך חכמה אל הנוקבא, בסו"ה ויסע ויבא ויט. וכבר ידעת, שהחכמה נמשכת רק מקו שמאל, אבל בלי התלבשותה בחסדים שבקו ימין אינה יכולה להאיר. ולפיכך מדמה ב' עטרין שבקו שמאל, לב' סופרים, שכתב סופר הוא העיקר שבשטר, וב' עטרין שבקו ימין מדמה לב' עדים, שאע"פ שאינם מוסיפים משהו על כתב הסופר, אמנם הם מקיימים לכל השטר, שזולתם אין השטר שוה כלום. אף כאן, בלי החסדים אין הארת החכמה שוה כלום כי אינה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ הם מכונים ב' עדים. וב' עטרין שבקו אמצעי הוא מדמה לב' גוונין, והוא מטעם שגוונים מורים על דינים, ומקו האמצעי נמשכים דינים בסוד המסך דחירק, כנודע. אבל אם הם דינים איזה יחס יש להם אל הג"ר, להקרא ב' עטרין. וז"ש, שבעין, ותרין גווני לאתפארא, כי דינים האלו, מלבד, שאינם פוגמים כלום את האורות אלא להיפך, שהם מפארים אותם, כי זולתם לא היה יחוד בין ב' הקוין, כנודע.

קסד) ובהאי אתר אתגליף וכו': ובמקום זה, דהיינו במלכות, נחקק אחד באחד, שהע"ב עטרין שבכל קו נכללים זה בזה, ועולה מהם השם הקדוש, סוד המרכבה. כי נעשים ע"ב שמות, שבכל אחד מהם ג' אותיות. וכאן נחקקו האבות, שהם חג"ת, ג' הקוין. להתחבר יחד. והוא השם הקדוש ע"ב חקוק באותיותיו.

צרופא

בשלח

קסה) צרופא דאתוון אלין, אתוון קדמאי, רשימין כסדרן בארח מישר, בגין דכלהו אתוון קדמאי אשתכחו בחס"ד, למהך בארח מישר, בסדורא מתחזקן.

קסו) אתוון תנייני, רשימין בגלגולא למפרע. בגין דכלהו אתוון תנייני, ע משתכחו בגבורה, לגלאה דינין וזינין דאתיין מסטרא דשמאלא.

קסז) אתוון תליתאי, אינון אתוון רשימן, לאחזאה גווינין, לאתעטרא במלכא קדישא. וכלא ביה מתחברן ומתקשרן, והוא פ אתעטר בעטרוי בארח מישר, ורשים להאי סטרא, ולהאי סטרא, כמלכא צ דאתעטר בכלא.

קסח) הכא אתרשים שמא קדישא, גליפא בע"ב ק תיבין, דמתעטרי באבהתא, ר רתיכא קדישא עלאה. ואי תימא, הני אתוון תליתאי, מ"ט לאו אינון כתיבין, מנהון בארח מישר כסדורן, ומנהון למפרע, ש לישרא להאי סטרא, ולהאי סטרא, דהא תנינן, ו) אתה כוננת מישרים, קודשא בריך הוא עביד מישרים לתרי סטרי, וכתיב ז) והבריח התיכון בתוך הקרשים וגו', דא קודשא בריך הוא. רבי יצחק אמר, דא יעקב, וכלא חד.

מסורת הזהר

ו) (תהלים צ"ט) לך פ' צ"ב. ז) (שמות כ"ו) הקסה"ז י"ג צ"א.

חלופי גרסאות

ע משתכחי מגבורה. פ אתער; ואתעטר. צ דאתעטף. ק אתוון. ר רתיכי עלאי קדישי. ש דהא דתנינן אתה כוננת מישרים לישרא להאי סטרא ולהאי סטרא.

הסולם

מאמר ויסע ויבא ויט

קסה) **צרופא דאתוון אלין וכו':** הצירוף של אותיות האלו הם כך. אותיות הראשונות, שהם ע"ב אותיות של הפסוק ויסע, רשומים כסדרם **בדרך יושר**, כי היושר יורה על חסד, משום שכל האותיות הראשונות נמצאות בחסד, דהיינו בקו ימין, ללכת בדרך יושר, בסדור מתוקן.

קסו) **אתוון תנייני רשימין וכו':** אותיות השניות, דהיינו ע"ב אותיות שבהכתוב, ויבא, רשומים בגלגול **למפרע**, דהיינו שנרשמות ממטה למעלה. כמ"ש להלן בציור ב'. משום שכל ע"ב אותיות השניות נמצאות בגבורה, לגלות דינים, וכלי זיין, הבאים מצד השמאל. וכשהן למפרע, רומזות על דינים.

קסז) **אתוון תליתאי אינון וכו':** אותיות השלישיות, דהיינו ע"ב אותיות שבהכתוב, ויט, הן אותיות הרשומות להראות הגוונים, שהם הדינים, **להתעטר במלך הקדוש**. שה"ס ע"ב גוונים לאתפארא (כנ"ל באות ס"ג) וכולם מתחברים ומתקשרים בו מטעם היותו קו האמצעי, והוא מתעטר בעטרותיו **בדרך יושר** ורושם לצד זה ולצד זה, דהיינו לקו ימין ולקו שמאל, כי מקיים הארת שניהם, כמלך שמתעטר מכל.

(דפו"י דף נ"א ע"ב)

קסח) **הכא אתרשים שמא וכו':** כאן נרשם השם הקדוש. חקוק **בע"ב תיבות**, דהיינו שהג' פעמים ע"ב אותיות, שבכל קו מג' קוים, מתחברים ומשתלבים יחד, ואז עושים ע"ב תיבות שבכל תיבה ג' אותיות מן ג' הקוין. **המתעטרים באבות**, דהיינו חג"ת, שהם מרכבה קדושה העליונה.

ואי תימא הני וכו': שואל, ואם תאמר, אלו אותיות השלישיות למה אינם כתובים בב' דרכים, חלקם בדרך יושר כסדרם, וחלקם בדרך למפרע, כדי לישר לצד זה ולצד זה, דהיינו לקו ימין ולקו שמאל, להיותו מקיים הארת שניהם. כי למדנו, אתה כוננת מישרים, פירושו, שהקב"ה עושה מישרים, ומקיים לב' הצדדים. וכתוב, והבריח התיכון בתוך הקרשים שהוא הקב"ה, דהיינו קו האמצעי המקיים ב' הצדדים, וא"כ היה צריך להרשם חציו ביושר כקו ימין, וחציו למפרע כקו שמאל. **ר' יצחק** אמר זה **יעקב**. והכל אחד. כי גם יעקב יורה על קו האמצעי.

אלא

בשלח

קמט) אלא למלכא דאיהו שלים מכלא, דעתיה שלים מכלא, מה ארחיה דההוא מלכא. אנפוי נהירין כשמשא תדיר, בגין דאיהו שלים. וכד דאין, דאין לטב ודאין לביש. ועל דא בעי לאסתמרא מיניה. ת מאן דאיהו טפשא, חמי אנפוי דמלכא א נהירין ב וחייכן, ולא אסתמר מיניה. ומאן דאיהו חכימא, ג אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין, אמר מלכא ודאי שלים הוא, שלים הוא מכלא, דעתיה שלים, אנא חמי דבההוא נהירו, דינא יתיב *) ואתכסיא, אע"ג דלא אתחזיא, דאי לאו הכי, לא יהא מלכא שלים, ועל דא בעי לאסתמרא.

קע) כך קודשא בריך הוא, ד שלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא, אבל לא אתחזיא, אלא בנהירו דאפין. ובגין כך, אינון טפשין חייבין לא אסתמרן מניה. אינון חכימין זכאין אמרין, מלכא שלים הוא, אף על גב דאנפוי אתחזיין נהירין, דינא אתכסיא בגויה, בגין כך בעי לאסתמרא מניה.

קעא) אמר רבי יהודה, מהכא, ח) אני יי' לא שניתי. לא ה דליגנא לאתר אחרא, בי אתכליל כלא. הני תרי גווני בי אתכלילן, בגין כך כלא בארח מישר אתחזיא, ואף על גב דאתוון אחידן להאי סטרא ולהאי סטרא, כסדרן כתיבין.

קעב) ט) ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם. עד כאן סטרא חד, חסד לאברהם.

מסרת הזהר

ח) (מלאכי ג') ח"ב קעו. ח"ג קלז: רכה. ת"ס צג. רמד. רעו. רפא. ת"ז בהקדמה י. תכ"ו עא: תס"ט קא.
ט) לעיל אות קל"ד צ"ל.

חלופי גרסאות

ת מוסיף אע"ג מאן. א ל"ג נהירין וחייבן. ב ל"ג וחייכן.
ג חמי ול"ג אע"ג. ד ל"ג שלים; מוסיף הוא שלים.
ה פליגנא; דלי גוונא.

קסט) אלא למלכא דאיהו וכו': ומשיב זה דומה, למלך שהוא שלם מכל ודעתו שלם מכל מה דרכו של אותו המלך, פניו מאירים תמיד כשמש. משום שהוא שלם. וכשהוא דן, הוא דן לטוב ודן לרע. ועל כן צריכים להשמר ממנו. מי שהוא טפש, רואה פני המלך מאירים וצוחקים, ואינו נשמר ממנו. ומי שהוא חכם, אע"פ שרואה פני המלך מאירים, אומר, המלך ודאי שלם הוא, שלם הוא מכל, דעתו שלם, אני רואה שבמאור ההיא יושב דין, והתכסה, אע"פ שאינו נראה, שאם לא כן לא יהיה המלך שלם, ועל כן צריכים להשמר.

קע) כך קודשא בריך הוא וכו': כך הקב"ה, הוא תמיד שלם באפן זה ובאפן זה, דהיינו בצד ימין ובצד שמאל, אבל אינו נראה אלא בפנים מאירות, ומשום זה, אלו כסילים הרשעים אינם נשמרים ממנו. אבל אלו חכמים הצדיקים אומרים, המלך שלם הוא, ואע"פ שפניו נראים מאירות, הדין מתכסה בתוכם. משום זה צריכים להשמר ממנו. פירוש, שבזה מיושב הקושיא, למה לא נרשמו ע"ב אותיות שבקו אמצעי, חציים ביושר וחציים למפרע,
(דפו"י דף נ"א ע"ב *) דף נ"ב ע"א)

כדי לכלול בתוכו גם הדינים שבשמאל. שהוא מטעם שהדינים שבשמאל מכוסים בו, ופניו שמחים ומאירים תמיד כמו אורות הימין, וע"כ אותיותיו רשומות ביושר לבד, כמו הימין.

קעא) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, מכאן, יש לישב הקושיא למה לא נרשמו ע"ב אותיות דקו האמצעי, מחציתם ביושר ומחציתם למפרע. שכתוב, אני הוי"ה לא שניתי. שפירושו, לא דלגתי למקום אחר. שאע"פ שב' הקוין נכללים כי מכל מקום לא שניתי עצמי משום זה לדלוג לבחינת השמאל, אלא נשארתי בבחינת הימין. כי בי נכלל הכל, ואלו ב' גוונים לבן ואדום, בי דהיינו בחסדים שלי, נכללו. ואין הארת השמאל נראה בי אלא במלכות. ומשום זה כל האותיות שבקו האמצעי נראות בדרך יושר, ואע"פ שהאותיות אחוזים לצד זה ולצד זה, דהיינו לימין ושמאל, מכל מקום, כתובים כסדרם ביושר.

קעב) ויסע מלאך האלקים וגו': עד כאן צד אחד, חסד לאברהם, קו ימין. אמר ר' שמעון, אלעזר בני, בוא וראה סוד הזה

המשך הסולם מאות קעב קעג - בדף נב אחרי המשבצות

בשלח

אמר רבי שמעון, אלעזר ברי, תא חזי רזא דא. כד עתיקא קדישא אנהיר למלכא, ו אנהיר ליה, ועטרין ליה, בכתרין קדישין עלאין, כד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא, בשעתא דמתעטרי אבהתא, כדין הוא שלימו דכלא. כדין מטרוניתא, נטלא ז במטלמהא, בההוא שלימו דאבהתא. וכד מתעטרא מכלהון, כדין אתברכא, ורשותא דכלא ח בידהא.

קעג) כגוונא דא שמא קדישא גליפא באתווי רשימין ברתיכא עלאה קדישא עטורא דאבהן.

מ	מ	ע	א	ש	ל	א	ו
ד	פ	ע	ח	ר	פ	ל	י
מ	נ	מ	ר	א	נ	ה	ס
א	י	ו	י	ל	י	י	ע
ח	ה	ד	ה	ו	מ	ם	מ
ר	ם	ה	ם	י	ח	ה	ל
י	ו	ע	ו	ל	נ	ה	א
ה	י	נ	י	ד	ה	ל	ך
ם	ע	ן	ס	מ	י	ך	ה

ע״כ אתתקנו טורין כסדרן ברזא דחסך לאסתאה לימינא ולשמאלא

ה	כ	ל	ה	ל	י	ל	ה
ז	ר	ב	ז	ה	א	ל	ז
א	ל	ו	ה	ל	י	ל	ה
ת	א	ר	א	י	ו	ך	ש
ח	ה	ו	ן	נ	ע	ה	י
ה	י	ו	ל	א	ר	ש	י
ה	נ	ח	מ	ן	י	ב	ו
ם	י	ר	צ	מ	ה	נ	ח
מ	ן	י	ב	א	ב	י	ו

ע״כ אתתקנו טורין למפרע ברזא דגבורה, כלהו שמאלא כלילא בימינא.
(דפו״י דף נ״ב ע״א)

*) ט

ה	ל	ו	א	נ	ר	ב	ח
ל	א	ה	י	ע	ש	ו	מ
י	ה	ל	ו	ה	י	ס	ן
ל	ז	י	ך	י	ה	י	י
ה	ב	ל	ש	ה	נ	ר	ב
ל	ר	ה	ח	י	ח	צ	א
כ	ק	ת	ה	ו	מ	מ	ב
ה	א	א	ו	ל	ן	ה	י
ז	ל	ר	ן	א	י	נ	ו

או כהאי גוונא כלהו שמאלא מסטרא דגבורה

חלופי גרסאות

ו אחסין ליה בכתרין ול״ג ועטרין ליה; ועטר ליה ואחסין ליה בכתרין. ז בשולטנותא בהאי. ח בידה; מוסיף בידהא ואסתים [ביה].

***) ט בדפו״י הנוסח כזה**

ו	י	ב	א	ב	י	ן	מ	ח
נ	ה	מ	צ	א	ר	י	ם	ו
י	ן	מ	ח	נ	ה	י	ש	ר
א	ל	ו	י	ה	י	ה	ע	נ
ן	ו	ה	ח	ש	ך	ו	י	א
ר	א	ת	ה	ל	י	ל	ה	ו
ל	א	ק	ר	ב	ז	ה	א	ל
ז	ה	כ	ל	ה	ל	י	ל	ה

בשלח נא

ו	ד	ו	ה	י	י	ה	י
י	ו	ל	י	ם	ל	י	ב
ט	ע	ך	ם	ע	ה	ם	ק
מ	ל	י	ב	ז	ו	ל	ע
ש	ה	ה	ר	ה	י	ח	ו
ה	י	ו	ו	כ	ש	ר	ה
א	ם	ה	ח	ל	ם	ב	מ
ת	ו	א	ק	ה	א	ה	י
י	י	ת	ד	ת	ל	ו	ם

ע"כ כלילן טורין דמלכא קדישא בתפארת,

חלופי גרסאות

*) י בדפו"י הנוסח כזה

י	ב	ק	ע	ו	ה	מ	י	ם
ה	י	ם	ל	ח	ר	ב	ה	ו
י	ל	ה	ו	י	ש	ם	א	ת
י	ם	ע	ז	ה	כ	ל	ה	ל
ה	י	ם	ב	ר	ו	ח	ק	ד
ו	ל	ך	י	ה	ו	ה	א	ת
ד	ו	ע	ל	ה	י	ם	ו	י
ו	י	ט	מ	ש	ה	א	ת	י

הנוסח שבפנים הוא מסודר ומוגה מבעל הסולם.

לבתר מתחברן אבהן ואתעבידו שמא קדישא

והו	ילי	סיט	עלם	מהש	ללה	אכא	כהת
הזי	אלד	לאו	ההע	יזל	מבה	הרי	הקם
לאו	כלי	לוו	פהל	נלד	ייי	מלה	חהו
נתה	האא	ירת	שאה	ריי	אום	לכב	ושר
יחו	להח	כוק	מנד	אני	חעם	רהע	ייז
ההה	מיכ	וול	ילה	סאל	ערי	עשל	מיה
והו	דני	החש	עמם	ננא	נית	מבה	פוי
נמם	ייל	הרח	מצר	ומב	יהה	ענו	מחי
דמב	מנק	איע	חבו	ראה	יבמ	היי	מומ

אלו הם הע"ב שמות, היוצאים מן ג' פסוקים אלו במרובע כל שם ושם מן ג' אותיות היוצאים מג' פסוקים אלו ישר הפוך ישר.

(דפו"י דף נ"ב ע"א)

בשלח

קעד) כ אמר רבי ייסא, אשכחנא ברזא דא ל בתקיעותא מ דרב המנונא סבא, תלת ובכן ובכן ובכן, נ לקבלי הני תלת. וכך הוא סדורא. א"ר יוסי, כלא אתכלייל בהאי ס שמא קדישא, ע ואסתיים ביה, אשתכח דשלימו דרתיכא קדישא אית ביה.

קעה) אמר רבי שמעון, האי הוא שמא קדישא, עטורא דאבהן, פ דמתעטרא צ בגלופייהו, בחבורא כחדא. ק שלימו דרתיכא קדישא. ואתכליל בארבעין ותמניא ר תיבותא, ש דאיהו שלימו דכלא, ועקרא דשרשין.

קעו) תא חזי, ת גופא דאילנא, אנ"י אל"ף נו"ן יו"ד. רישא דכל ענפי אילנא,

חלופי גרסאות

כ ל"ג כל האות. ל דעתיקא. מ דרב בבבל ול"ג המנונא סבא. נ לקבליה. ס שליחא. ע ואסתים בה; ואתפייה. פ ומתעטרא. צ גלופייהו. ק ל"ג שלימו דרתיכא קדישה. ר תיאובתא. ש דהוא שלים בכלא. ת נופא.

המשך הסולם מאות קעב קעג

הזה. כשעתיקא קדישא האיר אל המלך, שהוא ז"א, האיר לו והעטיר אותו בכתרים קדושים העליונים, שהם אור החסדים דאו"א עלאין, שהם ג"ר, וכשמגיעים אצלו החסדים מתעטרים האבות, שהם ג' קוין חג"ת, ובשעה שמתעטרים האבות, אז הוא שלמות הכל. אז המטרוניתא נוסעת במסעיה, עם השלמות ההיא של האבות. וכשהיא מתעטרת מכולם, מכל ג' האבות, שהם ג' קוין, אז היא מתחברת ורשות הכל היא בידיה.

קעג) **כגוונא דא שמא וכו':** כעין זה, השם הקדוש חקוק באותיות הרשומות במרכבה העליונה שהם העטור של האבות.

קעד) **אמר ר' ייסא וכו':** אר"י, מצאנו בסוד הזה בתקיעת שופר של ר' המנונא סבא ג' פעמים, ובכן ובכן ובכן, דהיינו ובכן יתגדל, ובכן תן פחדך, ובכן תן כבוד. ואינו גורס, ובכן צדיקים, שהם כנגד אלו השלשה פסוקים ויסע ויבא ויט. וכך הוא הסדר. ג' ולא יותר. פירוש. כי בכן בגימטריא ע"ב, וע"כ רומזים ג"פ ובכן על ג' קוין של שם ע"ב. אמר ר' יוסי, הכל נכלל בשם הקדוש הזה, ונסתם בו, דהיינו שכל ג' הקוין של השם ע"ב, נכללים בהמלכות, ונמצא ששלימות המרכבה הקדושה יש בו, במלכות. וע"כ יש ד' פעמים ע"ב, ג' הקוין חסד גבורה ות"ת, ומלכות. ולפיכך יש ג"כ ד"פ ובכן. דהיינו שגורס גם, ובכן צדיקים.

קעה) **אמר ר' שמעון וכו':** אר"ש, זה הוא שם הקדוש, העטור של האבות, שהם חג"ת, שמתעטרים בחקיקתם בחיבורם יחד. והם השלימות של מרכבה הקדושה. ונכלל

(דפו"י דף נ"ב ע"א)

ויסע ויבא ויט

בארבעים ושמונה תיבות, שהוא שלמות הכל, והעיקר של השרשים.

פירוש. הע"ב שמות, שהם ע"ב תיבות של שלשה אותיות, נחלקות לג' שלישים, לפי ג' קוין שבו. שליש הא' הוא חסד, קו ימין. שליש הב' הוא גבורה, קו שמאל. שליש הג', הוא תפארת, קו האמצעי. ונודע, שעיקר הקוין הם, הימין והשמאל, והם בחי' הג"ר, אבל קו האמצעי אינו אלא שמקיים הארתם, והוא בחי' ו"ק. ובב' השלישים של חסד וגבורה יש ארבעים ושמונה תבות. וז"ש **ואיתכלייל בארבעין ותמניא תיבותא,** שכל האורות של השם הזה נכללים בב' שלישים הראשונים שהם ארבעים ושמונה תיבות. **דאיהו שלימו דכלא ועקרא דשרשין.** כי ב' הקוין ימין ושמאל הם שלמות כל השם ועיקר השרשים. כי כל השרשים נמצאים בהם, ושליש התחתון, דהיינו כ"ד אותיות של קו הג' הם רק ענפים לעליונים, שמקבל מהם, בסוד חד בתלת קיימא תלת בחד יתיב, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

קעו) **תא חזי, גופא וכו':** בוא וראה, גוף האילן הוא השם **אנ"י** הנמצא באמצעם של הע"ב שמות, דהיינו שם הל"ז, הראש של כל ענפי האילן הוא השם **וה"ו,** שהוא השם הראשון של הע"ב שמות. וכבר העירו החברים, שכלל הענפים והגוף והשורש נמצאים בארבעים ושמונה תיבות, דהיינו בב' שלישים הראשונים של הע"ב תיבות, כמ"ש בדבור הסמוך. וכך נרשם בג' עולמות העליונים, שהם חב"ד הכלולים בכ"ד תיבות הראשונות, שהם חסד, וקו ימין. ובג' עולמות התחתונים, שהם חג"ת הכלולים בכ"ד תיבות השניות,

שהם

בשלח

א וה''ו. והא אתערו חבריא, כללא דענפין ב ונופא ושרשא, בארבעין ותמניא נ תיבין. ד והא אתרשים בתלת עלמין ה עלאין, ובג' עלמין תתאין.

קעז) לקבליה, קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. קדוש לעילא. קדוש באמצעיתא. קדוש לתתא. קדוש חסד. קדוש גבורה. קדוש תפארת. וכלהו בשבעין ותרין אתגליפו, כמה דאתמר. בריך הוא, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן.

קעח) ס ו אמר רבי יצחק, בשעתא דשרו ישראל על ימא, חמו לכמה *) אכלוסין, לכמה חיילין, לכמה משיריין, מעילא ז ותתא, וכלהו בכנופיא עלייהו דישראל, שריאו בצלו מגו עאקו דלהון.

קעט) ח ביה שעתא, חמו ישראל עאקו מכל סטרין, ימא בגלוהי דזקפן קמייהו. בתרייהו, כל אינון אכלוסין, כל אינון משיריין דמצרים, לעילא עלייהו כמה קטיגורין. שריאו צווחין לקב''ה.

קפ) כדין כתיב, ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי. ותאנא בספרא דצניעותא, אלי, דייקא, בעתיקא תליא כלא. ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא, ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין, כדין נהירו דכלא, אתנהיר.

חלופי גרסאות

א מוסיף וה''ו וה''ו; וה''ו וו''ה. ב וגופא. ג תגין. ד והוא ארשים. ה ל''ג עלאין ובג' עלמין. ו ת''ח. ז לתתא. ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין כדין נהירו דכלא אתנהיר א''ר יצחק ביה שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטרין ימא בגלוהי דזקפן [נ''א דנפקן] קמייהו בתרייהו כל אינון אוכלוסין כל אינון משיריין דמצרים, לעילא עלייהו כמה קטיגורין שריאו צווחין לקב''ה כדין כתיב ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ותאנא בספרא דצניעותא אלי דייקא בעתיקא תליא כלא כדין אתנהיר.

דרך אמת ס] כאן שייך אמר רבי ייסא דלעיל.

שהם גבורה וקו שמאל. פירוש. כי ג' הקוין חסד גבורה ת''ת נכללים זה מזה, ויש בכל אחד ג', ואז נבחן קו הימין לחב''ד, וקו השמאל לחג''ת, וקו האמצעי לנה''י. וע''כ נמצאים ב' שלישים הראשונים של הע''ב תיבות שהם בחב''ד חג''ת.

קעז) **לקבליה, קדוש וכו':** כנגדו חג''ת אלו שבג' קוין של השם ע''ב, הוא קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. קדוש למעלה, בחב''ד, קדוש באמצע, בחג''ת, קדוש למטה, בנה''י וכן קדוש הא' הוא חסד, קדוש הב' גבורה, קדוש הג' ת''ת. דהיינו כמ''ש לעיל בסמוך, שחג''ת ה''ס חב''ד חג''ת נה''י. וכולם נחקקו בע''ב, כמו שנתבאר. ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

קעח) **אמר ר' יצחק וכו':** אר''י, בשעה שישראל חנו על הים, ראו כמה המונים, כמה חיילים, וכמה מחנות מלמעלה ומלמטה, וכולם באו בקיבוץ על ישראל. התחילו ישראל בתפלה מתוך צרתם.

(דפו''י דף נ''ב ע''א *) דף נ''ב ע''ב)

קעט) **ביה שעתא חמו וכו':** בה בשעה, ראו ישראל מצוקה מכל הצדדים, הים עם גליו המתרוממים היה לפניהם, ואחריהם, כל אלו הממונים וכל המחנות של מצרים, ולמעלה, היו עליהם כמה מקטריגים. התחילו צועקים אל הקב''ה.

קפ) **כדין כתיב, ויאמר וגו':** אז כתוב, ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. ולמדנו בספרא דצניעותא, **אלי**, הוא בדיוק, שהוא מדת ז''א, כי הכל תלוי בעתיק, בה בשעה נגלה עתיקא קדישא ונמצא הרצון בכל עולמות העליונים, ואז האיר האור של הכל.

פירוש. נודע שחכמת המצרים היתה מצד שמאל, בסוד התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (כנ''ל פ' בא אות ל''ח) וחכמה זו יש לה שורש בבינה דא''א שיצאה לחוץ מראשו. ולקריעת ים סוף ולהטביע את המצרים, היה צריך מתחילה לבטל את שורשם הגבוה שבקדושה, שבא''א. וזה לא היה אפשר זולת באור הגדול של עתיקא קדישא שהיא שורש הכל.

בשלח

קפא) אמר רבי יצחק, כדין, כד אתנהיר כלא כחדא, ועבד ימא נימוסין עלאין, ואתמסרו בידוי עלאין ותתאין. ובגיני כך, קשיא קמי ט קודשא בריך הוא כלא, כקריעת ים סוף, וכלא הכי אוקמוה. מאי טעמא. בגין דקריעת ים סוף בעתיקא תלייא.

קפב) אמר רבי שמעון, חד איילתא אית בארעא, וקב"ה עביד סגיא בגינה, בשעתא דהיא צווחת, קב"ה שמע עאקו דילה, וקביל קלה. וכד אצטריך עלמא י לרחמי למייא, היא יהבת קלין, וקב"ה שמע קלה, וכדין חייס כ על עלמא, הה"ד כ) כאיל תערוג על אפיקי מים.

קפג) וכד בעיא לאולדא, היא ל סתימא מכל סטרין, כדין מ אתייא ושויאת רישא בין ברכהא, וצווחת ורמת קלין, וקב"ה חייס עלה, וזמין לקבלה חד נחש, ונשיך בערייתא נ דילה, ופתח לה, וקרע לה ההוא אתר, ואולידת מיד. אר"ש בהאי מלה, לא תשאל ולא תנסה את יי', והכי ס דווקא.

קפד) ס ויושע יי' ביום ההוא את ישראל וגו', וירא ישראל את מצרים מת, ההוא שלטנא ממנא דמצראי, אחמי לון קודשא בריך הוא, דאעבר ליה, בנהר דינור, דהוה בשפתא דימא רבא. מת, מאי טעמא מת. כמה דאוקמוה, דאעברו ליה, ע מההוא שלטנותא דיליה.

מסרת הזהר

י) (תהלים מ"ב) ח"ב ריט: ח"ג סז: סח. רמט.:
כ) ח"ב נג: נד.

חלופי גרסאות

ט ל"ג קב"ה כלא. י לרחמייא. כ ל"ג על. ל סתימאה. מ אתית. נ ל"ג דילה. ס דייקא. ע מהאי.

הסולם

מאמר ויסע ויבא ויט

וז"ש, שז"א אמר, מה תצעק אלי, **בעתיקא תלייא כלא,** אשר אורו הגדול יכול לבטל שורש המצרים שבבינה דא"א, כהתבטל הנר בפני האבוקה, וז"ש, **כדין נהירו דכלא אתנהיר,** כי אור עתיקא הוא אור של הכל, והכל בטלים לאורו, ובזה נתבטל לשעתו שורש הגבוה של המצרים.

קפא) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, אז כשהאיר הכל יחד, כי אור עתיקא אע"פ שהוא חסדים מכוסים, עם כל זה כולל בתוכו גם חכמה משום שהחכמה שבא"א מקובלת ממנו בהכרח, וע"כ החסדים דעתיק חשובים מחכמה דא"א, ונחשב שכולל אותו, והחכמה וחסדים מאירים בו יחד. וע"כ עשה הים החוקים העליונים, דהיינו להטביע את המצרים ולהציל את ישראל שנמסרו בידו העליונים ותחתונים. ומשום זה אמרינן, שבני חיי ומזוני הכל קשה לפני הקב"ה כמו קריעת ים סוף. והכל אומרים כך. מהו הטעם. משום שקריעת ים סוף נתלה בעתיקא. כמ"ש בדבור הסמוך.

(דפו"י דף נ"ב ע"ב)

ויסע ויבא ויט

קפב) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, אילה אחת יש בארץ, והקב"ה עושה הרבה בשבילה, בשעה שהיא צועקת הקב"ה שומע צרתה ומקבל קולה. וכשהעולם צריכים לרחמים על מים, היא נותנת קולות, והקב"ה שומע קולה, ואז מרחם הקב"ה על העולם. ז"ש, כאיל תערוג על אפיקי מים.

קפג) וכד בעיא לאולדא וכו': וכשצריכה לילד היא סתומה מכל הצדדים, ומשימה ראשה בין ברכיה, וצועקת ומרימה קולות, והקב"ה מרחם עליה, ומזמין לה נחש אחד, שנושך בערותה ופותח אותה וקורע לה אותו מקום, ומולידה מיד. אמר ר"ש בדבר זה לא תשאל ולא תנסה את ה'. וכך הוא דוקא.

קפד) ויושע וגו' את מצרים מת: הראה אותם הקב"ה את השר הממונה על המצרים, שהעביר אותו בנהר דינור שהיה בשפת ים העליון, שהיא מלכות. **מת,** מהו הטעם שמת. הלא אין מיתה במלאכים. הוא כמו שהעמדנו שהעבירו אותו מן הממשלה שלו, שנחשב לו כמיתה.

וירא

בשלח

קפה) ל) וירא ישראל את היד הגדולה וגו'. רבי חייא אמר, פ הכא אשתלים ידא, וכלהו אצבען, ואשתלים ידא, דאתכליל ביה בימינא, דהכי תנינן, כלא בימינא אתכליל, ובימינא תליא, הדא הוא דכתיב, ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב.

קפו) ואמר רבי יצחק, לא אשכחנא, מאן צ דאתקיף לביה, לגביה קודשא ב"ה, כפרעה. אמר רבי יוסי, סיחון ועוג הכי נמי. אמר ליה, לאו הכי. אינון לגביה דישראל אתתקפו, אבל לגביה דקב"ה, לא, ק כמה דאתקף פרעה רוחיה לקבליה, והוה חמי כל יומא גבוראן דיליה, ולא הוה תב.

קפז) א"ר יהודה א"ר יצחק, פרעה חכים מכל חרשוי הוה, ובכל אינון כתרין, ובכל אינון ידיען, אסתכל. ובכל סטרא דלהון, לא חמא פורקנא דלהון ר ישראל, ש ולא ת הוה תלי בחד מנייהו. ועוד, דהא בכלהו קשירו קשרא עלייהו דישראל, ופרעה לא סבר דאית קשרא אחרא דמהימנותא, דאיהו שליט על כלא. א ועל דא ב הוה אתקיף לביה.

קפח) רבי אבא אמר, לא אתקיף לבא דפרעה, אלא שמא דא. דכד הוה אמר משה, כה אמר יי', דא מלה ממש, אתקיף לביה, הדא הוא דכתיב, מ ויחזק יי' את לב פרעה. דהא בכל חכמתא דיליה, לא אשתכח, דשמא דא שליט בארעא. ג ועל דא אמר, מי יי'. ולבתר אמר, יי' הצדיק. אמר רבי יוסי, לבתר אמר, נ חטאתי ליי' ההוא פומא דאמר דא, אמר דא.

מסרת הזהר

ל) ב"ב קע"ג צ"ג. מ) (שמות ט') מקץ י"ג צ"ג. נ) (שם י')

חלופי גרסאות

פ מהכא. צ דתקיף. ק כמאן. ר דישראל. ש ל"ג מן ולא עד ועוד. ת הוו. א דעל. ב הוא. ג ל"ג מן וע"ד עד אמר.

הסולם

מאמר

מאמר וירא ישראל את היד הגדולה

קפה) וירא וגו' היד הגדולה: ר' חייא אמר, כאן, ביד הגדולה, נשלם יד השמאל, שהוא גבורה וכל האצבעות שהן חג"ת נ"ה שבה. ונשלם היד שמאל, מטעם שנכלל בימין, וכך למדנו, הכל נכלל בימין ותלוי בימין. ז"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. ואע"פ שזה שייך לגבורה מ"מ כיון שתלוי ביד ימין, ע"כ נקרא על שמו.

קפו) ואמר ר' יצחק וכו': לא מצאנו מי שחיזק את לבו לפני הקב"ה, כפרעה. אמר ר' יוסי הרי סיחון ועוג חזקו ג"כ את לבם. אמר לו, אינו כן הם חזקו את לבם כנגד ישראל, אבל כנגד הקב"ה לא חזקו את לבם כמו שחיזק פרעה את רוחו כנגדו, שהיה רואה גבורותיו ולא היה שב.

קפז) א"ר יהודה וכו': אר"י א"ר יצחק. פרעה, היה חכם יותר מכל מכשפיו. ובכל

(דפו"י דף נ"א ע"ב)

וירא ישראל היד הגדולה

אלו הכתרים ובכל אלו הידיעות של הס"א הסתכל. ובכל הצד שלהם לא ראה שיהיה גאולה לישראל, ולא היתה תלויה באחד מהכתרים שלהם. ועוד, כי בכל הכחות העליונים של הס"א קשרו קשר על ישראל, שלא יוכלו לצאת מתחת ידיהם, ופרעה לא חשב, שיש קשר אחר של אמונה, השולט על כל הכחות של הס"א. וע"כ היה מחזק את לבו.

קפח) ר' אבא אמר וכו': רא"א, לא חיזק פרעה את לבו אלא על השם הזה, הוי"ה. כי כשהיה אומר משה כה אמר הויה, מלה זו ממש, דהיינו הוי"ה, חיזק את לבו, ז"ש ויחזק **הויה** את לב פרעה. כי בכל החכמה שלו לא מצא ששם הזה ישלוט בארץ, ועל כן אמר מי **הויה**. ואח"כ כשחשב לשוב, אמר, **הויה הצדיק**. אמר ר' יוסי, אח"כ אמר **חטאתי להוי"ה**, פה הזה שאמר, זה, מי הויה. אמר זה, חטאתי להויה.

בשלח

קפט) רבי חזקיה פתח ואמר, ס אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. האי קרא, אוקמוה ברזא דחכמתא. אחת היא, מאי אחת היא. הדא הוא דכתיב, ע אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. ובהאי, קודשא בריך הוא דאין דינוי לתתא, ודאין דינוי ד לעילא בכלא.

קצ) וכד קודשא בריך הוא אתער ה דינוי, ו דאין דינוי בהאי כתרא, כדין כתיב, תם ורשע הוא מכלה. *) בגין דאינון צדיקייא, מתפסאן בחוביהון דרשיעיא, דכתיב פ ויאמר יי' למלאך המשחית בעם רב וגו', ועל דא ז אמר איוב מלה דא, ולא אגמר מלה, ח ואוקמוה טול הרב. ט ר' י ייסא אמר, אחת היא: דא כנסת ישראל בגלותא דמצרים, דבגינה קטל קב"ה במצראי, ועבד בהו נוקמין, הה"ד תם ורשע הוא מכלה.

קצא) ר' חייא אמר, איוב לא אלקי, אלא בזמנא דנפקו ישראל ממצרים. אמר איוב, אי הכי, כל אפייא שוין, תם ורשע הוא מכלה, פרעה אתקיף בהו בישראל, ואמר צ מי יי' אשר אשמע בקולו. ואנא לא אתקיפנא בהו, ולא עבידנא מידי, תם ורשע הוא מכלה. הה"ד ק הירא את דבר יי' מעבדי פרעה, זה איוב.

קצב) ר' יהודה אמר, אינון אבני ברדא, דהוו נחתין, אתעכבו על ידוי דמשה, לבתר עבדו נוקמין, כ ביומי דיהושע. ולזמנא דאתי, זמינין לאחתא אינון

מסרת הזהר

ס) (איוב ט'). ע) (שיר ו') חיי שרה מ"ג צ"ב. פ (שמואל ב' כ"ד) ויצא קמ"ו צ"א. צ) (שמות ה') מקץ י"ג צ"א. ק) (שם ט") ח"ב לד.

חלופי גרסאות

ד ל"ג לעילא. ה מוסיף דינו בהאי. ו ודינוי דאין. ז אמר ר' יוסי איוב מלה אמר. ח ל"ג ואוקמוה טול הרב. ט אחת היא ר' ייסא אמר. י יוסי. כ ביומוי.

הסולם

מאמר — וירא ישראל היד הגדולה

קפט) **ר' חזקיה פתח וכו':** רח"פ ואמר, אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה. מקרא זה העמידהו בסוד החכמה. **אחת היא,** מהו אחת היא. ומשיב, ז"ש אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. שהיא המלכות. ובזו דן הקב"ה דיניו למטה, ודן דיניו למעלה בכל.

קצ) **וכד קודשא בריך הוא וכו':** וכשהקב"ה מעורר דיניו, דן דיניו בכתר זה, שהוא המלכות, אז כתוב, תם ורשע הוא מכלה, משום שהצדיקים נתפשים בעונות הרשעים, שכתוב, ויאמר ה' למלאך המשחית בעם רב וגו'. שפירושו קח הרב שבהם. ועל כן אמר איוב דבר זה, תם ורשע הוא מכלה, ולא פירש הדבר, שהכונה על הצדיקים הנתפשים בעונות הרשעים. **ר' ייסא אמר, אחת היא,** זו כנסת ישראל בגלות מצרים, שבשבילה הרג הקב"ה במצרים ועשה בהם נקמות. ז"ש, תם ורשע הוא מכלה. שהרי גם תמימים היו שם, שלא שעבדו את ישראל, ונהרגו יחד עם הרשעים שבהם.

קצא) **ר' חייא אמר וכו':** רח"א, איוב לא נלקה אלא בזמן שיצאו ישראל ממצרים. אמר איוב, אם כן כל הפנים שוים, תם ורשע הוא מכלה, פרעה התקיף את ישראל, ואמר, מי ה' אשר אשמע בקולו. ואני לא התקפתי אותם, ולא עשיתי כלום, תם ורשע הוא מכלה. ז"ש, הירא את דבר ה' מעבדי פרעה, זהו איוב. כי היה בזמן יציאת מצרים.

קצב) **ר' יהודה אמר וכו':** רי"א, אבני ברד האלו שהיו יורדים על המצרים ונעכבו על ידי משה, עשו אח"כ נקמות בימי יהושע, ולעתיד לבא עתידים לרדת הנשארים, על אדום ובנותיה. א"ר יוסי, ז"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

(דפו"י דף נ"ב ע"ב *) דף נ"ג ע"א)

בשלח

דאשתארו, על אדום ובנותיה. א"ר יוסי, ל הה"ד, ה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קצג) דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. בקדמיתא וירא ישראל, ובתר ויראו העם את יי'. אלא אמר רבי יהודה, ההוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא, כל אינון נוקמין, וכל גבוראן, דעבד קודשא בריך הוא במצרים, הה"ד וירא ישראל, ישראל ממש.

קצד) ואמר רבי יהודה, סליק קודשא בריך הוא להאי סבא, ואמר ליה, קום חמי מ בניך דנפקין מגו עמא תקיפא. קום חמי גבורן דעבדית, בגין נ בניך במצרים.

קצה) והיינו דאמר רבי ייסא, בשעתא דנטלי ישראל לנחתא בגלותא דמצרים, דחילו ואימתא תקיפא נפל עלוי. אמר ליה קודשא בריך הוא ליעקב, אמאי את דחיל, ש אל תירא מרדה מצרימה. ממה דכתיב אל תירא, משמע דחילו ס הוה דחיל.

קצו) אמר ליה כי לגוי גדול אשימך שם. אמר ליה, ע דחילנא די ישיצון בני. אמר ליה, אנכי ארד עמך מצרימה. אמר ליה פ תו צ דחילנא, דלא אזכי לאתקברא ביני אבהתי, ולא אחמי פורקנא דבני, וגבוראן ק דתעביד להו. אמר ליה, ואנכי אעלך גם עלה, אעלך לאתקברא בקברי אבהתך. גם עלה, למחמי פורקנא דברך, וגבוראן ר דאעביד להו.

מסרת הזהר

ו) (מיכה ז') ח"א רסא: ח"ב ט. לח: נד. קכ. ח"ג נב. קעו. רמב: רעו: רעח: ת"ז תי"ג כח: תכ"ב סז. תל"ז עח. ש) (בראשית מ"ו) ויחי פ' צ"ג.

חלופי גרסאות

ל כתיב. מ ברך. נ ברך. ס הוו. ע מוסיף דחילנא מן גלותא. פ ל"ג תו. צ מוסיף דחילנא מן גלותא. ק דעבדית. ר דעבדית.

הסולם

מאמר **וירא ישראל היד הגדולה**

קצג) דבר אחר וירא וגו': פירוש אחר, על וירא ישראל את היד הגדולה וגו'. מקרא זה אין ראשו קשור לסופו ואין סופו קשור לראשו, שמתחילה כתוב וירא ישראל את היד הגדולה ואח"כ ויראו העם את ה'. וכי וירא ישראל הוא סיבה אל ויראו העם את ה', ומלפני כן לא יראו את ה'. אלא אמר ר' יהודה, זקן ההוא שירד עם בניו לגלות, וסבל עליו הגלות, והכניס את בניו בגלות, הוא ממש ראה כל אלו הנקמות וכל הגבורות שעשה הקב"ה במצרים. ז"ש וירא **ישראל**, ישראל ממש, דהיינו יעקב.

קצד) ואמר ר' יהודה וכו': ואר"י, העלה הקב"ה לאותו זקן, ואמר לו, קום ראה את בניך היוצאים מתוך עם חזק, קום ראה הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים.

(דפו"י דף נ"ג ע"א)

קצה) והיינו דאמר ר' ייסא וכו': והיינו שאר"י, בשעה שנסעו ישראל לרדת בגלות מצרים, יראה ואימה חזקה נפלה עליו, אמר לו הקב"ה ליעקב, למה אתה מתירא, אל תירא מרדה מצרימה. ממה שכתוב, אל תירא, משמע שהיה מתירא.

קצו) אמר ליה כי לגוי גדול וגו': אמר לו מתירא אני שיכלו את בני. אמר לו אנכי ארד עמך מצרימה. אמר לו שוב, מתירא אני שלא אזכה להקבר בין אבותי ולא אראה הגאולה של בני, והגבורות שתעשה להם. אמר לו, ואנכי אעלך גם עלה. **אעלך**, להקבר בקבר אבותיך, **גם עלה**, לראות הגאולה של בניך, והגבורות שאעשה להם.

וההוא

בשלח

קצז) וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים, סליק ליה קודשא בריך הוא ליעקב, ואמר ליה, קום, חמי בפורקנא דברך, דכמה חיילין וגבוראן עבדית להו, ויעקב הוה ש תמן, וחמא כלא, הה"ד וירא ישראל את היד הגדולה.

קצח) ר' יצחק אמר, מהכא, ת ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. מאי בפניו. בפניו דא יעקב, דאעיל לכלהו תמן. רבי חזקיה ת אמר, ויוציאך בפניו, בפניו: א דא אברהם. דכתיב, א) ויפל אברהם על פניו.

קצט) תא חזי, אברהם אמר, הלבן מאה שנה יולד וגו', אמר ליה קודשא בריך הוא, חייך, את ב תחמי כמה אכלוסין, וכמה חיילין ג דיפקון ממך. בשעתא דנפקו ישראל ממצרים, כל אינון שבטין, כל אינון רבוון, ד סליק קודשא בריך הוא לאברהם, וחמא לון, הה"ד ויוציאך בפניו. רבי אבא אמר כלהו אבהתא אזדמנו תמן בכל ההוא פורקנא. הדא הוא דכתיב ויוציאך בפניו. מאי בפניו אלין אבהתא.

ר) רבי אלעזר אמר, ויוציאך בפניו: דא יעקב. בכחו: דא יצחק. הגדול: דא אברהם. א"ר שמעון, וכן בגיניהון דאבהתא, אזדמן פורקנא תדיר לישראל, דכתיב ב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. אבהתא תינח, מהו והארץ אזכור. אלא, לאכללא עמהון דוד מלכא, דאיהו רתיכא באבהתא *) ואינון מתערין פורקנא תדיר לישראל.

רא) וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה יי' במצרים. וכי השתא עשה, והא מקדמת דנא אתעביד, מאי את היד הגדולה אשר עשה יי'. אלא, יד לא אקרי

מסרת הזהר

ת) (דברים ד') בא ל"ו צ"פ. א) (בראשית י"ז) לך קנ"ג צ"א. ב) (ויקרא כ"ו) וירא ח' צ"א ח"ב ט:

חלופי גרסאות

ש זמין וחזא. ת פתח. א דאברהם. ב חמי. ג נפקין. ד מוסיף סליק ליה.

הסולם

מאמר — **וירא ישראל היד הגדולה**

קצז) וההוא יומא דנפקו וכו': וביום ההוא שיצאו ישראל ממצרים, העלה הקדוש ב"ה את יעקב ואמר לו, קום ראה בגאולה של בניך, שכמה כחות וגבורות עשיתי להם. ויעקב היה שם וראה הכל. ז"ש, **וירא ישראל את היד הגדולה.**

קצח) ר' יצחק אמר וכו': ריי"א מכאן נשמע שיעקב היה בעת הגאולה, שכתוב, **ויוציאך בפניו** בכחו הגדול ממצרים. מהו בפניו. בפניו זה יעקב. כי הביא כל האבות שמה. **ר' חזקיה אמר, ויוציאך בפניו, בפניו** זה אברהם. שכתוב, ויפול אברהם על פניו.

קצט) תא חזי אברהם וכו': בוא וראה, אברהם אמר, הלבן מאה שנה יולד. אמר לו הקב"ה, חייך, אתה תראה כמה המונים וכמה מחנות שיצאו ממך. בשעה שיצאו ישראל ממצרים כל אלו השבטים וכל אלו הרבבות העלה הקב"ה אל אברהם וראה אותם, ז"ש **ויוציאך בפניו. ר' אבא אמר כל האבות נזדמנו** שם בכל גאולה ההיא. ז"ש ויוציאך בפניו. מהו בפניו אלו האבות.

(דפו"י דף נ"ג ע"א *) דף נ"ג ע"ב)

ר) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, ויוציאך בפניו, זהו יעקב. בכחו, זהו יצחק. הגדול, זהו אברהם. אר"ש וכן בשביל האבות מזדמן תמיד גאולה לישראל. שכתוב, וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. שואל, האבות ראוים שיזכור, אבל מהו והארץ אזכור. ומשיב, אלא לכלול עמהם את דוד, דהיינו המלכות. שנקראת הארץ, שהיא מרכבה עם האבות, שהם חג"ת. והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.

רא) וירא וגו' אשר עשה ה' במצרים: שואל. וכי עתה עשה, והרי מקודם לכן נעשה, מהו את היד הגדולה אשר **עשה** ה'. ומשיב. אלא **יד** אינו נקרא פחות מחמשה אצבעות. **הגדולה**, היינו שכלולות בה חמש אצבעות אחרות מיד השמאל. ואז נקרא גדולה.

בשלח

פחות מחמש אצבעאן. הגדולה: דכלילן בה חמש ה אצבעאן אחרנין, ואתקרון כדין גדולה. וכל אצבעא ואצבעא, סליק לחושבנא רבא, וקב"ה עביד ו בהו ז ניסין וגבורן, ח ובהאי אתעקרו כלהו ט דרגין משלשוליהון.

רב) מכאן אוליפנא י דא, כ דבחמש אצבעאן קמאי, כתיב, ויחזק לב פרעה, כיון דאשתלמו אינון חמש, תו לא הוה מלה ברשותיה דפרעה, כדין כתיב ויחזק יי' את לב פרעה.

רג) וע"ד וירא ישראל את היד הגדולה ל וגו', ויאמינו ביי'. וכי עד השתא לא האמינו ביי', והא כתיב ג ויאמן העם וישמעו וגו'. והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קב"ה במצרים. אלא מאי מ ויאמינו, ההוא מלה דאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו'.

רד) ר' ייסא נ שאיל ואמר, ס כתיב וירא ישראל את מצרים מת, וכתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. א"ר יוסי, מתין חמו להו. אמר ליה, אי כתיב לא תוסיפו לראותם חיים, הוה אמינא הכי. אמר ליה ר' אבא יאות שאילתא.

רה) אלא תא חזי, כתיב ד מן העולם ועד העולם, ותנינן, עולם לעילא, ועולם לתתא. עולם דלעילא, מתמן הוא שירותא לאדלקא בוצינין. עולם דלתתא, תמן הוא סיומא, ואתכליל מכלא, ומהאי עולם ע דלתתא, מתערן גבורן לתתאי.

רו) ובהאי עולם, עביד קב"ה אתין לישראל, ורחיש לון ניסא. וכד אתער האי

מסרת הזהר

ג) (שמות ד'). ד) (ד"ה א' ט"ז) ב"א ש"ט צ"ג.

חלופי גרסאות

ה ל"ג אצבעאן. ו להו; ביה; ליה (ד"א). ז מוסיף השתא ניסין; ל"ג ניסין וגבורן. ח והשתא; ובהו; ובההיא; השתא ובההיא (ד"א). ט מוסיף דרגין דבהו. י ל"ג דא. כ בחמש. ל וכתיב. מ ויאמר. נ אמר ול"ב שאיל. ס מוסיף והא כתיב. ע ל"ג דלתתא.

הסולם

מאמר **וירא ישראל את היד הגדולה**

כי בחינת ג"ר נוטלת יד ימין מהתכללות בקו שמאל. וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקב"ה עושה בהם ניסים וגבורות. ובזה נעקרו כל המדרגות מהשתלשלותם.

רב) מכאן אוליפנא דא וכו': מכאן למדנו. שבחמש אצבעות הראשונות, דהיינו ה' מכות הראשונות כתוב, ויחזק לב פרעה. כיון שנשלמו אלו חמש אצבעות, דיד שמאל, לא היה עוד דבר ברשות פרעה שיחזק לבו, אז כתוב, ויחזק הויה את לב פרעה.

רג) וע"ד וירא ישראל וגו': ועל כן, וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו בה'. שואל, וכי עד עתה לא האמינו בה', והרי כתוב, ויאמן העם וישמעו, והרי ראו כל הגבורות שעשה להם הקב"ה במצרים. ומשיב. אלא מהו ויאמינו, שהאמינו בדבר ההוא שאמר, ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה'.

(דפו"י דף נ"ג ע"ב)

רד) ר' ייסא שאיל וכו': ר' ייסא שאל ואמר, כתוב, וירא ישראל את מצרים מת, וכתוב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. אמר ר' יוסי מתים ראו אותם. אמר לו, אם היה כתוב, לא תוסיפו לראותם חיים, הייתי אומר כך. אמר לו ר' אבא, יפה שאלת.

רה) אלא תא חזי וכו': אלא בוא וראה. כתוב, מן העולם ועד העולם. ולמדנו, עולם למעלה עולם למטה, עולם שלמעלה, משם הוא ההתחלה להדליק הנרות, שהיא הבינה שהיא שורש כל המוחין, המכונים נרות. עולם שלמטה, שם הוא הסיום, דהיינו המלכות המסיימת כל הספירות, והוא נכלל מכולם, ומעולם שלמטה הזה, מתעוררות הגבורות לתחתונים.

רו) ובהאי עולם עביד וכו': ובעולם הזה שלמטה, עושה הקב"ה אותות לישראל, ויקרו להם נסים. וכשמתעורר עולם הזה לעשות

נסים

בשלח

עולם למעבד נסין, כלהו מצראי אשתקעו בימא, על ידא דהאי עולם, ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם. וע"ד כתיב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, עד פ דיתער צ ההוא עולם, ק ויתמסרון בדינוי, וכיון דאתמסרו ביה למתדן, כדין בתיב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, הה"ד מן העולם ועד העולם, ר עד העולם דיקא. ש כדין כתיב, ויאמינו ביי' ובמשה עבדו.

רז) ה אז ישיר משה. ר' יהודה פתח, ו בטרם אצרך בבטן ידעתיך וגו'. זכאה חולקהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהו יתיר מכל שאר עמין. ומסגיאות רחימותא דרחים להו, אוקים עלייהו נביאה ת דקשוט, ורעיא מהימנא. ואתער עליה רוחא קדישא, יתיר מכל שאר נביאי מהימני, ואפיק א ליה מחולקיה ממש, ב ממה דאפריש יעקב מבנוי לקודשא בריך הוא, ג שבטא דלוי, וכיון דהוה ד לוי ה דיליה, נטל ליה קב"ה, ואעטר ליה בכמה עטרין, ומשח ליה במשח רבות ו קדישא דלעילא, וכדין אפיק מבנוי, רוחא ז קדישא לעלמא, וזריז ח ליה בהימנויי קדישי, מהימנותא רבא.

רח) ט תנא, בההיא שעתא דמטא זמניה דמשה נביאה מהימנא י לאחתא לעלמא, אפיק קב"ה רוחא קדישא מגזרא דספירו דאבן טבא, דהוה גניז כ במאתן

מסרת הזהר

ה) להלן אות רי"ד צ"ח. ו) (ירמיה א') ח"ב קמת. ח"ג מא. ת"ז תס"ט קא: ז"ח צ"ח ט"א שי"א קי"ז ט"ד שמ"ד. קכ"א ט"ב של"ח.

חלופי גרסאות

פ דאתער. צ הוא; האי; הוא האי (ד"א). ק ואתמסרון. ר ועד; ל"ג עד העולם. ש ביה זמנא. ת קשוט מהימנא. א להו. ב ל"ג ממה. ג ל"ג שבטא דלוי. ד ל"ג לוי. ה ליה. ו קודשא. ז מוסיף לויאי שמשוי דקב"ה וכהנא קדישא. ח להו. ט ובההוא ול"ג תנא. י ל"ג לאחתא לעלמא. כ בארבעין ומאתן; תמן ואעטריה בשס"ה עטרי ואנהיר עליה רמ"ח נהורין.

נסים, כל המצרים צללו בים על ידי עולם הזה, וקרה לישראל נס בעולם הזה. וע"כ כתוב, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, דהיינו עד שיתעורר עולם ההוא ויהיו נמסרים בדיניו, וכיון שנמסרו לו להיות נדונים, אז כתוב, וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. ז"ש, מן העולם ועד העולם. עד העולם בדיוק, דהיינו עד שיתעורר העולם שלמטה. אז כתוב, ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

מאמר אז ישיר משה

רז) אז ישיר משה: ר' יהודה פתח, בטרם אצרך בבטן ידעתיך וגו'. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם יותר מבכל שאר העמים, ומרוב האהבה שאהב אותם הקים להם נביא אמת ורועה נאמן, והעיר עליו רוח הקודש יותר מכל שאר נביאים הנאמנים והוציאו מחלקו ממש, דהיינו ממה שהפריש יעקב מעשר מבניו להקב"ה, שהוא שבט לוי, וכיון שהיה לוי שלו, לקחו הקב"ה ועטר אותו
(דפו"י דף נ"ג ע"ב)

בכמה עטרות, ומשח אותו בשמן המשחה הקדוש שלמעלה, ואז הוציא מבניו רוח קדוש אל העולם וחגר אותו באבנטיו הקדושים של האמונה הגדולה, שהיא בינה.

רח) תנא בההיא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההיא שהגיע זמנו של משה הנביא הנאמן לרדת לעולם, הוציא הקב"ה רוח קדוש ממחצבת של ספיר האבן הטוב, שהיא המלכות, שהיה גנוז ברמ"ח אורות והאיר עליו. ועטר אותו בשס"ה עטרות ועמדו לפניו, והפקיד אותו על כל אשר לו. ונתן לו מאה ושבעים ושלשה מפתחות. ועטר לו בחמש עטרות, וכל עטרה ועטרה עולה ומאירה באלף עולמות המאירים ונרות הגנוזים באוצרות מלך הקדוש העליון.

ביאור הדברים. שהזהר הולך ומבאר המוחין, שזכה בהם משה מטרם שירד לארץ. ונודע שסדר המוחין הוא בדרך כלל, הוא שמתחילה מקבל ו"ק בלי ראש, שה"ס חסדים חסרי ג"ר. ואח"כ מקבל ג"ר בבחינת נשמה. ואח"כ

בשלח

וארבעין ותמניא ל נהורין, ואתנהיר עליה. ואעטריה בשס"ה עטרין, מ קיימי קמיה, ואפקיד ליה בכל נ דיליה. ויהב ליה ס מאה ושבעין ותלת מפתחין. ואעטר ליה בחמש עטרין, ע וכל עטרא ועטרא סליק ואנהיר באלף עלמין דנהרין, ובוצינין דגניזין בגנזייא דמלכא קדישא עלאה.

רט) כדין אעבריה בכל פ בוצינין דבגנתא דעדן, ואעליה צ בהיכליה, ואעבריה בכל חיילין וגייסין דיליה. כדין אזדעזעו כלהו, פתחו ואמרו, אסתלקו ק מסחרניה, דהא קב"ה ר אתער רוחא לשלטאה למרגז עלמין. קלא נפק ואמר, ש מאן הוא דין, דכל מפתחן אלין *) בידוי. פתח קלא אחרא ואמר, קבילו ליה בגווייכו, דא הוא דזמין ת לנחתא בין בני נשא, וזמינא אורייתא, גניזא דגנזייא, לאתמסרא בידוי, ולארעשא עלמין דלעילא ותתא על ידא דדין. ביה שעתא אתרגישו כלהו, ונטלין אבתריה, פתחו ואמרו, ז הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים.

רי) כדין סלקא ההוא רוחא, וקיימא קמי מלכא. א מ פתיחא, סליק ואתעטר בעטרוי, ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש עטרין, ואפקיד מפתחוי בידוי. ש

מסרת הזהר
ז) (תהלים ס"ו) וארא מ"ט צ"י.

חלופי גרסאות
ל ל"ג מן נהורין עד עטרין. מ וקאים. נ ביתיה; ביתא דיליה. ס מאתן ושבעין וחמש. ע ובכל.

פ בוסמין. צ מוסיף בהיכליה מ פתיחא סליק ואתעטר בעתרוי ואעטריה בתלת מאה ועשרין וחמש עטרין ואפקיד מפתחוי בידוי. ק מוסיף מסחרניה סטרא דסטרין. ר אתבר. ש מהו דין; מאן דין. ת לאנחתא. א ל"ג מן מ' עד ש'.

מאמר אז ישיר משה

ואח"כ בבחינת חיה. ואח"כ בבחינת יחידה. גם נודע שרמ"ח הוא בחי' ו"ק ושס"ה הוא בחי' ג"ר. (כמ"ש ב"א דף קע"ה ד"ה ביאור).

וז"ש, אפיק קב"ה רוחא קדישא וכו': דהוה גניז ברמ"ח נהורין, שבזה השיג משה מוחין דו"ק. **ואעטריה בשס"ה עטרין** היינו מוחין דג"ר. **ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין,** היינו האורות דקו האמצעי המכונים מפתחות, מטעם שאין הקוים ימין ושמאל יכולים להאיר עד שבא קו האמצעי ופותח אותם, ואז מקבל קו האמצעי כל שיעור האורות שגרם לצאת בב' קוים העליונים (כנ"ל ב"א אות שס"ג) ומקו ימין הוא מקבל מאה אורות, דהיינו כל הע"ס שלו. מטעם היותם אור החסדים. ומקו השמאל, ששם אור החכמה אינו מקבל רק ע' עטרות לבד ולא הג"ר דחכמה, וע"כ חסר שלשים. אמנם יש לו התכללות מג"ר, ונחשבים רק למספר ג' לבד, **וע"כ הם מאה ושבעים ותלת מפתחן.** ואח"כ מבאר מוחין דחיה. **וז"ש, ואעטר ליה בחמש עטרין,** שהם חג"ת נ"ה, **וכל עטרא ועטרא סליק ואנהיר באלף עלמין,** שהם

(דפו"י דף נ"ג ע"ב *) דף נ"ד ע"א)

ספירות דאו"א שכל ספירה וספירה עולה במספר אלף. ואח"כ מבאר מוחין דיחידה, **וז"ש ובוצינין דגניזין בגנזייא דמלכא קדישא עלאה,** דהיינו שהם נעלמים ומלובשים באבא עלאה, שנקרא, מלך העליון הקדוש. והיינו, האורות דא"א, שה"ס יחידה.

רט) כדין אעבריה בכל וכו': אז העבירו בכל האורות שבגן עדן, והכניסו להיכלו והעבירו בכל הצבאות והמחנות שלו. אז נזדעזעו כולם, פתחו ואמרו, הסתלקו מסביבתו, כי הקב"ה העיר רוח לשלוט להרגיז העולמות. יצא קול ואמר, מי הוא זה שכל מפתחות הללו בידיו. פתח קול אחר ואמר, קבלו אותו בתוככם, זהו שעתיד לרדת בין בני אדם ועתידה התורה, הגנוזה מכל גנוז, להתמסר בידיו, ולהרעיש העולמות שלמעלה ושלמטה על ידי זה. בה בשעה התרגשו כולם ונסעו אחריו. פתחו ואמרו, הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים.

רי) כדין סלקא ההוא וכו': אז עלה רוח ההוא דמשה, ועמד לפני המלך. **מ' פתוחה** עלתה והתעטרה בעטרותיה, ועטר אותו, את

בשלח

דאבהתא, אעטרו ליה בתלת עטרין קדישין, ואפקידו כל מפתחן דמלכא בידיה, ואפקידו ליה ב בהימנותא, מהימנא דביתא. ה סלקא ואתעטרא בעטרוי, וקבילת ליה מן מלכא.

ריא) כדין, נחת ההוא רוחא ע בארבין דשאטן, בההוא ימא רבא, וקבילת ליה לגדלא ליה למלכא, והיא יהבת ליה ג מתמן זיונין, לאלקאה לפרעה ולכל ארעיה. ובשבתא ובריש ירחי, סלקת ליה למלכא, כדין ד אקרי שמיה, באלין אתוון רשימין.

ריב) ובההיא שעתא, ה דנפק ו לנחתא לארעא, בזרעא דלוי, אתתקנו ארבע מאה ועשרין וחמש ז בוצינין למלכא, וארבע מאה ועשרין וחמש גליפין ממנן,

דרך אמת
ע] בספינות המשוט בים הגדול.

חלופי גרסאות
ב ל"ג בהימנותא; מהימנותא. ג מתנן. ד אתקרי. ה נחתת; דנחית (ד"א). ו ל"ג לנחתא. ז בוסינין; כורסיין

מאמר **הסולם** אז ישיר משה

הרוח, בשכ"ה עטרות, והפקיד מפתחותיו בידיו. **ש'** הרומזת לג' אבות, העטירו אותו בג' עטרות קדושות, והפקידו כל מפתחות המלך בידיו, ומינו אותו בנאמנות, להיות נאמן הבית. **ה'** עלתה והתעטרה בעטרותיה, וקבלה אותו מן המלך.

פירוש. נודע סוד כרסיא עלאה שמחזה ולמעלה דז"א, שחג"ת דז"א הם ג' רגלי הכסא. והמלכות אשר שם, ה"ס רגל רביעי. והכסא עצמו ה"ס בינה. וז"ס ג' אותיות **מ' ש' ה'**, אשר **מ'**, ה"ס הכסא עצמו. **ש'**, ה"ס ג' רגלי הכסא חג"ת. **ה'** ה"ס המלכות, רגל רביעי. ומשה היה מרכבה לקו האמצעי, שה"ס ז"א. וז"ס משה זכה לבינה, משום שהיה מרכבה לקו האמצעי המכריע בימין ושמאל דבינה.

וז"ש, **סלקא ההוא רוחא וקיימא קמי מלכא**, דהיינו שהיה מרכבה למלכא, שהוא ז"א. ואז השפיעו עליו ג' אותיות, **מ' ש' ה'**. וז"ש **מ' פתיחא סליק ואתעטר בעטרוי**, שהכסא עלתה ונתעטרה במוחין שלה שיצאו ונתגלו ע"י קו האמצעי, בסוד **תלת נפקי מחד** ואז, **ואעטריה בשכ"ה עטרין**, בסוד חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) ומה שנקרא שכ"ה עטרין, הוא מלשון וחמת המלך שככה, כי מטרם שקו האמצעי הכריע בין ב' קוי הבינה, היתה מחלוקת בין ימין ושמאל ועל ידי הכרעתו **שכ"ה** שקטה המחלוקת. (עי' ב"א נ"ז ד"ה וזה) וכיון ששכ"ה, היתה כל הסבה למוחין דז"א שמקבל מבינה, ע"כ מכנה אותם שכ"ה עטרין. **ואפקיד מפתחוי בידוי, כבר**
(דפו"י דף נ"ד ע"א)

נתבאר שהאורות דקו אמצעי מכונה מפתחות (לעיל אות ר"ח).

וז"ש, **ש' דאבהתא, אעטרו ליה בתלת עטרין קדישין**, שהם ג' קוין חג"ת דז"א שלמעלה מחזה, המכונים ג' רגלי הכסא. **ואפקידו כל מפתחין דמלכא בידיה**, דהיינו כל מוחין דז"א, שמבחינת קו אמצעי מכונים מפתחות כנ"ל. **ואפקידו ליה בהימנותא מהימנא דביתא.** הנוקבא הכוללת דז"א מכונה **בית**, ולהיותו קבל כל מוחין דז"א, **נעשה נאמן**, דהיינו להשפיע אל **הבית** שהיא הנוקבא.

וז"ש, **ה' סלקא**, שהיא המלכות שעלתה למעלה מחזה. **ואתעטרא בעטרוי**, שמקבלת ג' קוין חג"ת דז"א ונעשתה רגל רביעי אל הכסא, **וקבילת ליה מן מלכא**, שמקבלת נשמת משה מן המלך.

ריא) **כדין נחת ההוא וכו':** אז כשקבלו המלכות, ירד רוח ההוא, דמשה, באניות השטות בים הגדול ההוא, שהוא המלכות, וקבלה המלכות אותו, כדי לגדלו אל המלך שיוכל להלביש את ז"א, והיינו על ידי שיקבל ממנה הארת החכמה והגדלות, והיא נתנה לו משם, מבחינת הים הגדול שבה, שה"ס הארת שמאל, כלי זיין להכות את פרעה ולכל ארצו. ובשבת ובראשי חדשים, היא מעלהו אל המלך, שהוא ז"א, ואז נקרא שמו באלו אותיות הרשומות, שהם מ' ש' ה'. כמ"ש לעיל.

ריב) **ובההיא שעתא דנפק וכו':** ובשעה ההיא שיצא לרדת לארץ להתלבש בגוף בזרע לוי, התתקנו תכ"ה נרות למלך, שהוא

בשלח

אוזפוה להההוא רוחא לאתריה, כד נפק לעלמא, אתנהרא ה באנפוי, וביתא אתמלייא מזיותיה. ביה שעתא, קרא עליה קב"ה, בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך.

ריג) רבי יצחק אמר, ביה שעתא ח קטל קב"ה לרברבא ממנא דמצראי, וחמו ליה משה ובני ישראל, כדין אמרו שירה. ההי"ד, ט וירא ישראל את מצרים מת, אז ישיר משה ובני ישראל.

ריד) י אז ישיר משה ובני ישראל וגו'. רבי אבא פתח ואמר, אסתכלנא בכל תושבחן דשבחו לקב"ה, וכולם פתחו באז. יא) אז אמר שלמה. יב) אז ידבר יהושע. יג) אז ישיר ישראל. יד מ"ט.

רטו) אלא הכי תאנא, כל נסין וכל גבורן דאתעבידו לתן לישראל, כד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא בעטרוי, גליפין רשימין כ בא', ל בא' אנקיב בחשוכי, ונהיר לכל עיבר. וכד אתחבר נהירו דאל"ף ומטי לזיי"ן, מאן זיי"ן. דא ל) חרב ליי' מלאה דם. כדין עביד נסין וגבוראן, בגין דאתחבר א' עם ז'. ודא הוא שירתא. שירתא היא דכל סטרין, ודא הוא אז ישיר.

מסרת הזהר

ח) ב"א רי"ד צ"ד. ז"ח כ"ג ט"א שכ"ב. ת"ח צ"ד ט"ג ש"ג. צ"ז ט"א שכ"ו. ט) (מלכים א' ח') ח"ג יז: י) (יהושע י') ז"ח ט"ו ט"א של"ט. כ) (במדבר כ"א) ח"ג רפו. ז"ח נ' ט"ב של"ה. ס"ג ט"א שכ"ב. ל) (ישעיה ל"ד) ב"ב קפ"ה צ"ב.

חלופי גרסאות

ח אפיל. ט ל"ג מן וירא עד אז. י ל"ג מ"ט. כ באז. ל וא'; וז'; בז'.

הסולם

מאמר **אז ישיר משה**

שהוא ז"א, ותכ"ה חקיקות ממונים לוו את רוח ההוא דמשה למקומו. כשיצא לעולם האירה ה', שהיא השכינה, בפניו, והבית נתמלא מן הזיו שלה. בה בשעה קרא עליו הקב"ה בטרם אצרך בבטן וכו'.

פירוש. השם תכ"ה, הוא יוצא בזווג על מסך הממעט את הרוח העליון שיוכל להתגשם ולהתלבש בגוף ברחם אמו. ונבחן בו שיעור קומה של אור היוצא בזווג הזה, וה"ס תכ"ה נרות שנתתקנו למלך. וכחות המיעוט היוצאים מן המסך, מכונים תכ"ה חקיקות, שהן נעשו ממונים להורייד את הרוח לרחם אמו. וז"ש **אוזפוה להההוא רוחא לאתריה.** ואחר שנתקן בז' חדשי עבור, האירה עליו השכינה. וז"ש **אתנהרא ה' באנפוי.**

ריג) **ר' יצחק אמר וכו':** ריא"א, בה בשעה הרג הקב"ה לשר הממונה של מצרים, וראו אותו משה ובני ישראל אז אמרו שירה. ז"ש וירא ישראל את מצרים מת אז ישיר משה ובני ישראל.

ריד) **אז ישיר משה וגו':** ר' אבא פתח ואמר. הסתכלתי בכל התשבחות ששבחו להקב"ה וכולם פתחו באז. **אז** אמר שלמה. **אז** ידבר יהושע. **אז** ישיר ישראל. מהו הטעם.

(דפו"י דף נ"ד ע"א)

רטו) **אלא הכי תאנא וכו':** ומשיב. אלא כך למדנו. כל הנסים וכל הגבורות שנעשו להם לישראל. הוא, כשהאיר אור עתיקא קדישא, דהיינו א"א, בעטרותיו, דהיינו הארת ג"ר, בעת שמחזיר בינה ותו"מ לראשו, הם חקוקים ורשומים ב**א'** אשר י' העליונה של הא' הוא קו ימין, וקו תחתונה שבא' היא קו שמאל, והקו שביניהם הוא קו האמצעי המכריע ב**א'** נוקב בחושך, דהיינו קו אמצעי שבא' שנוקב וממעט קו שמאל, שהוא חושך, לבחינת ו"ק דג"ר ואז ומאיר לכל צד, דהיינו בין בחכמה בין בחסדים. וכשמתחבר אור של ה**א'** ומגיע אל ה**ז'**, מי הוא ז' זו היא חרב לה' מלאה דם, דהיינו המלכות בשעה שהיא נטויה לשמאל. אז עושה ניסים וגבורות, משום שנתחבר א עם ז'. וזה הוא שירה. שירה היא המאירה לכל הצדדים. בין לחכמה בין לחסדים. וזה הוא אז ישיר.

ישיר

בשלח

רטז) ישיר, שר מבעי ליה. אלא מלה דא תליא, מ ואשלים להההוא זמנא, ואשלים לזמנא דאתי, דזמינין ישראל לשבחא שירתא דא. משה ובני ישראל, מכאן אוליפנא, דצדיקייא קדמאי, אע"ג דאסתלקו בדרגין עלאין דלעילא, ואתקשרו בקשורא דצרורא דחיי, זמינין כלהו לאחייא בגופא, ולמחמי נ אתיין וגבורן דקא עביד קב"ה לישראל. ס ולמימר שירתא דא, הה"ד אז ישיר משה ובני ישראל.

ריז) ר' שמעון אמר מהכא, מ יוסיף יי' שנית ידו לקנות את שאר עמו. לקנות: כד"א, נ יי' קנני ראשית דרכו. את שאר עמו: אלין אינון צדיקייא דבהון, דאקרון שאר, כד"א ס וישארו שני אנשים במחנה. ותנינן, לית עלמא מתקיימא אלא על אינון דעבדי גרמייהו שיריים.

ריח) ואי תימא, הואיל ואתקשרו בצרורא דחיי, ומתענגי בענוגא עלאה, אמאי ע יחית לון קב"ה לארעא. פוק ואוליף מזמנא קדמאה, דכל אינון רוחין ונשמתין, דהוו בדרגא עלאה פ דלעילא צ וקב"ה ק אחית להו לארעא לתתא. כל שכן השתא, דבעי קב"ה לישרא ר לעקימא, כד"א ש כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואי תימא, אינון דמיתו בעטיו דנחש. אפילו אינון יקומון, ויהון מארי דעיטא, למלכא משיחא.

ריט) ועל דא תנינן, משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי. מ"ט. בגין דכתיב, פ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אראנו, אראך מבעי ליה.

מסרת הזהר

מ) (שם י"א) ויחי ל' צ"ג. נ) (משלי ח') ב"א קצ"ג צ"א. ס) (במדבר י"א). ע) (קהלת ז') ת"ז תג"ו צ. פ) (מיכה ז') לעיל אות קצ"ב צ"ר.

חלופי גרסאות

מ ל"ג מן ואשלים עד ואשלים; ל"ג ואשלים לזמנא דאתי. נ אתין. ס ל"ג ולמימר שירתא דא. ע נחית. פ לעילא. צ דקב"ה. ק נחת. ר עקימא.

הסולם

מאמר אז ישיר משה

רטז) ישיר, שר מבעי וכו': שואל, כתוב ישיר משה, הלא שר משה היה צריך לומר ומשיב. אלא דבר זה תלוי לעתיד לבא, שהשלים לאותו זמן והשלים לעתיד לבא, שעתידים ישראל לשבח שירה זו לעתיד לבא. **משה ובני ישראל,** מכאן למדנו, שצדיקים הראשונים, אע"פ שנסתלקו במדרגות העליונות שלמעלה ונקשרו בקשר של צרור החיים, הם עתידים כולם לעמוד לתחיה בגוף ולראות ולומר שירה זו, ז"ש אז ישיר משה ובני ישראל.

ריז) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, מכאן, יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו. **לקנות** פירושו, כש"א, ה' קנני ראשית דרכו. **את שאר עמו,** אלו הם הצדיקים שבהם הנקראים **שאר.** כמש"א, **וישארו** שני אנשים במחנה. ולמדנו, למה נקראים שאר, משום שאין העולם מתקיים אלא על אלו שמשימים עצמם **שירים.** וע"כ נקראים הצדיקים שאר, מלשון שירים.

(דפו"י דף נ"ד ע"א)

ריח) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, כיון שנקשרו בצרור החיים, ומתענגים בעונג העליון, למה יוריד אותם הקב"ה לארץ. צא ולמד מפעם הראשון, דהיינו מעת שנולדו ויצאו לאויר העולם, שכל אלו הרוחות והנשמות שהיו במדרגה העליונה של מעלה, והקב"ה הוריד אותם לארץ למטה. כל שכן עתה, שהקב"ה רוצה ליישר את העקום, בזה שיראה להם האותות והמופתים שיעשה לישראל, ואע"פ שצדיקים הם מכל מקום כתוב, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואם תאמר, אלו שמתו בעצת הנחש, שלא היה בהם שום חטא (עי' שבת נ"ה ע"ב) למה יקומו הם. ומשיב, אפילו הם יקומו, ויהיו בעלי עצה למלך המשיח.

ריט) ועל דא תנינן וכו': ועל כן למדנו, משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא. מהו הטעם. משום שכתוב, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. שואל. אראנו, אראך היה צריך

בשלח

אלא אראנו ממש, למאן דחמא בקדמיתא, יחמי ליה תניינות, ודא הוא אראנו, וכתיב צ) אראנו בישע אלהים, ק) ש וארא‍הו בישועתי. *) וכדין אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי'.

רכ) שירתא דמטרוניתא לקב"ה. תנינן, כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא, ומכוון בה, זכי ת למימרא לזמנא דאתי. דהא אית בה עלמא א דעבר, ואית בה עלמא דאתי, ואית בה קשרי מהימנותא, ואית בה יומי דמלכא משיחא. ב ותלי עלה, כל אינון תושבחאן אחרנין, דקאמרי עלאי ותתאי.

רכא) השירה ג שיר ד זה מבעי ליה. אלא ה שירתא, דקא משבחת מטרוניתא למלכא. ומשה מתתא לעילא קאמר, והא אוקמוה. ליי': בגין ו דאנהיר לה מלכא אנפאה, ר' יוסי אמר, דכל אינון משחין, דהוו נגדין, משיך מלכא קדישא לקבלה, בגיני כך משבחא ליה מטרוניתא.

רכב) אמר רבי יהודה, אי הכי, אמאי כתיב משה ובני ישראל, והא מטרוניתא בעיא לשבחא. אלא, זכאה חולקהון דמשה וישראל, דאינון הוו ידעין לשבחא למלכא, בגין מטרוניתא כדקא יאות, בגין דכל ההוא חילא וגבורה דילה, ירתא מן מלכא.

רכג) ר' חייא פתח ואמר, ח) קומי רוני בלילה לראש אשמורות. קומי רוני: דא כנסת ישראל. בלילה: בגלותא. ר' יוסי אמר, בלילה: בזמנא דהיא שלטא

מסרת הזהר

צ) (תהלים ג') ח"ג כ. ק) (שם צ"א). ר) (איכה ב') ח"ב פו: ח"ג קכא:

חלופי גרסאות

ש ל"ג וארא‍הו בישועתי. ת למימרה. א דין. ב את לאעלאה ול"ג ותלי עלה. ג שירת שיר מבעי. ד ל"ג זה. ה ל"ג שירתא. ו דנהיר אנפוי מלכא לקבלה; מוסיף דאנהיר לה מלכא אנפהא ונהיר אנפוי מלכא לקבלה.

הסולם

מאמר

צריך לומר. ומשיב. אלא אראנו ממש, שמי שראה בתחילה, דהיינו משה, יראה שנית, וזה הוא אראנו. וכתוב, אראנו בישע אלקים. ואז, אז ישיר משה ובני ישראל וגו'.

רכ) שירתא דמטרוניתא לקב"ה וכו': היא שירה של המטרוניתא, שהיא המלכות, אל הקב"ה, למדנו, כל אדם שאומר שירה זו בכל יום, ומכוון בה, זוכה לאמרו לעתיד לבא. כי יש בה עולם העבר, ויש בה עולם הבא, ויש בה קשרי האמונה, ויש בה ימי מלך המשיח. ונתלים עליה כל התשבחות האחרות שאומרים העליונים והתחתונים.

רכא) השירה, שיר זה וכו': שואל. כתוב, השירה לשון נקבה, שיר זה היה צריך לומר, לשון זכר. ומשיב. אלא היא שירה שהמטרוניתא משבחת אל המלך, שהוא ז"א. ומשה ממטה למעלה אמר. מן המלכות אל ז"א. וע"כ אומר שירה, לשון נקבה. וכבר בארוה. (דפו"י דף נ"ד ע"א *) דף נ"ד ע"ב)

אז ישיר משה

לה', היא שרה לה' משום שהמלך האיר לה פנים. ר' יוסי אמר, כל אלו השמנים, דהיינו האורות, שהיו נמשכים, משך לה המלך הקדוש, משום זה שבחה לו המטרוניתא.

רכב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, אם כן, שהיא שירת המטרוניתא אל המלך, למה כתוב, משה ובני ישראל, והרי המטרוניתא צריכה לשבח. ומשיב, אלא אשרי חלקם של משה וישראל, שהם היו יודעים לשבח אל המלך בשביל המטרוניתא כראוי, משום שכל כח וגבורה שלה ירשה מן המלך.

רכג) ר' חייא פתח וכו': רח"פ ואמר, קומי רוני בלילה לראש אשמורות. קומי רוני, זו כנסת ישראל, שהיא המלכות. **בלילה**, היינו בגלות. ר' יוסי אומר, **בלילה**, היינו בזמן שהיא שולטת ומתעוררת. כי המלכות שולטת בלילה. **לראש אשמורות**, בראש, היה צריך לומר. ומשיב, אלא, לראש, הוא

בשלח

ומתערא, לראש אשמורות, ז בראש מבעי ליה. אלא לראש, כמה דכתיב, ש) על ראש המטה. ואוקימנא, ראש המטה, דא יסוד. אוף הכא לראש, דא יסוד. דמטרוניתא מתברכא ביה. ראש אשמורות: דא הוא רישא, דנצח והוד.

רכד) ר' יוסי אמר, דא הוא רישא דכתרי מלכא וסיומא. רבי אבא אמר, לראש אשמרות כתיב חסר, ודא הוא רישא, ראש המטה. וכלא במלכא קדישא עלאה אתמר, ודא הוא ליי'.

רכה) רבי ייסא אמר, ח השירה הזאת ליי', דא הוא ט נהרא דנפיק מעדן, דכל משחא ורבו נפיק מניה, לאדלקא בוצינין. ומשמע לבתר דכתיב אשירה ליי', דא הוא מלכא קדישא עלאה, ועל דא לא כתיב אשירה לו.

רכו) ויאמרו לאמר, י לדרי דרין, בגין דלא יתנשי מנייהו לעלמין. דכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא, זכי לה בעלמא דאתי, וזכי לשבחא בה ביומוי דמלכא משיחא, בחדוותא כ דכ"י בקב"ה. דכתיב לאמר, לאמר בההוא זמנא. לאמר בארעא קדישא, בזמנא דשרו ישראל בארעא. לאמר בגלותא. לאמר בפורקנא דלהון דישראל. לאמר לעלמא דאתי.

רכז) אשירה ליי' נשיר מבעי ליה, מאי אשירה. אלא בגין ל דהוו משבחן תושבחתא דמטרוניתא. ליי': דא מלכא קדישא. כי גאה גאה: מ דסליק ואתעטר

מסרת הזהר
ש) (בראשית מ"ז) וירא כ"א צ"ב.

חלופי גרסאות
ז מוסיף לראש בראש. ח ל"ג השירה הזאת. ט נהורא. י מוסיף דא הוא לדרי. כ דקב"ה ול"ג דכ"י.
נ דתשבחתא דמטרוניתא בעו לשבחא; הוו. מ מוסיף כמה דסליק.

הסולם

מאמר אז ישיר משה

כמ"ש על ראש המטה. והעמדנו, ראש המטה, זהו יסוד. אף כאן, לראש, זהו יסוד, שהמטרוניתא מתברכת בו. **ראש אשמורות,** זהו ראש של נצח והוד. שהוא יסוד.

רכד) ר' יוסי אמר וכו': זהו ראש של כתרי המלך והסיום. שמבחינת ט"ס דאור ישר דז"א הוא התחתון המסיים. ומבחינת ט"ס דאור חוזר דז"א המאירים ממטה למעלה, נחשב היסוד לכתר דאו"ח (כמ"ש בפמ"ס דף ל"א ד"ה ומתחילה ע"ש) וכיון שהוא ראש הספירות דאו"ח, ע"כ קורא אותו הכתוב לראש אשמורות. **ר' אבא אמר לראש אשמרות כתוב, חסר ו',** שרומזת על מלכות, וזה היסוד הוא ראש אליה, כמו שנקרא ראש המטה. והכל במלך הקדוש העליון נאמר. שהוא ז"א, דהיינו יסוד דז"א. וזה הוא שנאמר, השירה הזאת **לה',** דהיינו ליסוד דז"א.

רכה) ר' ייסא אמר וכו': ר"א, השירה הזאת לה', זה הוא הנהר, שהיא בינה, (דפו"י דף נ"ד ע"כ) היוצא מעדן, שהיא חכמה, דהיינו בינה שיצאה מראש דא"א, שכל השמן והגדלות, דהיינו כל המוחין שבזו"ן ובי"ע, יוצאים ממנו. וזה נשמע מהכתוב שלאחריו, שכתוב, אשירה לה', שזה הוא מלך הקדוש העליון, דהיינו ז"א, ועל כן לא כתוב, אשירה לו, כי לה' הקודם, שבשירה הזאת לה', היא בינה ולא ז"א.

רכו) ויאמרו לאמר: היינו לאמר לדורי דורות, כדי שלא ישכח מהם לעולם. כי כל מי שזכה לשירה הזו בעולם הזה, זוכה בה בעולם הבא, וזוכה לשבח בה בימיו של מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בהקב"ה. שכתוב **לאמר,** שפירושו, לאמר, באותו הזמן, לאמר, בארץ הקדושה בזמן שישבו ישראל בארץ, לאמר, בגלות, לאמר, בגאולתם של ישראל, לאמר, לעולם הבא.

רכז) אשירה לה': שואל, נשיר היה צריך לומר, מהו שאומר אשירה. ומשיב. אלא משום שהיו משבחים תשבחות המטרוניתא.

כנ"ל

בשלח

בעטרוי, נ לאפקא ברכאן וחילין וגבוראן, ס לאסקא בכלא. כי גאה גאה: גאה בהאי עלמא, גאה בעלמא דאתי. כי גאה בההוא זמנא, גאה, בגין דיתעטר בעטרוי בחדוותא ע שלימותא.

רכח) סוס ורוכבו רמה בים, שולטנותא דלתתא, ושולטנותא דלעילא דאחידן בהו, אתמסרו בההוא ימא רבא, ושלטנותא רבא למעבד בהו נוקמין. ותנינן, לא עביד קב"ה דינא לתתא, עד דיעביד בשולטניהון לעילא, הה"ד, ת יפקוד יי' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

רכט) רמה בים, אמר ר' יהודה, ביה בליליא, פ אתער גבורא תקיפא, דכתיב ביה ויולך יי' את הים ברוח קדים עזה כל צ הלילה. בההוא זמנא, בעאת מטרוניתא מן מלכא, כל אינון אכלוסין דלתתא, וכל אינון שולטנין דלעילא, דיתמסרון בידהא. וכלהו אתמסרו בידהא, למעבד בהו נוקמין, הה"ד סוס ורוכבו רמה בים. בים סתם, לעילא ותתא.

רל) א עזי וזמרת יה. רבי חייא פתח ואמר, ב אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. כמה אצטריכו בני נשא ליקרא ק לקב"ה, בגין דקודשא ב"ה כד ברא עלמא, *) אסתכל ביה באדם למהוי ר שליט על ש כלא. ת והוה דאמי לעלאין ותתאין. נחת א ליה בדמו יקירא, וחמו ליה בריין, כדין אתכנשו לגביה, וסגידו לקבליה, ואימתא

מסרת הזהר
ת) (ישעיה כ"ד) נח ע"ה צ"ג. א) ב"ב קע"ד צ"ב.
ב) (תהלים קל"ט) ח"ב נה. ע: קעט. ריא. רלא.: ת"ז תכ"ט נו:

חלופי גרסאות
נ ל"ג לאפקא; לאסקא. ס ל"ג לאסקא. ע שלימתא. פ ל"ג אתער גבורה תקיפא. צ מוסיף הלילה דאתער בה גבורה תקיפא. ק דקב"ה. ר שלים בכלא ואתקרי דו פרצופין. ש דו פרצופין ול"ג כלא; מוסיף כלא דו פרצופין; הוה דו פרצופין; דו פרצופין הוה (ד"א). ת והוא. א מוסיף ליה וזהו נעשה אדם וירדו וגו'.

הסולם

מאמר עזי וזמרת יה

כנ"ל, ע"כ כתוב אשירה בלשון יחיד. **לה'** זהו המלך הקדוש, שהוא ז"א. **כי גאה גאה,** היינו שעלה והתעטר בעטרותיו, להוציא ברכות וכחות וגבורות להתעלות בכל. **כי גאה גאה,** גאה בעולם הזה, גאה בעולם הבא. כי גאה באותו זמן, גאה, כדי שיתעטר אח"כ בעטרותיו בשמחה שלמה.

רכח) סוס ורוכבו רמה בים: היינו הממשלה של מטה, שהיא סוס, והממשלה של מעלה שהם נאחזים בה, שהיא רוכבו, שתיהן נמסרו בים הגדול ההוא והממשלה הגדולה, לעשות בהם נקמות. ולמדנו, אין הקב"ה עושה דין למטה עד שיעשה בממשלתם של מעלה, ז"ש, יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ועל מלכי האדמה על האדמה.

רכט) רמה בים: אמר ר' יהודה, בו בלילה התעוררה גבורה חזקה, שכתוב בה, ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה. באותו

(דפ"י דף נ"ד ע"ב *) דף נ"ה ע"א)

עזי וזמרת יה

זמן בקשה המטרוניתא מן המלך כל אלו המוני המצרים של מטה וכל אלו השרים של מעלה, שימסרו בידיה. וכולם נמסרו בידיה לעשות בהם נקמות. ז"ש סוס ורוכבו רמה בים. בים כתוב סתם, ויורה בין בים שלמעלה ובין בים שלמטה.

מאמר עזי וזמרת יה

רל) עזי וזמרת יה: ר' חייא פתח ואמר, אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה. כמה צריכים בני אדם לכבד את הקב"ה, משום שהקדוש ברוך הוא, כשברא העולם, הסתכל באדם שיהיה מושל על הכל. והיה דומה לעליונים ותחתונים. הוריד אותו לעולם בדמות יקרה, וראו אותו הבריות, אז התקבצו והשתחוו לפניו, ואימה ופחד נפלה עליהם מיראתו. ז"ש ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה ועל כל עוף השמים.

עיילה

בשלח

ודחלא נפלת עלייהו מדחלתיה, הה"ד ג) **ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים.**

רלא) עייליה לגנתיה דנטע, לנטריה למהוי ליה חדו על חדו, ולאשתעשע ביה. עבד ליה פ] **טרוצטבולין מחפיין באבני יקר, ומלאכין עלאין חדאן קמיה. לבתר פקיד ליה על אילנא חד ולא קאים בפקודא דמאריה.**

רלב) אשכחנא בספרא דחנוך, דלבתר דסליק ליה קב"ה, ואחמי ליה כל גנזייא ב **דמלכא, עלאי ותתאי, אחמי ליה אילנא דחיי, ואילנא דאתפקד עליה אדם, ואחמי ליה דוכתיה דאדם בגנתא דעדן. וחמא, דאלמלי נטיר אדם פקודא דא, יכיל לקיימא תדירא, ולמהוי תדירא** ג **תמן. הוא לא נטר פקודא דמאריה, נפק** ד **בדימוס ואתענש.**

רלג) רבי יצחק אמר, ה **אדם דו פרצופין אתברי, והא אוקימנא,** ז) **ויקח אחת מצלעותיו, נסרו הקב"ה ואתעבידו תרין, ממזרח** ו **וממערב, הדא הוא דכתיב,** ה) **אחור וקדם צרתני. אחור דא מערב, וקדם דא מזרח.**

רלד) ר' חייא אמר, מה ז **עביד קודשא בריך הוא,** ח **תקין להההוא נוקבא,** צ] **ושכליל שפירותה על כלא, ועיילה לאדם, הה"ד ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. תא חזי, מה כתיב לעילא, ויקח אחת מצלעותיו. מאי אחת. כד"א** ח) **אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. מצלעותיו: מסטרוי. כד"א,** ז) **ולצלע המשכן.**

מסרת הזהר

ג) (בראשית ט') הקסה"ז ק"פ צ"א. ד) (בראשית ב') ב"א רל"א צ"ז. ה) (תהלים קל"ט) לעיל אות רכ"ט צ"ב. ו) (שיר ו') לעיל נ"ו צ"ע. ז) (שמות כ"ו)

חלופי גרסאות

ב ל"ג דמלכא. ג ל"ג תמן. ד בזמום. ה ל"ג אדם. ו למערב. ז עבד לה. ח מוסיף תקין לה.

דרך אמת פ] עשה לו לאדם הראשון מושב אחד שעושים למלכים שמביאים שם לפניהם אריות ונמרים ושאר חיות ומשטין זה על זה להלחם יחד וכלם עם אדם נאדם עם כלם. צ] יסד יפיה על כולם והכניסה לאדם הראשון.

הסולם

מאמר

רלא) עייליה לגנתיה דנטע וכו': הכניסו אל הגן שנטע לשמרו, להיות לו שמחה על שמחה, ולהשתעשע בו. עשה לו חופה מכוסה באבני יקר, ומלאכים העליונים שמחים לפניו. אחר כך צוה אותו על אילן אחד שלא יאכל ממנו, ולא עמד במצות אדונו.

רלב) אשכחנא בספרא דחנוך וכו': מצאתי בספר של חנוך. שלאחר שהעלה אותו, את חנוך, והראה לו כל אוצרות המלך העליונים והתחתונים, הראה לו עץ החיים, ואת העץ שנצטוה עליו אדם, והראה לו מקומו של אדם בגן עדן. וראה, שאם היה שמר אדם מצוה זו, של עץ הדעת, היה יכול לחיות תמיד, ולהיות תמיד שם. הוא לא שמר מצות אדונו, יצא לדין ונענש.

(דפו"י דף נ"ה ע"א)

עזי וזמרת יה

רלג) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, אדם בשני פנים נברא, וכן בארוה, ויקח אחת מצלעותיו, נסרו הקב"ה ונעשו שנים, ממזרח וממערב, אדם ממזרח וחזה ממערב. ז"ש אחור וקדם צרתני. אחור זה מערב, וקדם זה מזרח.

רלד) ר' חייא אמר וכו': רח"א, מה עשה הקב"ה תקן אותה הנקבה ושכלל יפיה על כל, והביאה לאדם. ז"ש, ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. בוא וראה, מה כתוב למעלה, ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת. הוא כמש"א, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. שהיא המלכות. **מצלעותיו,** פירושו מצדדיו. כמש"א ולצלע המשכן. כי נלקחה מצד שמאל.

ר'

בשלח

רלה) ר' יהודה אמר, קב"ה נשמתא עלאה יהב ביה באדם, וכליל ביה חכמתא וסכלתנו, למנדע כלא. מאן אתר יהב ביה נשמתא. ר' יצחק אמר, מאתר דשאר נשמתין קדישין ט קא אתיין.

רלו) ר' יהודה אמר, מהכא. דכתיב ח תוצא הארץ נפש חיה, מאן הארץ. מההוא אתר דמקדשא אשתכח ביה. נפש חיה, נפש חיה סתם, י דא נפשא דאדם קדמאה דכלא.

רלז) ר' חייא אמר, אדם הוה ידע חכמתא עלאה, יתיר ממלאכי עלאי, והוה מסתכל בכלא, וידע ואשתמודע למאריה, יתיר מכל שאר בני עלמא. בתר דחב, אסתימו מניה מבועי דחכמתא, כ מה כתיב ט וישלחהו יי' אלהים מגן עדן לעבוד את האדמה.

רלח) ר' אבא אמר, אדם הראשון מדכר ונוקבא אשתכח, הה"ד י ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, ועל דא, דכר ונוקבא אתעבידו כחדא, ל ואתפרשו לבתר. ואי תימא, מ הא דאמר האדמה אשר לקח משם. הכי הוא ודאי, ודא היא נוקבא, נ וקב"ה אשתתף עמה, ודא הוא דכר ונוקבא, וכלא ס הוא מלה חדא.

רלט) ר' יוסי אמר, עזי וזמרת יה, ע אינון דכלילן דא בדא פ ולא אתפרשאן דא מן דא צ ולעלמין ק אינון בחביבותא, ברעותא חדא, ר דמתמן ש אשתכחו משיכן דנחלין ומבועין לאסתפקא כלא, ולברכא כלא, לא כדיבי מימי מבועין, כד"א.

מסרת הזהר

ח) (בראשית א') הקסה"ז קע"ה צ"א. קע"ז צ"ג.
ט) (שם ג') ב"ב קפ"ג צ"ב. י) (שם א') הקסה"ז קע"ט צ"א.

חלופי גרסאות

ט ל"ג קא. י ד"א. כ ממה דכתיב. ל ואתפרישו. מ ל"ג הא דאמר. נ דקב"ה. ס ל"ג הוא. ע כלומר כלילן.
פ לא. צ לעלמין.ק ל"ג אינון. ר מתמן. ש אתמשכו.

הסולם

מאמר

רלה) ר' יהודה אמר וכו': רי"א הקב"ה נתן נשמה עליונה באדם, והכליל בה חכמה ותבונה לדעת הכל. שואל, מאיזה מקום נתן בו נשמה. ר' יצחק אמר, ממקום ששאר הנשמות באות, דהיינו בינה, שאור הבינה נקרא נשמה.

רלו) ר' יהודה אמר מהכא וכו': רי"א, מכאן, שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה. שואל, מאיזה מקום בארץ. ומשיב, מאותו מקום שהמקדש נמצא בו, כי הארץ היא מלכות, ומקום המקדש הוא בינה שבה. נפש חיה. אומר נפש חיה סתם, והכתוב אינו מפרש, נפש של מי. ואומר, זהו נפש של אדם הראשון מכל. פירוש. אור הנפש הוא אור המלכות, אבל נמשך מבינה שבה, וע"כ אומר שנמשך ממקום המקדש, שהיא בינה שבה.

רלז) ר' חייא אמר וכו': רח"א, אדם היה יודע חכמה עליונה יותר ממלאכים (דפו"י דף נ"ה ע"א)

עזי וזמרת יה

העליונים, והיה מסתכל בכל וידע והכיר אדונו יותר מכל שאר בני העולם. אחר שחטא, נסתמו ממנו מעינות החכמה. מה כתוב, וישלחהו ה' אלקים מגן עדן לעבוד את האדמה.

רלח) ר' אבא אמר וכו': רא"א, אדם הראשון יצא מזכר ונקבה, דהיינו זו"ן, ז"ש ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, וע"כ, גם אדם נעשו זכר ונקבה ביחד, ואח"כ נפרדו זה מזה. ואם תאמר, הרי אמר, האדמה אשר לקח משם. ולא מזו"ן העליונים. ומשיב כן הוא ודאי. שנלקח מן האדמה, וזו היא נוקבא דז"א והקב"ה, דהיינו ז"א, נשתתף עמה. וזה זכר ונקבה שאמרנו. והכל הוא דבר אחד.

רלט) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, עזי וזמרת יה, היינו אלו הכלולים זה בזה, ואינם נפרדים זה מזה, ולעולם הם באהבה, ברצון אחד, שהם או"א הנקראים **י"ה.** שמשם נמצאים זרמי הנחלים והמעינות להספיק לכל, ולברך

בשלח

כ) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו וע"ד ויהי לי לישועה, דבגיני כך, מלכא קדישא משיך ואחסין לתתא, ואתער ימינא למעבד נסין.

רמ) זה אלי ואנוהו. דא צדיק, דמניה נפקין ברכאן ת בזווג. ואנוהו: בההוא אתר דחביבותא אשתכח ביה, ודא הוא מקדשא. אלהי אבי וארוממנהו, משה קאמר דא, לגבי אתר דלואי אתיין מההוא סטרא א ועד"ד שלימותא דכלא הוא ב בההוא אתר.

רמא) ר' יצחק אמר, ויהי לי לישועה, דא מלכא קדישא, והכי הוא. ומנלן. מקרא אחרינא אשכחנא ליה, דכתיב ל) כי עזי וזמרת יה יי' ויהי לי לישועה, ג ממשמע דקאמר יי' ויהי לי לישועה, *) דא מלכא קדישא.

רמב) מ) עזי וזמרת יה וגו', ר' חזקיה פתח ואמר, בהאי קרא דכתיב, נ) בכל עת אוהב הרע ואח לצרה יולד. בכל עת אוהב הרע, דא קב"ה, דכתיב ביה ס) רעך ורע אביך אל תעזוב.

רמג) ואח לצרה יולד, בשעתא דיעיקון לך שנאך, קב"ה מה אמר, ע) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ד דישראל, אקרון אחים ה ירעים לקב"ה. יולד מהו, וכי השתא יולד. אלא בשעתא דעקתא יולד בעלמא, אח יהא לקבלך, לשזבא לך מכל אינון דעקין לך.

רמד) רבי יהודה אמר, יולד: דמלכא קדישא יתער בהאי עז, ו לנקמא לך

מסרת הזהר

נ) (ישעיה נ"ח) וירא קט"ז צ"ה. ל) (ישעיה י"ב).
מ) לעיל אות ר"ל צ"א. נ) (משלי י"ז) ח"ג קכד. רעז.
ת"ז תכ"א נז: ס) (שם כ"ז) ח"ב קטו: ח"ג עז: רי. ע) (תהלים קכ"ב) וישב ט"ו צ"א.

חלופי גרסאות

ת בזווגי. א מוסיף וע"ד הוא; וע"כ הוה הוא. ב מוסיף בהאי קרא בההוא אתר; בהאי קרא ול"ג בההוא אתר; ובההוא. ג משמע. ד מוסיף ולא שלום לך אלא בך דישראל. ה ל"ג הרעים. ו ל"ג לנקמא לך מאומין.

ולברך הכל, ואינם מכזבים מימי המעינות האלו. ז"ש וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. **ועל כן, ויהי לי לישועה,** שבשביל זה מושך המלך הקדוש ומנחיל למטה, והימין מתעורר לעשות נסים.

רמ) **זה אלי ואנוהו:** זהו צדיק, דהיינו יסוד, שממנו יוצאים ברכות בזווג. **ואנוהו,** באותו מקום שנמצא בו אהבה, וזה הוא בית המקדש. **אלקי אבי וארוממנהו.** משה אמר זה אל המקום שהלוים באים מאותו הצד, דהיינו צד שמאל. וע"כ כיון שמשה אמר על צד ההיא וארוממנהו, נמצא בו שלמות הכל. כי וארוממנהו פירושו, שמכליל אותו בצד ימין. שזהו כל השלמות.

רמא) **ר' יצחק אמר וכו':** ריא, ויהי לי לישועה, זהו המלך הקדוש, שהוא זא. וכך הוא. ומאין זה. מכתוב אחר מצאתי זה, שכתוב, כי עזי וזמרת יה הוי"ה ויהי לי לישועה. משמע ממה שאומר, **הויה** ויהי לי לישועה,
(דפו"י דף נ"ה ע"א) *) דף נ"ה ע"ב)

שזהו המלך הקדוש הנקרא הויה. דהיינו זא.

רמב) **עזי וזמרת יה וגו':** ר' חזקיה פתח ואמר במקרא הזה. בכל עת אוהב הרע ואח לצרה יולד. בכל עת אוהב הרע, זה הקב"ה, שכתוב בו רעך ורע אביך אל תעזוב.

רמג) **ואח לצרה יולד:** בשעה שיציקו לך שנאך, הקב"ה מהו אומר, למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. וישראל נקראים אחים ורעים להקב"ה. **יולד** מהו, וכי עתה יולד בשעת הצרה. ומשיב. אלא בשעת הצרה יולד בעולם מי שיהיה לך לאח, להצילך מכל אלו המציקים לך.

רמד) **ר' יהודה אמר וכו':** ריא, **יולד,** פירושו, שהמלך הקדוש יתעורר בעז הזה, לנקום בעדך מן האומות, ולהניק אותך מאימא, שהיא בינה, בצד הזה, של השמאל. כמש"א עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. לעורר גבורות כנגד האומות עכו"ם.

בשלח

ז מאומין, לינקא לך מאימא, בההוא סטרא, כד''א, עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. לאתערא גבוראן לקבל אומין עכו''ם.

רמה) ר' ייסא פתח ואמר, כמה אית ליה לבר נש לרחמא ליה לקב''ה, דהא לית ליה פולחנא לקב''ה, ח אלא רחימותא. וכל מאן דרחים ליה, ועביד פולחנא ברחימותא, קארי ליה עקב''ה ט רחימא. אי הכי, במאי אוקימנא הני קראי, רעך ורע אביך אל תעזוב. וכתיב פ) הוקר רגלך מבית רעך.

רמו) אלא הא אוקמוה חברייא, האי י קרא כ בעולות ל כתיב. השתא, רעך ורע אביך אל תעזוב, למפלח ליה, ולאתדבקא ביה, ולמעבד פקודוי. אל תעזוב ודאי. והא דאתמר הוקר רגלך מבית רעך. כלומר הוקר יצרך, דלא ירתח לקבלך, ולא ישלוט בך, ולא תעביד הרהורא אחרא. מבית רעך, מאן בית רעך. דא נשמתא קדישא, מ דאעיל בה רעך ויהבה בגוך.

רמז) ועל דא פולחנא דקב''ה, לרחמא ליה בכלא, כמה דכתיב צ) ואהבת את יי' אלהיך. זה אלי ואנוהו, דכל ישראל חמו על ימא, מה דלא חמא יחזקאל נביאה, ואפילו אינון עוברי דבמעי אמהון, הוו חמאן ומשבחן לקב''ה, וכלהו הוו אמרין זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו, כד''א אלהי אברהם.

רמח) א''ר יוסי, אי הכי אמאי וארוממנהו, דהא אלהי אברהם לעילא הוא. אמר ליה, אפילו נ הכי אצטריך, וכלא חד מלה, וארוממנהו בכלא, לאכללא, מאן דידע ליחדא שמא קדישא רבא, דהא הוא פלחנא ס עלאה דקב''ה.

מסרת הזהר

פ) (משלי כ''ה). צ) (דברים ו') וארא ל''ב צ''ש.

חלופי גרסאות

ו מאומא ול''ג מן מאומין עד מאימא. ח כמה. ט לרחימא. י ל''ג קרא. כ מוסיף בעולות ושלמים והאי בחטאות ואשמות וכתיב. ל וכתיב. מ דעייל בך. נ האי. ס ל''ג עלאה.

הסולם

מאמר

רמה) ר' ייסא פתח וכו': ר''י פתח ואמר, כמה יש לאדם לאהוב את הקב''ה, כי אין עבודה לפני הקב''ה אלא אהבה. וכל מי שאוהב אותו ועושה עבודה באהבה, קורא אותו הקב''ה אוהב. ומקשה, א''כ איך אפשר להעמיד אלו הכתובים, כתוב, רעך ורע אביך אל תעזוב. וכתוב הוקר רגלך מבית רעך.

רמו) אלא הא אוקמוה וכו': ומשיב. אלא כבר בארוה החברים שמקרא זה, רעך ורע אביך אל תעזוב, כתוב בעולות. אבל בחמאות ואשמות נאמר הוקר רגלך מבית רעך (עי' חגיגה ז' ע"א) ועתה נבאר רעך ורע אביך אל תעזוב, אל תעזוב לעבוד אותו ולהדבק בו ולעשות מצותיו. אל תעזוב ודאי. ומה שנאמר, הוקר רגלך מבית רעך, כלומר, הוקר יצרך, שלא ירתיח כנגדך, ולא ישלוט בך, ולא תעלה מחשבה זרה. מבית רעך, מי הוא בית רעך, (דפו"י דף נ"ה ע"ב)

עזי וזמרת יה

זהו הנשמה הקדושה שהכניס בך רעך ונתנה בתוכך.

רמז) ועל דא פולחנא וכו': ועל כן עבודת הקב"ה, היא לאהוב אותו בכל שיתנהג עמך, כמ"ש, ואהבת את ה' אלקיך. זה אלי ואנוהו, שכל ישראל ראו על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא. ואפילו העוברים שבמעי אמם היו רואים ומשבחים להקב"ה, וכולם היו אומרים, זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו. אלקי אבי, הוא כמש"א אלקי אברהם.

רמח) א"ר יוסי וכו': אר"י, אם כן למה כתוב, וארוממנהו. הרי אלקי אברהם הוא למעלה, ואין צורך לרומם אותו. כלומר, אלקי יצחק, שהוא קו שמאל, צריכים לרוממו ולא קו ימין. אמר לו, אפילו כן, צריכים לרוממו. והכל דבר אחד, וארוממנהו בכל הצדדים, לכלול גם מי שיודע ליחד את השם הקדוש

בשלח

רמט) ר' יהודה הוה יתיב קמיה דר' שמעון, והוא קארי, כתיב ק קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו. קול צופיך, מאן אינון צופיך. אלא אלין אינון דמצפאן, אימתי ירחם קב"ה, למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מבעי ליה, מאי נשאו קול. אלא, כל בר נש דבכי, וארים קליה על חרבן ביתיה דקב"ה, זכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירננו. וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא.

רנ) בשוב יי' ציון, ע בשוב יי' אל ציון מבעי ליה, מאי בשוב יי' ציון. פ אלא בשוב יי' ציון ודאי. תא חזי, בשעתא דאתחריב ירושלם לתתא, וכנסת ישראל אתתרכת, סליק מלכא קדישא צ לציון, ואנגיד ליה לקבליה, בגין דכנסת ישראל ק אתתרכת. ר וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה, כדין יתוב מלכא קדישא לציון לאתריה, לאזדווגא חד בחד, ודא הוא בשוב יי' ציון. וכדין זמינין ישראל למימר, זה אלי ואנוהו. וכתיב, זה יי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, ש בישועתו ודאי.

רנא) ת יי' איש מלחמה יי' שמו. רבי אבא פתח ש על כן יאמר בספר מלחמות יי' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה אית לן לאסתכלא בפתגמי אורייתא, כמה אית לן לעיינא בכל מלהא, דלית לך מלה באורייתא, דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה, ולית לך מלה באורייתא, דלית בה כמה רזין, כמה טעמין, כמה שרשין, כמה ענפין.

רנב) *) הכא אית לאסתכלא, ע"כ יאמר בספר מלחמות יי', וכי ספר מלחמות ת יי', אן הוא. אלא הכי אתערו חברייא, כל מאן דאגח קרבא באורייתא, זכי

מסרת הזהר

ק) (ישעיה נ"ב) מקץ ע"ד צ"א. ר) נח ז' צ"ג.
ש) (במדבר כ"א) ח"ב נו. ח"ג סב. רעח: ת"ז בהקדמה ה.

חלופי גרסאות

ע מוסיף א"ל בשוב. פ א"ל. צ בציון. ק אתברכת; מוסיף אתתרכת השתא דאתגליא כ"י סליק ליה [לה] לגביה. ר כד. ש ל"ג בישועתו ודאי. ת ל"ג ה'.

הסולם

מאמר ה' איש מלחמה

הקדוש הגדול, שגם הוא צריך לרומם אותו, כי זה הוא עבודה עליונה של הקב"ה.

רמט) ר' יהודה הוה וכו': ר"י היה יושב לפני ר"ש והוא קורא, כתוב, קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו. **קול צופיך**, מי הם צופיך, ומשיב, אלא אלו הם המצפים מתי ירחם הקב"ה לבנות ביתו. **נשאו קול**, שואל, ישאו קול היה צריך לומר, מהו נשאו קול. ומשיב, אלא כל אדם הבוכה ומרים קולו על חורבן בית הקב"ה, זוכה למה שכתוב אחר כך, **יחדיו ירננו**, וזוכה לראותו בישוב בשמחה.

רנ) בשוב ה' ציון: שואל, בשוב ה' אל ציון היה צריך לומר, מהו בשוב ה' ציון. ומשיב, בשוב ה' ציון ודאי. בוא וראה, בשעה שנחרבה ירושלים של מטה וכנסת ישראל, שהיא המלכות, הגלתה, עלה המלך הקדוש, שהוא ז"א, לציון, שהוא יסוד דמלכות, ונאנח כנגדה, משום שכנסת ישראל הגלתה. וכשתחזור

(דפו"י דף נ"ה ע"ב *) דף נ"ו ע"א)

ה' איש מלחמה

כנסת ישראל למקומה, אז ישוב המלך הקדוש לציון, למקומו, להזדווג אחד באחד. וזהו שכתוב, בשוב ה' ציון, ולא לציון, כי ה' ציון יורה על זווג ה' עם ציון. ואז עתידים ישראל לומר, זה אלי ואנוהו. וכתוב, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. בישועתו ודאי, דהיינו בישועה של ה' שחזר לציון.

מאמר ה' איש מלחמה

רנא) ה' איש מלחמה ה' שמו: ר' אבא פתח. על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה, ואת הנחלים ארנון. כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, כמה יש לנו לעיין בכל דבר, שאין לך דבר בתורה, שאינו נרמז בשם הקדוש העליון. ואין לך דבר בתורה, שאין בו כמה סודות, כמה טעמים, כמה שרשים, כמה ענפים.

רנב) הכא אית לאסתכלא וכו': כאן יש להסתכל. שכתוב, על כן יאמר בספר מלחמות

בשלח

לאסגאה שלמא בסוף מלוי. א כל קרבין דעלמא, קטטה וחרבנא. וכל קרבין דאורייתא, שלמא ורחימותא, הה"ד על כן יאמר בספר מלחמות יי' את והב בסופה, כלומר, אהבה בסופה. דלית לך אהבה ושלמא בר מהאי.

רנג) תו קשיא באתריה. ע"כ יאמר בספר מלחמות יי', בתורת מלחמות יי' מבעי ליה, מאי בספר. אלא רזא עלאה הוא, אתר אית ליה לקב"ה, דאקרי ב ספר כד"א, ת דרשו מעל ספר יי' וקראו. דכל חילין וגבורן דעביד קב"ה, בההוא ג ספר תליין, ומתמן נפקין.

רנד) את והב בסופה, מאן והב. אלא כל אינון חילין, וכל אינון גבוראן דעביד קב"ה, בההוא ספר ד תליין. ה וכד אגח קב"ה קרבוי, בחד אתר דאיהו בסופא דדרגין, ואקרי והב. כד"א א) לעלוקה שתי בנות הב הב. בסופה: בסוף דרגין אשתכח. בסופה: ים סוף אתקרי, ים דאיהו סוף לכל דרגין.

רנה) ואת הנחלים ארנון, ועם נחלייא דאשתכחו ואתנגידו ו לגביה, מההוא אתר עלאה, דאקרי ארנון מאי ארנון. זווגא עלאה דחביבותא, דלא מתפרשאן לעלמין, כמה דאת אמר ב) ונהר יוצא מעדן. ז ובדא, משתרשן שרשוי, ואתרביאו ענפיו, לאושטא קרבוי בכל אתר, לאושטא חילין וגבוראן, ולאתחזאה שולטנא ח רבא ויקירא דכלא.

מסרת הזהר

ת) (ישעיה ל"ד) ח"ב קל: א) (משלי ל') ויראו צ"ד צ"ז. ב) (בראשית ב') ב"א ריא"א צ"א.

חלופי גרסאות

א כל קרבין דאורייתא שלמא ורחימותא וקרבין [וכל קרבין] דעלמא קטטה וחרבנא הה"ד. ב מספר; ומספר. ג אתר. ד מוסיף תליין ומתמן נפקן את והב בסופה וביה אגח. ה כד. ו ל"ג לגביה. ז ובאלין משרשן: ובדא ה' משרשי' שרשוהי ואתרביאו ענפי' ה'. ח יקירא ול"ג רבא.

הסולם

מאמר ה' איש מלחמה

מלחמות ה'. שואל, וכי ספר מלחמות ה' איפא הוא. ומשיב אלא כן העירו החברים. כל מי שעורך מלחמה בתורה, זוכה להרבות שלום בסוף דבריו. כל המלחמות שבעולם הם מריבות וחורבן, וכל המלחמות של תורה הם שלום ואהבה. ז"ש, על כן יאמר בספר מלחמות ה'. דהיינו מלחמות של תורה. **את והב בסופה,** כלומר, אהבה בסופה. שאין לך אהבה ושלום חוץ מזה.

רנג) תו קשיא באתריה וכו': שוב הקושיא במקומה. שכתוב, ע"כ יאמר בספר מלחמות ה', ואם סובב על מלחמות שבתורה, בתורת מלחמות ה' היה צריך לומר, מהו בספר. ומשיב, אלא סוד עליון הוא. מקום יש להקב"ה, שנקרא ספר. שהוא מלכות. כש"א, דרשו מעל ספר ה' וקראו. שכל הכחות וגבורות שעושה הקב"ה, בספר ההוא תלוים ומשם יוצאים.

רנד) את והב בסופה: שואל, מי הוא והב. ומשיב, אלא כל אלו הכחות וכל אלו הגבורות שעושה הקב"ה, בספר ההוא תלוים, שהוא המלכות. וכשעורך הקב"ה מלחמותיו, הוא במקום אחד שהוא סוף המדרגות, ונקרא **והב.** כמש"א, לעלוקה שתי בנות הב הב. שהם מקום העונשים שמתחת המלכות, **בסופה,** פירושו בסוף המדרגות הוא נמצא. בסופה, ים סוף נקראת המלכות. דהיינו ים שהוא סוף לכל המדרגות.

רנה) ואת הנחלים ארנון: פירושו, ועם הנחלים שנמצאו ונמשכו לו, אל המלכות, שה"ס ואת והב בסופה, ממקום ההוא העליון, שנקרא **ארנון.** מהו ארנון. הוא זווג עליון של אהבה, שאינו נפרד לעולם, שהם זווג או"א עלאין, וכמו שאתה אומר, ונהר יוצא מעדן, שנהר היא בינה ועדן הוא חכמה, המכונים או"א. כי ארנון, הוא אותיות אור נון, דהיינו האור של נון שערי בינה. ובזה משתרשים שרשיו ומתגדלים ענפיו, של המלכות, לעשות מלחמות בכל מקום, ולעשות כחות וגבורות. ולהראות ממשלה גדולה ויקרה מכל.

בשלח

רנו) ת"ח, כד מתערין גבוראן וקרבין דקב"ה, כמה ק] גרדיני טהירין, ט מתערין לכל עיבר, כדין שננן רומחין, וסייפין, ומתערין גבוראן, וימא אתרגישת וגלגלוי סלקין ונחתין, וארבין דאזלין י ושאטן בימא, לכל עיבר מסתלקין. כ שננא ל קרבא באבני בלסטראות, מארי דרומחין וסייפין, כדין ג] חציך שנונים וקב"ה אתתקיף בחילוי, מ ולאתערא קרבא. ווי לאינון דמלכא קדישא יתער עלייהו קרבא. כדין כתיב, יי' איש מלחמה.

רנז) נ ומהכא, ומאינון אתוון, ומהאי קרא, נפקין טורי קרבא לאינון חייביא, ס לאילין מארי דבבו ע דחבו לקב"ה. ואתוון אתגליין לאינון מארי קשוט, והא אתפרשן מלין והא אתמר.

רנח) יי' איש מלחמה יי' שמו. כיון דכתיב יי' איש מלחמה, לא ידענא דיי' שמו. אלא, כמה דכתיב ד) ויי' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יי' מן השמים. וכלא פ בהאי ספר תליין, כד"א ה) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו.

רנט) צ תא חזי, בשעתא דקב"ה אתער קרבא בעלמא, עלאי ותתאי אתעקרו ק מאתרייהו, כמה דאוקימנא ר ה"ד מרכבות פרעה וחילו ירה בים. ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לאגחא קרבא עלאה ותקיפא בעממיא, בגין לאוקרא שמיה, ה"ד

מסרת הזהר

ג) (תהלים מ"ה) ח"ג פט. רסט. ז"ח נ"ב ט"ב ש"ד, ש"ח, שכ"ו. ד) (בראשית י"ט) לעיל דף ה' צ"ט. ה) (איוב כ') ח"ב פה: ח"ג כג: סד. קא. רפה. רצט.

דרך אמת ק] ביארתיו לעיל בכמה מקומות.

חלופי גרסאות

ט מתעטרין לאושטא קרבין בכל אתר ולאושטא חילין וגבוראן לכל עיבר כדין ימא אתרגישת וגלגלוי סלקין וארבין דאוזלי ושאטין נחתין וסלקין וזעפא אשתכח כדין מתערין מגיחי קרבא באבני בלסטראין מארי דרומחין וסייפין גירין וקשתין כד"א חציך שנונים. י וסאטן. כ טורי. ל חרבא. מ ל"ג ולאתערא קרבא.

נ מהכא; ל"ג ומהכא ומאינון אתוון. ס לאינון מארי דבבו. ע ל"ג דחבו. פ הא בהא תליין. צ וע"ד ול"ג ת"ח. ק משלשליהון. ר ל"ג מן הה"ד עד ולזמנא

הסולם

מאמר ה' איש מלחמה

רנו) ת"ח כד מתערין וכו': בוא וראה, כשמתעוררים גבורות ומלחמות של הקב"ה, כמה בעלי הדין מתעוררים לכל צד, אז רמחים ה"ס דינים דצד ימין וחרבות שנונים הם דינים דצד שמאל, מעוררים גבורות, והים מתרגש, וגליו עולים ויורדים, והאניות ההולכות ושטות בים, מסתלקות לכל צד. המלחמה שנונה באבני בלסטראות, בעלי רומח וחרב, אז כתוב, חציך שנונים. והקב"ה מתתקף בכחותיו לעורר מלחמה. אוי לאלו, שהמלך הקדוש מעורר עליהם מלחמה. אז כתוב, ה' איש מלחמה.

רנז) ומהכא ומאינון אתוון וכו': ומכאן, מהפסוק, ה' איש מלחמה, ומאלו האותיות, ומכתוב הזה, יוצאים שורות בעלי מלחמה לאלו הרשעים שחטאו להקב"ה. וסוד האותיות מתגלים לאלו בעלי האמת, והדברים מתבארים ומתפרשים, וכבר למדנו זה.

רנח) ה' איש מלחמה ה' שמו: שואל, כיון שכתוב, ה' איש מלחמה איני יודע שה' שמו. ומשיב, אלא כמ"ש, וה' המטיר על סדום וגו' מאת ה' מן השמים. אשר וה' פירושו הויה ובית דינו, שהוא המלכות, וע"כ כתוב אח"כ מאת ה'. אף כאן, ה' איש מלחמה, היינו הויה. ה' שמו, היינו המלכות. כי הכל תלוי בספר הזה, שהוא המלכות. כמש"א. יגלו שמים עונו, היינו ז"א שנקרא שמים. וארץ מתקוממה לו, היינו המלכות שנקראת ארץ.

רנט) ת"ח בשעתא דאתער וכו': בוא וראה, בשעה שהקב"ה מעורר מלחמה בעולם, העליונים והתחתונים, דהיינו האומות שלמטה, ושריהם שלמעלה, נעקרים ממקומם כמו

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
ספר הזהר פירוש הסולם

בשלח

ו) ויצא יי' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב וכתיב ז) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי ש וגו'.

רס) ר' יהודה פתח ואמר, ח) ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו', בשעתא דעברו ישראל ית ימא, אמר קב"ה למלאכא די ממנא על ימא, פליג מימך. א"ל למה. א"ל בגין דבני יעברון בגווך. אמר ליה, ר) פורקנא ת דקיטנא קשוט. א מ"ש ב אלין מאלין.

רסא) א"ל, על, ג תנאי דא עבדית לימא כד בראתי עלמא. מה עביד קב"ה, אתער גבורתא דיליה, ואתקמטו מיא. הה"ד ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו. א"ל קב"ה, קטול ד כל אינון אכלוסין, לבתר ארמי לון לבר. לבתר חפי ה ימא עלייהו, הה"ד מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

רסב) אמר רבי אלעזר, פוק חמי כמה רתיכין עבד קב"ה לעילא, כמה אכלוסין, כמה חיילין, ו וכלהו *) קשירין אלין באלין. כלהו רתיכין אלין ז לאלין, דרגין על דרגין, ומסטרא דשמאלא מתערין רתיכין ח דלא קדישין שליטין. וכלהו דרגין ידיען לעילא.

מסרת הזהר

ו) (זכריה י"ד) וישלח נ"ד צ"ג. ז) (יחזקאל ל"ח) ח"ב ז: קעד. ח"ג רע. ח) (תהלים ע"ז).

חלופי גרסאות

ש מוסיף וגו' מרכבות פרעה וחילו ירה בים כד אתער קב"ה קרבא כדין אתערו [אתברו] דרגין עלאין ודרגין תתאין דלתתא וכדין מרכבות פרעה וחילו ירה בים. ת מוסיף טסקא דקיטנא; פיסקא. א ל"ג מ"ש. ב דאלין ואלין; אלין ואלין. ג ל"ג תנאי. ד לאינון ול"ג כל. ה ל"ג ימא. ד לאינון ול"ג כל. ה ל"ג ימא. ו מוסיף והא אוליפנא כלהו. ז באלין. ח ל"ג דלא.

דרך אמת ר] גאולה זו אשר אתה גואל אותם ע"י הקנטה ורוגז היא אמת וישר מ"ש אלו מאלו כי הללו ענ"ז. והללו ענ"ז והשיב הקב"ה על דא וכו' ובשביל זה בראתי הים והתניתי עמו לכך כמ"ש וישב הים לאיתנו ודרשו רבותינו ז"ל לתנאו שהתנה עמו משמת ימי בראשית ועיין פ' ויקהל קצ"ח ע"ב.

הסולם

מאמר

כמו שהעמדנו. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה לעשות מלחמה גדולה וחזקה בעמים, כדי להוקיר את שמו. ז"ש, ויצא ה' ונלחם וגו'. וכתוב, והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו'.

רס) ר' יהודה פתח וכו': רי"פ ואמר, ראוך מים אלקים ראוך מים יחילו וגו'. בשעה שעברו ישראל את הים, אמר הקב"ה למלאך הממונה על הים, חלוק את מימיך. אמר לו למה. אמר לו כדי שבני יעברו בתוכך. אמר לו, פריקת החשבון הוא אמת, פירוש, סליחת החטאים הוא אמת, כי הקב"ה סולח ומוחל עונות, אבל מה ההפרש בין אלו לאלו, אם אתה מוחל לישראל, מחול ג"כ למצרים. פורקנא, פירושו פריקה, מלשון ופרקת עולו (בראשית כ"ז מ'). קינטא, פירושו חשבון, מלשון קונטא לא מחיק (ירושלמי ב"ב י').

(דפו"י דף נ"ו ע"א *) דף נ"ו ע"ב)

מרכבות פרעה וחילו

רסא) א"ל על תנאי וכו': אמר לו הקב"ה על תנאי הזה עשיתי את הים בשעה שבראתי את העולם. דהיינו על תנאי שיהיה נקרע בשביל ישראל. מה עשה הקב"ה העיר את הגבורה שלו ונקמטו המים. ז"ש ראוך מים אלקים ראוך מים יחילו. אמר לו הקב"ה לשר של ים, הרוג כל אלו ההמונים ואחר כך תשליך אותם לחוץ. לאח"כ כסה עליהם הים. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

רסב) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, צא וראה, כמה מרכבות עשה הקב"ה למעלה, כמה המונים, כמה צבאות, וכולם קשורים אלו באלו, כולם הם מרכבות אלו לאלו, שכל תחתון מרכבה לעליונו, הם מדרגות על מדרגות. ומצד שמאל נמשכות מרכבות שולטות שאינם קדושות. וכולם הם מדרגות ידועות למעלה.

והא

בשלח

רסג) והא אתערנא בבכור פרעה, דהוא דרגא חד, דקטל ט קב"ה ותבר ליה משולשליה תקיפא, י תחות שולטניה, כמה רתיכין וכמה שז חיילין דקוזמיטין כ מסטר שמאלא, מנהון אחידן באתר עלאה ל דשולטנותא דלהון, ומנהון אחידן במלכותא דלעילא. מנהון אחידן בתר ארבע מ חיון, כמה דאתמר.

רסד) וכלהו אתמסרו נ בידיה, בדינא דמלכותא, דאקרי ימא רבא, לתברא לון מדרגיהון, וכד אינון אתברו לעילא, כל אינון דלתתא אתברו, ואתאבידו בימא תתאה. הה"ד, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. בים סתם.

רסה) ומבחר שלישיו טבעו בים סוף. ומבחר שלישיו, הא אתמר, ס ושלישים על כלו, כלהו דרגין תרין וחד. אלין על אלין. כגוונא עלאה ע הכי אתעבידו. וכלהו אתמסרו פ בידהא, לאתברא משולטניהון, אלין ואלין.

רסו) ת"ח, הא אתמר דכלהו עשר מחאן דעבד קב"ה במצרים, כלא הוה ידא חדא, צ דשמאלא אכליל בימינא. דעשר אצבען כלילן דא בדא, לקבל עשר אמירן, דקב"ה אתקרי בהו לבתר. לקבליה דכלא האי דימא, תקיף ורב ושליטא. כד"א, ש והאחרון הכביד. הה"ד מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו'. ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לקטלא ת אכלוסין וקוזתורנטין ק וקונטיריסין וקלטירולסין ר דאדום הה"ד י מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה.

מסרת הזהר

ט) (ישעיה ח'). י) (שם ס"ג) תולדות ל"ו צ"י.

חלופי גרסאות

ס מוסיף קב"ה דרגא דיליה; חיליה. י מוסיף ודרגא דיליה תחות. כ מדרגא. ל ל"ג דשולטנותא דלהון. מ כרסוון; רחיין. נ ל"ג בידיה; בידיה ול"ג בדינא. ס מוסיף כדאמר ושלישים. ע ל"ג הכי. אתעבידו. פ ל"ג בידהא. צ ל"ג דשמאלא אכליל בימינא. ק ל"ג וקונטיריסין. ר מאדום.

דרך אמת ש) חיילות של שרים מסטרא דשמאלא ועיין לעיל פ' בא י"ח ע"א. ת) חיילות וראשי נייסות מאדום

הסולם

מאמר

רסג) והא אתערנא בבכור וכו': והרי הערנו בבכור פרעה שהוא מדרגה אחת, שהרגה הקב"ה ושברה מן השלשלת שלה החזקה. תחת ממשלתה, כמה מרכבות וכמה צבאות של גבורים מצד שמאל. מהם אחוזים במקום עליון של ממשלתם, ומהם אחוזים במלכות שלמעלה, מהם אחוזים תחת ארבע החיות. כמו שלמדנו.

רסד) וכלהו אתמסרו בידיה וכו': וכולם נמסרו בידיה של דין המלכות, שנקרא ים הגדול, לשבור אותם ממדרגתם. וכשאלו נשברו מלמעלה, כל אלו שלמטה נשברו ונאבדו בים התחתון. ז"ש, מרכבות פרעה וחילו ירה בים. בים סתם. שיורה הן על ים שלמעלה לשרים שלהם והן ים שלמטה למצרים התחתונים.

(דפ"י דף נ"ו ע"כ)

מרכבות פרעה וחילו

רסה) ומבחר שלישיו טבעו בים סוף: ומבחר שלישיו כבר נתבאר. **ושלישים על כולו,** כל המדרגות היו שתים ואחת מלמעלה, אלו על אלו, כעין של מעלה כך נעשו. וכולם נמסרו בידיה של המלכות, לשברם מממשלתם אלו ואלו. העליונים והתחתונים.

רסו) ת"ח הא אתמר וכו': בוא וראה, הרי למדנו, שכל עשר המכות שעשה הקב"ה במצרים, הכל היה יד אחד, כי יד השמאל היתה כלולה בימין, ועשר אצבעות היו כלולות זו בזו, כנגד עשרה מאמרות, שהקב"ה נקרא בהם אחר כך. וכנגד כולם היה זה של הים חזק וגדול ושליט. כמש"א והאחרון הכביד. ז"ש מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו'. ולעתיד לבא עתיד הקב"ה להרוג המונים וקוזתורנתין וקונטיריסין וקלטירולסין, היינו שמות של שרים

בשלח

רסז) כ מרכבות פרעה וחילו ירה בים. רבי יצחק פתח, ק לקול תתו המון מים בשמים ויעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה ויוצא רוח מאוצרותיו. הא תנינן, שבעה רקיעין עבד קב"ה, ובכל רקיעא ורקיעא ככבין קביעין, ורהטין בכל רקיעא ורקיעא, ולעילא מכלהו ערבות.

רסח) וכל רקיעא ורקיעא בהלוכו מאתן שנין, ורומיה חמש מאה שנין. ובין רקיעא ורקיעא, חמש מאה שנין. והאי ערבות הלוכו באורכיה, אלף וחמש מאה שנין. ופותיה, אלף וחמש מאה שנין, ומזיוא דיליה, נהרין כל אינון רקיעין.

רסט) והא תנינן, לעילא מערבות, רקיע ש דחיות. ת פרסות דחיות קדישין ורומהון, א ככלהו. לעילא מנהון קרסולין דחיות ב ככלהו. ג שוקי החיות, ככלהו. ארכובין דחיות, ד ככלהו. ירכין דחיות, ה ככלהו. עגבי דחיות, ו ככלהו. וגופא דחיות ז ככלהו. גדפייהו, ח ככלהו. ט וצואריהו, ככלהו. ראשי החיות, ככלהו. מאי י ככלהו. כקבלי כלהו.

מסרת הזהר

כ) ח"ב נ. נו. ל) (ירמיה י').

חלופי גרסאות

ש ל"ג דחיות. ת פריסו; פריסות. א בכלהו. ב בכלהו. ג ל"ג שוקי החיות ככלהו. ד בכלהו. ה בכלהו. ו בכלהו. ז בכלהו. ח בכלהו. ט ראשי החיות ככלהו וצואריהו ככלהו; ל"ג מן וצואריהו עד מאי. י בכלהו.

שרים ומושלים של אדום. זה שאמר מי זה בא מאדום וגו'.

רסז) מרכבות פרעה וחילו וגו': ר' יצחק פתח, לקול תתו המון מים וגו'. הרי למדנו, שבעה רקיעים, כנגד חג"ת נהי"מ, עשה הקב"ה, ובכל רקיע ורקיע ככבים קבועים, דהיינו מדרגות מבחי', ושוב. וככבים רצים בכל רקיע ורקיע, דהיינו מדרגות מבחינת, רצוא, ולמעלה מכולם ערבות, שהוא הג"ר של הרקיעים.

רסח) וכל רקיעא ורקיעא וכו': וכל רקיע ורקיע בהלוכו הוא מאתים שנה, ורומו חמש מאות שנים. בין רקיע לרקיע חמש מאות שנים. וערבות הזה, הלוכו באורך, אלף וחמש מאות שנים. וברחב אלף וחמש שנים. ומהזיו שלו מאירים כל אלו הרקיעים.

פירוש. הרקיעים כולם הם בחי' גוף, שהוא ו"ק רוח נפש. וערבות, הוא הראש של גוף הזה, שיש בו ג"ר. וההילוך ברקיע יורה על שיעור מדרגתו. והרום שבו יורה על שורשו. וע"כ הרום של כל הרקיעים הם חמש מאות שנה, יורה על המשכם מחג"ת נ"ה דבינה, כי אמא עד הוד אתפשטותה ולא יותר. וכל ספירה שלה היא במספר מאה. וע"כ הם חמש מאות שנה. וז"ש ורומיה חמש מאות שנין. אבל הלוכו, דכל רקיע, שיורה על שיעור מדרגתו, הלא אין שם אלא ב' ספירות רוח

(דפו"י דף נ"ו ע"ב)

נפש, שהם ב' מאות. וז"ש, **וכל רקיעא ורקיעא בהלוכו מאתן שנין.** אבל רקיע העליון ערבות, שיש בו ג"ר, ונמשכים מאבא, שספירותיו בסוד אלפים. נמצא הלוכו ג' אלפים שנה. וז"ש, **והאי ערבות הלוכו באורכיה אלף ות"ק שנין, ופותיה אלף ות"ק שנין.**

ומה שאומר, **בין רקיעא ורקיעא חמש מאות שנין.** הוא, כי עצם הרקיע, הוא סוד סיום החדש דצמצום ב'. והוא בספירת סוד, שהוא הנושא למסך הזה (כמ"ש באורך לעיל בראשית א' דף ס"ח ד"ה חמש רקיעין עש"ה). וכיון שכל ספירה כלול מז"ס ע"כ יש בכל ספירה רקיע ביסוד שלה, עש"ה, ולפיכך נמצא שבין רקיע לרקיע יש ה"ס חג"ת נ"ה, כי אחר כל רקיע מתחיל ספירת החסד עד ההוד, וביסוד עומד רקיע האחר. ואלו ה"ס הם ה' מאות שנה מצד הבינה. וז"ש **בין רקיעא לרקיעא חמש מאות שנה.**

רסט) והא תנינן, לעילא וכו': והרי למדנו, למעלה מערבות הוא רקיע של החיות, שם ארבע חיות, אריה שור נשר ואדם. הפרסות של חיות הקדושות ורום שלהם, הוא ככולם שמתחתיהם, כי העליון כולל בתוכו כל התחתונים ממנו. למעלה מהם, קרסולים של החיות, והם ככולם שלמטה מהם. שוקים של

בשלח

רע) וכל שייפא ושייפא דבחיות, לקבל שבעה כ תהומין, ולקבל שבעה היכלין ולקבל מארעא לרקיע. ולקבל מרקיע לרקיע, ושיעורא דכלהו ורומהון עשרין וחמשה אלפין חולקין, משיעורא דקב"ה, כמה דאוקימנא.

רעא) ועוד רקיעא חד לעילא, מן קרני החיות, דכתיב מ ודמות על ראשי החיה רקיע. מלרע כמה רתיכין, בימינא ושמאלא.

רעב) מתחות ימא ל שראן כלהו נוני ימא, מ ושטאן, אתכנפו בזויהון ארבע, נחתין בדרגייהו, וכלהו רתיכין אקרון בשמהן. מתחות אלין, אזלין ושאטין אינון זעיריין, דרגין על דרגין, דכתיב נ זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. והא אוקימנא מלי.

רעג) מסטר שמאלא תתאה, קוזמיטא סטרא אחרא נ ואחידן מאינון דלעילא, ונחתו לאתברא מחילא תקיפא קדישא. כמה דאוקימנא, מרכבת פרעה וחילו וגו'.

מסרת הזהר
מ) (יחזקאל א') ב"א כ"ח צ"א. נ) (תהלים ק"ד) ב"א ס"ה ע"ד.

חלופי גרסאות
כ תחומין. ל שטאן. מ ל"ג ושטאן. נ ל"ג ואחידן.

הסולם

מאמר

החיות ככולם שלמטה. ארכובים של החיות ככולם שלמטה. ירכים של החיות ככולם שלמטה. עגבים של החיות ככולם שלמטה. וגופא דחיות ככולם שלמטה. הכנפים ככולם שלמטה. וצוארם ככולם שלמטה. ראשי החיות ככולם שלמטה. חושב כאן עשר בחינות כנגד עשר ספירות. שואל מהו ככולם. ומשיב, שחשובים כנגד כולם שלמטה מהם.

רע) וכל שייפא ושייפא וכו': וכל אבר ואבר מן החיות, הוא כנגד שבעה תהומות, שהם המסכים שבמלכיות. וכנגד שבעה היכלות, שה"ס ז' מלכיות. וכנגד מארץ לרקיע, שהוא יסוד. וכנגד מרקיע לרקיע, שהם חג"ת נ"ה כנ"ל. ושיעור כולם וגבהם, עשרים וחמשה אלף חלקים משיעור הקב"ה. כמו שהעמדנו.

פירוש. שכל בחינות שבבי"ע הן בחינות מהחזה ולמטה דז"א, כי בחינת הפרסא המסיימת האצילות, ה"ס המלכות דז"א שעמדה בצמצום א' בנקודה דעוה"ז, ועלתה במקום חצי בינה דז"א וסיימה שם האצילות. וחצי בינה התחתונה ותו"מ דז"א יצאו לחוץ מפרסא, ומהם נבנים כל הבחינות שבבי"ע עד לגמר התקון, שגם הם יחזרו ויתחברו לז"א ויהיו אצילות. וזהו אמרו **ושיעורא דכלהו ורומהון**, שאע"פ שאומר שכל שייפא ושייפא מן החיות כלול מז' ספירות דהיינו גם מחזה ולמעלה, אמנם שיעור כולם וגבהם בשיעור הקב"ה שהוא ז"א דאצילות אין בהם מבחינת מחזה ולמעלה כלום, אלא רק חצי ת"ת וגו"ה שלו

מרכבות פרעה וחילו

שמחזה ולמטה, שהם **עשרים וחמשה.** כי ספירות דז"א הן כל אחת במספר עשרה. ולהיותם מתוקנים בסוד ארבע חיות, שמתגלה בהם החכמה, הם בבחינת **אלפין,** שספירות החכמה במספר אלפין. והם עשרים וחמשה אלפין. וז"ש, **ושיעורא דכלהו ורומהון עשרין וחמשה אלפין חולקין משיעורא דקב"ה.** שהוא ז"א דאצילות. ואין בהם מבחינת מחזה ולמעלה דקב"ה כלום.

רעא) ועוד רקיעא חד וכו': ועוד יש רקיע אחד למעלה מן קרני החיות. שכתוב ודמות על ראשי החיות רקיע. מלמטה מאותו רקיע יש כמה מרכבות בימין ושמאל.

רעב) מתחות ימא שראן וכו': מתחת הים, שהוא המלכות, שורים כל דגי הים ושטים מתאספים בארבע זויותיהם, שהם חו"ג תו"מ, ויורדים במדרגתם, דהיינו שמאירים ממעלה למטה, וכל המרכבות נקראים בשמותם. וכ"ז הוא בחינת מחזה ולמעלה של הים, ששם סוד חיות גדולות. מתחת אלו, הולכים אלו הקטנים מדרגות על מדרגות. שהם בחינת מחזה ולמטה של הים הנקראים חיות קטנות, שכתוב, זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. והרי העמדנו הדברים.

רעג) מסטר שמאלא תתאה וכו': מצד שמאל התחתון, נמצאים ממשלת צד האחר, כי זה לעומת זה עשה האלקים. וכנגד כל מה שיש בבי"ע דקדושה יש בצד האחר,

בשלח

רעד) ס ימינך יי' נאדרי בכח. ס אמר ר''ש, בשעתא דצפרא נהיר, ואילתא קיימא בקיומה, אתעברת בסטרהא, ועאלת במאתן היכלין דמלכא. בר נש דאשתדל *) בפלגות ליליא באורייתא, בשעתא דאתער רוחא דצפון, ע ותיאובתא דאילתא דא לאתערא בעלמא, פ אתי עמה לקיימא קדם מלכא, בשעתא דנהיר צ צפרא משכין עליה חד חוטא דחסד.

רעה) מסתכל ברקיעא, שריא עליה נהירו דסכלתנו דדעתא קדישא, ומתעטר ביה בר נש, ודחלין מניה כלא. כדין האי בר נש אקרי ברא לקב''ה, בר היכלא דמלכא. ק עאל בכל תרעוי, לית דימחי בידיה.

רעו) בשעתא ר דקרי להיכלא דמלכא, עליה כתיב, ש קרוב יי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מאי באמת. כמה דאוקימנא, פ תתן אמת ליעקב, דידע ליחדא שמא קדישא ש בצלותיה כדקא יאות. ודא פולחנא ת דמלכא קדישא.

רעז) ומאן דידע ליחדא שמא קדישא א כדקא יאות, ב אוקים אומא יחידא בעלמא, דכתיב צ) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ועל דא אוקימנא, כל כהן

מסרת הזהר

ס) לך פ''א צ''ה. ז''ח ע''ד ט''ד ש''ב. ע) (תהלים קמ''ה) ח''ב קטו: ח''ג נח: קפג: רצז. ת''ז בהקדמה ד: תס''ג צד: ז''ח כ''ד ט''ג שט''ו, כ''ט ט''ב שי''ד, ע''ט ט''ד שנ''א, פ''ה ט''ד שי''א. פ) (מיכה ז') לך קמ''ח צ''ב. צ) (שמואל ב' ז') ח''ב טז: קכו. קנה: קסב: קסט: ח''ג פא. צא. צו. קג: רנח.

חלופי גרסאות

ס ר''ש אמר. ע וכאיבת אילתא. פ מוסיף צפרא וההוא בר נש צלי צלותיה ומייחד שמא קדישא כדקא יאות. ק ל''ג עאל בכל תרעוי. ר דאקרי. ש בעלמא. ת דשמא. א ל''ג כדקא יאות. ב אקרי עמא יחידא דכתיב; אוקים בעלמא עמא [אומה] יחדא; אוקים בעלמא יחידא.

הסולם

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

ואחוזים באלו שלמעלה, שיונקים מקדושה. ועתה בקריעת ים סוף, ירדו להשבר מכח החזק של הקדושה. כמו שהעמדנו, מרכבות פרעה וחילו וגו'.

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

רעד) ימינך ה' נאדרי בכח: אמר ר' שמעון בשעה שהבקר מאיר, שה"ס אור החסדים דז"א, והאילה, שהיא המלכות, עומדת בקיומה. מתמלאת הצד שלה, כי השמאל, שהוא הצד שלה, מתלבש אז בחסדים, ומתמלאה הארתה. ונכנסת במאתים היכלות של המלך, שה"ס קו ימין, שאין בו אלא כתר וחכמה, שכל אחד במס' מאה והם מאתיים. והמלכות אחר שנשלמה ונתמלאה, מקו שמאל, היא נכללת כולה בימין, שה"ס ר' היכלות. אדם שעסק בחצות לילה בתורה, בשעה שנתעורר רוח הצפון, דהיינו השמאל, וחשקה של אילה הזו להתעורר בעולם, להשפיע, הוא בא עמה לעמוד לפני המלך. ובשעה שהאיר הבוקר מושכים עליו חוט של חסד.

(דפו"י דף נ"ו ע"ב *) דף נ"ז ע"א)

ימינך ה' נאדרי בכח

רעה) מסתכל ברקיעא וכו': מסתכל ברקיע, דהיינו שמקבל מרקיע, שהוא יסוד דז"א, שורה עליו אור התבונה של דעת הקדוש, והאדם מתעטר בו, שמשיג ג"ר. והכל מפחדים ממנו. אז נקרא אדם הזה בן להקב"ה, בן היכל המלך שהיא המלכות, דהיינו בן לזו"ן. נכנס בכל שעריו של המלך ואין מי שימחה בידו.

רעו) בשעתא דקרי להיכלא וכו': בשעה שקורא אל היכל המלך, כתוב עליו, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. הוא כמו שהעמדנו הכתוב, תתן אמת ליעקב, שפירושו, שיודע ליחד את השם הקדוש בתפלתו כראוי. וזהו עבודת המלך הקדוש.

רעז) ומאן דידע ליחדא וכו': ומי שיודע ליחד את השם הקדוש כראוי, מקים אומה יחידה בעולם. שכתוב, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וע"כ העמדנו, כל כהן שאינו יודע ליחד השם הקדוש כראוי, אין עבודתו עבודה. כי הכל תלוי בו בכהן, הן עבודה העליונה, שהיא יחוד השם, והן עבודה התחתונה של הקרבנות. והוא צריך לכוון לבו ורצונו כדי שיתברכו העליונים ותחתונים.

כתיב

בשלח

דלא ידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, לאו פולחניה פולחנא. דהא כלא ביה תליא, פולחנא עלאה, ופולחנא תתאה. ובעי לכוונא לבא ורעותא, בגין דיתברכון עלאי ותתאי.

רעח) כתיב ק **כי תבאו לראות** ג **פני. כל בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא, ולא אתכוון ביה בלבא ורעותא ודחילו, בגין דיתברכון ביה עלאי ותתאי, רמאן ליה צלותיה לבר, וכלא מכריזי עליה לביש. וקב"ה** קרי ד **עליה כי תבאו לראות פני.**

רעט) כי תבואו לראות מבעי ליה, מאי לראות ה **פני. אלא כל אינון אנפין דמלכא, טמירין בעמקא** ו **לבתר** ז **חשוכא וכל אינון דידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות** ח **מתבקעין כל אינון כותלי חשוכא, ואנפין דמלכא אתחזיין, ונהרין לכלא. וכד אינון אתחזיין ונהרין, מתברכין כלא עלאין ותתאין. כדין ברכאן אשתכחו בכללהו עלמין, וכדי כתיב לראות פני.**

רפ) מי בקש זאת מידכם, מאי קא מיירי. אלא מאן דאתי ליחדא שמא קדישא עלאה, בעי ליחדא ט **מסטרא דזאת. כמה דכתיב** ך **בזאת יבא אהרן אל הקדש. בגין דיזדווגן כחדא,** י **אינון תרין: צדיק וצדק, בזווגא** כ **חדא. בגין דיתברכון כלא** ל **מנייהו** מ **ואלין אקרון** נ **חצרך, כמה דכתיב,** ס **אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרך.**

רפא) ואי איהו אתי ליחדא שמא קדישא, ולא יתכוון ביה ברעותא דלבא, בדחילו ס **ורחימו. קב"ה אמר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי.** ע **זאת ודאי, דהא**

מסרת הזהר

ק) (ישעיה א') ח"ג קכ: ז"ח נ' ט"א של"ז. ר) (ויקרא ט"ז) נח ק' צ"א. ש) (תהלים ס"ה) לך ק"ט צ"א.

חלופי גרסאות

ג מוסיף פני לראות פני מבעי ליה אלא. ד ל"ג עליה. ה ל"ג פני. ו באתר; לאתר. ז מוסיף חשוכא דכתיב ישת חשך סתרו. ח מבקעין. ט מכתרא. י ל"ג אינון תרין; תרין אינון. כ דא ברכתא ול"ג חדא. ל עלייהו. מ ל"ג ואלין אקרון חצרך; ואלין יתקרון. [נ"א אתקרון ד"א]. נ ל"ג חצרך. ס ל"ג ורחימו. ע רמוס חצרי ול"ג זאת.

הסולם

ימינך ה' נאדרי בכח

מאמר

רעח) כתיב כי תבאו וגו': כתוב, כי תבאו לראות פני. כי כל אדם שבא ליחד את השם הקדוש, ולא כיון בה בלב ורצון ויראה, כדי שיתברכו בו עליונים ותחתונים, משליכים תפלתו לחוץ. והכל מכריזים עליו רע. והקב"ה קורא עליו כי תבאו לראות פני.

רעט) כי תבאו וכו': שואל, כי תבאו לראות היה צריך לומר, מהו לראות פני. ומשיב, אלא כל אלו הפנים של המלך, דהיינו האורת חכמה, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, גנוזים בעומק אחר החושך, שה"ס הדינים שבקו שמאל, וכל אלו היודעים ליחד את השם הקדוש כראוי, מתבקעים כל אלו כותלי החשך, ופני המלך נראים ומאירים לכל. וכשהם נראים ומאירים, מתברכים כולם העליונים והתחתונים אז נמצאות ברכות בכל העולמות, ואז כתוב, **לראות פני.**

(דפו"י דף נ"ז ע"א)

רפ) מי בקש זאת מידכם: שואל, מה רוצה הכתוב לומר. ומשיב, אלא כל מי שבא ליחד את השם הקדוש העליון צריך ליחד מצד **זאת** שהיא המלכות, כמ"ש, **בזאת יבא אהרן** אל הקדש, כדי שיזדווגו יחד אלו השנים, צדיק שהוא יסוד, וצדק שהוא המלכות, בזווג אחד, כדי שהכל יתברכו מהם. ואלו השנים נקראים **חצרך**, כמ"ש, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצרך.

רפא) ואי איהו אתי וכו': ואם הוא בא ליחד השם הקדוש, ואינו מכוון ברצון הלב, ביראה ואהבה, הקב"ה אמר, **מי בקש זאת** מידכם רמוס חצרי, **זאת** ודאי, כי לא נמצא ברכות, בצדיק וצדק הנקראים חצרי, ולא די שלא נמצא בהם ברכות, אלא ששורה בהם דין, ונמצא הכל בדין.

ת"ח

בשלח

לא אשתכח בהו ברכאן. ולא די דלא אשתכחו בהו ברכאן, אלא דשריא בהו דינא פ **ואשתכח** צ **דינא בכלא.**

רפב) ת"ח, ימינא דקב"ה, מניה מתערין כל נהירו, כל ברכאן, וכל ק **חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל כלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.**

רפג) ות"ח, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכוון באצבען דיליה לעילא. כמה דכתיב ת **והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב** א **וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתכוון** ר **לברכה לעילא.**

רפד) וקב"ה לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סייעתא וכל ברכאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. כתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכד ימינא אשתכח, שמאלא אשתכח עמיה, וכדין לא שלטין דינין בעלמא. מ"ט. בגין דימינא ש **אשתכח עמיה. ואי ימינא אסתלקת, הא שמאלא אזדמנת, כדין דינין מתערין בעלמא, ודינא שריא בכלא.**

רפה) ר"ש כד הוה מטי להאי קרא, הוה בכי, דכתיב ב **השיב אחור ימינו. וכי אפשר דהשיב אחור ימינו. אלא בגין דאקדים שמאלא לנחתא בעלמא, וימינא אשתארת באתר אחרא.**

רפו) אר"ש, כתיב ג **הצדיק אבד. והא אוקימנא מלי, הצדיק נאבד לא** *) **כתיב, אלא הצדיק אבד. מכל אינון אנפי מלכא, לא אשתכח דאבד, אלא צדיק.**

מסרת הזהר

ת) (שמות י"ז) ויחי ר"ל צ"ד. א) (ויקרא ט') ח"ב סז. ח"ג צב: קמו. רמז: רנו. ש: ב) (איכה ב') ויצא ק"מ צ"ב. ג) (ישעיה נ"ז) ב"ב ר"ה צ"א.

חלופי גרסאות

פ לאשתכחא. צ ל"ג דינא. ק חדוה. ר לברכא. ש אשתכחת.

הסולם

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

רפב) ת"ח ימינא דקב"ה וכו': בוא וראה, הימין של הקב"ה, שהוא החסד, מתעוררים ממנו, כל אור, כל ברכות, וכל שמחה. בו כלול השמאל. כמו שיש באדם ימין ושמאל, והשמאל נכלל בימין, והימין כולל הכל, וכשנתעורר הימין, השמאל מתעורר עמו, כי בו אחוז ונכלל.

רפג) ות"ח בשעתא וכו': ובוא וראה, בשעה שאדם מרים ידיו בתפלתו, מכוון באצבעותיו למעלה. כמ"ש, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. כי בימין תלוי הכל. וכתוב, וישא אהרן את ידיו, וכתוב, ידו חסר י', שיורה על יד אחת הימין, ואז נתכוון לברך למעלה.

רפד) וקב"ה לאו הכי וכו': והקב"ה אינו כן. בשעה שהקב"ה מרים ימינו למעלה, אוי להם לתחתונים, כי כל עזרה וכל ברכה נסתלקו מהם. מאין לנו זה, שכתוב, נטית ימינך תבלעמו ארץ. מהו נטית ימינך. הוא כתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכשנמצא הימין, נמצא עמו גם השמאל, ואם הימין מסתלק, מזדמן השמאל, ואז דינין מתעוררים בעולם, ודין שורה בכל.

(דפו"י דף נ"ז ע"א *) דף נ"ז ע"ב)

רפה) ר"ש כד הוה וכו': ר' שמעון, כשהיה מגיע למקרא הזה, היה בוכה. שכתוב, השיב אחור ימינו. וכי אפשר שישיב אחור ימינו. ומשיב, אלא מחמת שהקדים השמאל לרדת בעולם נשאר הימין במקום אחר. דהיינו באחור.

רפו) אר"ש כתיב הצדיק וכו': א"ר שמעון, כתוב, הצדיק אבד, והעמדנו הדברים, הצדיק נאבד, לא כתוב, אלא הצדיק אבד.

בשלח

אבד בתרי סטרי: חד, דלא שראן ביה ברכאן, ת כד בקדמיתא. וחד, דאתרחיקת מניה בת זוגיה א דהיא כ"י. אשתכח, דצדיק אבד ב יתיר מכלא. ולזמנא דאתי כתיב, ד) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתיב, אלא צדיק ונושע הוא. ג הוא נושע ד ודאי. והא אתמר.

רפז) ה) ימינך יי' נאדרי בכח. מאי נאדרי, נאדר מבעי ליה. אלא, בשעתא דשמאלא אתיא לאזדווגא ה בימינא, כדין כתיב ו נאדרי תרעץ, ולעולם הכי הוא ז בגין דשמאלא אשתכח בימינא, ואתכליל ביה.

רפח) אמר רבי שמעון, כמה דאוקימנא הכי הוא, דבר נש אשתכח דאתפלג. מ"ט. בגין לקבלא עמיה בת זוגיה, ח דיתעבידו חד גופא ממש. כך ימינך, אשתכת דאתפלג. מ"ט. בגין לקבלא עמיה שמאלא. והכי ט הוא כלא, חד בחד. ועל דא, בחד מחי ומסי, הה"ד ימינך יי' תרעץ אויב.

רפט) תא חזי, שירתא דא אתמר, על ההוא זמנא, ועל זמנא דאתי, ביומי דיתער מלכא משיחא, דכתיב, ימינך יי' תרעץ אויב, רעצת לא כתיב, אלא תרעץ. י מה כתיב בקדמיתא, ו) השיב אחור ימינו, מפני אויב, בההוא זמנא היא, תרעץ אויב לזמנא דאתי.

מסרת הזהר

ד) (זכריה ט') ויחי קפ"ז צ"ב ז"ח כ"ט כ"ט שמ"ו, מ"ז ט"ב של"ד. ה) לעיל אות רע"ד צ"ס. ו) (איכה א') לעיל אות רפ"ה צ"ב.

חלופי גרסאות

ת כדקא חזי ול"ג כד. א ל"ג דהיא כ"י (ד"א). ב מוסיף עכ"פ יתיר. ג ל"ג הוא. ד עכ"פ. ה ביה. ו נאדרי תרין ול"ג תרעץ; בכח תרי ול"ג תרעץ; נאדרי תרעץ תבין תרין. ז ל"ג מן בגין עד דבר נש. ח ויתעבידו. ט הוה. י כמה.

הסולם

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

ומשיב, מכל אלו פני המלך לא נמצא שנאבד אלא צדיק, שהוא יסוד, אבד, בב' הצדדים, א' שאינו שורה בו ברכות כבתחילה. וא' שבת זוגו נתרחקה ממנו, שהיא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, נמצא שהצדיק אבד יותר מכולם, ולעתיד לבא כתוב, גילי מאד וגו' הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא, הוא נושע ודאי שחזרה אליו בת זוגו. וכבר למדנו.

רפז) **ימינך ה' נאדרי בכח:** מהו נאדרי, נאדר היה צריך לומר. ומשיב, אלא בשעה שהשמאל בא להזדווג בימין אז כתוב נאדרי, תרעץ אויב. ולעולם כך הוא, שמזדווג בימין, משום שהשמאל נמצא בימין ונכלל בו.

רפח) **אמר רבי שמעון וכו':** אר"ש, כמו שהעמדנו כן הוא. שהרי האדם נמצא שנחלק, כלומר שהוא רק חצי גוף, וחציו הב' היא הנקבה. מהו הטעם, כדי שיקבל אחר כך את בת זוגו ויעשו גוף אחד ממש. כך ימינך, נמצא שנחלק, שהוא רק חצי גוף, מהו הטעם. כדי שיקבל עמו השמאל. והכל כך הוא אחד

(דפו"י דף נ"ז ע"ב)

באחד, ועל כן ביד אחד מכה ומרפא, וע"כ כתוב ימינך ה' תרעץ אויב.

פירוש. כי הימין נמשך מנקודת החולם, שפירושו שעלתה המלכות לבינה של המדרגה, ונשארו כו"ח במדרגה ובינה ותו"מ נפלו למדרגה התחתונה. ואלו כו"ח שנשארו במדרגה ה"ס נקודת החולם וה"ס הימין, ואלו בינה ותו"מ שנפלו מן המדרגה ה"ס השמאל ונקודת השורק. הרי שהימין הוא רק חצי גוף, והשמאל הוא חציו האחר. (עי' לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא נקודה). וז"ש, כך **ימינך אשתכח דאתפלג** דהיינו בעת עליית המלכות לבינה, שכו"ח שנשארו ה"ס ימין ובינה ותו"מ שנפלו ה"ס שמאל. **בגין לקבלא שמאלא**, כדי שיקבל את"כ השמאל ותשלם מדרגתו. וז"ש **והכי הוא כלא חד בחד**, שכל ענין הזווגים של אחד באחד, הם כך, שהיו תחילה ב' פלגי דגופא ואח"כ מזדווגים.

רפט) **ת"ח שירתא דא וכו':** בוא וראה, שירה זו נאמר, על אותו הזמן ולעתיד לבא, בזמן שיתעורר מלך המשיח. שכתוב,

בשלח

רצ) וכלא כ הכי הוא, תהרוס קמיך, הרסת לא כתיב, אלא תהרוס. תשלח חרונך יאכלמו כקש, כלא לזמנא דאתי. ימינך יי' נאדרי בכח, בזמנא ל דא, בעלמא דין. ימינך יי' תרעץ אויב, בזמנא דמלכא משיחא. וברוב גאונך תהרוס קמיך, לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונך יאכלמו כקש, לתחיית המתים. דכתיב, ז) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם.

רצא) בההוא זמנא, אמר רבי שמעון, זכאין אינון דישתארון בעלמא, ומאן אינון. תא חזי, לא ישתאר מ מבני עלמא, בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא, ועאלו בקיימא קדישא, באינון תרין חולקין, כמה דאוקימנא. והוא נטיר ליה להוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריך, אלין אינון דישתארון, ויכתבון לחיי עלמא.

רצב) מנלן. דכתיב, ח) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. משמע הנשאר נ בציון והנותר בירושלם, דכל מאן דאתגזר, באלין תרין דרגין עאל. ס ואי נטיר להוא קיים כדקא חזי, ע ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אלין ישתארון בההוא זמנא, ובהו זמין קב"ה לחדתא עלמא, ולמחדי בהו. על ההוא זמנא כתיב, ט) יהי כבוד יי' לעולם ישמח יי' במעשיו.

רצג) ר' חייא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר, אשכחיה, דהוה יתיב לגביה דרבי יוסי בר"ש בן לקונייא חמוי. עד דזקיף רישיה, חמא ליה לרבי חייא, אמר, י) ביום

מסרת הזהר

ז) (דניאל י"ב) נח ע"ר צי"א. ח) (ישעיה ד') לך קל"ח צ"ב. ט) (תהלים ק"ד) וירא מ"ד צ"ד ז"ח מ"ה ט"א שמ"ו, ט"א ט"ג שמ"ח ת"ח צ"ז ט"ב שכ"א, ק"ה ט"א של"ג. י) (ישעיה י"ט).

חלופי גרסאות

כ ל"ג הכי הוא; חד ול"ג הכי הוא. ל דין. מ להו לבני. נ מוסיף בציון אלין אישתארון מההוא זמנא. ס ואנטיר. ע וישתאר.

הסולם

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

ימינך ה' תרעץ אויב, רעצת, שהוא לשון עבר, לא כתוב, אלא תרעץ, שהוא לשון עתיד, הרי שהיא לעתיד לבא. מה כתוב בתחילה, בגלות, השיב אחור ימינו, מפני אויב, בזמן ההוא, לעתיד לבא, היא תרעץ אויב.

רצ) וכלא הכי הוא וכו': והכל כך הוא, תהרוס קמיך. הרסת לא כתוב אלא תהרוס. וכן תשלח חרונך וגו'. הכל לעתיד לבא. ימינך ה' נאדרי בכח, הוא בזמן הזה בעולם הזה. ימינך ה' תרעץ אויב, הוא בזמן מלך המשיח. וברוב גאונך תהרוס קמיך, הוא לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונך יאכלמו כקש, הוא לתחיית המתים. שכתוב, ורבים מישיני אדמת עפר יקוצו וגו'.

רצא) בההוא זמנא אמר וכו': בזמן ההוא, אמר ר"ש, אשריהם שישארו בעולם. ומי הם. בוא וראה, לא ישאר בעולם חוץ מאלו

(דפו"י דף נ"ז ע"ב)

הנמולים, שקבלו אות ברית הקדוש, ובאו בברית הקדוש בב' החלקים, דהיינו מילה ופריעה, כמו שהעמדנו. והוא שומר לברית ההוא, ולא הכניסו במקום שלא צריך. אלו הם שישארו ויכתבו לחיי עולם.

רצב) מנלן, דכתיב וכו': מאין לנו זה. הוא, כי כתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו וגו'. משמע מן הנשאר בציון והנותר בירושלים שכל מי שנמול נכנס באלו ב' המדרגות ציון וירושלים. ואם שומר לברית ההוא כראוי, ונזהר בו, עליו כתוב, הנשאר בציון והנותר בירושלים, אלו ישארו בזמן ההוא, ובהם עתיד הקב"ה לחדש העולם ולשמוח בהם, על זמן ההוא כתוב, יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.

רצג) ר' חייא הוה וכו': ר"ח היה הולך לר' אלעזר, מצאו שהיה יושב אצל ר' יוסי

בשלח

ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יי' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל, פ וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקב"ה.

רצד) אלא, על גלותא דיסקון ממצרים ומאשור אתמר, ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על אינון חסידין דלהון, דאהדרו בתיובתא, ואשתארון למפלח לישראל ולמלכא משיחא, דכתיב כ וישתחוו לו כל מלכים. וכתיב, ל והיו מלכים אומניך וגו'.

רצה) א"ל, מאי דכתיב, מ דרכיה דרכי נעם א"ל כמה טפשין בני עלמא, דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא, דהא מלין צ דאורייתא אינון ארחא למזכי בההוא נעם יי' דכתיב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. ק דרכי נעם ודאי. מאי נעם. כמה דכתיב נ לחזות בנעם יי', והא ר אוקמוה, ש בגין דאורייתא, וארחוי, מההוא נעם אתיין, ואינון ארחין פרישן ביה, ועל דא ת דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

רצו) א"ר חייא, תנינן, בשעתא דקב"ה יהב אורייתא לישראל, נפק נהורא מההוא נעם, ואתעטר ביה קב"ה, ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו, עלמין *) דכלהו רקיעין, א דכלהו כתרין. על ההיא שעתא כתיב, ס צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

מסרת הזהר

כ) (תהלים ע"ב) תולדות ס"ד צ"ה. ל) (ישעיה מ"ט). מ) (משלי ג') וישב ס"ז צ"ב. נ) (תהלים כ"ז) תולדות נ"ח צ"ב. ס) (שיר ג') ב"א ר"נ צ"א.

חלופי גרסאות

פ ל"ג מן וכי אשור עד כמה טפשין שבאות הצ"ה. צ מוסיף דאורייתא כמה רזין עלאין אית בהו. ק מוסיף אמר לו דרכי. ר מוסיף אוקמוה ומאי דרכי נעם. ש בג"כ אורייתא. ת ל"ג דרכיה דרכי נעם. א ל"ב דכלהו כתרין.

הסולם

מאמר ימינך ה' נאדרי בכח

יוסי בר"ש בן לקוניא חמיו. בעוד שהיה מרים את ראשו, ראה את ר' חייא, אמר ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור וגו' ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל. שואל, וכי אשור ומצרים קרובים הם להקב"ה.

רצד) **אלא על גלותא וכו':** ומשיב, אלא על בני הגלות שיעלו ממצרים ומאשור, נאמר. ואם נאמר על מצרים ועל אשור עצמם, הוא, על החסידים שבהם, שחזרו בתשובה, ונשארו לעבוד את ישראל ומלך המשיח. שכתוב, וישתחוו לו כל מלכים. וכתוב, והיו מלכים אומניך וגו'.

רצה) **א"ל מאי דכתיב וכו':** אמר לו, מהו שכתוב, דרכיה דרכי נעם. א"ל, כמה טפשים הם בני העולם, שאינם יודעים ואינם משגיחים בדברי תורה, שהרי דברי תורה הם

(דפו"י דף נ"ז ע"ב *) דף נ"ח ע"א)

הדרך לזכות בנעם ה' ההוא, שכתוב, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. שואל, מהו נעם. ומשיב, הוא כמ"ש, לחזות בנעם ה' שהיא בינה, והעמדנוהו משום שהתורה ודרכיה באים מנעם ההוא, והדרכים האלו מתפרשים בו. ועל זה, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

רצו) **א"ר חייא תנינן וכו':** אר"ח, למדנו, בשעה שהקב"ה נתן התורה לישראל, יצא אור מנעם ההוא, שהוא בינה, ונעטר בו הקב"ה, שהוא ז"א. דהיינו שקבל ג"ר ממנה, המכונים עטרה. ומנעם ההוא הבריק הזיו של כל העולמות, של כל הרקיעים, ושל כל הכתרים. על אותה שעה כתוב, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו', המלך שלמה הוא ז"א, אמו היא בינה, עטרה, הוא ג"ר.

ההיא

בשלח

רצז) וההיא שעתא דאתבני מקדשא, אתעטר קב"ה בההוא עטרה, ב **ויתיב בכרסייא דיליה, ואתעטר בעטרוי. ומההוא זמנא דאתחרב בי מקדשא,** ג **לא אתעטר קב"ה בעטרוי, וההוא נעם אתטמר ואתגניז.**

רצח) א"ר אלעזר, בשעתא דעאל משה בגו ענגא, כמה דכתיב, ד **ויבא משה בתוך הענן, כבר נש דהוה אזיל באתר דרוחא. אירע ביה חד מלאכא רברבא, ותאנא, קמוא"ל שמיה. והוא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן. בעא לאזדווגא ביה במשה, פתח משה פומיה, בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליף** ד **ליה קב"ה בסנה, ואתרחק מניה** ה **תריסר אלפין פרסין, והוה אזל משה בענגא, ועינוי מלהטן כגומרין דאשא.**

מסרת הזהר
ע) (שמות כ"ד) נח נ"ג צ"א.

חלופי גרסאות
ב ויתיב מלכא דכלה ומההוא; ורתיכא דמלכא עמה דכלא. ג ל"ג לא. ד ל"ג ליה. ה תליסר.

הסולם

מאמר בשעתא דעאל משה בענגא

רצז) וההיא שעתא דאתבני וכו': ובשעה ההוא שנבנה בית המקדש, נעטר הקב"ה בעטרה ההוא, וישב בכסא שלו, שהוא המלכות, ונעטר בעטרותיו. ומאותו זמן שנחרב בית המקדש, לא נעטר הקב"ה בעטרותיו, ונעם ההיא שהוא אור הבינה, נתכסה ונגנז.

מאמר בשעתא דעאל משה בגו ענגא

רצח) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, בשעה שמשה נכנס בתוך הענן, כמ"ש ויבא משה בתוך הענן. כאדם ההולך במקום הרוח, פגש בו מלאך גדול אחד. ולמדנו ששמו קמואל, והוא ממונה על י"ב אלפים ממונים שליחים. רצה להתחבר בו במשה. פתח משה פיו, בי"ב אותיות חקוקות של השם הקדוש, שלמד אותו הקב"ה בסנה, והתרחק ממנו י"ב אלף פרסאות. והיה הולך משה בענן, ועיניו לוהטות כגחלי אש.

פירוש. נודע, שבכל מדרגה יש בה נרנח"י. וכשבא משה למדרגת קבלת התורה בשביל ישראל, היה צריך להשיג את הנרנח"י של מדרגה ההוא. גם נודע שתפקיד המלאכים הוא לעזור את הנשמות שישיגו מה שצריכים. וכן מלאכים אלו שלפנינו, באו לעזור למשה שישיג את הנרנח"י הגדולים הללו.

והנה בחינת נפש רוח, השיג משה על ידי הענן עצמו. וז"ש **דעאל משה בגו ענגא וכו' כבר נש דהוה אזיל באתר דרוחא.** כלומר, שהענן היה לו למקום השגת אור הרוח.

(דפו"י דף נ"ח ע"א)

בשעתא דעאל משה בענגא

שה"ס ו"ק בחסרון ג"ר. וכדי לעזרו להשגת ג"ר, נגלה לו המלאך **קמואל**, שהוא ממונה **על י"ב אלפין ממנין שליחין**, שה"ס אור ג"ר המקובל ע"י ג' קוין בד' פנים חו"ב תו"מ שהם י"ב, ולהיותם ממשיכים חכמה, הם במספר אלפים. וי"ב אלפים אלו, ממונים שליחים לעזור לנשמה להשגת ג"ר. וז"ש, **בעא לאזדווגא ביה במשה**, שרצה להתחבר עמו, ומיד השיג משה הג"ר דנשמה, הנק' פה. וז"ש **פתח משה פומיה**, שזכה לאור הנשמה, המכונה פתחון פה, **בי"ב אתוון גליפין דשמא קדישא דאוליף ליה קב"ה בסנה.** כי אלו י"ב אתוון גליפין שקבל משה בסנה היו ג"כ בחינת אור הנשמה לפי המדרגה שלו אז. ונודע שאור הנשמה דוחה חכמה ומתדבק בחסדים, בסו"ה כי חפץ חסד הוא. וע"כ דחה משה את המלאך קמואל הממשיך ג"ר בהארת חכמה, והתדבק באור החסדים. וז"ש **ואתרחיק מניה י"ב אלפין פרסין.** כלומר י"ב פנים דנשמה, העומדים בשליטת אור החסדים, דוחים י"ב פנים העומדים בשליטת החכמה, הנק' אלפים. וז"ש שהתרחק ממנו י"ב אלפים פרסאות. מחמת חשקו לחסדים. וז"ש **והוה אזיל משה בעננא**, כלומר שחזר להתדבק בבחינת אור הרוח שבענן. **ועינוי מלהטן כגומרין דאשא**, כי לא הוכר הארת הג"ר בעיניו, מחמת שהתדבק בקומת הרוח, שיש שם דינים דמסך דבחי"א, הנקראים גחלי אש.

בשלח

רצט) עד דאיערע ביה חד מלאכא, רברבא ויקירא מן קדמאה, ותאנא ו הדרניא"ל שמיה, והוא עלאה על שאר מלאכין, אלף ושתין רבוא פרסין, וקליה אזיל במאתן אלף רקיעין, דמסתחראן באשא חיוורא. כיון דחמא ליה משה, לא יכיל למללא. בעא ז למשדי גרמיה מגו עננא.

ש) א"ל קב"ה, משה, וכי אנת הוא דאסגית מלין עמי בסנה, ח דבעית למנדע רזא דשמא קדישא, ולא דחלת. והשתא את דחיל מחד משמשי. כיון דשמע משה קליה דקב"ה, אתתקף. פתח פומיה, בע"ב אתוון דשמא עלאה, כיון דשמע ט הדרני"אל אתוון דשמא קדישא, מפומיה דמשה, אזדעזע. קריב לגביה, א"ל, זכאה חולקך משה, דאתגלי לך, מה דלא אתגלי למלאכי עלאי.

חלופי גרסאות
ו קדמיא"ל. ז לאשדי. ח מוסיף תלת יומין דבעית. ט קדמיא"ל.

הסולם

מאמר בשעתא דעאל משה בעננא

רצט) עד דאיערע ביה וכו': עד שפגש בו מלאך אחד, גדול ויקר מן הראשון. ולמדנו הדרניאל שמו. והוא עליון על שאר המלאכים, אלף וששים רבוא פרסאות, וקולו הולך במאתים אלף רקיעים המסתובבים באש לבנה. כיון שראה אותו משה לא יכול לדבר, רצה להפיל עצמו מתוך הענן.

ש) א"ל קב"ה, משה וכו': אמר לו הקב"ה, משה, וכי אתה הוא שהרבית דברים עמי בסנה, שרצית לדעת הסוד של השם הקדוש, ולא פחדת, ועתה, אתה מפחד מפני אחד ממשמשי. כיון ששמע משה קולו של הקב"ה נתחזק. פתח פיו בע"ב אתוון של השם העליון. כיון ששמע הדרניאל האותיות של השם הקדוש מפי משה, נזדעזע. קרב אליו, א"ל, אשרי חלקך משה, שנגלה לך מה שלא נגלה למלאכים עליונים.

פירוש. כי אחר שהשיג בעזרת קמואל מוחין דנשמה. היה צריך להשיג עתה מוחין דחיה. ונשלח לו לעזרה המלאך הדרניאל. וז"ש, **עד דאיערע ביה חד מלאכא רברבא ויקירא מן קדמאה,** כדי לעזור לו במוחין דחיה היותר חשובים. ומפרש גדלות ג' הקוין שלו. ונודע שהחכמה הוא במספר אלף, והחסדים הם במספר רבוא, וז"ש **והוא עלאה על שאר מלאכין,** דהיינו שחשיבותו הוא **אלף וס"ר פרסין.** ס"ר פרסין בימינו, שהם חסדים הנמשכים משש ספירות תחתוניות דעתיק שספירותיו בסוד עשרה רבוא. והם ששים רבוא. ובשמאלו אלף, שה"ס החכמה שמספרה אלף. **וקליה,** שהוא קו אמצעי

(דפו"י דף נ"ח ע"א)

המכונה קול, **אזיל במאתן אלף רקיעים,** שהם הרקיעים דאו"א עלאין, אלף רקיעים לאבא ואלף רקיעים לאמא, **דמסתחראן באשא חוורא,** כי או"א עלאין, הם בבחינת **אוירא דכיא.** שהי' אינה יוצאת מאויר שלהם, ובהם מתוקן המנעולא, שה"ס המלכות דמדת הדין שנקראת אש. אלא מתוך שאו"א עלאין הם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא אין האש הזה פוגם אצלם כלום, וע"כ נקרא **אש לבנה.** כלומר שאין בו פגם משהו. (כמ"ש ב"ב דף כ' ד"ה בראשית ע"ש) וקולו של הדרניאל שהוא קו אמצעי שלו ממשיך האוירא דכיא הזה דאו"א עלאין.

וז"ש **כיון דחמא ליה משה, לא יכיל למללא,** דהיינו מחמת הפחד דאשא חוורא, שראה בו שה"ס מלכות דמדת הדין. שמפחד הזה לא יכול לשמש עם הג"ר דנשמה שלו, הנקראים **דבור.** ולא עוד, אלא אפילו קומת רוח שהיה לו מכח הענן, לא יכול לשמש עמה, מטעם היותה ממלכות הממותקת בבינה. וז"ש **בעא למשדי גרמיה מגו עננא,** כי המלכות דמדת הדין שראה, פגמה מדרגת הענן, שהיתה ממלכות דמדת הרחמים. ואז נגלה לו קולו של הקב"ה, שהוא ז"א, שקול הזה ממתיק כל הדינים. וז"ש **כיון דשמע משה קלא דקב"ה אתתקף.** ואז, בעזרתו של הדרניאל, המשיך המוחין דחיה, וז"ש **פתח פומיה בע"ב אתוון דשמא עלאה** שהשיג פתחון פה, שה"ס ג"ר, מסוד ע"ב. וכששמע הדרניאל, שכבר משך מוחין דע"ב נתחבר עמו. וז"ש, **כיון דשמע הדרניאל וכו' קריב לגביה.**

והוה

שא) והוה אזיל עמיה, עד דמטו לאשא תקיפא, דחד מלאכא די שמיה סנדלפון. ותאנא, סנדלפון עלאה הוא על שאר חברוי, חמש מאה שנין. והוא קאים בתר פרגודא דמאריה, וקשר ליה כתרין, מבעותהון דצלותא דישראל. ובשעתא דמטי האי כתר לרישיה דמלכא קדישא, הוא מקבץ צלותהון דישראל. וכלהו חיילין ואכלוסין מזדעזעין, ונהמין ואמרין, בריך יקרא דיי' מאתר בית שכינתיה.

שב) א"ל הדרניאל למשה, משה, לית אנא יכיל למהך עמך, דלא יוקיד לי אשא תקיפא דסנדלפון. ביה שעתא אזדעזע משה, עד דאתקיף ביה קב"ה במשה, ואותביה קמיה, ואוליף ליה אורייתא. וחפא ליה למשה, בההוא נהורא וזיוא דההוא נעם, והוו אנפוי דמשה נהירין בכל אינון רקיעין. וכל חילא דשמיא הוו מזדעזעין קמיה, בשעתא דהוה נחית באורייתא.

שג) כיון דחבו ישראל לתתא, נטל קב"ה ׳ ממשה אל"ף חולקין מההוא זיוא. ביה שעתא, בעו מלאכין עלאין, וכל אינון אכלוסין, לאוקדא למשה, בשעתא דא"ל קב"ה פ) לך רד כי שחת עמך. אזדעזע משה, ולא יכיל למללא, עד דאסגי בצלותין ובעותין קמי קב"ה.

מסרת הזהר
פ) (שמות ל"ב) ב"א קצ"ו צ"ב.

חלופי גרסאות
חמשה.

מאמר **הסולם** בשעתא דעאל משה בעננא

שא) והוה אזיל עמיה וכו': והיה הולך עמו עד שהגיע לאשא תקיפא של מלאך אחד ששמו סנדלפון. ולמדנו סנדלפון גבוה על שאר חביריו, חמש מאות שנים. והוא עומד אחר הפרגוד של אדונו, וקושר לו כתרים מבקשותיהם של תפלות ישראל. ובשעה שמגיע כתר הזה לראש המלך הקדוש, הוא מקבל תפלות ישראל. וכל הצבאות וההמונים מזדעזעים ונוהמים ואומרים, ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו.

שב) א"ל הדרניאל למשה וכו': אמר לו הדרניאל למשה, משה, איני יכול ללכת עמך, מפחד שלא ישרוף אותי אש החזק של סנדלפון. בו בשעה נזדעזע משה, עד שהחזיק הקב"ה במשה, והושיבו לפניו, ולימד אותו תורה. וכסה את משה באור ההוא והזיו של אותו הנעם, והיה פני משה מאירים בכל הרקיעים. וכל צבאות השמים היו מזדעזעים לפניו, בשעה שהיה יורד עם התורה.

פירוש. סנדלפון עומד בראש עולם הבריאה מתחת המסך של המלכות דאצילות. וז"ש והוא קאים בתר פרגודא דמאריה. ומקבל שם מהארת חג"ת נ"ה דבינה המאירים שם. וספירות דבינה הם במספר מאות וע"כ הם ה' מאות. וז"ש **עלאה הוא על שאר חברוי** (דפו"י דף נ"ח ע"א) **חמש מאות שנה.** והוא מעלה מ"ן לצורך זווג המלכות עם ז"א, מתפלות ישראל. וז"ש, **וקשר ליה כתרין מבעותהון של ישראל,** ובשעת הזווג מתקבלות תפלתם, וז"ש, **ובשעתא דמטי האי כתר לרישיה דמלכא קדישא הוא מקבל צלותהון דישראל.** ולהיות עמידתו תחת המסך דמלכות נבחן בו אש חזק, מדינים שבמסך דמלכות וז"ש, **אמר לו הדרניאל וכו' דלא יוקיד לי אשא תקיפא דסנדלפון.** ואז נזדעזע משה **עד דאתקיף ביה קב"ה במשה ואותביה קמיה ואוליף ליה אורייתא.** ויש כאן סוד גדול. כי בכל פעם שנזדעזע משה מחמת אשא תקיפא דסנדלפון, החזיק בו הקב"ה ולמד עמו תורה, עד שלימדו הקב"ה כל התורה והמצוה, שבגמר גילוים זכה משה לאור היחידה.

שג) כיון דחבו ישראל וכו': כיון שחטאו ישראל למטה לקח הקב"ה ממשה אלף חלקים מאותו הזיו. בו בשעה רצו מלאכים העליונים וכל ההמונים לשרוף את משה, דהיינו בשעה שאמר לו הקב"ה לך רד כי שחת עמך. נזדעזע משה ולא יכול לדבר, עד שהרבה בקשות ותפלות לפני הקב"ה.

א"ל

בשלח

שד) א"ל קב"ה, משה, אתקיף בכורסייא דילי, עד דגער קב"ה בכל אינון אכלוסין, בכל אינון חיילין, ואתקיף משה בתרין לוחין דאבנין, ואחית לון לתתא. ודא הוא דכתיב, צ) עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה. ומההוא זיוא דאשתאר ביה, הוו מבהיקין אנפוי דמשה. ומה בהאי דאשתאר ביה לא הוי יכלין לאסתכלא באנפוי, בההוא דאסתלק מיניה עאכ"ו.

שה) ר' חייא אמר, ימינך יי' נאדרי בכח, דא אורייתא. כ ועי"ד, ימינך יי' תרעץ אויב. דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון ל דעמין עכו"ם, בר בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא. דכל זמן דישראל מתעסקין באורייתא, מ ימינא אתתקף, ואתבר חילא ותוקפא דעעכו"ם. ובגיני כך אורייתא אקרית עז, כד"א ק) יי' עז לעמו יתן.

שו) ובשעתא דישראל לא מתעסקין באורייתא נ שמאלא אתתקף, ואתתקף חיליהון דעעכו"ם, ושלטין עלייהו, וגזרין עלייהו גזרין, דלא יכלין למיקם בהו. וע"ד אתגליאו בני ישראל, ואתבדרו ביני עממיא.

שז) הדא הוא דכתיב *) ר) על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר יי' על עזבם את תורתי. דהא כל זמנא דישראל ישתדלון באורייתא, ס אתבר חילא ותוקפא דכל עע"ז, הה"ד ימינך יי' תרעץ אויב. א"ר אלעזר, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דקליהון דישראל, אשתמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמה דתנינא ש) הקול קול יעקב, ואי לאו הידים ידי עשו, והא אוקימנא.

מסרת הזהר

צ) (משלי כ"א). ק) (תהלים כ"ט) תולדות נ"ד צ"א. ר) (ירמיה ט') וישב מ' צ"ג. ש) (בראשית כ"ז) ויצא מ"ג צ"א.

חלופ גרסאות

כ ל"ג וע"ד. ל דשאר עמין. מ אתבר ול"ג ימינא. אתתקף. נ אתקף ול"ג שמאלא אתתקף. מ יתבר.

הסולם

מאמר בשעתא דעאל משה בעננא

שד) א"ל קב"ה משה וכו': א"ל הקב"ה: משה, אחוז בכסא שלי. עד שגער הקב"ה בכל אלו ההמונים, בכל אלו הצבאות, ואז אחז משה בשני לוחות אבנים והורידם למטה. וז"ש עיר גבורים עלה חכם וירד עז מבטחה. ומזיו ההוא שנשאר בו היו מבריקים פניו של משה. ומה בזה שנשאר בו לא יכלו להסתכל בפניו, במה שנסתלק ממנו על אחת כמה וכמה שלא יכלו להסתכל.

שה) ר' חייא אמר וכו': רח"א, ימינך ה' נאדרי בכח, זהו התורה, שמאדירה את הימין, וע"כ, ימינך ה' תרעץ אויב. כי אין דבר בעולם שישבור כחם של עמים עכו"ם, כמו בשעה שישראל עוסקים בתורה. שכל זמן שישראל עוסקים בתורה מתחזק הימין, ונשבר כחם ועוזם של העמים עכו"ם. ומשום זה נקראת התורה עוז, כמש"א ה' עוז לעמו יתן.

(דפו"י דף נ"ח ע"א *) דף נ"ח ע"ב)

שו) ובשעתא דישראל לא וכו':
ובשעה שישראל אינם עוסקים בתורה, מתחזק השמאל, ומתחזק כחם של העמים עכו"ם, שיונקים מן השמאל, ושולטים עליהם, על ישראל, וגוזרים עליהם גזירות שאינם יכולים לעמוד בהם. ועל זה נגלו בני ישראל ונתפזרו בין האומות.

שז) הדא הוא דכתיב וכו': ז"ש, על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי. כי כל זמן שישראל עוסקים בתורה, נשבר כחם ועוזם של כל עובדי ע"ז, ז"ש ימינך ה' תרעץ אויב. א"ר אלעזר, ודאי כן הוא, כמו שלמדנו, שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הקול קול יעקב, ואם לא הידים ידי עשו. וכבר בארנו.

בשלח

שח) ת ובכן גאונך תהרוס קמיך. ר' חזקיה פתח ואמר, א למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, בשעתא דחובי עלמא גרמו, קב"ה סליק לעילא ע לעילא, ובני נשא צווחין ונחתין דמעין, ולית מאן דישגח עלייהו. מ"ט. בגין דאיהו סליק לעילא לעילא, ותשובה אתמנע מנייהו, כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיך.

שט) ר' יצחק אמר, האי קרא, בשעתא דאתלבש קב"ה גאותא, על עממיא דיתכנשון עליה, כמה דכתיב, ב ורוזנים נוסדו יחד על יי' ועל משיחו. ותאנא זמינין אינון שבעין א קסטורין מכל פ עיבר, לאתכנשא בההוא זמנא צ באוכלוסין דכל עלמא, ולמעבד קרבא על ירושלם קרתא קדישא, ולאחדא עיטין עליה דקב"ה. ומאי אמרי, ב נוקים על פטרונא בקדמיתא, ולבתר על עמיה, ועל היכליה.

שי) כדין זמין קב"ה לחייכא עלייהו. דכתיב ג יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. בההוא זמנא ילבש קב"ה גאוותא עלייהו, וישיצינון מן עלמא, כמה דכתיב ד וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עומד על ק רגליו.

שיא) רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא, והכי אר"ש, זמין קב"ה לאחייא לכל אינון מלכין, ר דעקו לישראל ולירושלם, ש לאנדריאנוס, ת ללופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי עמין, דחריבו ביתיה, ולשלטאה לון כקדמיתא, ויתכנשון עמהון שאר עמין, וזמין קב"ה לאתפרעא מנייהו באתגלייא,

מסרת הזהר

ת) תק"ח ק"י ט"א שמ"ה, ט"ב ש"ט. א) (תהלים י') ח"ג כ: נח: ב) (שם ב') וירא קמ"ד צ"ד. ג) (שם) וירא קמ"ה צ"א. ד) (זכריה י"ד) וירא פ"ו צ"א.

דרך אמת א] שבעים שרים משבעים אומות. ב] נעמוד תחלה ללחום על האב והאדון שהוא השי"ת.

חלופי גרסאות

פ ל"ג לעילא. פ עמין. צ אוכלסין. ק מוסיף רגליו והיינו דכתיב באדיין דקו כחדא כספא ודהבא וכו' והרי אינון בעולם אלא דעתדין להיות ואז החוא אבנא דמחאת לצלמא היינו כל המלכיות שחזרו וחיו. ר שצרו על ישראל ועל. ש ל"ג לאדריאנוס. ת ל"ג ללופינוס.

הסולם

מאמר ובכן גאונך תהרוס קמיך

מאמר ובכן גאונך תהרוס קמיך

שח) ובכן גאונך תהרוס קמיך: ר' חזקיה פתח ואמר, למה ה' תעמוד ברחוק וגו'. בשעה שעונות העולם גורמים, הקב"ה עולה למעלה למעלה, ובני אדם צועקים ומורידים דמעות, ואין מי שישגיח עליהם. מהו הטעם. משום שהקב"ה נסתלק למעלה למעלה, ונמנע מהם התשובה. אז כתוב, וברב גאונך תהרוס קמיך.

שט) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, מקרא זה, הוא, בשעה שהקב"ה מתלבש בגאות על העמים שיתאספו עליו. כמ"ש ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו. ולמדנו, עתידים ע' שרי (דפו"י דף נ"ח ע"ב)

צבאות להתאסף מכל צד בעת ההיא עם הצבאות של כל העולם, ולעשות מלחמה על ירושלים עיר הקדושה ולאחוז בעצות על הקב"ה. ומהו אומרים. נקום על המגין מתחילה, ואח"כ על עמו ועל היכלו.

שי) כדין זמין קב"ה וכו': אז עתיד הקב"ה לצחוק עליהם, שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. בזמן ההיא ילבוש הקב"ה גאות עליהם, ויכלה אותם מן העולם. כמ"ש וזאת תהיה המגפה וגו'.

שיא) ר' אבא אמר וכו': רא"א משמו של ר' ייסא סבא, וכן אמר ר' שמעון, עתיד הקב"ה להחיות כל אלו המלכים שהצירו את ישראל וירושלים, דהיינו לאנדיאנוס ללופינוס, ונבוכדנצר

בשלח

סחרני ירושלם. הה"ד, וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלם. אשר יצבאו לא כתיב, אלא אשר צבאו. כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיך, ודא לזמנא דאתא משיחא, כתיב, ושירתא דא שירתא א דעלמין היא.

שיב) ה וברוח אפיך נערמו מים, בההוא זמנא. ובגין כך אית בההוא זמנא, ולזמנא דמלכא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג. ב נצבו כמו נד, ג לזמנא דעלמא דאתי, דאיהו חדוותא דכל עלמין.

שיג) ד אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. אמר אויב, דא ההוא ממנא רברבא על מצראי, בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל, חשיב דישיצינון תחות שלטניה. אלא דדכר קב"ה טורי עלמא, דהוו מגינין עלייהו. ולא תימא ד דא בלחודוי, אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עעכו"ם, ה וכד אתייהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל, כולהו בעאן ו דישיצון ישראל תחותייהו.

שיד) ועל דא, אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן, כלהו ז גזירין גזרין לשיצאה לון, ח אלא דקב"ה דכר טורי עלמא, ואגין עלייהו. וכד חמא משה דא, שרא לשבחא לקב"ה, ואמר מי כמוכה באלים יי'.

שטו) אמר ט ר"ש, אילנא חד רברבא עלאה תקיפא, ביה י אתזנו עלאין ותתאין. והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע סטרי עלמא, כ דאתחברן

מסרת הזהר
ה) ח"ב מח: ו) ח"ב נח:
קב"ה דאגין אלייהו ול"ג מן אלא עד וכד. ט ל"ג ר"ש. י מוסיף אתזנו זיינין. כ דאסתחרן.

חלופי גרסאות
א דעלמא דאתי. ב ל"ג נצבו כמונד. ג ולזמנא. ד ל"ג דא. ה כד. ו דישצינון. ז ל"ג גזירין. ח בר

הסולם

מאמר
ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי העולם, שהחריבו ביתו, ויתן להם ממשלה כמתחילה, ויאספו עמהם שאר העמים וילחמו על ירושלים, ועתיד הקב"ה להפרע מהם בגלוי סביב ירושלים. וז"ש וזאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתוב, אלא אשר צבאו, לשון עבר, כי סובב על נבוכדנצר וכו' שכבר צבאו. אז כתוב, וברב גאונך תהרס קמיך. וזה כתוב, לזמן שיבא המשיח, ושירה זו, שירת עולם היא.

שיב) וברוח אפיך נערמו מים: היינו באותו זמן. ועל כך, יש זה באותו זמן, ובזמן מלך המשיח, ובזמן של גוג ומגוג. נצבו כמו נד, הוא לזמן העולם הבא, שהוא שמחת כל העולמות.

מאמר אמר אויב ארדוף

שיג) אמר אויב ארדוף אשיג וגו': אמר אויב, זהו הממונה הגדול של מצרים. בשעה שניתנה לו הממשלה על ישראל, חשב לכלותם תחת ממשלתו, אלא שזכר הקב"ה הרי
(דפו"י דף נ"ח ע"ב)

וברוך גאונך תהרוס קמיך
העולם, שהם האבות, שהיו מגינים עליהם. ולא תאמר שזה בלבד רצה לכלותם, אלא כל אלו השרים הממונים על כל העמים עכו"ם, כשניתן להם רשות וממשלה על ישראל, רוצים כולם לכלות ישראל תחתם.

שיד) ועל דא אינון וכו': ועל כן אלו העמים שהם תחת שליטתם של אלו הממונים, כולם גוזרים גזרות לכלות את ישראל. אלא הקב"ה זוכר הרי העולם, שהם האבות, ומגין עליהם. וכשראה משה את זה, התחיל לשבח את הקב"ה, ואמר מי כמוכה באלים ה'.

מאמר מי כמוכה באלים

שטו) אמר ר"ש אילנא וכו': אר"ש, אילן אחד גדול עליון וחזק, הוא ז"א, בו נזונים עליונים ותחתונים. ומוגבל בי"ב גבולי אלכסון, שהם ד' ספירות חו"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין. (כמ"ש בפ' לך דף ז' ד"ה גו נטיען ע"ש) מתחזק בד' רוחות העולם, שהם חו"ג תו"מ, המתחברים במקומם. ע' ענפין

שהם

בשלח

בדוכתייהו. שבעין ענפין סלקין בגויה, ואתזנו מניה, בעקר שרשוי ינקין אינון סחרניה, ואינון ענפין ל דמשתכחין באילנא.

שטז) כד מטי עדן שלטניה דכל ענפא וענפא, כלהו בעאן לשיצאה כלא מ גופא דאילנא, דאיהו עקרא דכלהו ענפין, נ ההוא דשליט עלייהו, וישראל אחידן ביה. כד מטא ס עלייהו שלטנותא ע דההוא *) גופא דאילנא, חולקא דישראל. בעי לנטרא לון, ולמיהב שלמא בכלהו. ועל דא שבעים פרי החג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא.

שיז) ועל דא מי כמוכה באלים יי'. פ מאי באלים. אילנא. כד"א, צ כי יבושו מאילים אשר חמדתם. דהוו אילנא, ג דהוו פלחין לחד צ דפוסא, דמחקקין בגויה ואקרי אלים אילנא מי כמכה דיעביד כעובדך וירחם על כלא. מי כמכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאע"ג דאיהו שלטא, נטיר לכלא, נטיר לכל שאר, ולא בעיא למעבד עמהון גמירא. מי כמכה נאדר בקדש, בההוא חילא עלאה דאקרי קדש. ק נאדר בקדש ממש, ואקרי כח יי' נעם יי', והא אוקימנא מילי.

שיח) ח מי כמכה באלים יי'. ר' יוסי פתח ט ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה מלכא, דאסתלק בחכמתא ז יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח. יכול אף מעשה

מסרת הזהר

ז) (ישעיה א') ח"ב רעב: ז"ח ל' ט"ד שכ"ב. ח) ח"ב נט ח"ג צד. קכח. קלח: קלט. רסז: ת"ז ת"ע קלב. ז"ח ב' ט"ד ש"ו, ג' ט"א שט"ו, ט"ד שמ"ז, י"ז ט"ג ש"ו ת"ח צ"ה ט"ב ש"ג. ט) (קהלת א').

חלופי גרסאות

ל משתכחין. מ נופה; נופה. נ הוא. ס שלטנותא עלייהו. ע ההוא חולקא דישראל ההוא נופא; ההוא נופא. פ ל"ג מן מאי עד מי כמכה. צ דופסא; דופסא; קופסא. ק ל"גנאדר. ר יתיר.

דרך אמת ג] שהיו עובדים לפסל אחד שהיה נדפס ומצוייר באילן האלה.

מאמר **הסולם** מי כמוכה באלים

שהם ע' שרים הממונים על ע' אומות העולם. עולים בתוכו ונזונים ממנו. מעיקר שרשיו יונקים הם מסביב. והם ענפים הנמצאים באילן.

שטז) כד מטי עדן וכו': כשמגיע עת הממשלה לכל ענף וענף, כולם רוצים לכלות לגמרי את גוף האילן, שהוא העיקר של כל הענפים, והוא השולט על ישראל ואחוזים בו. וכשמגיע עליהם הממשלה של גוף האילן, שהוא חלקם של ישראל. הוא רוצה לשמרם, ולתת שלום בכולם. ועל זה מקריבים ע' פרי החג לתת שלום לע' ענפים שבתוך האילן, שהם ע' שרים של אומות העולם.

שיז) ועל דא מי וכו': ועל זה נאמר מה כמוכה באלים ה'. מהו באלים. אילן, כמש"א (דפו"י דף נ"ח ע"ב *) דף נ"ט ע"א)

כי יבושו מאלים אשר חמדתם. שהוא אילן שהיו עובדים לצורה אחת שהיתה חקוקה בתוכו. מי כמוכה שיעשה כמעשיך וירחם על כל. מי כמוכה בכל סביבות האילן, שאע"פ ששולט שומר את הכל שומר לכל השאר, ואינו רוצה לעשות עמהם כליה, כמו שהם היו רוצים בזמן שליטתם. מי כמוכה נאדר בקדש. היינו שנאדר בכח העליון שנקרא קדש. נאדר בקדש ממש. שהם המוחין דבינה. ונקרא כח ה', נעם ה'. והרי העמדנו הדברים.

שיח) מי כמוכה באלים ה': ר' יוסי פתח, ראיתי את כל המעשים וגו' הבל ורעות רוח, שואל, שלמה המלך, שעלה בחכמתו יותר על כל בני העולם, איך אמר, שכל המעשים הם הבל ורעות רוח. יכול, אף מעשה הצדקה

הוא

בשלח

הצדקה, והא כתיב י והיה מעשה הצדקה שלום. אלא הא אוקמוה, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתיב. שאני מעשה הצדקה, דאיהו לעילא מן שמשא.

שיט) והנה הכל הבל ורעות רוח, מאי קא מיירי. אי תימא הכל הבל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא, כד"א הבל הבלים אמר קהלת, ואינון הבלים ש קיומא דעלמא דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי, דכתיב הכא, הכל הבל ורעות ת רוח.

שכ) אלא הכי אוקמוה, והכי הוא. ת"ח, בשעתא דעובדין מתכשרן לתתא, ובר נש א אשתדל בפולחנא דמלכא קדישא, ההוא מלה דעביד, הבל אתעביד מיניה לעילא. ולית לך הבל, דלית ליה קלא, דסליק ואתעטר לעילא, ואתעביד סניגורא קמי קב"ה.

שכא) וכל אינון עובדין דאשתדל בהו בר נש, דלאו אינון פולחנא דקב"ה, ב ההוא מלה דעביד, הבל יתעביד ג מיניה, ואזלא ושאטת בעלמא. וכד נפקת נשמתיה דבר נש, ההוא הבל מגלגלא ליה בעלמא, ד כאבנא בקוספיתא, כמה דכתיב, ה ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

שכב) מאי יקלענה. ההוא הבל ד דמגלגל ליה סחריניה בעלמא, כדין כל מלין ה דמתעבדין דלאו אינון פולחנא דקב"ה, הבל יתעביד מנייהו, ו איהו תבירא דרוחא, דמתבר לרופא ז דסליק ונחית ומתגלגל בעלמא, הה"ד הבל ורעות רוח.

מסרת הזהר

י) (ישעים ל"ב) ח"ג רצה: כ) (שמואל א' כ"ה) וירא ע"א צי"א.

דרך אמת ד] כאבן בכף הקלע.

חלופי גרסאות

ש דלעילא ול"ג מן קיומא עד מאי. ת מוסיף רוח והא מלתא דא תחת השמש כתיב. א אסתכל. ב וההוא. דמתעבדין ואינון תחות שמשא. ו ואיהו; מוסיף הבל. ג מינה. ד דמדבר סחריניה. ה דאתעבדין; מוסיף איהו. ז דסלקא ונחתא בעלמא.

מאמר **הסולם** מי כמוכה באלים

הוא הבל ורעות רוח, הלא כתוב, והיה מעשה הצדקה שלום. ומשיב. אלא, הרי העמדנו, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש כתוב, ומשונה הוא מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש.

שיט) והנה הכל הבל ורעות רוח: שואל מה פירושו. אם תאמר, הכל הבל פירושו כמו שהעמדנו, שהיא בסוד החכמה כמש"א, הבל הבלים אמר קהלת והבלים אלו הם קיום עולם העליון ותחתון. (כנ"ל בא ד' מ"א אות קמ"ג) מהו תאמר בזה שכתוב כאן, הנה הבל ורעות רוח.

שכ) אלא הכי אוקמוה וכו': אלא כך העמדנו, וכך הוא. בוא וראה, בשעה שהמעשים טובים בעולם, והאדם עוסק בעבודת המלך הקדוש, הנה דבר ההוא שעושה נעשה (דפו"י דף נ"ט ע"א) ממנו הבל למעלה. ואין לך הבל, שאין לו קול שעולה למעלה ונעשה סנגור לפני הקב"ה.

שכא) וכל אינון עובדין וכו': וכל אלו המעשים, שעוסק בהם האדם ואינם עבודת הקב"ה, דבר ההוא שעשה נעשה ממנו הבל, והולך ומשוטט בעולם. וכשיוצאת נשמתו, הבל ההוא מגלגל אותו בעולם, כאבן בכף הקלע. כמ"ש, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

שכב) מאי יקלענה: שואל מהו יקלענה. ומשיב, הבל ההוא מגלגל אותו סביב בעולם. אז, כל הדברים שנעשים ואינם עבודת הקב"ה, נעשה מהם הבל, שהוא שבירת הרוח שמשבר את הרוח, העולה ויורד ומתגלגל בעולם. ז"ש הבל ורעות רוח.

בשלח

שכג) אבל ההיא מלה דאיהי פולחנא דמריה דא ח סליק לעילא מן שמשא, ואתעביד מניה הבל קדישא, ודא הוא זרעא דזרע בר נש בההוא עלמא, ומה שמיה. צדקה. דכתיב, ל) זרעו לכם לצדקה.

שכד) האי מדבר ליה לבר נש, כד תיפוק נשמתיה מיניה, וסלקא לה באתרא דכבוד דלעילא אשתכח ט לאתצרוא בצרורא דחיי, ההי"ד מ) והלך לפניך צדקך בגין לדברא לך, לסלקא לך, י לאתר דאקרי כבוד יי'. דכתיב, נ) כבוד יי' יאספך.

שכה) כל אינון נשמתין, דההוא הבל קדישא מדבר להו, ההוא דאקרי כבוד יי', כניש לון בגויה, ואתצרירן כ ביה. ודא אקרי נייחא דרוחא. אבל אחרא ורעות רוח אקרי. זכאין אינון צדיקייא, דכל עובדיהון לעילא מן שמשא ל וזרעין זרעא דצדקה, למזכי לון לעלמא דאתי, ועל דא כתיב ס) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

שכו) אמר רבי שמעון, ת"ח, בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא, כמה דכתיב, ע) כי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא. לזמנא דאתי, זמין קב"ה למבני ליה, ולאתקנא ליה בדרגא אחרא מ עלאה דאקרי צדקה, דכתיב פ) בצדקה תכונני. בגין כך נ אתקיים, ס ושמיה *) ממש ע צדק פ יתקרי. מנלן. דכתיב צ) וזה שמו אשר יקראו יי' צדקנו.

שכז) ק) נטית ימינך תבלעמו ארץ. הא אתמר, ארימת ימינך. אמר רבי יצחק, הא אתערו צ ביה חברייא, דכד אפיק קב"ה למצראי מתין ק מתחות מיא, אמר

מסרת הזהר

ל) (הושע י') ח"א רסא: מ) (ישעיה כ"ח) לך קנ"ד צ"א.
נ) (שם). ס) (מלאכי ג') וירא ס' צ"ה ז"ח ו' ט"א שמ"א.
ע) (ירמיה ל"ב). פ) (ישעיה נ"ד) ח"ג קיג: קפח:
צ) (ירמיה כ"ג). ק) ח"ב מז:

חלופי גרסאות

ח אקרי. ט לאתחברכא. י מוסיף מן אתר לאתר. כ מוסיף ביה חה"ד כבוד ה' יאספך. ל מוסיף וזרעין עובדין. מ ל"ג עלאה. נ מוסיף אתקיים ביה. ס ושמא; ושמש. ע צדקה. פ אקרי. צ ל"ג ביה. ק מתחות ימא מיא אמרו לארעא כנוש בגווך וכו' עד.

הסולם

מאמר

שכג) אבל ההיא מלה וכו': אבל דבר ההוא שהוא עבודת רבונו, זה עולה למעלה מן השמש, ונעשה ממנו הבל קדוש, וזה הוא זרע שזורע האדם בעולם ההוא, ומה שמו. צדקה. שכתוב, זרעו לכם לצדקה.

שכד) האי מדבר ליה וכו': זה מנהיג את האדם כשנשמתו יצאה ממנו, ומעלה אותו במקום הכבוד למעלה, ונמצא לצרור אותו בצרור החיים. ז"ש והלך לפניך צדקך. כדי לנהוג אותך, ולהעלותך למקום שנקרא כבוד ה', שהוא המלכות, שכתוב, וכבוד ה' יאספך.

שכה) כל אינון נשמתין וכו': כל אלו הנשמות, שהבל ההוא הקדוש מנהיג אותם, ההוא שנקרא כבוד ה', מאספם בתוכו ונצררים בו. ואז הוא נחת רוח. אבל הבל האחר, שאינו עבודת הקב"ה, נקרא, ורעות רוח. אשריהם

(דפו"י דף נ"ט ע"א *) דף נ"ט ע"ב)

מי כמוכה באלים

הצדיקים שכל מעשיהם הם למעלה מן השמש, דהיינו עבודת הקב"ה, וזורעים זרע הצדקה לזכות אותם לעולם הבא. ועל זה כתוב, וזרחה לכם שמש יראי שמי שמש צדקה.

שכו) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, בוא וראה, בתחילה כשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגז, כמ"ש, כי על אפי ועל חמתי וגו'. משום שהוא במקום שהדין שורה. לעתיד לבא, עתיד הקב"ה לבנות אותו ולתקנו במדרגה אחרת עליונה, הנקראת צדקה. שהיא מלכות המתוקנת, שכתוב, בצדקה תכונני. משום זה יתקיים ולא יחרב עוד. ושמו ממש יקרא צדק. מאין לנו. שכתוב, וזה שמו אשר יקראו ה' צדקינו.

שכז) נטית ימינך תבלעמו ארץ: הוקשה לו, הלא הימין פועל חסד. ואומר. הרי למדנו

בשלח

לארעא, כניש לון בגווך, ולא בעאת, עד דאושיט קב"ה ימינא לקבלה, ר ואומי לה, כדין בלעתינון ארעא, הה"ד תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית ימינך: לאפרשא ש לה משמאלא ת וכדין אתעביד בהו דינא.

שכח) ח) **נחית בחסדך עם זו גאלת, כמה דכתיב** ש) **כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם** א **כי ימינך: דא** ב **גדולה. נהלת בעזך** ג **דא דכתיב וזרועך, דא גבורה. אל נוה קדשך,** ד **דא דכתיב, ואור פניך** ה **כי רציתם, דא** ו **צדיק. וכלהו משתכחי בקרא.**

שכט) ת) **תפול עליהם אימתה ופחד. אימתה, אימה מבעי ליה, מאי אימתה. דהא לית לך את או מלה חדא באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין. מאי אימתה. אמר רבי שמעון, כלומר דחילו דשכינתא.**

של) כהאי גוונא, א) **תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', תביאמו ותטעמו, תביאם ותטעם מבעי ליה, מאי תביאמו. אלא רוחא דקודשא אמר, על אינון דרא בתראה,** ה] **דגזר יהושע, ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא דשמיה דקב"ה, דאלין אחידן ביה בו', ואלין אתחזיאו למירת ארעא. כמה דכתיב** ב) **ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. רכל מאן דאתגזר, ואתגליא ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה, אקרי צדיק, בגין כך, לעולם יירשו ארץ.**

שלא) וע"ד תביאמו, ו' יתירה, תביאמו לאינון דאחידן בו'. ותטעמו כד"א נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאינון דאחידן בו', ולאינון ז **בתראי, אתער מלה.**

מסרת הזהר

ר) ח"ב נט: ש) (תהלים מ"ד). ת) ח"ב נט: א) הקסה"ז צ' צ"ג. ב) (ישעיה ס') ב"א ר"ח צ"ד.

חלופי גרסאות

ר ואמר. ש מניה שמאלא. ת ואתעביד ול"ג וכדין. א ל"ג כי. ב גאולה. ג ל"ג דא. ד ל"ג דא. ה ל"ג כי רציתם. ו צדקה. ז מוסיף בתראי דקרא.

דרך אמת ה] שמל יוהשע בכניסתו לארץ ישראל.

הסולם

מאמר נטית ימינך תבלעמו ארץ

למדנו שפירושו הרימות ידך. ונשאר השמאל לבדו ועשה דין. (כנ"ל אות רסד) אמר ר' יצחק, הרי העירו בה החברים, כשהוציא הקב"ה את המצרים מתים מתחת המים, אמר לארץ, אסוף אותם בתוכך. ולא רצתה עד שהושיט הקב"ה את הימין כנגדה, והשביע אותה, אז בלעתם הארץ. ז"ש תבלעמו ארץ. ר' אלעזר אומר, נטית ימינך, פירושו, להפריד אותה מן השמאל, ואז נעשה הדין בשמאל.

שכח) נחית בחסדך עם זו גאלת וגו': הוא כמו שכתוב, כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם. **כי ימינך** זה גדולה, דהיינו חסד. **נהלת בעזך,** זהו שכתוב, **וזרועך,** זהו גבורה. **אל נוה קדשך,** זהו שכתוב, **ואור פניך כי רציתם,** זהו צדיק, שהוא יסוד. וכולם נמצאים בכתוב. כל שש הספירות. כי חסד וגבורה כוללים ת"ת. ויסוד כולל נו"ה.
(דפו"י דף נ"ט ע"ב)

שכט) תפול עליהם אימתה ופחד: שואל אימתה, היה צריך לומר אימה, מהו אימתה. שהרי אין לך אות או מלה אחת בתורה, שאין בה סודות עליונים. וא"כ, מהו אימתה. אמר ר' שמעון, כלומר, אימת השכינה. והוא כמו אימת ה' שהיא השכינה.

של) כהאי גוונא תביאמו וגו': כעין זה, תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', היה צריך לומר תביאם ותטעם, מהו תביאמו. ומשיב, אלא רוח הקודש אמר, על הדור האחרון שמל יהושע, ונגלה בהם הגילוי של הרשימה הקדושה משמו של הקב"ה, והם אחוזים בו, שהוא ז"א, והם ראוים לרשת הארץ, כמ"ש, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. כי כל מי שנמול, ונגלה בו הרשימה הקדושה, ושומר אותו נקרא צדיק, ומשום זה לעולם יירשו ארץ.

שלא) וע"ד תביאמו וכו': וע"כ **תביאמו,** עם **ו' יתירה, שפירושו, תביאמו** לאלו **שאחוזים**

בשלח

ולית לך מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, זכאה חולקהון דידעין בהו.

ח רעיא מהימנא

שלב) פקודא למבני מקדשא לתתא, כגוונא דבי מקדשא דלעילא, כד"א, מכון לשבתך פעלת יי'. דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא, ולצלאה ט בגויה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקב"ה, דהא צלותא אקרי עבודה.

שלג) וההוא בי כנשתא, אצטריך למבני י ליה בשפירו סגיא, ולאתקנא כ ליה בכל ל תקונין, דהא בי כנשתא דלתתא, קיימא לקבל בי כנשתא דלעילא.

שלד) בית המקדש לתתא, איהו קאים כגוונא דבית המקדש דלעילא, דקאים דא לקבל דא. וההוא בי מקדשא, כל תקונוי, וכל פולחנוי, וכל אינון מאנין, ושמשין, כלהו אינון כגוונא דלעילא. משכנא דקא עבד משה במדברא, כלא מ הוה כגוונא דלעילא.

שלה) בי מקדשא דבנה שלמה מלכא, הוא בי נייחא כגוונא עלאה, בכל אינון תקונין, למהוי בתקונא דלעילא, בי נייחא ואחסנתא. נ הכי בי כנשתא, אצטריך בכל תקוני שפירו, למהוי כגוונא עלאה, למהוי ס בית צלותא, לאתקנא תקונין בצלותא, כמה דאוקמוה.

שלו) וההוא בי מקדשא דליהוי ביה חלונות, דכתיב ג) וכוון פתיחן. כגוונא דלעילא, וע"ד ד) משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. ואי תימא אפילו בחקלא,

מסרת הזהר

ג) (דניאל ו'). ד) (שיר ב') ח"ב ה קיז. רנ.: רנ"א. ח"ג קיד:

חלופי גרסאות

ח תוספתא. ט בגווה. י לה. כ לה. ל תקוניה. מ הוא. נ ל"ג הכי. ס בי.

הסולם

מאמר למבני מקדשא לתתא

שאחוזים בו'. ותטעמו, כש"א נצר מטעי וגו', לאותם שנאחזים בו', שהוא ז"א. ולאלו האחרונים שבימי יהושע, רומז הדבר. ואין לך מלה בתורה, או אות קטן בתורה, שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים, אשרי חלקם של היודעים בהם.

רעיא מהימנא

שלב) פקודא למבני מקדשא וכו': מצוה, לבנות בית המקדש של מטה כעין בית המקדש של מעלה. כמש"א מכון לשבתך פעלת ה'. כי צריך לבנות בית המקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום, לעבוד את הקב"ה, כי תפלה נקרא עבודה.

שלג) וההוא בי כנשתא וכו': ובית הכנסת ההוא, צריכים לבנותו ביופי גדול ולתקן אותו בכל התיקונים. כי בית הכנסת למטה עומד כנגד בית הכנסת שלמעלה.
(דפו"י דף נ"ט ע"ב)

שלד) בית המקדש לתתא וכו': בית המקדש למטה עומד כעין בית המקדש שלמעלה. שעומדים זה כנגד זה. ובית המקדש ההוא, כל תקוניו, וכל עבודותיו, וכל אלו הכלים, והמשמשים, כולם הם כעין של מעלה. המשכן שעשה משה במדבר, היה הכל כעין של מעלה.

שלה) בי מקדשא דבנה וכו': בית המקדש שבנה שלמה המלך, הוא בית מנוחה. כעין העליון הוא בכל התקונים שבו, להיות בתקון העליון בית מנוחה ונחלה. כך בית הכנסת צריך להיות בכל תקוני היופי כעין העליון, להיות בית תפלה, לתקן תקונים בתפלה, כמו שהעמידו.

שלו) וההוא בי מקדשא וכו': ובית המקדש ההוא צריך שיהיה בו חלונות, שכתוב, וכוון פתיחן. כעין של מעלה. וע"ז, משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. ואם תאמר אפילו בשדה

בגין דרוחא לההוי סליק. לאו הכי, דהא אנן צריכין בית וליכא. לאשתכחא בית לתתא, כגוונא דבית עלאה, לנחתא דיורא עלאה לדיורא תתאה.

שלז) ותו דההוא צלותא, וההוא רוחא, אצטריך לסלקא, ולנפקא מגו עאקו, בארח מישר, לקבל ירושלם. *) **ועל דא כתיב,** ה) **מן המצר קראתי יה, דאצטריך אתר דחיק בעאקו, לשדרא בגויה ההוא רוחא, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ובחקלא לא יכיל קלא לשדרא ליה הכי, דהא כגוונא דא** ע **קלא דשופר, אתדחייא לבר בארח מישר, מגו אתר דחיק, ואזיל ובקע רקיעין, וסליק בסליקו, לאתערא רוחא לעילא.**

שלח) ואי תימא, הא כתיב, ו) **ויצא יצחק לשוח בשדה. שאני יצחק, דמלה אחרא הוה ביה, מה דלא הוה בכל עלמא. ותו דהאי קרא לאו להכי אתא, דודאי בשדה אחר** פ **לא הוה מצלי ההא אוקימנא.** ן) **ע"כ.**

שלט) תניא אמר רבי אבא, זכאה חולקהון, דאינון דזכאן למימר שירתא דא בהאי עלמא, צ **דזכאן למימר לה בעלמא דאתי. ושירתא דא, אתבני בעשרין ותרין אתוון** ק **קדישן גליפן, ובעשר אמירן, וכלא אתרשים בשמא קדישא, וכלא שלימותא דשמא קדישא, והא אתערנא מלי.**

שמ) א"ר שמעון, בההיא שעתא דהוו קיימין ישראל על ימא, והוו אמרי שירתא, אתגלי קב"ה עלייהו, וכל רתיכוי וחילוי, בגין דינדעון למלכיהון, דעבד

מסרת הזהר

ה) (תהלים קי"ח) ח"ב קעז: ח"ג קכב: קלט: רצה.
ו) (בראשית כ"ד) ב"א קל"א צ"א ז"ח נ' ט"ד שט"ו ת"ח קי"א ט"ד שט"ז, קי"ד ט"א ש"ד.

חלופי גרסאות

ע ל"ג קלא. פ ל"ג לא. צ די זכאן. ק ל"ג קדישן.

דרך אמת ן] פקודה כ' למדחל מההוא מקדש וכו' פקודא כ"א לסדרא כהנא וכו' פרשת אמור פ"ח ב.

הסולם

מאמר

בשדה יש להתפלל. משום שעולה שם רוח. אינו כן, כי אנו צריכים בית, ואינו. שצריך להמצא בית למטה כעין בית העליון, שהוא המלכות, להוריד דייר העליון, שהוא השכינה, לדייר התחתון, לבני אדם.

שלז) ותו, דההוא צלותא וכו': ועוד, שתפלה ההיא ורוח ההוא, צריך לעלות ולצאת מן המצר בדרך ישר כנגד ירושלים. וע"ז כתוב, מן המצר קראתי יה. שצריך מקום צר בצרה, לשלוח בתוכו רוח ההוא, שלא יטה לימין ולשמאל. ובשדה אין הקול יכול לשלוח לו כך. כי כעין זה הוא קול שופר, שנדחה לחוץ בדרך ישר מתוך מקום צר, והולך ובוקע רקיעים, ועולה בעליה לעורר רוח שלמעלה.

שלח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי כתוב, ויצא יצחק לשוח בשדה. הרי שמתפללים בשדה. ומשיב משונה הוא יצחק,

(דפו"י דף נ"ט ע"ב *) דף ס' ע"א)

למכני מקדשא לתתא

שדבר אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם. שהיה אחד מן האבות. ועוד, שמקרא זה אינו בא לכך להתיר להתפלל בשדה, כי ודאי שבשדה אחר לא היה מתפלל וכבר בארנו. (לעיל בא אות קנ"ה) ששדה זה היה השדה אשר קנה אברהם. (ע"כ רעיא מהימנא).

שלט) תניא א"ר אבא וכו': למדנו, אר"א אשרי חלקם של הזוכים לומר שירה זו בעולם הזה וזוכים לאמרה בעולם הבא. ושירה זו נבנה בכ"ב אותיות קדושות חקוקות, ובעשרה מאמרות, והכל נרשם בשם הקדוש, והכל שלמות השם הקדוש. והערנו הדברים.

שמ) א"ר שמעון וכו': אר"ש, בשעה ההיא שהיו עומדים ישראל על הים, והיו אומרים שירה, נגלה עליהם הקב"ה וכל מרכבותיו וצבאיו, כדי שידעו את מלכם, שעשה להם כל אלו הנסים והגבורות, וכל אחד ואחד

ידע

לון כל אינון נסין וגבוראן, וכל הד וחד ידע ואסתכל, מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא.

שמא) דאי תימא דלא ידעין ולא ר אדבקו חכמתא עלאה, מן שירתא דא תחמי, דכלהו בחכמתא אסתכל, וידעו מלין ואמרו. דאי לאו הכי, איך ש אמרו כלהו מלין אחדין, דלא סטו אלין מאלין, ומה דאמר דא, אמר דא, ולא אקדים מלה דא, ת למלה דא, אלא כלהו בשקולא חדא, ורוחא דקדושא בפומא א דכל חד וחד, ומלין אתמרו ב כלהו כאלו נפקין מפומא חד. ג אלא ודאי כולהו בחכמתא עלאה אסתכלו, וידעו מילין עלאין, ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד.

שמב) ואפילו אינון דבמעי אמהון, הוו אמרי שירתא כלהו כחדא, והוו חמאן כלהו, מה דלא חמא יחזקאל נביאה. ועל כך ד הוו כלהו מסתכלי, כאלו חמאן עינא בעינא. וכד סיימו מלין, כלהו מתבסמאן בנפשייהו, ותאבון למחמי ולאסתכלא, ולא הוו בעאן לנטלא מתמן, מסגיאות תיאובתא.

שמג) בההיא שעתא, אמר משה לקב"ה, בניך מסגיאות תיאובתא לאסתכלא בך, לא בעאן לנטלא מן ימא. מה עבד קב"ה, אסתים יקריה לבר למדברא, ותמן אתגלי ה ולא אתגלי. אמר לון משה לישראל, כמה זמנין ו אמינא לנטלא מתמן, ולא ז בעיתון, עד ח די אחזי לון זיוא יקרא דקב"ה במדברא, ט ומיד הוו י תאבין.

שמד) ולא כ נטלו, עד דאחיד בהו ל משה ואחמי לון זיוא יקרא דקב"ה במדברא, כדין מסגיאות תיאובתא ורעותא לאסתכלא, מ אנטיל לון משה, הה"ד

חלופי גרסאות

ר אתדבקו. ש יאמרו מלין אחרנין דלא סטו מלין אלין מאלין. ת מן דא. א בכל. ב ל"ג כלהו. ג ל"ג מן אלא עד ואפילו. ד ל"ג הוו. ה ל"ג ולא אתגלי. ו ל"ג אמינא. ז בעו; מוסיף בעו בעיתון. ח דאחזי. ט ומייא. י תייבין. כ נטלין. ל במשה. מ נשיל.

מאמר **הסולם** למכני מקדשא לתתא

ידע והסתכל מה שלא ידעו והסתכלו שאר נביאי העולם.

שמא) דאי תימא דלא וכו': כי אם תאמר שלא היו יודעים ולא השיגו חכמה עליונה, משירה זו תראה שכולם הסתכלו בחכמה, וידעו הדברים ואמרו. שאם לא כן, איך אמרו כולם מלות אחדות, שלא נטו אלו מאלו, ומה שאמר זה אמר זה, ולא הקדים מלה זו למלה זו, אלא כולם אמרו במשקל אחד, ורוח הקדש היה בפי כל אחד ואחד, והמלות נאמרו כולם כאלו יצאו מפה אחד. אלא ודאי כולם בחכמה עליונה הסתכלו, וידעו דברים עליונים, ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד.

שמב) ואפילו אינון דבמעי וכו': ואפילו אלו שבמעי אמם, היו אומרים שירה כולם כאחד. והיו רואים כולם מה שלא ראה יחזקאל הנביא. ועל כך היו כולם מסתכלים, כאלו ראו עין בעין. וכשגמרו הדברים, כולם מתבשמים בעצמם, וחושקים לראות ולהסתכל ולא היו רוצים לנסוע משם מרוב השתוקקות.

(דפו"י דף ס' ע"א)

שמג) בההיא שעתא אמר וכו': בשעה ההיא, אמר משה להקב"ה, בניך מרוב השתוקקות להסתכל בך אינם רוצים לנסוע מן הים. מה עשה הקב"ה, הסתים כבודו בחוץ במדבר, ושם נגלה ואינו נגלה. אמר להם משה לישראל, כמה פעמים אמרתי שתסעו משם ולא רציתם, עד שהראיתי לכם זיו כבוד הקב"ה במדבר. ומיד היו חושקים.

שמד) ולא נטלו עד וכו': ולא נסעו עד שאחז בהם משה, והראה להם זיו כבוד הקב"ה במדבר, אז מרוב השתוקקות ורצון להסתכל הסיע אותם משה. ז"ש ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור. מהו מדבר

ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור. מאי מדבר שור. מדברא. דהוו בעאן לאסתכלא ביה, זיוא יקרא דמלכא קדישא, ועל דא אקרי מדבר שור: אסתכלותא נ שם.

שמה) ז וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים. ואין מים אלא תורה, שנאמר ח הוי כל צמא לכו למים. אמר רבי ייסא, וכי מאן יהב להו אורייתא הכא, ט והא עד כען לא אתיהיבת לון אורייתא.

שמו) אמר רבי אלעזר, אינון נפקו למדברא לאסתכלא, ע קב"ה נטל פ זיוא יקרא דיליה מתמן, ואינון אזלו צ לאסתכלא ק ביה, ולא אשכחוהו. ואוליפנא דקב"ה תורה אקרי, ואין מים אלא תורה, ואין תורה אלא קב"ה.

שמז) אמר רבי שמעון, עד דהוו אזלי במדברא, אתגלי עלייהו רשותא אחרא, דשאר עמין, ר ההוא דשליט במדברא, ואערעו בהו תמן. חמו ישראל, דלא הוה ההוא זיוא יקרא דמלכיהון, הדא הוא דכתיב, ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה. מ"ט. כי מרים הם, לא אתבסם נפשייהו כקדמיתא. ולא עוד אלא דאתי לקטרגא עלייהו.

שמח) מה כתיב, ויצעק אל יי' ויורהו יי' עץ, *) ואין עץ אלא תורה, דכתיב ט) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואין תורה, אלא קב"ה. רבי אבא אמר, אין עץ אלא קב"ה, דכתיב י) כי האדם עץ השדה, עץ השדה ודאי, דא ש עץ שדה דתפוחין

מסרת הזהר

ז) ח"ב ס. ח) (ישעיה נ"ה) ח"א רסד. ח"ב קכה. ת"ז תמ"ה פב: ט) (משלי ג') ב"א רכ"ט צ"א. י) (דברים כ') ח"א קפז. ח"ג כד. יב. רטו: ת"ז תס"ט קב: ת"ה בהשמטות שמ"ה.

חלופי גרסאות

נ ל"ג שם. ס ועד כאן. ע לקב"ה. פ זיר יקריה. צ ל"ג לאסתכלא. ק מוסיף לקב"ה ביה. ר ל"ג ההוא דשליט במדברא. ש ל"ג עץ.

הסולם

מאמר ולא מצאו מים

מדבר שור. הוא מדבר שהיו רוצים שם להסתכל בו בזיו כבוד המלך הקדוש, ועל כן נקרא מדבר שור. שפירושו הסתכלות שם.

מאמר ולא מצאו מים

שמה) **וילכו שלשת ימים ולא מצאו מים:** אין מים אלא תורה, שנאמר הוי כל צמא לכו למים. אמר ר' ייסא, וכי מי נתן להם התורה כאן. והרי עד עתה לא ניתנה להם התורה.

שמו) **אמר רבי אלעזר וכו':** אר"א, הם יצאו למדבר להסתכל, והקב"ה לקח זיו הכבוד משם, והם הלכו להסתכל בו, ולא מצאו אותו. ולמדנו שהקב"ה נקרא תורה, וע"כ אין מים אלא תורה, ואין תורה אלא הקב"ה.

שמז) **אמר רבי שמעון וכו':** אר"ש, בעוד שהיו הולכין במדבר, נגלה עליהם רשות אחר של שאר העמים, דהיינו אותו שהוא שולט (דפו"י דף ס' ע"א *) דף ס' ע"ב)

ולא מצאו מים

במדבר ופגע בהם שם, ראו ישראל שלא היה ההוא, זיו כבוד מלכם, ז"ש, ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה, מה הטעם, כי מרים הם, לא נתבשם נפשם כבתחילה. ולא עוד אלא שבא לקטרג עליהם.

שמח) **מה כתיב ויצעק וגו':** מה כתוב, ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ. ואין עץ אלא תורה, שכתוב, עץ חיים היא למחזיקים בה. ואין תורה אלא הקב"ה. ר' אבא אמר, אין עץ אלא הקב"ה, שכתוב, כי האדם עץ השדה. עץ השדה ודאי, זהו עץ שדה דתפוחין קדישין. כלומר, שדה זו היא מלכות. עץ השדה, זה ז"א בעלה. וכשנגלה זיו כבוד המלך עליהם, אז וישלך אל המים וימתקו המים. מהו וימתקו המים, היינו שהקטיגור נעשה סניגור.

פירוש. שהוקשה לו כיון שויורהו ה' עץ, היינו הקב"ה, וחזר עליהם זיו כבודו, א"כ למה לו עוד להשליך אותו אל המים, ועוד, הרי מים ג"כ הקב"ה

תרומה

וגו', דהא כלהו משריין עלאין לית להו קפיצין, וכלהו קיימי בקימה. אלא ודאי כלהו קיימין, ולזמנין אלין אקרון שרפים, ולזמנין סלקין בשמא אחרא, אבל פ אלון כלהו בחד שמא קיימי.

תתח) והאי קרא צ אוקמוה, ק כתיב ה מזמור לדוד יי' רעי לא אחסר. הא אתמר, מה בין מזמור ר לדוד, ובין לדוד מזמור. והכא, שכינתא קדמא ואתיא, ושראת עליה בקדמיתא. יי' רעי, וכי אמאי שכינתא קדמא הכא, והא דוד אצטריך ש לאקדמא ת איהו בקדמיתא, הואיל ובעי מזוניה מעם קב"ה.

תתט) אלא, ודאי שכינתא קדמא א ואתיא, ושראת עליה, ואתערת ליה לשבחא למלכא שבחא דא, ולמבעי מזוני מקמי מלכא, דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעיא איהי ורעותא דילה, דכל בני עלמא יבעון מזוני. בגין דכד קב"ה בעי לנחתא ב מזוני לעלמא, איהי ג נטלא בקדמיתא, ועלה נחתי מזוני לעלמין כלהו. ובגיני כך איהי אקדימת למלה דא דמזוני, ושראת עליה דדוד.

תתי) יי' רעי, יי' רעיא דילי, כהאי רעיא ר דמדבר עאנא דיליה באתר דדשאין ועשבין, דלא מחסר ביה כל מדעם. אוף הכי קב"ה, ד הוא איהו, רעיא דילי, למיזן לי בכל מה דאנא אצטריך. ד"א יי' רעי, תנינן, דקשין מזונותיו דב"נ קמי קב"ה, כקריעת ים סוף. הכא תרין גווניו אינון, ותרותיהו בארח קשוט.

מסורת מהר
ב) (תהלים כג) שמות קיז צ"ש.

חלופי גרסאות
פ כלהו קיימי ול"ג מן אלין עד סוף האות. צ מוסיף אוקמוה כד"א וכל צבא השמים עומדים עליו וגו'.

ק מוסיף ר' יצחק פתח כתיב. ר ל"ג לדוד. ש לאתערא; לאקדמא ולאתערא. ת מוסיף איהו ההוא. א מוסיף ואתיא בקדמיתא ול"ג מן ושראת עד דהא. ב מוסיף מזוני לתתא. ג אקדימת. ד ל"ג הוא.

דרך אמת ר שמנהיג צאנו.

הסולם

מאמר — לא אחסר

אלא ודאי כולם עומדים, והם נקראים לפעמים שרפים, ולפעמים בשם אחר ואלו שבכתוב שרפים עומדים נמצאים תמיד בשם אחד שרפים. ומה שהשווה קרשי המשכן לשרפים, יתכן זה לכל מלאכי מעלה, שנקראים כולם לפעמים שרפים. ואינם בדיוק לשרפים שבכתוב, שרפים עותדים וגו'.

מאמר ה' רועי לא אחסר

תתח) **והאי קרא אוקמוה וכו':** ומקרא זה העמידוהו, שכתוב, מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, הרי למדנו, מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור, שמזמור לדוד, יורה ששרתה עליו השכינה ואחר כך אמר שירה, ולדוד מזמור, יורה שתחילה אמר השירה ואח"כ שרתה עליו השכינה. (כנ"ל בראשית ב' אות ל"א) וכאן, בה' רועי, השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו תחילה, כי כתוב, מזמור לדוד, (דפו"י דף ק"ע ע"א) ושואל, ולמה הקדימה כאן השכינה, בה' רועי, והרי דוד היה צריך להקדים תחילה, כיון שבקש מן הקב"ה על מזונו.

תתט) **אלא ודאי שכינתא וכו':** ומשיב, אלא ודאי השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו ועוררה אותו לשבח אל המלך שבח הזה ולבקש מזון מלפני המלך. כי כך צריך להיות על דברי מזון, שהשכינה רוצה, והחפץ שלה הוא, שכל בני העולם יתפללו על מזונות, משום כשהקב"ה רוצה להוריד מזון לעולם, השכינה לוקחת תחילה, ובשבילה יורד מזון לכל העולמות, כי אי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו אם העליונים אינם מקבלים תחילה, כמ"ש לעיל (בפתיחה לחכמת הקבלה אות קס"א ע"ש) ומשום זה הקדימה השכינה, בדבר הזה של מזון, ושרתה על דוד.

תתי) ה' רועי: פירושו, ה' הוא רועה שלי

תרומה

תתיא) חד בגין דקב"ה כל עובדוי בדינא ה וקשוט, ועל דינא וקשוט אתקיים כל עלמא. ובכל יומא ויומא, ובכל זמנא וזמנא, דן כל עלמא בדינא לצדיקי ולרשיעי ולכל בני עלמא, כד"א ג) כי צדיק יי' צדקות אהב. וכד איהו דן בני נשא, וחמי בני נשא כמה חייבין, וכמה חטאין קמיה, כדין קשה בעינוי למיהב לון מזונא בכל זמנא, בגין דאית ליה למיזן חייביא, ולאינון דחטאן.

תתיב) ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין, וזן ומפרנס לון כפום חסד עלאה, דאתמשך ואתנגיד על כל ו בני עלמא, ובה איהו זן ומפרנס לכלא, לצדיקי ולחסידי ז ולרשיעי, ולכל אינון בני עלמא, ולכל חיין ובעירי חקלא, ועופי שמיא, מקרני ראמים עד ביצי ש] ח כלמי, ולא אשתאר בעלמא, דאיהו לא זן ומפרנס לכלא, אף על גב דקשה קמיה, ט לפום עובדין דבני עלמא, כקריעת ים סוף.

תתיג) וכי קריעת ים סוף קשה קמיה, והכתיב ד) גוער בים ויבשהו, ה) הקורא למי הים ושפכם על פני הארץ, והא כיון דסליק *) י רעותא כ קמיה, כלא קמיה ל כאין הוא חשיב, ואת אמרת מ דקריעת ים סוף קשה קמיה.

תתיד) אלא בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא, ובעא קב"ה למקרע לון ימא דסוף, אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים, ובעא דינא מקמי קב"ה. אמר

מסורת הזהר

ג) (תהלים יא) הקסה"ז כט צ"ט. ד) (נחום א).
ה) (עמוס ה) לעיל אות תשעא צ"ג.

חלופי גרסאות

ה ל"ג וקשוט. ו עמין ול"ג בני עלמא; עמין בני; עמין ובני. ז ל"ג ולרשיעי. ח קלמי. ט כפות עובדוי.
י רעותיה. כ כל מלה קמיה כאין ול"ג מן קמיה עז ואת. י ל"ג כאין הוא חשיב. מ קשה קמיה כקריעת ים סוף.

דרך אמת ש] רני וכענין המובא בברכות ממהדורי מילי ומסמרטוטי כלמי שפירושו כנים.

מאמר **הסולם** קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף

שלי, כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום שיש דשאים ועשבים, שלא יחסר שם משהו. אף כאן, הקב"ה הוא רועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך. פירוש אחר, על ה' רועי. שלמדנו, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. וכאן ב' אפנים הם, ב׳ פירושים, ושניהם בדרך אמת.

תתיא) חד בגין דקב"ה וכו': פירוש אחד הוא, משום שהקב"ה, כל מעשיו הם בדין ואמת ועל דין ואמת מתקיים כל העולם, ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את העולם בדין לצדיקים ולרשעים ולכל בני העולם, כמש"א, כי צדיק ה' צדקות אהב. וכשהוא דן בני אדם ורואה את בני האדם כמה הם רשעים, וכמה הם חוטאים לפניו, אז קשה בעיניו לתת להם מזון בכל זמן, משם שיש לו לזון את הרשעים ולאלו שחוטאים.

תתיב) ואיהו עביד עמהון וכו': והוא עושה עמהם לפנים משורת הדין וזן ומפרנס אותם כפי חסד העליון הנמשך ונוזל על כל בני העולם, ובו הוא זן ומפרנס לכל לצדיקים ולחסידים ולרשעים ולכל בני העולם, ולכל חיות ובהמות השדה, ועוף השמים, מקרני ראמים עד ביצי כנים, ולא נשאר מי בעולם שלא יהיה זן ומפרנס לכל, אף על פי שקשה לפניו, מחמת מעשים של בני העולם, כקריעת ים סוף.

תתיג) וכי קריעת ים סוף וכו': שואל, וכי קריעת ים סוף היה קשה לו, והרי כתוב, גוער בים ויבשהו. הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ. והרי כיון שעלה הרצון לפניו, הכל הוא כאין לפניו, ואתה אומר שקריעת ים סוף קשה לפניו.

תתיד) אלא בזמנא דישראל וכו': ומשיב, אלא בזמן שישראל קרבו אל הים, ורצה הקב"ה לקרע להם את הים סוף, בא רהב הממונה של מצרים, ובקש דין מהקב"ה.

אמר

(דפו"י דף ק"ע ע"א *) דף ק"ע ע"ב)

תרומה

קמיה, מאריה דעלמא, אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים, ולמקרע ימא לישראל, הא כלהו חייבין קמך, וכל ארחך בדינא וקשוט. אלין פלחי כו''ם ואלין פלחי כו''ם. אלין בגלוי עריות, ואלין בגלוי עריות. אלין אושדי דמין, ואלין אושדי דמין.

תתטו) בההיא שעתא נ הוה קשה קמיה, ס למעבר על ארח דינא. והא ישראל הוו נטלי על ימא, דכתיב ו) ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, והוה קשה קמיה למעבר על דינא, ולמקרע לון ימא דסוף, ואלמלא דאשגח קב''ה בזכות אברהם, דאקדים בצפרא למעבד פקודא דמאריה, ורעותא דיליה, כדכתיב ז) וישכם אברהם בבקר, כלהו אתאבידו בימא, בגין דבכל ההוא ליליא, בדינא הוה קב''ה עלייהו דישראל.

תתטז) דתנינן, מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחא בההוא ליליא קמי קב''ה, אמר לון, וכי ע ערבדי ידי טבעין בימא, ואתון משבחן קמאי, מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מה כתיב, ויהי באשמרת הבקר, אשגח קב''ה בזכותא דאברהם, דאקדים בצפרא למעבד רעותיה דמאריה, כדכתיב וישכם אברהם בבקר. כדין אהדר ימא, וערקו מיין קמייהו דישראל.

תתיז) דכתיב וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ותנינן, לאיתנו: לתנאו. להוא תנאי דהתנה עמיה קב''ה, כד ברא עלמא, לאיתנו, כתיב הכא לאיתנו,

מסורת הזהר
ו) (שמות יד) נח סו צ''ח. ז) (בראשית כב) ויצא קמה צ''א.

חלופי גרסאות
נ ל''ג הוה. ס ל''ג למעבר. ע בני.

מאמר **הסולם** קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף

אמר לפניו רבון העולם, למה אתה רוצה לעשות דין במצרים ולקרוע את הים לישראל, הרי כולם רשעים לפניך, וכל דרכיך בדין ואמת, אלו עובדים עבודה זרה, ואלו עובדים עבודה זרה, אלו חוטאים בגילוי עריות, ואלו בגילוי עריות, אלו שופכים דמים, ואלו שופכים דמים.

תתטו) בההיא שעתא הוה וכו': בשעה ההיא היה קשה לפניו לעבור על דרך הדין. והנה ישראל היו נוסעים על הים, שכתוב, ויאמר ה' וגו' דבר אל בני ישראל ויסעו. והיה קשה לפניו לעבור על הדין ולקרוע להם הים סוף, ולולא שהביט הקב''ה בזכות אברהם, שהקדים בבקר לעשות מצות רבונו ורצונו, שכתוב, וישכם אברהם בבקר, היו כולם נאבדים בים, משום שבכל הלילה ההוא, היה הקב''ה בדין על ישראל.

תתטז) דתנינן מאי דכתיב וכו': (דפו''י דף ק''ע ע''ב) שלמדנו מה שכתוב, ולא קרב זה אל זה כל הלילה, מלמד שבאו מלאכי עליון לשבח בלילה ההוא לפני הקב''ה. אמר להם, וכי מעשי ידי טובעים בים ואתם משבחים לפני, מיד, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. כי, זה אל זה, נאמר במלאכים המשבחים להקב״ה, כמ״ש וקרא **זה אל זה** ואמר קדוש וגו׳. מה כתוב, ויהי באשמורת הבקר, שהביט הקב''ה בזכות אברהם, שהשכים בבקר לעשות רצון אדונו, כמו שכתוב, וישכם אברהם בבקר, אז חזר הים והמים ברחו מפני ישראל.

תתיז) דכתיב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו: ולמדנו, לאיתנו פירושו, לתנאו הראשון, לתנאי ההוא שהתנה עמו הקב''ה כשברא העולם, שהתנה עמו שיבקע בשביל ישראל. כי איתנו, הוא אותיות תנאי. אבל יש לומר, כתוב כאן לאיתנו, וכתוב שם, משכיל לאיתן האזרחי, שהוא אברהם, אף כאן לאיתנו, רומז

תרומה

וכתיב התם ח) משכל לאיתן האזרחי, ועל דא לפנות בקר, בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה, כדין אתקרע פ ימא, וע"ד קשה הוה קמיה קריעת ים סוף.

תתיח) כגוונא דא, קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף, מה קריעת ים סוף קטיל לאלין בהאי סטרא, ומקיים לאלין בהאי סטרא, אוף הכא בזווגין, כתיב ט) מוציא אסירים בכושרות, ותנינן בכי ושירות, מיית האי, ויהיב אתתיה להיא צ ולזמנין לחייבא, מזדמנא ליה אתתא ק מעליא. אבל רזין סתימין אינון בכלא ר וכלא הוא בדינא, ומה דאתערו חברייא ש בהא, ודאי הכי הוא.

תתיט) ומה דאתערו ת לפני, ולא א מלפני, לפני ההת דקאים לפני קמיה דקב"ה, ושמש קמיה, וע"ד לא אמרו דקשין זווגין לקב"ה. ב וכן קשין מזונותו של אדם לקב"ה, אלא לפני, ולהאי קשיין כל הני, דהא לאו ברשותיה קיימי, אע"ג דאיהו ג עביד, ברשותא אחרא עביד.

תתכ) כתיב י) ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מאי מלפני. אלא דא עלמא דאתי, ההוא דבל חיין קיימין תמן. דבר אחר, דא ד צנורא עלאה, נהר דלא

מסורת הזהר

ח) (תהלים פט) ויחי קלד צ"ג. ט) (שם סח). י) (יקרא ב) וישב מט בחלופי גרסאות צ"ג.

חלופי גרסאות

פ מוסיף ימא הכא ושם את מחנה מצוים צ וא איהו תייבא ואזדמנת. ק מוסיף מעליא ולאו איהו גזינא. ר ל"ג וכלאשוא גדט". ש ל"ג נישנ ת מוסיף וכני ה, א לפני ור. ב ל"ג וכן. ג מוסיף עביר, אבל אע"ג דאיהו עביד. ד צששו

הסולם

מאמר קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

על אברהם. ועל כן אומר הכתוב, לפנות בוקר, בזמן ההוא שהשכים אברהם בבקר לעשות רצון אדונו, אז נקרע הים. וע"כ היה קשה לפניו קריעת ים סוף.

מאמר קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

תתיח) כגוונא דא קשין וכו': כעין זה קשים זווגים לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה קריעת ים סוף הורג את אלו בצד זה ומקיים את אלו בצד זה, אף כאן בזווגים, כתוב, מוציא אסירים **בכושרות**, ולמדנו, שהוא אותיות, **בכי ושירות**, כי זה מת ויש בכי, ונותן אשתו לזה, ויש שירות. ולפעמים לרשע מזדמן אשה טובה. וע"כ קשים לפניו זווגים כקריעת ים סוף. אבל סודות סתומים הם בכל, והכל הוא בדין. ומה שהעירו החברים בזו, לבאר למה זה נדחה מפני זה, (כנ"ל בסבא דמשפטים אות קנ"ב) ודאי כך הוא.

תתיט) ומה דאתערו לפני וכו': ומה שהעירו **שלפני** למדנו, דהיינו קשים זווגים **לפני** הקב"ה וכו'. ולא **מלפני** הקב"ה. כי **לפני** פירושו, ההוא שעומד **לפני** הקב"ה (דפו"י דף ק"ע ע"ב)

ומשמש לפניו, דהיינו המלכות, המקבלת מהקב"ה, וע"כ לא אמרו, שקשים זווגים להקב"ה, וכן לא אמרו, קשים מזונותיו של אדם להקב"ה, **אלא לפני** הקב"ה, שהיא המלכות, כי לזו, להמלכות, קשים כל אלו, משום שאינם עומדים ברשותה, אע"פ שהיא עושה, ברשותו של אחר היא עושה. כי היא מקבלת הכל מהקב"ה, וע"כ שייך לומר שקשים לה הדברים.

תתכ) כתיב, ונכרתה הנפש ההיא מלפני: שואל, מהו **מלפני**. ואומר, שהוא עולם הבא, דהיינו הבינה, ההוא, שכל החיים נמצאים שם. פירוש אחר. זהו צנור העליון, נהר שמימיו אינם פוסקים לעולם, שהוא יסוד דז"א. והכל אחד, כי זה, יסוד דז"א, מקבל כל העדונים של עולם הבא, שהוא הבינה. והכתוב ונכרתה הנפש מלפני, פירושו, שהנפש תכרת מכל אלו עדונים העליונים שבמקום שנועם ה' שם, דהיינו הבינה. וזהו שיורה המלה **מלפני**. דהיינו מלפני הקב"ה, שהקב"ה מקבל ממנה, שהיא הבינה המשפעת לז"א, הנקרא הקב"ה.

תרומה

פסקיי מימוי לעלמין. וכלא חד, ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי, ומאינון עדונין עלאין ה תשתצי, מאתר דההוא נעם יי' תמן, ודא איהו מלפני.

תתכא) ואי תימא, אי הכי, הא כתיב, כ) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי' כי ידעו האנשים כי מלפני יי' הוא בורח, ותנינן מ"ט אזל יונה וברח, וכי מאן ייכול למברח מקמי קודשא בריך הוא, אלא הוה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא, דהא שכינתא לא שריא לבר מארעא דישראל, ובגין דלא תשרי עלוי שכינתא, הוה ברח מארעא קדישא, דהא שכינתא איהי שריא תמן, כמה דאת אמר ל) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. גפן פוריה ו דא שכינתא, מה שכינתא הוה סתימא לגו בבית קוה"ק, *) אוף הכי אתתא צניעא, לא נפקא מתרעא דביתה לבר. ובגיני כך הוה ברח יונה לבר מארעא קדישא, והא הכא כתיב מלפני, ולא כתיב לפני.

תתכב) אלא ודאי הכי הוא, מלפני, דהא רוח נבואה לא אתיא מגו שכינתא, אלא ת מלפני. אינון תרין דרגין דנביאים, דקא שריין על שכינתא, ומההוא אתר דחיל למהוי תמן בארעא קדישא, וע"ד מלפני. כי מלפני יי' הוא בורח, ולא לפני יי', דהא הוה ידע דנבואה לא ז הוה אתי אלא מלפני.

תתכג) ובגיני כך קשין זווגין, קשין מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, וע"ד דוד מלכא תלי מזונותיו לעילא, בגין דלעילא לא פסיק לעלמין. אבל

מסורת הזהר

כ) (יונה א) ח"ב קעא. ל) (תהלים קכח) לך סז צ"ה.

חלופי גרסאות

ה דתשתצי אתר; מוסיף תשתצי האי נפש. ו ל"ג מן דא עד אוף. ז אתיא ול"ג הוה.

דרך אמת ת תימא הא לעיל קאמר מלפני דא עלמא דאתי. ויש לחלק בין מלפני ובין מלפני ה' וצ"ע.

הסולם

מאמר — קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

תתכא) ואי תימא אי הכי וכו': ואם תאמר, אם כן, הרי כתוב, ויקם יונה לברוח תרשישה **מלפני ה' כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח.** ולמדנו, מהו הטעם שהלך יונה וברח, וכי מי יוכל לברוח מלפני הקב"ה, אלא שהיה הולך וברח לצאת מארץ הקדושה, כי השכינה אינה שורה בחוץ לארץ ישראל, ובכדי שלא תשרה עליו השכינה היה ברח מארץ הקדושה, שהשכינה שורה שם, כמש"א, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. **גפן פוריה**, זו היא השכינה, מה השכינה היתה סתומה לפנים בבית קודש הקדשים, אף כן, אשה צנועה אינה יוצאת מפתח ביתה לחוץ. וע"כ מדמה הכתוב, האשה אל השכינה. ומשום זה היה יונה ברח לחוץ מארץ הקדושה ומקשה, הרי כאן כתוב **מלפני**, ולא כתוב **לפני**, ועכ"ז פירושו השכינה, ולא בינה.

תתכב) אלא ודאי הכי וכו': ומשיב, אלא ודאי כן הוא **מלפני** דהיינו מקודם השכינה, כי רוח נבואה אינה באה מן השכינה, אלא **מלפני**, דהייתו מקודם השכינה, שהם ב' מדרגות של הנביאים, שהם נצח והוד, השורים על השכינה, וממקום ההוא, שהוא נו"ה, היה מתירא להיות שם בארץ הקדושה, שלא תחול עליו הנבואה, וע"כ נאמר **מלפני**, כי מלפני ה' הוא ברח, ולא לפני ה', שהיה פירושו מן השכינה, שהיה יודע שהנבואה אינה באה אלא **מלפני**, שהוא נו"ה.

תתכג) ובגיני כך קשין וכו': ומשום זה, קשים זווגים וקשים מזונותיו של אדם **לפני** הקב"ה שהיא השכינה, כנ"ל. וע"כ תלה דוד המלך מזונותיו למעלה מן השכינה, שאמר הוי"ה רועי וגו', שהוא ז"א, משום שלמעלה, אין השפע נפסק לעולם, אבל כאן בהשכינה נפסק, כי המזונות אינן תלוים בה, שהם למעלה בז"א, וע"כ כתוב, הוי"ה רועי לא אחסר, שפירושו

(דפו"י דף ק"ע ע"ב *) דף קע"א ע"א)

תרומה

הכא פסיק, דהא לא תליין ביה מזונות. לעילא אינון. וע"ד כתיב, מ) יי' רעי לא אחסר, לא יפסקון מזונות מני לעלמין, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסיק לעלמין, ובג"ד קדמא שכינתא על דא.

תתכד) ת"ח, בשעתא דהאי אתר מקבלא מזונא מלעילא, כלהו דמקדשי למאריהון, כלהו ח מתעדנין, ומתערין, וסלקין גדפין, כד אתיא שכינתא בההוא מזונא, בגין דלא יסתכלון בה.

תתכה) ואינון תלת משריין בסליקו חד, קראן ואמרי נ) קדוש. קראן אלין ט למשרייתא תניינא, וסלקין גדפין אלין קדמאי, ואלין תנייני, ואמרין אלין תנייני קדוש. קראן אלין למשרייתא תליתאה, וסלקין גדפין תלת משריין כחדא, וכלהו אמרי קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו. וע"ד כלהו משלבן דא בדא, אלין עאלון לגו אלין, ואלין עאלין לגו אלין, משלבן דא בדא, כמה דאת אמר משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

תתכו) קרשים קיימי תדיר בקיומייהו, ולא מתכפפי, כגוונא דאינון עומדים, דלא מתכפפי דלית לון י קפיצי, וקיימי תדיר בלא ישיבה, וע"ד כתיב בקרשים עומדים.

תתכז) מה כתיב, שתי ידות לקרש האחד, אוף הכי, בתרי גווני אינון

מסורת הזהר
מ) (תהלים כג) לעיל אות תתח צ"ב. נ) (ישעיה ו) בא סא צ"ת.

חלופי גרסאות
ח מתערין ול"ג מתעדנין. ט למשרייא. י קפצי.

הסולם

קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

מאמר שפירושו, שלא יפסקו ממני המזונות לעולם, משום שנהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא ז"א המקבל מאו"א, אין השפע שלו נפסק לעולם. ומשום זה, קדמה השכינה על זה ושרתה עליו, ואח"כ אמר השבח, (כנ"ל אות תתח).

תתכד) **ת"ח בשעתא דהאי וכו':** בוא וראה, בשעה שמקום ההוא, השכינה, מקבלת מזונות למעלה, מז"א, בשביל העולמות, כל המלאכים המקדשים לאדונם, כולם מתעדנים ומתעוררים, ומעלים כנפיהם לכסות הפנים שלהם, כשהשכינה באה עם מזונות ההם אליהם, כדי שלא יסתכלו בהשכינה.

תתכה) **ואינון תלת משריין וכו':** והם ג' מחנות מלאכים, בעליה אחת, קוראים ואומרים **קדוש**. ואלו קוראים למחנה שניה, ומעלים כנפיהם הראשונים עם השניים, והשניים אומרים **קדוש**. אלו קוראים למחנה שלישית, ושלשה המחנות יחד מעלים כנפיהם, (דפו"י דף קע"א ע"א) וכולם אומרים **קדוש ה' צבאות** מלא כל הארץ כבודו. ועל כן כולם כל ג' המחנות, משולבים זה בזה, אלו נכנסים תוך אלו, ואלו נכנסים תוך אלו, משולבים זה בזה, כמו שאתה אומר, בקרשים, משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

תתכו) **קרשים קיימי תדיר וכו':** קרשים עומדים תמיד על קיום שלהם ואינם מתכופפים, כמו אלו עומדים, דהיינו השרפים, שאינם מתכופפים, כי אין להם כרעים לכרוע, והם עומדים תמיד, בלי ישיבה. וע"כ כתוב בקרשים עומדים.

תתכז) **מה כתיב, שתי וגו':** מה כתוב, שתי ידות לקרש האחד משולבות אשה אל אחותה וגו'. אף כן, כמו השרפים, שבשתי בחינות כלולים כל אחד ואחד מהם, שהם שתי ידות, כי כל אחד יש בו בחינת עצמו ושל חבירו, וכן בחברו יש בו כן, ועל כן הם משולבים זה עם זה.

כגוונא

תרומה

כלילן כל חד וחד מנייהו, ההוא דיליה ודחבריה, וחבריה אוף הכי ביה, ועל דא משלבן דא עם כ דא.

תתכח) כגוונא דא כתיב באורייתא, ס כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה, דא אוליף לדא, ודא אוליף לדא, אתעבדו משלבן דא עם דא. דא נטיל דיליה ודחבריה, ודא נטיל דיליה ודחבריה, ומשלבן דא בדא.

תתכט) כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלין אינון מקורין עלאין, דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו. נאות אלין אקרון ע נאות יעקב. נאות דשא, בגין דאית נאות לבר דאקרון פ נאות מדבר, וע"ד בנאות דשא. ואי תימא הא כתיב תדשא הארץ דשא, ל דהא איהו לתתא. אלא דשא מאנון נאות אתיא דאתייליד ואצמח מנייהו, וע"ד בנאות דשא ירביצני.

תתל) על מי מנוחות מ ינהלני, אלין מיין נ דנייחא, דקא נגדין מההוא אתר דנגיד ונפיק מעדן, ואינון מיין אקרון מי מנוחות. נפשי ישובב דא הוא נפש דוד, ולא בעא דוד לאתקנא אלא להההוא דרגא דיליה כדקא יאות. באלין ס מי מנוחות, זמינין צדיקיא לנייחא לעלמא דאתי, דכתיב צ ונחך יי' תמיד וגו'.

תתלא) ק ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'. רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד. כד רמש ליליא, עאלו גו ע גנא דעל ימא דטבריא. אדהכי, חמו תרין ככביא דנטלי, דא מהכא, ודא מהכא, ואערעו דא בדא ואטמרו.

מסורת הזהר
ס) (משלי ג). ע) (איכה ב) משפטים קמג צ"ק.
פ) (יואל ג). צ) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס.
ק) (שמות בו) ח"ב קעב.

חלופי גרסאות
כ מוסיף דא, דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל דיליה ודחבריה. ל דדא. מ ל"ג ינהלני. נ דהנחה; דמנחא. ס ל"ג מי. ע גננא.

מאמר **הסולם** קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

תתכח) כגוונא דא כתיב וכו': כעין זה כתוב בתורה. כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. שזה מלמד לזה וזה מלמד לזה ונעשו משולבים זה בזה, זה נוטל שלו ושל חבירו, זה נוטל שלו ושל חבירו דהיינו שכרו ושכר חבירו שלומד עמו ומשולבים זה וזה. וע"כ טוב סחרה מסחר כסף, ששם זה לוקח הסחורה חה לוקח התמורה בעד הסחורה, וכאן כל אחד משולב בחבירו שיש לכל אחד הסחורה, וגם התמורה שמקבל מחבירו הלומד עמו.

תתכט) כתיב בנאות דשא וכו': כתוב **בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא**, אלו הם מקורות העליונים, שהם ספירות דז"א, שכל המזון והכלכלה באים מהם. ונקראים **נאות**, משום שאלו הספירות דז"א נקראות נאות יעקב. ונאות **דשא** הם נקראים, משום שיש נאות בחיצוניות, הנקראים נאות מדבר, וע"כ קורא לאלו דקדושה בשם נאות דשא. ואם תאמר, הרי כתוב, תדשא הארץ דשא, הרי שדשא הוא למטה, בארץ, שהיא המלכות. ומשיב, אלא דשא בא מנאות האלו, שנולד ונצמח מהם, ובאים למלכות, וע"כ אומר, בנאות דשא ירביצני.

תתל) על מי מנוחות, ינחלני: אלו הם מים של מנוחה, הנמשכים ממקום ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה, ומים האלו נקראים מי מנוחות. **נפשי ישובב**, זו היא נפש דוד, שהיא המלכות. ולא רצה דוד בזה אלא לתקן המדרגה שלו כראוי. במי מנוחות האלו, עתידים הצדיקים לנוח בעולם הבא, שכתוב, ונחך ה' תמיד וגו'.

מאמר הככבים

תתלא) ועשית קרסי נחשת חמשים וגו': ר' אלעזר ור' אבא היו יושבים לילה אחד

(דפו"י דף קע"א ע"א)

מאמרים בענייני פסח
מאת האריז"ל

שער הכונות

דרוש א'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) הנה נודע מ"ש ז"ל, כי אותם הדורות הראשונות דור אנוש, ודור הפלגה, סילקו את השכינה למעלה ברקיע ז' מחמת עונותם. ודע, כי ישראל שהיו באותו הדור של שעבוד מצרים, היו בחי' אותם הנצוצות של קרי, שהוציא אדה"ר באותם ק"ל שנים, עד שלא נולד שת כמ"ש ז"ל. ואח"כ באו בגלגול בדור המבול, ולכן היו גם הם משחיתים זרעם על הארץ, כעין השורש אשר משם נוצרו וחוצבו, עד שנימוחו.

ב) וזה מש"ה, וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, ונודע כי הקרי נקרא רע, והמוציאו נקרא רע, כמש"ה, ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', וכתיב אוי לרשע רע, וכתיב לא יגורך רע, כנדרש בס"ה. ונמצא, כי הדור ההוא, היו ממש רעת האדם הידוע, הוא אדה"ר. וזמש"ה, אמחה את האדם אשר בראתי, הוא אדה"ר עצמו, שנברא ע"י השי"ת עצמו, ואלו ניצוצותיו, ורצה למחותם.

ג) ואח"כ הם עצמם חזרו, ונתגלגלו בדור הפלגה, ועליהם כתיב, וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, בנוי דאדם קדמאה, והבן זה. ולכן נקרא בני האדם, לרמוז כי היו טיפות קרי, ולכן הם בני האדם, דכורא בלי נוקבא. וגם אז הוסיפו לחטוא עוד, למרוד בעליון, אבל לא היו באותו עון הא' של השחתת זרע כדור המבול.

ד) וצריך שתדע, כי ענין הנשמות, הם כענין הזהב, הנוצר בבטן האדמה, וכשמוציאין אותו, הוא מלא טינוף וסיגים, דבר אשר לא ישוער, ולא תואר זהב לו, ולא הדר, עד יתחכם הצורף, להגות סיגים מכסף, פעם אחר פעם, זיכוך אחר זיכוך, לא ראי זה כראי זה, ובכל זיכוך מזדכך לאט לאט, עד אשר כל הסיגים נפרדים מן הזהב, ואחר כך ניכר היותו זהב. וכן הענין בנשמות, כי בחטאו של אדה"ר, נתערב טוב ברע, ובפרט בניצוצות האלו של הקרי, שהוליד בק"ל שנים. וכבר נתבאר אצלנו בדרוש שכיבת הלילה, ובק"ש שעל המטה, כי ניצוצות הקרי הם חשובות מאד וקדושות, אלא שיוצאים ומתערבים בקליפות, וצריכים בירור אחר בירור לתקנם. ועד"ז, היו אלו הניצוצות הולכות ונתקנות לאט לאט, עד אשר התחילו להתקן, ולהראות בחינת הזהב שבהם, וזה היה בדור מצרים.

ה) ובזה תבין טעם נכון, למה נגזר עליהם אותו השעבוד הקשה שאין כמותו. כי כגגד מה שחטאו בדור המבול, להשחית את זרעם, נגזר עליהם כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, דוגמת עונש המבול עצמו. וכנגד מה שחטאו בדור הפלגה, הבה נלבנה לבנים כו', נאמר וימררו את חייהם בחומר ובלבנים כו'. וכבר הארכתי במ"א בזה, בסוד שבת ודינין במרה איפקוד, וע"ש היטב.

ו) ואמנם היות השעבוד בארץ מצרים, הטעם הוא, כי הנה נודע, שכל הנשמות באות מן החסדים והגבורות אשר במוח הדעת, כי שם תלוי סוד הזווג, כמש"ה והאדם ידע את חוה אשתו כו', ואיש לא ידעה, לכן נקרא דעת, להורות כי משם נמשכת טפת הזווג, הנקראת בלשון ידיעה כנזכר. ומה גם, אותם הנשמות של הדור ההוא, של מרע"ה, וכבר נתבאר אצלנו, כי משה הוא מבחי' הדעת. וכן כל הדור ההוא, הם מבחי' הדעת. אלא שהם יצאו אל הקליפות, לסבת היותם טיפות קרי, בק"ל שנים קודם שנולד שת. אבל משה, היה מבחי' שת עצמו כנודע ,ולכן עליו אתמר, ותרא אותו כי טוב הוא, ואינו כשאר טיפות רעות של אדה"ר בק"ל שנה, כי אחר כלם נולד שת בדמותו כצלמו. אבל האחרים, היו בדמות שדין ורוחין ולילין, ולכן אמר משה עליהם, ואל אראה ברעתי, וכבר נתבאר זה במ"א.

ז) ולהיות כי כל אותו הדור, היו מבחי' הדעת, ונודע כי כשח"ו פוגמים למטה באיזו מדה וספירה עליונה, הנה הם גורמים הקליפות שיתאחזו, ויקחו שפע מן המקור ההוא שנפגם, ולכן ירדו ישראל למצרים, שהם סוד הקליפה היושבת באחוריים של דעת העליון, וכמ"ש אצלנו בענין

מצרים, שהוא מצר העליון, שהוא הגרון, ופרעה הוא העורף הקשה, שבאחורי הדעת. והיו אותם הקליפות, נאחזים ויונקים כל שפע הנמשך מן הדעת דז"א. ולכן ישראל שבאותו הדור, שהם מן הדעת, אלא שהיו בסוד הפגם, שהיו בחי' הנצוצות קרי, לכן נשתעבדו לפרעה ולמצרים, היונקים כל שפע הדעת, יען כי הם גרמו לכל זה. וכל ענין הגלות הזה של מצרים היה, לצרף ולתקן בחי' ניצוצות הקדושות ההם, בסוד ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים. והבן זה, כי נדמה מצרים אל הכור, אשר בתוכו ניתך הזהב, ונפרד מן הסיגים ונתקן.

ח) והנה נודע, כי בהיות למעלה אחיזת החיצונים באיזו ספירה ח"ו, מחמת מעשה התחתונים הרעים, הנה מסתלק השפע מן המקום ההוא, כדי שלא יצא שפע רב משם אל החיצונים. וכמו שהודעתיך בענין אצילות ז"א, בתחילת אצילותו בבחי' ו"ק בלבד, ולא כלול מי"ס שבו. ונמצא, כי בהתאחז פרעה ומצרים בדעת העליון בדור ההוא, חזר ז"א לקדמותו, כבזמן היותו בעיבור א', גו אימא עילאה, בסוד ג' כלילן בג', כנודע אצלנו.

ט) והנה ז"א, אחר שנולד ויצא מבטן אימא עילאה, יש לו זמן קטנות, וזמן גדלות. ומוכרח הוא, שבכל זמן מאלו הג', יהיו לו בחי' מוחין. גם נודע, שא"א לו לקבל המוחין, אם לא עד שיתלבשו תחילה, תוך נה"י דאימא, ואח"כ יתלבשו בתוכו. אלא שבזמן העיבור הא', או בזמן הקטנות, אין לו אלא נה"י דאימא בבחי' חיצוניותם בלבד, כמבואר אצלנו במקומו.

י) ונמצא, כי זמן גלות מצרים, אשר חזר ז"א ליכנס בסוד עיבור, תוך אימא עילאה, היה שם אז, בבחי' ג' כלילן בג', כדי שלא יתאחזו הקליפות בו, ויינקו שפע ממנו. הנה גם אז, היו לו בחינת מוחין, מלובשין תוך חיצוניות נה"י דאימא. ואז כל ג' מוחין שלו, ובפרט מוח הדעת שבו החסדים והגבורות, אשר שם תלוי פגם הדור ההוא, כולם היו מסתלקים אז ממנו, ולא היו מאירים בתוכו, רק חיצוניות הלבושים והכלים של נה"י דאימא בלבד.

יא) והנה נודע, כי החסדים שבדעת הם ה'. וכן הגבורות שבדעת, הם ה'. והנה מוכרח הוא, שכלי היסוד דאימא, כיון שהוא מלביש בתוכם, את עשרת החסדים והגבורות, ודאי שבלבוש הזה עצמו, הנקרא יסוד של אימא, יהיו בו בחי' עשר בחי'. ולפי שאימא נקראת אהי"ה כנודע, ובפרט בזמן היות ז"א בתוכו בסוד העיבור, אשר ע"ש כן נקראת אימא בשם אהי"ה, כמ"ש בס"ה בפרשת אחרי מות, אנא עתיד לאולדא ולאתגליא. ולכן, אלו הי' בחי' אשר ביסוד דאימא, יהיו עשרה שמות של אהי"ה, והם נעשים מלבושים, אל עשרה חו"ג של הדעת, בזמן הגדלות. אבל עתה שהוא בזמן העיבור הא', אין מאירין בדעת דז"א, רק עשרה לבושין האלו, שהם עשר שמות אהי"ה, הכלולים ביסוד דאימא.

יב) גם צריך שתדע, כי לעולם כל מה שהוא למעלה בבחי' אחוריים, ברדתם למטה, נעשים שם בחי' פנים. ונמצא כי בחי' הפנים והפנימיות, הם שמות אהי"ה כסדרן. אבל בחי' חיצוניותם, שהם בחינת האחורים, הם הריבוע של שם אהיה, כזה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה. העולה מ"ד. ונמצא, כי העשר שמות דאהיה שביסוד דאימא, המתלבשים בדעת דז"א, הם בסוד האחורים שלהם, אשר בהתלבשם בז"א, נעשים שם בבחי' פנים, והם עשר פעמים דם. ואלו הם סוד עשר דמים שבאשה, ה' דם טוהר, וה' דם טמא. כנזכר בתלמוד במסכת נדה. ובספר הזוהר בר"מ פרשת תזריע.

יג) והענין הוא, כי אלו הה' חסדים והה' גבורות שבדעת ז"א, הנה הה' חסדים עם ה' לבושים שלהם, יורדין ביסוד דז"א. והה"ג עם חמשה לבושים שלהם, יורדין ביסוד הנקבה. ואח"כ בעת הזווג, נותן הז"א מן היסוד שבו, אל היסוד דנוקבא, גם את הה' חסדים עם ה' לבושיהם, ונמצאו ביסוד הנקבה כל עשרה הלבושים, שהם י"פ ד"ם כנ"ל. ואח"כ מן החסדים ומן הגבורות עצמן, נוצר מהם הולד בבטן הנקבה.

יד) אבל הי' לבושים שהם י' דמים, הנה מתבררים בבטנה, וחציים שהם ה' דמים, ה' לבושי החסד, נקרא דם טוהר. כי בערך היותם אחוריים, נקראים דם לסבה הנזכר. ובבחי' היותם לבושי החסדים, נקרא טוהר. ואמנם לפעמים מתבררים לגמרי, ומתהפכים לחלב, להניק בהם את הולד הנולד כנודע, ואז הוא בחי' בירורם וזיכוכם. אבל יש בהם קצת פסולת, הנעשה דם

טוהר. אמנם ה' לבושי הגבורות, הם מתבררים, והפסולת היוצא מהם אחר שמתבררים, נעשה קליפה גמורה, הנקראת דם טמא.

טו) ונמצא, כי הם עצמם הלבושים, בין של החסדים, בין של הגבורות, הם מתבררים, ועצמותם הוא קדושה, אבל הנשאר מהם בבחי' פסולת אחר התבררם, נחלק לב' חלקים: כי פסולת לבושי החסד, נעשה דם טוהר, שהוא בחינת דין קשה וקדוש, ולפעמים נעשה חלב כנזכר. ופסולת לבושי הגבורות, הם קליפות גמורות, דם טמא.

טז) ונבאר ענין זה יותר בביאור, כי נודע, שהויה דמ"ה דאלפין, היא בז"א. ובהויה זו יש ג' אלפין, וכ"א מהם מורה על שם אהיה, בהיותו בסוד ריבוע ואחוריים, שעולה בגימ' ד"ם כנזכר. והוא בחי' אימא עילאה, המתפשט תוך ז"א, והיא נקרא אהי"ה כנודע. ולהיות כי מינה דינין מתערין, לכן היא נעשית בבחי' ד"ם כנזכר.

יז) וזה סדר התפשטות והתחלקות שם הויה דמ"ה דאלפין בז"א, כי אות יוד היא בראשו דז"א. וה"א הא', בגרון דז"א, אשר שם מתלבש היסוד דאימא, אשר בתוכו מוח הדעת, הכלול מה' חסדים וה"ג. ובחי' היסוד הזה דאימא אשר בגרון דז"א, הוא בחינת א' של מילוי ה' ראשונה, כי ה' עצמה היא בגרון, וא' שבמילויה הוא היסוד דאימא שבתוך הגרון, ולכן זו הא' היא שם אהיה בריבוע, העולה דם. וזה נקרא דם חיות, המחיה את ז"א, בסוד הדעת שבתוכו, אשר בו כתיב, ובדעת חדרים ימלאו. ונודע כי הדם שבגרון, נקרא דם חיות, וזה פשוט.

יח) ואות וא"ו, הוא למטה, כאשר מתפשט הדעת ויורד למטה, בשליש עליון דת"ת דז"א, עד מקום החזה שבו, ואז מתגלה הדעת, בהתפשטיות ה' חסדים וה"ג. והנה אות אלף שבמילוי אות וא"ו, הנתונה בין ב' הווין, הוא שם אהיה ג"כ בריבועו, העולה ג"כ ד"ם, והם בחי' לבושי החסד והגבורות המתפשטים שם. והנה אות א' זו, היא בגימ' ד"ם. ואם תסיר אות א' זו מן ההוי"ה דמ"ה, תשאר ההויה כחשבון ד"ם ג"כ. ונמצא כי כל ההוי"ה זולת א' זו, היא בגימ' ד"ם. ואי זו הרומזת לשם אהי"ה בריבועו, גם הוא בגימ' ד"ם. א"כ, הוא דם בתוך דם. ובהתחברות דם אהיה, בדם שארית שם ההוי"ה דאלפין, יהיה הכל מ"ה, כמנין אדם. וז"ס שופך דם האדם באדם, כמבואר במ"א.

יט) והנה בהתגלות החסד והגבורות למטה מן החזה, אז יש קצת אחיזה אל החיצונים בהם, כמבואר אצלינו בדרוש הדעת טו"ר, וז"ס פסוק ויוסיף דעת יוסיף מכאוב, כי בהיות הדעת נעלם ומכוסה תוך היסוד דאימא, שהוא עד החזה, אז אין הקליפות נאחזים בו. ובהתגלותו למטה מן החזה, אשר אז ודאי הארתו נתוספת שם בהיותו בגלוי, אז יוסיף מכאוב, שהם הקליפות הנאחזים שם, ואין מכאוב גדול ממכאוב זה. ואז בהיות החסדים והגבורות שם למטה מהחזה, מתחלקים לב' בחינות: ה' דם טוהר, וה' דם טמא. וכ"ז בהיותם שם תוך ז"א.

כ) ואח"כ כאשר אלו החסדים והגבורות ניתנים אל רחל נוקבא דז"א, ונקראת ה' האחרונה של הויה דמ"ה דאלפין, בסוד הזווג, אז אותה הא' שבמילוי אות ה"א הזאת האחרונה, היא רומזת אל שם אהי"ה בריבועו, העולה ד"ם, הניתן ברחל, ואז נעשין בה ה' דמי טוהר וה' דמי טומאה.

כא) ונחזור לענין א', כי ענין גלות מצרים, גרם שישראל העליון, שהוא ז"א, יחזור להתעלם בסוד העיבור, תוך אימא עילאה, בבחינת ג' כלילן בג'. ושם הם מקום שליטת מצרים ופרעה, קליפות העליונים שבמצר העליון, כנודע אצלינו. ואז לא היו מאירים בדעת דז"א, רק עשרה הלבושים, שהם עשרה אהי"ה בריבוע, שהם י"פ דם, שהם בגימ' כמנין רד"ו, ולכן היו מספר שני גלות מצרים רד"ו שנה, בסוד רדו שמה, כמשרז"ל.

כב) וטעם הדבר הוא, כי הנה עשר שמות של אהי"ה במילוי מילויים, יש בכל מילוי מהם, בסוד מילוי המילוי, ז"ך אותיות כנודע, והנה עשר פעמים ז"ך, הם בגימ' ער, ואלו הניצוצות של קרי דאדה"ר עשאום רע, בסוד ויהי ער רע. ולכן שנות מספר גלות מצרים, הם תלויים בשם אהיה, אשר עשרה אחוריים שלו, הם כמספר רד"ו שנה כנזכר.

כג) אמנם מרע"ה במראה הסנה, שהוא בענין גלות מצרים, היה חושב, כי כיון שישראל שבאותו הדור, גרמו אל הסתלקות הדעת העליון, שהם עשר הויות של הה"ח וה"ג, א"כ המשך שני גלותם, יהיה כמספר הי' הויות אשר נסתלקו בעונם, שהם בגימ' ר"ס. וזמ"ש, וירא ה' כי ס"ר לראות, ר"ל: שכפי ראות שכלו של משה, היה העון תלוי בי' הויות, שחשבונם ס"ר. ולכן כפי מספרם, יהיו בגלות, וכפ"ז לא הגיע עדיין זמן הגאולה. אז א"ל השי"ת, כי אין קץ גלותם תלוי בהויות הדעת שנסתלקו, אלא באחוריים דשמות אהיה שנשארו בדעת דז"א, אשר מהם יונקים החיצונים בגלות הזה, וכפי מספר מקום יניקתם כך המשך מספר שני ממשלתם, והם רדו שנה כנזכר. וזה מש"ה, ויאמר כה תאמר לבנ"י, אהיה שלחני אליכם, להורות כי אחוריים של אהיה, הם המתגלים עתה, ומהם אחיזת ממשלת החיצונים, שהם רד"ו שנה, וא"כ כבר הגיע זמן גאולתם.

כד) והנה פרעה הרשע, מכשף גדול היה אין כמוהו, כמשז"ל. וידע בחכמתו, הסתלקות ז"א הקדוש, וחזרתו ליכנס בסוד העיבור תוך אימא עילאה. וראה כי אין ז"א הנקרא שם הויה, משגיח ושליט אז בעולם. ולכן בבא משה אליו, כפר בעיקר, ואמר לא ידעתי את ה'. כי ראה, כי יניקת קליפה העליונה, השולטת עליו על פרעה, לא היתה יונקת משם, וזהו לא ידעתי את ה', הוא ז"א הנקרא הויה כנודע. גם אמר מי ה' אשר אשמע בקולו. ר"ל: הנה ז"א הנקרא יהו"ה אשר אתה בא בשליחותו אלי, היכן הוא, כדי שאשמע בקולו, והלא סילק השגחתו, ונכנס בסוד העיבור. ועד"ז ביארו בס"ה, בפסוק ויחזק ה' את לב פרעה, כי כשהיה שומע שם ה' מפי משה, זה היה גורם לו לחזק את לבו, כי ידע בחכמתו, שלא היה אז מתגלה, והיה נעלם בסוד העיבור.

כה) האמנם בשם אלקים היה מודה, כי הרי יוסף א"ל, אלקי"ם יענה את שלום פרעה, והוא השיב ואמר, אחרי הודיע אלקים אותך כו'. ונמצא, שהיה כופר בשם הויה, ומודה בשם אלקים. והענין הוא זה, כי הנה בהיות זמן גדלות דז"א, יש לו מוחין דשם ההויה. ובהיותו בזמן הקטנות, או בזמן העיבור, יש לו מוחין דאלקים, כמבואר אצלנו. והנה עתה שהיה ז"א בסוד העיבור, היה לו מוחין דאלקים, ולא דהויה, ולכן היה כופר בהויה, ומודה באלקים.

כו) גם הענין הוא, כי הנה נודע, ששליטת החיצונים, אינם ח"ו בשם ההויה, אלא בשם אלקים. ולכן עתה אשר ז"א היה בסוד העיבור, היה בבחי' מוחין דאלקים, והיה יכולת אז בחיצונים לינק ולהתאחז שם. והטעם הוא, כי שם זה דאלקים, מתפשט מדרגות רבות, עד שבסוף מדרגה האחרונה, מן השמרים של יין אשר בו, יוצא מסופם בחינת הקליפה הנקרא אלקים אחרים, כנזכר בסבא דמשפטים בדף צ"ו ע"א, על פסוק, מלך אלקים על גויים כו'. והענין הוא כמבואר אצלנו, כי ג' מוחין יש בזמן הקטנות והעיבור, והם סוד ג' שמות אלקים, ומשם נאחזים קליפות מצרים ופרעה, שהוא נאחז בבחי' העורף שבאחורי הדעת. וג' שרי פרעה, הם: שר המשקים, ושר האופים, ושר הטבחים, שהם מסוד שלשה אלקים הנזכר, כמבואר אצלנו בדרוש בפ"ע, וע"ש היטב. ויניקתם הוא משם, מג' אלקים שבשלש המוחין אלו דעיבור, וזהו סבת היותם נקרא אלקים אחרים, כי אחרים הוא בגימ' כמנין גרון, שהם בגימ' שלשה שמות אלקים הנזכרים, המתפשטים בגרון. וע"י התפשטותם אל מדרגות רבות, יוצא מהם השמרים בסיום התפשטותם, ונעשים אחרים כמנין גרון, ששם ראשית יניקתם, ששם הוא מצר העליון, אשר שם אחיזת מצרים, כמבואר אצלנו.

כז) ואמנם שיעור התפשטות שם אלקים, הוא עד שיעור ק"ך צירופים שיש בו, כנודע כי כל תיבת בת חמש אותיות, בונה ק"ך בתים. ואלו הק"ך צירופים, הם בבחינת מדרגת הקדושה. והם מתחילים מז"א דבריאה, עד סוף העשיה, כמבואר אצלנו באד"ר דקכ"ח, דיתיב על כורסיא דשביבין כו'. ומשם ולמטה, הם הקליפה, הנקרא אלקים אחרים. וכל יניקת הקליפה, היא מן ק"ך צירופים האלו, אעפ"י שהם קדושה גמורה, בסוד יין העליון, אשר השמרים שהם הקליפה נאחזים בו.

כח) והנה יניקת ארץ מצרים ופרעה, אינה מכל ק"ך צירופי שם אלקים, רק מן מ"ח צירופים האחרונים שבו, התלויים בב' אותיות י"ם מן אלקים. כנודע, כי כ"ד צירופים מתחילים באות א'. וכ"ד באות ל'. וכ"ד באות ה'. וכ"ד באות י'. וכ"ד באות מ'. ומספר כולם, הם ק"ך צירופים. וז"ס, מי ה' אשר אשמע בקולו, כי בכח יניקתם מן מ"ח צירופים האחרונים, שכנגד שני אותיות מ"י של אלקים, היה כופר בשם ההויה. לפי שאם מוחין דהויה דגדלות היו מתגלים, היתה יניקתו

מן אותיות מ"י של אלקים דעיבור מתבטלת כנודע. ובראותו שהיה לו אז יניקה ואחיזה שם באותיות מ"י של אלקים, היתה הוראתו כי לא נגלית ההויה, ולכן היה כופר בשם ההויה.

כט) ואמנם השם יתברך, כדי להכניעו, הכה אותו עשר מכות, מן ג' אותיות אלה משם אלקים, אשר הוא לא היה נאחז ויונק מהם. וזמ"ש, למען שתי אותותי אלה בקרבו ר"ל: כי שלש אותיות אלה דאלקים, אשר לא היה לפרעה אחיזה ויניקה בהם, היה רוצה להכותו ע"י, ולחברם עם ב' אותיות מ"י אשר בקרבו של פרעה, שהוא יונק מהם. ועל ידי התחברותם יושלם שם אלקים, שהוא כח הדין, ואז יכהו ע"י.

ל) ואל תתמה, אם מצרים ראש הממלכות, כי ראש ארבע נהרות גן עדן הוא פישון, וא"כ איך יונק מב' אותיות אחרונות של אלקים. בעבור כי הנה אותיות מ"י, מעולות מאותיות אלה, וכנזכר בסבא דמשפטים, על פסוק מי אלה כעב תעופינה, מ"י הוא למעלה מאלה, כמבואר סודו אצלינו. ובאולי כי כנגד ב' אותיות אלו דמ"י, הם סוד נ' ימים שבין פסח לעצרת, והם סוד נ' ש"ב דגדלות, כנגד הנ' דקטנות, ואלו הם אותיות מ"י, כמבואר אצלינו.

לא) והנה להיות כי הנה הצירופים שהתחלתם בב' אותיות מ"י, הם כ"ד צירופים מתחילים באות י', וכ"ד צירופים מתחילים באות מ'. ושניהם הם מ"ח צירופים, לכן נקרא ארץ מצרים ע"ש ארץ חם, וכמש"ה נפלאות בארץ חם. על היותם יונקים ממ"ח צירופים הנז'. גם ז"ס חם בן נח אבי מצרים, כמש"ה בני חם כוש ומצרים וכו'.

לב) והנה פרעה הרשע היה חושב, כי כיון שז"א הנקרא ברא בוכרא, חזר להתעלם תוך אימא בסוד העיבור, שח"ו לא יחזור לקדמותו להתגלות, ולצאת לחוץ מבטן אימא עילאה, ועי"כ עם בנ"י התחתונים הנקראים ישראל על שמו של ז"א, הנקרא ישראל, גם הם ישארו בגלות תוך מצרים, כיון שישראל העליון השולט עליהם, נתבטל ח"ו מציאותו. לכן שלח לו השי"ת ע"י משה, כה אמר ה' בני בכורי ישראל, לרמוז אל הבן בכור העליון הנקרא ישראל, כי קיומו קיים, ולא נתבטל ח"ו. והודיעו, כי לפי שכפר במציאותו, לכן יהיה נענש מדה כנגד מדה, במכת בכורות, לפי שכפר בבן הבכור העליון יתברך. וזה מש"ה, ואם מאן אתה לשלח כו', הנה אנכי הורג בנך בכורך כו'. וזה מש"ה, והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר, כי הבן הבכור, הנמשך מן הבן הקדוש הבכור העליון, הוא אשר ישאלך שאלה זו, יען אליו נוגע זו השאלה, כי בו היה רוצה פרעה לכפור בו, ולעכב את ישראל בגלות תחת רשותו.

לג) ונחזור לענין א', כי גלות מצרים סובב על ב' קוטבים. הא' הוא ענין ישראל העליון, ז"א, שחזר ליכנס בסוד העיבור, בבחי' ג' כלילן גו ג', והוא עצמו ענין גלות ישראל התחתונים תוך מצרים. והב' הוא, כי מחמת עלייתו למעלה כנזכר, נסתלק ממנו בחי' התפשטות הה' חסדים המתפשטים בו"ק כנודע, ונתעלו למעלה בשרשם, במוח הדעת שבו, במקום הגרון שבו, ששם הוא סיום היסוד דאימא שבתוך ז"א כנודע. ושם בגרון, הוא אחיזת קליפת מצרים, שהוא מקום צר, כמבואר אצלנו, ולא היה אז מאיר מוח הדעת בגופא דז"א, אלא בבחי' האחוריים של הלבושים של יסוד דאימא, שהם י' דמים הנ"ל.

לד) וב' עניינים אלו, הם אחוזים יחד, כי טעם התחתון גורם אל העליון, כי לכך הוצרך לחזור לבחי' ג' כלילן בג'. וזה מ"ש ביחזקאל, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך כו', ר"ל: כי סיבת היותך מתבוססת בעבודות קשות, בחומר ובלבנים, הוא בסיבת דמיך, ר"ל: כי בסיבת אלו הי' דמים, שהם המאירים ומתפשטים בז"א, לכן יש התגברות ויניקה אל החיצונים בהם, ולכן נתגברו לשעבד את ישראל, באלו העבודות הקשות.

לה) ולתקן ענין זה, לכן ואומר לך בדמיך חיי, ר"ל: כי תמורת אלו הדמים, אשר בסיבתם נשתעבדת, ימשכו לך חיים העליונים, שהוא ענין לידת ז"א והתגדלותו, ואז יכנסו בו מוחין דגדלות, הנקראים חיים, שהם סוד אהי"ה יהו"ה אהי"ה, כמבואר אצלנו. ע"י חיים אלו, תצאו מן הגלות. ולפי שב' בחינת דמים הם, דם טוהר, ודם טמא, לכן כפל ואמר ב"פ, בדמיך חיי בדמיך חיי. וגם נרמז במלת בדמיך, כאלו אמר ב' דמיך.

לו) ודע, כי אלו עצמם הם סוד משז"ל, שהם ב' דמים: דם פסח, ודם מילה. והענין הוא, כי דם מילה, הם דם טוהר, כי הם מן החסד המתגלים בפומא דאמה, יסוד דדכורא. ודם פסח, הוא כנגד הגבורות שהם בנוקבא, כנודע כי סוד הפסח, הוא בנוקבא, כנזכר בס"ה. ולסיבה זו תיקנו המסדרים ההגדה, פסוק זה באמצע סדר הגדה ליל פסח.

לז) ונמצא, כי ענין גאולת גלות מצרים, היה על ידי נס גדול מאד, וזהו ענין גדולת נס יציאת מצרים, כי הנה עם מצרים ופרעה, היו כ"כ אחוזים ומשורשים לינק מן הדעת העליון דז"א, עד שגרם לחזור ז"א בסוד העבור, בסוד ג' כלילן בג', שהיא בחי' בתכלית המיעוט והגירעון שאין למטה ממנה. והוצרך המאצילות העליון, לחזור להוליד את ז"א, ולהגדילו בתכלית האחרון של ההגדלה, כדי שיתבטל יניקת החיצונים משם, מחמת תוקף האור הגדול ההוא, ועי"כ יצאו מן הגלות.

דרוש ב'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) בענין תוקף הגדלת ז"א ביציאת מצרים. ובתחילה נקדים הקדמה א', בענין סדר הגדלת ז"א. דע כי כשנולד ז"א, אז הוא זמן קטנותו, עד היותו גדול, בן י"ג שנים. ובזמן הקטנות הזה, ודאי שיש לו ג"כ מוחין דקטנות כנ"ל. והמוחין האלו דזמן הקטנות, הם בחי' הלבושים והכלים של נה"י דאימא, ובתוכם מתלבשים, גם הלבושים של נה"י דאבא. וכל אלו נכנסין תוך ז"א, בסוד מוחין דקטנות, עד היותו גדול, מבן י"ג שנים ומעלה.

ב) ואמנם בחי' הלבושים הנז' דנה"י דאימא בזמן הקטנות, הם שמות של אלקים, כי הנה הבינה נקראת אלקים כנודע, ובפרט בבחי' האחוריים של נה"י דאימא, שהם הלבושים היותר חיצונים של נה"י דאימא, והם בחי' המוחין דקטנות. ולפי שנה"י דאבא באים מלובשים תוך נה"י דאימא, ואינם מתגלים בז"א, אלא ע"י הבינה, לכן גם הלבושים דנה"י דאבא, הם נקרא מוחין דאלקים ע"ש אימא והבן זה.

ג) ואמנם בגדלות דז"א, אז הלבושים דנה"י דאימא הם יותר פנימיים, והם בבחי' שמות של אהי"ה, כנ"ל כי במוח הדעת בלבד, שהוא היסוד דאימא, יש עשרה דמים, והם עשר שמות אהיה, בסוד האחוריים שלהם. ועד"ז גם הנצח וההוד, יהיו בבחינת אהי"ה.

ד) ונמצא, כי מש"ל שבגלות מצרים, היו מתגלים עשרה דמים אלו, הנה הם בחינת הלבושים שבזמן הגדלות. כי בזמן הקטנות הם לבושים הנקרא אלקים. כי בבינה, יש שם אהי"ה ושם אלקים כנודע.

ה) ואח"כ בא זמן גדלות ז"א, והוא בן י"ג שנים, ונכנסים בו ממש בחינת מוחין פנימיים דהויות, תוך הלבושים דנה"י דאימא, מבחינת שמות אהיה כנ"ל. וכעד"ז מוחין פנימיים דהויות, תוך לבושים דנה"י דאבא, ואלו הם בחי' צל"ם, והם אות צ' דצלם כמבואר אצלנו.

ו) אח"כ בז' שנים האחרים, נכנסים ז' מקיפים דמוחין דגדלות, והם ב' אותיות ל"מ דצלם, שחשבונם ז', ואז ז"א הוא בן ך' שנה גמורים, ויכול לישא וליתן בנכסי אביו אפילו בקרקעות. והנה ב' בחי' אלו דמוחין פנימיים ומקיפים, אינם רק בחי' א', ושניהם נקרא זמן גדלות א'.

ז) והנה הענין הוא, במה שנודע ענין אימא עילאה, הנחלקת לב' בחי': בינה, ותבונה. כי מן החזה ולמטה נקרא פרצוף תבונה. ומהחזה ולמעלה, נקרא בינה. והנה התבונה, היא פרצוף בפ"ע, והבינה היא פרצוף בפ"ע, ושניהם ביחד הם פרצוף אחד שלם כנזכר, ונקרא פרצוף אחד דאימא עילאה. ואלו הנה"י דמוחין פנימיים ומקיפים דאימא, שלוקח ז"א בגדלותו, בהיותו בן

י"ג, עד היותו בן עשרים שנה, הוא בבחי' כל פרצוף התבונה, כי בתחילה עולה ז"א, ולוקח נה"י דאימא עם המוחין פנימיים שבתוכם, ונעשים בו מוחין פנימיים, בהיותו בן י"ג שנה. ואח"כ בז' שנים אחרים, לוקח המחצית תחתון של ת"ת דאימא, עם המוחין שבו, ונעשים בו מוחין מקיפים. וכפ"ז נמצא, כי ל"מ דצל"ם, הם שיעור ב' שלישים תחתונים דת"ת דאימא, ואז נשלם לכ' שנה, ונמצא, כי כבר לקח כל פרצוף התבונה כולו, אבל איננו רק מחצית פרצוף אימא עילאה בלבד כנזכר.

ח) ונודע, כי כמו שאימא עילאה, נחלקת לב' פרצופים: בינה, ותבונה, כן אבא עילאה, נחלק עד"ז ממש לב' פרצופים חכמה ויש"ס. והנה כמו שלקח ז"א מבן י"ג עד בן עשרים, מוחין דאימא הפנימיים ומקיפים, בפרצוף התבונה, אשר כולו איננו רק מחצית פרצוף דאימא. כמו כן לקח ג"כ מוחין דאבא פנימיים ומקיפין, בפרצוף יש"ס, אשר כולו איננו, רק מחצית פרצוף דאבא.

ט) ונמצא, כי בקטנותו דז"א, לקח מוחין פנימיים ומקיפים מצד חיצוניות יש"ס ותבונה. ובגדלותו, לקח מוחין פנימיים ומקיפים, מצד פנימיות יש"ס ותבונה. ואח"כ חוזר ז"א לבחי' קטנות וגדלות אחרים יותר עליונים, והוא בבחי' פרצופי חו"ב, שהם חצאין העליונים, של פרצופי או"א, מהחזה שלהם ולמעלה. ולכן הקטנות והגדלות הא', אנו מכנים אותם, וקוראים אותם, נה"י דאו"א. והקטנות והגדלות הב', אנו מכנים וקורים אותם, בחי' חג"ת דאו"א. לפי שהחו"ב הם מן החזה דאו"א ולמעלה, אשר שם הוא בחי' חג"ת שלהם. ונמצא, כי אחר עשרים שנה, חוזר ז"א לעלות לעלייה אחרת, ולוקח חיצוניות או"א חו"ב, בסוד מוחין פנימיים ומקיפים, ואז נקרא קטנות ב' דז"א. ואח"כ חוזר לעלות עוד, ולוקח פנימיות חו"ב, בסוד מוחין פנימיים ומקיפים, ואז נקרא גדלות ב' דז"א.

י) והרי הם ב' מיני קטנות, וב' מיני גדלות ביש"ס ותבונה, ובחו"ב. וכולם אינם רק ב' פרצופים דאו"א. ואז ז"א הנקרא בן בכור, יורש מקום אביו ואמו עליונים, ונקרא זקן ממש, ואינו בחור, לפי שעלה למדרגה חו"ב העליונים, הנקראים זקנים.

יא) ואח"כ חוזר עוד הז"א לעלות בא"א, בדיקנא עילאה דיליה, כנזכר אצלנו בסוד תפלת מנחת שבת, ואין זה מקום הרחבת ביאור אופן עלייה זו. ומשם והלאה, אין עוד עליה אחרת אל ז"א, כי שם הוא תכלית עלייתו.

יב) וכל בחי' עליות ז"א, מן קטנותו הא' שבכולם, עד סוף תכלית גדלות האחרון, ועלייתו העליונה, נרמז בפרקי אבות, במשנת הוא היה אומר, בן ה' שנים למקרא כו', בן מאה כאלו מת ועבר מן העולם. וכל אותם המדרגות, הם בחי' עליות ז"א, ממדרגה א', עד מדרגה אחרונה. ואין אנו עתה, בפרטות ביאור המדרגות ע"ד סדר משנה זו.

יג) אבל כלל העולה בדרך קצרה הוא, כי אחר שנולד ז"א, יש לו קטנות א', והוא לקיחתו הלבושים והכלים בלבד, שהם חיצוניות דיש"ס ותבונה, ונעשים לו מוחין פנימיים ומקיפים. ואלו המוחין, אנו מכנים אותם וקוראים אותם, בשם נה"י דאבא ונה"י דאימא. ואח"כ יש לו גדלות א', והוא לקיחתו המוחין פנימים שבתוך הנה"י דאו"א, שהם פנימיות יש"ס ותבונה.

יד) ואח"כ חוזר ליקח הלבושים והחיצוניות של חו"ב עילאין, ונעשים לו מוחין פנימיים ומקיפים דקטנות ב', ואלו המוחין אנו מכנים וקוראים בשם חג"ת דאו"א. ואח"כ לוקח גדלות ב' והם פנימיות המוחין שבתוך חו"ב, ואנו מכנים וקוראים אותם, בשם חג"ת דאו"א, בבחי' פנימיות. ואח"כ עולה בדיקנא דא"א כנ"ל.

טו) ונלע"ד חיים, כי המוחין פנימיים דקטנות א', הם חיצוניות יש"ס ותבונה, מן החזה שלהם ולמטה, הנקרא נה"י, צ' דצלם. והמקיפים שלהם דקטנות, הם חיצוניות דיש"ס ותבונה, מן החזה שלהם ולמעלה, ב' מקיפים, שהם בחי' חג"ת וחב"ד שלהם, והם ל"מ דצל"ם. ואח"כ גדלות א', הוא פנימיות המוחין דנה"י דיש"ס ותבונה, מן החזה שלהם ולמטה, ב' המקיפים שלהם, הוא פנימיות יש"ס ותבונה, מן החזה שלהם ולמעלה, חג"ת וחב"ד. וכעד"ז הוא פעם ב', קטנות וגדלות הב', בפרצופי חו"ב עילאין, וזכור זה היטב.

טז) והנה הקטנות הא' התחתון, שהוא מנה"י דאימא, שהוא בחינת התבונה כנזכר, לכן הוא נקרא בשם אלקים, כי שם זה מורה על בחי' הדין. האמנם הלבוש דנצח, הוא אלקים במילוי יודין, כי קו הימין, סודו יודין, כי הוא קו החכמה, הנקרא יוד. ולבוש ההוד, הוא אלקים דמילוי ההין, כי קו שמאל הוא קו הבינה, הנקרא ה'. ולבוש היסוד, הוא אלקים דמילוי אלפין, כי קו האמצעי הוא קו הדעת, הנקרא אלף. וסימנם: יה"א, יודין ההין אלפין.

יז) והקטנות השני העליון, שהוא מן חג"ת דאימא, שהוא בחי' בינה, אין הדינים מתגלים שם, כמו בתבונה, ולכן הוא נקרא בשם אכדט"ם, שהוא חילוף אלקים באבג"ד כנודע, והוא מתחלף באותיות שלפניו. ואמנם אות אלף, אין אות לפניה, ולכן אינה יכולה להתחלף. אבל אות למד, מתחלפת באות כ' שלפניה. ואות ה', באות ד' שלפניה. ואות יוד באות ט' שלפניה. ואות מם סתומה, באות מ' פתוחה שלפניה. האמנם לפי שעתה היא בסוף התיבה, אי אפשר להשאר פתוחה, ולכן נכתבת סתומה.

יח) והנה שם הזה, הוא יותר רחמים ופנימי, משם אלקים. כי הרי הוא בחי' האותיות הקודמות לאותיות אלקים, ואלו היה מתחלף באותיות המאוחרות לשם אלקים, והוא שם במוכ"ן, ודאי שהוא יותר דין ויותר חיצון משם אלקים. וב' תמורות אלו, נזכרו בס"ה בפרשת פקודי.

יט) עוד סיבה ב', כי כיון ששם אלקים הוא דין, א"כ תמורתו יהיה רחמים יותר ממנו. משא"כ בשם ההויה שהוא רחמים, כי בהתחלפו מורה על הדין, שהוא תמורת הרחמים. ולבחי' שם זה של אכדט"ם, נקראת הבינה אלקים חיים. ובכל מקום שנזכר שם אלקים חיים, רומז אל שם אכדט"ם, כי הוא יותר רחמים, ויותר פנימי, ויותר עליון, משם אלקים סתם.

כ) ואמנם הלבושים דנה"י דגדלות א', או דחג"ת דגדלות ב', הם בחינת שמות של אהיה, כנ"ל בתחילת הדרוש. והם: אהיה דיודין, בנצח. ודאלפין, בהוד. ודההין, ביסוד. וסימנם: יא"ה. כמבואר בדרוש הצללים, בליל הושענא רבא. אבל לא קבלתי חלוקיהם ושנוייהם, מה בין נה"י דגדלות א', לחג"ת דגדלות ב'. כי כבר נתבאר, כי בקטנות א', הנה"י הם אלקים. ובקטנות ב' דחג"ת, הם אכדט"ם.

כא) ואמנם זה הוא, בבחינת לבושי הגדלות. אבל בבחינת המוחין הפנימיים עצמם, המתלבשים בתוכם, כולם הם בחי' הויות, ואין בהם שינוי. וטעם הדבר הוא, כמש"ל כי בזמן הקטנות, בין קטנות הא', ובין בקטנות הב', אין לו לז"א מוחין אחרים, זולת אלו הלבושים בלבד, דחיצוניות דנה"י דאימא, או דחג"ת דאימא, ואלו הלבושין עצמו לבדם, הם הם המוחין דז"א, בקטנותו הא', או השני. ולכן יש חילוק בשמות לבושין דנה"י, אל שמות לבושין דחג"ת, כי אלו אלקים, ואלו אכדט"ם. אבל בגדלות דז"א בין בגדלות הא', בין בגדלות הב', אינן בחינת פנימיות עצמן דנה"י דאימא, או דחג"ת דאימא, אמנם הם טיפות מוחין ממש, הנמשכים ממוחין דאבא ואימא ממש בעת הזווג, ואין ביניהם שינוי בין גדלות ראשון לב', וכולם הן בחינת הויות. אבל אה"נ, שגם הם באים מלובשין, תוך נה"י או דחג"ת דאימא, מבחי' פנימיות כנודע. אבל כיון שיש מוחין עצמן בתוכם, אינם נקראים אלא על שם המוחין עצמם, שהם הויות, ולא ע"ש הלבושין. ע"כ לשון הקדמה, שיעדנו לך לבארה.

דרוש ג'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) יבאר בו ענין יציאת מצרים, וענין פסח. הנה בהיות שבגלות מצרים, היו החיצונים נאחזים בתכלית בקדושה, עד שחזר ז"א למדרגה היותר גרועה, שהוא היותו בבחינת ג' כלילן בג'. לכן עלה ברצון המאציל העליון, להוציא את ז"א, בסוד לידה ממעי אמו, ולהגדילו בתכלית הגדלות שאפשר להיות לו, ועי"כ תתבטל אחיזת החיצונים ממנו, מפני רוב הארותיו של עתה, ולא הספיק במה שיתגדל גדלות הראשון בלבד, אשר הוא בחי' שאר ימים טובים, כמבואר אצלנו לעיל בענין היו"ט, שאין עליית זו"ן אז, רק בנה"י דתבונה לבד, כנודע כי שם אהיה במילוי יודין,

הוא בבינה, והויה דס"ג היא בתבונה. ולכן יו"ט הוא בגימ' ע"ג, כמנין הויה דס"ג עם עשר אותיות, הם ע"ג כמנין יום טוב.

ב) אבל דע, כי אין זה אלא מה שנעשה מאליו, אבל אח"כ ע"י תפילותינו, ודאי שעולים עד חו"ב עילאין, כמבואר שם בפסוק אלה מועדי ה' מקראי קודש כו'. אבל עתה בליל פסח, גדל הז"א אפילו גדלות הב', שהוא בבחי' חו"ב עילאין. ולא עוד, אלא שליל פסח, גדולה מליל שבת. כי בליל שבת, אין אל ז"א, זולתי גדלות הא' לבד, והל' של בחי' מקיפין דצלם. ואפילו המקיף דאות מ' דצלם, אין לו בליל שבת, כנזכר במקומו. אבל בליל פסח, יש לו אף גדלות ב' דחו"ב עילאין כנזכר.

ג) עוד יש בחי' מעלה אחרת בליל פסח, יותר משאר יו"ט ושבתות, והוא, כי ביום טוב ובשבת, אין ז"א עולה מדרגותיו בפעם אחד, אבל עולה מדרגה אחר מדרגה, ובכל תפלה ותפלה, עולה מדרגה א', כנזכר אצלנו, בתפלת שחרית ומוסף ומנחה דשבת. אבל בליל פסח, בפעם אחד עולה כל המדרגות, שלא על ידי תפלות רבות זו אחר זו, אלא בפ"א עולה עד גדלות הב', כמ"ש בע"ה.

ד) האמנם יש יתרון לשבת מליל פסח, כי בליל פסח עולה עד חכמה ובינה עילאין לבד. אבל ביום שבת במנחה, עולה עד דיקנא דאריך אנפין, כמבואר שם במקומו. אבל בפסח, אינו עולה בדיקנא דא"א, עד חג השבועות, כמ"ש להלן בה"י. וכל הסיבה היא, כדי שיתבטלו החיצונים מלהתאחז בו, בהיותו גדל בפ"א, תכלית כל מדרגות ההגדלה והעליה כנזכר.

ה) וענין זה נרמז בפסוק אחד, שסדרוהו בעלי ההגדה דליל פסח, לאמרו בתוך סדר ההגדה. והוא פסוק, ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים כו'. והוא עם מה שביארנו, כי עתה ביציאת מצרים, רבה וגדל ז"א, בתכלית מדרגות גדולתו בפעם א', עד שגדל עד חג"ת דאו"א, שהם בחינת החו"ב עילאין כנזכר. ושם בחג"ת, הוא מקום הדדים והשדיים, וזה מ"ש ותרבי ותגדלי כו', שדים נכונו כו', ואמר ותרבי: כנגד גדלות א' דנה"י. ואמר ותגדלי: כנגד גדלות ב' דחג"ת.

ו) וביאר הענין הגדלות זה הב', באיזה מקום הוא, ואמר ותבואי בעדי עדיים, והם שלשה שמות אכדט"ם שבחג"ת הנזכר, שכל אחד מהם הוא בגימ' ע"ד, וזהו בעדי עדיים, עדי א', עדיים ב', הרי ג"פ ע"ד. וביאר, היכן הוא מקום שלשה שמות אלו של אכדט"ם, ואמר שהם בחג"ת, אשר שם מקום הדדים והשדיים, וזמ"ש שדים נכונו.

ז) או אפשר לפרש, ותרבי: כנגד קטנות א', כי בתחלה בסוד העיבור, היה בבחי' ג' כלילן בג', ועתה בקטנות ראשון, שהוא זמן היניקה, נגלו בו כל הו"ק. ותגדלי: כנגד גדלות ראשון. ותבואי בעדי עדיים: קטנות השני, שהוא שם אכדט"ם. שדים נכונו: כנגד חג"ת גדלות שני.

ח) ובזה יתבאר טעם, למצות סיפור י"מ בליל פסח. גם תבין הבנת מלת פסח מה ענינה, והענין הוא יובן עם הנזכר, כי הנה התבונה היא נה"י דאימא, והבינה הוא חג"ת. ונמצא, כי ראש התבונה, הוא בסיום נה"י דבינה, עם היות שבהיותם נכללים יחד בפרצוף אחד, הנקרא אימא, נקרא הבינה, חג"ת דאימא, כנזכר ונמצא, כי התחלת מקום הגדלות השני דז"א, הניתוסף עתה בליל פסח, משא"כ בשאר לילי יו"ט ושבתות כנזכר, הנה שם הוא במקום הפה של התבונה, שהוא בג"ר שבה. וזהו לשון פסח: פ"ה ס"ח. כי שם הוא הפה של התבונה, ולכן צריך להרבות בספור שבח י"מ. עוד יש בענין זה פירושים אחרים בענין פסח, ובענין סיפור י"מ, ולקמן יתבאר בע"ה.

ט) ודע, כי אלו המוחין הנ"ל, שהם עד תכלית גדלות שני דז"א, הנכנסים בתוכו בליל פסח, הנה לסיבה זו אנו אומרים הלל גמור בליל פסח, משא"כ בשאר לילי יו"ט, והם מתקיימים בו כל הלילה, וכל יום א' של פסח, ולכן אומרים הלל גמור ביום א' של פסח.

י) ואח"כ מסתלקים לגמרי כמתחלה, ואחר כך חוזרים ליכנס בסדר המדרגות, מדרגה אחר מדרגה, מן היום הב' של פסח, עד תשלום נ' יום של ספירת העומר, שהוא חג השבועות. כמ"ש בע"ה בענין ספירת העומר, ולכן אין אומרים בשאר ימי הפסח הלל גמור, אלא בדילוג. וטעם

הדבר הוא, כי לסבת אחיזת החיצונים בז"א בתכלית תוקף אחיזתם, לכן הוצרך להגדל בפ"א, כל המדרגות של הגדלתו, כדי שיתבטלו החיצונים. ואחר שנתבטל, הוחזר הדבר לטבעו, ליגדל בסדר הגדלתו, מדרגה אחר מדרגה.

יא) גם בזה תבין מ"ש בס"ה בפרשת אמור, כי בליל פסח, הוא זיווגא עילאה, מסטרא דלעילא, ולא מסטרא דילן. והענין הוא, כי בשאר היו"ט, נכנסין המוחין בסדר המדרגות בטבעם, ולכן נעשה הזווג העליון ע"י בתפלותינו ומעשינו. אבל בליל פסח, הוגדל ז"א שלא כדרך טבע, כי לא היה יכולת בידינו ע"י תפלתינו, להגדילו ברגע אחד תכלית ההגדלה, ואין זה אלא ברחמי המאציל יתברך, אשר הפליג חסדו ברחמיו, לעשות נס הגדול ההוא, שלא כדרך טבע, ולא נעשה ע"י, אלא מאליו.

יב) ובזה תבין ענין איסור הזווג בליל פסח, משא"כ בשאר היו"ט שהותר הזווג אלינו, ואדרבה יש חיוב מצות עונה, יען כי ע"י התחתון נעשה אז הזווג העליון. אבל בליל פסח, שאין הזווג העליון נעשה ע"י, נאסר לנו הזווג התחתון. ודע, כי ראיתי אנשי מעשה, נוהגים לעסוק בתורה כל ליל פסח עד הבוקר. וכמש"כ מעשה בר"א ור"א בן עזריא, שהיו מספרים ביצ"מ כל אותו הלילה כו'.

יג) גם בזה תבין מ"ש בס"ה, בפרשת אמור, כי ענין ימי ספירת העומר, הם בסוד ספירת ז' ימי נקיים, כדי שתטהר האשה העליונה לבעלה, בחג השבועות. וקשיא טובא, דכיון שהיה זווג עליון בליל פסח, כמו שזכרנו בשם ס"ה בפרשת אמור. א"כ הרי יצאת מחלאת טומאה של גלות מצרים, ונטהרה לבעלה, ונזדווגה עמו, ואיך חוזרת אחר הזווג ההוא, לספור ימי נקיים. אבל הענין יובן עם הנזכר, כי הנה ענין הטומאה הזאת, היא נמשכת מאותם ה' דמים של טומאה, שקבלה בזמן גלות מצרים, מבחי' לבוש הגבורות, מתמצית הנשאר מסיגיה כנ"ל, ולכן היא צריכה להטהר מאותם הדמים הטמאים, כי אז היו החיצונים נאחזים בה ג"כ. ובליל פסח אשר הגדיל ז"א ברגע אחד כל ההגדלות ההם, נפסקו הדמים ההם, ונתבטלה אחיזת החיצונים, לא בז"א ולא בנוקבא כלל ועיקר, ולכן נטהרה, ולא הוצרכה למנות ז' נקיים, בעבור כי נטהרה לפי שעה, שלא כדרך טבע. אבל אחר עבור יום א' של פסח, ונסתלקו המוחין, חזרו החיצונים להתאחז בדמים, אבל לא אחיזה גמורה כבתחלה, כי כבר נתבטלה אחיזתם הגדולה, וחזרו להתאחז בדמים ההם. ואז נכנסין המוחין בהם בסדר המדרגות, וכפי סדר כניסתם, כך הוא סדר ביטול אחיזתם, לאט לאט בהמשך ימי ספירת העומר שהוא ענין ספירת ז' נקיים, ואז נטהרה מטומאתה, ונגמרה להטהר בחג השבועות, ואז חוזרת להזדווג עמו, כמ"ש לקמן בע"ה ענין זה. לפי שכפי הנזכר, יש קושיא גדולה שא"כ איך שאר ימי הפסח נקרא יו"ט, כיון שעדיין לא נטהרה מטומאתה עד חג השבועות, וגם שבתות ור"ח, אשר בין פסח לעצרת. ולמטה בענין יום ז' של פסח ענין קריעת ים סוף, יתבאר זה היטב בע"ה:

דרוש ד'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) יבאר ענין החמץ והשאור מה עניינם בפסח. אבל הדרוש הוא מלוקט, הנה כתוב בתורה כמה שנוים ושמות מחולפים, כי כתיב לא יאכל חמץ, וכתיב כל מחמצת לא תאכלו, וכתיב שאור לא ימצא בבתיכם, וכתיב משארותם צרורות בשמלותם כו'. והענין הוא זה, דע, כי בז"א יש ב' בחי' מוחין: א' צלם דאימא, וא' צלם דאבא, ושניהם זה בתוך זה כנודע. אבל אני מסופק במה ששמעתי, אם שמעתי שהוא בבחי' מוחין דקטנות, או דגדלות. ויש פנים לכאן ולכאן, ואין בידי להכריע. ולכן אכתוב את כל הדרוש בבחי' מוחין סתם, ולא אזכיר אם הם דקטנות או דגדלות.

ב) והנה בחי' שם חמץ, הוא במוחין דמצד אבא. ושם שאור, הוא במוחין דמצד אימא. כי דינים דאימא, הם יותר תקיפין על של אבא, כדמיון השאור, שכחו חזק מן החמץ, כי השאור מחמיץ לאחרים. ולסיבה יותר אחיזה אל החיצונים בשאור, שהם מוחין דאימא, מדאבא שהוא חמץ.

ג) והנה שם שאור, הוא חסר ו' כנודע, והנה הש', הוא כנגד המוח דחכמה דאימא, שהוא שם אלקים דיודין, העולה בגימ' ש'. ואת הר', היא כנגד המוח דבינה מצד אימא, והוא אלקים פשוט בריבועו, שהוא עולה ר'. ולפי שמוח הבינה הוא יותר דין ממוח החכמה, לכן הוא בסוד האחורים דאלקים. ואות א', הוא מוח הדעת דמצד אימא, שהוא שם אלקים במילוי אלפין, ולכן א' זו רומזת על היות מילויו באלפין, אבל לפי שמוח הזה הוא גרוע וקטן מב' המוחין האחרים, לכן אין ניכר בו חשבון מילויו, רק הוראת מילויו שהוא באלפין כנזכר. ונמצא, כי מלת שאר היא כללות ג' מוחין דז"א מצד אימא. והנה מזה נראה, כי אלו המוחין, הן מן הקטנות. וחמץ, הוא במוחין דמצד אבא.

ד) וכבר הודעתיך ענין עץ הדעת טו"ר, שהוא בחי' היסוד דאימא שבדעת דז"א, אשר נפסק בחזה, ושם הוא מתגלה, ואז יש מקום אחיזה אל החיצונים. והנה נמצא, כי חמץ ושאור הם זכרים, כי הם מוחין דז"א מצד אבא ומצד אימא. ובהיותם עדיין בתוכו, יש קצת אחיזה אל הדינין.

ה) ואמנם מחמצת ומשארת, הם בחי' אלו בהיותה בסוד הנקבה. והענין הוא, כי הנה לאה עומדת ממש באחורי המוחין דז"א, ויונקת משם, ונעשים בה בחי' מוחין שבה. ובחינת הארה היוצאת ממוחין דאבא אל לאה, נקרא מחמצת נוקבא. והארה היוצאת ממוחין דאימא אל לאה, נקרא משארת נוקבא. ומלת מחמצת, נגזר מן חמץ. ומשארת, מן שאור. והנה מחמצת הוא אותיות, חמץ תם. וכן משארת, הוא שאר תם.

ו) וזה יובן במה שהודעתיך, בפסוק ויעקב איש תם, ר"ל: בעלה דמטרוניתא לאה, הנקראת תם. בסוד ומדת ימי מה היא, מדת: ת"ם ד'. ור"ל, המוחין של חמץ המאירין בלאה, הנקראת ת"ם, נקראים מחמצת. והמוחין של שא"ר, המאירין בלאה, הנקראת ת"ם, נקראים משארת. והרי נתבאר ענין הלאוין שבתורה, קצתם בדכורא, והם: לא יאכל חמץ. שאור לא ימצא בבתיכם. וקצתם בנוקבא, כמו כל מחמצת לא תאכלו.

ז) ונרחיב הענין בביאור יותר, הנה הודעתיך בענין, כל המהלך ד' אמות בא"י כו', והוא בשער ג' בשער מאמרי רז"ל בדף ו' וע"ש, כי ד' בחי' הם, וכולם נקרא לאה, ב' מצד מוחין דאבא, וב' מצד מוחין דאימא. גם נתבאר בדרוש הי"ח נשים שהמלך מותר בהם, וע"ש. ושם נתבאר, כי הב' דמצד אבא: הא' מהם נדבקת ביסוד דאבא, שבתוך דעת ז"א. והאחרת, היא נדבקת ביסוד דאימא, שבתוך דעת דז"א. והב' דמצד אימא: הא' מהם נדבקת ביסוד דאימא, והאחרת עומדת בחוץ, באחורי ז"א, מן החזה ולמעלה, עד כנגד מוח הדעת דז"א. ונמצא, כי הג' בחינת דלאה הם בפנים תוך ז"א. ובחינת הד', היא בחוץ לז"א. ולכן בזו הד' העומדת בחוץ, אפשר שיתאחזו בה החיצונים ולכן נקרא זאת החיצונית משארת, ר"ל: שאר תם. כי היא לאה, הנמשכת ממוחין דאימא הנקרא שאר כנזכר, ויש בה דינים רבים, לב' סבות: אם להיותה ממוחין דאימא, ואם להיותה בחוץ. ולכן יש פחד שלא יתאחזו בה החיצונים, וצריכה שימור גדול מן החיצונים.

ח) ולכן יש ב' בחי': הא' היא נקראת מצה שמורה, והא' מצה שאינה שמורה. כי לאה ב' של אבא, העומדת בפנים, תמיד היא שמורה מן החיצונים, ואינה מחמצת. כי אין החיצונים יכולים ליגע בה. אבל לאה הב' של אימא, העומדת חוץ לז"א, נקראת מצה שאינה שמורה מעצמה, להיותה בחוץ, ולכן צריך ליזהר בה שלא תחמיץ, ויתאחזו בה החיצונים. ומה שהיתה נקראת תם, תחזור ח"ו להתהפך, לאותיות מ"ת, המורות על אחיזת החיצונים הנקרא מות כנודע. וענין השימור הוא, שתחזור הארותיה ליכנס בפנים תוך ז"א, ולא תשאר בחוץ כל ז' ימי הפסח.

ט) ובזה תבין מ"ש לעיל בדרוש הא', וגם בענין החרוסת, כי כל כונת ליל פסח, הוא בבחי' רחל, ולא בלאה. לפי שלאה מתבטלת בפסח, ונכנסת בפנים, כדי שלא יינקו החיצונים ממנה. והנה כיון שנעשה השימור הזה בז' ימי הפסח, ונתבטלה אחיזת החיצונים בלאה, היא נשמרת מאליה מכאן ואילך כל ימות השנה, ואין חשש בעמדה בחוץ כנודע, ולכן לא נצטוינו על (איסור) אכילת חמץ או שאור, אלא בז' ימי הפסח. וזו היא התשובה שהשיבו רשב"י לר"א בנו, בס"ה בפרשת אמור, כששאל לו, למה לא נצטוינו כל ימות השנה, על איסור חמץ והשאור, יע"ש.

י) ונבאר עתה, מה נעשה מבחי' זו של לאה, המתבטלת בז' ימי הפסח, ונכנסין אלו המוחין שלה בפנים תוך ז"א. והנה בהכנסה בפנים, אין להם מקום לעמוד שם למעלה, והם יורדים דרך פנימיות, תוך הגרון דז"א, עד למטה בז"א בחזה שלו, ושם יוצאות באחורי החזה, ונכנסין בראש רחל, העומדת שם אב"א עם ז"א. ואח"כ נבאר, מה נעשים ההארות האלו, ברדתם בראש רחל.

יא) ובתחלה צריך לתת טעם, למה נזהרנו שלא יצאו אלו ההארות אל לאה, מפחד אחיזת החיצונים, ואין אנו חוששים עתה בצאתם אל רחל. והטעם הוא, לסבות רבות, כי אין החיצונים נאחזים ברחל כמו בלאה. והטעם הא' הוא, לפי שלאה אינה פרצוף בפ"ע, כשאר הפרצופים שבאצילות, אבל היא בחי' אחוריים דאימא, שנפלו שם למטה בעת ביטול מלכי אדום.

יב) והטעם הב' הוא, לבחי' המקומות, כי לאה עומדת במקום האורות המכוסים, ועי"כ יש יכולת לחיצונים להתאחז בה. אבל רחל יושבת תחת החזה, אשר שם האורות הם מגולים, ודומים לאור השמש היוצא מנרתקו, שאין העין רעה של החיצונים יכולה להסתכל שם.

יג) הטעם הג', ובו נבאר ג"כ טעם, למה רחל עם ז"א, עומדים אב"א. ולאה עם ז"א, עומדים פנים דלאה, נגד אחור דז"א. אבל הענין הוא, בכוונה גמורה, כי לאה להיותה עומדת במקום עליון, למעלה מן רחל, אין החיצונים נאחזים בה הרבה, ואדרבא, אנו רוצים לתת להם קצת אחיזה, דאם לא כן בלע המות לנצח, והקליפות צורך גבוה הם בעולמות, כמש"ה והנה טוב מאד, וארז"ל, זה מלאך החיים. מאוד, זה מלאך המות. ולכן פני לאה, עומדת כנגד אחורי ז"א, ואחורי לאה נשארים בגילוי, כדי לתת אחיזה אל החיצונים שיקחו חלקם, ואין אנו יריאים שיתאחזו בהם מאד, להיותה במקום עליון כנזכר. ואמנם רחל, שהיא עקרת הבית, עיקרו של בית, כי היא פרצוף ממש בפ"ע, ככל שאר הפרצופים והיא נוקבא אמיתית דז"א, אין רוצים שיתאחזו בה החיצונים. ובפרט כי היא עומדת למטה מלאה, ואם יתאחזו בם, תהיה אחיזתם יותר גדולה מאד, ותתגבר הרשעה, ותשחית העולם כולו ח"ו. ולסיבה זו עשה המאציל העליון, שיעמדו זו"ן אב"א, א' בא' יגשו, ורוח רעה לא תעבור ביניהם, כי אין להם מקום להדבק בבחי' הפנים, אלא באחוריים כנודע.

יד) והנה אחוריה דבוקים באחורי ז"א, ואין להם מקום לכנס ולהתאחז שם, וכל זה הוא בתחילת בנינה, שעדיין הלבנה פגומה. אבל אחר שתתמלא הלבנה, ויתמתקו הדינין שבה, ותנסר בסוד הנסירה, ויושם בשר תחתינה, שהם בחי' החסד והרחמים, אז חוזרים היא וז"א פב"פ, ומזדווגים, ואין פחד מן החיצונים, כי אין להם יכולת להתאחז באחורים שלו ושלה, אף אם הם בגילוי, כיון שכבר נתקנו ונתמתקו הדינין שבהם.

טו) ובזה יתבאר הטעם הג' שזכרנו, והוא, כי כיון שלאה אחוריה מגולים תמיד, כי פניה פונים באחורי ז"א, לכן אנו יריאים שמא יתאחזו באחוריה הקליפות, בז' ימי הפסח, ותחמיץ דיניה, בסוד החמץ, ולכן היא מתבטלת באלו הימים בלבד, וההארות שלה יורדות בראש רחל, העומדת אב"א עם ז"א, ואין החיצונים, יכולים להתאחז באחוריה, ומכ"ש בפניה. ואף על פי שמקום החיצונים הוא כנגד פניה של רחל כנודע, אינם יכולים להתאחז שם.

טז) ונבאר מה שיעדנו למעלה, והוא, מה נעשה באלו ההארות של לאה, הנכנסות בראש רחל. דע, כי אלו ההארות של המוחין דלאה, היורדין תוך פנימיות גרון דז"א, נחלק לב' בחי', כי בתחלה ברדתם בתחילת הגרון, ושם הוא מקום צר מאד, מתבקע המקום ההוא, ונעשה בחינת הפה דז"א, ויוצא משם בחי' הבל, היוצא מהפה, ונעשה בחי' א"מ לרחל ג"כ, ע"ד מה שנתבאר לקמן, בענין ברכת ספירת העומר, שכולה בבחי' אור המקיף, וע"ש. ושאר האורות נכנסים שם, ויורדין בפנים עד החזה, ומשם יוצאים ונותנים לרחל, ונכנסין ברישא דילה.

יז) וז"ס פסח: פ"ה, ס"ח. שהוא אור המקיף הזה, היוצא בסוד שיחה מן הפה. וגם זה ע"ד מה שנת"ל בענין ספירת העומר וע"ש. ואמנם הבחי' הב', היורדת עד החזה, ומשם נתנים בראש רחל, הנה אז בלי ספק שנכפלין המוחין דרחל, וזהו סוד ג"כ ד' כוסות, בליל א' של פסח, שהכונה הוא לשתות אלו הארות של המוחין דלאה, שירדו בפנים דרך הגרון, עד מקום ראש רחל, ושם יכנסו בראשה.

יח) ובזה תבין ענין מ"ש בהגדת ליל פסח, וז"ל, כנגד ד' בנים דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול. והענין הוא, כי ב"ן בגימ' הוא ב' הויות פשוטות, ועתה יש לה ד' בנים, שהם ד' מוחין כפולים, ד' שלה, וד' של לאה, הם ח' הויות, שהם ד' בנים, כל מוח כלול מב' הויות, שהוא ב"ן א'. ואלו ד"פ ב"ן, הם בחינת הקדקד של רחל, כי קדקד בגימ' ד"פ ב"ן.

יט) האמנם בסדרן אני מסופק, איך שמעתי ממורי ז"ל, אם הוא באופן זה, או זה, ולכן אכתוב שניהם. האופן הא' הוא, כי בהתחברות חכמה וחכמה, נקרא בן חכם. והתחברות חסדים עם חסדים, נקרא תם. והתחברות גבורה עם גבורה, דינים בדינים, נקרא בן רשע. והתחברות בינה עם בינה, שהם גם כן דינים בדינים, אלא שאינם דינים תקיפין, נקרא בן שאינו יודע לשאול.

כ) האופן הב', וזהו יותר נכון אצלי, כי הכל הוא בבחי' הה"ג, כי בהתחברות גבורת החסד דלאה, עם גבורת החסד דרחל, נקרא בן חכם, שהם ב' הויות, מב' גבורות, ששתיהן בחינת חסדים שבגבורות, והם בגימ' ב"ן, אבל הוא חכם, לסיבת הנזכר. והתחברות גבורת הגבורות דלאה, עם גבורת הגבורות דרחל, נקרא בן רשע. והתחברות גבורה הת"ת דרחל, בגבורת הת"ת דלאה, נקרא בן תם. והתחברות ב' גבורות האחרות דנצח והוד דרחל, אשר ב' הם בחי' אחת כנודע, עם גבורת נ"ה דלאה, שגם הם בחי' אחת, וב' בחי' אלו, נעשות בן שאינו יודע לשאול. והנה ב' בחי' אלו הנוספות ברחל עתה, שהם סוד אור המקיף היוצא מפה דז"א, וסוד שארית האור היורד דרך פנימיות עד ראש רחל. הנה זה הוא בחי' התוספת שיש עתה לרחל בליל פסח, מה שאין לה בשום זמן מהזמנים אחרים. כי עתה לוקחת חלקה, וחלק לאה חברתה בבת אחת.

דרוש ה'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) בענין גלות מצרים, וענין פרעה. כבר נתבאר אצלינו, כי בגלות מצרים, חזר ז"א להיות בבחינת קטנות, ונסתלקו ממנו המוחין דגדלות, ואז לא היו מתפשטים בו, רק ה' חסדים וה"ג מבחי' הקטנות, והם סוד ה' דמים טהורים, וה' דמים טמאים שבאשה, והם סוד מש"ה, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך כו'.

ב) והנה עשר הויות הם, ה"ח וה"ג מצד אבא, ועשר אהי"ה הם, בסוד אחוריים העולים דם, שהם עשר דמים הנז', ה' חסדים וה"ג מצד אימא. ואז פרעה, שהוא סוד העורף ומצרים, שהוא מצד הגרון, היו יונקים משם, בהיות החסדים והגבורות ההם בגרון. וזמ"ש, מתבוססת בדמיך, מ"ת בוססת. ר"ל: כי הקליפה הנקראת מת, שהוא אבי אבות הטומאה, דרגא דמותה, היתה בוססת ונאחזת בדמיך שבגרון, ר"ל: ב' דמיך, שהם דמים טהורים, ודמים טמאים. ובצאת ישראל ממצרים, שהוא ממצר הגרון, ונתפשטו למטה בגוף, אז נפסקו הדמים ההם, ולא יוכלו פרעה ומצרים לינק מהם, ואז החסדים והגבורות שהיו בתחילה בגרון, ירדו ונתפשטו למטה בגופא דז"א.

ג) ונמצא כי ענין ליל פסח, הוא בסוד המוחין דקטנות, והם שלשה פעמים אלקים: דיודין בחכמה, ודההין בבינה, ודאלפין בדעת. אבל הא' בציור יו"י. הוא בחסדים. והא' בציור יוד, הוא בגבורות.

ד) והנה המצה, הוא בסוד שתי מוחין, הנקרא חו"ב, ואע"פ שהם של קטנות, אין שום אחיזה אל הקליפה, ונקרא מצה שמורה, כי הוא שמורה מן המזיקין, וכמשז"ל על פסוק ליל שמורים הוא לה'. ולכן מצה היא בגימ' ע"ב ס"ג, שהם סוד חו"ב שתי המוחין.

ה) ואמנם היו שלשה מצות, לפי שאות ה', יש בה ג' ציורים: או ד"ו, או ד"י, או וו"ו כנודע. ושלשה ציורים אלו, הם ב**ה**' זו שבשם אלקים הנ"ל. והנה כנגד ציור ד"י, אנו בוצעין המצה העליונה, להמוציא שיעור כזית, שהוא י' שלימה. וכזית מן המצה הפרוסה, שהיא סוד ד', כמו שיתבאר. וכנגד ציור ד"ו, אנו בוצעין מצה האמצעית לב', וצריך שהחלק הא', יהיה יותר גדול, כנגד הו'. והחלק הב' יהיה יותר קטן, כנגד ד'. וכנגד ציור וו"ו, אנו עושים זכר למקדש כהלל כו', במצה שלישי, שהיא רמז אל שלשה וו"ו הנזכר, וכן הוא מצה שלישי. גם רמז, שהיה כורך שלשה דברים ביחד, שהם: בשר הפסח, ומצה, ומרור, כנגד שלשה ווין.

ו) ואמנם מוח הדעת, החיצונים מתאחזים בחסדים וגבורות אשר בו. ולכן נאסרו בחמץ והשאור, כי החמץ הוא בחסדים, והשאור אשר חימוצו יותר קשה, הוא בגבורות, כי שם מתאחזים יותר.

ז) והנה שאר הוא חסר ו', והוא אלקים של הגבורות דקטנות במילוי יודין, הוא ש' מן שא"ר. והאחוריים פשוטים שלו, הם ר' מן שאר. וכללות השם עצמו, שהוא אלקים כפשוטו, הוא א' מן שאר. ולהיות כי בימי הפסח, הוא זמן היניקה של ז"א כנז"ל, ואינו נגדל עד חג השבועות, לכן נצטוינו שלא יראה בפסח לא חמץ ולא שאור, כדי שלא יינקו החיצונים מן החו"ג של הקטנות דז"א. וצריך לבער אותם מקודם הפסח, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים.

ח) והנה ענין הד' כוסות של ליל פסח, הם כנגד ג' אלקים במילויהם, כי כן כוס הוא בגימ' אלקים. והנה כוס הא', הוא כנגד אלקים דיודין שבמוח החכמה. ולפי שהחכמה נקרא קדש כנודע, לכן הקידוש של ליל פסח נאמר על הכוס הא'.

ט) והכוס הב', הוא כנגד אלקים דההין, שבמוח בינה, ולכן בו נזכר ההגדה, של סיפור יציאת מצרים. ונודע, כי בכח נ' שערי בינה, יצאו ישראל ממצרים. וגם כי הסיפור עצמו הוא בבינה, כי היא סוד הגרון, הנקרא קול עילאה. דמינה נפקו קול ודיבור.

י) והכוס הג' והד' הם כנגד חסדים וגבורות, ושניהם הם אלקים במילוי אלפין. אלא שהא' שבחסדים היא צורת יו"י. ושבגבורות, היא צורת יו"ד. ולפי ששניהם כלולים יחד במוח הדעת, לכן בין ג' לד' לא ישתה.

יא) וענין המרור, בגימ' מו"ת, והוא בחי' הדינים הקשים, שצריך לטחנן וללעסן בשיניים כדי למתק המרירות שבהם, כנודע בסוד השחקים הטוחנים מן לצדיקים לעת"ל. וז"ס מ"ש רז"ל, בלע מרור לא יצא, כי צריך ללועסו ולטוחנו, כדי למתק הדינים שבו.

יב) וענין החרוסת, הוא זכר לטיט, והוא בסוד לאה. כי אנו צריכים למתק הדינים שבה ג"כ. והנה אות י' שבאמצע ב' הטיתין, עולה לכאן ולכאן, ט"י י"ט, והוא סוד מילוי ההויה דאלפין שעולה י"ט, והוא בגימ' חו"ה, וב"פ י"ט, הם לאה ורחל.

דרוש ו'

בענין פסח ויציאת מצרים

א) נבאר בו באורך, סדר ליל פסח, והמצות, וד' כוסות, והכרפס, וגם החרוסת, וכל עניני ליל פסח. הנה נת"ל, כי בליל פסח, נכנסין בז"א מוחין דקטנות א', וגדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב'. וצריך שתדע, כי יש מוחין מצד אבא, ומוחין מצד אימא. ובכל בחי' מהם, יש כל המדרגות, של קטנות וגדלות הנזכר. ונודע, כי המוחין דאבא, מתלבשין תוך המוחין דאימא. והנה בחי' המוחין דאבא, נרמזים בסוד המצה, בסוד הלחם, שהוא בחכמה. ובחינת מוחין דאימא, נרמזים בסוד הד' כוסות של יין, כי כל יין המשמח, הוא באימא עילאה.

ב) וטרם שנבאר סדר ליל פסח, נבאר בקצרה בחינת כל המוחין הנז', כדי שיובנו אחר כך הדברים בקיצור. דע, כי קטנות הא' הנכנס בתחילה, הוא אלקים דמילוי יודין בנצח, ואלקים דההין בהוד, ואלקים דאלפין ביסוד, וסימנם: יה"א. אח"כ נכנס גדלות הא', והוא הוי"ה דע"ב דיודין, בנצח. והויה דס"ג, בהוד. והוי"ה דמ"ה דאלפין, ביסוד.

ג) אבל צריך שתדע ענין א' בבחי' היסוד, שהוא מוח הדעת כנודע, כי הנה ד' מוחין הם: חכמה, בנצח. ובינה, בהוד. וחסדים וגבורות, ביסוד. וב' בחינת החסדים והגבורות, הם מוח א' הנקרא דעת, אלא שנחלק לב' עטרין אלו. ונמצא, כי ביסוד דקטנות א', אשר ביארנו שהוא אלקים דאלפין שבו, הנה יש בו ב' בחינת: כי החסדים שם אלקים דאלפין שבו, צריך לצייר אות א' של המילוי דאות הא דאלקים, שתהיה בציור **יוי** כזה יו"י. אבל הגבורות שם האלקים שבהם, צריך לצייר אות הא' דמילוי הא שבו, בציור **יוד** כזה **א**'. כמבואר אצלינו, ענין ב' הציורים אלו בהרבה מקומות, וכנזכר בס"ה ובתיקונים. והטעם הוא כי יו"ד התחתונה של צורת האלף, בהיותה צורת היוד, היא זכר, כנגד החסד. ובהיותה צורת ד', היא נקבה, כנגד הגבורות כנודע. כי הד' רומזת למלכות.

ד) ואמנם בסוד דגדלות הוא שינוי אחר, כי החסדים הם הוי"ה דמ"ה דאלפין. והגבורות הם הויה דב"ן דההין.

ה) ואח"כ נכנס קטנות ב', והוא שם אכדט"ם, בנה"י. אבל השינוי שבהם, הוא כי שם אכדט"ם שבנצח, תכוין בו בבחי' ה' אותיותם עצמם בלבד, שהם חילוף ה' אותיות אלקים כנ"ל. ושם אכדט"ם שבהוד, תכוין בו בבחי' היותו נחלק לב' חלקים, והם: א"ם ג"ל. ר"ל: כי ב' אותיותיו הראשונים והאחרונים, שהם אותיות א"ם, אינם מתחלפות, כי כך הם עצמם בשם אלקים, ולמטה בענין ל"ג לעומר נתבאר טעם נכון, כי זה מורה כי אותיות כד"ט, נתחלפו לרחמים יותר מאותיות א"ם וע"ש. וג' אותיות אמצעיות שהם כד"ט, העולים בגימ' ג"ל, הם מתחלפות באותיות לה"י דאלקים. ושם אכדט"ם שביסוד, תכוין בו בבחי' מספר וחשבון אותיותיו, שעולה מספרו ע"ד, כמבואר אצלינו בדרוש רפ"ח ניצוצין, ענין המדרגות של אורות עליונים, ומה הפרש יש בין האותיות בצורתם, ובין האותיות במספרם ובחשבונם וע"ש.

ו) ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי גם בשם זה שביסוד, יש בו שינוי בין החסדים ובין הגבורות כדמיון הקטנות הא', והגדלות הא', וזה ענייננו. כי בשם אכדט"ם של החסד, תכוין כי עם הכולל שלו, הוא בגימ' ע"ה, והוא רומז אל ג"פ יב"ק, שהם ג' יחודים וחיבורים של הויה אלקים העולים יב"ק. וג' ההויות ההם, וג' אלקים ההם, כולם יהיו במילוי אלפין. וכאשר תמנה במספר האותיות בהיותם במילויהם, הם ס"ט אותיות, ועם כללות הו' שמות, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם ע"ה.

ז) ובשם אכדט"ם של הגבורות, תכוין בחשבון הפשוט בלבד, שהוא בגימ' ע"ד. ולהיותם גבורות גרועות מן החסדים, אין אנו מוסיפין בהם הכללות, להיותו בגימ' ע"ה, ע"ד מ"ש בחסדים, כנ"ל ששמעתי. אח"כ נכנס הגדלות הב', והוא ממש כדרך גדלות הא'.

ח) והנה אם אלו המוחין היו נכנסין בסדר המדרגות כשאר הזמנים, ודאי שהיו נכנסין על הסדר הנזכר, והיינו מכוונים בהם, כל מדרגה ומדרגה בפני עצמה. אמנם עתה אינם נכנסים אלא ביחד. פי' הענין: כי קו הימין, שהוא מוח החכמה דאימא, נכנס יחד, בכל בחי' קטנות וגדלות א', וקטנות וגדלות ב'. וקו השמאל נכנס יחד, אח"כ בכל בחי'. וקו האמצעי נכנס אח"כ ביחד בכל בחי'.

ט) וזה ביאור של דברים: בכוס א' תכוין, אל קו ימין, שהוא מוח החכמה שבז"א מצד אימא בלבד כנ"ל. וקו זה הוא נכנס ראשון לכולם, ולכן כוס זה אומרים עליו קידוש, כי כל קדש הוא בחכמה כנודע. ומן הראוי היה שיכנס תחילה הקטנות א' דמוח זה דחכמה, ואחריו גדלות א', ואחריו קטנות ב', ואחריו גדלות ב'. כי בתחילה נכנסים נה"י האחרונים דאימא, ואחריו נכנסים חג"ת דאימא שהם קטנות ב', וגדלו' ב'. אבל לפי שהקטנות א' הוא דין גמור, ובו נאחזים החיצונים תכלית האחיזה, והנה כוותינו עתה בליל פסח, להשבית החמץ, שהוא אחיזת החיצונים בקטנות דאלקים הנקרא חמץ ושאר, כמ"ש ענינם בדרוש החמץ והשאור, כי לולי

היות הרחמים מתגברים בלילה הזו בתכלית, לא היו נגאלים כלל כנ"ל. ולכן אינן נכנסים הקטנות הא' בתחילה, אמנם בתחילה נכנסים גדלות הא', ואח"כ קטנות הב', ואחריו גדלות הב', ואז כבר נתבטלה אחיזת החיצונים. מחמת גדלות הא' והב', שהם רחמים גמורים. ואפילו הקטנות הב', איננו בבחי' דין, כמו הקטנות הא', כמבואר לעיל, ששם אכדט"ם הוא רחמים, ונקרא אלקים חיים, יען כי אין החיצונים נאחזים שם, הנקרא דרגא דמותא, ואלקים אחרים. ואז נכנס הקטנות הא' באחרונה, כי אז אין חשש, כי לא יוכלו החיצונים לחזור עתה להאחז בהם, מחמת האור הגדול של גדלות א' וב' שנכנסו כבר.

י) ונמצא, כי בכוס א', נכנס גדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב' דמוח חכמה מצד אימא. האמנם גדלו' הא', דרכו ליכנס תמיד מאליו, כשאר לילי יו"ט ושבת, ואין צורך לכוין בו על הכוס. ולכן מה שצריך לכוין בכוונת כוס א', הוא קטנות ב' וגדלות ב'. ותכוין כי מכ"ש שכבר נכנס בתחילה גדלות הא'.

יא) וזה סדר כוונת כוס א', תכוין בתחילה אל קטנות הב', והוא בענין הכוס בעצמו, והיד האוחזת בו, שהוא בחי' מעשה. ותכוין, כי ה' אצבעות יד ימינך, אשר עליהם יושב הכוס הזה, הם בחי' הקטנות הב', שהוא הכלים והלבושים של חג"ת דאימא הנכנסין עתה בז"א. ותכוין, כי מכ"ש שכבר נכנס גדלות א' כנזכר. ותכוין, כי הכוס עצמו הוא בגימ' אלקים, שהוא הקטנות הב'. אמנם הוא בבחי' תמורתו, שהוא שם אכדט"ם כנ"ל. וההּ' אצבעות יד ימינך, הם סוד ה' אותיות אכדט"ם.

יב) ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי ה' אצבעות, הם קטנות הא', והכוס הוא קטנות הב'. אבל אין לסמוך ע"ז אלא על מה שכתבתי, כי מצאתי כתוב בקונטרס מן העת ששמעתי מפי מוז"ל.

יג) ואמנם פשוט הוא, כי אף במוחין דקטנות, יש בהם עצמות וכלים, שהם האורות שבתוכם, הנקרא מוחין ממש, והכלים שהם הלבושים שלהם. והנה הכלי הוא הכוס כנזכר. והמוחין, הם היין שבתוך הכוס. והוא ג"כ שם אכדט"ם, כי הנה היין בגימ' ע', ואם תחברהו עם חמשה אצבעות האוחזים בו, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם עם הכולל.

יד) וגדלות הב', נכנס על ידי הדיבור, ועל ידי הכוונה, של ברכת הקידוש וברכת היין. ולכן תכוין בהויות שבברכות אלו, שהם הויה דע"ב דמילוי יודין, כי מילוי יודין הוא במוח החכמה כנודע. והרי ביארנו מילת קדש. אח"כ ורחץ, והוא ענין הרחיצה הא'. והנה הכוונת של הרחיצה, היא בשם של י"ה במילואו, כי שם י"ה, הוא סוד המוחין כנודע. ותכוין בי"ה במילוי ע"ב דיודין, כזה: יו"ד ה"י. וזהו כוונת הרחיצה זו של אחר הקידוש.

טו) אח"כ ענין הכרפס. והענין הוא, כי אחר שנכנסו הגדלות הא', והקטנות הב', והגדלות הב' דמוח חכמה דמצד אימא, בכוס יין הקידוש כנזכר. הנה כבר החיצונים נסתלקו אחיזתם, וכבר יכול לכנס הקטנות הא', אע"פ שהוא דין קשה. והנה מילת כרפס הוא בגימ' ש"ס, והוא שם אלקים במילוי יודין, שהוא ש'. וכשתמלאנה במילואה שין, יהיה בגימ' כרפס.

טז) והוא הקטנות א' דמוח חכמה, שבנצח דאימא כנ"ל. ותכוין, שגם כל שאר הקטנות א', דמוח בינה ודעת דמצד אימא, גם הם נכנסין, יחד עם קטנות דמוח החכמה. ונמצא, כי אין שינוי רק במוח החכמה, שנכנס קטנות הא' אחר גדולתו הב'. אבל במוח הבינה ודעת, נכנס קטנות א' שלהם, טרם יכנסו הגדלות הא' שלהם, והם נכנסים כסדרן ממש ואין השינוי אלא במוח החכמה כנזכר.

יז) וז"ס משז"ל בענין הכרפס, שמביאים אותו כדי שישאלו התינוקות, ויאמרו, עדיין לא אכלנו לחם ואנו אוכלים עתה ירקות בתחילת הסעודה. וסוד הענין הוא, כי התינוקות רמז לזמן הקטנות הא', ולכן הם עצמם תמהים, איך נכנס הקטנות הא', שהוא אכילת הכרפס שלא כסדרן, אחר שכבר נכנס גדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב' בכוס של הקידוש.

יח) וגם עד"ז יתבאר שאלת מה נשתנה הלילה הזה כו', שבכל הלילות אין אנו מטבילין כו', ותירוץ שאלה, והיא, באמרנו עבדים היינו לפרעה כו', ולכן כדי שלא ישלטו החיצונים, הוצרך

להקדים כניסת הגדלות אל הקטנות הא' ע"ד הנ"ל. ובזה תבין, כי לקיחת הכרפס בליל פסח, אינה בהזדמן, כמ"ש הפוסקים שלוקח ירק אחר במקומו אם ירצה, ואין הענין כך, כי דברי חכמים ומנהגם תורה היא, וצריך לדייק ולהזהר לאכול דוקא כרפס, ולא ירק אחר.

יט) כוס הב', הוא בחי' מוח בינה דמצד אימא, ובכל פרטי כוונותיו הם שוים אל כוונת כוס הא', רק שהכוס הא' הוא מוח חכמה דאימא, וזה הכוס הב', הוא מוח בינה דאימא, וזה ההפרש שיש ביניהם. הנה תחילה תכוין, כי הקטנות הא' דמוח הבינה דאימא, כבר נכנס בענין הכרפס כנ"ל, ועכ"ז תכוין עתה בו שהוא אלקים דמילוי ההין. ואח"כ תכוין, דגדלות א' הוא הויה במילוי ס"ג. ואח"כ תכוין אל קטנות הב', שהוא בחינת הכלי והלבוש של המוח דבינה, הנה הוא שם אכדט"ם אלא שהוא בבחי' התחלקותו לב' חלקים: א"ם, ג"ל כנ"ל. ובכל שאר הפרטים, תכוין ע"ד מ"ש בכוס הא'. ואח"כ תכוין אל גדלות הב', וגם הוא הויה במילו ס"ג.

כ) ענין מגיד וסיפור יציאת מצרים: כבר נתבאר למעלה בענין שם פסח, שהוא פ"ה ס"ח, גם בע"ה לקמן בכלל הדרוש, יתבאר כמה טעמים, וכמה כוונות אחרות, וגם יתבארו מקצת מפסוקי ההגדה.

כא) רחצה: והיא רחיצה הב', גם היא בסוד י"ה, ע"ד הנזכר ברחיצה הא', אלא ששם י"ה הזה תכוין אל י"ה, של הוי"ה דס"ג.

כב) מוציא מצה: ענין המצה, הנה נת"ל, כי המוחין דמצד אימא, נכנסין ע"י ד' כוסות היין, לפי שהיין המשמח, הוא באימא. וגם ענין הכוס הוא בגימ' אלקים, וזה להורות על אימא, דמינה מתערין הדינין. אבל המוחין דאבא, נרמזים באכילת מצה, הנקרא לחם, כי לחם הוא בגימ' ג' הויות. ונודע, כי שם ההויה הוא באבא, ושם אלקים הוא באימא. ודע, כי ב' המוחין דמצד אבא, מבחי' גדלות הא', כבר נכנסו מאליהן, כענין ב' הכוסות הא'. ואמנם הקטנות הא' דאבא, לא נכנס לסיבה הנ"ל, כי אינו יכול לכנס בראשונה, לפי שהוא דינין גמורים, עד שיכנס גדלות הב'. כי כן קטנות הא' דאמא, לא נכנס עד שנכנס גדלות ב' דאימא. ונמצא, כי עתה באכילת מצה, צריך לכוין בקטנות הא' דמצד אבא, ובגדלות הב' דמצד אבא. ואמנם קטנות הב' דמצד אבא, גם הוא נכנס עתה, אבל לא קבלתי ממורי ז"ל, זולתי כוונות קטנות א', וגדלות ב'.

כג) וזה ביאורו: תכוין, כי מצה היא בגימ' הוי"ה דע"ב דיודין, והויה דס"ג. והם ב' מוחין חו"ב דמצד אבא דגדלות ב', הנכנס קודם הקטנות הא', לטעם הנ"ל. ואלו הן ב' המצות העליונה והאמצעית, והמצה התחתונה היא מוח הדעת דמצד אבא דגדלות ב'. והרי נרמז גדלות הב'.

כד) אח"כ תכוין בקטנות הא', וזה ענייננו: כי המצה העליונה, היא אלקים דיודין, חכמה דקטנות א' דאבא, והאמצעית, אלקים דההין, בינה. והמצה התחתונה, אלקים דאלפין דעת. אבל בענין הגדלות, כבר רמזנו הכוונה שלהם, בענין חשבון אותיות מצה, שהוא ע"ב וס"ג כנזכר.

כה) ובענין הקטנות, אנו צריכים לכוין, איך נרמזים ג' אלקים אלו, בג' המצות האלו. ואמנם ענין כוונתם, היא מחולקת כפי בחי' ציור אותיותיהם, ר"ל: כי הנה כאשר יש כמה שמות וכולם שוים, ואין ביניהם חילוק ושינוי, רק באות א' מהם, א"צ לכוין, רק באותה האות לבדה, אשר נפל בה השינוי. והנה ג' אלקים הנז', כולם שוים, ואין ביניהם שנוי, אלא באות ה' בלבד, כי אות ה' זה של אלקים, בהיותה בחכמה, היא במילוי יוד, כזה: ה"י. ובהיותה בבינה, מילויה ה"ה כזה. ובהיותה בדעת, מלויה בא', כזה: ה"א.

כו) ועד"ז ג"כ אנו מכונים עתה, בשנוי ג' שמות אלו של שם אלקים, בג' מיני ציורים שיש באות הה"א. ולפי שאלו האלקים, הם בחי' קטנות א', וגם שהם מבחי' מוחין דאבא, לכן אין אנו מכוונים בהם השינוי המילויין שבהם, רק בשינוי ציורי אות הה"א הפשוטה עצמם שבשם אלקים, ובבחינת ציורה, יוכר ההפרש שיש בין אלקים דחכמה, לאלקים דבינה, או דדעת. כי הנה יש זמן, שאלו האלקים אינם ממולאים, אלא פשוטים, וא"א להכיר איזהו בחכמה, ואיזהו בבינה, ואיזהו בדעת, אלא ע"י שינוי ציורים האלו כמו שנזכיר.

כז) וזה עניינה: הנה אות ה' דאלקים דחכמה, ציורה וצורתה היא ד"י. ושל הבינה, ד"ו. ושל הדעת, ג' ווין. והביאור הוא: כי הנה צורת אות ה', היא ד' על ו'. אבל זו הו', היא קטנה, ואין בה ראש. ולכן לפעמים נציירה בצורת יוד, והוא בהיותה בצד החכמה, כי הנה זו הו' שבתוך הה', היא בחי' ז"א, ובהיותו תוך החכמה, היא צורת יוד, שהוא טיפת מוח החכמה. ובהיותו בבינה, אז נעשה ו', כי הוא מורה על זמן העיבור שהוא בתוכה, שהוא ו' בסוד ו"ק. ובהיותו בדעת, אז הוא הוראת התפשטות אימא בתוך הז"א, הנקרא דעת, בסוד מוחין שבו, ומתפשטת בג' קוים שבו, לכן צורת ה' זו, היא ג' ווין, כזה **ה**'. שהוא הוראת ג' קוים כנזכר, והנה הדעת הוא קו אמצעי, שצורתו צורת ו'.

כח) ועתה נבאר ג' מיני ציורים אלו, איך מצטיירים בשלשה המצות. הנה נתבאר בענין גדלות הב', כי מצה הא' היא הויה דע"ב, מוח חכמה. והב' היא הויה דס"ג, והוא מוח בינה. ולסיבה זו, המצה הא' אינה נחלקת ונפרסת לב' פרוסות, כי היא כנגד החכמה, הנקרא אות י', והיא אות א' שלימה. אבל המצה הב', נחלקת ונפרסת לב' פרוסות כנודע, חציה לאכילת מצה, וחציה לאפיקומן, לפי שהבינה נקרא אות ה', והיא נחלקת לציור ב' אותיות, ד' על ו'. ולכן נפרסת לשתי פרוסות, שהם סוד זו"ן, בהיותם תוך הבינה. כי הבינה נקרא ה' בכללותיה, ונוקבא נרמזת בציור אות ד' של ה'. וז"א נרמז, באות ו' של הה'. ובהיותם בתוכה בסוד העיבור, שניהם מתחברים, ונעשים אות ה' א', ולכן נחלקת לב', וחציה הא' שצורתה ו', מניחין לאפיקומן. וחציה השני שצורתה ד', שהיא כנגד נוקבא, אנו מחברים אותה עם החכמה, שהיא מצה הא' השלימה, ומברכים עליהם המוציא, ואכילת מצה. המוציא כנגד השלימה, ואכילת מצה כנגד הפרוסה. ועל זו הפרוסה הב', שהיא כנגד אות ד' של הה', אנו אומרים הא לחמא עניא. וכמאז"ל, מה דרכו של עני בפרוסה כו'.

כט) והענין הוא, כי בתחלה צורתה ה', של הא לחמא עניא. ואחר כך נפרסת ונעשה לחמא עניא, שהוא הפרוסה כנזכר, כי אות ד' הוא לשון ד"ל ועני. כי מה שהיתה אות ה', נעשית לחמא עניא, שהוא אות ד'. והנה בהתחברו עם המצה השלימה, שהיא אות י', אז נעשו שתיהם ציור דִּי. הפרוסה היא אות הד', והשלימה היא י', שהיא שלימה בי' ספירותיה. ולפי שהיא פרוסה, אנו צריכים לחברה עם השלימה, ואז השלימה נקרא דִּי. והרי נתבאר הציור הב', שהוא דִּו במצה הב', טרם שנפרסה. והציור הא' שהוא דִּי, נרמז בהתחברות השלימה עם הפרוסה. והציור הג' שהוא ג' ווין, נרמז במצה התחתונה הנז', כי עמה הם ג' מצות, כמנין שלשה ווין הנז'. והרי נכנסו כל המוחין דגדלות ב', וקטנות א' דמצד אבא, בבחי' שלשה המצות כנז'.

ל) עוד ירצה ביאור הא לחמא עניא כו'. פי': ה' אחרונה שבשם, הנקרא לחם עוני, בחסרון הלבנה, כשאין היסוד העליון מקבל שפע, נקרא עני. והיא נקרא לחם עוני, כמד"א כי אם הלחם אשר הוא אוכל. והיא היתה בגלות מצרים עם אבותינו, ומשפעת להם, כמד"א עמו אנכי בצרה. וזמ"ש, די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.

לא) והנה הה' יש לה שני ציורים, אם סוד ד"ו, ואם סוד ד"י. כי כאשר מקבל מהת"ת, שהוא סוד ו', יצטייר בה סוד ד"ו. וכאשר תקבל מיסוד לבד, בלי השפעה מהת"ת, אז היא לחם עוני, ויצטייר בה סוד ד"י. וזמ"ש, די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. ולפי שסוד יסוד הוא כל, לכן אנו אומרים כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח, לומר: שהיסוד העליון, שהיה עני ורעב ללחם, ולא היה מקבל מת"ת, ייתי עתה וייכול, ויזדווג עם מלכות, בסוד טיפה היורדת מן המוח דרך חוט השדרה שהוא ת"ת בסוד הדעת. וכאשר יתעורר ברית קדש לזווג, יקדמו הזווגין בסוד הפה העליון, בסוד פה ס"ח, וזהו ייתי ויפסח.

לב) והנה בח"ל אין זווג, כי אם בא"י. וזמ"ש, השתא הכא בלי זווג, לשנה הבאה בארעא דישראל, ויזדווג המלך עם א"י העליונה. וזהו כנגד כל דכפין ייתי וייכול, שהוא סוד הזווג. ובא"י העליונה כאשר יהיה הזווג, יהיו הנשיקין מצד הבינה, שהוא מקום החירות, וזמ"ש אח"כ, השתא הכא עבדי, לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין.

לג) מרור כורך: ועתה נבאר ענין החרוסת. דע, כי הזווג הנעשה בליל פסח, הוא עם רחל, ואין זווג עם לאה כלל בליל זה, כמו שיתבאר למטה, ועכ"ז אנו צריכים להמתיק את הדינין שבה,

אע"פ שאין הזווג עמה. וזה נעשה ע"י טיבול המרור בחרוסת, אשר מלת חרוסת, הוא חיבור רו"ת ס"ח. פי' הענין הוא: כי הנה נוקבא דז"א בכללותה, נקראת שם אדנ"י. והנה נחלקת היא לב', והם: לאה, ורחל, כאשר אינם נכללות יחד כנודע. ולהיות כי לאה כולה דינין, לפי שהיא אחוריים דאימא עילאה כנודע, לכן שם אדנ"י מתחלק בהם לב' בחי': כי שם אדנ"י בפשוטו, הוא ברחל. ובמילואו, הוא בלאה, לפי שמלוי הוא בגימ' אלקי"ם, שהוא דין, ולכן ניתן ללאה.

לד) והענין הוא, כי אדנ"י במילואו, הוא תרע"א. וכאשר תסיר פשוטו שהוא ס"ה, מנין אדנ"י לרחל, ישאר מילויו שהוא בגימ' רו"ת, אל לאה. וז"ס אותיות רו"ת שבחרוסת, שהיא בחי' לאה. וב' אותיות ס"ח שבחרוסת הנשארים, הם בחי' המוחין דז"א, שהם הנקראים חיי המלך, כמנין ס"ח, כמבואר בענין התפלה, שהם שלשה שמות אהיה, הויה, אהיה. והכונה היא, להמשיך החיים הנז', מן המוחין דז"א, אל לאה הנקרא רו"ת, כדי שיתמתקו דינים (דיניה).

לה) וז"ס המרור, שהיא בגימ' מו"ת, שהם סוד דינים המרים שבה, אשר בהם נאחזים הקליפות הנקרא מו"ת. ולמתקה, ע"י המשכת החיים הנזכר, שהם ס"ח. וזהו טעם, שצריך שירגיש טעם מרירות, ואם בלעו לא יצא ידי חובתו, עד שילעסנו בשיניו. כי ע"י טחינת השיניים, מתמתקים ומתדקדקים כחות הדין שבה, כמבואר אצלנו בענין כונת האכילה, ע"י ל"ב שיניים, וע"ש בשער המצות פרשת עקב.

לו) ולהיות כי אין זווג בלאה בליל פסח, לכן לא הוזכרה רק דרך עראי במנין החרוסת, שאינו אלא זכר בעלמא מדברי סופרים, ואינו מצוה כמו היין והמצה כו'.

לז) אח"כ ענין הב' כוסות האחרות, והם בחי' ב' מוחין דמצד אבא, הנקראים חסדים וגבורות, הנקרא יחד מוח דעת. ולכן אלו הב' כוסות אין ראוי להפריד ביניהם, לשתות כוס אחר של רשות, לפי ששניהם הם מוח א', הנקרא דעת. וצריך לחברם יחד, ולכלול אותם זב"ז כמ"ש. ולכן בין ג' לד' לא ישתה, כנזכר במשנה, והוא כי החו"ג הם זכר ונקבה, וצריך לחברם יחד.

לח) והנה נבאר עתה, כונת כל כוס מאלו הב' בפ"ע, ובעת כונתך תכוין לכלול ב' יחד כמ"ש. הנה כוס הא', הוא החסדים שבדעת. והנה הקטנות ראשון שלו, הוא אלקים דמילוי אלפין. אבל צורת האלף שבמילוי אות ההא דאלקים, היא בצורת יו"י כנ"ל, כזה א'. וגדלות הא', הוא הויה דמ"ה דאלפין. וקטנות הב', הוא שם אכדט"ם בבחי' חשבונו, שהוא בגימ' ע"ד. וגדלות הב', הוא הויה דמ"ה דאלפין.

לט) והכוס האחרון הוא כן (ב"ן). כי קטנות הא', הוא אלקים דמילוי אלפין, אלא שצורת הא' שבמילוי הה"א היא צורת יו"ד, כזה א'. וגדלות א', הוא הויה דב"ן דההין. וקטנות הב', הוא אכדט"ם, בבחי' חשבונו שהוא ע"ד. והגדלות הב', הוא הוי"ה דב"ן דההין. אמנם אתה תחבר ב' הכונות יחד בכוס א'. ואח"כ תכוין שתיהם בכוס הב'. והסיבה היא כנ"ל, לכלול אותם יחד בסוד זכר ונקבה. וכבר אמרנו לעיל שהנלע"ד ששמעתי, שיש חילוק בקטנות השני, בין החסדים לגבורות בשם אכדט"ם, כי זה חשבונו ע"ה, בסוד ג"פ יב"ק. וזה חשבונו ע"ד. אבל לא מצאתי כתוב בקונטרס שכתבתי בו, מה ששמעתי ממוז"ל.

דרוש ז'

ענין ספירת העומר

א) והוא דרוש א' לענין ספירת העומר. דרוש זה כתב הרח"ו ז"ל, ששמעו מזולתו. כבר נתבאר, כי בפסח הוא זמן היניקה של ז"א, ואין בו אלא מוחין דקטנות, שהם ד' אלקים: א' דיודין, בחכמה. וא' דההין, בבינה. וא' דאלפין בציור יו"י, בחסדים שבדעת. וא' דאלפין בגבורה שבדעת, בציור יו"ד. ודע, כי במוחין דגדלות, מקדימין החסדים לצאת מן הדעת, ולהתפשט בגופא דז"א, ואח"כ יוצאות הגבורות. אבל במוחין דקטנות, אז הגבורות מתחילות להתפשט

בגופא דז"א, ואח"כ יוצאים החסדים. והטעם הוא, לפי שהמוחין דקטנות, הם דינים קשים. וזהו ג"כ סוד היצה"ט והיצה"ר, כי החסדים הם יצה"ט שבאדם, והגבורות הם היצה"ר. ובימי הקטנות של האדם, מתחיל היצה"ר להתפשט באדם, קודם שיבא היצה"ט. וזכור הקדמה זאת.

ב) והנה ימי העומר, הם זמן דינים כנודע, ולכן הגבורות והדינין, של הקטנות, מתפשטים בגופא דז"א בז' שבועות. ואח"כ ביום חג השבועות, שהוא יום מתן תורה, יוצאין גם החסדים של הקטנות, שהיו עדיין בדעת של ז"א, מתפשטים בגופא של ז"א, ואז ג"כ נכנסין בז"א, הד' מוחין כולם דגדלות כנודע.

ג) והנה בשבוע א', מתפשטת ויורדת מן הדעת, גבורות אחת, ונכנסת בחסד דז"א. ובשבוע הב', יורדת גבורות א' מן הדעת, ונכנסת בגבורה דז"א. וכן עד"ז, עד שנמצא שירדה הגבורה הה', בהוד דז"א. ובשבוע הו', מתקבצות כללות הה"ג, ונכנסות ביסוד. וכן בשבוע ז', כללות הה"ג, נכנסות במלכות דז"א, ע"ד הנזכר בענין התפשטות הה' חסדים.

ד) ואמנם להיות כל שבוע כלולה מז' ימים, הטעם הוא, לפי שבכל בחי' מהם יש ז' בחי', הא כיצד: שבוע אחת, נכנסה הגבורה הא' בחסד דז"א. ובספירת החסד עצמה, יש ז' בחי' עצמן, שהם: חסד שבחסד, וגבורות שבחסד כו', ומלכות שבחסד. והרי איך ז' בחי' בחסד, כנגד ז' ימים שבשבוע א'. וכעד"ז בשאר ז' שבועות.

ה) ואמנם היות צריך האדם לספור ספירת העומר בפיו, הטעם הוא, כי ע"י היות האדם סופר בפיו, ומוציא הבל מתוך פיו לחוץ, גורם שיוצא הבל אור המקיף, מפי האדם העליון שהוא ז"א, ומקיף לכל ז' תחתונות שבו, בז' שבועות של ספירת העומר. וע"י כן מתמתקות הגבורות דקטנות, ומתפשטות תוך ז"א בסוד א"פ כנזכר, כי הם דינים קשים גמורים.

ו) עוד בקונטרס אדם א' מצאתי, באופן אחר, בענין ספירת העומר. דע, כי הנה בצאת ישראל ממצרים, יצאו החסדים והגבורות מן הדעת של הקטנות דז"א, ונתפשטו למטה בגופו, כנז"ל בענין הפסח. ואמנם בעזר וסיוע ב' אורות מקיפים, הם מורידים הה"ח מן היסוד דאימא, המלובש תוך שליש העליון המכוסה של הת"ת דז"א, והם מתפשטים למטה בשאר הגוף. והנה הם ב' מקיפים, וה' חסדים, הרי הם ז'. וכנגד זה, צריך שיתפשטו ג"כ הה' גבורות, עם שני אורות מקיפים, כדי שיוכלו להתפשט כנזכר. והרי הם שבעה אחרים, הם י"ד בחי' בז"א, הנקרא ישראל. וכנגדם י"ד בחי' אחרות, בפרצוף הנקרא יעקב, כי גם בו יש ה' חסדים וה' גבורות, הרי הם כ"ח. ושבעה בחי' אחרות ברחל. ושבעה בחי' בלאה. לפי שהנקבה אינה לוקחת רק גבורות בלבד, הרי הם מ"ב. ושבעה גבורות אחרות שמקבלת רחל למטה, הרי כללותם הם מ"ט בחי', כנגד מ"ט ימי העומר, שהם ז' שבועות.

דרוש ח'

ענין ספירת העומר

א) והוא דרוש שני בענין ספירת העומר. הנה נתבאר לעיל, כי גדלות הזה דז"א, היה לפי שעה בליל ראשון של פסח, כדי שיוכלו ישראל ליגאל. ואחר יום ראשון של פסח, מסתלקים כל המוחין הנזכר, וחוזר לקדמותו לבחי' ג' כלילן בג'. וזהו הטעם, שאין אומרים הלל גמור, אלא ביום ראשון של פסח בלבד. ואח"כ מליל שני ואילך, אנו חוזרים להמשיך המוחין הנז' שנכנסו בליל פסח ונסתלקו, ועתה חוזרים לכנס כפי סדר המדרגות כל מדרגה ביום שלה, ע"י מצות ספירת העומר בנ' יום שבין פסח לעצרת.

ב) ונודע, כי אין הכתר נמנה לעולם, ואינו נכנס במספר, רק מן החכמה ולמטה. והנה כאשר נספור ונמנה שבעה ספירות, שיש מן החכמה דז"א ולמטה, והם חב"ד חג"ת, ושם הוא מקום

התחלת בנין הנקבה מלכות, מאחורי הת"ת כנודע, ועמה הם ז' ספירות. וכנגדם, אנו סופרים ז' שבועות אלו. לפי שאי אפשר שיזדווגו זו"ן, עד היות ז"ס אלו בנוים ומתוקנים, ואז תהיה ראויה היא לזווג. ולהיות כי כל א' מאלו הז', היא כלולה מכולם, לכן לא הספיק ז' ימים, אלא ז' שבועות, וכל שבוע כולל ז' ימים. ונמצא, כי בכל שבוע מאלו הז' שבועות, נתקנת ספירה הא' מז"ס הנז'. באופן: כי בשבוע הא', נתקן מוח החכמה בז' בחי' כו', ובשבוע הז' נתקנת המלכות בכל ז' בחינות.

ג) והנלע"ד, כי יש בזה ב' כוונות, ושתיהם אמיתיות. הא' היא, כי בשבוע א', נגמר ליכנס מוח החכמה, ובו כלולים כל ז' בחי', הראויות למצוא תוך המוח הזה, כי הנה צריך שיהיה כולל בתוכו חב"ד חג"ת מלכות, וכולם נרשמים ונמצאים שם במוח החכמה. וכעד"ז בכל הז' ספירות הנז'.

ד) והב' הוא, כי מוח החכמה מתפשט בכל ז' ספירות אלו, כיצד: הנה בחכמה מתפשט חלק הראוי לה. וכן מתפשט מן החכמה בבינה, חלק הראוי להתפשט בה. ועד"ז בכל הז' עד המלכות. והנה ב' פירושים אלו, הם הפכיים זה מזה, ואפשר ששניהם כאחד טובים. ואמנם הפירוש הא', הוא היותר אמיתי, כפי מה שמצאתי כתוב בקונטרס, מן העת ששמעתי הדרוש הזה ממורי ז"ל.

ה) ונבאר עתה סדר השבועות: שבוע א', נתקן כל החכמה ולכן הוא בסוד הוי"ה דע"ב דיודין. שבוע הב' בבינה, והוייתה בס"ג. שבוע הג', החסדים אשר בדעת, והיא הויה דמ"ה דאלפין. שבוע הד', הגבורות שבדעת, והיא הויה דב"ן דההין. שבוע הה', חסד, והיא הוי"ה דע"ב. שבוע הו' גבורה, והיא הוי"ה דס"ג. שבוע הז' בת"ת ומלכות, ששניהם יחד להיותם דבוקים אחור באחור יחד, ולכן הם בחי' שבוע א' בלבד. ואמנם לפי שהם ב' ספירות, ראוי לכוין בב' הויות, והם בהויה דמ"ה כנגד ת"ת. והויה דב"ן כנגד מלכות דכר ונוקבא.

ו) עוד יש כוונה אחרת, וגם היא אמיתית. והענין הוא, כי הנה בכל מוח ומוח יש ז' בחי', וכן בכל מדה ומדה יש ז' בחי', וכנגדם הם ז' שבועות כמ"ש. ונתחיל לסדר בז' ימים, שיש בכל שבוע ושבוע. ונתחיל משבוע א'. שבוע א' נתבאר, שהוא מוח החכמה, ואלו הם ז' בחי', ודע, כי אין סדרן עתה כמו בליל פסח, כי אז נכנסו ביחד בבת א', אבל עתה נכנסין א' לא', ממטה למעלה, ואין שינוי, רק שהקטנות הא', נכנס אחר גדלות א'. אבל בליל פסח, היה נכנס אחר גדלות ב'. והטעם עצמו אשר ביארנו שם הוא כאן, אלא שעתה שכבר נכנסו בליל פסח, אין צורך עתה, רק שיכנס אחר גדלות הא', ואיננו צריך להתאחר אחר גדלות ב'.

ז) וזה סדרו: יום א' חכמה דגדלות א' דאבא, והוא קודם לאימא, והיא הויה דע"ב. יום ב' גדלות א' דאימא, והיא הוי"ה דע"ב. יום ג' קטנות הב', שם אכדט"ם, בבחי' ה' אותיותיו בלבד, כנז"ל בליל פסח. יום ד', גדלות ב' דאימא, והיא הוי"ה דע"ב. יום ה' קטנות הא', והוא אלקים דיודין. יום ו' רשימו דגדלות ב' דאבא, והיא הויה דע"ב. יום שביעי, גדלות ב' עצמו דאבא, והיא הוי"ה דע"ב.

ח) שבוע שני כולה בבינה, ולכן כולה בהויה דס"ג. יום א', בינה דגדלות א' דאבא, והיא הויה דס"ג. יום ב', בינה דאימא דגדלות א', והיא הויה דס"ג. יום ג' קטנות שני דמוח בינה, והוא אכדט"ם, בבחי' היותו מתחלק לא"ם ג"ל, כנז"ל בליל פסח. יום ד', בינה דאימא דגדלות ב', והיא הויה דס"ג. יום ה', קטנות א' דמוח בינה, והוא שם אלקים דמילוי ההין. יום ו', רשימו דבינה דגדלות ב' דאבא, והיא הויה דס"ג. יום ז', גדלות ב' עצמו דבינה אבא, והיא הויה של ס"ג.

ט) שבוע ג', כולה בחסדים דדעת, וכולה בהוי"ה דמ"ה. יום א', גדלות א' דחסדים דאבא, והיא הויה דמ"ה. יום ב', גדלות א' חסדים דאימא, והיא ההוי"ה דמ"ה. יום ג', קטנות שני דחסדים, והוא אכדט"ם. העולה ג"פ יב"ק, והם ע"ה אותיות, כנ"ל בכוס ג' דליל פסח. יום ד', גדלות ב' דחסד דאימא, והוא הויה דמ"ה. יום ה', קטנות א' דחסד, והוא אלקים דאלפין, ואות א' דמילוי ה"א, ציורה יו"י. יום ו', רשימו של גדלות ב' החסדים דאבא, והוא הויה דמ"ה. יום ז', גדלות ב' דחסד דאבא, והוא הוי"ה דמ"ה.

י) שבוע ד', כולה בגבורות דדעת, וכולה בהויה דב"ן. יום א', גדלות א' דגבורה דאבא, והיא בהויה דב"ן. יום ב', גדלות א' דגבורה דאימא, והיא הויה דב"ן. יום ג', קטנות ב' דגבורה דאימא, והוא אכדט"ם בבחי' חשבון ע"ד. יום ד', גדלות ב' דגבורה דאימא, והיא הויה דב"ן. יום ה', קטנות א' דגבורה, והוא שם אלקים באלפין, ואות א' במילוי ה"א ציורה יו"ד. יום ו', רשימו דגדלות ב' דגבורות אבא, והיא הויה דב"ן. יום ז', גדלות ב' עצמו דגבורות אבא, והיא הויה דב"ן.

יא) שבוע ה', היא בספירת החסד, ולכן היא ממש כדוגמת שבוע א' שהיתה בספירת החכמה.

יב) שבוע ו', היא בספירת הגבורה, ולכן היא ממש, כדוגמת השבוע הב', שהיתה בבינה.

יג) שבוע ז', צריך לכוין בה ב' כוונות: שבוע ג' ושבוע ד' ביחד, כי עתה היא בסוד ת"ת כנגד החסדים, ובסוד מלכות כנגד הגבורות.

יד) וצריך ליתן טעם, אל קצת השינוים הנ"ל, והוא, כי סיבת כניסת גדלות א' דאבא, קודם דאימא הוא, לפי שכיון שבליל פסח, נכנסו כל המוחין, לכן עתה הספיק טעם ההוא, שיכנס עתה גדלות א' דאבא בתחילה, לפי שהוא אור יותר גדול, ובו נכלל מוח אימא.

טו) גם ענין כניסת קטנות הא', אחר גדלות ב' דאימא, הוא לסיבה הנ"ל בליל פסח, כי הוא דינים קשים, ושלא יתאחזו בו החיצונים, אינו נכנס, עד שיכנס גדלות ב' דאימא, אבל אין צורך שיתאחר עד כניסת גדלות ב' דאבא ג"כ.

טז) גם ענין הצטרכות ב' לילות, ליל ו' וליל ז' לגדלות ב' דאבא, הטעם הוא, כי עיקר ליל פסח היתה בעיקר ד' כוסות, שבהם נרמזו ד' מוחין דאימא, אבל גדלות ב' דאבא, לא נכנסו רק דרך רמז קטן, בענין המצה, אחר שנכנסו כל שאר המוחין. ולכן הוצרך עתה ב' לילות, כי בליל הא' נכנס תוך הגולגולת דז"א, ומניח בו קצת רושם. ובליל הב', נכנס הוא עצמו כנ"ל, והם סוד ליל ששי, וליל ז'.

יז) ועתה צריך ליתן טעם, למה כל השבוע א', נקרא חול המועד וי"ט, כיון שאחר יום א', נסתלקו כל המוחין כנ"ל. וגם ענין יום ז' של פסח, שהוא יו"ט גמור. אבל הענין הוא, כי להיות שכבר כל המוחין נכנסו בליל פסח הא', ובהכרח הוא, כי שם הניחו רשימו שלהם, וקצת ההארה ההיא, ובשבוע הא' חוזר מוח החכמה ליכנס לגמרי, והנה מוח זה גדול מכולם, כי כולם נרשמים ונכללים בו, בסוד כולם בחכמה עשית, והוא עיקר כולם. ולכן השבוע הא' היא מכלל חג המצות, אבל עכ"ז אינה רק קדושת חול המועד קלה בלבד, כיון שלא נגמר מוח החכמה לכנס לגמרי, עד יום ו' של שבוע א', כי אז נשלם לכנס אפילו גדלות ב' דאבא דמוח החכמה כנ"ל. והנה יום ו' לעומר, הוא ביום ז' של פסח, ולכן הוא יו"ט גמור, ואע"פ שלא נכנס רק הרשימו, מספיק, לפי שכבר נשלם מוח החכמה.

יח) ולכן ליל ז' של פסח, הותר זווג התחתון, כי כיון שנכנס מוח החכמה, כבר יש בחי' הזווג, כי הוא עיקר כל המוחין. אבל יום ז' לעומר, שהוא יום ח' של פסח, נקרא אסרו חג, לפי שאז נכנס עצמות גדלות ב' דאבא דמוח החכמה, אבל אינו יו"ט ממש, כיון שכבר הרשימו נכנס בליל ז' של פסח, ואין נקרא יו"ט, אלא על שם חידוש הנעשה מחדש, אבל זה אינו חידוש, כי כבר נכנס הרשימו ליל שלפניו.

דרוש ט'

בענין ליל פסח

א) והוא דרוש ג' בענין ליל פסח, ובענין ספירת העומר. הנה נתבאר בדרוש שקדם, כי עיקר הגלות מצרים היה, לסיבת הדעת דז"א, כי בו פגמו ישראל, ושם נאחזו ח"ו החיצונים בלבושים שלו כנ"ל, כי זו היתה סיבת היות מספר שנות הגלות רד"ו שנה.

ב) והענין יותר מבואר הוא, כי הנה הדעת יש לו ב' בחי': הא' הוא, בחינתו למעלה במקומו בראש, הנקרא מוח הדעת. והב' היא, בבחי' התפשטותו למטה, כנודע כי הוא מתפשט מן החסד עד ההוד. ואח"כ כללות כולם, נכנס ביסוד, הנקרא כל לסיבה זו. ואח"כ כללותם, נכנס במלכות. וכ"ז בגופא דז"א. ועד"ז הוא, התפשטות הגבורות של הדעת, בגופא דנוקבא דז"א. והנה בגלות מצרים, להיות כי אז היה הפגם נוגע בבחי' הדעת הנזכר, לכן בחי' התפשטות למטה בגופא, בבחי' החסדים והגבורות, חזרה להסתלק ולהתעלות בשורשה, שהוא הבחי' העליונה של הדעת, העומד ברישא דז"א, ומזה נמשך גלות מצרים.

ג) כי כבר הודעתיך, כי הקליפות הנאחזות בגרון דז"א, שהוא מקום צר יותר מכל שאר גופו, הנה היא נקרא מצרים. ונודע, כי מקום יסוד דאימא, הוא שם בגרון דז"א, והדעת שם הוא מתלבש תוך היסוד דאימא. ובהיותם מתעלמים שם, היו המצריים ופרעה מלכם, נאחזים במקום העורף אשר באחורי הגרון, ולכן היו משעבדים לבני ישראל בגלותא, כי לא היו החסדים מתפשטים בגופא דז"א הנקרא ישראל, ולא היו מאירים להם. ובהיות אלו החסדים דבחי' התפשטות נעלמים למעלה בשרשם, לא היו מאירים למטה, זולתי אותם הלבושים של החסדים והגבורות, שהם עשר אחוריים דאימא דיסוד שלה, שהם עשרה שמות אהיה בריבועם, שהם סוד עשרה דמים, כנ"ל בדרוש הא'.

ד) ולסיבה זו, היו המצריים שופכים דמים של בני ישראל, כמש"ה אם בן הוא והמיתן אותו. והענין הוא, כי הנה נודע, כי ז"א הוא הויה דמילוי אלפין, ובחי' אות אלף שבמילוי אות וא"ו, היא בחי' אימא עילאה, כנזכר בתיקונים, דאות א' ומורה ע"ש אהיה, שהוא בבינה. ונמצא, כי א' זו, הוא שם אהיה, היא אימא עילאה, המתפשטת תוך ז"א להחיותו. ונודע, כי כל בחי' עליונה, ברדתה למטה להתלבש תוך בחי' תחתונה, פנימיותה נשאר למעלה, וחיצוניותה שהיא האחוריים שלה, יורד ומתלבש למטה. ונמצא שם אהי"ה הזה, היורד ומתפשט תוך ז"א להחיותו, הנה הוא ריבועו, העולה בגימ' מ"ד כמנין ד"ם. ובהתפשטותו בתוכו, נעשה ממנו בחי' ד"ם האדם, שהוא ז"א, הויה דמ"ה, כמנין אד"ם.

ה) ובתחילה, היו המצריים שואבים ולוקחים הדם הזה, לפי שלא היה מתפשט ויורד ונבלע תוך איברי ז"א, ונשאר ז"א הנקרא אדם בלתי דם, ולכן היו המצריים שופכים דם של ישראל. והנה כשנגאלו ישראל ממצרים, ירדו אלו החסד שבדעת דז"א, ונתפשטו בו"ק כנודע, ונבלע דמו בתוך הורידין שלו, ובזה אין מקום אל החיצונים להתאחז בדם ההוא.

ו) והנה התפשטות הוא בהמשך מ"ט ימים דספירת העומר, והוא, כי הנה עשרה שמות הם של אהיה, וכולם בסוד דם, כנ"ל בדרוש שקדם לזה. והנה בהיותם פשוטים, יש בהם מ' אותיות, והעשרה שמות עצמן, הם ן' יום, וזהו הפירוש הנכון.

ז) עוד יש לפרש פירוש ב', והוא, כי הנה כל שם של אחורים הנז', יש בו עשר אותיות כזה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה. ואם תחבר כללות עשרה אותיות אלו, עם מ' אותיות שב' שמות הנז', הם ן'. ואלו הם מספר ן' יום, שבין פסח לעצרת. ובכל יום נתקנה אות א' מן הנז', ובהשלם תיקונם, אז הוא חג העצרת, ויש בו בחי' זווג עליון.

ח) ונחזור לענין א', כי כמו שהם עשרה דמים, כן בז"א, יש עשרה שמות מ"ה, כנגד עשרה הדמים אשר בדעת. גם טעם אחר, כי ז"א הוא י"ס, וכל ספירה היא הוי"ה א' דמ"ה. ונמצא, כי העשר דמים הנז', שהם עשר שמות אהי"ה בריבועם, הם מתלבשים ומתפשטים תוך עשר שמות מ"ה, שהם כללות ז"א. ובתחי', שהיה ז"א בלתי הדם הנזכר, כי היה חסר ממנו אותה האלף שבמילוי וא"ו דמ"ה, וממ"ה נהפך ונעשה דם, ואז נתקיים דמים בדמים נגעו, כי בהיותם מרוחקים זה מזה, הם דם למעלה, ודם למטה, ובכן יש שפיכות דמים, כי הם נשפכים לחוץ, ואינם מתחברים דם בדם. אבל בהתלבש דם העליון בתוך ז"א, ומתפשט בתוכו, ונבלע הדם בתוכו, אז נעשה אדם.

ט) וז"ס מ"ש במסכת חולין על ר' נתן הבבלי, שאמר לאותה האשה, המתיני למול את בניך, עד שיבלע דמו בו. ואז נשלמים עשרה שמות דמ"ה שבז"א, ונעשין בחינת מ"ה מ"ה. וז"ס, ואומר לך בדמיך חיי, כי ממש ע"י דמיך הנזכר, תחיי. כי בעודם למעלה, היה גלות הנמשל אל המות. ועתה בהתפשט דמיך למטה בגופך, תחיי.

י) והנה נודע, כי ג' זמנים הם: זמן עיבור א', ואז ז"א הוא בבחי' ג' כלילן בג'. זמן היניקה. זמן עיבור ב' של המוחין. והנה בגלות מצרים, חזר ז"א לזמן עיבור א', והיה בבחי' ג' כלילן בג', לפי שלא היו החסדים מתפשטים בגופו, ולכן הוחזר ליכנס בסוד העיבור.

יא) ובגאולת מצרים, נולד ז"א, ויצא לחוץ למעי אימא עילאה, ואז היה זמן היניקה. ונודע, כי אז הוא זמן הבלעת הדם בגופו של תינוק, כנודע, כי הדם שבאשה, מתהפך לחלב, וממנו יונק התינוק. ואחר כך חוזר החלב ההוא לקדמותו, ומתהפך בגוף התינוק לדם, ונבלע בתוך הווריד‌ין שבו.

יב) והענין הוא, כי הנה תחלה, היה דם מותרות מעורב בסיגים. ובזמן הלידה, יורדין הסיגים למטה, ויוצאים בבחי' דם הלידה, ונשאר הדם המזוקק בתוך האשה, ואז יכול להתהפך לחלב. ואח"כ כשיונק אותו התינוק, חוזר להיות דם טהור וזך כבתחלה, ואדרבה, עתה הוא חיות התינוק. וכבר נתבאר אצלנו, כי הדם המתהפך לחלב, הוא בירור מן זוהמת הדם, שלא יכול להתברר בט' חדשי העיבור, ועתה הוברר ונזדכך כנזכר וע"ש. וז"ס ספירת העומר, במ"ט ימים אלו, שהם ז' שבועות, כנגד ז' ימי נקיים, וימי טוהר, הדם ההוא מתברר, ונהפך לחלב, ונכנס בז"א היונק אותו.

דרוש י'

בענין ספירת העומר

א) והוא דרוש ד' על הנזכר, ובענין ספירת העומר. דע, כי הנה עתה בגאולת מצרים, נתפשטו הה' חסדים וה"ג שנעלמו למעלה בשרשם בדעת בזמן הגלות, ועתה נתפשטו בגופא דז"א. והנה בעת יציאת מצרים נעתקו ויצאו משם, ואח"כ בשבעת שבועות של ספירת העומר, יורדין ומתפשטין למטה בגופא דז"א.

ב) וטעם היותם ז' שבועות, הוא עם הנ"ל, כי החסדים מתפשטין מחסד ועד הוד, ואח"כ כללותם ביסוד, הנקרא כל, שהוא כללות ה' חסדים, וכל חסד כלול מי', הם כ"ל בגימ'. ואח"כ כללותם במלכות, הנקראת כלה, לב' סבות: הא' הוא, לפי שהיא ה' אחרונה שבשם ההויה, ולוקחת כללות החסדים הנקרא כ"ל, הרי כל"ה. והסיבה הב' היא, כי כל: הם כללות החסדים, והה': היא ה' גבורות, הרי כל"ה. עוד סיבה ג', כי כל, הוא הה"ג, כל א' כלולה מי'. והה', היא המלכות עצמה כנ"ל.

ג) ונחזור לענינינו, כי ז' בחי' יש, בהתפשטות החסדים, וכנגדם הם ז' שבועות. ואמנם היותם ז' שבועות, ולא ז' ימים. הענין הוא, כי כל בחי' מהם, כלולה מן הז' עצמם. ר"ל: כי החסד הא' המתפשט בזרוע ימין, הנקרא חסד, צריך שיהיו בו ז' בחי', א' כנגד החסד, וא' כנגד הגבורה כו', וא' כנגד מה שצריך לתת ממנו חלק אל היסוד הכולל כולם כנז', ואחד כנגד מה שצריך לתת ממנו חלק אל המלכות הכוללת את כולם כנז', כי אם אין בחסד הזה, כל אלו הז' בחי' של שרשים, איך היסוד ומלכות יוכלו לקבל הארה ממנו. וגם הה' חסדים עצמם, איך יתקשרו זה בזה, אם לא ע"י כך. ונמצא, כי בכל חסד וחסד מן בחי' החסדים, המתפשטים בז"ת דז"א, יש בו בכל א' מהם, שורש לכל הז' בחי' הנז'.

ד) ורצוני להרחיב הביאור בזה: דע, כי בספירת החסד דז"א, מתפשט בו החסד הא', מן הה"ח המתפשטים. ויש בו בחי': חסד, גבורה, ת"ת, נה"י, ומלכות. ומתחלקות בז"ס תחתונות באופן זה: חסד שבחסד, וחסד שבגבורה, וחסד שבת"ת, וחסד שבנצח, וחסד שבהוד, וחסד שביסוד,

וחסד שבמלכות. וכל ז' בחי' אלו, הם כללות החסד הא' שבחסד, המתפשטים בז"א. אח"כ החסד הב', הנקרא גבורה שבחסד, הנה יש בו ז' חסדים, מתחלקות בז' הספירות, וכולם בחי' הגבורה שבהם. וכן עד"ז בכל הז' חסדים, המתפשטים בגופא דז"א.

ה) ונבאר הקדמה זו, בסדר ז' שבועות העומר: שבוע הא', כולה בחסד הא'. יום א', נכנסת בחי' מלכות שבחסד הא', בתוך החסד הנקרא זרוע ימין. יום שני, נדחית המלכות בגבורת ז"א, ונכנס בחי' היסוד שבחסד הא', בחסד דז"א. יום שלישי, נדחית המלכות בת"ת, והיסוד בגבורה, ובחי' ההוד דחסד הא', נכנסת בחסד דז"א. יום ד', נדחית המלכות בנצח, והיסוד בת"ת, וההוד בגבורה, והנצח בחסד דז"א. יום ה', נדחית המלכות בהוד, והיסוד בנצח, וההוד בת"ת, והנצח בגבורה, והת"ת בחסד דז"א. יום ו', נדחית המלכות ביסוד, והיסוד בהוד, וההוד בנצח, והנצח בת"ת, והת"ת בגבורה, והגבורה נכנס בחסד דז"א. יום ז', כל אחד יורד במקומו, מלכות במלכות, יסוד ביסוד, הוד בהוד, נצח בנצח, ת"ת בת"ת, גבורה בגבורה, חסד בחסד. והרי כי בשבעה ימים, השבוע הא', לא נתפשט רק החסד הא' בלבד, ונתפשט בשבעה הספירות כולם כנזכר.

ו) שבוע השני, היא ממש ע"ד השבוע הא', אלא שכל בחינתם, הם בחסד השני, מן החסדים המתפשטים. וכן כיוצא בזה בשאר הז' שבועות, עד שנמצא, כי בשבוע הז', נכנס החסד הז', הנקרא מלכות, הנעשה מכללות כל הז' ספירות.

ז) והנה אע"פ שנתבאר, כי בדעת דז"א יש ה"ח וה"ג, צריך שתדע, כי הנה הדעת, הוא הנשמה המתפשטת בכל הגוף, וא"כ מוכרח הוא, שבדעת יהיו ז' בחי' החסדים, המתפשטים בז"ת, הנקרא גוף. וכנגדם הם ז' גבורות. ודע, כי אלו הם סוד י"ב שבטים, י"ב בני יעקב, ושני בני יוסף מנשה ואפרים, שנאמר בהם כראובן ושמעון יהיו לי. וכבר נתבאר דרוש זה, בענין י' הרוגי מלוכה והרוגי לוד.

ח) ובזה יתבאר טעם, למה השבוע הא', אינה חול גמור, אבל נקרא חול המועד. והטעם הוא, כי כל הה"ח נכללים בחסד הא', כנודע, כי שבעה ענני כבוד הם, וענן הא' מכולם, הוא הנקרא ענן של אהרן, והוא כנגד חסד הא', והוא כולל את כולם, כנזכר בס"ה בפרשת אמור.

ט) וז"ס מ"ש יומם יצוה ה' חסדו, כי החסד א' נקרא יומם, לפי שבו נכללים שאר החסדים הנקרא ימים. והגבורות נקראים לילות. אלו זכרים, ואלו נקבות. וכל א' משבעה בחי' החסדים כנ"ל, הם שבעה ימי השבוע, וכ"א נקרא יום אחד. אבל החסד הא', נקרא יומם, ולא יום, ופירושו: יום הכולל ימים רבים, כי כל שאר החסדים אין להם שורש ומעבר אלא בו.

י) וז"ס, ויסע עמוד הענן יומם, כי שבעה עננים היו, אבל הא' שבכולם, נקרא יומם, ולכן הוא לבדו נז', והשאר נכללין בו. ובזה תבין פסוק הנז', של יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם, והוא החסד הא' שבכולם, ע"י הוא מפקיד שאר החסדים בידו, שיהיה הוא פקיד עליהם, והרשות בידו להוציאם, ולהוריד ולפשט אותם למטה, כפי רצונו. ואולי נוכל לומר, כי חסדו, ר"ל: חסד ו', ר"ל: ששת החסדים האחרים, כולם מצויים תחת ידו של החסד הא', הנקרא יומם כנזכר.

יא) אבל בלילה, אז שירה עמי, ר"ל: שיר ה', שהם ה"ג, הנקרא שיר. והשיר הזה הנה הוא עמי. ואלו הם דברי דוד המשורר ע"ה, האומר דברים אלו ברוח הקדש, כאלו השכינה שהיא המלכות העליונה, אומרת אותם, והוא, כי הגבורות הם ממש עמה, אבל החסד אינה רק בבחי' פקדון וצווי בלבד, להורידה בה ביום, בעת הזווג.

יב) ונחזור לענין לפי שבשבוע א' מתחיל לכנס ולהתפשט החסד הא', לכן הוא חול המועד, מכלל חג המצות. אבל לפי שעדיין לא נשלם לכנס עד יום הז', לכן אינו יו"ט גמור, רק חוה"מ.

יג) אבל בז' של פסח, שאז נשלם להתפשט, נקרא יו"ט גמור. ולכן יש זווג תחתון למטה, כבשאר הי"ט. כי הנה כל הזווג אינו נמשך, אלא מבחי' החסד, כי היא טיפת הזווג של מ"ד. ועתה שנשלם החסד הא', כבר יש זווג. אבל לפי שלא נכנס רק החסד הא', שלא נשלמו כל החסדים להתפשט, לכן אין אומרים הלל גמור, וגם אינו זווג גמור, כמש"ל בע"ה.

יד) ואע"פ שאינו נגמר להתפשט, אלא ביום אסרו חג, עכ"ז, כיון שעיקר טפת החסד, אינה אלא לצורך היסוד, טפה דדכורא, ולכן בהכנס בחי' היסוד של החסד הא', מספיק לזווג. אבל ביום שלאחריו, שנכנס אף בחי' המלכות של החסד הא', לכן יש בו קצת קדושה, ונקרא יום אסרו חג, והוא ע"ד מש"ל בדרוש הח', כי בהכנס רשימו דמוח החכמה, הוא יו"ט גמור. וביום שלאחריו, אע"פ שנכנס עצמותו, אינו נקרא אלא אסרו חג.

עוד יש ענין אחר בענין ספירת העומר, והוא נקשר עם הדרוש הנזכר, ושניהם הם בחי' אחת.

דרוש י"א

בענין ספירת העומר

א) והוא דרוש ה', בענין ספירת העומר. הנה נודע, כי כמו שיש בז"א, מוחין דאורות פנימיים, גם יש לו אורות מקיפין, וממוח הדעת שבו, יורדים ומתפשטים בו, אורות פנימיים, ואורות מקיפין. והאור הפנימי מתפשט ויורד דרך הגרון, ומתפשט בגופא דז"א. אבל האור המקיף, הנה הוא יוצא מן הפה ולחוץ, ומקיף את הז"ת, ע"ד האמור לעיל ממש, בבחי' החסדים הפנימיים, המתפשטים בז"ת.

ב) ועתה נבאר עניינם. הנה אלו החסדים והגבורות שבתוך היסוד דאימא, הם אורות רבים וגדולים, ועומדים במקום צר ודחוק, כנודע כי מוח החכמה והבינה, גדולים מאד ממוח הדעת. ובפרט במקום התפשטות יסוד דאימא, תוך הגרון דז"א, כי הוא מקום צר עד קצה אחרון. והם ב' מוחין דחסד וגבורה, ואינם יכולים לידחק שם, ואז מחמת הדוחק, הם בוקעים המקום ההוא, וז"ס בקיעת הפה הנבקע במקום הגרון, והבן טעם זה. ואז יוצאות קצת האורות ההם דרך הפה ולחוץ, וקצתם נשארים בפנים כנ"ל.

ג) ואמנם בחי' הגבורות הם אש, ובחי' החסדים הם מים, ולכן הגבורות הם חזקות מאד, ומרוב חמימות אשר אינם יכולות להשאר בפנים, והם הבוקעות ויוצאות לחוץ דרך הפה, ונעשית בחי' אור המקיף. אבל החסדים נשארים בפנים, בסוד אור הפנימי.

ד) וכבר נתבאר אצלנו, כי אור המקיף גדול מאור הפנימי, אע"פ שהאור הפנימי הוא חסדים כנז', והאור המקיף הוא גבורות, עכ"ז הטעם הוא נרמז, כמש"ה טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. פי': כי הגבורות הם כוחות הדין, הנקראים תוכחת, שמהם באים התוכחות והיסורין לעולם, הנה הם יותר טובים, ויותר מאירים, להיותם מגולים, בבחי' אור המקיף. יותר מן החסדים, הנקראים אהבת חסד, להיותם מסותרים, בבחי' אור הפנימי, אורם מסותר ואינו נגלה ומאיר, עם היות כי בבחי' עצמם, החסדים הם מעולים יותר מן הגבורות.

ה) ובזה תבין מ"ש בתיקונים תיקון ע', בענין ה' מוצאות הפה, הנקרא פתוחי חותם, דא אימא עילאה כו'. והענין הוא, כי כיון שפתיחת הפה, נבקעת מחמת ה' גבורות מנצפ"ך כנ"ל, הנה הם עצמן ה' מוצאות הפה, והם סוד הכ"ב אותיות: אחע"ה, בומ"ף כו', כנודע כי האותיות נפקא מבינה, כנזכר בהקדמת ספר התיקונים. גם שם נתבאר, כי האותיות נקרא נפש. והטעם הוא, כי להיותם מבחינת הגבורות, שהם עטרא דמלכות, הנקראת נפש, לכן גם הם נקראים נפש.

ו) ובזה יתיישבו ב' המאמרים הנזכר בס"ה, שהמאמר הא' יראה, כי אותיות הם יוצאים מן הפה. וממאמר אחר הב' יראה, כי הם יוצאים מן חותם אימא עילאה. ושניהם הם אמיתיים, כי הנה האותיות הם בחינת הגבורות, הנתונים תוך היסוד דאימא עילאה, ומתלבשת בז"א. ואלו הגבורות הם הנקראים חותם דאימא עילאה. כמבואר אצלנו בהרבה מקומות, אם בענין הצלם דהו"ר, הנקרא ליל החותם. ואם בענין משז"ל באותם הד' דברים, הנקרא חבי"ת, שצריכים חותם בתוך חותם, והם יסוד ומלכות שבה, שהם ב' החותמות הנז'. והנה היסוד דאימא, מלובש בפומא דז"א, ושם נבקע, ויוצא ממנו אלו הכ"ב אותיות, שהם בחי' הה"ג כנ"ל, ונמצא כל דבריהם אמת.

ז) גם בזה תבין, מ"ש בפרשת משפטים, כי דעת גניז בפומא דמלכא. פי': כי הדעת, הוא בחי' עטרא דגבורות והחסדים, והוא מלובש ביסוד דאימא, ונבקע ויוצא עטרא דגבורה דרך הפה ולחוץ, וכשהוא רוצה לדבר, מוציאן לחוץ בסוד קול ודיבור, שהוא בחי' אור המקיף, כמבואר אצלנו כי כל הבל הפה, הוא אור המקיף. ולפעמים נשארים בפנים, ואינם יוצאים, ואז כתיב נאלמתי דומיה כו'.

ח) והנה ה' אותיות מנצפ"ך, הם שורש הה"ג, ולכן הם אותיות סתומות, כנודע כי הם בציור מקום פתיחת הפה, סתומה ועגולא. ולכן נקרא בס"ה בשם פתוחי חותם, כי הוא מקום הנפתח ומגולה עתה, והוא נמשך מן אימא עילאה, הנקראת חותם, כנודע כי עטרא דגבורה גניז באימא. והרי נתבאר בחי' אור המקיף מה ענינו, ואיך הוא בחי' עטרא דגבורה. ואיך הוא מן אימא עילאה כי הגבורות מן אימא עילאה אינון. וכמ"ש כמה פעמים, כי כל אור המקיף הוא מבינה, הנקראת שם אהיה, וזכור הקדמה זו.

ט) ונחזור לענין ספירה העומר, כי עתה אנו צריכים להמשיך ב' בחינת: אורות פנימיים, ואורות מקיפים. והנה כדוגמת מה שנת"ל בענין המשכת האור הפנימי, במ"ט ימי ספירת העומר. כך ממש היא המשכת אור המקיף. ולכן צריך שנרחיב הביאור בזה, ובו נבאר ענין עומר השעורים, שהיה קרב בלילה הא' של ימי הספירה, מה ענינו.

י) דע, כי בזמן שבהמ"ק קיים, על ידי קרבן מנחת השעורים בלילה הזה, היו יורדין בחי' החסדים והגבורות, אל הדעת. ומשם נתפשטו עד הגרון. אבל עתה אין בנו כח להמשיך אור הפנימי, כי אור הפנימי לא היה נמשך, אלא על ידי קרבן השעורים כנזכר.

יא) ואמנם עתה, אנחנו צריכים שיתפשטו אלו החסדים והגבורות בגופא דז"א. ובכל לילה ממ"ט ימי ספירת העומר, אנחנו מורידים בחינת החסדים והגבורות למטה, כל מדרגה ובחינתה ביומו עד מלאת ימי העומר. והנה כל כונתנו עתה, אינו אלא בבחי' אור המקיף, להמשיכו ולהוציאו דרך מוצאות הפה, ואחר צאתו נעשה אור מקיף כנ"ל.

יב) וזו היא סוד הברכה, של על ספירת העומר. כי בבחי' דיבור והבל היוצא דרך הפה, והוא בחי' אור המקיף, כי אור הפנימי היה נמשך בזמן שבהמ"ק קיים, ע"י קרבן העומר. והנה עתה שנחרב בעוה"ר, ואין בנו כח להמשיכו, לכן אנו אומרים אחר ברכת העומר, שהוא בחינת אור המקיף, הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת ב"ה למקומה ב"ב, וע"י כך נתקן איזה תיקון, בבחינת אור הפנימי.

יג) ונמצא, עיקר כל הכונה היא, באור המקיף, כי עדיין לא יצא כלל. אבל האור הפנימי, כבר נכנס, ואינו צריך רק התפשטות למטה בלבד. ולכן כאשר תכוין בבחי' אור המקיף, תכוין ג"כ להמשיך אור הפנימי. אבל עיקר הכונה תהיה באור המקיף כנזכר.

יד) ובזה תבין טעם, למה מצות ספירת העומר תלויה באנשים, ולא בנשים. והטעם הוא, לפי שאין בחי' זו נעשית, אלא בפי הזכר ז"א כנודע.

טו) גם בזה תבין, למה חג המצות נקרא פסח. והענין הוא, פ"ה ס"ח, כי בחג הזה, יוצא אור המקיף, בסוד דיבור ושיחה, מן הפה ולחוץ, ע"י ספירת העומר, הנספר במוצא הפה.

טז) ובזה תבין, טעם מצוה לספר ביציאת מצרים בליל פסח. כי פסח, ר"ל פ"ה ס"ח, שהם בחי' אור המקיף, היוצא מן הפה, בבחי' שיחה ודיבור, לכן צריך לספר ביציאת מצרים, כי י"מ הוא יציאת החסד מן הגרון, הנקרא מצרים, מקום צר, ולמטה בגופא דז"א. לכן אנו מספרים אותו, כדי לכוין להמשיך לאותו י"מ הנזכר, שג"כ תצא דרך הפה הסמוך לגרון, בבחי' הגבורות שהם אור המקיף כנזכר.

יז) ואמנם ענין מנחת שעורים עצמה, ענינה הוא, כי המלכות בתחלה לוקחת עטרא דילה, שהם הה"ג, שהם ה' אותיות, הנקראים אותיות כפולות. ואם תכפלם ב"פ, יהיו עולים בגימ' כמנין שעורה, שהם ב"פ פ"ר פ"ר, הרי תק"ס, ועם כללות הה"ג, הם תקס"ה כמנין שעורה. ובחג

השבועות שהוא הזווג, אז ניתן בה בחי' החסד, בסוד טפת הזווג. ולכן אז היו מקריבים שתי הלחם דחטים, כמ"ש לקמן בע"ה.

יח) והנה עתה אנו צריכים לבאר, ברכת ספירת העומר, ע"ד הכונות כולם שביארנו למעלה. בא"י: הנה בשם ההויה הזאת, תכוין אל הויה דמ"ה דמילוי אלפין. לפי שכל ענין ברכה זו, וספירה זו, תלויה בז"א כנ"ל. ותכוין כי בזו ההויה, כלולות עשר הויות דמ"ה דאלפין.

יט) והכונה היא כמש"ל, כי בזמן גלות מצרים, לא היו מאירים בז"א, אלא בחי' עשר הלבושים דאחוריים דיסוד דאימא, בסוד עשרה דמים כנ"ל, אשר לכן היו החיצונים נאחזים בהם. ועתה בגאולת מצרים, אנו ממשיכין החסדים והגבורות עצמן, שהם עשרה, תוך ז"א. ואנו ממשיכים אותם העשר דמים של הלבושים, שיהיו נבלעים תוך גופא דז"א, ע"ד מ"ש למעלה, כי ז"ס בחי' אות א' שבמלוי ואו של הויה דמ"ה דאלפין, והיא בחי' שם אהי"ה בריבוע העולה ד"ם, כנ"ל וע"ש היטב. ולכן אנו מכונים עתה, בעשר הויות דמ"ה דז"א, שהם סוד ה' חסדים וה' גבורות שבו, שיבלעו בתוכה אלו הי' דמים, תוך עשר הויות דמ"ה ממש, ע"ד מש"ל בסוד שופך דם האדם באדם כו'.

כ) על ספירת העומר: תכוין, כי ר"ת הוא ס"ה, כמספר שם אדנ"י. והענין הוא, כי כמו שאנו ממשיכים האורות אל ז"א, כן אנו צריכים להמשיך, ולתקן בנין הנקבה. וכמ"ש במלת העומר, והוא, כי העמר, תכוין חסר כמש"ל, כי הם עשרה אחוריים דאה"יה, הנקראים עשרה דמים. ואמנם עתה בהתמשכם תוך ז"א, ונבלעים בו, נעשים בבחי' פנימיים, ואינם בבחי' ד"ם, אלא ביושר, ונעשים עשר שמות של אהיה, אשר כ"א הוא בגימ' כ"א. וכשתמלאהו, יהיו בו עשר אותיות, הרי הוא בגימ' א"ל. והנה עשר שמות אל, הם בגימ' עמ"ר. ותכוין להמשיך משם א"ל הנזכר, היוצא משם אהיה הנזכר, בחשבונו הפשוט ובחשבון עשר אותיותיו, אל שם אדנ"י, הנרמז בר"ת ספירת העומר כנזכר, ואז תהיה בחי' אל אדנ"י כנודע.

כא) ובאמרך היום כך וכך לעומר, תכוין, כי יום הוא בגימ' א"ל יהו"ה, והכונה היא, כי כמו שכוונת להמשיך אל באדנ"י, כן תכוין להמשיך שם אל בז"א, הנקרא הויה. ובאמרך המספר, היום כו"כ לעומר, אז תכוין בסדר כל הכונות הנ"ל, בסדר המדרגות כל יום ויום.

כב) והמשל בזה: כי בליל א', תאמר היום יום א' לעומר, ותכוין להמשיך בז"א, גדלות א' דאבא, של מוח החכמה של ז"א, והיא הויה א' דע"ב דיודין. גם תכוין אל אות א' שבשם אהיה הא', שבעשרה אהיה, הנקראים עשרה דמים. גם תכוין, להמשיך א"מ וא"פ, מן בחי' המלכות שבחסד הא' מן הה' חסדים, ונכנס בחסד שהוא זרוע ימין. ועד"ז תכוין בשאר הימים. ודע, כי יראה לי, שאלו י"פ אל, הנרמזים במלת העומר כנזכר, הם עשרה מקיפים, כי כן שם אל במילויו, הוא אלף למד, והוא בגימ' הק"ף. והדבר אצלי הוא בספק.

כג) עוד יש כונה אחרת בענין ספירת העומר וצריך לכוין בה. הנה ימי העומר הם בחי' דינין וגבורות, והם ענין הש"ך דינין הנודעים והם בגימ' העומר. והנה שורש כל הדברים הם אלו הש"ך דינין, ולכן אנו צריכים למתקם ולבסמם. והנה ענין אלו הש"ך דינין הם בחכמה, וגם בבינה. כי הנה בחכמה, יש בו ל"ב נתיבות, כל נתיב כלול מי"ס, הם בגימ' ש"ך ניצוצין.

כד) ואלו נרמזו ב"פ בס"ה, בפרשת פקודי ואמרו שם, דבוצינא דקרדינותא, בטש במחשבה עילאה, וניצוצין זריק לשכ"ה עיבר כו'. והם סוד הל"ב נתיבות חכמה, כי במחשבה הוברו אלו הש"ך ניצוצין, זהו ענין ל"ב אלקים דמעשה בראשית, שהם ל"ב נתיבות חכמה, וכולם דין משם אלקים.

כה) ואחר שנמשכים מן החכמה אל הבינה, נעשים שם נ' שערים. הם בחי' ה' גבורות, כל א' כלולה מי'.

כו) והנה כל שער ושער, כלול מכולם. ונמצא, כי ן' מיני ש"ך נצוצין הם, כל שער ושער חלוק ומשונה מחבירו, והם בבחי' צרופים או גימטראות, כ"א משונה מחברתה. ומאלו הן' שערים

שהם ה"ג, נמשכות נשמות ב"א, כ"א וא' נמשך משער פרטי, ולא קבלתי ממורי ז"ל פרטן, זולתי ה' או ו' שערים מהם.

כז) ואלו הן: שער א' הוא, כי הנה בינה היא הויה דס"ג, גם הוא ה' ראשונה שבשם הויה, ולכן כנגדה הם נ' שערים, ונמצא כי כל חלק מה' חלקי הבינה, היא כלולה מי', שהם נ' שערים. ונמצא, כי ה' חלקי הבינה, הם ה' שמות דהויה דס"ג, וה"פ ס"ג הם בגימ' שט"ו, ועם הה' עצמה של בינה, שהם ה"ג מנצפ"ך, יהיו ש"ך ניצוצין. וא"ל מורי ז"ל, כי מזה השער נמשך שורש נשמתי, ולכן צריך אני לכוין בשער הזה, ולא באחרים.

כח) ושער הב' הוא, כי כשתקח ג' אותיות דין של אדני, ותמנה ה"פ דין, כמספר ה' עילאה, שהוא הבינה, יהיו בגימ' ש"ך, כנודע כי הה' אלפין שבה' שמות של שם אדנות, הם בחי' המיתוק והביסום, של ג' אותיות דין, כמבואר אצלנו, ואז נעשים כמנין שכ"ה.

כט) השער הג', תמנה ז' הויות דמ"ה דמילוי אלפין, שכל הויה היא בגימ' אד"ם, והם סוד ז' מלכים שמלכו בארץ אדום, וכ"א מהם נקרא אד"ם. וז"פ אדם, עם ה' עילאה שהיא בינה, הם ש"ך.

ל) השער הד', הוא ל"ב אלקים, שהם הל"ב נתיבות הנ"ל, כ"א כלול מי"ס, הם ש"ך כנ"ל.

לא) השער הה', שם שד"י, אם תחבר עמו חשבון ו' צירופים שיש בו כנודע, והם: שד"י, שי"ד, דש"י, די"ש, יש"ד, יד"ש. יהיו ש"ך.

לב) השער הו', שם א"ל אהי"ה, כי יש בהם ו' אותיות, וכנגדם תמנה ו"פ א"ל אהי"ה, יהיו בגימ' שי"ב, ועם ו' אותיות, הרי שי"ח, ועם כללות הב' שמות, הם ש"ך. ודע, כי אלו הו' שערים, אינם כסדר, ואינם אלו הו' שערים הראשונים, שבנ' שערי בינה. אבל הם ו' שערים מפוזרים, אחד מכאן ואחד מכאן.

לג) ועתה נבאר, סדר הכונה בספירת העומר. הנה מי ששורש נשמתו בשער הא' מאלו הו' שערים הנז', צריך שיכוין בכונת השער הזה, למתק אלו הש"ך דינים, ולחלקם בז' חלקים, כנגד שבעה שבועות, כי הלא הם בחי' ז"פ אדם כנ"ל, שהם בחינת מלכי אדום כנ"ל.

לד) וזה סדרן: הנה באמרך על ספירת העומר, תכוין, כי מלת העומר, היא בגימ' ש"ך, אשר כונתנו היא למתקם ולבסמם כנז'. ותכוין, כי אלו הש"ך, הם ה' הויות דס"ג, שהם שט"ו, ועם ה' שבבינה, הרי ש"ך.

לה) וצריך לחלקם לשבעה חלקים, ולכוין בהם חלק אחד בכל לילה מן השבוע, באופן זה: ליל ראשון, תכוין להמתיק החלק הא', שהם מ"ה ניצוצות, וז"פ מ"ה הם ה"פ ס"ג, ואלו הם יו"ד ה"י ו"א, ועוד חציה של וא"ו אחרונה, שהם שלשה ניצוצין, והרי נמתקו מ"ה ניצוצין בליל א', שהוא אד"ם א'.

לו) ליל שני, תכוין להמתיק ג' ניצוצין, שנשארו מאות ואו האחרונה, ותוסיף עליהם ב' אותיות ה"י, של תשלום הוי"ה א', ויהיו ח"י ניצוצין. ועוד תוסיף ותקח מהויה הב' דס"ג, אותיות יוד ה', וב' ניצוצות של אות יוד דמילוי ה"י, והרי אדם ב', בליל ב'. וכעד"ז, תשלים לכוין בז' לילי השבוע הא', להשלים ז' חלקים שבה' שמות ס"ג כנזכר, ועד"ז תכוין בכל שבוע, מז' שבועות הספירה.

לז) והענין הוא, כי ז' אדם הם, שהם שבעה מלכי אדום, וכל אדם מהם, הוא כלול מכל הז'. ולכן בשבוע א', אנו מכוונים באדם הא', שהוא כלול מכל הז'. וכן בשבוע הב', באדם הב', כלול מכל הז'. וכעד"ז בכל הז' שבועות.

לח) ונמצא, כי בכל שבוע ושבוע, תכוין להשלים ה' הויות דס"ג, שהם כנגד הבינה שהיא ה' ראשונה שבשם. ועוד ה' ניצוצות אחרות, להשלים מנין הש"ך. ואלו הה' היתירים הם כנגד

הבינה המתפשטת בתוך ז"א כנודע, והיא נקרא עילאה, וכשנכנסת ומתפשטת בו, היא בבחי' אות ה', שהיא הוי"ה דס"ג ג"כ. כנודע כי אות ה' א', בה נרמז שם ס"ג.

לט) ועד"ז בשאר הן' שערים, כל איש ואיש, היודע שורש נשמתו באיזה שער מהם הוא, יכוין בכונת השער ההוא, לחלקו אל ז' חלקים בז' כל ימי שבוע ושבוע, משבעה שבועות ספירת העומר, כנגד ז"פ אדם כנ"ל, אשר אלו הם עיקר הש"ך דינין.

מ) עוד יש כונה אחרת בענין ספירת העומר, צריך שתכוין להשפיע מן המ"ט יומין דכורין, אל מ"ט יומין נוקבין. וכיון שהכונה היא להשפיע במלכות, א"כ צריך להשפיע ממעלה למטה, מחסד עד מלכות, ולהוריד השפע מעילא מדכורא, לתתא אל נוקבא. ולכן בשבוע הא', יכוין להשפיע מחסד שבזכר, אל חסד נוקבא. עד שבוע הז', יכוין להשפיע מן בחי' המלכות שבזכר, שהיא הבחי' שנשארה מן הנקבה, מושרשת בזכר, בסוד שימני כחותם. וממלכות זו שבו, ישפיע אל המלכות שבנוקבא.

מא) גם יכוין דרך פרט, בז' ימי השבוע. כי בשבוע א', שהיא כנגד החסד, יכוין בליל ראשון, להשפיע מחסד שבחסד הזכר, אל חסד שבחסד הנוקבא. בליל שני, מגבורת החסד שבזכר, אל גבורת שבחסד הנוקבא. וכן עד ליל ז', יכוין להשפיע ממלכות דחסד של הזכר אל מלכות דחסד דנוקבא.

מב) ועד"ז בשבוע השני, בשבעת הימים שבה, כולם הם מבחי' הגבורות שבזכר, לגבורה שבנקבה. וגם גבורה זו, נחלקת לז' בחינות, לז' ימי השבוע, ע"ד מ"ש, בז' ימי השבוע הא', הנחלקים בז' בחינות החסד. ועד"ז בכל הז' שבועות.

מג) גם יכוין כונה אחרת, והיא בשם בן מ"ב, הרמוז בר"ת תפלת אנא בכח גדולת כו', והוא אבגית"ץ וחבריו, שהם ז' שמות, ובכל שם ו' אותיות. בשבוע הא', תכוין לשם הא', שהוא אבגית"ץ. ותחלקהו בז' ימי השבוע ההיא, בזה האופן: אות א', בליל א'. אות ב', בליל ב'. אות ג', בליל ג'. אות י', בליל ד'. אות ת', בליל ה'. אות צ', בליל ו'. וכל הו' אותיות עצמם, בליל ז'. ועד"ז בכל שבוע, בשם של חלקו.

מד) גם יכוין כונה אחרת ג', בסוד ההויה. בשבוע א', יכוין אל הוי"ה א', שבספירת החסד, כולה מנוקדת בסגול. ובשבוע שני, בנקוד שבא, שהיא הוית גבורה. ובשבוע הג', בהוית הת"ת, והיא כולה בנקודת בחולם. ובשבוע הד', בהוית הנצח, וכולה מנוקדת בחיריק. ובשבוע הה', בהוית ההוד, כולה מנוקדת בקיבוץ. ובשבוע הו', בהוית יסוד, כולה מנוקדת בשורק ו'. ובשבוע הז', בהוית המלכות, בניקוד צבאות, שבא וקמץ וחולם. ויחלק כל שבוע, לפרטות ז' ימים שבה. כיצד: ליל א' משבוע א', יכוין בהויה בניקוד סגול, עם הרוחניות שבתוכה, שהיא נשמה אליה, והיא הויה אחרת, גם היא כולה בסגול. בליל ב', בהויה בניקוד שבא, עם רוחניותיה, שהיא הויה בסגול.

מה) וכן בשבוע ב'. יום א', יכוין בהויה בניקוד סגול, עם רוחניותיה שהיא הויה בניקוד שבא. ועד"ז בכל שאר הלילות, עד ליל ז', שאז יכוין בהויה בניקוד צבאות, עם רוחניותיה שהיא הויה בשבא. ועל ד"ז, בכל שבוע מז' שבועות.

מו) גם טוב לאדם, לכוין במ"ט ימים אלו, לתקן כל אשר חטא בכל הז' ספירות. והמשל בזה: בהיותו בשבוע א', יכוין לתקן את אשר חטא ופגם, בספירת החסד. ובשבוע הב', יכוין לתקן את אשר חטא ופגם, בספירה הגבורה. וכעד"ז בז' השבועות.

מז) גם ראיתי למורי ז"ל, מקפיד וזהיר מאד, לומר אחר ספירת העומר, מזמור אלקים יחננו כו', כולו מעומד, ולכוין בכל יום ויום מן המ"ט ימים, בתיבה אחת ממ"ט תיבות שיש בזה המזמור.

מח) גם יכוין, באות א' ממ"ט אותיות, שיש בפסוק ישמחו וירננו כו'. וזה מספר אותיות המ"ט, של הפסוק ישמחו כו', כדי שלא תטעה בהם, תיבת לאמים חסר ו', תשפוט מלא ו', תיבת משור, מלא ו'. ע"כ הגיעו לידי דרושי ספירת העומר.

דרוש י"ב – "ענין שביעי של פסח" נמצא בנושא "האריז"ל על שביעי של פסח"

המשך: **ענין ספירת העומר.**

א) ענין כל המ"ט ימים של ספירת העומר, דע, כי הזווג אשר באותם השבתות, ויום ר"ח אייר, אשר הותר לנו הזווג ההוא, עכ"ז איננו זווג גמור של גדלות, כי עדיין ז"א בסוד הקטנות, כנ"ל בענין זווג ליל ז' של פסח. וכל הזווגים שבימים האלו, הם ע"ד מ"ש בזווג ליל שביעי של פסח. אלא שיש בהם שינוי קצת, כפי בחינת מדרגות המוחין שנכנסו בו בזמן ההוא, כנ"ל כי אינם נשלמים לכנס כולם, עד חג השבועות, ואז הוא זווג גמור דגדלות, כמ"ש בע"ה.

ב) ענין הגילוח. במ"ט ימים אלו, לא היה מורי ז"ל מגלח ראשו, אלא בערב פסח, ובערב חג השבועות. ולא היה מגלח, לא ביום ר"ח אייר, ולא ביום ל"ג לעומר, בשום אופן.

ג) ענין ל"ג לעומר, שאסור בהספד, ותענית, ובנפילת אפים. דע, כי הנה מ"ט ימי העומר, הם ימי הדין כנ"ל, שהם סוד הש"ך דינים, המתמתקים בימים האלו, בענין העומר. והטעם הוא, לפי שעדיין ז"א הוא כל מ"ט ימים אלו בבחי' קטנות, עד חג השבועות.

ד) ובזה יתבאר טעם, ענין מיתת כ"ד אלף תלמידי ר"ע בימים האלו, והטעם למה פסקו למות בל"ג לעומר. דע, כי ר"ע ע"ה, שורש נשמתו היתה, מן הה' גבורות, בהיותה בשרשם למעלה בדעת דז"א, ולא בבחי' התפשטותם למטה לגופא. והנה הוא בסוד הדעת, בין בסוד הגדלות, בין בזמן הקטנות. כמש"ל בענין מרע"ה, שנאמר בו וינס משה מפניו, וע"ש בענין קריעת י"ס.

ה) והנה נודע, כי הדעת דקטנות, גם הוא כלול מחסד וגבורה, וב' עטרין אלו, הם שם אלקים דמילוי אלפין. אלא שהאלקים דחסד, האלף דמילוי ההא שבו, הוא בציור יו"י. ושל הגבורה בציור יו"ד, כנ"ל בדרוש א', בענין ב' כוסות דליל פסח הג' והד', וע"ש. ולכן נקרא עקיבא, כי ג' אותיות עקב, הם בגימ' ב' שמות אלקים, דחסד וגבורה. וב' אותיות י"א מן עקיבא, הוא בחי' שני ציורי האלפין כנז', כי של החסד, הם ציור יו"י, שהוא צורה אות א'. ושל הגבורה, הוא בציור יו"ד דעקיבא במילואה. ונמצא, כי ב' אותיות י"א של עקיבא, הם ב' ציורי אלפין, של ב' אלקים, הרמוזים בג' אותיות עק"ב מן עקיבא. והנה רבי עקיבא, הוא היה אב ורבי לכל הנשמות הנמשכות מאלו הגבורות המתפשטים בגופא דז"א, לפי שהוא כללות הדעת העליון למעלה בשרשו ובמקומו. אבל תלמידיו, הם בחי' הגבורות המתפשטות ממנו, ומתפשטים בגופא דז"א. ולפי שהקטנות קודם אל זמן הגדלות, לכן הקדימו בתחילה, אותם הכ"ד אלף תלמידים, שהיו לו בבחרותו, מגבת ועד אנטיפרס כמש"ל.

ו) וטעם היות מספרם כ"ד אלף, לפי שהדעת של הקטנות הוא שם אלקים כנז', והוא מצטרף לק"ך צירופים, כנודע כי כל תיבה בת ה' אותיות, בונה ק"ך בתים. ונמצא, כי יש בהם כ"ד צירופים, מתחיל באות אלף. וכ"ד מתחילה באות למד כו'. ואלו הכ"ד אלף תלמידים, כולם היו מבחי' כ"ד צירופים הא', של אלקים הא' שבעטרא דגבורה, המתפשט בגופא דז"א. וכולם מתחילים באות אלף, כי אלף ואלף הכל א'.

ז) גם זולת זה נודע, כי שם אלקים במילוי ההין בריבועו, עולה בגימ' אלף. והרי ב' טעמים, למה היה מספרם כ"ד אלף. ולסיבת היותם ממוחין דקטנות, לכן היו מבחי' הדינין הקשין, והיו

קנטרנין ושונאין זה את זה, כמשז"ל שלא היו נוהגין כבוד זל"ז, וכאשר באו ימי העומר שבין פסח לעצרת, שאז הוא זמן קטנות ז"א, והם ימי הדין כנ"ל, ואז הוא זמן יניקת החיצונים, לכן פגעה בהם אז מדה"ד של הקטנות, על שלא נהגו כבוד זל"ז, ומתו בימים ההם בהיותם קטנים, ולא הגיעו להגדיל ולהאריך ימים, לסיבה הנזכרת

ח) ובבוא יום ל"ג לעומר, אז נתגלה קטנות ב' של אימא, שהוא שם אכדט"ם, אשר באימא, והנה הוא חילוף שם אלקים, אשר הוא בחי' רחמים, בסוד אלקים חיים, כנ"ל בדרוש הא' של פסח. והנה ה' אותיות אכדט"ם, הם סוד ה' גבורות דגדלות, וע"ז אמר הכתוב בטחו בה' עדי עד, כי הוא באימא עילאה, והוא רחמים, ולכן בו תלוי הבטחון. וכבר נת"ל, כי נדרש בס"ה בפרשת וארא, על בינה עילאה שהוא שם אכדט"ם, והוא רחמים.

ט) והנה כבר נת"ל בדרוש הא' של פסח, בענין ד' כוסות, כי שם אכדט"ם, נתחלק לב' בחי': ג' אותיות אמצעיות, והם כד"ט, הם בגימ' ג"ל, והם מתחלפים בג' אותיות לה"י דאלקים. וב' אותיות א"ם, אינם מתחלפות. ונמצא, כי נחלק לב' תיבות: א"ם, ג"ל. כי אותיות ג"ל, כיון שהם מתחלפות נעשים רחמים. כי אותיות לה"י שהם דין דאלקים, נתחלפו ונעשו רחמים. משא"כ בב' אותיות א"ם. וז"ס מ"ש יעקב אע"ה, ע"ד הג"ל הזה, רמז אל השם הנז' שהוא בגימ' ע"ד. ואמנם האותיות המתחלפות בו, הם בגימ' גל, והנה בהגלות נגלות השם הנזכר ביום ל"ג לעומר, שהוא סוד אותיות המתחלפות, שהוא יותר רחמים כנזכר, אז פסקו מלמות.

י) והנה אחר זמן הקטנות, בא זמן הגדלות, ואז מתבטלים דיני הקטנות, ומתקיימים בחי' הגדלות. ולכן סמך אח"כ ר"ע, את חמשה תלמידיו הגדולים, מבחי' ה' גבורות דגדלות, שהם כנגד חמשה אותיות אכדט"ם, שהם רחמים. ואלו נתקיימו בעולם, והרביצו תורה ברבים. והם: ר' מאיר, ור' יהודה, ור' אלעזר בן שמוע, ור"ש, ור' נחמיה. ואמנם ר' עקיבא, איננו כל בחי' ה' גבורות שבדעת, רק בחי' גבורה, הנקרא הוד, האחרונה שבהם, כמבואר אצלנו במקומו. אבל תלמידיו, הם הה' גבורות המתפשטות בגופא. ולהיות כי הוא בחי' עליונה, גבורת ההוד שבדעת עצמו, היה רבי לכולם, אעפ"י שהם כוללים כל הה' גבורות, לפי שהם התחתונים המתפשטות בגוף. וכבר ביארנו, כי ר"ע הוא גבורת ההוד שבדעת דקטנות, וגם דגדלות. ודע, כי אעפ"י שביארנו שה' החכמים האלו, ר"מ וחבריו, הם ה' גבורות האלו המתפשטות, הנה זה הוא השורש של נשמתם בעת לידתם, ואחר שגדלו במעשיהם, עלו והגדילו יותר, כל א' כפי מציאותו ובחינתו.

יא) ענין מנהג שנהגו ישראל, ללכת ביום ל"ג לעומר, על קברי רשב"י, ור"א בנו, אשר קבורים בעיר מירון כנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם, אני ראיתי למורי ז"ל, שהלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא. וזה היה פעם הא', שבא ממצרים. אבל אין אני יודע, אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ.

יב) וההה"ר יונתן שאגי"ש העיד לי, שבשנה הא', קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם, עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו, כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה.

יג) גם העיד הה"ר אברהם הלוי, כי בשנה הנזכר הלך גם הוא שם, והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון, נחם ה' אלקינו את אבלי ציון כו', וגם בהיותו שם אמר נחם כו'. ואחר שגמר העמידה, א"ל מורי ז"ל, כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה, עומד על קברו, ואמר לו, אמור אל האיש הזה אברהם הלוי, כי למה אומר נחם ביום שמחתינו, והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב, ולא יצא חדש ימים, עד שמת לו בן א', וקבל עליו תנחומין. וכתבתי כל זה, להורות כי יש שרש במנהג הזה הנזכר. ובפרט, כי רשב"י ע"ה, הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר"ע, ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג לעומר, כפי מה שביאר לעיל ביום ל"ג לעומר.

ענין הסדר בקצור.

א) דע, כי בליל פסח, נכנסין בז"א מוחין דקטנות א', וגדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב'. עוד צריך שתדע, כי יש מוחין מצד אבא, ומוחין מצד אימא, ובכל בחי' מהם, יש כל בחי'. המוחין דאבא, נרמזים בסוד המצה, בסוד הלחם, שהוא בחכמה. ובחי' מוחין דאימא, הם נרמזים בסוד הד' כוסות של יין, כי כל יין המשמח, הוא דאימא עילאה ואינם נכנסים כסדרן, אלא בתחילה נכנס גדלות הא', ואחריו קטנות הב', ואחריו גדלות הב', ואחריו קטנות הא' באחרונה. והטעם נתבאר בדרושים הקודמים.

<u>וזה סדרן:</u>

ב) קדש: ותכוין, כי הכוס בעצמו, הוא בגימ' אלקים, שהוא הקטנות הב'. אמנם הוא בבחי' תמורתו, שהוא שם אכדט"ם. וההי' אצבעות יד ימינך, הם סוד ה' אותיות אכדט"ם. והיין הוא בגימ' ע', וה' אצבעות האוחזים בו, הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם עם הכולל. וגדלות הב', נכנס ע"י הדיבור, וע"י הכוונה, של ברכת הקידוש, וברכת היין. ולכן תכוין בהויות שבברכות אלו, שהם הויה דע"ב דמילוי יודין. ותכוין אל קו הימין, שהוא מוח החכמה שבז"א מצד אימא בלבד. וקו זה הוא נכנס א' לכולם. ולכן כוס זה אומר עליו קידוש, כי כל קדש הוא בחכמה. ונמצא, כי בכוס א', נכנס גדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב', דמוח חכמה דמצד אימא. האמנם גדלות הא' שבו, דרכו ליכנס תמיד מאליו, כשאר לילי יו"ט ושבת, ואין צורך לכוין בו על הכוס.

ענין, הסדר בקצור.

ג) ורחץ: עתה נכנס אור החכמה דאימא, וכוונת הרחיצה הזו, היא בשם י"ה, וזהו רחיצה: רחץ י"ה. תכה יו"ד בה"י, ויהי בגימ' רחץ, עם ב' אותיות י"ה, והוא משורש י"ה דמלוי ע"ב.

ד) כרפס: הענין הוא, כי אחר שנכנסו הגדלות הא' כמנהגו, והקטנות הב', והגדלות הב' דמוח חכמה דמצד אימא, בכוס יין הקידוש כנז', הנה כבר החיצונים נסתלקו אחיזתם, ואז נכנס קטנות הא'. והנה מלת כרפס, היא בגימ' שי"ן, והוא שם אלקים במילוי יודין, שהוא ש'. וכשתמלאנה במילואה יהיה שי"ן, כמנין כרפס. והוא הקטנות הא', דמוח חכמה, שבנצח דאימא. ותכוין שגם כל שאר הקטנות א' דמוח בינה ודעת דמצד אימא, גם הם נכנסים יחד עם קטנות דמוח החכמה.

ה) כוס הב', הוא בחי' מוח בינה דמצד אימא, ותכוין בו שהוא אלקים דמילוי ההין, ותכוין בגדלות הא', הוא הויה במילוי ס"ג. וקטנות הב', הוא שם אכדט"ם, בבחינת התחלקותו לב': א"ם, ג"ל. וגדלות הב', גם הוא הויה במילוי ס"ג.

ו) יחץ: יתבאר לקמן בענין מוציא מצה.

ז) מגיד: כבר נתבאר ענין כוס הב'. עוד יכוין למצות סיפור י"מ, ונתבאר בענין פסח: פ"ה ס"ח.

ח) רחצה: והיא רחיצה הב', גם היא בסוד י"ה, ע"ד הנזכר ברחיצה הא'. אלא ששם י"ה הזה, תכוין אל שם י"ה היוצא מהויה דס"ג. וגם הוא בהכאה יו"ד פעמים ה"י כנ"ל. ונכנס גדלות ב' בינה שבגבורה.

ט) מוציא מצה: כבר נתבאר, כי המוחין דמצד אימא, נכנסין ע"י ד' כוסות היין. אבל המוחין דאבא, נרמזים באכילת מצה, הנקרא לחם, ולחם הוא ג' הויות. ונודע, כי שם ההויה הוא באבא, ושם אלקים באימא. ועתה באכילת המצה, צריך לכוין בקטנות הא' דמצד אבא, ובגדלות הב' דמצד אבא, וגם בקטנות הב' דמצד אבא. האמנם לא קבלתי כוונתו. וגדלות א' דמצד אבא, כבר נכנסו מאליהם, כענין ב' כוסות הא' כנ"ל.

י) וזה ביאורם: תכוין, כי מצה בגימ' הוא הויה דע"ב והויה דס"ג, והם ב' מוחין חו"ב דמצד אבא, דגדלות ב', הנכנס קודם הקטנות א'. ואלו הם ב' המצות, העליון ואמצעי. והמצה התחתונה הג', היא מוח הדעת דמצד אבא דגדלות ב', והרי נרמז גדלות ב'.

יא) אח"כ תכוין, בקטנות הא', וזה עניינה: כי המצה העליונה, הוא אלקים דיודין, חכמה דקטנות א' דאבא. והמצה האמצעית, אלקים דההין דבינה. והמצה הג', אלקים דאלפין דעת.

יב) עוד תכוין, כי אות ה' דאלקים דחכמה דיודין, ציורה ד"י. ושל הבינה, ד"ו. ושל הדעת, ג' ווין. ולכן המצה הא', שהיא י', אינה נפרסת. וגם הג' שהיא ו' אינה נפרסת. האמנם האמצעי שהיא כנגד ה', היא נפרסת כי ציורה היא דו. ולכן חציה הא' שהוא ו', מניחין אותה לאפיקומן. וחציה הב' שהיא ד', שהיא כנגד נוקבא, אנו מחברים אותה עם החכמה, שהיא המצה הא' השלימה, ומברכים עליה המוציא, ואכילת מצה. המוציא, כנגד השלימה. ואכילת מצה, כנגד הפרוסה. ועל זו הפרוסה הב', שהוא כנגד אות ד' של אות הה', אנו אומרים הא לחמא עניא. והכוונה היא, כי מה שהיתה ה' שלימה, נעשית לחמא עניא, שהוא ד'.

יג) מרור כורך: ויתבאר עמם ענין החרוסת. דע, כי הזווג הנעשה בליל פסח, הוא עם רחל, ואין זווג עם לאה בליל זו. עוד מצאתי כתוב לזולתי, וז"ל, וסוד החרוסת, רמז לטיט, סוד לאה, ואנו צריכין למתק דיניה. והנה טיט, היו"ד שבאמצע, נדרש לפניו ולאחריו, ט"י י"ט. והוא מילוי מ"ה, שהוא בגימ' י"ט, והוא בגימ' חו"ה. וב"פ י"ט, הם לאה ורחל. ואין זווג עם לאה בליל זה, ועכ"ז אנו צריכין להמתיק את הדינין שבה' ג"כ, וזה נעשה, ע"י טיבול המרור בחרוסת.

יד) ומלת חרוסת, הוא חיבור: רו"ת, ס"ח. ורות הוא בחי' לאה, להיות כי שם אדנ"י במילואו תרע"א, וכשתסיר פשוטו שהוא ס"ה, מנין אדני, לרחל, ישאר מילוי שהוא רו"ת אל לאה, ושתי אותיות ס"ח, הם המוחין של ז"א, והם ג' שמות: אהי"ה, יהו"ה, אהיה, העולים בגימ' ס"ח, כמנין חיים, הממתקין את דיני לאה הנקראת רו"ת, וזהו חרוסת: רו"ת ס"ח. וז"ס המרור, שהוא בגימ' מות, ולכן צריך למתק את המרור, ואת רו"ת הנזכר, באותיות ס"ח, שהם חיים הנזכר, שהם מוחין של ז"א.

טו) ובכורך, נכנס פנימיות ת"ת דאבא, שהוא מ"ה ב"ן, בדעת דז"א, גדלות ב'. והוא **ה'** בציור ג' ווי"ן.

טז) שולחן עורך: צריך לכוין כוונת האכילה הכתוב אצלינו במקומה.

יז) צפון: והוא האפיקומן, יכוין כי עתה נכנסה הו' שנשארה מאות הד֫ו.

יח) הלל נרצה: אח"כ יכוין, בב' כוסות האחרים, הנקרא מוח דעת. והם חסדים וגבורות. ולכן בין ג' לד' לא ישתה, כדי שלא להפריד ביניהם. והנה כוס הא', הוא חסדים שבדעת. והנה הקטנות הא' שלו, הוא אלקים במילוי אלפין, אבל צורת הא' שבמילוי אות ה"א, היא צורת יו"י. וגדלות הא', הוא הויה דמ"ה דאלפין. והקטנות הב', הוא שם אכדט"ם בבחי' חשבונו, שהוא בגימ' ע"ד. וגדלות הב', הוא הויה דמ"ה דאלפין.

יט) והכוס האחרון, קטנות א' דאלקים דמילוי אלפין, אלא שצורת האלף שבמילוי ה"א, היא צורתה יו"ד. וגדלות הא', הוא הוי"ה דב"ן דההין. וקטנות הב', הוא אכדט"ם, בבחי' חשבונו, שהוא ע"ד. והגדלות הב', הוא הויה דב"ן דההי"ן.

כ) ואמנם אתה תחבר ב' הכוונות יחד בכוס א', ואח"כ תכוין ב', בכוס הב'. והסיבה היא, לכלול אותם יחד, בסוד זכר ונקבה.

כא) וכבר כתבתי בדרושים הקודמים, ששמעתי שיש חילוק בקטנות הב', בין החסד לגבורה, בשם אכדט"ם: כי זה חשבונו ע"ה, בסוד ג"פ יב"ק, כמנין אותיותיהם. וזה חשבונו ע"ד, וזהו בטחו בה' עדי עד. תם!.

ענין כונות ספירת העומר.

א) הנה נתבאר, כי הגדלות הזה דז"א, היה לפי שעה, בליל א' של פסח. ואחר יום א' של פסח, מסתלקין כל המוחין הנז', וחוזר לקדמותו. ואח"כ מליל ב' ואילך, אז אנו חוזרין להמשיך המוחין הנז' כפי סדר המדרגות, כל מדרגה ביום שלה, ע"י מצות ספירת העומר, בן' יום, שבין פסח לעצרת.

ב) ונודע, כי אין הכתר נמנה לעולם, ואינו נכנס במספר, רק מן החכמה ולמטה. והנה כאשר נספור ונמנה שבעה ספירה, שיש מן החכמה דז"א, והם: חכמה, בינה, דעת, חסד, גבורה, ת"ת. ושם הוא מקום התחלת בנין הנקבה מלכות, מאחורי הת"ת כנודע, ועמה הם ז"ס. וכנגדם, אנו סופרים שבעה שבועות אלו.

ג) ונמצא, כי בכל שבוע מאלו הז' שבועות, נתקנת ספירת אחת מז' ספירות הנז'. ולהיות כי כל אחת מאלו הז', היא כלולה מכולם, לכן לא הספיק ז' ימים, אלא ז' שבועות, וכל שבוע כולל ז' ימים.

ד) גם יכוין להשפיע מז' שבתות, שהם מ"ט יומין דכורין, אל מ"ט יומין נוקבין. וכיון שהענין הוא להשפיע במלכות, צריך להשפיע כסדר, מחסד עד מלכות.

ה) גם צריך לכוין בז' שבועות הנז', לתקן מה שפגם בז"ס. ר"ל: שבשבוע הא' יכוין, לתקן כל מה שפגם בספירת החסד. ובשבוע הב', כל מה שפגם בספירת הגבורה. וכעד"ז בכל הז' שבועות.

ו) סוד הברכה, היא בסוד דיבור ההבל היוצא מן הפה, שהוא סוד אור מקיף. בא"י: יכוין בזו ההויה, בשם מ"ה, כזה: יוד, הא, ואו, הא. יען כי זאת הברכה, היא כולה בז"א. ולכן תכוין לכלול בשם זה, עשר שמות של מ"ה דאלפין, להבליע אותם עשר דמים של החסד והגבורה בז"א עצמו, כי הלא הדעת שלו, הוא עשרה מדות, ה' חסדים וה' גבורות.

ז) על ספירת העומר: תכוין בר"ת ספירת העומר, אל שם אדנ"י, העולה בגימ' ס"ה. והענין הוא, כי כמו שאנו ממשיכין שפע אל הז"א, כך אנו צריכין להמשיך ג"כ אל הנוקבא.

ח) העומר: הם עשרה אחוריים דאהי"ה, הנקרא י' דמים. ואמנם עתה בהתמשכם תוך ז"א, ונבלעים בו, נעשים בו בבחי' פנימיים, ואינם בבחי' ד"ם, אלא ביושר, ונעשים י' שמות של אהי"ה, הוא בגימ' כ"א. וכשתמלאו, יהיו בו עשרה אותיות, והרי הוא בגימ' א"ל. והנה עשרה שמות א"ל, הם בגימ' עמ"ר. ותכוין, להמשיך משם א"ל הנזכר, היוצא משם אהי"ה כאמור, אל שם אדנ"י, הנרמז בר"ת ספירת העומר כנזכר, ואז תהיה בה אל אדנ"י כנודע.

ט) ובאומרך היום כך וכך לעומר, תכוין, כי יום הוא בגימ' א"ל הויה, והכונה הוא, כי כמו שכוונת להמשיך א"ל באדנ"י. כך תכוין, להמשיך שם א"ל בז"א, הנקרא יהו"ה. ובאמרך המספר היום כך וכך לעומר, אז תכוין בסדר כל הכוונות שנבאר בע"ה.

י) הרחמן, הוא יחזיר עבודה בה"מ למקומה ב"ב, הוא תיקון האור הפנימי.

<u>ונתחיל בשבוע א'. שבוע א' בחכמה, והויתה בע"ב.</u>

יא) ליל א': נכנס מלכות דחסד א', ומתפשט ממוחא, בגופא דז"א, בחסד של חסד שלו. וכן בנוקבא, נכנס מלכות דגבורה א', בחסד דחסד שלה. ויכוין בזו הלילה, היא חסד שבחסד. והיא הויה נקודתה בסגול יהו"ה. ופנימיות שלה, ג"כ הויה בסגול. ובמוח ע"ב, גדלות א' דחכמה דאבא, וגם נכנס אות א' דאהי"ה ראשונה, ויכוין אות א' של שם אבגית"ץ. ויכוין במזמור מלת אלקים. ויכוין בפסוק של ישמחו, י' של ישמחו.

יב) ליל ב': נכנס יסוד דחסד א', בחסד של חסד שלו, ומלכות בגבורה של חסד, וכן בנוקבא, נכנס יסוד דגבורה בחסד דחסד, ומלכות בגבורה שלה. והיא הוי"ה נקודה בשבא, כזה: יהו"ה.

ופנימיות שלה, הויה בסגול כזה: יהו"ה. ובמוח ע"ב, גדלות א' דאימא, וגם נכנס אות ה' דאהי"ה ראשונה, ויכוין באות ב' של שם אבגית"ץ. ובמזמור יחננו. ובפסוק, ש' של ישמחו.

יג) ליל ג': נכנס הוד דחסד א', בחסד דחסד שלו, ויסוד ומלכות, בגבורה ות"ת. וכן בנוקבא, מגבורה א', בחסד גבורה ת"ת שלה. והיא הויה נקודה בחולם, כזה: יהו"ה. ופנימיות שלה, הויה נקודה בסגול, כזה: יהו"ה. ובמוח אכדט"ם, קטנות ב' דאו"א. וגם נכנס אות י' דאהיה א'. ויכוין באות ג' של אבגית"ץ. ובמזמור, ויברכנו. ובפסוק, אות מ' של ישמחו.

יד) ליל ד': נכנס נצח הוד יסוד מלכות, בחסד גבורה ת"ת נצח, כסדר האמור. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחירק, כזה: יהו"ה ופנימיות הויה, נקודה בסגול, כזה: יהו"ה. ובמוח ע"ב, גדלות ב' דאימא. וגם נכנס אות ה' דאהי"ה א'. ויכוין באות י' של אבגית"ץ. ובמזמור, מלת יאר. ובפסוק, אות ח' של ישמחו.

טו) ליל ה': נכנסים תפארת נהי"ם, בחסד גבורה ת"ת נצח הוד, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה ניקודה בקיבוץ, כזה: יהו"ה. ופנימיות הויה נקוד בסגול, כזה: ובמוחא אלקים ביודין, קטנות א' דאבא ואימא. וגם נכנס אות אלף דאהי"ה הב'. ויכוין באות ת' של אבגית"ץ. ובמזמור, מלת פניו. ובפסוק, אות ו' של ישמחו.

טז) ליל ו': נכנסים גבורה תנהי"ם, בחסד גתנה"י, א' בא' וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשורק, ופנימיותה הויה נקודה בסגול. ובמוחא ע"ב. רשימו דגדלות ב' דאבא. וגם נכנס אות ה' דאהיה הב'. ויכוין באות צ' של אבגתי"ץ. ובמזמור, מלת אתנו. ובפסוק, אות ו' של וירננו.

יז) ליל ז': נכנסים חג"ת נהי"ם בחסד ג"ת נהי"ם, א' בא', וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בנקוד צבאות. ופנימיותה, הוי"ה נקודה בסגול. ובמוחא עצמות ע"ב, גדלות ב' דאבא. וגם נכנס אות י' דאהיה הב'. ויכוין בשם אבגית"ץ כולו. ובמזמור, מלת סלה. ובפסוק, אות י' של וירננו.

<u>שבוע ב' בבינה והוייתה דס"ג.</u>

יח) ליל ח': ס"ג, גדלות א' דאבא, שהוא הוד לבינת ז"א, זהו במוח. ובגופא, מלכות דחסד ב', בחסד דגבורה ז"א. וכן בנוקבא, מלכות דגבורה ב', בחסד דגבורה שלה. והיא הויה נקוד בסגול. ופנימית הויה, נקוד בשבא. וגם נכנס אות ה' של אהיה ב'. ויכוין באות ק' של קר"ע שט"ן. ובמזמור, מלת לדעת. ובפסוק, אות ר' של וירננו.

יט) ליל ט': במוחא ס"ג, גדלות א' דאימא, שהוא הוד דאימא. ובגופא, יסוד בחסד דגבורה, ומלכות בגבורה דגבורה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיות הויה נקודה בשבא. וגם נכנס אות א' של אהיה ג'. ויכוין באות ר', של קר"ע שט"ן. ובמזמור, מלת בארץ. ובפסוק, אות נ' של וירננו.

כ) ליל י': במוחא א"ם ג"ל, קטנות ב' דאו"א. ובגופא, הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחולם, ופנימיותה הויה נקודה בשבא. וגם נכנס אות ה' של אהיה ג'. ויכוין באות ע', של קר"ע שטן. ובמזמור, מלת דרכך. ובפסוק, אות נ' של וירננו.

כא) ליל י"א: במוחא ס"ג, גדלות ב' דאימא, שהוא פנימיות גבורה. ובגופא, נהי"מ בחגת"ן. וגם בנוקבא. והיא הויה נקודה בחירק. ופנימיות נקודה בשבא. וגם נכנס אות י' של אהיה ג'. ויכוין באות ש' של קר"ע שט"ן. ובמזמור, מלת בכל. ובפסוק, אות ו' של וירננו.

כב) ליל י"ב: במוחא אלקים דההין, קטנות א' דאו"א יחד. ובגופא, תנהי"ם בחג"ת נ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקוד בקיבוץ. ופנימיות הויה נקודה בשבא. וגם נכנס אות ה' של אהיה ג'. ויכוין באות ט' של קר"ע שט"ן. ובמזמור, מלת גוים. ובפסוק, אות ל' של לאומים.

כג) ליל י"ג: במוחא רשימו דגדלות ב' דאבא, שם ס"ג. ובגופא, ג"ת נהי"מ בחג"ת נה"י. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשורק. ופנימיות הויה, נקודה בשבא. וגם נכנס אות א' דאהיה ד'. ויכוין באות ן' של קרע שט"ן. ובמזמור, מלת ישועתך. ובפסוק, אות א' של לאומים.

כד) ליל י"ד: במוחא שם ס"ג, שהוא עצמות גדלות ב' דאבא, שהיא גבורה דאבא. ובגופא, חג"ת נהי"מ, בחג"ת נהי"מ, א' בא'. וכן בנוקבא. שכבר נכנס חסד ב' דגבורה שבו, וכן גבורה בגבורה שבה. והיא הויה נקודת צבאות. ופנימיות הויה נקוד בשבא. וגם נכנס אות ה' של אהיה ד'. ויכוין בשם קרע שט"ן כולו. ובמזמור, מלת יודוך. ובפסוק, מלת מ' של לאמים.

<u>שבוע ג' החסד שבדעת והויתה. מ"ה.</u>

כה) ליל ט"ו: במוחא שם מ"ה, גדלות א' דאבא, חסדים שבדעת, שהוא יסוד דאבא, שנכנס בדעת דז"א. ובגופא, מלכות דחסד ג', בחסד דת"ת דז"א. וכן בנוקבא, גבורה ג', בחסד שלה. והיא הויה נקודה בסגול. ופנימיותה, הויה נקודה בחולם. וגם נכנס אות י' של אהיה ד'. ויכוין באות נ', של שם נג"ד יכ"ש. ובמזמור, מלת עמים. ובפסוק, אות י' של לאמים.

כו) ליל י"ו: במוחא שם מ"ה, גדלות א' דאימא. ובגופא, יסו"מ דחסד ג', בח"ג דת"ת דז"א. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיות, הויה נקודה בחולם. וגם נכנס אות ה' של אהיה ד'. ויכוין באות ג' של נגדיכ"ש. ובמזמור, מלת אלקים. ובפסוק, אות ם' סתומה, של לאמים.

כז) ליל י"ז: במוחא ע"ה, קטנות ב' דאו"א יחד. ובגופא, הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הוי"ה נקודה בחולם. ופנימית הויה נקודה בחולם. וגם נכנס אות א' של אהיה ה'. ויכוין באות ד', של נגד יכ"ש. ובמזמור, מלת יודוך. ובפסוק, אות כ' של כי.

כח) ליל ח"י: במוחא שם מ"ה, גדלות ב' דאימא, שהיא ת"ת. ובגופא, נהי"מ בחגת"ן. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחירק. ופנימית הויה נקוד בחולם. וגם נכנס אות ה' של אהיה ה'. ויכוין באות י' של נגדיכ"ש. ובמזמור, מלת עמים. ובפסוק, אות י' של כי.

כט) ליל י"ט: במוחא, אלקים דאלפין, וצורת האלף של מילוי הה"א, יו"י. והוא קטנות א' דאבא ואימא. ובגופא, תנהי"מ בחג"ת נ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בקיבוץ. ופנימית הויה, נקוד בחולם. וגם נכנס אות י' של אהיה ה'. ויכוין באות כ' של שם נג"ד יכ"ש. ובמזמור, מלת כולם. ובפסוק, אות ת' של תשפוט.

ל) ליל כ': במוחא, שם מ"ה, והוא רשימו דגדלות ב' דאבא, שהוא ת"ת שלו, בחי' החסדים. ובגופא, גבורה תנהי"מ, בחג"ת נה"י. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשורק. ופנימית הוי"ה נקודה בחולם. וגם נכנס אות ה' של אהיה ה'. ויכוין באות ש' של נגדיכ"ש. ובמזמור, מלת ישמחו. ובפסוק, אות ש' של תשפוט.

לא) ליל כ"א: במוחא, שם מ"ה, והוא עצמות גדלות ב' דאבא. ובגופא, חג"ת נהי"ם, בחג"ת נהי"מ, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בנקוד צבאות. ופנימית הויה נקודה בחולם. וגם נכנס אות א' של אהיה ו'. ויכוין בשם נגדיכ"ש כולו. ובמזמור, מלת וירננו. ובפסוק, אות פ' של תשפוט.

<u>שבוע ד'. הגבורות שבדעת, והוייתה ב"ן.</u>

לב) ליל כ"ב: במוחא, שם ב"ן, והוא גדלות א' דאבא, גבורה שבדעת שלו. ובגופא מלכות של חסד ד', בחסד דנצח דז"א. וכן בנוקבא מלכות דגבורות ד', בחסד דנצח שלה. והוא הויה נקודה בסגול. ופנימית הויה, נקודה בחיריק. וגם נכנס אות ה' של אהי"ה ו'. ויכוין באות ב' של שם בטרצת"ג. ובמזמור, מלת לאומים. ובפסוק, אות ו' של תשפוט.

לג) ליל כ"ג: במוחא, שם ב"ן. והוא גדלות א' דאימא. ובגופא, יסוד ומלכות, בח"ג. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיותה, הויה נקודה בחירק. וגם נכנס אות י' של אהי"ה ו'. ויכוין באות ט' של שם בטרצת"ג. ובמזמור, מלת כי. ובפסוק, אות ט' של תשפוט.

לד) ליל כ"ד: במוחא, ע"ד. והוא קטנות ב' דאו"א יחד. ובגופא הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחולם. ופנימיותה, הויה נקודה בחירק. וגם נכנס אות ה' של אהי"ה ו'. ויכון ר' של שם בטרצת"ג. ובמזמור, מלת תשפוט. ובפסוק, אות ע' של עמים.

לה) ליל כ"ה: במוחא, ב"ן. והוא גדלות ב' דאימא, שהוא הגבורה שבת"ת שלה. ובגופא, נהי"ם בחגת"ן. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחיריק. ופנימיות הויה נקודה בחיריק. וגם נכנס אות א' של אהי"ה ז'. ויכוין באות צ' של שם בט"ר צת"ג. ובמזמור, מלת עמים. ובפסוק, אות מ' של עמים.

לו) ליל כ"ו: במוחא, אלקים דאלפין, שצורת האלף יו"ד. והיא קטנות א' דאו"א יחד. ובגופא, תנהי"ם בח"ג תנ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בקיבוץ. ופנימיות הויה נקודה בחיריק. וגם נכנס אות ה' של אהיה ז'. ויכוין באות ת', של שם בטרצת"ג. ובמזמור, מלת מישור. ובפסוק, אות י' של עמים.

לז) ליל כ"ז: במוחא ב"ן. והוא רשימו דגדלות ב' דאבא, בחי' גבורה שבת"ת שלו. ובגופא, ג"ת נהי"ם, בחג"ת נה"י. וכן בנוקבא. והוא הויה נקודה בשורק. ופנימיותה הוי"ה נקודה בחיריק. וגם נכנס אות י' של אהי"ה ז'. ויכוין באות ג', של שם בטרצת"ג. ובמזמור, מלת ולאומים. ובפסוק, אות מ' סתומה של עמים.

לח) ליל כ"ח: במוחא ב"ן. והוא עצמות גדלות ב' דגבורה, דעת דאבא. ובגופא, חג"ת נהי"ם, בחג"ת נהי"ם, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בנקוד צבאות. ופנימיותה, היא הויה נקודה בחיריק. וגם נכנס אות ה' של אהי"ה ז'. ויכוין בשם בטרצת"ג כולו. ובמזמור, מלת בארץ. ובפסוק, אות מ' של מישור.

<u>שבוע ה' בחסד, והיא הויה דע"ב.</u>

לט) ליל כ"ט: במוחא ע"ב. והוא גדלות א' דאבא. שבשבוע א', נכנס במוחא דחכמה דז"א. ועכשיו, אנו ממשיכין אותו בחסד שבו. ובגופא מלכות שבחסד ה', בחסד של הוד דז"א. וכן בנוקבא. מגבורה ה', בחסד דהוד שבה. והיא הויה נקודה בסגול. ופנימיותה, הויה נקודה בקיבוץ, כזה: יהו"ה. וגם נכנס אות א', של אהי"ה ח'. ויכוין באות ח', של שם חקבטנ"ע ובמזמור, מלת תנחם. ובפסוק, אות י' של מישור.

מ) ליל ל': במוחא, ע"ב מחכמה, בחסד, גדלות א' דאימא. ובגופא, יסוד ומלכות דחסד ה', בחסד גבורה דהוד דז"א. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיותה, הויה נקודה בקיבוץ. וגם נכנס אות ה' דאהיה ח'. ויכוין באות ק', של שם חק"ב טנ"ע. ובמזמור, מלת סלה. ובפסוק, אות ש' של מישור.

מא) ליל ל"א: במוחא אכדט"ם, קטנות ב' דאו"א יחד. ובגופא, הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחולם. ופנימיות הויה נקודה בקיבוץ. וגם נכנס אות י' דאהיה ח'. ויכוין באות ב' של שם חק"ב טנ"ע. ובמזמור, מלת יודוך. ובפסוק, אות ו' של מישור.

מב) ליל ל"ב: במוחא ע"ב, והוא גדלות ב' דאימא. ובגופא נהי"ם בחגת"ן. וכן בנוקבא. והיא הוי"ה נקודה בחיריק. ופנימיות הויה נקודה בקיבוץ. וגם נכנס אות ה' דאהיה ח'. ויכוין באות ט', של שם חק"ב טנ"ע. ובמזמור, מלת עמים. ובפסוק, אות ר' של מישור.

מג) ליל ל"ג: במוחא, אלקים דיודין, והוא קטנות א' של או"א. ובגופא, תנהי"ם בחגתנ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בקיבוץ. ופנימיותה, הויה נקודה בקיבוץ. וגם נכנס אות א' דאהי"ה ט'. ויכוין באות נ' של חק"ב טנ"ע. ובמזמור, מלת אלקים. ובפסוק, אות ו' של ולאמים.

מד) ליל ל"ד: במוחא, רשימו דע"ב, גדלות ב' דאבא, בחסד. ובגופא, גתנהי"ם בחג"ת נה"י. וגם נכנס אות ה', דאהי"ה ט'. ויכוין באות ע', של שם חקבטנ"ע. ובמזמור, מלת יודוך. ובפסוק, אות ל' של ולאמים.

מה) ליל ל"ה: במוחא, עצמות ע"ב, גדלות ב' דאבא. ובגופא, חג"ת נהי"ם בחג"ת נהי"ם, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בניקוד צבאות. ופנימיותה, הויה נקודה בקיבוץ. וגם נכנס אות י', דאהי"ה ט'. ויכוין בשם חקבטנ"ע כולו. ובמזמור, מלת עמים. ובפסוק, אות א' של ולאמים.

<u>שבוע ו', בגבורה, והיא הויה דס"ג.</u>

מו) ליל ל"ו: במוחא ס"ג, מבינה לגבורות שבו. והוא גדלות א' דאבא. ובגופא, מלכות דכללות ה"ח שביסוד, בחסד דיסוד דז"א. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בסגול. ופנימיותה, הויה נקודה בשוריק. וגם נכנס אות ה' דאהיה ט'. ויכוין באות י', של שם יגלפז"ק. ובמזמור, מלת כולם. ובפסוק, אות מ' של ולאמים.

מז) ליל ל"ז: במוחא, שם ס"ג, גדלות א' מבינה, שהיא בבינה, ויורד בגבורה שבו. ובגופא, יסוד ומלכות, בחו"ג. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיותה, הויה נקודה בשוריק. וגם נכנס אות א' דאהיה עשירי. ויכוין באות ג' של יגלפז"ק. ובמזמור, מלת ארץ. ובפסוק, אות י' של ולאמים.

מח) ליל ל"ח: במוחא, א"ם ג"ל, מבינה שבו, לגבורה שבו, והוא קטנות ב' דאו"א. ובגופא, הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחולם. ופנימיותה, הויה נקודה בשוריק, וגם נכנס אות ה' דאהיה עשירי. ויכוין באות ל', של שם יגלפז"ק. ובמזמור, מלת נתנה. ובפסוק, אות מ' אחרונה של ולאמים.

מט) ליל ל"ט: במוחא, שם ס"ג, גדלות ב' דאימא, מבינה שבו, לגבורה שבו. ובגופא, נהי"ם בחגת"ן. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחיריק. ופנימיות, הוי"ה נקוד בשוריק. וגם נכנס אות י' דאהיה עשירי. ויכוין באות פ', של שם יגלפז"ק. ובמזמור, מלת יבולה. ובפסוק, אות ב' של בארץ.

נ) ליל מ': במוחא, אלקים דההין, והוא קטנות א' דאו"א. מבינה שבו, לגבורה שבו. ובגופא, תנהי"ם בחג"ת נ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקוד בקיבוץ. ופנימיותה, הויה נקודה בשוריק. וגם נכנס אות ה' דאהיה עשירי. ויכוין באות ז' של יג"ל פז"ק. ובמזמור, מלת יברכנו. ובפסוק, אות א' של בארץ.

נא) ליל מ"א: במוחא, רשימו דגדלות ב' אבא דשם ס"ג. ובגופא, ג"ת נהי"ם, בחג"ת נה"י. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשוריק. ופנימיותה, הויה נקודה בשוריק. וגם נכנס כללות דאהי"ה א'. ויכוין באות ק' של שם יגלפז"ק. ובמזמור, מלת אלקים. ובפסוק, אות ר' של בארץ.

נב) ליל מ"ב: במוחא, שם ס"ג, עצמות גדלות ב' דאבא, מבינה לגבורה. ובגופא, חג"ת נהי"ם, בחג"ת נהי"ם, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בנקוד צבאות. ופנימיות, הויה נקודה בשוריק. וגם נכנס כללות דאהי"ה ב'. ויכוין בשם יג"ל פז"ק כולו. ובמזמור, מלת אלקינו. ובפסוק, אות ץ' של בארץ.

<u>שבוע ז', בת"ת ומלכות, והם הוי"ה דמ"ה וב"ן.</u>

נג) ליל מ"ג: במוחא, שם מ"ה וב"ן, מדעת שבו, לת"ת שבו, גדלות א' דדעת אבא, המ"ה שהם חסדים לז"א, והב"ן שהם גבורות לנוקבא. ובגופא, מלכות דכללות הה' חסדים שבמלכות, בחסד דמלכות שבו. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בסגול. ופנימיותה, הויה נקודה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ג'. ויכוין באות ש' של שם שקוצי"ת. ובמזמור, מלת יברכנו. ובפסוק, אות ת' של תנחם.

נד) ליל מ"ד: במוחא, מ"ה ב"ן, מדעת לת"ת, גדלות א' דאימא. ובגופא, יסוד ומלכות בחו"ג. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשבא. ופנימיות, הויה נקודה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהיה ד'. ויכוין באות ק' של שם שקוצי"ת. ובמזמור, מלת אלקים. ובפסוק, אות נ' של תנחם.

נה) ליל מ"ה: במוחא, ע"ה ע"ד, מדעת לת"ת, קטנות ב' דאו"א. ע"ה לז"א. וע"ד לנוקבא. ובגופא, הי"ם בחג"ת. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחולם. ופנימיות הויה, נקודה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ה'. ויכוין באות ו', של שם שקוצי"ת. ובמזמור, מלת ויראו. ובפסוק, אות ח' של תנחם.

נו) ליל מ"ו: במוחא, מ"ה וב"ן, מדעת לת"ת, גדלות ב' דאימא. ובגופא, נהי"ם בחגת"ן. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בחיריק. ופנימיות, הויה נקודה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ו'. ויכוין באות צ' של שם שקוצי"ת. ובמזמור, מלת אותו. ובפסוק, מ' של תנחם.

נז) ליל מ"ז: במוחא, אלקי"ם דאלפין, צורת האלף של מילוי ה"א, יו"י. והא' הב', צורת יו"ד. מדעת לת"ת, והוא קטנות א' דאו"א. ובגופא, תנהי"ם בחג"ת נ"ה. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בקיבוץ. ופנימיות הויה, נקודה בנקודת צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ז'. ויכוין באות י' של שקוצי"ת. ובמזמור, מלת כל. ובפסוק, אות ס' של סלה.

נח) ליל מ"ח: במוחא, מ"ה ב"ן, מדעת לת"ת, רשימו דגדלות ב' דאבא. ובגופא, ג"ת נהי"ם בחג"ת נה"י. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בשוריק. ופנימיות, הויה נקודה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ח'. ויכוין באות ת' של שקוצית. ובמזמור, מלת אפסי. ובפסוק, אות ל' של סלה.

נט) ליל מ"ט: במוחא, מ"ה ב"ן, מדעת בת"ת, עצמות גדלות ב' דאבא. ובגופא, חג"ת נהי"ם בחג"ת נהי"ם, א' בא'. וכן בנוקבא. והיא הויה נקודה בנקוד צבאות. פנימיותה, הויה בנקוד צבאות. וגם נכנס כללות דאהי"ה ט'. ויכוין בשם שקוצית כולו. ובמזמור, מלת ארץ. ובפסוק, אות ה' של סלה.

ס) ויכוין בשבוע ז' זאת, שהחסדים הם לז"א. והגבורות לנוקבא. להגדילם ולתקנם, להיות מוכנים לזווג. ובליל נ' שהוא חג השבועות, נשלם ז"א, וגם נוקבא. כאשר נבאר בע"ה, בדרושים שלהם.

שער הפסוקים

פרשת שמות

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את וגו':

א) ענין גלות מצרים, צריכים אנו לבארו במקום הזה, ובו יתבארו פסוקים רבים מפוזרים מזה ומזה. כבר נתבאר בפרשת ראה, במצות זכירת יציאת מצרים, סיבת הגלות שגלו ישראל בין האומות מה עניינם. ואמרנו, כי אדה"ר היה כולל כל הנשמות, והיה כולל כל העולמות. וכשחטא, נפלו ממנו כל הנשמות ההם לתוך הקליפות, הנחלקות לשבעים אומות, וצריכים ישראל לגלות שם בכל אומה ואומה, ללקט שושני הנשמות הקדושות, שנתפזרו תוך הקוצים ההם. וכמ"ש חז"ל במ"ר, למה גלו ישראל בין האומות, כדי שיתוספו עליהם גרים וכו', והבן זה היטב:

ב) גם נתבאר שם ענין גלות מצרים, כי אז רוב הנשמות ההם, או כולם, שם היו מעורבות בין הקליפות, הנקראים מצרים. ואמנם ענין בחי' הנשמות ההם בפרטות, מי היו, נתבאר בדרוש פסח ויציאת מצרים וע"ש:

ג) ועתה נבאר עניינם בקצור, הנה נתבאר לעיל, בפסוק לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו, כי צפה ברוח הקדש, שהיו ניצוצות קרי של נשמות קדושות, שהוליד אדה"ר בק"ל שנים הראשונים, הנקראים נגעי בני אדם, ר"ל, אדה"ר. וע"י ענוג שהיה מתענג בהוצאתם, בסוד (קהלת ב' ח') ותענוגות בני אדם שידה ושידות, הם לילית ונעמ"ה וכו'. ונתהפכו ונעשו נגעים, תמורת ענוגים. ולכן גיירם, ומהל אותם:

ד) והנה הענין הוא, במה שנתבאר אצלינו, בענין קין והבל בפרשת בראשית שרוב הנשמות באות, מבחי' חו"ג המתפשטות בגופא דז"א, ולא מן הדעת עצמו. אמנם הטפות הנזרקות ע"י שכבת זרע לבטלה, הם מתאוות הזכר לבדו, שנתעורר דעתו אל הזווג, והוציא הטפות ההם מלמעלה, מן הדעת עצמו העליון, ולא מצא את נוקביה מוכנת לכך בעולם האצילות, כי ירדה למטה ע"י הפגם, ואז יצאו לחוץ, ולקחום הנקבות של הקליפות, ונצטיירו בגופם והולידום, והם שדין ורוחין ולילין, ונקראים נגעי בני אדם, כמבואר אצלינו באורך, בענין הק"ש של זמן השכיבה, וע"ש היטב:

ה) נמצא, כי כל אותם השדין ורוחין, שנבראו באותם ק"ל שנה שפירש אדם מחוה כנודע, כלם נשמות עליונות קדושות מבחי' הדעת, ונתערבו בקליפות, וצריכות גלגולים רבים לצרפם וללבנם, עד תום חלאתם מהם, ע"י גלגולים רבים. ולכן תמצא, כי לא נולדה אומת ישראל, עד יעקב ואילך, כי כל רוב הנשמות היו מעורבות בקליפות, והיו הולכות ומתבררות, ומתגלגלות מדור לדור, ולא התחילו תיקונם, עד יעקב בחיר שבאבות, שתקן את אדה"ר, וגם אז התחיל תקון בניו, הם הנשמות הנזכר, והיו מתבררים והולכים בגלות מצרים, עד שיצאו ישראל ממצרים:

ו) וז"ס פסוק (דברים ד' ל"ד) או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי. וארז"ל, עם מקרב גוי לא נאמר, אלא גוי מקרב גוי, והבן זה מאד, כי היו ממש בתוך קרבם של הקליפות, והיו גוים כמותם, ונצטרפו ונתלבנו ונלקחו מקרב הגוים ההם ממש:

ז) והנה התחלת גלגולם היה בדור המבול, ולהיותם משרש המר ההוא, שיצאו ע"י השחתת הזרע של נגעי בני אדם הראשון, לכן היו מורדים וכופרים בשי"ת, ועיקר חטאם היה בהשחתת זרעם על הארץ, וכמש"ה (בראשית י"ג) כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. וז"ס (שם ו' ז') וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, הנאמר בדור המבול, לרמוז כי הם בחי' בני אדה"ר עצמו, שיצאו בהשחתת זרעו באותם ק"ל שנים. גם ז"ס (שם) ויראה ה' כי רבה רעת האדם בארץ, ונודע כי המשחית זרעו נקרא רע, בסוד (שם ל"א ז') ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', כנזכר בספר הזוהר בפרשת ויחי, כי ז"ס (תהלים ה' ה') לא יגורך רע:

ח) ונמצא, כי דור המבול שיצאו בהשחתת זרע אדם, נקראים (בראשית ו' ה') רעת האדם ממש. גם זהו אומרו ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי, לרמוז כי הם הם בחינת נשמות השחתת זרע אדה"ר עצמו שנברא, והיה יציר כפיו יתברך ממש. וז"ש, (שם) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, כי כל תגבורת יצרם, היה השחתת זרע הנקרא רע, לפי שמשם נמשכו גם הם, ואז נמוחו גופם במבול, תמורת טיפת רותחין של השחתת זרעם על הארץ. וכמ"ש חז"ל ברותחין קלקלו וברותחין נדונו:

ט) אח"כ נתגלגלו פעם ב' בדור הפלגה, וגם הם הרעו כאבותם, אך לא בהשחתת זרע. וז"ש, (בראשית י"א ה') וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני אדם, ודרשו בספר הזוהר ובמדרשי רז"ל, בני האדם ממש, זה אדה"ר, לרמוז כי הם הם בניו ממש, שיצאו בהשחתת זרע:

י) אח"כ נתגלגלו פעם שלישית באנשי סדום, ולכן נאמר בהם (בראשית י"ג י"ג) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד. לרמוז, כי היו רעים מבחי' השחתת זרעו של אדם, הנקרא רע כנזכר:

יא) ודע כי אני מסופק בזה, כי נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי ג' בחי' טפות השחתת זרע שיצאו מאדה"ר, כי בראשונה כשאכל מעץ הדעת, ונסת לקול הנחש, אז נתערבה זוהמת סמא"ל ונחש, שהם דכר דקליפה כנודע, באדם ואשתו, ואז השחית זרעו בקליפות, וטרם נגמר יציאת כל הזרע ההוא לבטלה, בא על חוה אשתו, ואז נותן בה בחי' טפת זרע לבטלה, שהיתה עקירה מן הדעת. וגם טפה אחרת קדושה, ומב' בחי' אלו נולד קין, כלול מטו"ר כנזכר בזוהר. רע, מצד זוהמת הנחש, שהיא טפת השחתת הזרע. וטוב, מטפה זרעיית דקדושה ממש, הרי ב' בחי'. ועוד בחינה שלישית, היתה אחר שנולד קין והבל, כי פירש אדם מאשתו והיה מוליד נגעי בני אדם ק"ל שנה, עד שהוליד לשת, ואז חזר בתשובה. וכנגדם היו ג' דורות, דור המבול, ודור הפלגה, ואנשי סדום. זהו הנלע"ד ששמעתי:

יב) אבל מה שאני זוכר ודאי ששמעתי ממורי ז"ל, הוא, כי נודע שאדה"ר עבר על שבע מצות שנצטווה, וכנזכר לרז"ל בחי' חטאים גדולים רבים אחרים, והנה אחד מהם הוא, שחטא בגזל, שנצטווה ומעץ הדעת לא תאכל, ואכלו בגזל, שלא ברשותו יתברך שהיא בעל הגן. ובזה תבין, למה נצטוו בני נח בז' מצות ההם, אלא הענין הוא, לתקן מה שחטא אדם בכלם. גם היה משחית זרעו, באותם ק"ל שנה כנודע. ולכן היו דור המבול משחיתים זרעם, וגם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, כי אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם. ושניהם נרמזו בפסוק זה, (בראשית ו' י"ב) ותשחת הארץ לפני האלהים, ותמלא הארץ חמס. ותשחת הארץ הוא השחתת זרעם, ותמלא הארץ חמס שהוא גזל:

יג) והנה גם קין היה מעורב מטפת השחתת זרע אדם אביו כנז"ל, וכמ"ש במ"א ולכן גם הוא נדון בעונש המבול, כמ"ש ז"ל על פסוק (בראשית ז' כ"ג) וימח את כל היקום, זה קין, שהיה תלוי ברפיון. וכמ"ש בפסוק זה, כי היקום בגימטריא קין ע"ה, ואז נתקן קין גם הוא מבחי' השחתת הזרע הכלולה בו:

יד) והנה מצינו ג"כ, שחטא אדה"ר הוא, שכפר בעיקר, כנזכר בגמרא סנהדרין. וכנגדם היו דור הפלגה, שבנו מגדל, וכפרו בעיקר, ורצו לעלות בקרדומות לרקיע, להלחם בעיקרו של עולם, כנודע. גם מצינו, שאדה"ר עבר על הדינים שנצטווה עליהם, כנודע כי היא אחת מז' מצות שנצטווה עליהם, ועבר על כלם. וכנגד זה היו אנשי סדום מרשיעים במצוה זו, להעמיד עליהם דיינים זייפנים שקרנים, כנזכר בתלמוד ובמדרשי רז"ל:

טו) והנה אחר שנתגלגלו ג"פ בג' דורות הנזכר, וכתיב (איוב ל"ג כ"ט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, אז חזרו להתגלגל פעם רביעי במצרים, בבני ישראל, שהיו נולדים אז בדור הגלות ההוא, ואז התחילו ליתקן:

טז) ובזה יתורץ לך קושיא אחת גדולה, שנתחבטו בה גדולי עולם, ואפילו בספר הזוהר, בפרשת שמות, שאל ר"א לרשב"י אביו, טעם לגלות מצרים, למה היה הגלות ההוא. ועוד למה במצרים, יותר משאר ארצות. ועוד יש תוספת שאלה, והוא, למה היה הגלות באופן השעבוד המכוער ההוא, (שמות א' י"ג) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו':

יז) והענין מבואר עם הנז״ל, כי נשמות אלו נטבעו בקליפות באומת מצרים, ולכן לפי שבתחלה בדור המבול חטאו בהשחתת זרעם, אשר לכן נמוחו אז בימי המבול מים רותחין, לכן גם עתה גזר עליהם פרעה, (שם א׳ כ״ב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולא גזר אלא על הזכרים, לפי שהם חטאו בהשחתה הזרע, ולא הנקבות. וכנגד מה שחטאו בגלגול דור הפלגה, (בראשית י״א ד׳) הבה נלבנה לבנים, ונשרפה לשרפה, לבנות את העיר ואת המגדל, לעלות ולכפור בעיקר להלחם בו, לכן עתה נאמר במקומו הבה נתחכמה לו. כנגד (שם) הבה נלבנה לבנים, וימררו את חייהם, לבנות פיתום ורעמסס, כנגד העיר והמגדל ההם:

יח) ודע, כי ב׳ בחינות היו, כי יש נשמות שנתקנו לגמרי, ונתגלגלו בבני ישראל ההם שבדור ההוא אחר שירדו למצרים. ויש בהם נשמות, שלא נתקנו, ונתגלגלו בבני המצרים עצמם, אותם שמל יוסף, כנז״ל בפסוק (בראשית מ״א נ״ה) לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו. וזש״ה, ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל. והנה תחלה קראם עם בני ישראל, ואח״כ ויקוצו מפני בני ישראל, ולא הזכיר עם. ושאלה זו נשאלה בספר הזוהר בפרשת שמות. והענין הוא, כי הנה יוסף גזר מילה על אותם המצרים כנזכר. וגם יעקב אביו, ארז״ל שגם הוא היה מגייר גיורים במצרים, והם בחי׳ הנשמות הנזכר:

הגהה א״ש, נזכר זה בדברי רז״ל, בפסוק וישב יעקב בארץ מגורי אביו קרי ביה מגיורי אביו, שהיה מגייר גיורים, כאבותיו אברהם ויצחק:

והאנשים האלה לא נתערבו עם שאר המצריים, והיו בעריהם נוהגים מנהג בני ישראל. וכמ״ש בפסוק (שמות מ״ז) ואת העם העביר אותו לערים, שהם אותם הגרים שקיימו מצות המילה, והפרישם בערים מיוהדות, והיו ניכרים משאר המצריים, ולא היו מעורבים בהם. ופרעה ראה ב׳ בחי׳ אלו. וכנגד הגרים, אמר הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, כי הם בחי׳ הערב רב שעלו עם ישראל, שהיו כפלי כפלים מישראל, כמ״ש רז״ל. והם העם של בני ישראל, ואינם בני ישראל עצמם, והם היו רב ועצום משאר המצרים, הנקרא עמו של פרעה, משא״כ בישראל, כנודע מפסוק ושלישים על כלו, שהיו שלשים מצריים, כנגד כל אחד ואחד מישראל. וכנגד ישראל עצמם, אמר ויקוצו מפני בני ישראל, ולא נאמר מפני עם בני ישראל, כי עיקר שנאתו היתה עם בני ישראל, שהם העיקר ולכן הבה נתחכמה לו לישראל עצמו, ועי״כ יתבטלו הגרים הנקראים עם בני ישראל. והרי נתבאר טעם שעבוד וגלות ישראל בדור ההוא, וגם למה היה במצרים, וגם למה היו אותם השעבודים, ואותם הגזרות המשונות. ובספר הזוהר פרשת תשא על פסוק כשושנה בין החוחים, יש רמז גדול למה שביארנו:

יט) ועתה נבאר ענין גאולתם, ולמה היו ע״י מרע״ה. ולכן נבאר ענין מרע״ה, הנה מרע״ה, הוא בחי׳ הדעת עצמו דז״א, אשר ממנו יצאו טיפי השחתת הזרע של אדה״ר, שהם בחי׳ כל בני ישראל, שבאותו הדור דגלות מצרים כנזכר, ונמצאו כי כל ישראל, וגם כל הערב רב שיצאו ממצרים, כלם ענפים וניצוצות טיפי הזרע, שיצאו מן הדעת עצמו העליון, והם ענפיו של מרע״ה. אלא שישראל היו נתקנים. והערב רב, לא היו נשמות נתקנים עדיין כפי הראוי להם כנזכר:

כ) והנה נתבאר לעיל, בענין קין והבל, איך מרע״ה נרמזו בו ג׳ גלגוליו, והם ממטה למעלה, משה, שת, הבל. ר״ת משה. ונתבאר שם, כי קין והבל, הם מן הדעת עצמו דאדה״ר, שהוא כנגד ז״א, אלא שזה מן החסדים, וזה מן הגבורות:

כא) ונניח עתה מלבאר ענין קין, ונבאר ענין הבל. והנה כשאדה״ר הוליד כל אותם נגעי בני אדם, אחר שנולד הבל, בק״ל שנים הראשונים, כי כלם היו נצוצות וענפים של הבל, ולהיות שהבל היה מעורב גם הוא מטו״ר, אלא שהטוב היה מרובה על הרע, להיותו חסדים, משא״כ בקין להיותו גבורות. ולכן גם ענפיו נתערבו ברע, באותם ק״ל שנים הראשונים, שפירש מאשתו. ואח״כ שכבר פסקו תולדות ההם של השחתת זרע, אז חזר ונדבק באשתו חוה, אחר ק״ל שנה, והוליד את שת בנו, בדמותו כצלמו, והיה טוב ולא רע כמו הבל, והתחיל הבל להתקן בו בשת:

כב) והנה אותם הענפים שלו, של השחתת הזרע, נתגלגלו בכל אותם הגלגולים הנז״ל, עד שבאו למצרים, ונתגלגלו שם כנזכר. והנה זמן גלות מצרים. משנכנסו לה בני ישראל, היו רד״ו שנים. ובק״ל שנים הראשונים, התחילו הענפים להתגלגל בבני ישראל ובערב רב כנזכר, והיו נצרפים ומתלבנים ומתבררים הטוב מן הרע, ולא נגמר ברורם, עד תשלום ק״ל שנים ההם, כדוגמת ק״ל שנים שפירש אדם והולידם כנזכר. ואחר שנשלם גלגולם ובירורם, אז נולד מרע״ה, כנודע כי משה

היה בן פ' שנה בצאתם ממצרים והנה ק"ל ושמונים, הם רד"ו, כי לא יכול משה שהוא הדעת עצמו הטוב לבא, עד שיתבררו ניצוצותיו הטוב מן הרע, ולכן כשנשלם בירורם, נולד הוא:

כג) וזהו טעם מ"ש רז"ל כי בו ביום שהושלך משה, נתבטלה גזרת השלכת הזכרים ליאורה, לפי שכבר נשלמו כלם לבא כנזכר. וזהו טעם נכון, בענין עמרם שפירש מיוכבד, עד היותה בת ק"ל שנים, ואז הוליד את משה. ע"ד שפירש אדם מחוה, עד שיתבררו ממנו כל אותם הסיגים של השחתת זרע בק"ל שנה. ואח"כ הוליד את שת, בהיות חוה בת ק"ל שנה:

כד) ובזה יתורץ טעם, למה הוצרכו כ"כ שינויים בלידת משה, כי הרי אהרן אחיו נולד מיוכבד ג' שנים קודם משה, וא"כ למה פירש אז מאשתו, ולא קודם שנולד אהרן. ועוד למה הוצרך נס ההוא, שארז"ל שלכן נקראת בת לוי, ר"ל שחזרה לנערותה קודם שתלד למשה. והרי ג' שנים קודם זה, ילדה את אהרן, ולא הוצרכה לכל זה. ועוד, למה הוצרך עמרם לקדשה, ולעשות לה לקוחין חדשים קודם שתלד למשה. אבל הענין הוא זה, כי עתה שהוצרך הבל להתגלגל, ולהתקן, אחר שנתקנו ענפיו בק"ל שנים, לכן הוצרכה חוה אשת אדה"ר, שהיא גרמה, להיות הבל בנה מצורב מזוהמת הנחש, ע"י פיתוייה לאדם, שיאכל מעץ הדעת, והוכרחה להתעבר נשמתה בסוד העבור, כנודע אצלינו, ביוכבד אשת עמרם, בסוף ק"ל שנים, לתקן את אשר עיותה בתחלה. וכמו שילדה לשת, אחר ק"ל שנה, כך עתה היה אחר ק"ל שנה כנזכר, ולכן ואז חזרה לנערותה, ע"י עבור הנזכר. גם לכן הוצרכו בה לקוחין חדשים, לקחת העבור הזה של חוה:

כה) וז"ס פסוק (שמות ב' ב') ותהר האשה ותלד בן, היא האשה הראשונה חוה, שנאמר בה (בראשית ג' י"ב) האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, וחטאה והחטיאה, ועתה האשה ההיא עצמה נתקנה עתה, והיא עצמה הרתה, ותלד את משה, שהוא גלגול הבל ושת בניה. ולזה רמזו בספר הזוהר, בפרשת שמות, וז"ל, ותהר האשה ותלד, בן האשה ודאי, כד"א (בראשית ב' כ"ג) לזאת יקרא אשה וגו':

כו) וז"ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר"ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו"ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק"ל שנים, ולכן נקראו דור דעה. והרע שבהם, ניתן אל הערב רב, אשר גם בהם היו קצת ניצוצות טובות, כמו שנבאר. כן הבל עצמו שהוא שרש הדעת עצמו, שהיה כלול מטו"ר, נברר גם הוא, והטוב שבו היה משה. והרע שבו, היה בלעם, וגם בו היה קצת ניצוצות טובות כמו שנבאר:

כז) ונמצא, כי משה היה שרש הדעת עצמו, בבהי' הטוב של הקדושה, וענפיו הם בני ישראל שיצאו ממצרים, הנקראים דור דעה. ובלעם הוא שורש הדעת של הקליפה, מעורב בקצת טוב. וערב רב הם ענפיו של בלעם, מעורבים גם הם בקצת טוב:

כח) וז"ס פסוק (תהלים קל"ה ז') מעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו. והנה בפסוק זה, נרמזו אלו הגלגולים הנזכר בר"ת וס"ת. וזה פרטם, הארץ' ברקים' למטר', ס"ת צמ"ר. 'הארץ 'ברקים 'למטר ר"ת הב"ל. 'ברקים 'למטר 'עשה 'מוצא, ר"ת בלע"ם. 'עשה 'מוצא 'רוח 'מאוצרותיו, ר"ת עמר"ם:

כט) והענין הוא, כי גם עמרם הוא משרש של הבל, כמשה בנו. ונודע, כי קרבנו של הבל היה צמר, ושל קין היה פשתן, כמ"ש חז"ל. וכמ"ש בפרשת בראשית על ענין זה, כי הבל שרשו בצמר העליון, וע"ש. ולכן נרמז בפסוק זה שם הבל, ושם קרבנו, שהוא הצמר, כי משם חוצבה נשמתו כנזכר. וממנו נמשך ג"כ עמרם, הנרמז בפסוק זה כנזכר. ולכן אותיות צמר שבהם, בלשון תרגום עמרא, גם הם נתחלפי ונעשו עמרם. ולהיות כי הבל היה כלול מטו"ר, ועתה אחר ק"ל שנים, נתגלגל להתקן, והוברר הטוב שבו לצד אחד, והרע שבו לצד אחד, והנה הרע שבו הוא בלעם, שהיה בימי משה. ולכן נרמז גם הוא בפסוק הזה כנזכר, והטוב שבו נברר ע"י עמרם, ונתן במשה, שהוא סוד הדעת, הנקרא רוח כנודע. ורמז, באומרו מוצא רוח מאוצרותיו, כי עמרם הוציא רוחו של משה הטוב, שהיה גנוז באוצרות העליונים, כנזכר בפסוק אז ישיר משה, בספר הזוהר:

ל) ואחר שביארנו ד' בחי' אלה שהם בחי' הבל, והם, משה, ודור המדבר, ובלעם, וערב רב. נבארם דרך פרט, ונתחיל בענין משה. כתיב ותקרא את שמו משה, כי מן המים משיתיהו. כבר נתבאר כי משה הוא מן הדעת עצמו שבאדה"ר שהוא ז"א. וכבר ידעת, כי עיקרו של ז"א בתחלתו, היה בן ו"ק, חג"ת נה"י בלבד. וכשהגדיל, נתעלו חג"ת ונעשו חב"ד שבו. ונה"י נעשו חג"ת, ונתוספו לו

נה"י חדשים. בסוד (משלי ג' י"ט) כונן שמים בתבונה. ונמצא, כי חב"ד דז"א הם חג"ת הראשונים. ואלו הם ג' אותיות מש"ה, מ' בחסד, שהוא המים. ש' בת"ת, המכריע בין ב' קוים ימין ושמאל, ולכן צורת ש' היא בג' קוים. ה' בגבורה, דמתמן אתקשרת הנקבה. וכנגדה יש שם אחד בע"ב שמות, של ויסע ויבא ויט, והוא שם מה"ש. והוא הסדר האמיתי, שהם חג"ת. לכן נתן טעם הכתוב, למה קראו משה ולא מה"ש, שהוא הסדר הנכון. ואמר, שהסבה היא, כי מן המים משיתיהו. פי', כי החסד שהוא המים גברו במשה, והיה נוטה יותר כלפי החסד. ואם היה נקרא מה"ש, היתה אות ה' שהיא הגבורה מכרעת בינתיים, והיתה היא גוברת במשה. ולכן היתה אות ש' שהוא הת"ת, מכריע בין מ' וה', שהם חו"ג, ואז הת"ת נודע דתדיר מטה כלפי חסד, ונטיל לימינא:

לא) ועתה נבאר מספר שם משה, כי נתבאר אצלינו בפרשת שמיני, בענין חטא נדב ואביהוא שהיסוד של אבא עם המוח של הדעת אשר בתוכו, מתלבש תוך היסוד דאימא, עם מוח הדעת שבתוכו. ושניהם מתלבשים תוך רישא דז"א, ונקרא דעת שבו. והנה היסוד דאבא, הוא בבחי' פנים ואחוריים, והפנים הם הוי"ה דע"ב דמלוי יודי"ן, והאחוריים הפשוטים הם ע"ב, והמליאים קפ"ד. והיסוד דאימא, הפנים שלו הם אהי"ה דקס"א דיודי"ן, והאחוריים הפשוטים הם מ"ד, והמליאים תקמ"ד. משה היה כלול מן אחוריים דיסוד דאבא שהם קפ"ד, ומן הפנים דיסוד דאימא שהם קס"א, ולכן קפ"ד וקס"א בגימטריא משה, ונמצא כי עיקרו באימא:

לב) והנה נתבאר אצלינו, בכוונת י"ג מדות של ויעבור כי מדת נוצר חסד הוא בבינה, הנקרא נוצר, שבתוכה ננצר ונשמר ונגנז החסד, שהוא בגימטריא ע"ב דיודי"ן שהוא אבא, ולכן נ' דנוצר הוא רבתי, ונודע כי אלפ"א בית"א רבתי היא בבינה, וזה להורות על חמשים שערי בינה, ולכן גם משה בגימטריא נוצר (הגהה א"ש, ע"ה). ובזה תבין מ"ש בזוהר פרשת פקודי, כי בהיכל הרצון תמן אתכניש משה, לפי שהוא מבחי' הדעת שביסוד דאימא, הנקרא נוצר. והוא הוא מלת רצון, וכמ"ש זה בפסוק וראית את אחורי וע"ש:

לג) והנה בחי' בלעם, כבר נתבאר, כי הוא הרע של הבל. וז"ס פסוק (דברים ל"ד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ודרשו רז"ל בישראל לא קם, אבל באו"ה קם. ומנו בלעם. ונודע מה שהקשו על מאמר זה בספר הזוהר, בסוף פ' שמות, אבל הענין יובן עם הנז"ל, כי שניהם מן הדעת דזעיר, מבחי' הבל כנזכר, כי היו מעורבים בו טוב ברע, ע"י חטאו של הבל שחטא, כנזכר בספר התיקונים תקון ס"ט. ואח"כ נתברר הטוב לבדו במשה, כמש"ה ותרא אותו כי טוב הוא, ועיין בפסוק ויקח קרח וגו'. והרע לבדו בבלעם, אלא שעדיין היה בו מעורב קצת טוב, ולכן זכה לנבואה ולרוח הקדש בתחלתו, כמ"ש ז"ל, ולכן היה שקול כמשה ממש. אלא שמשה היה בדעת הטוב של הקדושה ובו התחיל ראשית תקון הבל מבחי' הדעת, ובלעם היה בדעת הרע של הקליפה, ובו התחיל ראשית בירור הרע של הבל, מבחינת הדעת. וזמ"ש, (במדבר כ"ד) ויודע דעת עליון, כי להיות בו ניצוצות קדושה מן הדעת עצמה וגם היה הוא דוגמתם מן הדעת של הקליפה, לכן היה נאחז בדעת עליון של הקדושה, והיה לו שם ידיעה והשגה. ונמצא, כי אעפ"י שבספר הזהר במ"ר חז"ל ביארוהו על דעת שבקליפו', עכ"ז הפשט לא יוכחש, כי מתוכו היה נאחז בדעת דקדושה. וזהו הטעם שהיה בלעם שונא את ישראל בתכלית, כי הוא הסיגים שהפרישוהו מהם. ודע, כי גם בניו יונוס וימברוס היו מבחי' זו ג"כ, ולכן הם היו הראשים של הערב רב, והם היו העיקרים, כנזכר בספר הזוהר בפרשת כי תשא:

לד) ונמצא, כי כיון שנזדככו ונתלבנו הנשמות ההם, באותם ק"ל שנה, אז מן הסיגים שנפרדו ונשתיירו מהם, יצא בלעם, ראשית המובחר שבכל הרע ההוא והשורש שלהם, וכל הערב רב הם הענפים שלו וכנז"ל:

לה) והנה בחינת הערב רב, הם הסיגים שנשתיירו מדור המדבר, כי כמו שבלעם היה הרע הניטל ממשה, כן הערב רב הם הרע של דור המדבר. וכמו שבלעם עדיין היה בו טוב מועט, כן היה עדיין קצת טוב מעורב בערב רב, אבל הם יותר מתוקנים הערב רב מבלעם:

לו) ובזה תבין טעם, למה מרע"ה השתדל להוציא את הערב רב שלא כרצונו ית'. והטעם הוא, כי היה בהם תערובת ניצוצות קדושות, ענפיו של משה עצמו, מן הדעת, ולכן מסר עצמו עליהם כמה פעמים. ולא עוד אלא שנקבר בחו"ל בעבורם, להביאם עמו, כנזכר בספר הזוהר:

לז) גם בזה תבין, כמה פעמים שנזכרו הערב רב על שם עמו של משה, כמש"ה (שמות ל"ב ז') לך רד כי שחת עמך אשר הוצאת מארץ מצרים, לפי שכל דור המדבר, וכל הערב רב, כלם הם ענפיו וניצוציו, והוא להם כנשמה לגוף. וז"ס פסוק (במדבר י"א כ"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר

אנכי בקרבו, בקרבו ממש, כנשמה בתוך הגוף. גם ז״ס פסוק (שם י״א א׳) ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה׳, כי הערב רב הם מבחי׳ הרע, שהוברר מסיגי נגעי בני אדם דהשחתת הזרע, הנקרא רע. בסוד (בראשית ל״ח ז׳) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה׳. וזש״ה ג״כ, (במדבר י״א י׳) ובעיני משה רע, כי גם משה ראה בעיני שכלו, כי כלם היו מבחי׳ הרע שלו, אשר לא נתקן עדיין:

לח) ואמנם מה שלקה משה ונענש על ידם הוא, לפי שעדיין לא היה זמן תקונם, ורצה לתקנם קודם זמנם. ונודע כי עיקר גלות מצרים היה לסבתם כנ״ל, לכפר ענין הרע שנתערב בטוב של הבל, ושל נגעי בני אדם. ולא די זה, אלא שבשבילם לא נכנסו ישראל לארץ, כי החטיאום בעגל, ובעשר הנסיונות, וחטאו והחטיאו להיותם בלתי מתוקנים:

לט) ובזה תבין, למה נקראו ערב רב, וכמ״ש בזוהר פרשת תשא כי יש ערב רב, וערב זעיר. והענין הוא, כי יש נשמות דהשחתת זרע, מן החסדים התחתונים המתפשטים בגופא דזעיר, ויוצאים דרך יסוד הנקרא ו׳ זעירא, ואז אוחזים בהם הקליפות, ומתערבים טוב ברע, ונקרא ערב זעירא. ואלו שבדורו של משה, היו מן הדעת העליון עצמו כנז״ל, והנה הדעת ו׳ רברבא, והת״ת ו׳ בינונית, והיסוד ו׳ זעירא. ולכן היו נקראים ערב רב, ולכן ערב רב הם בגימטריא דעת:

מ) וז״ס שנקראו (שמות ל״ב ט׳) עם קשי עורף, כי העורף הם אחוריים של הדעת, ונתערבו ברע, ולכן נקראים עם קשי עורף, כי שם חטאו למעלה, כמבואר אצלינו בפרשת עקב וע״ש. והנה שתי בחי׳ אלו, שהם, ערב רב, וערב קטן, נקראים בין הערבים, כנזכר בזוהר פרשת תשא:

מא) ואמנם בחינת דור המדבר, כבר נתבאר כי הם בחי׳ הטוב, שהוברר מאותם נגעי בני אדם, שהם נשמות עליונות בתכלית, כי הם משרש הדעת העליון ברישא דז״א. וזהו טעם שנקראו דור דעה, בסוד הדעת. ולהיותם ענפים של משה, לכן הוצרך להיות משה הגואל שלהם. ולכן הפציר בו הקב״ה, בשבעת הימים של מראות הסנה, כנזכר במ״ר לפי שהיה מוכרח להיות על ידו, כי כלם בניו ממש, ונקראו דורו של משה:

מב) גם ז״ס פסוק (במדבר י״א י״ב) האנכי הריתי את כל העם הזה, אם אנכי ילדתיהו, כאשר ישא האומן את היונק, וכל המזונות שלהם היו ע״י משה, כאומן את היונק, המוכרח לגדלו ולהטריפו לחם חוקו:

מג) ואחר שנתבארו ד׳ בחי׳ אלו, שכלם בחי׳ הדעת דז״א. נבאר עתה, איך עתה נתקנו כל הקלקולים שלהם הראשונים. ובזה יתורץ שאלה אחת, והוא, כי מאחר שהב״ה היה עתיד ליתן את התורה בהר סיני, למה הקדים להם ג׳ מיני ציוויים בתחלה, האי׳ הוא במרה, כמאמר רז״ל שבת ודינין במרה אפקוד, והוא בפרשת בשלח, והב׳ בפרשת יתרו והוא ענין מינוי הדיינין, כנזכר בפסוק (שמות י״ח כ״א) ואתה תחזה, וכמ״ש איעצך ויהי אלהים עמך, ודרשו רז״ל המלך בשכינה, והקב״ה צווהו בדבר יתרו, ויתרו נודע דקודם מתן תורה בא, לדעת רוב רז״ל. והג׳, בפרשת משפטים, כל הדינים ההם שנאמרו קודם מתן תורה, כי לכן חזר בסוף הפרשה לומר, (שמות כ״ד) ואל משה אמר עלה אל ה׳:

מד) אבל הענין הוא, כי הנה אעפ״י שדור המדבר היו נתקנים, ונבררים טוב מן הרע כנזכר, עדיין לא פסקה זוהמתם הראשון לגמרי מהם, עד שעמדו על הר סיני, כמ״ש חז״ל. וסוד הענין הוא, כי עדיין לא נתקנו עבירות של אדה״ר, ועבירות שלהם, בהיותם בגלגול דור המבול, ודור הפלגה, ואנשי סדום כנז״ל, ואעפ״י שקבלו ענשם בגלות מצרים, היו צריכים בקום עשה, לחזור ולקיים המצות ההם, אשר עברו עליהם, ולכן הוכרחו לתקנם ולקיימם, טרם נתינת התורה בהר סיני:

מה) וזה ענייתם, הנה, כנגד עון דור הפלגה, שכפרו בעיקר ועבדו ע״ז כמו אדה״ר גם כן, לכן נתן להם במרה שבת ודינים שלה, ובזה נתקן עון ע״ז. וז״ס פסוק (ישעי׳ נ״ו ב׳) אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו, ודרשו רז״ל אפילו עובד ע״ז כאנוש, שהיה בדור המבול, מקיים השבת מוחלים לו כל עונותיו, כי המודה בע״ז כאלו כופר בכל התורה כלה. והכופר בע״ז, כמודה בתורה כלה, והמקיים שבת כהלכתו, כאלו מקיים כל התורה כלה. וגם נתקן עון כופר בעיקר, כי הרי המודה בשבת, מודה שיש עיקר למעלה, שברא העולם בששת ימי בראשית, וישבות ביום השביעי:

מו) וכנגד עון דור המבול בעון הגזל כאדה״ר, נתן להם פרשת משפטים, שכל דיני גזלה וגניבה נכתבים בה. ולא עוד אלא שהדין הא׳ (שמות כ״א ב׳) כי תקנה עבד עברי, מדבר בנמכר בגניבתו

ע"י ב"ד, ואינו נתקן עד שימכר, ואח"כ יצא לחירות. ולכן גם הם (תהלים ק"ה י"ז) לעבד נמכר יוסף, וכל בני ישראל היו עבדים למצרים, לתקן עון הגזל, ואז יצאו לחירות. והנה כיון שקבלו עליהם הדין הזה של עבד עברי, נחשב עליהם כאלו נתקיים בהם, ונמחל להם עון הגזל:

מז) וענין הוצאת שז"ל, כבר נתקן ע"י שהושלכו ליאור כנז"ל, ונתבררו מן הרע. וכנגד עון אנשי סדום, שכפרו בדינין כאדה"ר, לכן ניתן להם פרשת (שמות י"ח כ"א) ואתה תחזה מכל העם, ומינוי שופטים ודיינים:

מח) ובזה יתבאר לך, ענין משה ויתרו, בענין מינוי הדיינים, שלא עשאו משה מתחלה. והענין הוא, כי הנה משה היה השרש לכלם כנזכר, ובהיותו שופט את העם, היו ניצוצות נשמות טובות שחטאו בראשונה, בהיותם מעורבות באנשי סדום, היו עתה מתעברות במשה בסוד העבור, שהוא אחד מבחי' הגלגול, ובזה יספיק להם כאלו הם עצמם השופטים, והיה נמחל להם עונם. ובפרט אם הוי באים לפני משה אותם הדינים בעצמם, ואותם המריבות שבאו כיוצא בהם לפני דייני סדום, ועתה היה דן אותם במשפט כפי הדין, ובזה כל מי שחטא בראשונה בדין כיוצא בו, היה בא אז בסוד העבור בעת ההיא, והיה נתקן:

מט) וזהו טעם מ"ש (שם י"ח י"ג) ויעמוד העם על משה מן הבקר עד הערב, למהר תיקון העון ההוא, קודם נתינת התורה. ויתרו א"ל לא טוב הדבר אשר אתה עושה וגו', כלומר לא תוכל לתקן הרע הזה ולהחזירו לטוב, בהיותך יושב לבדך שופט, כי כבד הדבר לתקן כמה נצוצות רבות של נשמות ההם, ובפרט כי צריך שיבואו כל מציאות הדינים הראשונים שטעו בהם דייני סדום, לכשיותקנו על ידך, והנה אתה יחידי ואינך יכול לדון דינים הרבה, וימשך התקון לזמן רב. ולכן ושמת עליהם שרי אלפים, ובהתרבות הדיינים, יתרבו הדינים, ויתוקן הדבר במהרה, והדברים הקלים יתוקנו על ידיהם, והדבר הקשה של העון הגדול יביאון אליך, ויתוקן על ידך, ובזה תמהר תקונם:

נ) עוד א"ל טענה אחרת, והיא, כי כמו שהיו דור המדבר מבחי' הרע של הבל, שהוא משה. כן היו בהם מבחי' קין דיסוד דאימא כמ"ש למטה בדרוש שאחר זה, בענין דור המדבר, ולא יספיק היות משה השופט לתקנם, כנודע שאין הנשמה באה בסוד העיבור להתקן, אלא באדם אחד שיהיה משרש נשמתו, ויהיה גואלו הקרוב אליו, לכן ושמת עליהם שרי אלפים וגו', ויהיה בהם שופטים משרש בחי' קין, ויתוקנו גם הם על ידיהם:

נא) ועדיין צריכים אנו לתת טעם, למה לא נצטווה בזה בתחלה ע"י הקב"ה, והטעם הוא, כמש"ה (בראשית ד' כ"ד) כי שבעתים יקם קין, כי כמו שהתחלת תיקונו של הבל היה במשה, שהיה טוב בלי רע, כנז"ל בפסוק ותרא אותו כי טוב הוא, כן התחלת תיקון קין בסוד נשמתו, היה ביתרו חמיו של משה, והיו שניהם בדור אחד, וכנודע מספר התקונין, בפסוק קניתי איש את ה':

נב) והנה קין חטא ג"כ בענין הדינים, ואמר לית דין ולית דיין, ולית עלם אחרן, כשהרג להבל אחיו. ולכן אשר עתה היה נתקן ע"י יתרו, תקן עון ההוא, והוא בעצמו יעץ למשה עצה זו, והודה על ענין הדיינים, לתקן פגם שבו. וגם כי כיון שהוא ראש לנשמות קין, היה רוצה לתקן גם את נשמות קין, שהיו גם הם מעורבים בדייני סדום. ולכן בחר במינוי שופטים אחרים, שהיו מבחי' קין, לתקן את נשמות קין גם הוא, ע"ד שהיה משה מתקן נשמות הבל, והנה אחר שנמחלו ג' עבירות אלו, אז עמדו בהר סיני, ופסקה כל זוהמתם הראשונה, ואז קבלו כל התורה כלה:

נג) ונבאר עתה בקיצור, ענין גלות ישראל למצרים, ולמה היו שבעים נפש, ואיך נגאלו, ואיך נכנסו לא"י. ואח"כ נחזור לבאר דרוש ארוך, בענין מרע"ה, ודור המדבר, וערב רב, ודרושים רבים הנכללים בהם. הנה היות ב"י שבעים נפש, הוא במה שהודעתיך במצות המילה בפרשת לך לך, כי מספר אורות החסדים המגולים, הם ע'. לפי ששני החסדים דחו"ג, ושליש העליון דחסד שבת"ת עד החזה, הם אורות מכוסים תוך יסוד דאימא. וב' שלישים תחתונים דחסד שבת"ת, ושתי חסדים דנו"ה, הם אורות מגולים. וכל חסד מהם הוא הוי"ה אחת, שמספרה כ"ו. נמצא שג' הויו"ת פחות שליש הם מגולים, ושליש הוי"ה הם שמנה אורות, נמצא שהם ע' אורות מגולים, כמספר ע' נפש:

נד) וכמו שהודעתיך בפרשת בראשית בענין חטאו של אדה"ר, כי כל הנשמות באות מטפת החסדים, שהם מ"ד, נמשכים מן הדעת, שמשם טפת הזרע, בסוד (בראשית ד' כ"ה) וידע אדם עוד את חוה אשתו, ובפרט מן החסדים התחתונים המגולים, הקרובים אל היסוד. ואף על פי שגם

באים נשמות מבחי' החסדים המכוסים, אינם עולים בחשבון נפשות בני ישראל שנכנסו בגלות, כי בחי' הגלות הוא הסתלקות החסדים, והעלמם בשרשם כמו שנבאר ובחי' זו אינו ניכר אלא במגולים, שמתעלמים אח"כ, ולא במכוסים ונעלמים תמיד, ולכן מספרם אינם אלא ע' נפש בלבד, שהם כללות האורות, אבל פרטיהם הם ס' רבוא, כמספר ו"ק:

נה) והנה היותם נקראים בני ישראל, הוא במה שנודע, כי חג"ת נקראים אבות, ונה"י נקרא בנים. ולפי שאלו האורות המגולים הם החסדים דנו"ה, ולכן נקראו בני ישראל, כי משם שרשם וישראל הוא ז"א עצמו כנודע, ובניו הם נו"ה שבו:

נו) ואמנם בחי' יעקב היורד למצרים, הוא יסוד דאבא, שגם הוא מתפשט בגלוי מן החזה ולמטה עם בני ישראל, שהם החסדים המגולים דיסוד דאימא. אבל יעקב, הוא מן היסוד דאבא, כמ"ש למעלה, בפסוק ויבא לו יין וישת. ויעקב ובני ישראל הנזכר, הם היורדים בגלות מצרים, כמו שנתבאר:

נז) והנה ענין גלות מצרים, יובן במ"ש, בפסוק ויוסף הורד מצרימה וכו', כי מצרים הוא הקליפה שכנגד הגרון דז"א, שהוא מקום צר, וע"ש היטב מאד, כי שם נתבאר כל זה. והנה בחי' הגלות, הוא חזרת המוחין דגדלות שנתפשטו בז"א, להסתלק ממנו. ובחי' הסתלקות יעקב, שהוא יסוד דאבא, ובני ישראל שהם החסדים המגולים כנזכר, דרך מעבר הגרון ולמעלה, זהו נקרא ירידת מצרים וגלותו, כי אז נאחזים בהם הקליפות מאד, כנזכר שם בענין ירידת יוסף למצרים. גם נתבאר זה, בדרוש פסח ויציאת מצרים. וכבר נתבאר ג"כ שם, כי אעפ"י שזו עליה היא, עכ"ז אינה אלא ירידה, כי הסתלקותם הוא פגם וחסרון גדול, ועוד נאריך בטעם זה למטה:

נח) והנה כשיצאו ישראל ממצרים, אז חזרו המוחין להתפשט בז"א, ובצאתם דרך הגרון למטה להתפשט כבראשונה, אז נקרא יציאת מצרים. והנה בירידתם היו ע' נפש, ועתה ביציאתם כתיב, (שמות י"ב, י"ז) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי. וטעם הדבר הוא כנז"ל, כי אז בירידתם למצרים היו האורות מגולים ע' בלבד. ובירידתם למצרים שהוא התעלמותם בגרון, נקרא גלות. אבל עתה אשר חזרו החסדים לצאת מן הגרון, ולהתפשט כבראשונה, והנה נודע, כי בירידת החסדים המגולים, בלי מחיצת כלי יסוד דאימא, הם יורדים במרוצה גדולה, ונופלים עד היסוד דזעיר, ומכח נפילתם שם בחוזק, חוזרים לעלות ממטה למעלה, עד היסוד דאימא, ולהיותם אורות מגולים, הם עתה בוקעים כלי יסוד דאימא בהכנסם בתוכו, ואז גם שאר החסדים המכוסים, הם מתגלים. ועתה נמצא, כי כל החסדים הם אורות מגולים, ולכן כולם נכנסים בחשבון בני ישראל היוצאים ממצרים, שהם שש מאות אלף רגלי, כנגד ו"ק, שמחסד עד יסוד, אשר החסדים מתפשטים מחסד עד הוד, ואח"כ כלם מתקבצים ביסוד כנודע, והנה כל קצה כלול ממאה, שהם י"ס שבו, וכל א' כלול מעשר, הרי הם שש מאות אלף:

נט) וענין בקיעה זו דיסוד דאימא, היא בחי' קריעת ים סוף, שנקרע אחר שיצאו ישראל ממצרים, כי היסוד דאימא נקרא ים סוף, סופא דכל דרגין דיליה. ואח"כ עלו בני ישראל, ונכנסו בארץ כנען. וסוד הדבר הוא, כי ארץ כנען, היא ספירת המלכות, העשירית שבי"ס דאצילות, הנקראת רחל נוקבא דז"א, אשר אז היתה בגלות, ביד הקליפה הנקרא כנען. ובני ישראל הם החסדים המגולים, אשר ע"י נפילתם בכח ובמרוצה עד היסוד דזעיר, חוזרים לעלות ממטה למעלה בסוד אור חוזר, ואז דרך עלייתם עד החזה דזעיר, בוקעים ועוברים לאחורי ז"א, אשר שם רחל הנקרא ארץ כנען, ונכנסים בה, ובונים פרצופה, בסוד (ישעי' מ"ז ה') והוכן בחסד כסא, כמבואר במקומו, שעיקר בניינה הוא באלו האורות דחסדים המגולים, בחזרתם למעלה בבחי' אור חוזר, וז"ס כניסת ישראל לארץ כנען:

ס) והנה לכאורה נראה קושי בענין זה, הנה א"י גבוהה מכל הארצות, ובפרט מארץ מצרים, שבירידתה נאמר (בראשית מ"ב ב') רדו שמה. וכשיצאו משם מה כתיב, (במדבר י"ג י"ז) עלו זה בנגב וכו'. ועמ"ש להפך, כי ארץ מצרים היא בעורף הגרון דז"א, וארץ כנען היא מן החזה ולמטה. ויש בזה שתי תשובות, האי היא, כי אין עלייה וירידה במקומות, אלא בבחי' מעלתם, ע"ד מה שביארנו בסדר י"ג תיקוני דיקנא שבי"ג מדות ויעבור. וז"ס, (ישעי' מ"ה ז') יוצר אור ובורא חשך, כי הבריאה העליונה מיצירה, להיותה במקום הסתום, נקראת חשך. והיצירה התחתונה מבריאה, להיותה בגלוי, נקרא אור. וז"ס תחתונים למעלה, ועליונים למטה. כי גלוי האור נקרא עלייה, ומקום שהיא מכוסה, נקרא ירידה, כי הוא מניעת אור. ובפרט כשמסתלקים ומתעלמים בגרון כי אז הוא חסרון אור לגמרי. והתשובה השנית היא, כי בהיותם בגרון, אז תכליתם הוא לרדת עוד למטה, ולכן נקרא ירידה בחי' היותם שם. אבל כשיוצאים מן הגרון, והנה הם נופלים עד היסוד

כנז״ל, אז הם חוזרים לעלות בסוד אור חוזר, ואז נכנסים לארץ כנען כנז״ל, ולכן כתיב עלו זה בנגב:

סא) ונבאר עתה, דרוש גדול, כולל דרושים רבים, ובכללם יתבארו ענייני נסים דיציאת מצרים, ובמדבר, ובו נבאר ענין ישראל. ויעקב. ועשו. ורחל. ולאה. ודור המדבר. וערב רב. ומשה ואהרן ומרים. וענין המרגלים. ויהושע וכלב. וענין אפרים בן יוסף. ושני המטות, מטה האלהים. ומטה משה. וענין הבאר. ומן. וענני כבוד. וקצת רמז מאמר בספר הזוהר פרשת תצוה בענין הנהו תלת נקודין דכל עלמא, חורבא, וישובא, וג״ע הארץ:

סב) ודע, כי כל הבחי׳ הנזכר, כולם הם אורות שיוצאים מתוך ז״א הנקרא ישראל, וזה עניינם. כבר ביארנו פעמים רבים, ענין המוחין דז״א, איך הם כפולים, מצד אבא ומצד אימא. כי ג׳ מוחין שיש לו מצד אבא, נתלבשו תחילה בנה״י דאבא. ומוחין דמצד אימא, נתלבשו בנה״י דאימא. ואח״כ נתלבשו גם נה״י דאבא, תוך נה״י דאימא, ואז נתלבשו ונתפשטו תוך ז״א:

סג) וב׳ המוחין הנקראים חו״ב דאבא, וכן דאימא, המלובשים בנו״ה של כל א׳ מהם, מתפשטים בשני קוים של זעיר, הימין והשמאל, עד סופם. אבל המוח האמצעי, הנקרא דעת, יש חילוק בין דאבא לדאימא, כי הדעת דמצד אימא, הוא ביסוד דאימא, ואין היסוד דאימא מתפשט בכל קו אמצעי דזעיר, כי היא נקבה, והיסוד שלה קצר מאד, ואינו מגיע רק עד החזה של ז״א בלבד. ולכן כאשר מוח הדעת מתפשט בכל גופא דז״א, יש בו בחי׳ אורות מכוסים, אותם שהם למעלה עד החזה. ואורות מגולים, אותם המתפשטים למטה מן החזה. אבל היסוד דאבא הוא ארוך, ובהתפשטו תוך יסוד דאימא, יוצא חוצה לו מן מקום החזה ולמטה, ומתפשט הוא לבדו, עד סיום היסוד דז״א עצמו ממש:

סד) ונמצא כי היסוד עצמו דאבא, נתגלה מן החזה, ולמטה. אבל אורות הדעת שבתוכו, הם סתומים בכלו. והנה מאלו הב׳ בחי׳ האורות, של יסוד דאבא ושל אימא, מתפשטים תוך זעיר כנז״ל. ובכל אחד מהם, מתלבש בחי׳ מוח א׳ הנקרא דעת, כלול מחו״ג כנודע, ומהם יוצאות הארות לחוץ, ובוקעים דרך מחיצות גופא דז״א, ויוצאת הארתם לחוץ לגמרי, באחור ובפנים דז״א, ונעשים שם בבחי׳ פרצופים חלוקים, והם הבחינות הנז״ל, הנקרא, יעקב, ועשו, ודור המדבר, וכו:'

סה) ונתחיל לבאר בחי׳ ההארות של יסוד דאימא, אשר להיותה נקבה, כלם יוצאות לצד האחור. משא״כ בהארות דאבא, היוצאות דרך פנים דז״א, בסוד (תהלים קל״ט ה׳) אחו״ר וקדם צרתני, שהם הנקבה והזכר. ונודע, כי גם או״א בתחלת אצילותם, נאצלו גם הם אב״א, והיתה אימא אחוריים דאבא, ואבא היה בחי׳ הפנים. ולכן אורות אימא יוצאות לצד אחור, ושל אבא לצד פנים:

סו) והנה נתבאר לעיל, כי האורות דחו״ג דדעת דמצד אימא, יש בהם ב׳ בחי׳, כי מן החזה ולמעלה, הם אורות מכוסים, תוך יסוד דאימא. ומהחזה ולמטה, הם אורות מגולים, כי אין היסוד דאימא מתפשט שם, כנז״ל, ולכן אין הארותיהם שוים. ובצאתם לצד האחור, נעשו שם שתי פרצופים, אחד למעלה מהחזה, והוא הנקרא לאה, ולהיותה אורות מכוסים, היא דינים. ואחד למטה מן החזה, והיא הנקרא רחל, עקרת הבית, עיקרה של בית, לשתי סיבות, האחת היא, לפי שהיא מן האורות המגולים, ולכן היא יותר ממותקת מן לאה, כי הארותיה הם גמורות ומגולות. ועוד, כי רחל היא ספירה העשירית די״ס דאצילות, נוקביה ממש דזעיר, אבל לאה היא נבנת מאחוריים דמלכות דאימא, כמבואר עניינה בארך, במצות ולא ירבה לו נשים:

סז) גם נתבאר אצלינו, שנוי ב׳ שיש ביניהם, והוא, כי לאה עומדת באחורי זעיר מן החזה ולמעלה, ופניה כלפי אחור דזעיר, ובחי׳ זו נקרא פנים באחור. משא״כ ברחל, שעומדת אב״א. ועוד, כי אין באחוריהם שתי כותלים, רק כותל אחד מפסיק בלבד, בין זעיר, לנוקביה רחל, והיא בחי׳ אחוריים שלהם. וכאשר רוצים לחזור פב״פ להזדווג, צריכים הפלת תרדמה ונסירה, כנזכר באורך בדרוש ר״ה והשופר ע״ש:

סח) וטעם הדבר הוא זה, לפי שרחל מלכות דאצילות כנז״ל, ונקראת אספקלריא דלא נהרא מגרמה, ולולי שבתחלה נתחברה חבור גמור עם ז״א ונכללה בו, והיתה עמו עצם מעצמיו ובשר מבשרו, לא היה חושש אח״כ לתקנה, ולהשפיע בה כל חסרונה הצריך לה. ולכן נבראו דבוקים אב״א כנזכר, ולא נבראו אדם וחוה מתחילה פרצופים מחולקים זה מזה:

סט) גם נלע״ד, ששמעתי טעם אחר בענין זה, והוא, כי הארות החסדים דיסוד דאימא, הם מתפשטים בגופא דזעיר, לתקנו ולהגדיל פרצופו כנודע, והגבורות לבדם נתנים לרחל לתקן פרצופה. ולהיות כי החו״ג הם שני חצאי מוח הדעת, ואין כל בחי׳ מהם מוח בפני עצמו. לכן גם זו״ן הנתקנים על ידיהם, נתחברו יחד, ואין ביניהם רק שני חצאי מחיצה, מפסיק באחוריו ובאחוריה, ובפרט כי בתחלה היו שתי אחוריהם נעשים מן הגבורות לבדם, ולכן היו נחלקות, חציים לאחוריים שלו, וחציים לאחוריים שלה, והם שני חצאי אחוריים. אבל אח״כ בעת הנסירה, כתיב (בראשית ב׳ כ״א) ויסגור בשר תחתנה. ואמרו שם בזוהר באדרת נשא, דשקיע חסד באתרהא. ולכן אז נעשה אליו אחוריים שלימים מן החסדים. ואליה אחוריים שלמים, מן הגבורות. ומאחר שיש אחוריים שלמים לכל אחד מהם, לא הוצרכו להתחבר, ואז הוחזרו פב״פ:

ע) והנה נתבאר, כי אורות יסוד דאימא שהיא נקבה, יצאו לסבה זו לצד אחורי ז״א, ועשו שם ב׳ פרצופים נקבות, לאה, ורחל, זו למעלה מהחזה, וזו למטה מן החזה. ועיין למטה בענין מן וענני כבוד ובאר, שגם הם אורות של אימא:

עא) ונבאר עתה ענין אורות יסוד דאבא, שהוא דכורא, ולכן יוצאים לצד פנים דז״א, ומהם נעשים כמה בחי׳ של פרצופים אחרים. הנה גם ביסוד דאבא היו בו ב׳ בחי׳, כי בהתפשטו עד החזה, היו אורות החסדים והגבורות שבו מכוסים בב׳ לבושים, לבוש היסוד דאבא, ולבוש היסוד דאימא. ומן החזה ולמטה, היו האורות שבו מכוסים בלבוש אחד בלבד, שהוא יסוד דאבא. משא״כ באורות דאימא, כי אורות העליונים שלה שעד החזה, היו מכוסים בלבוש אחד בלבד, והוא היסוד דאימא. ושמן החזה ולמטה, היו מגולים לגמרי, בלי שום לבוש כלל. ולכן אורות דאימא המכוסים בלבוש א׳ בלבד, הוציאו הארתם לאחורי ז״א, ועשו פרצוף א׳ של לאה, אלא שהיא דינים להיותה מאורות מכוסים, ואורותיה המגולים לגמרי, הוציאו הארתם, ועשו פרצוף רחל, עקרת הבית, בהארה גלויה באחורי ז״א, מן החזה ולמטה. אבל אורות יסוד דאבא אשר מן החזה ולמעלה, להיותם מלובשים תוך ב׳ לבושים כנז״ל, לא יכלו להוציא הארתם לחוץ לצד פנים דז״א מן החזה ולמעלה כלל. אבל מן החזה ולמטה, שאין להם רק לבוש אחד, הוציאו הארתם שם לצד פנים דז״א, ועשו שם פרצופים רבים, כמו שיתבאר. וזהו הטעם, שאין שום פרצוף מחוץ לז״א לצד פנים מן החזה ולמעלה. עוד יש סבה אחרת, והוא, כי נודע (משלי ט״ז ט״ז) כי באור פני מלך חיים, והארת הפנים מבטלים הדינים, ואם היה איזה פרצוף עומד למעלה כנגד פני ז״א, היה מבטל השגחתו והארת פניו, ולא היו הדינים והחיצונים מתבטלים. ולכן הוצרך שלא להיות שם שום פרצוף כנגד פניו:

עב) וא״ת, הרי אף למטה יש להם בלבוש א׳ בבחי׳ האורות דאימא מן החזה ולמעלה, וא״כ למה שם לא הוציאו למעלה רק את לאה, וכאן הוציאו כמה פרצופים כמו שיתבאר. והענין הוא, כי באחורי דז״א היה להם מקום להתפשט שתיהם, זו למעלה וזו למטה. אבל לצד פנים דז״א, שאין מקום להם להתפשט מן החזה ולמעלה לשתי סיבות הנז׳, לכן נתפשטו כלם למטה מן החזה, ושם הוציאו כל פרצופיהם:

עג) עוד סבה שנית, כי אלו האורות דיסוד דאבא אשר מן החזה ולמטה, מלבד שאין להם רק לבוש א׳, עוד יש להם הארות גדולות מן האורות המגולים דאימא, שמאירים בתכלית הארה, להיותם מגולים, והם מאירים בכלי היסוד דאבא מבחוץ, והם מבפנים, ומזדכך הכלי ונבקע, כמו שנתבאר לקמן בענין יעקב, ויכולים להוציא הארתם לחוץ, עם היותם מתלבשים תוך לבושים, ולכן הוציאו שם כל אותם הפרצופים:

עד) ונבאר עתה ענין הפרצופים הנעשים מהארות יסוד דאבא היוצאים חוץ לז״א כנזכר:

והנה צריך שתדע, כי יסוד דאבא עם היותו כלי, עכ״ז הוא זך מאד, להיותו מבחי׳ אבא עילאה, ובפרט בהתפשטו מן החזה ולמטה, שאז הוא מגולה לגמרי כנזכר. ובפרט שאורות דאימא מאירים סביבותיו, וכפי זה ודאי שהאורות שבתוכו יכולים לצאת מכל סביבותיו ולהאיר בחוץ, אף גם באחורי ז״א, אבל לפי שלעולם אימא שהיא נקבה מאירה לצד אחור כנז״ל, כי שם הוציאה פרצוף רחל, ולכן אין אורות אבא יוצאים לצד אחור. אמנם שאר צדדי הז״א, ודאי שהם פנויים, ולכן יכולים הם להתפשט בג׳ צדדי ז״א, והם, מצד ימין, ומצד שמאל, ומצד פניו, חוץ מרוח רביעית שהוא צד האחור לבדו, כי שם נתפשטו אורות אימא להיותה נקבה כנזכר:

עה) ונמצא כפי זה, כי כיון שהם מתפשטים לצד ימין ולצד שמאל דז״א, ועושים שם ב׳ פרצופים, באופן שיש שם שורה אחת של שלשה פרצופים, והם, פרצוף ז״א באמצע, וב׳ הפרצופים זה מימינו וזה משמאלו. וא״כ גם כשהם מוציאים הארתם לצד פנים דזעיר, יעשו שם שורה אחרת של שלשה

פרצופים, ע"ד השלשה הנז'. ויהיה פרצוף א' באמצע כנגד פני ז"א, וב' פרצופים אחרים מימינו ומשמאלו, כנגד פני שני הפרצופים שבימין ושמאל ז"א. והרי הם ב' שורות, זו לפנים מזו, ואין שורה פחותה מג' פרצופים כנזכר:

עו) והנה במצות לא ירבה לו נשים נתבאר, כי המלכות דיסוד דאבא, בהיותה למעלה בדעת דזעיר, הוציאה שתי הארות זו מחוץ לזו, והם ב' בחי' לאה. וכן המלכות דאימא, הוציאה ב' הארות לאה זו מחוץ לזו. והנה כן הענין כאן, כי היסוד דאבא שהוציא הארתו לחוץ, כנגד פני זעיר, הוציא עוד הארה אחרת יותר לחוץ ממנה, וגם היא כלולה משלשה פרצופים בשורה א'. ונמצא, כי הארת הימין היא כפולה, והארת השמאל היא כפולה, והארת הפנים היא כפולה. והרי הם ג' שורות זו אצל זו:

עז) שורה א', היא ג' פרצופים, וה"ס ז"א באמצע. ושני פרצופים, הנקרא מן, ועננ כבוד. זה בימינו, וזה בשמאלו, מן החזה ולמטה. ונמצאו זה עומד מבחוץ, לצד ימין הנצח דזעיר. וזה עומד מבחוץ, לצד שמאל הוד דז"א:

עח) שורה ב', אשר להלאה משורה הא' כלפי פניה, הם ג' פרצופים אחרים, והם פרצוף הנקרא דור המדבר באמצע, כלפי פנים דז"א ממש. וב' פרצופים אחרים, הנקרא ב' המטות, מטה האלהים, ומטה סתם. זה בימינו, דפרצוף דור המדבר, וזה בשמאלו. והם עומדים כלפי פניהם, של ב' פרצופים, דמן, ועננ כבוד:

עט) שורה ג', להלאה משורה שניה, והיא היותר רחוקה מז"א. גם היא ג' פרצופים אחרים, פרצוף אמצעי, העומד כלפי פנים דפרצוף דור המדבר, הוא הנקרא יעקב. וב' פרצופים אחרים, זה בימינו, וזה בשמאלו, נקראים ערב רב, ועשו בן יצחק אחיו של יעקב. והנה הם ט' פרצופים, וזה ביאורם, ונתחיל לבאר תחלה השורה החיצונה שבכלם, ואח"כ השנית, ואח"כ הפנימית משלשתם:

פ) שורה החיצונה, היא יעקב באמצע, וערב רב בימינו, ועשו בשמאלו. והנה ענין יעקב היא באופן זה, הנה נתבאר לעיל, כי היסוד דאבא מן החזה ולמטה, היא מגולה, ואז אורות החסדים המגולים דאימא, מאירים בו בכל צדדיו, וגורמים שיתגדלו אורותיו הפנימיים. ובוקעים את הכלי דיסוד דאבא, ויוצאים לחוץ מן היסוד עצמו דאבא, והרי זו בקיעה א'. עוד הם בוקעים את הכלי דגופא דז"א, ויוצאים מחוץ לז"א, ושם עושים הארה שנית, הנקרא יעקב, על שם היותו נעשה מכח הבקיעה כנזכר. משא"כ באורות דיסוד דאימא, שהם מגולים מאליהם, בלי בקיעת היסוד שלהם:

פא) וז"ס תרי זמנין יעקב יעקב, שנזכר בפרשת וישלח, וביארו באדרא רבא, יעקב קדמאה לא שלים, בתראה שלים. והענין הוא, כי ע"י בקיעה הראשונה, יצאו האורות מחוץ ליסוד דאבא, תוך גופא דז"א, ושם נעשת בחי' הארה אחת, הנקרא יעקב הפנימי. וע"י בקיעה השנית, יצאו מחוץ לגופא דזעיר, ושם נעשה יעקב החיצון. ע"ד מ"ש במצות ולא ירבה לו נשים, בענין שני בחינת לאה, שיוצאות ממלכות דאבא, ושתים ממלכות דאימא וע"ש:

פב) והנה יעקב קדמאה, הוא החצון, שהוא הראשון ממטה למעלה. ועוד, כי יעקב אע"ה, בתחלה נעשה מרכבה אליו, ואח"כ נזדכך יותר ע"י מעשיו, ונעשה מרכבה ליעקב הפנימי. ונמצא, כי יעקב קדמאה, הוא החצון, ולכן לא שלים. ויעקב תנינא, הוא הפנימי, ולכן הוא שלים, כי הוא הארה גדולה יותר מיעקב החצון. וזולת זה נקרא יעקב החיצון בשם כפול, יעקב יעקב, כי הוא יוצא אחר ב' בקיעות, ולכן יעקב אותיות יבקע:

פג) עוד יש טעם שלישי, למה נכפל שמו, והוא, כי שני בחינות הארות יש מחוץ לזעיר כנגד פניו, הם, הארת דור המדבר, והארת יעקב להלאה ממנו. וכנגד שתיהם, נאמר יעקב יעקב. וג' פירושים אלו, נרמזו בפסוק (בראשית כ"ז ל') ויהי אך יצוא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו וגו'. כי בכל פירוש מהם, נתבאר ענין ב' יציאות שיצא יעקב, והענין מבואר:

פד) וא"ת, והרי דור המדבר, למה לא נקראו בשם יעקב, כי גם הם יוצאים ע"י בקיעה. ועוד שאלה שנית, כי הרי דור המדבר בניו של יעקב הם, ואיך הם יותר קרובים אל ז"א, ויוצאים בתחלה טרם שיצא יעקב אביהם:

פה) והתשובה היא, במש"ל, וגם נתבאר בפסוק ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל וגו', כי הנה יעקב היה הולך ומתעלה ממדרגה למדרגה, ובראשונה נעשה מרכבה אל יעקב החיצון, ואמ"כ נתעלה ביעקב הפנימי, ואח"כ נתעלה ונקרא ישראל, שהוא ז"א עצמו. ונמצא, כי אעפ"י שדור המדבר קרובים יותר ממנו לז"א, זהו בראשונה. אבל אח"כ, נתעלה בתכלית העלוי כנזכר:

פו) ועוד, כי אפילו יעקב עצמו החיצון, גדול הוא מדור המדבר, כי עיקר ההארה הזאת היוצא מיסוד דאבא, אינה אלא להוציא את יעקב, ולכן היא הנקרא ע"ש הבקיעה. אבל דור המדבר, היא הארה טפילה אליו, אעפ"י שהיא יושבת בראשונה, כי אינה רק בחי' לאה אשת יעקב הזה, ועיקר ההארה שלה, הוא בסוד אור החוזר מיעקב אליה, וכמו שנאריך בתרוץ שאלות אלו למטה, בענין דור המדבר וע"ש:

פז) ועתה צריך שנבאר למה אין מחובר יעקב עם ז"א מצד פנים, כמו רחל בצד אחור. וכבר לעיל תרצנו קושיא זו, כי רחל היא נוקביה דז"א, והיא אספקלריא דלא נהרא מגרמה כלום, וצריך שבעלה יזון ויפרנס ויספיק לה כל צרכיה. ולכן הוצרכו להתחבר יחד, ולהיותה עצם מעצמיו, ובשר מבשרו, כדי שגם אחר שתנסר מאחוריו, ותחזור פב"פ עמו, יהיה לו אהבה גמורה עמה, וחשק גמור להספיק צרכיה, כי אשתו כגופו דמיא. משא"כ ביעקב עם זעיר:

פח) וגם עם טעם אחר שביארנו לעיל, והוא, כי זו"ן היו אחוריהם נעשים מן הגבורות דאימא, ולכן נתחברו יחד אב"א. אבל האורות של יסוד דאבא, אינם מאירים בז"א בקביעות, כי הרי הם מכוסים בתוכו, ותכלית הארתם אינה, אלא לצורך יעקב, שהוא אחוריים דאבא, כמבואר אצלינו. ולכן איננו מתחבר עמו ומתדבק עמו, לשיצטרך נסירה להפרידם, כדרך רחל עם ז"א:

פט) וז"ס (ירמי' ל"א ג') מרחוק ה' נראה לי, כי הארות אבא כלם הם מרחוק, ולא מקרוב. ולכן אינו נדבק יעקב בקרוב עם ז"א. ונודע מ"ש בס"ה, על פסוק ותתצב אחותו מרחוק, כי חכמה נקרא מרחוק, וטעמו מובן עם הנזכר:

צ) והנה ב' הפרצופין אשר מימין יעקב ומשמאלו, הם בחינת ערב רב שיצאו ממצרים עם ישראל ונתגיירו, ולכן הם בצד ימינו של יעקב. ועשו, בשמאלו של יעקב. ולכן לא נתגייר, ובזה את המילה ואת הבכורה וכו:'

צא) והנה עיקר ההארה היוצאה מיסוד דאבא היא ביעקב, שהוא כנגד פנים דזעיר ממש, וההארה ההיא נמשכת ביושר. אבל שתי ההארות שיש בצדי יעקב, אינם נמשכות ביושר מפנים דזעיר, רק הם נוטים אל האלכסון בקרן זוית, ולכן הארתם מועטת. ועכ"ז, הימני גדולה הארתו מן השמאלי. ולכן יעקב שהוא באמצע, הארתו גדולה מאד, ואין החיצונים שולטים בצד הפנים כלל, ולכן היה בחיר שבאבות, ובפרט אחר שנתעלה במדרגת ז"א עצמו, כנזכר לעיל בפסוק ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל. ועכ"ז יש בו בחי' דין, כי כן יעקב בגימטריא שני שמות אלהי"ם, עם מספר עשר אותיותיהם, כמ"ש בפרשת וישלח, ובריש פרשת לך לך:

צב) והערב רב אשר מימינו, היא הארה מועטת, לכן שלטו בהם החיצונים, והיו גוים. ולהיותם נמשכים מיסוד דאבא שהוא משה, כמ"ש לעיל בדרוש שקודם לזה, לכן טרח מרע"ה להוציאם ממצרים, ולגיירם, ונקראו על שמו, כמש"ה (שמות ל"ב ז') כי שחת עמך וכו', וכמ"ש בדרוש שקדם. כי לכן ערב רב בגימטריא דעת, שהוא דעת עליון שביסוד דאבא, ומשם נמשכת הארתם לחוץ:

צג) ועשו אחיו אשר משמאל יעקב, היא הארה גרועה מכל ההארות כלם של יסוד דאבא, אם להיותה בשורה החיצונה מכלם, הרחוקה מז"א. ואם להיותה בצד השמאל, ובפרט שהיא הארה נמשכת באלכסון, שהיא גרועה ומועטת כנזכר, ולכן שלטו בו הקליפות יותר מבערב רב, ולא נתגייר כלל:

צד) וזהו הטעם שהיה יצחק אביו רוצה לקרבו ולגיירו, ולתת לו הברכות והבכורות, לפי שגם הוא מן השמאל, כמו יצחק שהוא שמאלו דז"א כנודע. ולכן עשו בגימטריא שני שמות אלו קפ"ד, שהוא אחוריים הממולאים דהוי"ה ז' יודי"ן שביסוד דאבא, כנז"ל בדרוש שקדם, ועם עשר אותיותיו שבאחוריים ההם הפשוטים, הרי צד"ק, ולהיותו סמוך עם יעקב, רצה להתאחז ג"כ בו מבחי' ב' אלהי"ם שבו, עם עשר אותיותיהם העולים יעקב כנזכר, כי גם הם דינים, ורצה להתאחז בהם,

ולכן צדק ויעק״ב בגימטריא עשו. גם בזה תבין, איך יעקב ועשו הם אחים סמוכים זה עם זה למעלה, כשני אחים ממש:

צה) ובזה יתבאר פסוק ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצדו, רמז בזה, כי מקום עשו, הוא בצדו של יעקב, וז״ש ועשו אחיו בא מצדו, קרי ביה מן צידו ממש, כי בשמאלו הוא עומד כנזכר. גם רמז, כי אין מקומו בצדו של יעקב הפנימי, רק בצדו של יעקב החצון, אשר נעשה ע״י ב׳ יציאות, כמבואר לעיל ג׳ פרושים. וז״ש, ויהי אך יצא יצא, שתי יציאות יעקב, מאת פני יצחק, העומד תוך זעיר, בסוד הגבורות שבו כנודע. ואחר צאתו ב׳ היציאות הנזכר, הוא בשורה השלישית החצונה, אז נעשת הארת עשו, מצדו של יעקב השמאלי, ולכן מצידו מלא יו״ד באמצע:

צו) והנה נודע כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, ולכן אנו צריכים לבאר פסוק זה בדרך הסוד, נמשך אחר פשוטו של מקרא, וזה עניינו, והנה גם צריכים לבאר עתה, שאלה חזקה, כי מאחר שיעקב עומד לצד פנים דז״א, א״כ איך זעיר הוא מזדווג עם רחל נוקביה פב״פ, והנה יעקב הוא עומד שם. והנה ביאור שאלה זו, נתרצה בפסוק הנזכר, ויובן במ״ש בספר הזוהר דמדרש שיר השירים בענין אלפא ביתי״א דא״ת ב״ש, כי בעת שנעשה זווג העליון דזו״ן, אז סטרא אחרא אינה שמחה בשמחת סטרא דקדושה, והיא הולכת ומתרחקת משם, בגין דלא למחדי בחדוה דילהון. וביאור המאמר ההוא, נרמז בזה הפסוק, ויהי אך יצא יצא יעקב וכו׳. פי׳, הנה כאשר רחל נוקבא דזעיר, רוצה לחזור פב״פ, אז סטרא אחרא שהוא עשו הנזכר, אשר אעפ״י ששרשו במקום הקדושה, נתאחזו בו החצונים כנז״ל, להיותו מצד שמאל ונגרר אחריהם, ואז וילך עשו השדה לצוד ציד להביא, והוא השדה החיצון, שעליו נאמר כי בשדה מצאה, והיא מדור הקליפות סטרא דחורבה ושממה, ואינו סטרא דישובא. וכיון שעשו יצא ממקומו אל שדה הקליפות, אז מקומו פנוי, ונכנס יעקב ונוטל את מקומו, וכל ההארות ההם שהיו נמשכים אל עשו בהיותו שם, לקחם עתה יעקב. וז״ס הברכות שלקח יעקב מיצחק, שהיה רוצה ליתנה לעשו. ואז רחל נוקבא דזעיר נכנסת ועומדת במקום יעקב, פב״פ עם ז״א, ומזדווגת עמו:

צז) וא״ת, והרי עדיין הארת דור המדבר מפסקת בינה לבינו. והתשובה היא, כי אותה ההארה הנקראת דור המדבר, לא נתקיימו רק באותם מ׳ שנה שהיו ישראל במדבר, וכל הזווגים הנעשים בזמן ההוא, היתה עם ההארה הזאת הנקראת דור המדבר, כי היא אשת יעקב כמ״ש לקמן. וכאשר רחל מזדווגת עם ז״א, אחר המ׳ שנה, כבר נתבטלה משם הארת דור המדבר, ועומדת שם במקומה, בסוד בארה של מרים, כמ״ש עניינו לקמן וע״ש:

צח) אמר עוד כשמוע עשו את דברי אביו וכו׳, הנה קשה כפי מה שאמרנו, כי ברצונו יצא השדה, אבל גם זה יובן במ״ש שם במדרש שיר השירים של הזוהר, וגם בפרשת תרומה דף קל״ד ע״א, כי בעת שרוצים להזדווג זו״ן, באים במרמה עם סטרא אחרא שהוא עשו הנזכר, ומכריזים ואומרים, הזדמנו לשמחת המלך הקדוש. וסטרא אחרא אלו היה יודע, שהשמחה היא ענין זווג ממש, לא היה מסתלק משם, ואדרבא היה עומד שם, כדי לקחת חלקו מן השפע והברכות הנשפעות מן הזווג ההוא. אבל הוא חושב שהיא שמחה אחרת, שכל בחי׳ הקדושה מתקבצים יחד, ולכן אין לבו עמהם, ונפרד מהם, כי אין לו שמחה בהם, והולך לו:

צט) וכאשר חוזר ובא מן השדה, ואומרים לו בא אחיך במרמה ולקח ברכותיך, שנתנו מן הזווג העליון, ע״י מרמה ורימו אותך. אז צועק צעקה גדולה על המרמה הזאת שנעשת לו, ושואל חלק ברכותיו שהיו ראויות לו. ונמצא, כי אומרו ועשו אחיו בא מצדו, ר״ל ועשו אחיו בא מן השדה, וישב מצדו של יעקב, כי שם הוא מקומו כנז״ל. והרי נתבאר ג׳ פרצופים, שבשורה החיצונה מכלם, ושלשתם עומדים בבחי׳ אחור בפנים. כי פניהם הם לצד החצון, ואחוריהם לצד הפנים של ג׳ פרצופים אשר בשורה הב׳ שהיא האמצעית:

ק) שורה האמצעית, היא ג׳ פרצופים אחרים, והם, דור מדבר באמצע, וב׳ המטות הנזכר בתורה. הא׳ נקרא מטה סתם, הוא בצד ימין דדור המדבר. והב׳ נקרא מטה האלהים, הוא בצד שמאל דדור המדבר. ולכן נקרא מטה האלהים, כי היא בשמאל כנזכר בזוהר פרשת בשלח דף מ״ח ע״א. וגם נתבאר בס״ה, כי ב׳ מטות היו. ושלשתם עומדים בבחי׳ אחור בפנים, ר״ל כי פניהם לצד החיצון, כנגד אחוריהם של ג׳ פרצופין דשורה החיצונה כנז״ל, אבל אחוריהם הם לצד הפנים של שורה הפנימית, שבה ג׳ פרצופין, שהם, ז״א, ומן, ועניי כבוד, כמ״ש לקמן. ולהיות כי זו השורה היא יותר קרובה לז״א, ולכן אין בהם אחיזה אל החצונים, כמו בשורה החיצונה, שנתאחזו החיצונים בערב רב ובעשו, שבימין ושמאל. ויעקב האמצעי לבדו, היה שלם מכלם, ולא שלטו בו כנז״ל:

קא) ונבאר תחלה ענין המטות כי ביאורם מועט. הנה טעם היותם נקראים מטות, לשתי סיבות, האחד הוא, לפי שהיסוד דאבא, אשר משם נמשכו, הוא צורת ו' זעירא כנודע, וגם המטות ההם, הארותיו היוצאות ממנו, הם צורת ווי"ן, כעין מטות ארוכות. הטעם השני, הוא מלשון נטיה, כי הארתה אינה יוצאת ביושר כלפי פנים, אלא נוטה דרך הקרנות באלכסון, מימין דור המדבר ומשמאלו:

קב) ולהיות כי מרע"ה הוא היסוד דאבא כנז"ל, ולכן נתנו לו ב' מטות אלו, לעשות בהם את האותות, כי הנה ע"י ב' מטות אלו היוצאים מהארתו, ניכר את האור שבפנים. ונודע כי כל אותות מסטרא דיסוד, כנזכר בתיקונין, בסוד (בראשית ט' י"ב)זאת אות הברית, וכל מעשיו וגבורתו של משה הפנימי, שהוא יסוד דאבא, נעשה ע"י שתי המטות האלו, שהם הארותיו:

קג) ואמנם הארת דור המדבר, זה עניינו, הנה נתבאר לעיל, כי עיקר ההארה האמיתית בכחה ובגבורתה, היא באמצע, לפי שיוצאה ביושר, ולא בדרך נטיה. ולכן בשורה החיצונה, עיקר ההארה היא ביעקב. ולכן לא שלטו בו החיצונים כנז"ל, אבל בערב רב ועשו, שהם מן הצדדים, הם הארות גרועות ומועטות, ולכן שלטו בהם החיצונים. גם בשורה זו האמצעית, עיקר ההארה היא בדור המדבר, שהיא האמצעית. ושתי ההארות שבצדדיו, הם טפילות אליו, ונקרא מטות כנזכר:

קד) והנה הארה זו, הנקראת דור המדבר, היא, כמו שיש לאה אשת ז"א, שיצאת פנים באחור עמו, מן החזה ולמעלה. כן יש לאה אשת יעקב כנז"ל, אשר פניה כנגד אחורי יעקב, ואחוריה כנגד פני ז"א מן החזה ולמטה. ולהבין אופן תיקונה, צריך שתעיין בדרושי התפילין בענין תפילה של רחל ושל יעקב, ומשם יתבאר עניינם:

קה) וזהו בקיצור, דע, כי כמו שהודעתיך שם, כי לאה אשת ז"א היא בערפו, בסוד קשר של תפילין דראש דזעיר, וציורו אות ד', כנזכר שם, לפי שלוקחת הארת ד' אלפי"ן, שבארבע אהי"ה שהם הלבושין דמוחין דזעיר, ונעשים בה בחי' מוחין, והם בגימטריא מד"ת, וכשתסיר בחי' כללות הד' אלפי"ן, ששרשם נשאר בז"א, יהיה ת"ם. וכן הוא בלאה זו אשת יעקב הזה, כי הוא קשר תפלה של ראשו והיא נקראת תם. וז"ס (בראשית כ"ה כ"ז) ויעקב איש תם. כמד"א, (רות א' ג') איש נעמי. בעלה דלאה הנקרא תם:

קו) והנה שם נתבאר, כי קוצא חד דשערי, נמשך ויורד אחורי רישא דז"א, עד כנגד החזה שלו. והוא מכה הארותיו שם בגופא דזעיר עצמו מאחוריו, ובוקעת שם, ועוברת הארותה בכח החזק של ההכאה, ובוקע גם דרך פנים דז"א, ממקום החזה. ואז ממשיך עמו מהארות נה"י דאבא, ונה"י דאימא, מבחי' פירקין תניינין דילהון, המתלבשים תוך חג"ת דזעיר כנודע, ומוציא הארות אלו לחוץ מז"א, ומכה גם בעורף רישיה דיעקב העומד שם, ואחוריו כלפי פנים דז"א, ונכנס תוך מוחין דיעקב, ומוציא וממשיך הארות המוחין דיעקב עמו, וחוזר ובוקע צד פנים במצחא דיעקב, ומוציא שם ההארות ההם בבחי' אור המקיף, הנקראים תפילין של ראש דיעקב:

קז) וכל זה הוא בסוד אור ישר. ואח"כ בכח רבוי האורות המכים בחוזק, חוזרת ההארה לצד אחור, בסוד אור חוזר, וחוזרת ונכנסה תוך מוחין דיעקב, ויוצאים דרך העורף ממקום שבאו, ושם מאירים ועושים בחי' לאה זו, הנקראת דור המדבר. ונקראת קשר תפילין דראש של יעקב. וחוזרת ההארה ההיא ליכנס בגופא דזעיר, ויוצאת לצד אחוריו כנגד החזה, ונכנסת בעורף רחל העומדת שם אב"א, ועוברין כל המוחין שלה עד שיוצאת במצחה, ושם עושה בה אור המקיף, הנקרא תפילין של ראש דרחל, אבל בבחינת ז"א עצמו, נקרא תפילין של יד שלו, לפי שראש רחל שם הוא בשמאלו, כמבואר שם באורך:

קח) והנה הבט נא וראה, כמה מיני הארות מאירים בדור המדבר הזה. כי הנה בתחלת הכל, יוצאת הארת יסוד דאבא, אשר מן החזה ולמטה לחוץ, לעשות שם פרצופו של יעקב, בשורה החיצונה כנז"ל. ולהיות יעקב רחוק מז"א לסיבות הנז"ל שם, ואינו דבוק עמו כרחל, לכן מוכרח הוא שתכף בצאת ההארה מזעיר, יעשה שם הארה אחת בלי ספק, ואח"כ תלך ותמשך להלאה, ושם מוציאה את יעקב. ובודאי כי עיקר ההארה היא ליעקב, ואותה ההארה אשר בינו לבין זעיר, היא הארה מועטת, כעין חותם הנחתם:

קט) ואח"כ יצתה אותה ההארה, שע"י קוצא דשערי דזעיר כנזכר, ונמשכה בבחי' אור ישר בתחלה כנזכר, ואז טרם שתגיע ביעקב, פוגעת בהארה הנזכרת הנחתמת שם בבחי' חותם, ומאיר בה, ונתוסף בה יותר הארה מבראשונה. אבל עכ"ז, אף גם עיקר הארה זו דאור ישר, עיקרה היא

ביעקב, ע"ד הנזכר. ואחר אשר עשתה תפלה של ראש דיעקב, וחזרה לאחור בבחי' אור חוזר כנז"ל, ובהגיעה בעורף דיעקב, באותה ההארה אשר שם, הנעשת מכח שתי הארות מועטות כנזכר, אז הוא מאיר בה בבחי' אור חוזר, וממשיך עמה הארה מן המוחין עצמם דיעקב, ונותנה אליה, ואז נגמר בניינם, ונעשת קשר תפילה של ראש דיעקב, ואז נאמר עליה, ויעקב איש תם כנזכר. כי לא היתה תמימה ושלימה בתקונה, עד חזרת אור חוזר דתפילין דיעקב, ועשאוה קשר תפילה של ראש, הנקרא תם לסיבת הנזכר, ואז נעשת אשתו גמורה של יעקב הזה הנזכר:

קי) וצריך ליתן טעם, למה זו לאה אשת יעקב הזה, נקרא דור המדבר. והענין הוא, במה שנעורר בתחלה, כי נודע הוא, שאין הזווג נפסק למעלה, שאל"כ איך היו הנשמות נמשכות. והנה בס"ה בפרשת תרומה, אמרו, דלא הוה זווגא אפין באפין, עד בית המקדש שבנה שהע"ה. וכמו שביארנו אנחנו, בענין אופני הזווגין שהיו לזו"ן בכל ימי העולם, ואמרנו, כי אחר שחטא אדה"ר, לא חזרו אפין באפין, עד בנין ב"ה דשהע"ה. ואפילו בימי מרע"ה, היה זווגיהו דאב"א, כי אין זווג אפין באפין, אלא באי"י, ובפרט אחר בנין ב"ה. כנזכר שם בס"ה, ובמדרש שיר השירים של הזוהר. אבל הענין הוא, כי כל הזמן ההוא לעולם היו זו"ן בסוד אב"א, עד שנכנסו לארץ, ואז נזדווגו יחד, בסוד בארה של מרים, כמ"ש למטה. אבל ודאי שיש חלוק אחר, בין כשנכנסו לארץ, לכשנבנה ב"ה, וכבר נתבאר בדרוש הנזכר, של אופני הזווגין שהיו לזו"ן כל ימי עולם:

קיא) ואמנם כל אותם הזווגין שהיו נעשים בזמן דור המדבר, הם זווג יעקב בלאה זו הנזכר. וכל הנשמות של בני ישראל שיצאו ממצרים, הנקרא דור המדבר, נבראו ע"י הזווג ההוא, ולכן נקרא לאה זו ע"ש דור המדבר והבן זה:

קיב) ובזה יתבאר לך מה שנתבאר בדרוש שקודם לזה, כי דור המדבר נקרא דור דעה, לפי שהם מן הדעת העליון דז"א, ומבחי' אבא וע"ש. ולכן כלם יצאו מזווג יעקב ולאה אשתו, אשר שניהם נעשו מהארות יסוד דאבא כנזכר, אשר הוא בחי' מרע"ה, ולכן כלם נקראו על שמו. כמש"ה, (במדבר י"א כ"א) העם אשר אנכי בקרבו, כנז"ל בדרוש שקדם בארך. וז"ס מ"ש חז"ל על פ' למשה ולישראל, ואמרו שקול משה כנגד כל ישראל. גם ר' עקיבא דרש, אשה אחת ילדה ששים רבוא בכרס א', ומנו זה משה וכו', והטעם הוא, לפי שכלם הם ענפיו ונצוציו, והוא שורש ואב לכלם, אלא שיצאו ע"י טפות השחתת הזרע בק"ל שנים של אדה"ר, כנז"ל באורך בדרוש שקדם, כי כל הנשמות היוצאות על דרך זה, הם עליונות בתכלית, נמשכות ממוח הדעת עצמו, ולא מהתפשטותו בגופא כנודע:

קיג) וצריך שנתרץ קושיא אחת שיש לדברינו, כי הרי בספר הזוהר אמרו, דההוא דרא דמדברא, כלהו הוו מסטרא דיובלא, שהיא אימא והוא סותר את דברינו. והנה אם תדקדק דבריהם תעמוד על האמת, כי לא נאמר שהם מיובלא עצמה אלא מסטרא דיובלא. ולכן נבאר ענין מלת יובלא, עניינו דע, כי אין אימא עצמה נקרא יובל, רק היסוד שלה בלבד. וז"ס פסוק (ירמי' י"ז ח') ועל יובל ישלח שרשיו, כי יובל פירושו נהר כנודע. והנה הנהר הוא יסוד. נמצא כי היסוד של אימא הוא הנקרא יובל. ובזה נבא אל הביאור, הנה היסוד דאבא, הוא סובב מבפנים את פנימיות יסוד דאימא הנקרא יובל. ונמצא כי סטרא דיובלא, הוא יסוד דאבא שבתוך יסוד דאימא הנקרא יובלא, המסבביהו מצדדיו הפנימיים:

קיד) עוד ביאור שני, במש"ל בענין יעקב. כי החסדים המגולים שיצאו מיסוד דאימא, הם המאירים ומכים ביסוד דאבא, ובוקעים אותו, וע"כ יוצאים הארותיו לחוץ, ועושה פרצוף יעקב, ופרצוף לאה אשתו, הנקראת דור המדבר כנז"ל. ונמצא שלא יצאו הארותיהם אלא מסטרא דיובלא, ומסבתו כי הוא גרם יציאתם לחוץ:

קטו) עוד ביאור שלישי, כמש"ל כי אין אורות אלו יוצאים מיסוד דאבא, אלא מן החזה ולמטה, כי שם נסתיים קצה האחרון של יסוד דאימא, הנקרא יובלא. ונמצא כי נפקו מסטרא דיובלא, ר"ל מסיום קצה היסוד הנקרא יובל, ומשם ולמטה יצאו האורות האלו:

קטז) עוד ביאור רביעי, כמש"ל בדרוש שקדם לזה, בענין יתרו, שחדש פרשה (שמות כ"ח י"א) ואתה תחזה, כי גם בדור המדבר היו בחי' של קין. והענין הוא, במה שיתבאר היטב לקמן, בענין המרגלים, כי הנה החסדים של אימא המקיפים וסובבים יסוד דאבא, וגורמים לו שיבקע, ויוציא הארותיו לחוץ, לצד פנים דזעיר, ולא לצד אחור, מוכרח הוא שבצאתם מתערבים עמהם, ויוצאים שניהם לחוץ. ובהכרח הוא שקצת ניצוצות אורות דיסוד דאימא, אשר מצד פנים, מתערבות עמהם ויוצאים לחוץ, וגם הם בכלל יעקב ודור המדבר. וכמו שנתבאר אצלינו, כמה נשמות היו שם בדור

המדבר ויעקב, והיו מאורות דאימא, והם, נדב, ואביהו, ופנחס, ונתנאל בן צוער, וקרח, ודתן ואבירם והרבה כיוצא בהם. ונמצא, כי בדור המדבר, היו בהם מי שהיה מחד סטרא דיובלא, שהיו צד הפנים דיסוד דאימא, ולא מכל סטרי יובלא לסבה הנזכר:

קיז) עוד נלע"ד, ששמעתי ביאור חמישי ממורי ז"ל, והוא, כי כיון שדור המדבר הם נולדים מן לאה אשת יעקב, אעפ"י שלאה זו נעשת מהארת יסוד דאבא, עכ"ז נודע, כי כל בחי' לאה נקראים ע"ש אימא יובלא, ולזה אמר שהם מסטרא דיובלא, ולא יובלא ממש:

קיח) שורה הפנימית, היא ג' פרצופים. ואמנם פרצוף האמצעי שבהם, הוא עיקר ושורש לכל שלשה השורות האלו, וממנו יצאו כלם, מן החזה שבו ולמטה. והנה הוא הנקרא ז"א, והוא הנקרא ישראל, והוא אב לכולם. ואמנם כלם לא יצאו, אלא מהארת יסוד דאבא, מבחינת התפשטותו בגלוי, מן החזה שלו ולמטה, כנז"ל. ונמצא כי ז"א עצמו, הוא נקרא ישראל. ויסוד דאבא המתפשט בתוכה הוא הנקרא משה כנז"ל. גם נתבאר ענייננו היטב, במצות ולא ירבה לו נשים. ונמצא כי משה הוא שרש ואב, לכל אלו ההארות שבשלש שורות אלו, זולת ז"א עצמו הנקרא ישראל כנז"ל, הנעשה מאורות דאו"א כנודע:

קיט) עוד אהרן אחיו הוא בבחי' היסוד דאבא. ואי אפשר לבאר ענייננו, עד שנבאר בחי' שתי ההארות ימנית ושמאלית דז"א. והנה שני פרצופים הימני והשמאלי שבשורה זו הפנימית, הם נקראים, מן, וענני כבוד. זה עומד לימין נצח דז"א בחוץ, וזה עומד בשמאל ההוד דז"א בחוץ, ויש חלוק בין אלו שני הפרצופים, לשאר אור בשתי שורות האמצעית והחיצונה, כי הם נעשו כולם מאורות דיסוד דאבא לבד, זולתי קצת ניצוצות דאורות דאימא, שנתערבו ביעקב ודור המדבר כנזכר, אבל שתי פרצופים אלו, כולם הם מאורות יסוד דאימא, כמו שיתבאר:

קכ) דע, כי בהיות יסוד דאבא מוקף ומסובב מאורות המגולים דיסוד דאימא כנז"ל, וגורמים לו שיבקע גם הוא, ויוציא הארותיו לחוץ, הנה כפי הטבע, היה נבקע מן שתי צדדיו ימין ושמאל, כי אורות הימנים יבקעו צד ימין הקרוב להם, ויצאו דרך שם לחוץ, בצד ימין דזעיר. ואורות השמאלים, יבקעו צדו השמאלי הקרוב להם, ויצאו דרך שם לחוץ בצד שמאל דזעיר. ואם הדבר מונח להעשות כפי הטבע המורגל כנזכר, היו כל האורות יוצאים מתוכו, כדי להתגלות במקום רחב, כי אינם יכולים לעמוד במקום צר, והיו יוצאים כלם דרך שתי בקיעות הצדדים לחוץ, ועי"כ לא היו שום אורות נשארים תוך יסוד דאבא להאיר אל ז"א כנודע. גם לא היו שום אורות יוצאים לצורך בנין פרצוף יעקב שהוא אחוריים דיסוד דאבא כנודע ולא לכל שתי השורות הנזכר, האמצעית והחצונית. ולכן המאציל העליון, הניח בטבע אותם האורות שבתוך יסוד דאבא, שלא יצאו כפי הסדר הנזכר, אלא שיצאו באלכסון, ר"ל, כי הימנים יצאו דרך בקיעה השמאלית מנגד. והשמאליים, יצאו דרך בקיעה הימנית מנגד להם. ועי"כ, האורות פוגעים זה בזה, ומתעכבים שם. כי הימנים ההולכים לצאת מצד שמאל, פוגעים בשמאליים הבאים לקראתם, לצאת מצד ימין, ואלו מעכבים לאלו, ועי"כ אין כל האורות יוצאים, רק אותם המוכרחים לצאת, לעשות שם בחי' הארת מן וענני כבוד כנז"ל:

קכא) ונמצא בזה שתי דברים, כי בבחי' אורות עצמם דיסוד דאבא, הנה נמצא שהחליפו את מקומם, והימנים יצאו בשמאל, והשמאליים יצאו בימין. ולא עוד, אלא שלהיותם יוצאים באופן זה, בהכרח הוא שגם הם מתערבים יחד זה בזה, ונכללים זה בזה, ועי"כ יוצאים אורות ימנים ושמאליים דרך הימין, וימנים ושמאליים דרך השמאל:

קכב) ועוד יש בחי' שנית, והיא, אורות דאימא המגולים וסובבים עליהם כנז"ל, כי בצאת אורות יסוד דאבא מחוץ ליסוד הזה, ופוגעים באורות דאימא המגולים הסובבים עליהם, ומכח יציאתם בחוזק, מוציאים עמהם קצת הארות דאימא עצמה מחוץ לז"א. אמנם אין שום תערובת באורות דאימא, כמו שיש באבא כנזכר. אבל אורות ימניים דאימא יוצאות מצד ימין, והשמאליים דרך שמאל. ונמצאו עתה שני בחי' הארות יוצאות לחוץ, אורות דאבא ואימא מצד ימין הנצח דז"א. ואורות או"א מצד שמאל ההוד דז"א, ואלו הם מן וענני כבוד:

קכג) ונמצא, כי עיקרם של מן וענני כבוד, נעשים מאורות דאימא, אבל האורות דאבא לא יצאו, רק לצורך הוצאתם את אורות דאימא לחוץ על ידיהם כנזכר. וטעם הדבר הוא, כמו שנבאר אח"כ, כי ג' בחי', מן, ובאר, וענני כבוד, נסתלקו במיתת אהרן ומרים, וכלם חזרו בסוף מ' שנה, בזכותו של משה, כמ"ש חז"ל. והדור ההוא הם בניהם של דור המדבר, ואינם מבחי' אורות אבא, אלא אורות דאימא, כי לכן נכנסו לא"י כמ"ש למטה, ולכן עיקר מן וענני כבוד ובאר, הם הארות דאימא

כנזכר, אלא שאורות יסוד דאבא, שהם משה ואהרן כנז"ל, הם המוציאים אותם לחוץ כנז"ל. וז"ס משרז"ל, שבתחילה היה המן בזכותו של משה, ועניני כבוד בזכותו של אהרן:

קכד) ונבאר עתה, איזה בימין, ואיזה בשמאל. הנה נודע, כי אהרן הוא כהן, ומשה הוא לוי. ונודע, כי הכהן הוא בחסד. ולוי בגבורה. ונמצא כי מרע"ה, שהוא בגימטריא אחוריים דיסוד דאבא, שהוא הוי"ה דע"ב דיודין, אשר אחוריים שלה הם קפ"ד. והפנים דיסוד דאימא, הסובבים ומלבישים על צד האחוריים דיסוד דאבא אשר בתוכו. והנה היא אהי"ה דיודי"ן בבחי' פנים, העולה קס"א. והנה קפ"ד וקס"א, הם בגימטריא משה. גם אהרן, הוא בחי' אחוריים הפשוטים והמליאים דהוי"ה דיודי"ן אשר ביסוד דאבא, והם ע"ב קפ"ד, כמנין אהרן. והרי, איך משה ואהרן, שניהם ביסוד דאבא. אבל כפי הנזכר, נמצא כי אהרן שהוא כהן הוא בימין דנצח דזעיר. ומשה שהוא לוי, יהיה בצד שמאל דהוד דזעיר. והנה מצאנו מאמר חלוק על זה בספר הזוהר, וכמו שסדרו מסדרי התפלות, בענין הפיוטים של ההקפות דיום הו"ר, כי משה חתום במדת הנצח. ואהרן חתום במדת ההוד:

קכה) והנה ישוב סתירת מאמרים אלו, יובן עם הנז"ל, כי אורות דיסוד דאבא החליפו מקומם הימנים במקום שמאל, והשמאליים במקום ימין, ונמצא כי משה הוא בנצח, וגם בהוד, ע"י החלוף הנזכר. וכן באהרן. וז"ס, (שמות ו' כ"ו) הוא אהרן ומשה וגו', הוא משה ואהרן, הם המדברים אל פרעה, לומר כי שניהם שקולים יחד. (הגהה א"ש, גם נתבאר טעם זה בש"ב שער מאמרי רשב"י, בפרשת וארא). כי הם מיסוד דאבא, וזהו הם המדברים. ובבחינת היותם זה בנצח וזה בהוד, ואח"כ נתחלפו, אמר הכתוב הוא אהרן ומשה, הוא משה ואהרן:

קכו) והנני מסופק איך שמעתי ממורי ז"ל בענין זה, לדעת כפי האמת, מי הוא מהם בנצח, ומי הוא מהם בהוד. והנלע"ד ששמעתי הוא זה, כי משה הוא בימין היסוד, לפי שהוא גדול במעלה יותר מאהרן כנודע. אלא שאח"כ, נתחלף בשמאל. ואהרן שרשו בשמאל היסוד, אלא שאח"כ נתחלף בימין:

א"ש, אעפ"י שדברי הרב ז"ל נאמרים באמת וצדק. נלע"ד, שמקרא מלא הוא כמ"ש חז"ל, הלא אהרן אחיך הלוי מתחלתו ואח"כ זכה לכהונה בימין. ומשה מתחלתו היה ראוי להיות כהן, הוא ובניו, ונתחלפו להיות לוים. ואעפ"י ששמש לעולם בכהונה גדולה, כמ"ש חז"ל או שמנה ימים בלבד, מר כדאיתיה, ומר כדאיתיה. כנלע"ד:

ונמצא, כי הארה היוצאת ממנו לחוץ, הנקראת מן, הוא נמשך ממשה, שהוא בימין. ואח"כ נתחלף, ויצא לצד שמאל, כנודע כי המזונות באים מן הגבורה, בסוד מ"ש חז"ל קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכנזכר בספר הזוהר פרשת תרומה. אבל ענני כבוד, הם מאהרן שהוא בשמאל, אלא שנתחלפו ויצאו לצד ימין, כמבואר בספר הזוהר בפרשת אמור כי שבעה ענני כבוד, הם בחסד:

קכז) ונבאר עתה ענין הבאר, ובו יתבאר מאמר רז"ל שלש מתנות נתנם הקב"ה לישראל, באר, ומן, וענני כבוד, בזכות משה ואהרן ומרים. ואחר שמתו אהרן ומרים, חזרו שלשתם בזכות משה. דע, כי אחר מ' שנה שהלכו ישראל במדבר, עד תום כל הדור שיצאו כמצרים הנקרא דור דעה כנז"ל, הנה אז נתבטלה כל השורה האמצעית, שהם, דור המדבר הנקרא לאה אשת יעקב, ושני המטות כנז"ל. ובזה תבין טעם, למה לא נכנס משה ודור המדבר לא"י. והנה בספר הזוהר נתבאר כי דור הנכנס לארץ ויהושע בראשם, כלם מסטרא דסיהרא, הנקרא א"י. משא"כ במשה ודורו, הנקראים דור המדבר, כי ממנו יצאו כנז"ל, ע"י זווג יעקב ולאה אשתו. אבל א"י, היא רחל נוק' דז"א, אשר לא היו הם מבחינתה, אלא מבחי' העליונה יותר כנזכר. וז"ס (דברים ד' ד') ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. ר"ל, כי דור המדבר, היו נפרדים, מבלתי מתחברים עם ז"א. אבל בניהם שהיו נכנסים לארץ, היו בניה של רחל, אשר היא דבוקה אב"א ממש עם ז"א, ואינם נפרדים, רק ע"י נסירה ממש. ולכן כיון שאתם מבחי' רחל, ואתם דבקים ממש בה' אלהיכם, חיים כלכם היום ליכנס לא"י, שהיא כנגד רחל. משא"כ במשה ודור המדבר כנזכר. וזמש"ה, ואתם, למעט אבותיכם, דור המדבר:

קכח) ועתה נחזור לענין ראשון, כי כאשר קמו הדור הזה הב', ועליהם נאמר (במדבר כ' א') ויבואו כל העדה מדבר צין, כדי ליכנס לא"י. כתיב, (שמות י"ז ג') ויצמא שם העם למים. לפי שכל השפע היה נמשך להם מיעקב ולאה כנזכר, ועתה שמתו כל הדור המדבר כלו, חזרה הארת לאה הנזכר, ליכנס למקומה, בשרשה, תוך יסוד דאבא שבתוך ז"א, ונתבטל מציאותה שהיתה בחוץ כנזכר, ואז נפסק השפע הבא לישראל ממנה, ולכן ויצמא שם העם למים. גם חסרו אז שני המטות הנז"ל, אחר

שמת גם מרע״ה, כנודע כי יהושע לא נשתמש רק בכידון אשר בידו כנזכר בספר יהושע. (יהושע ח׳ י״ח) כי כלם הם הארות, משה ואהרן ודור המדבר, וכשמתו, נתבטלו הארותיהם. ואז בחינת המן וענני כבוד, שהיו באים ע״י משה וע״י אהרן כנז״ל, חזרו עתה בזכות משה, כי הוא עיקר הארות יסוד דאבא. ונמצא, כי כנגד שלשה הארות שבשורה אמצעית, שהם, דור המדבר, וב׳ המטות שנאבדו מהם, נתנו להם עתה שלשה מתנות כנגדם, שהם, באר, מן, וענני כבוד. ואעפ״י שכבר היו להם בתחלה, עכ״ז כיון שנתבטלו, ועתה חזרו בזכות משה לבדו, א״כ מתנות מחדש נקראים. האמנם יש בזה שינוי א׳, כי מן וענני כבוד חזרו במקומם הראשון, בשני צדדי ז״א, במקום שורה הפנימית. ומקום שני המטות שבשורה אמצעית, נשארו ריקנים מבלי הארות ההם. אבל מקום דור המדבר, נכנס עתה במקומו, מתנת הבאר, כמו שנבאר עתה ענייננו:

קכט) וזהו ענייננו, דע, כי הבאר נתן להם משיצאו ישראל ממצרים, בפרשת בשלח ברפידים. אלא שנסתלק במיתת מרים, לפי שבזכותה נתן להם לישראל כנזכר. והנה ענין הבאר הזה, היא רחל, נוקבא דז״א, העומדת אב״א עמו כנז״ל. והיא יוצאת מאורות יסוד דאימא, מבחי׳ האחור לבד. והנה מרים, היא עצמה בחי׳ רחל הנזכרת, אשר אורות צד האחור דיסוד דאימא, הם אורות שלה ממש, ומהם נעשת. וכאשר מתו דור המדבר, ונתבטלה לאה אשת יעקב כנזכר, חסר מהם השפע, וצמאו למים. ואז בניהם הקמים תחתיהם, הם מסטרא דרחל, והוצרכו לתקן את רחל, ולהחזירה עתה פב״פ, להזדווג עם ז״א. ואז נעשת בחי׳ הבאר, ונמשך להם המים מן הבאר ההוא, ומשם היו שותים מאז והלאה:

קל) והנה הבאר, היא ג״כ ע"ד הנז״ל במן וענני כבוד, אלא שהיא לבדה מבחי׳ אורות הפנים, ר״ל כי האורות היוצאים מצד פנים דיסוד דאבא שבתוך זעיר כנז״ל, הם פוגעים באורות דאימא הסובבים עליהם, באותם שהם מצד פנים בלבד, ומוליכים ומוציאים אותם לחוץ, במקום שהיתה לאה בתחלה אשת יעקב בפני ז״א. האמנם עיקר הבאר עצמה, היא רחל, שהיתה עומדת בתחלה באחור דז״א, ואז לא היתה לוקחת רק אורות האחור דיסוד דאימא, ועתה חזרה פב״פ כנזכר, ואז האירו בה בחי׳ האורות שבארבע רוחות. לפי שכיון שחזרה לצד פנים גם אורות האחור מסבבים דרך הצדדים דיסוד דאבא, בהיותם תוך הת״ת עצמו דז״א, ושם פוגעים באורות הצדדים, ומתערבים ובאים יחד דרך הפנים. וגם אורות הפנים יוצאים לחוץ כנזכר, ע״י אורות הפנים דיסוד דאבא:

קלא) ונמצא, כי מכל אלו האורות שבארבע רוחות, אחור ופנים, וימין ושמאל שבת״ת דז״א, מתקבצים יחד, ויורדים אל תוך היסוד דז״א, ומשם יוצאים ונכנסים בדעת של רחל, העומדת עתה פב״פ, והדעת שלה הוא ממש כנגד היסוד דז״א, ואז נעשת הבאר כלול מכל ארבעה אורות הנזכר:

קלב) ואמנם מ״ש חז״ל, שהבאר נתן להם בזכות מרים, ר״ל, כי מרים היא בחי׳ רחל ממש, אשר עיקרה מאורות אחורי היסוד דאימא בלבד, ועתה כשחזרה רחל שהיא מרים פב״פ עם זעיר, במקום לאה אשת יעקב, גרמה, שכל אותם האורות שבארבע רוחות, כלם יטו דרך פנים, ויצאו ויאירו בה, ואז נעשת בחינת הבאר כלול מכל האורות ההם. והרי, כי הבאר שהוא כללות כל הארות, בהיותם בצד פנים, נקראים באר. ושם נתנו ע״י מרים, היא רחל עצמה, שחזרה פב״פ:

(הגהה א״ש, הנה מרים בגימטריא ר״צ, ובהארת המטה נעשת צור. וז״ס, והכית בצור):

קלג) והרי נתבאר, איך תמורת ג׳ פרצופים, שחסרו בשורה האמצעית, כשמתו דור המדבר, ונסתלקה לאה אשת יעקב, נתן להם מחדש ג׳ מתנות הנזכר, מן, ובאר, וענני כבוד. ושלשתם מבחי׳ רחל כנזכר, כי שלשתם נעשים מאורות דיסוד דאימא, אלא שאורות דיסוד דאבא גורמים להם לצאת, שהם משה אהרן מרים. ואח״כ חזרו שלשתם בזכות משה, כי הוא עיקר היסוד דאבא, והוא המוציאם לחוץ. אמנם מן וענני כבוד, לא נתנו במקום שני המטות, בשורה האמצעית. רק בב׳ צדי ז״א, בשורה הפנימית. והבאר חזרה במקום שהיתה בתחלה לאה אשת יעקב, הנקראת דור המדבר:

קלד) והנה בזה תבין פסוק, אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה וכו׳. וכבר נתבאר ביאורה בפרשת חקת. והענין בקצור הוא, כי פרשה זו מדברת, בסדר התיקון שנעשת ברחל, הנקראת סלע, בהיותה באחור. ובתחלה צריך לתקנה ולגדלה בבחי׳ אב״א, ואהר כך כשחוזרת פב״פ, כל פרצופה שנגדל בהיותה באחור, אינו עתה רק בבחי׳ נקודה א׳ תחת היסוד דז״א, ואז צריך לתקנה ולגדלה בבחי׳ פב״פ, עד שעלה למעלה כנגד כל ז״א פב״פ עמו, ואז מזדווגת עמו, כמבואר באורך בברכת אבות שבתפלת שחרית דחול. וז״ש, עלי באר ענו לה, כי ענין הגדלת באר

הזה הנקרא רחל, הוא בבחי' הגדלה ע"י עליה ממטה למעלה. וכבר ביארתי כל הפסוקים האלו במקומם בפרשת חקת, גם ביארתים במאמר ספר הזוהר בפרשת וילך דף רפ"ו ע"א ע"ש. ובפרשת חקת אבאר ענין חטא משה בסלע, נקשר עם דרוש הנזכר, וע"ש:

קלה) ונבאר כללות ענין המרגלים. וענין פרטות יהושע וכלב, שהיו מהם. כי לכאורה נראה, שהוא דבר תימה, מה צורך שלוח מרגלים, אהר הבטחתו יתברך לתת להם את ארץ כנען. ובפרט עמ"ש חז"ל על פסוק שלח לך אנשים, שלא הסכים הקב"ה בשליחות זה. ובפרט כי לא מצינו שנענש על דבר זה. הנה, אעפ"י שמרע"ה היה יסוד של אבא שיש בתוך זעיר וכל הארות דור המדבר יוצאות ממנו, עכ"ז כתיב, (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ:

קלו) וסוד הענין הוא, כי טבע האב לאהוב את בתו ולכוננה ולתקנה, ולכן היה רצונו של משה שהוא יסוד דאבא, לתקן גם את רחל נוקבא דז"א אע"פ שהיא מאורות יסוד דאימא לסיבה הנזכר, והנה רחל היא ארץ כנען כנז"ל, ולכן שלח אותם המרגלים, שהם נצוצות הארות דור המדבר היוצאות ממשה יסוד דאבא, להאיר ברחל הנז', ולכן בהכנסם בה, נקראים מרגלים, להורות כי אינם מארץ כנען, רק מדור המדבר, מן לאה אשת יעקב, כי מי שהוא מארץ אחת, ונכבס לארץ אחרת שאינו משם, נקרא מרגל:

קלז) ואמנם אופן שלוח מרגלים אלו, היה באופן זה, כי הנה נתבאר למעלה, בענין דור המדבר, כי שרשם הוא מן אורות שבהוד יסוד דאבא, המתלבש ומוקף מסביבותיו באורות המגולים של יסוד דאבא, ורבוי הארתם גורמת לו שיבקע, ויצאו אורותיו לחוץ לצד פנים דז"א, ובעת צאתם בכח להתגלות, הם פוגעים באורות פנים דיסוד דאימא, ומתערבים בהם, ומוציאים קצת ניצוצות אורות דפבים דיסוד דאימא עמהם לחוץ. ונמצא, שגם בדור המדבר יש בחינת ניצוצות נשמות אורות דאימא כנז"ל שם:

קלח) והנה עד"ז ג"כ, בהיות רחל באחורי ז"א, הנעשת מאורות דאחור דיסוד אימא כנז"ל בענין הבאר, והנה גם אורות דאימא דמצד פנים, רוצים לצאת דרך אחור להאיר ברחל, ואז פוגעים ביסוד דאבא המלובש בתוכם, ומפסיק בין אורות אחור דאימא, לאורות פנים דאימא, ואז להיותם מגולים, יש בהם כח לבקוע אותו, וליכנס בתוכו מצד פניו, ויוצאים מצד אחוריו, עד אחורי ת"ת דז"א, ויוצאים משם אל רחל, ומאירים בה. ואז גם הם, מידי עברם בתוכו, מוציאים עמהם קצת ניצוצות אורות דאבא, ונכנסים ברחל עמהם, ומאירים בה. ואלו הניצוצות דאורות דאבא, שהם מכלל דור המדבר, אלא שיוצאים דרך האחור לרחל, אלו הם ענין המרגלים, ששלח משה לארץ כנען, כי משה הוא יסוד דאבא, השולח שם לתקן את רחל, כנז"ל בסוד ה' בחכמה יסד ארץ:

קלט) והנה מרע"ה, חשב לתקן גם את רחל, שתחזור פב"פ עם ז"א, בזמן דור המדבר. וזמ"ש לו הקב"ה, שלח לך אנשים, ר"ל, שלח משלך אנשים. כי אלו הם ניצוצות שלך, כנזכר. ולא עלה בידו לתקנה, כל זמן שדור המדבר קיים. וכשמתו, ונתבטלה הארת לאה אשת יעקב כנז"ל, אז נתקנה רחל, וחזרה פב"פ עם ז"א במקומה, בסוד הבאר כנז"ל:

קמ) ואמנם יהושע וכלב, הם אורות דאימא המגולים, יוצאים דרך פנים דזעיר, ומתערבים בדור המדבר. לב' סיבות, האי' היא, לפי שהם יוצאים לצד פנים, מקום ששם עומדים דור המדבר, ואינם יוצאים לצד אחור אל רחל. וגם כי שניהם יוצאים מן החזה ולמטה, דרך פנים דזעיר, כדוגמת דור המדבר, ולכן נחשבים מכלל דור המדבר. והמרגלים, עם היותם מאורות דאימא, ע"ד מה שנתבאר למעלה בענין דור המדבר, שהיו בהם מעורבים אורות דאימא. ולכן אלו השנים לבדם, שהיו מבחי' אורות דאימא, חיו מן האנשים ההם, ונכנסו לארץ כנען, וירשו אותה. כנז"ל שאינו נכנס לה, אלא מי שהוא מסטרא דאימא, לפי שמהם נבנת רחל. וזה ענין הכתוב באמרו, (במדבר י"ד ל"ח) ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ. לרמז, כי האנשים האחרים, הם המרגלים עצמם, שהם מיסוד דאבא ההולכים לתור את הארץ. אך יהושע וכלב, שהם אורות דאימא, היו הולכים בחברתם, אבל אינם מרגלים ממש, ולכן חיו הם ולא האנשים:

קמא) והנה אע"פ שאמרנו, ששניהם מן אורות דאימא המתערבים בדור המדבר, אינם כשאר ניצוצות דאימא היוצאים שם, אבל הם שתי בחי' אחרות, כמו שנבאר. והענין הוא, כי נודע שבמקום טבור, הוא פה ממש, שהיה הפתוח בהיותו העובר במעי אמו. ולכן אף גם אח"כ, בהכרח יוצא משם קצת הבל של הארה. גם דרך פי היסוד, יוצא משם קצת הארה בסוד הבל. והסיבה היא, כי להיות אורות דאימא מתגלים מן החזה ולמטה. מחוזק רוב הארותיהם בוקעים ויוצאים

דרך שני פיות הנזכר, כיון שהם בחי' פיות, יוצאים משם לחוץ בבחי' הבלים, ואורות גדולים, ואלו שני ההבלים, הם עצמם יהושע וכלב לבדם:

קמב) האמנם אני מסופק, איך שמעתי ממורי ז"ל בענין זה, מי משניהם הוא הארת הטבור, או היסוד, ונלע"ד ששמעתי, כי יהושע הוא יותר גדול מכלב, ולכן הוא ההבל דפי הטבור, שהוא יותר עליון. ובפרט במ"ש אצלינו במאמר פרשת תצוה, דף קפ"ד ע"ב, בענין הנהו תלת נקודין דאשתכחו בעלמא, חורבא, וישובא, וג"ע הארץ. וע"ש היטב, ענין שתי נקודות אלו, שהמ, פי הטבור, ופי היסוד, מה עניינם. אבל כלב הוא מהבל פי היסוד, כי הנה כלב בגימט' ב"ן, כמבואר אצלינו בפרשת חיי שרה, בפסוק ויאמר בא ברוך ה', בענין אליעזר עבד אברהם, והוא הוי"ה דמלוי ההי"ן, היוצאת מיסוד זעיר ליסוד דנוקביה:

קמג) אבל היותר נלע"ד אצלי, הוא להפך זה, והוא, כי יהושע הוא ההבל דיסוד דזעיר כי הוא אור גדול מאד, יותר מהבל הטבור שהוא סתום. ועוד, כי יהושע הוא משבט יוסף, שהוא יסוד דזעיר. אבל כלב, הוא מהבל היוצא מפי הטבור. ועיין במצות ולא ירבה לו נשים, בענין קין והבל בענין ההבלים היוצאים מפי יסוד דז"א:

הגהה א"ש, סימן לדבר, כלב, כלו לב. והוא מקום של הטבור:

קמד) ונבאר ענין אפרים בן יוסף, ראש שבטו של יהושע הנזכר, כי גם הוא מבחי' היסוד דז"א. וזה ענינו, הנה נתבאר אצלינו, כי יסוד דז"א יש בו שתי בחי', והם, היסוד, והעטרה שבראשו הנקרא ראש צדיק, כנודע בפרשת ויצא, בסוד ברכות לראש צדיק. ועטרה זו היא בחי' המלכות של ז"א עצמו, הדבוקה תמיד ביסוד. והנה נודע, כי החסדים הם מתפשטים בז"א, מחסד עד הוד שבו, וכללותם מתקבץ ביסוד שבו. וה' הגבורות, הם בעטרה שבו, להיות בחי' מלכות, והיא שרש של הנקבה דז"א כנודע:

קמה) ויש שם שני עורות חופפות עליה, וע"י מצות המילה והפריעה, כורתין העור החצון. ופורעים אותו למעלה, ונשארת העטרה בגלוי, ואז אורות הגבורות ההם, יכולים לבקוע דרך דופן העטרה ולצאת משם, וליכנס בדעת רחל העומד כנגדו באחור ממש, כנודע אצלינו. אבל מצדדי היסוד עצמו, אין האורות יוצאים, כי יש להם ב' בקיעות, הנקרא עורות. גם אין הארה זו, בחי' ההארה היוצאת בסוד יהושע מפי היסוד עצמו לחוץ, אמנם בוקעת צדדי מחיצת העטרה, ויוצאת לחוץ, וניתנו בדעת הנקבה. וזכור ענין זה, ובחי' ההארה הזאת היוצאת לחוץ, דרך דופן צדדי העטרה, קודם שתכנס תוך דעת דרחל נוקבא, היא הנקראת אפרים בן יוסף. כי יוסף הוא היסוד, ואפרים בנו, הוא הארה היוצאת דרך צדדי העטרה לחוץ מצדיה, לא דרך פיה. ולכן נקרא אפרים, מלשון כי הפרני אלהים, מלשון פריה ורביה, הנעשת ע"י הכנסת העטרה כנודע:

קמו) גם בשם אפרים, יש בו חבור אפ"ר מ"י. והנה אפר, הוא ענין ה' גבורות מנצפ"ך, שעולים בגימטריא ע"ה כמנין אפר כנודע. והנה הם נתונות בתוך עטרת היסוד, הנקרא כ"ל, כמנין מ"י, שהם בחי' קבוץ ה' חסדים שבו, וכל א' כלול מעשר, הרי מ"י וזהו ענין אפ"ר מ"י, אשר מאותה ההארה נעשה אפרים. ונמצא, כי יוסף הוא היסוד, ואפרים הוא הארת הגבורות, שיוצאות דרך דפנות צדי עטרת היסוד. ויהושע, הוא ההבל וההארה היוצאת בגלוי, דרך פי עטרת היסוד ולחוץ:

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו:

א) (מזולתו) הנה ר"ת 'הנה 'עם 'בני 'ישראל 'רב 'ועצום 'ממנו הוא העבירום. לרמוז, כי גזר עליהם, להעביר מהם אות ברית קדש, שלא ימולו את בניהם, כמ"ש חז"ל, וזהו טעם דם מילה, שמל משה ע"ה לישראל בצאתם ממצרים, בסוד דם פסח ודם מילה, כי ערלים היו, מפני גזרת המצריים, שהעבירום על מצות המילה:

ויעבידו מצרים 'את 'בני 'ישראל 'בפרך:

א) הנה ר"ת את בני ישראל בפרך, הוא אבי"ב, לרמוז כי נגאלו בחדש האביב, שהוא חדש ניסן, ודלג עליהם את הקץ, שהיו ת' שנה, והוציאם קודם בחדש האביב, לסבה מה ששעבדום בפרך יותר מדאי. (ע"כ מזולתו:)

סימן ב:'

ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו:

א) הנה נודע מ״ש ז״ל בספר הזהר פרשת שמות, בזה הפסוק, כי מרחוק דא חכמה. והענין הוא, כי מרים אחותו של משה, היא רחל נוקבא דז״א. ומשה הוא יסוד דאבא בתוך זעיר, ואינה יכולה היא לקבל אורות דאבא, ממקום היותם מתפשטים תוך נה״י דז״א, המכוונים כנגדה כנודע, לפי שהאורות הגדולים בהיותם מקרוב, מחשיכים עיני הרואה אותם. אמנם מבחי׳ אורות דמוחין דאבא אשר בחג״ת דז״א, משם נמשכת הארה אליה מרחוק, ויכולה לקבלה, כמבואר אצלינו בכוונת ברכת אבות דתפלת שחרית של חול וע״ש, ונמצא כי כל הארות אבא הם מרחוק, וכנזכר ג״כ למעלה בדרוש שקדם, בענין יעקב ודור המדבר:

ותאמר אחותו אל בת פרעה האלך וקראתי וגו:'

א) הנה ר״ת ׳מן ׳העבריות ׳ותניק ׳לך, הוא מהול. לרמוז מ״ש חז״ל, שמשה נולד מהול, (ספר הלקוטים) לכן לא רצה לינק מן הנכריות. וז״ש, ותרא אותו כי טוב הוא, פי׳, ראתה ביסוד שלו, כי טוב הוא. כי הערלה הוא רע, והוא טוב, מהול:

ויהי בימים ההם וירא איש מצרי מכה איש וגו:'

א) הנה אמר הכתוב מאחיו, לשון רבים. וקרי ביה מאחיו, לשון יחיד, בחירי״ק תחת החי״ת. לרמוז מ״ש אצלינו, בפסוק כי שבעתים יוקם קין, כי זה המצרי, הוא תערובת הרע שבקין, אחיו של הבל, שהוא משה. ונמצא, כי ראה ברוח קדשו, כי המצרי הזה המכה את האיש העברי, היה מן הרע של אחיו, של קין, ולכן הרגו בשם המפורש, לתקנו, כנזכר ע״ש:

׳מי ׳שמך ׳לאיש ׳שר ׳ושופט עלינו:

א) (מזולתו) הנה ר״ת, מי שמך לאיש שר ושופט, הוא משלש. רמז לו, כי נתגלגל שלשה גלגולים, משה, שת, הבל. ר״ת של שמו. הנה נתבאר, כי ס״ת של מ״י שמ״ך לאי״ש, שם י״ש, שהוא חצי שם נגדי״ש. והוא אחד משם בן מ״ב, להודיע, כי בשם זה של י״ש, הרג את המצרי. ולא נשתמש רק בחצי השם הנזכר. וז״ש רז״ל מלמד שהרגו בשם המפורש. ולפיכך הוצרך לברוח מפני פרעה:

ולעת״ל ישתמש בו. וז״ס משי״ה, (בראשית מ״ט י׳) עד כי יבא שילה, בגימטריא משה, וישתמש בו השם הרמוז בר״ת ׳כי ׳יבא ׳שילה, ר״ת י״ש. עוד נסיים ביאורו לקמן בפסוק וירא והנה הסנה בוער באש, וע״ש תשלומו:

הגהה א״ש, גם שם זה נרמז ליודעי מדע, בפסוק (תהלים צ״א י״ד) אשגבהו ׳כי ׳ידע ׳שמי, ר״ת י״ש. ורמזו זה חז״ל, לסוד שם המפורש הזה, באמרם במשנה (אבות משנה י״ג) הוא היה אומר, נגד שמא, אבד שמיה. ומלת נג״ד, הוא חצי הראשון של שם הנזכר. ורמזו חז״ל, כי המושך חצי השם האחרון, מאבד שם אותו האיש הנזכר עליו, וממית אותו. ויהיה נגד מלשון המשך, כי תרגום משכו, נגידו. ונרמז חצי השם במש״ה למשה (שמות ל״ד י׳), נגד כל עמך אעשה נפלאות וגו׳, ודי בזה:

ולכהן מדין שבע בנות וגו:'

א) הנה משה לקח את בת יתרו, כי יתרו הוא קין, וב׳ שמותיו קני ויתרו, הם על שקנא על תאומה יתירה, שנולדה עם הבל ולקחה, ולכן הוצרך לחזור ולתתה לו. והנה כהן מדין, בגימטריא זהו קין ע״ה. ונקרא כהן מדין, כי הוא כהן ובכור וראשון, למדיינים ולקטטות ומריבות, שנתקוטט עם אחיו:

ב) ועוד יתרו, יתר ו׳, שהוא אות יתירה שנתנה לקין, ועיין בתיקונים. וזהו מש״ה, מכה איש עברי מאחיו, קרי ביה מאחיו, כי אחיו, היה כאשר ביארנו למעלה:

ג) ואל תתמה, איך היו שניהם אחיו, יתרו והמצרי בזמן אחד, כי קין היה מעורב מטו״ר, והרע בא במצרי, ונהרג על דבר שלומית בת דברי, מדה כנגד מדה, כמו שהרג להבל על עסקי אשה, בהיותם בשדה, אף כאן (שמות ב׳ י״ב) ויפן כה וכה, ראה מה שעשה לו בבית, ומה שעשה לו בשדה, והרגו. ועיין בתיקונים דף קי״ב. והטוב בא ביתרו, ונתן לו בתו, לתקן את אשר עוות, וז״ש (שם ב׳ ב׳) ותרא אותו כי טוב הוא. כי היתה יראה שלא יהיה קין שהיה בו טוב ורע, וכשראתה כי טוב הוא לבד בלא רע, אז ותצפנהו. כתיב הכא ותרא אותו, כי טוב הוא, וכתיב התם ותרא האשה כי טוב העץ וגו׳, והכא כתיב מלת הוא יתרה. עיין בתיקונין דף קי״ב ע״א:

ד) עוד אני אומר, כי כאשר הרג משה את המצרי, יצאה נפשו ונדבקה בנפש יתרו, ואז חזר בתשובה, ופירש מע״ז, ונדוהו. ולפיכך הרגו בשם המפורש, בשם בן מ״ב, לתקן נפשו והועיל לו. (א״ש, זהו שם יכ״ש, הנז״ל). ואין לי בזה קבלה מכרחת. ומצאתי בספר הזוהר, שלא רצה פינחס להרוג לבלעם בשם המפורש, כדי שלא תכלל נפשו בו. ואפשר שזהו מ״ש חוה, (בראשית ד׳ א׳) קניתי איש את ה׳, דהיינו קני את ה׳, ע״י שם המפורש. ומצאתי בספר מאירת עינים, כי נפשו של קרח, הוא נפשו של קין. וא״כ נמצא לפי זה, שנתגלגל שלשה פעמים. הנה יוכבד בגימטריא מ״ב, ע״כ נמצא מכת״י הרב זלה״ה:

א״ש, וז״ש (במדבר ל״א ח׳) ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב, ולא בשם המפורש, הפך מה ששאל הוא ואמר, (שם כ״ג י׳) תמות נפשי מות ישרים בשם המפורש, וגם בנשיקה כדי להתקן, כנלע״ד:

ויואל משה לשבת את האיש:

א) (מזולתו) הנה ר״ת ׳לשבת ׳את ׳האיש, הוא לאה, לרמוז כי משה ע״ה, אתדבק בלאה עלמא דאתכסיא. וכן במזמור שלו, (תהלים צ׳ א׳) תפלה למשה איש האלהים לרמוז את הנז״ל. (ע״כ מזולתו:)

סימן ג:'

ומשה היה רועה:

א) כבר הודעתיך, כי הוא גלגולו של הבל בן אדה״ר, שגם הוא היה רועה לשעבר. כמש״ה (בראשית ד׳ ב׳), ויהי הבל רועה צאן. וזש״ה היה רועה, לשון לשעבר. גם נתבאר טעם, למה משה היה רועה. ויבא הר האלהים חורבה, כבר הודעתיך, כי אחוריים של שם אלהים בפשוטם, הם בגימטריא ר׳, ועם כללות חמשה אותיות עצמם דאלהים, הם נקראים הר האלהים:

וירא מלאך ה׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה וגו:'

הגהה אמר שמואל, בפסוק זה מצאתי שני דרושים, ואכתוב את שניהם, זה אחר זה, כאשר עיניך תחזינה מישרים:

א) כבר הודעתיך ג׳ גלגולי משה, שנרמזו בג׳ אותיות שמו, והם מש״ה, והם נוטריקון ׳משה ׳שת ׳הבל. והם ממטה למעלה, בסדר תולדותם. ואמנם לא נתקן עדיין במשה, רק ב׳ אותיות ראשונות של שת והבל, והם ש״ה שבמשה, ועדיין היו אותיות תבל מן שת והבל, חסירי התקון, עד הזמן הזה. ולכן נגלה אליו בלבת אש מתוך הסנה, לרמוז כי אלו האותיות של תבל שהם בלתי מתוקנים, ונתחלפו בצרוף לב״ת אש, על שם כח הדין, כי לא נתקנו בו עדיין. ואז נתבסם משה, ונתקרב אליהם, ולקחם ונשלם תקון שת והבל לגמרי במשה, שהוא גלגולו השלישי:

ב) ונמצא, כי שת והבל הם אותיות אלו שלהב״ת י״ה, כי הם השלהבת והנשמה היוצאת משם י״ה, שהוא אבא. וטעם קריאהם שלהבת, הוא כנודע ענינה אצלינו, בענין רחיצת האדם בכל ערב שבת פניו ידיו ורגליו במים חמין. ושם נתבאר כי בחינת שם י״ה, בכל בחינותיו במלואו ובפשוטו, נקרא שלהבת וע״ש. וכבר ביארנו בענין בלעם, כי אחיזתו היתה בשתי אותיות ב״ל של הבל, בזמן שעדיין היו חסירי התקון, והם ב״ל מן בלעם:

ג) וסוד הענין הוא, כי אותיות שבשמות בני האדם, מורות, על בחי' הניצוצות של הנשמות הנתונות בו. ומי שהוא מגולגל, יש בו אותיות המורות על הניצוצות שנתקנו בו, והשאר חסרות ממנו, להורות, כי עדיין הם מעורבות בקליפה הנקרא רע. ולכן נאחז בלעם בשתי אותיות בל של הבל, שלא נתקנו, להיותו נגדיי ממש אליו. כי משה מן דעת דאבא בקדושה. ובלעם מדעת דאבא בקליפות. בסוד (קהלת ז' י"ד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. ואין הנשמה נמסרת ביד הקליפה, אלא במקום הנגדיי, ומכוון כנגדו ממש, וזכור כלל זה:

ד) וכאשר נתקן, וירא ה' כי סר לראות, ונתקן הבל, וכמו שנבאר, אז ויקרא אליו משה משה להורות איך נתקן כבר, וקראו שני פעמים משה משה, רמז לבחינתו קודם התקון, ולבחינתו אחר התקון. ולפי שלא היה החסרון ההוא גדול, לכן לא פסיק טעמא בינייהו, כנזכר באדרת נשא וכבר הודעתיך ענין ג' גלגוליו הנזכר, שהם בחי' נר"ן, וע"ש:

ה) ואומרו וירא ה' כי סר לראות, ולא אמר כי נקרב לראות, רמז בזה בחי' תיקונו, ולאיזו מדריגה עלה, עתה במראת הסנה, ונרמזה במלת סר. והענין הוא, כי הגיע למדריגת הדעת דז"א, כנודע אצלינו. והנה הדעת הזה, הוא מכריע בין תרין מוחין, הנקרא חו"ב, ומהם לוקח בחינת הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן בבחי' פשוטה דרך פנים, שהוא בגימטריא כ"ו. ובבחי' אחוריה הפשוטים, שהם בגימטריא ע"ב. ובבחי' אחוריה המליאים באלפי"ן שהם בגימטריא ק"ל. וג' בחי' אלו, שהם, כ"ו, ע"ב, ק"ל, הם בגימטריא ברו"ך, כנרמז אצלינו בתחלת ברכת אבות דשחרית דחול. וכל אלו יצאו משרש החכמה. ולכן אם תחבר עמהם מספר ל"ב נתיבות החכמה יהיה הכל בגימטריא ס"ר, והם בחי' תרין עטרין שבדעת, שהם חו"ג, והגבורות הם ק"ל האחד, של האחוריים המליאות. והחסדים הם ע"ב דאחוריים פשוטים, שהם בגימטריא חסד, ותחברם עם חשבון כ"ו דפנים של ההוי"ה, ועם ל"ב נתיבות החכמה, הרי הק"ל הב' של החסדים, וב"פ ק"ל הם ס"ר. וזש"ה, וירא ה' כי סר לראות, שעלה אל הדעת הנקרא סר:

ו) עוד יש דרך שני בענין הדעת דזעיר הנקרא סר, ונתבאר אצלינו בדרוש פסח ויציאת מצרים באורך, וזה עניינו בקיצור, הנה הדעת דז"א, כולל עשר הויו"ת, מבחי' דעת דיסוד דאבא, שהם בגימטריא ס"ר. ועשר שמות אהי"ה מצד היסוד דאימא, והם בגימטריא רד"ו. וכבר נתבאר למעלה, בטעם גלות ישראל ומצרים, בפסוק ויקם מלך חדש, כי כל הדור ההוא, היו ניצוצות השחתת זרע של אדם, הנמשכות ממוח הדעת ממש, והם נשמות מעולות. ולהיותם משם, היו צריכות להיות בגלות, כמנין רד"ו שנה, שהם עשר שמות אהי"ה שבדעת דמצד אימא כנזכר. וזהו מה שרמז יעקב לבניו, (בראשית מ"ב ב') רד"ו שמה. אבל משה חשב, שהיו צריכים להתאחר עוד שנים אחרות, להשלים מנין ס"ר, שהם כנגד עשר הויו"ת שבדעת, וא"כ עדיין זמן הגלות, ואין זמן גאולת ישראל. וז"ש, וירא ה' כי ס"ר לראות, שראיית משה היתה באותם ס"ר הויו"ת, והודיעו שטעה בחשבונו, כי כבר הגיע זמן גאולתם, לפי שאין גלותם אלא במשך רד"ו שנים, כמספר עשר שמות, כי שם הוא הפגם שלהם. וזש"ה, כה תאמר אהי"ה שלחני אליכם, כי כיון שתקנו בחי' שם אהי"ה, משם תהיה גאולתם:

ז) ובזה יתבאר לך, למה יציאת מצרים היא מבחי' אימא עילאה כנודע, והוא, כי היא נקרא אהי"ה, ומשם היתה גאולת מצרים. ואומרו כה תאמר לבני ישראל אהי"ה, הענין הוא, כי אהי"ה דמלוי ההי"ן במלוי מלואו, יש בו כ"ה אותיות, וז"ס כה תאמר לבני ישראל אהי"ה. והנה אם תסיר ממנו ד' אותיות פשוטות, ישארו אותיות האחרות כ"א, כחשבון ד' אותיות הפשוטות עצמם, שהם אהי"ה. ואומרו אהי"ה אשר אהי"ה, הענין הוא, דע, כי אהיה דיודי"ן עולה מלויו לבד ת"ק ע"ה, כמספר אש"ר. ונמצא כי אהי"ה עצמו נעשה אשר. וז"ס מ"ש בספר הזוהר, על פסוק מאשר שמנה לחמו, שהוא באימא הנקרא אהי"ה, ונעשת אשר:

א"ש, צ"ל ולומר, כי אהי"ה דיודי"ן ברבועו עולה בגימטריא תקמ"ד, ובהסירך ממנו מ"ד שהוא העיקר, ישארו ת"ק, וע"ה עולה תק"א כמנין אש"ר. ועיין בספר זה בהושע סי' י"ד, בפסוק שובה ישראל וגו', זה החשבון באמיתות:

ח) (מזולתו) עוד פי' ב', על הפסוק הנזכר, וז"ל, וירא מלאך ה' אליו בלב"ת אש מתוך הסנה. סוד המלאך הזה, אינו מלאך ממש, אמנם הוא שם אלהים, עם ה' אותיות, בגימטריא מלאך. ולכן נראה אליו בבחי' הדין הקשה, שהיא לבת אש. ונלע"ד חיים, כי גם אלהי"ם במלוי יודי"ן ע"ה בגימטריא א"ש, והנה שם אלהים מצטרף במאה ועשרים צירופים כנודע והם בגימטריא הסנה. ורצה משה לראות ולידע, אם כל הק"ך צירופים נתמתקו ונתקנו, כי אז היתה גאולת עולמים. אמנם לא היה כן, כי עדיין לא נתמתקו רק קצתם, ולכן היה אחרי גאולת מצרים, עוד גליות

אחרות. אמנם לעת"ל שיתמתקו כלם, אז תהיה תשועת עולמים, ולכן הוזכר בזה שם אלהים, כמש"ה ויקרא אליו אלהים מתוך הסנ"ה. גם הזכירם בשם לב"ת אש, ולא אמר להבת אש, וחסר ממנו אות ה', לרמוז על חסרון תקונם כלם, רק קצתם:

ט) והנה סוד לב"ת זו, הם סוד ד' שמות, יהוה, יהוה, מצפץ, יה אדני. כ"ו כ"ו ש' ט"ו ס"ה היוצאים מן ד' אותיות אהי"ה, שהם המתגלים ביום שבת קדש, כנזכר בר"מ פרשת יתרו והם בגימטריא לבת:

י) והנה ג' שמות אחרים הנזכר שם, שהם, אל, אלהים, מצפץ. ל"א פ"ו ש' היוצאים מג' אותיות יה"ו, הם בגימטריא זי"ת. ואם תסיר מהם ההוי"ה, ישאר מזי"ת שמ"ן. (א"ש, ע"ה) וז"ס פסוק שמן זית זך:

א"ש, הענין הוא כך, שמן יוצא מזי"ת, בהסירך מהחשבון ז"ך:

ואם תחבר כל השבע שמות ההם, של בחי' שבת, שהם זי"ת ולב"ת, יהיו בגימטריא שלהב"ת של נ"ר שבת. תוסיף עליהם אהי"ה דההי"ן שהוא קנ"א, כמנין מקוה של טבילת שבת, יהיו בגימטריא אלף עלמין דכסופין, שממשיך עליו:

א"ש, לא יכולתי להתאפק לחשבון זה, ובודאי ט"ק גדול נפל בזה, ובאולי הלשון הוא כך, כי מעיקרא יסוד הד' שמהן, הוא שם אהי"ה כנודע. ויסוד השלש שמהן, הם שם יה"ו, שגם הוא שם אהי"ה כ"א. ומקודם הם שני אלפי"ן, אלף אחת של שם אהי"ה, נעשה אהי"ה דההי"ן קנ"א, כדברי הרב ז"ל. ואלף שנית של שם אהיה, היוצא משם יה"ו, תחשוב אותה במלואה קי"א, ובכולל קי"ב, והשתא אתי שפיר החשבון, כי שלהבת חסר קי"ב, כדי להשלים חשבונה לזי"ת ולב"ת, ובזאת האל"ף במלואה קי"ב, עולה כמספר לב"ת זי"ת. והאלף האחרת, הוא אהי"ה דההי"ן קנ"א, סך הכל אלף עלמין. ולהיות החשבון הזה באלפי"ן, נעשה אלף עלמין דכסופין, כנלע"ד:

וז"ס שלח נא ביד תשלח, ר"ת שלהבת הנזכר:

א"ש, ג"ז לא הבנתי, כיצד הוא הר"ת. והנלע"ד לומר כך, כי שלח נא ביד תשלח ר"ת שלהב"ת י"ה בגימטריא, והשתא אתי שפיר:

או ירצה באופן אחר, כמש"ל בפרשת וירא כי מלת שלהבת עם כללותם, בגימטריא תשלח. וגם זה אתי שפיר, והוא צרוף ש"ה לב"ת, בסוד שה פזורה ישראל. (ירמיה סי' ו') וז"ס, עד כי יבא שילו"ה, בר"ת וס"ת ש"ה. וע"ל בפסוק מי שמך לאיש וגו':

ויאמר אנכי אלהי אביך:

א) (מזולתו) כבר הודעתיך, כי משה הוא הבל. וא"כ יחזור מלת אביך, לאב הראשון, אדה"ר, אביו של הבל. גם רמז בפסוק זה, לד' רגלי מרכבה, והם, דוד, אברהם, יצחק, ויעקב. והזכיר את השכינה השורה על ד' רגלי המרכבה הנזכר. וזהו אנכי אלהי אביך, הוא השכינה, אלהי דוד, כמו שנודע כי דוד הוא גלגולו של אדם. ואחר כך הזכיר שלשה אבות, אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב:

ועתה לכה ואשלחך אל פרעה וגו':

א) הנה מלת לכה, יורה שילד מעצמו בלי שישולח מאתו יתברך. ומלת ואשלחך, יורה הפך מזה. אבל הענין הוא, כי הקב"ה היה שולחו בשליחות זה, ויש בו רעה שהיא טובה, כי ע"י שליחות הזה כתיב תכבד העבודה על האנשים וגו', והטובה באה באחרונה, שיצאו ישראל ממצרים. והנה מצינו, כי אעפ"י שהכל בא מאתו יתברך, אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה. ולכן בבחי' הרע הנמשך בשליחות הזה, אמר לכה, מעצמך. ובבחינת הטוב שאני עתיד לגאלם, אמר ואשלחך. והוא ע"ד מ"ש אצלינו בישעיה בפסוק את מי אשלח ומי ילך לנו. (ע"כ מזולתו:)

ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה וגו':

א) (מזולתו) אחז"ל, שכאשר אמר למשה אהיה אשר אהיה, אהיה עמהם בצרה זו, ואהיה עמהם בצרה אחרת. א"ל, דיה לצרה בשעתה. חזר וא"ל, כה תאמר אהיה שלחני אליכם. א"ל, יפה דברת וכו'. וצריך לדעת, איך נעלמת תשובת משה מן הקב"ה. והענין הוא, כי הקב"ה הודיע למשה, מה שיארע להם כל הגליות ארבעה, והבטיחו שיהיה עמהם בכולם. אבל לא היתה כונתו יתברך שיגלה הדבר הזה לישראל עצמם, וע"כ לא אמר תחלה, ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהי"ה אשר אהי"ה, כי אין זה רצונו שיאמרהו לישראל, זולתי הודעה לבד למשה. ומשה חשב, כי מכיון שהתשובה הזאת מוסב על שאלתו ששאל, מה אומר להם, שהיתה תשובה ג"כ דרך ציווי, ולא הודעה לבד. וע"כ אמר לו, דיה לצרה בשעתה. אז השיבו הקב"ה, יפה דברת. אמנם זו עצמה כונתי, כי כה תאמר להם לבני ישראל, אהי"ה שלחני אליכם בלבד, ולא תזכיר מה שהודעתיך בתחלה:

ב) גם אפשר יובן, במ"ש באותיות דר' עקיבא, כי הקב"ה חתם את שמו ואת עולמו, בשם אהי"ה אשר אהי"ה, שאלמלא החותם הזה שהוא אהיה אשר אהיה, כל המזכיר שמו יתברך, היה נשרף באש. וע"כ גלה לו הקב"ה בתחלה החותם הזה, כדי שלא ישרף משה בשמעו אח"כ שמו יתברך, ואח"כ הזכיר את שמו, ואמר כה תאמר אהי"ה שלחני אליכם, שהוא השם בעצמו ודע כי שם אהי"ה דההי"ן, שהוא השלישי, יש בו כ"ה אותיות, וזה רמז בהזכירו את אהי"ה השלישי, ואמר בו מלת כה, לרמוז אל האמור. (ע"כ מזולתו):

סימן ד':

ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם:

א) (זה הענין הוא, באחוריים המלאים דהוי"ה דמלוי אלפי"ן, שהוא בגימטריא ק"ל. והנה השלשה אותיות הראשונות, שהם, יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, עולים בגימטריא פ"ה, הם בדכורא. ואות ה"א אחרונה, שהיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בגימטריא מ"ה, ובגימטריא אד"ם, והוא בנוק'. נמצא, כי שלשה אותיות הראשונות נעשות פ"ה, לאדם שהיא אות האחרונה ברבועה כנזכר:

ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי:

א) (מזולתו) פי', כי הלוים הם משרש קין, והכהנים משרש הבל. והנה משה הוא מן הבל, ולכן אמר לו, כי אהרן לבדו הוא אחיך בן אביך והוא לוי. אבל אתה, אעפ"י שאתה אחיו, אינך לוי, לפי שאתה גלגולו של הבל:

וילך משה וישב אל יתר חתנו:

א) צ"ע, כי התחיל ביתר, וסיים ביתרו. כמש"ה, ויאמר יתרו לך לשלום. והענין הוא, כי משה הוא בסוד אות ו' של ההוי"ה כנודע, ובהיותו עם חמיו, נקרא חמיו יתרו בוא"ו יתירה. אבל בהתרחקו ממנו, נקרא יתר. ולכן בתחילת ההליכה אליו, שהיה רחוק ממנו נקרא יתר. ובהיות אצלו, כתיב ויאמר יתרו. (ע"כ מזולתו):

סימן ה':

ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו:

א) הנה אמרו רז"ל, בפסוק ויחזק ה' את לב פרעה, כי בשמוע פרעה למשה, מזכיר שם ההוי"ה, היה לבו מתחזק, לפי שמעולם לא שמע שם זה בשום אלוה. וטעם הדבר מובן, עם מ"ש בפסוק ויוסף הורד מצרימה, כי כל אחיזת הקליפות הנקרא מצרים ופרעה, אינם אלא במוחין דקטנות דאלהים, שירדו בגרון דז"א. ונמצא כי כל קיומו הוא משם אלהי"ם, וכל בטולו הוא משם הוי"ה, המוריד האלהים דקטנות למטה, ומכחיש גופו וכחו. ולכן לכתחלה הקב"ה כל שליחותו היה בשם ההוי"ה, להכניעו על ידה. ולפי שהוא לא היה נאחז שם, אמר לא ידעתי את ה':

פרשת וארא

סימן ו:'

ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה וגו:'

א) ראיתי לבאר כאן, ענין גלגולי אהרן הכהן, אבל שרשו הראשון כבר ביארתי במקומות רבים, וגם בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים, בדרוש משה ואהרן ומרים, איך אהרן ומשה שניהם ביסוד דאבא שבתוך ז״א, ושניהם מבחי׳ הבל בן אדה״ר. גם נתבאר בפרשת נח, בפסוק ואת לוט בן הרן בן בנו, כי נרמז הבל בר״ת לוט בן הרן, להורות, כי לוט והרן, שניהם מבחי׳ הבל, כנודע בפסוק ויקם מלך חדש, איך כל הנשמות התחילו להתקן במשפחתו של אברהם, ומשם ואילך:

ב) וגם אברהם היה מבחי׳ הבל, והרן אחיו של אברהם, היה גם בו תערובת קדושה רבה, אלא שלא נתקן כאברהם אחיו. ונודע כי נשרף על קדוש ה׳, אלא שלא היה בלב גמור, עד שראה את אברהם נצול מכבשן האש. ואח״כ נתגלגל באהרן, שיש בו אותיות הרן, ונתוסף בו אות אל״ף יתירה. ולפי שלא הפיל עצמו לכבשן האש בימי אברהם, עד שנצול אברהם, והיה ראוי לו למסור עצמו על קדוש ה׳ כנודע, לכן אותה השריפה שנשרף, לא הועילה לו, כי לא הפיל עצמו, אלא בחשבו שינצל כמו אברהם. ולכן כשנתגלגל באהרן הכהן, בא לידו מעשה העגל, והאלהים אינה לידו, שיאמרו לו (שמות ל״ב א׳) קום עשה לנו אלהים, ויעכב ויהרג, ע״ד שעשה חור בנה של מרים, אשר גם הוא ניצוץ נשמה, שהיתה מעורבת עם נשמת הרן, אעפ״י שאינה משרשו. וכמ״ש בענין ניצוצי הנשמות המתערבות זו עם זו, אעפ״י שאינם משרש אחד. וידע ברוח קדשו, סהיה צריך לתקן עון זה, ומסר עצמו להריגה, כמ״ש חז״ל על פסוק (שמות ל״ב ה׳) ויבן מזבח לפניו, ויבן מן הזבוח לפניו:

ג) וביאור דברי רז״ל הוא, כי הרגישו מלת ויבן, דהיל״ל וירא, כפי הדרשה שלהם:

הגהה א״ש, נונל לומר גם, דהכי היל״ל ויבנה, לשון בנין בה״א בסוף, ומדלא קאמר אלא ויבן, ש״מ לדרשא קא אתי:

אבל הכונה היא, כי גם אהרן ידע ברוח קדשו, שהיה צריך לתקן עון הנזכר של הרן, ולמסור עצמו על קדוש ה׳, וחשב כי כיון שגם חור היה מבחי׳ הרן כנזכר, וכבר מסר נפשו לתקן הענין הנזכר, א״כ אין צורך לו שהוא ימסור גם עצמו, כי כבר נתקן העון ההוא ע״י חור, וטעה בזה. ולכן (דברים ט׳ כ׳) ובאהרן התאנף ה׳ מאד להשמידו, ואז נגזר מיתה על בניו, כמש״ה (תהלים ק״ו כ״ג) ויאמר להשמידו לולי משה בחירו וכו׳ להשיב חמתו מהשחית, ואין השבת חימה אלא אחר שכבר עשתה רושם. והוא כמ״ש חז״ל כי אין השמד אלא כלוי בנים. ובתפלת משה השיב חצי הגזרה, ונשארו אלעזר ואיתמר, ולא מתו אלא נדב ואביהוא:

ד) וכמו שדרשו על פסוק (ויקרא י׳ י״ז) ויקצוף משה על אלעזר ועל איתמר בניו הנותרים, וטעם הדבר הוא, כי נדב ואביהוא גם הם חטאו בענין אש זרה, בפרשת שמיני ולא היו עדיין מחוייבים שריפה על עונם, אבל נשרפו תמורת אהרן אביהם, שהיה ראוי למסור עצמו להשרף, וזה וזה גרם להם, ומצאה קפידא מקום לנוח, אבל אלעזר ואיתמר שלא חטאו, הועילה להם תפלת משה:

ה) גם תבין מזה, כי כמו שהרן נשרף ומת על פני תרח אביו, כך מתו נדב ואביהוא על פני אהרן אביהם, במיתת שריפה. ואחר שמת אהרן נתגלגל ביעבץ, הנזכר בספר (דברי הימים א׳ סי׳ ב׳) ונקרא כן, לפי שנודע ענין קללת חוה, (בראשית ג׳) בעצב תלדי בנים. גם קללת אדם, בעצבון תאכלנה. ובספר הזוהר בסוף פרשת ויקהל אמרו על פסוק בעצב תלדי בנים, שהוא סוד לפתח חטאת רובץ, שהם הקליפות שבעולם העשיה, הנקראים עצב, ונקראים חטאת רובץ בפתח. ונודע כי אין שליטת הקליפות אלא בעולם העשיה. וכבר נתבאר אצלינו, כי נדב ואביהוא, הם בחי׳ נפש של אדה״ר, ובהם שלט העצב הזה, ומתו בחטא אהרן אביהם. ולכן יעבץ התפלל ואמר, ויקרא יעבץ וכו׳, אם תרבה גבולי לבלתי עצבי, ר״ל שלא ימותו עוד בני בחיי, כבהיותי בגלגול אהרן. ואז נתן לו ה׳ שאלתו, ונתקיימו בניו ותלמידיו כמ״ש חז״ל, ועל שם זה נקרא יעבץ:

ו) ולהיות יעבץ בעל נדרים, כמש"ה (ד"ה א' ד') ויקרא יעבץ ויאמר אם וגו', ואעפ"י שהיה מקיימם, כתיב (קהלת ה' ד') טוב אשר לא תדור וגו'. ולכן בא אח"כ בגלגול תולע בן פואה, הנזכר בספר שופטים. ואז תקן עון היותו תחלה מרבה בנדרים. ולכן נקרא תולע, לרמוז מה שקלקל בתחלה, שהיה דמיון התולעת, שאין כחו אלא בפיו כמ"ש ז"ל, וכן היה נודר בפיו, ועי"כ נעשה בקשתו:

ז) וגם עתה קלקל באופן אחר, והוא, כי מן הראוי לשופט אשר יהיה בדורו, ללכת מעיר לעיר, לשפוט את העם משפט צדק, וכי יהיה בין איש לחבירו משפט אחד, ואין בידם ממון ללכת אל עיר השופט, נמצא כי הדין שהוא אחד מג' עמודים שהעולם עומד עליהם מתבטל. והנה בתולע כתיב, (שופטים י' א') וישב בשמיר בהר אפרים, וארז"ל שנתיישב בהר אפרים, ולא היה מסבב מעיר לעיר:

ח) ולכן נתגלגל אח"כ בשמואל הנביא, ואז תקן עון הנזכר, כדכתיב (שמואל ז' ט"ז) וסבב מדי שנה בשנה ותשובתו הרמתה. ולא עוד, אלא שאפילו שהיה לצרכם, לא חמור אחד מהם לקח, כנזכר בפסוק, מה שלא עשה שום שופט, וכל זה היה כדי לתקן העון הזה בכל כחו:

ט) אבל צריך שתדע, כי עיקר שמואל הנביא, היה בחי' נדב ואביהוא, וכמ"ש בפסוק (שם א' י"א), ונתת לאמתך זרע אנשים. אבל נתחבר עמהם דרך חבור בלבד, בחי' אהרן אביהם, שהיה תולע בן פואה כדי לתקן העון הנזכר:

י) והנה עתה בשמואל, התחילו להתחבר יחד אהרן ובניו נדב ואביהוא, משא"כ ביעבץ ובתולע, שבהם נתגלגל אהרן לבדו. אבל בשמואל, עיקרו היה מנדב ואביהוא, אלא שנתחבר עמהם אהרן:

יא) אח"כ נתגלגל אהרן לבדו באוריה החתי, נושא כלי יואב בן צרויה. ובו ג' אותיות אה"ר מן אהרן, לרמוז אל הנזכר. ונודע, כי מחנה דוד, ובפרט שלושים ותשע הגדולים שבהם, הם הנקראים מחנה אלהים, וכלם ראשי סנהדראות, ובפרט אוריה, שהיה הגדול שבהם ,והוא הנושא כלי יואב שר הצבא. וכבר אמרו בספר הזוהר כי לא נקרא חתי, אלא ע"ש מקומו, לא שהיה גר:

יב) והנה ב' עונות ראשונים היו ביד אהרן, שעדיין לא נתקנו, והם, עון שלא הפיל עצמו לכבשן האש, בזמן הרן אחי אברהם כנז"ל. והב', עון בניו שמתו בעונו, כנודע כי הגורם מיתת איזה אדם, הוא מוכרח שיתגלגל וימות, או יהרג, וכמ"ש באותיות דר' עקיבא, שכשנפטר אדם מענישין אותו, ואומרים לו, למה מתו בניך בחייך, והוא חייב בדם שלהם, כאלו הרגם בידו. ולכן נהרג אוריה החתי ע"י דוד הע"ה כנודע, ונתכפר לו עון מיתת בניו ואחר שנתכפר לו עון מיתת בניו, אז יכלו להתחבר יחד, ונתגלגלו שלשתם באוריה הכהן בימי יהויקים, ולכן נרמזו בו ג' אותיות אה"ר מן אהרן. ועוד, שהיה כהן כמוהו:

א"ש, ק"ל טובא, כי אין עון זה נוהג אלא במיתת בניו של אדם כשהם קטנים, שמתים בעון אביהם, ולא כשהם גדולים. ודוחק הוא לומר, שנדב ואביהוא גם שניהם היו עדיין קטנים. ואפשר לומר, דלאו דוקא קטנים פחותים מבן י"ג שנה, אלא פחותי עשרים שנה, שעדיין לא הגיעו לידי עונשין של מעלה. דייקא נמי קרא, איש מחתתו, מלמד שנקראו איש, ועכ"ז קרא אותם בני אהרן, שעדיין נקראים בשם בני אהרן, כנלע"ד:

א"ש, צ"ע, שהרי למעלה אמר, כי עיקר שמואל הנביא היה בחי' נדב ואביהוא. ובאולי נוכל לומר, כי להיות שגם בשמואל הנביא היה אהרן אביהם עמהם כאמור, לכן אינו מונה תחלתם אלא באליהו הנביא ז"ל, שהם לבדם היו, כנלע"ד:

יג) והנה טעם גלגול בניו שם היה, לפי שבתחלה נתגלגלו הם לבדם באליהו הנביא ז"ל, כמבואר אצלינו, ואז נתקנו בבחי' סור מרע, שהוא כפרת עון שלהם, בהקריבם אש זרה, ע"י אליהו ז"ל בהר הכרמל, שהוריד אש מן השמים, לקדש שם שמים, כנודע וכמבואר שם אצלינו. אמנם ענין המצות שהם בקום ועשה, שהיו צריכים לקיים בחייהם, וכן מצות פריה ורביה לא קיימו, כמש"ה ובנים לא היו להם, והיו ערטילאין, ולכן נתגלגלו עתה לתיקון הנזכר בהיותו באוריה הכהן, אבל דע, כי עיקרו של אוריה הכהן, היה אהרן הכהן, ונתגלגל בו לתקן עון השני שבידו שעדיין לא נתקן, והוא ליהרג על קידוש ה'. אבל נדב ואביהוא היו מתחברים שם עמו בדרך עראי, לצורך הנזכר. ואז נהרג

אוריה הכהן ע״י יהויקים, ונתקן אהרן הכהן משתי עונותיו בתכלית. ונדב ואביהוא שהיו שם בדרך השאלה, לא הרגישו צער ההריגה כלל, רק הוא לבדו:

יד) ואמנם סיבת התחברות נדב ואביהוא שם היה, לפי שכיון שהוא גרם מיתתם, נמצא שגם לסבתו לא תקנו עצמם בענין מעשה המצות כנז״ל, ולכן הוכרח הוא לתקנם על ידו, ולכן נתחברו אז עמו שם. ואחר שנתקן אהרן לגמרי, בהריגת אוריה הכהן, אז כבר היה בידו כח לתקן את בניו היטב, משא״כ בתחלה, שגם הוא היה חסר תקון עצמו, ואז באו שלשתם בגלגול ממש, בזכריהו בן יברכיהו הכהן, וגם זה היה כהן, כמו שהיו שלשתם כהנים, ואז תקן את בניו היטב, בהיותם שם יחד:

טו) וז״ס פסוק (ישעיה ח׳) ואעידה לי עדים נאמנים, את אוריה הכהן, ואת זכריהו בן יברכיהו, ומי חבר זה עם זה, ולא הכירו זה את זה, ולא היו בדור אחד. אבל לסבה הנזכר, ששניהם הם שרש גלגול אחד שם, ולכן נקראים עדים נאמנים בעצם. ולפי שבהיותו באוריהו, לא היה נתקן לגמרי, לכן נבא על חרבן הבית, ציון שדה תחרש וכו׳. ובהיותו בזכריה נתקן לגמרי, לכן נבא על שלותה ובנינה, וכמ״ש רז״ל על פסוק הנזכר, והובא בגמרא מסכת מכות:

טז) ונבאר עתה פסוק, ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב וגו׳. והנה בענין בת שבע אשת דוד הע״ה, שלקחה אוריה החתי בתחלה, יתבאר יותר ענין זה, כי כמו שאהרן לקח את אלישבע בת עמינדב, כן בהיותו בגלגול אוריה החתי, לקח בת שבע. ונמצא, כי אלישבע ובת שבע, הכל בחי׳ אחת, ושתיהם בחי׳ רחל נוקבא דז״א, הנתקנת ע״י החסד שהוא אהרן הכהן, שושבינא דמטרוניתא, כנזכר בס״ה. אבל יש שינוי ביניהם, כי בת שבע בזמן שאינה מתוקנת, וכמ״ש חז״ל על דוד הע״ה, שאכלה פגה, וכמו שנבאר שם עניינה. ואלישבע יש בה אותיות א״ל, לרמוז שהיא מתוקנת כבר ע״י החסד הנקרא א״ל, בסוד חסד א״ל כל היום. ואמנם תיבת שבע שבכל אחת מהם, נתבאר שם בענין בת שבע, וע״ש. וקרוב לזה נתבאר בס״ה בפרשת וארא, בפסוק זה, בענין אלישבע ובת שבע:

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה וגו׳:

א) מזולתו) כבר ידעת, כי כשהרג פינחס לזמרי, נתגלגלו בו נשמת נדב ואביהוא. וזה ש״ה, ותלד לו את פינחס, אלה ראשי, כי פינחס נכללו בו אלה ראשי הלוים שנים, שהם נדב ואביהוא, השקולים כמשה ואהרן, שהם ראשי הלוים. ולכן סמיך ליה הוא אהרן ומשה, להודיע, כי ראשי אבות הלוים הנז׳, הם אהרן ומשה. ואמנם פינחס לבדו, היה שקול כמשה ואהרן, ראשי אבות הלוים כנזכר, כאשר נתגלגלו בו נדב ואביהוא, שהיו שקולים כמשה ואהרן כמ״ש חז״ל על פסוק בקרובי אקדש:

סימן ז׳:

ויאמר ה׳ אל משה כבד לב פרעה וגו׳:

א) צריך לתת טוב טעם בקצור, אל סדר עשר מכות אלו, שהביא הקב״ה על המצריים במצרים, ואלו הם, דם. צפרדע. כנים. ערוב. דבר. שחין. ברד. ארבה. חשך. מכת בכורות. והם ממטה למעלה, בי״ס דנוקבא הנקרא מלכות, וזה סדרם:

ב) דם, כבר הודעתיך, כי האחוריים הפשוטים של שם אהי״ה, הוא בגימטריא ד״ם. והנה מכה זו, יצאה מבחי׳ המלכות של הנקבה שבקדושה, והלכה להכות במלכות הרשעה, של נוקבא דז״א שבקליפות, והיתה מכה זו חוץ מן המוחין שלה:

ג) צפרדע, אם תחבר חשבון הש״ך דינים הנודעים, עם אחוריים הפשוטים של אדנ״י, שהם קכ״ו, וגם הכולל לשניהם, יעלו בגימטריא צפרד״ע ש״ך וקכ״ו ושני כוללים שלהם. ומכה זו יצאה מן יסוד הנקבה דזעיר דקדושה, אל המוחין עצמם דנוקבא דקליפה. וז״ס צפ״ר דע״ה, ר״ל מקום הדעת שלה. וכבר ידעת, כי שם במוחין שלה הם סוד הנהו תרין צפרין, הנזכר בפרשת ויחי בזוהר דף רי״ח ונתבאר שם בביאור המאמר אצלינו, וע״ש, וז״ס צפ״ר דע״ה:

א״ש, אין החשבון מדוייק, כי צפרדע עולה תמ״ד, וש״ך וקכ״ו, ושני כוללים, עולים תמ״ח. ואולי צ״ל הלשון ולומר כך, השני כוללים של ש״ך וקכ״ו עם צפרדע, ואז יעלו כל אחד מהם תמ״ו. גם זה אי אפשר, להיות כי צפר דעה בגימטריא תמ״ט, או נוכל לומר, עם מה שדורש אח״כ, צפרדע צפ״ר דע״ה ע״ה, הרי תמ״ו, ועם ב׳ כוללים של צפ״ר דע״ה יעלו תמ״ח, כמו ש״ך וקכ״ו וב׳ כוללים שלהם כנלע״ד:

ד) כנים, בגימטריא ק״ך, והם בגימטריא שם אלהי״ם שהוא פ״ו, ול״ד אותיות שיש במלוי המלוי של שם אדנ״י, הרי ק״ך. ומכה זו יצאה מן ההוד של הנקבה דקדושה, כי כבר ידעת כי אימא עילאה עד הוד אתפשטת, והכה בקרקפתא דרישא דנוקבא דקליפה, בבחינה ראשונה שלה, במקום שער הראש. וגם בבחי׳ המלכות, ספירה אחרונה של ז״א דקליפה, סמא״ל, הנקרא בעלה. ונודע, הוא כי מושב הכנים, הם בשער שבראש. ונלע״ד חיים, שגם ז״ס, (ישעיה ד׳) ושפח ה׳ את קדקד בנות ציון, שהעלה בראשם משפחות של כנים, כמ״ש חז״ל:

א״ש, אפשר שגם רומזים אל ק״ך צרופים שיש בשם אלהים כנ״ל:

ה) ערב חסר ו׳, והוא סוד אחורים פשוטים דהוי״ה, שהם ע״ב, ואחוריים פשוטים דאלהים, שהם ר׳, ושניהם בגימטריא ערב. ויצאו מנצח הנקבה דקדושה, אל היסוד דז״א דקליפה, שהוא סמא״ל:

א״ש, גם מכת הרעב, נמשכת משתי אחוריים אלו. והשבע נמשך מאלהי״ם דיודי״ן, שהוא ש׳, ומהוי״ה דע״ב דיודי״ן, ושניהם בגי׳ שב״ע:

ו) דבר, הוא חבור ב׳ שמות של שם אלהי״ם, העולים בגימטריא קע״ב ועק״ב, ודי״ל אותיות שיש במלוי המלוי של שם אדנ״י, הרי קע״ב ודי״ל, כמספר דב״ר. ומכה זו יצאה מתפארת דנוקבא דקדושה, אל ההוד דזעיר דקליפה. וז״ס, הנה יד ה׳ הויה וכו׳, הנזכר במכת הדבר. להורות, כי שם ההוי״ה כסדרה, שהוא בת״ת, והוא רחמים, נהפכה לדין, ונעשית צירוף הוי״ה:

אמר שמואל, בסוד ארורים הרשעים, שמהפכים מדת רחמים לדין:

ז) שחין, היא בגבורה שבנקבה שבקדושה. והנה גבורה בגימטריא ריי״ו, והנה מן הגבורה שבה ולמטה, מתפשטים עשר עשר מן החמשה ספירות, שממנה עד המלכות שבה, הם בגי׳ חמשים, הרי ריי״ו וחמשים, בגימטריא רס״ו, תוסיף עליהם ק״ב, נמצא ק״ב ריי״ו נ׳, הם שחי״ן בגימטריא. וענין אלו הק״ב, הם סוד ג׳ המלויים שבג׳ הויו״ת ע״ב ס״ג מ״ה, שהם מ״ו ל״ז י״ט, העולים ק״ב, שהם סוד הדינים היוצאים אל הקליפות, כמבואר אצלינו במשנת הקטע יוצא בק״ב שלו. ויצאו דינים אלו מן הגבורה של הנוקבא דקדושה אל נצח דז״א של הקליפה. והנה עניינם הוא, כי ש׳ של שחין, הם ש׳ גבורות ודינים, תוסיף עליהם הוי״ה דב״ן דההין, ועוד תוסיף י״ו אותיות שיש בשם אדנ״י במלואו ובפשוטו, הרי שס״ה כמנין שחין:

א״ש, טעם לשלש מאות גבורות הנז׳ הוא, כנודע אצלינו, שיש בי״ס ג׳ קוים של חסדים, והם חח״ן. וג׳ קוים של גבורות, והם בג״ה. וג׳ קוים אמצעיים, והם דה״י. ודעת הוא במקום כתר. והמקבלת מכלם, היא המלכות, הים האחרון, ים דומה לתכלת. והנה הג׳ גבורות הנז׳, כלולות כל אחת מעשר, ועשר למאה, הרי שלש מאות, וי״ו אותיות שיש בשם אדנ״י, שהוא במלכות, הרי שס״ח, כמנין שחין. ואולי כדי למתק הגבורות האלו, נעשה בקטורת שס״ה מנים. ושלשה מנים יתירים, כנגד ג׳ גבורות בעצמם, כנלע״ד:

ח) ברד, הוא אחורים של אלהים, שהוא ר׳. ועם ה׳ אותיותיו, וע״ה, הרי ר״ו, כמספר בר״ד. ויצא מן החסד של הנקבה הקדושה, כי כן ברד היא מים מצד החסד, אלא שנתערב בו אש מתלקחת מצד הגבורה, והכה התפארת דזעיר דקליפה:

א״ש, במ״א נאמר בלשון אחר, ה״ר האלהים, וע״ה הרי ברד:

ט) ארבה, הוא ד׳ שמות של אלהים במלואם, שבכל אחד מהם בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלויו, יש ב״ן אותיות, ונקראים ארבעה בני האלהים. והם שנים מן חכמה, ושנים מן בינה. והן בגימטריא

ארבה. והם ארבה טמא, והוא דין וכנגדו ארבה טהור. מצד ארבעה בנים דברה תורה, שהם ד׳ הויו״ת במלוי ההי״ן, ויצאו מן הבינה של הנקבה דקדושה, אל הגבורה דזעיר שבקליפה:

י) חשך, הוא סוד שכ״ה דינים הנודעים, אשר ביארנום, כי הדינים הם ש״ך ניצוצין תקיפין, ואלו הם הדינים של המצריים. ועוד יש חמשה יתירים, שהם הרחמים הממתקים אל ש״ך דינים הנז׳, אשר עמהם נשלמים לשכ״ה. ואלו החמשה, הם בחי׳ האורות שהיה יוצא לישראל מתוך החשך של המצריים, כמש״ה ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. שכן ה׳ ה׳ פעמים בגימטריא אור. אמנם במכת צפרדע, היו הש״ך דינים לבדם בלתי מיתוק כנז״ל, והג׳ יתירים על השכ״ה כדי שיהיה בחי׳ חשך, הוא סוד אות א, המצויירת בציור כזה, א א, שהוא ציור י״ו י״ו, העולים ל״ב, כנגד ל״ב נתיבות חכמה, אבא, כנודע כי ש״ך ניצוצין אתברירו במחשבה, הנקרא אבא. ואלו יצאו מן החכמה של הנקבה דקדושה, אל החסד דזעיר דקליפה:

א״ש, לא הבנתי מ״ש כאן ה׳ ה׳ פעמים בגימטריא אור, ובודאי ט״ק גדול נפל בו:

א״ש, ס״א שכן יש ה״פ אור בפרשת בראשית, וסוד א׳ הם ג׳ אותיות אל״ף, והם הג׳ יתירים משכ״ה, עד תשלום חש״ך. והרי נתבאר טעות הקולמוס:

יא) בכורות, יצאה מכה זו, מן כתר דנוקבא דקדושה, והכה בג״ר דזעיר דקליפה, שהם בר״ת בכ״ר, שהם, ׳בינה ׳כתר ׳ראשית חכמה. ע״ד מה שנתבאר בס״ה, על מלת ברוך, ועל נהר כבר. (ע״כ מזולתו):

א״ש, לא מלאני לבי לכתוב פסוק אחד, וטעות הנז״ל, בענין החשך לא נתקן. והנלע״ד לפרש הוא, כי לא נעלם, כי אלו החמשה יתירים על הש״ך הנזכר, הם סוד ה׳ גבורות מנצפ״ך העיקריים, כאשר נתבאר בש״ב שער מאמרי רשב״י בפרשת בא, במאמר כתיב כי יהיה נערה בתולה, נער כתיב וגו׳, וז״ל, ניצוצא אפיק זיקין בזיקין, לתלת מאה ועשרים עיבר, ואח״כ ע״י אותם הה׳ גבורות דינין קדישין וכו׳, ונתבסמו ע״י ה׳ גבורות אלה שהם ה׳ אותיות מנצפ״ך וכו׳. נמצינו למידין, כי הה׳ יתירים הם ה׳ אותיות מנצפ״ך, וכל גבורה מהם היא סוד שם בן מ״ב, נמצא ה״פ מ״ב, הם בגימטריא אור ע״ה, ועם ג׳ אותיות אור, וזש״ה היה אור במושבותם, קרי ביה או״ר ב״ם ושבות״ם, ודרשינן סמוכים, או״ר ב״ם ושבות״ם. ואפשר שאלו המ״ב דגבורה, הם מתמתקים במ״ב אותיות, שיש בשם הוי״ה בפשוטה ובמלואה ובמלוי מלואה. נמצא שלמצריים היה משמש מ״ב דגבורה, והוא חשך. ולישראל מ״ב אותיות דשם ההוי״ה היה מאיר להם, והיינו דקאמר קרא ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, שנתקן להם, כנלע״ד:

סימן ט:'

הירא את דבר ה׳ מעבדי פרעה:

א) הנה ר״ת ׳הירא ׳את ׳דבר ׳יהו״ה, הם בגימטריא עשרים. וכן איוב ע״ה בגי׳ עשרים. וז״ש בס״ה, שפסוק זה נאמר על איוב, הנקרא ירא אלהים. והענין הוא, כי איוב מה שנתייירא היה, כי דבר ה׳ יתהפך לאותיות ברד, כאשר לא ישמעו אל דברו. וזהו הבנת אומרו, הירא את דבר ה׳, כי נתיירא משם דבר, כי יהפך אל ברד. וכמו שנתבאר בזוהר מכת הדבר נהפך לברד. האמנם טעם על מה זה נהפכה לאותיות ברד, ולא לאותיות דבר, שהוא החלוף האמתי מלמטה למעלה, הטעם הוא, כי כיון שהיה שם הירא את דבר ה׳, אשר לא חלה המכה עליו, ונשאר מקנהם ולא היה בהם כליה גמורה, לכן לא נתחלפה המלה לגמרי:

פרשת בא

סימן יו״ד:

ויאמר ה׳ אל משה בא אל פרעה וגו:'

א) מזולתו) הנה פרעה לא היה מכיר בשם ההוי"ה, והיה ח"ו כופר בשם זה, וכמש"ה (שמות ה' ב') לא ידעתי את ה'. האמנם היה מכיר בשם אלהים, וכמש"ה (שם ה' ט"ו) אצבע אלהים היא. וכמו שנתבאר אצלינו טעם זה, כי פרעה היה יונק מבחי' העורף של זעיר, אשר שם בחי' ג' מוחין דקטנות, הנקרא, שר הטבחים, ושר המשקים, ושר האופים. ושלשתם הם שמות של אלהים. ולסבה שלא היה יונק מן המוחין דגדלות שהם הויו"ת, כי בבואם מתבטלים הקליפות, לכן לא היה מכירם:

ב) והנה כאשר ע"י המכות הבאות עליו הודה, לא רצה להודות אלא בבחינת ההוי"ה של דין, וכמש"ה (שם ט' כ"ז) חטאתי יהפעם יהוה יהצדיק ואני, ר"ת היה"ו, ה' על י, ה' על ו, שהוי"ה זו היא נוקבא דין כנודע, דין גובר על רחמים. גם רמז, שע"י מדת הדין, הכה אותם:

ג) והשי"ת רצה להכניע לבו, ולבטל מציאותו, כדי שלא יתאחז שם, ויצאו ישראל מתחת ידו, ולכן לא הספיקה הודאה זו שהודה בשם הוי"ה בבחי' הדינים, ולזה אמר הכתוב, למען שתי אותותי אלה, פי' אותות י' אלה בקרבו, והיא הוי"ה במילואה, שיש בה עשר אותיות, כי רצה הקב"ה למלאת זאת ההוי"ה, אשר בה הודה פרעה, ולשים בקרב אותה ההוי"ה, בחי' המלוי, ותושלם בעשר אותיות, וזהו אותותי, אותות י'. וכבר ידעת כי אחיזת פרעה, היא מן האלהים דמוחין דקטנות, וכשנכנסו ההויו"ת בתוך האלהי"ם, אז מתבטלים, וזהו בקרבו של פרעה ממש:

ד) ונחזור אל הענין, כי היה רוצה השי"ת להכותם, בכח מלוי ההויו"ת מכאן ואילך. והנה המכות העתידות לבא עדיין, היו, ארבה, חשך, מכת בכורות, וקריעת ים סוף, אשר אז נטבעו בו המצריים. וכנגדם ד' בחי' מלויי ההויו"ת, ממטה למעלה. כי הנה הארבה נמשך, ע"י מלוי הוי"ה דההי"ן, העולה ב"ן. והחשך, מהוי"ה דמ"ה דאלפי"ן. ומכת בכורות, מהוי"ה דס"ג. וקריעת ים סוף, ממלוי הוי"ה דע"ב דיודי"ן:

ה) וזה ביאורם, הנה אם תצייר כל אות ה' בג' ווי"ן כזה, ה יהיה שם ב"ן הנזכר, בגי' ק"ד. והנה ב"פ ק"ד, בגימטריא יצחק, והוא בגימטריא ארב"ה. וז"ס וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק. והוא בגימטריא קדק"ד, שהם ב' הויו"ת של ב"ן דההי"ן, בהיות כל ציוריו בווי"ן כנזכר:

הגהה א"ש, נלע"ד, שנפל טעות בלשון בודאי, שאינו ק"ד אלא ק"ב, ודרוש זה נכתב בש"ב שער מאמרי רשב"י במאמר קו המדה, דאינון י"ז ווי"ן, כמנין ק"ב, וד' אותיות ההוי"ה הרי קו, וזה ציורה יוד הה וו הה. ואולי הלשון כך הוא, יהיה שם ב"ן הנזכר בגימטריא ק"ב, וב"פ ב"ן הרי ק"ד, ושני השמות עצמם הרי ק"ו (א"א ובמ"ש בשער הכונות בדרוש ט"ו ווי"ן של אמת ויציב אתי שפיר, דב"ש ד' י"ד ע"א שאלה מ"ב) (א"ה ועיין עוד בשער רוה"ק יחוד ו' דף נ"א סע"א, ודף ע"ה ע"א יחוד כ:)'

ו) וז"ס (בראשית מ"ט) ולקדקד נזיר אחיו, האמור ביוסף שהיה בן זקונים. והענין הוא, כי האלהים דקטנות שבמוחין, כשבאים אח"כ אותם המוחין דגדלות דבחי' הויו"ת, אז יורדים האלהים הנזכר, אל הגרון. והנה הם ג' אלהי"ם, ויש בהם ט"ו אותיות, כמנין י"ה, כמבואר אצלינו. ואלו יורדים אח"כ עד היסוד עצמו, שהוא בחי' יוסף, ושם נעשים ה"פ ב"ן, כמנין יוסף. ולא נמצא עוד תשלום מאמר זה. (ע"כ מזולתו):

ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ת"ל וגו':'

א) (מזולתו) הנה ת"ל שנים הנזכר בפסוק, הם כנגד ה' שמות אלהים, שעולים בגימטריא ת"ל. וסודם הוא משה"ה (שיר ד' ד') בנו"י לתלפיו"ת. וע"כ תמצא בפרשה קטנה, של (שמות ב' כ"ג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים, נזכרים שם ה"פ אלהים, והם אלו, ותעל שועתם אל האלהים. וישמע אלהים את נאקתם. ויזכור אלהים את בריתו. וירא אלהים את בני ישראל. וידע אלהים. ואז באה הגאולה, כנסמך (שם ז' י"ו) ומשה היה רועה. וז"ס והנה לא שמעת עד כ"ה, פי' עד כ"ה אותיות, שבה' שמות אלהים, ואותיות מצרים הם מצ"ר י"ם. לא נמצא יותר (ע"כ מזולתו:)

קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל וגו':'

א) יש לתמוה מאוד בפרשה זו, כי הנה השי"ת ציווהו, קדש לי כל בכור, ומרע"ה הניח מלצות את ישראל על מצוה זו בזאת הפרשה, וציום מצוה אחרת, כמש"ה ויאמר משה אל העם זכור את היום אשר יצאתם ממצרים וכו'. ואח"כ חזר בפרשת והיה כי יביאך, וצוום והעברת כל פטר רחם וכו'. אבל הענין הוא, כמו שנתבאר לעיל בפסוק ויקם מלך חדש, כי הערב רב הם ניצוצות נשמות השחתת זרע אדם הראשון, באותם ק"ל שנה, ולא היו נתקנים עדיין, ולהיותם מבחי' הדעת שביסוד דאבא, שהוא משה ע"ה, השתדל מאד לתקן אותם, ולהוציאם ממצרים, כנזכר שם באורך, והנה השי"ת צוהו, קדש לי כל בכר בבני ישראל, להיות גם הם מבחי' הדעת העליון, הנקרא בכור, ושם מגיע פגם חטא של השחתת הזרע כנודע. ולכן בני ישראל שהיו מתוקנים כבר מעון הזה, קדש לי כל בכור שלהם, אבל לא בכורות הערב רב, שעדיין אינם נתקנים, ואינם ראויים למצוה זאת:

ב) ומרע"ה ראה, והנה אם עתה שהוא התחלת נתינתו יתברך לישראל את המצות, וזו ראשונה מכלם, אחר מצות פסח וחג המצות, אם היה תיכף אומר להם מצוה זאת, ויהיו הערב רב שומעים קדש לי כל בכור בבני ישראל, ולא בערב רב, היו פורקים עול, וחוזרים לסורם. ובפרט, כי עדיין לא יצאו ישראל ממצרים, כי הרי כתיב (שמות י"ג י"ז) ולא נחם אלהים וגו', כי קרוב הוא, כי אמר אלהים פן ינחם העם, שהם הערב רב, ושבו מצרימה, ומכ"ש עתה שעדיין היו בבתיהם, וכמו שמצינו שבראותם עמוד הענן נוסע לפני ישראל, ולא לפני הערב רב, אמרו (שם ל"ב א') קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, כנזכר בזוה"ק. ולכן בהיות רצון מרע"ה להכניסם תחת כנפי השכינה, ולא יבעטו ח"ו בהקב"ה, לכן התחיל להם במצות זכור את היום הזה אשר יצאתם מארץ מצרים, והיא מצוה כוללת לישראל ולהם, ולכן כתיב ויאמר משה אל העם, שהם הערב רב, ולכן אמר בלשון רבים, אשר יצאתם היום, היום אתם יוצאים. אמנם אמר מבית עבדים, כלומר יצאתם ממצרים הנקרא בית עבדים, ע"ש ישראל שנשתעבדו שם, אבל אתם לא נשתעבדתם שם, ולכן לא אמר הכתוב מהיות עבדים, אלא מבית עבדים:

הגהה א"ש, גם עמ"ש חז"ל, שהמצריים נקראים עבדים, להיותם בני חם, הנקרא עבד, ואתי שפיר, כנלע"ד:

ג) גם רמז באמרו כי בחזק יד וכו', כי כל צורך חוזק יד לא היה בעבור ישראל, אלא בעבורם, וכמש"ה (שם ט' י"ז) ולמען ספר שמי בכל הארץ. ולולי חזק ידו יתברך, לא היה מניחם פרעה לצאת. אבל לישראל לבדם, לא היה מקפיד פרעה כ"כ, ולא היה צריך ליד חזקה ההוא. וזש"ה, כי בחזק יד הוציא ה' אתכם, ולא אמר את ישראל, וכיון שהוא כן, ולא יאכל חמץ, לא אתם ולא בני ישראל:

ד) והנה ע"כ, נתאמת בלב הערב רב, שהקב"ה אוהב אותם, ואחר שפייסם בדברים אלו, אז התחיל להתנצל להם על העתיד, והוא מצות הבכור כנז"ל. וז"ש, היום אתם יוצאים בחדש האביב, והוא הקדמה על העתיד, כלומר הרי נתתי לכם ולישראל מצוה אחת, ששניכם שוים בה לסיבה הנז"ל. ועתה אני רוצה לצוות לישראל מצוה פרטיית, שאין לכם חלק בה, ולא מחוסר רב אהבתו יתברך אתכם, כי הרי במצוה ראשונה השוה אתכם כנזכר. רק הטעם הוא, לפי שאין עליכם חיוב מצוה זאת, מן הטעם שנבאר, והוא, כי הרי אתם הערב רב יוצאים היום, ולא בחצות לילה כדרך ישראל שיצאו בחצות הלילה, כמש"ה (שם י"ב ל') ויקם פרעה לילה, בעבור מכת בכורות המצריים, וכנגד זה נתחייבו ישראל להקדיש בכוריהם, שגרמו להם יציאתם בלילה, בעת מכת בכורות. אבל אתם יוצאים היום, ולא בלילה, אתם פטורים ממצוה זו שנאמר עתה אח"כ. ואחר שפייסם בדברים, אז החזיר פניו כנגד ישראל, ודבר עמהם בלשון יחיד, כי ישראל גוי אחד הם בארץ. וז"ש, כי יביאך, בלשון יחיד נאמרה כל זו הפרשה:

ה) ואמר להם, הנה כבר צויתי לערב רב על מצות חמץ, ועתה אני מצוה גם אתכם על המצוה הזאת ג"כ. והסיבה שלא דברתי עמהם ועמכם ביחד הוא, לפי שאין הטעמים שוים בשניכם, כי טעם שלהם הוא כנ"ל, כי בחוזק יד. אבל הטעם שלכם הוא בלשון אחר, והגדת לבנך וגו', בעבור זה עשה ה' לי, ולא לע"ר, כי הם לא היו משועבדים כמוני, ולכן בי תלוי יציאת מצרים, כמש"ה בצאתי ממצרים. ואחר אשר השווה לשניהם במצוה זאת, ונתפייסו כלם, אז אמר המצוה של קדש לי כל בכור וגו', לישראל לבדם בלשון יחיד. והיה כי יביאך, והעברת כל פטר רחם, ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו וגו'. וטעם זה לא שייך אלא בכם, היוצאים בחצות לילה, בעת הריגת בכורי מצרים, משא"כ בערב רב שיצאו אח"כ ביום כנז"ל:

ו) והנה טעם למה נתן מצות אכילת מצה גם לערב רב, מה שלא עשה כן במצות הבכור, הטעם הוא במה שהודעתיך, בפסוק ויקם מלך חדש, כי הערב רב הם בסוד דעת העליון שבבינה, ובחי' המצה שמורה היא במלכות של הבינה, והיא הנקרא ד' רבתי דאחד כנודע. והנה גם שם דעתן של נשים קלה, בגימטריא קל"ה כמנין מצה, ולכן נצטוו גם הם במצות המצה:

ספר פרי עץ חיים

השער הכ"א הוא

שער חג המצות

ובו יתבאר ענין פסח ויציאת מצרים,
מצות ומרורים, וד' כוסות, וסיפור הגדה.

ויתחלק לח' פרקים

פרק א'

א) ענין פסח ויציאת מצרים, הלא ידעת, כי הראשונים סלקו השכינה עד רקיע הז', מחמת עונותיהם. אמנם ישראל שבאותו הדור, שהיו בגלות מצרים, היו סוד אותן ניצוצין של קרי, שהוציאם אדה"ר באותן ק"ל שנה, והם סוד דור המבול, שהיו ג"כ משחיתים זרעם על הארץ, להיותם באים משורש ההוא, עד שנימוחו. וז"ס, וירא ה' כי רבה רעת האדם ממש, כי סוד הקרי הנקרא רעה, והמוציא שז"ל נקרע רע, כמ"ש בזוהר על פסוק לא יגורך רע. נמצא כי דור המבול, הם רעת אדם הראשון ממש. וז"ס ג"כ אמחה את האדם אשר בראתי דייקא.

ב) אח"כ נתגלגלו בדור הפלגה, ושם ג"כ לראות את העיר והמגדל אשר בנו בני אדם, בניו דאדם קדמאה עצמו, שהיו בניו ממש, רק שהיו מצד קרי מדכורא לחודיה ולא מן הנוקבא ג"כ, וגם הם בעצמן חטאו ג"כ. ואח"כ הוצרכו להזדקק כי כבר הודעתיך שהיו נשמות קדושות ועצומות, רק שאחיזת החיצונים בהם הם המקלקלין אותן, ואחר שיצטרפו ויזדככו, יהיו נשמות קדושות, אחר תום חלאת טומאתן מהם. וכבר ידעת, כי אדרבא אין החיצונים אוחזים, רק בנשמות שהם יותר קדושים.

ג) ואמנם כל הנשמות הם באים בחסדים וגבורות, אשר הם מסוד הדעת, אשר שם תלוי מציאת הזיווג, בסוד וידע אדם את חוה, ולכן נקרא דעת, כי משם הטפה של הזיוג נמשכת, וגם כי כל הדור ההוא דורו של משה כנודע, והנה משה הוא מבחי' הדעת, וגם הדור ההוא מבחי' הדעת ג"כ, כמבואר אצלינו, רק שנמשכו אל הקליפות. אמנם גלות מצרים, כל ענינה לא היה, רק לצרף נשמות ההם, ולכן באו באותו הגלות הגדול, ומררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים, כנגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה, והבן זאת.

ד) אמנם בהיות כי חטאם לא היה אלא בסוד הדעת כנ"ל, כי משם יצאו הניצוצין של הנשמות אלו, לכן ידע משה, כי הגלות הזה היה נמשך ג"כ משם. והענין, כי לעולם כשישראל פוגמים למטה, ועושין פגם באיזה מדה חס ושלום וספירות עליונים, הנה החיצונים יונקים משם, ובו יתאחזו כולם, וזה סוד גלות מצרים, כי יניקת מצרים והטומאה שלהם היו מצד הדעת שלהם, ובפרט במה שהודעתיך כי פרעה ומצרים הוא כנגד העורף העליון, שהוא באחוריים של הדעת העליון ודי בזה.

ה) והנה ודאי, כי גלות ההוא היה, שכל שפע הדעת, היו יונקים אותו פרעה ומצרים, ולכן היו ישראל שבאותו הדור משועבדים אליו. אמנם כבר ידעת, כי כשיש ח"ו פגם למעלה ע"י עונות הדור, הכוחות עליונים מסתלקים למעלה, כדי שלא ינקו מהם החיצונים, כמו שהודעתיך בענין טעם היות ז"א ו"ק לבד ולא י' שלמים, רק אחר התיקון. ואמנם בזמן ההוא, חוזר הז"א לקדמותו הראשון, להיות ג' כלילן בג', וזה נקרא תמיד אצלינו עבור א', והיה תוך בטן אמא עלאה, ולא היה מתגלה לחוץ.

ו) אמר מאיר (אין בדברים כפשטן, שחזר זעיר אנפין עצמו בסוד עיבור, שאי אפשר מכמה הכרחים, אלא הענין שהעיבור הם דינין גמורין, וכמו שבעיבור היה לו פרצוף גמור, ועכ"ז בחי' המוחין שבו להיותן דינין אינן נמשכין למוחין, כי המוחין הם רחמים, ולא עוד אלא הג"א הם רחמים בערך ג"ת, הנה גם הם כליתנהו דמי, כמ"ש בספר מ"ש ש"ה

ח"א פ' א"ב, שגם הם דינין, ונתעלמו ונכללו עם הג"ת, ואינם מתגלין רק הג"ת, שהם תכלית הדינין, ולכן נקרא עיבור ג' גו ג'. כמו כן היה נמי בגלות מצרים, שלא נתגלו בז"א אלא בחי' מוחין דעיבור א', הנקרא ג' גו ג', שחב"ד נכלל בחג"ת וחג"ת בנה"י, ואינן מתגלין, אפילו שהוא עומד בפרצוף גמור, אלא שלהיותן דינין אינן נקראים מוחין ואינן עולין בשם, כי המוחין הם רחמים, ובהיותן דינין אינן נקרא מוחין. זהו סלת הדברים, ואין עוד.)

ז) והנה בהיות הז"א לחוץ הנה"י של אמא, הם מוחין אליו בגדלות כנודע, אמנם בקטנותו או בימי עיבורו הא', דג' כלילין בג', בהכרח הוא שיש לו מוחין, מנצח הוד יסוד דאמא, רק שהם בסוד חיצונותן לבד כנודע. נמצא כי אף בהיות בבחי' ג' כליל גו ג' תוך בטן אמא, היה לו מוחין מחיצונית נצח הוד יסוד דאמא, ואז כל המוחין, ובפרט כל החו"ג של הדעת, שבו תלוי הגלות ההוא, כולם היו מסולקים ממנו, ולא היו מאירין בו, רק חיצונית יסוד אמא לבד, והוא, כי כבר ידעת, כי דעת הוא ה"ח וה"ג, נמצא ממילא כי היסוד דבינה, הוא כולל ומלביש את הי' בחי' הנ"ל, ובהכרח יהיה בלבוש זה ג"כ מציאת י', ולפי שהבינה היא סוד אהי"ה, ובפרט בהיות בסוד עיבור ראשון דז"א, אשר שם אהי"ה מורה על זמן עיבור, כי עתיד אנא לאולדא. ולכן נמצא כי היסוד של בינה הם י' שמות אהי"ה, והם מלבושים אל החו"ג. ואמנם בהיות בסוד עיבור ג' כליל בג', אינם מאירין בדעת דז"א רק י' לבושים אלו, והם י' שמות של אהי"ה.

ח) מהרח"ו בחידושיו: (נלע"ד, דזה היה דווקא בגלות מצרים, כי אז היה כך, שע"י הגלות לא היו מאירין אלא אלו, ולסבה זו הוצרכו לעיבור גמור, ואז אפילו בחי' זו לא היתה, שאין בחי' אלו רק בגדלות, כי אז הם לבושים). ואמנם כבר ידעת, כי לעולם האחוריים העליונים, הם משמשין ונעשין פנים למטה ממנו, נמצא כי אחוריים של אמא, הם פנים בז"א, וא"כ אינן י' אהי"ה דפנימית, רק דחיצונית, וכל חיצונית נקרא אחוריים, והם סוד שמות אהיה מבחי' אחורים, והם סוד הרבוע, כמבואר אצלינו, שהוא: א', א"ה, אה"י, אהיה, עולה גי' ד"ם, נמצא שהם י' שמות אהיה ברבועם, וי' אהי"ה הם גי' רד"ו, כמנין שני גלות מצרים, וז"ס רדו שמה כנודע.

ט) אמנם משה חישב, כי אחר שחטאם הוא הסתלקות הדעת העליון, וגרמו להסתלק החו"ג, שהם סוד י' הויו"ת כמבואר אצלינו, שהם גימ' ר"ס, ולכן יהיו שני הגלות במנין הפגם ר"ס, וזה מראה הסנה, שאז הודיע הש"י למשה סוד גלות מצרים. וז"ס וירא ה' כי ס"ר לראות, פי': כי משה היה מסתכל בסוד הדעת הפנימי, שהוא גי' ר"ס וזהו ס"ר לראות, והודיע הש"י, כי אין שם סוד הפגם, כי נסתלקו מז"א, ולא יינקו החיצונים מהם, רק ממה שנשאר בג"א, והם י' שמות אהי"ה, וז"ס ויאמר ה' אהי"ה שלחני אליכם, שהודיעו שסוד הגלות היה משם אהי"ה, שהוא סוד העיבור, וכמבואר בזוהר. ולכן היה הגלות בסוד רד"ו, שהם י' שמות אהי"ה, כמנין אחיזת הקליפות ויניקתן מן הקדושה, ולכן שלטו בהם רד"ו שנה, כמנין מקום אחיזתן כנודע.

י) ודע, כי י"פ אותיות אהי"ה, עולין גימטריא ר"ע, שהם י"פ ז"ך אותיות של מלוי המלוי דאהי"ה, הם ע"ר אותיות, ואלו הניצוצין של קרי של אדה"ר, עשאום ר"ע, בסוד ויהי ע"ר רע, ולכן שני הגלות תלוים בשם אהי"ה, רד"ו שנה. וכבר הודעתיך, כי י' אהי"ה אלו, הם י' דמים, ה' של דם טמא, וה' של דם טהור. והענין, כי ה' חסדים ניתנים אל יסוד דזעיר אנפין, עם מלבושיהם, שהם ה' דמים. וה' גבורות ניתנין בסוד הנוקבא שבה, עם מלבושיהם, שהם ה' דמים. ואמנם גם הה' חסדים, ניתנין בסוד הזווג אל הנוקבא, ויש כח ביסוד שבה לקבל כל י' דמים הנ"ל, ואז מתבררים בבטנה (ס"א מתחברים בבטנה) כל אלו, ומהחו"ג נעשה הולד, ומהדמים הם מתבררים, חציים הם דם טהור, והם גם כן לפעמים מתהפכים לחלב ליינק את הולד, ואז הם מתבררים. וה' דמים אלו הם לבושי החסדים לכן הם דם טהור, אך להיותן סוד האחוריים הם נקרא דמים, ויש בהם איזה פסולת. אך הדמים של ה"ג, הם דם טמא, והם קליפה גמורה. פי': כי מה שנשאר מהם אחר כל הבירורים, הוא דם טמא ממש, ויצא אל הקליפות, אך לא עצמותן ח"ו, מה שאין כן בה' דמים של טהור, שתמציתם אחר הבירור, נעשה ממנה קדושה, הנקרא דם טהור, אך לא קליפה ממש הנקרא דם טמא.

יא) מ"ב: בענין מה שנתבאר, כי ה' דמים טמאים וה' טהורים באשה, וזה סוד הפסוק ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, הנזכר בפסח כמבואר אצלינו ע"ש, והנה י' הויות הם ה' חסדים וה' גבורות, וי' אהי"ה במרובע, הם בסוד דם, שהם י' דמים הנ"ל, הם ה' חסדים וה' גבורות מאמא, ואני לא קבלתי כן, ועיין בקונטרס. והנה נתבאר שם, כי בגלות מצרים חזר ז"א בסוד קטנות, ונסתלק אור ז"א למעלה בבחינת גדלות, ואז לא היו מתפשטים בו רק ה' חסדים וה' גבורות של קטנות, בסוד י' דמים הנ"ל, ופרעה שהוא העורף, ומצרים בסוד גרון כמבואר אצלינו היו יונקים מהם בהיותן בגרון, וזהו וארך מתבוססת בדמיך, פי': מ"ת בוססת, ר"ל הקליפה הנקרא אבי אבות הטומאה, דרגא דמותא, היתה בוססת ואחיזת ויונקת בדמיך: ר"ל ב' דמייך, שהם ב' מיני דם טהור, ודם טמא נדה, ובצאת ישראל ממצר הגרון העליון, ונתפשטו משם בגופא, אז נפסק הדם, ולא ינקו החיצונים מהם, אז נתפשטו החו"ג בגופא דזעיר אנפין, מהגרון שהוא מצרים, ונתפשטו משם ולמטה בגוף הזעיר אנפין.

יב) והנה בעזר ובסיוע ב' אורות המקיפין, הם מורידין ה' חסדים, מיסוד בינה שבשליש ת"ת מכוסה, והם מתפשטין למטה, הרי ז', שבהם ה' חסדים וב' מקיפים, וכנגד ה' גבורות עם ב' מקיפין, וכדי להורידן גם הם, הרי י"ד בזעיר אנפין, הנקרא ישראל. וכנגדן ביעקב י"ד אחרים, כי גם שם ה' חסדים וה"ג כנודע עם מקיפין הנ"ל, הרי כ"ח, וז' בלאה וז' ברחל, כי אין הנוקבא לוקחת רק ה"ג, הרי י"ד אחרים, הרי מ"ב, וז"ג אחרים שמקבלת רחל למטה, הרי מ"ט, שהם ז' שבועות של ספירת העומר.

יג) ונחזור לענין, כי ז"ס גלות מצרים, כי ישראל שהוא הז"א, חזר לסוד העיבור דג' כלילין בג' תוך אמא עלאה, הנקרא מצרים ופרעה כנודע, וגם סוד אחד, כי עי"ז שז"א חזר למעלה במעי אמו, נסתלק ממנו בחי' ההתפשטות הה"ח שלו בגופא כנודע, ועלו למעלה אל הדעת שבו, במקום הגרון, אשר הוא מסתיים סוד היסוד דאמא תוך הזעיר אנפין כנודע, ושם בגרון הוא מצרים כמבואר אצלינו. ולא היה סוד הדעת דזעיר אנפין אל כל גופו, רק בחי' אחוריים שהוא י' דמים כנ"ל.

יד) נמצא, שסוד גלות הוא סובב על ב' קוטבים, אחד הוא בסוד עיבור זעיר אנפין, וא' בסוד מניעות החסדים להתפשט, וזה התחתון גורם אל העליון, כי לכך הוצרך לחזור אל בחי' ג' כליל גו ג'. וזה סוד הנזכר ביחזקאל, על גלות מצרים, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, פי': כי הטעם שהיתה מתבוססת באותן העבודה הקשה בחומר ובלבנים, היה באותן הדמים ההם, אשר מהם יונקים הכוחות החיצונים של מצרים, וזהו מתבוססת בדמייך. ולכן ואומר לך בדמייך חיי, פי': במקום הדמים ההם, המורים ומביאין מיתה וגלות, כי י"פ דם גימטריא מ"ת, זהו אדרבה הם חיים, עתה תקבל חיי עליונה. וזה סוד לידת הזעיר אנפין וגדלותו, עד שיקבל המוחין דגדלות, הנקרא חיי המלך, שהם סוד אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שהם גי' חיים, שהם סוד מוחין דגדלות, כמבואר אצלינו בסוד התפילין, וזהו בדמייך חיי, ולכן תמצא פסוק זה באמצע הגדה.

טו) ואמנם ב' פעמים בדמייך חיי, כנגד ה' דם טהור, וה' דם טמא. וז"ס ב' פעמים בדמייך, ב' דמייך, והם עצמם ב' דמים, דם פסח ודם מילה, כי דם פסח בנוקבא, כי שם הוא דם פסח במקום הנוקבא כנודע מהזוהר, ודם מילה כנגד החסד בפומא דאמה בדכורא, ודי בזה.

טז) אמנם כשרצה המאציל העליון לתקן הכל, ולהוציא ישראל ממצרים, הנה היו אחוזים כ"כ החיצונים בדעת זעיר אנפין, ובפרט שגרם החטא לחזור הז"א בבחינת ג' גו ג', לכן צריך קושי גדול מאוד, ולתקן זה כי היו אחוזים הקליפות שם, ולכן הוצרך להביא גדלות גדול בזעיר אנפין, ומוחין עליונים מאד מאד, כדי שיתבטלו החיצונים ולא יוכלו להתדבק ולהתאחז שם, וזה היה נס גדול של יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה.

יז) והנה דע, כי הז"א יש לו תחלה כמה מיני מוחין, והענין: כי תחלה יש לו קטנות ראשון, והם סוד הלבושים של נה"י דאמא, ובתוכם לבושי נה"י דאבא, כי הם נקראים מוחין דקטנות בזמן היניקה, עד היות האדם גדול בן י"ג שנים, והם סוד מוחין דאלהים, כי הבינה נקראת אלהים ג"כ, ובפרט סוד אחוריים של נה"י שלה, ואלו הם מוחין דז"א בקטנותו. ואע"פ שבארנו לעיל, שהם י' שמות אהי"ה, לבושין של מוחי הגדלות, אך לבושי הקטנות הוא אלהים, כי הוא לבוש יותר החיצון של נה"י דאמא, ולפי שגם נה"י דאבא באים תוך נצח הוד יסוד דאמא כמבואר אצלינו, ולכן גם הם נקרא אלהים על שמם, כי אינם מתגלין בז"א אם לא על ידי הבינה, ולכן מאירים בסוד אלהי"ם גם כן. אח"כ בא הזמן דגדלות והם המוחין הפנימים בתוך נה"י דאמא, והם סוד הויו"ת, כמבואר אצלינו. ואז הוא נקרא בן י"ג שנה, ונקרא גדול כנודע, ואלו הם סוד צ' דצלם.

יח) אח"כ באים המקיפים שלהם, שהם ל"ם דצלם, והם ז', כחושבן ל"ם, וכמ"ש בדרוש הצלם, ונכנסין בז' שנים אחרים, ואז הז"א בן כ' שנה, ויכול לישא וליתן בנכסי אביו, ואפילו בקרקעות. וכל זה הוא גדלות ראשון.

יט) ופי' הענין. כי הלא ידעת סוד בינה ותבונה. ותחילה לוקח המוחין מצד תבונה, ואח"כ מבינה. וכבר ידעת, כי תבונה הוא מחצי פרצוף, שהוא מחצי ת"ת ולמטה, ובינה מחצי ת"ת ולמעלה. והנה כשעולה ז"א במקום התבונה, אז אנו קוראין לי"ה מוחין דנה"י דאמא, וכשנכנסו בו המקיפים הוא עולה בסוד חצי ת"ת, והוא מקיף דז"א כנודע, ולזה נקרא גדלות ראשון.

כ) ואח"כ חוזר לקטנות ולגדלות אחרים יותר גדולים, והוא בסוד בינה העליונה, ואנו מכנים אותה בסוד חג"ת, כי הבינה העליונה היא חג"ת ולמעלה כנודע, ואז יורש הבן מקום אמו לגמרי, וגם מקום אביו שהוא חכמה ע"ד הנ"ל, כי כבר ידעת כי היות יש"ס נגד תבונה, וחכמה עלאה נגד בינה עלאה כנודע. ואז נקרא הז"א זקן ממש, דוגמת חו"ב עלאין, הנקראים זקנים, שהם סוד תרין סבין עלאין כנודע.

כא) ואח"כ הוא עולה בכתר, בדיקנא עילאה. ואחר כך אין בו עליה יותר, ואין לאדם תחתון ז"א, יותר אחיזה מזה. וזה סוד משנה בפרקי אבות, בן ה' שנים למקרא, בן י' למשנה וכו', עד בן מאה שנה כאלו מת וכו'. שהם בחי' גדלות ז"א, מקטנות הא' עד תכלית עלייתו. ואין אנו עתה בפרטותן, אך בכלל, כללותו הוא: היות ב' מיני קטנות, וב' מיני גדלות, והם נגד חיצוניות ופנימיות יש"ס ותבונה, וחו"ב עלאין. ואחר כך הוא עלייה אחרת בכתר דדיקנא עלאה, וכמ"ש בע"ה.

כב) הרי הדבר בקיצור גדול, כי תחלה יש לז"א קטנות א', והוא הלבושים דישראל סבא ותבונה, ואנו מכנים אותן בסוד מוחין נה"י דאבא ואמא. ואחר כך גדלות, והוא המוחין הפנימים שלהם. ואחר כך חוזר ולוקח הלבושים וחיצונית של אבא ואמא עלאין, ואנו קוראין אותה חג"ת דאבא ואמא. ואחר כך מפנימותן, והוא גדלות ב'. ואחר כך עולה אל דיקנא דאריך אנפין.

כג) ודע, כי אלו המקיפים ל"מ דצלם, יש גם כן בנצח הוד יסוד וחג"ת כפי הזמן, כי יש בחינת צלם שלם בנצח הוד יסוד, וצלם שלם בחג"ת. אמנם בצאת ישראל ממצרים, להיות החיצונים כל כך אחוזים, ורצה המאציל העליון להגדיל אל הזעיר אנפין, כל בחי' הגדלות האלו, שעל ידי זה יתבטלו החיצונים, ולא הספיק בגדלות ראשון, כמו בשאר הזמנים, וזה סוד כל הימים טובים, שאין עלייתן רק בנצח הוד יסוד דתבונה לבד, כמבואר אצלינו, כי שם אהי"ה דיודי"ן בינה, ושם ס"ג בתבונה, לכן יום טוב גימטריא ס"ג עם י' אותיות הרי ע"ג, אם לא על ידי תפילתנו, שאנו מעלין עד אבא ואמא, כמבואר בפסוק אלה מועדי ה', ולכן הפסח הוא גדול מכל המועדים בבחי' זו.

כד) אמנם הענין, כי בשאר הזמנים דזעיר אנפין הולך וגדול מעט מעט, תחלה קטנות ראשון, ואחר כך גדלות א', ואח"כ קטנות שני, ואחר כך גדלות שני. אך עתה בפסח, נכנס הכל ברגע אחת, ובפעם אחד. וזהו כי בחפזון יצאת, וכדי לשבר כח הקליפה. מה שאין כן בשום פעם אחרת, רק במדרגה כנודע. ואפילו ביום שבת, אינו עולה רק כפי התפלות. אך יש יתרון בצד א' ביום שבת, כי עולה עד דיקנא דאריך אנפין, מה שאין כן בפסח, כמ"ש בע"ה, רק עד יום שבועות במתן תורה.

כה) והנה נמצא, כי בליל פסח היו בזעיר אנפין כל אלו בחינת המוחין בפ"א, משא"כ בשום זמן, כי אפילו בליל שבת, אין שום עליה אל הזעיר אנפין, רק הגדלות ראשון לבד כנודע, והמקיפים של ל' דצל"ם. ובליל פסח, יש לז"א אפילו מקיפים דם' דצל"ם.

כו) וז"ס פסוק, ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו וכו'. והענין כמו שבארנו, כי עתה ביציאת מצרים, נכנסו בזעיר אנפין המוחין בכל בחינתן, ואפילו עד גדלות ב', שהוא עליית הז"א עד חג"ת דבינה, ושם הוא מקום הדדים ושדים כנודע.

כז) והנה בארנו, פי כל מה שלוקח בשאר ימות השנה דחול, הוא קטנות וגדלות מבחי' נה"י של בינה, שהוא לבוש החיצון, והפנימית. ועתה נתוסף קטנות וגדלות של חג"ת, בחיצונית ופנימית כנודע. והנה דע, כי קטנות התחתון שהוא מנה"י, לפי שהוא מקום התבונה כנ"ל, הוא שם אלהים, כי שם זה מורה על הדינין ממש כנודע. אמנם יש הפרש, כי הלבוש דנצח, הוא אלהים ביודין, הוא קו החכמה, שהוא יודין. ולבוש ההוד, הוא אלהים דההין, כי הוא קו הבינה. ולבוש היסוד, הוא אלהי"ם דאלפי"ן. וסימן בסוד יה"א.

כח) אמנם קטנות של חג"ת, הוא למעלה בבינה אמא עלאה, אין הדינין מגולים שם כנודע, ושם הוא בסוד חילוף שם אלהים, והוא שם אכדט"ם. והענין: כי אלף אינה יכולה להתחלף, כי אין אות אחרת קודמת אליה, אבל למד תתחלף בכ' הקודמת אליה, וכן הה' מתחלף בד' הקודמת אליה, עד אות י' נתחלף בט' הקודם אליה. אך ם' של אלהים אמת שהיא מתחלפת, כי ם' דאלהים הוא מ"ם סתומה, ומתחלפת במ' פתוחה הקודמת אליה. אך שלפי שלעולם כל אות ם אחרונה שבכל תיבה היא סתומה, לכן נכתב שם זה אכדט"ם באות ם' סתומה, ואמנם בערך א' נקרא גם אות ם' מתחלפת, אך בערך שנתחלפה באות ם שכמותה, אינה נקראת נתחלפת. והנה שם זה יותר פנימי מן שם אלהים, כי שם זה הוא אותיות קודמת לשם אלהים, ולכן הם יותר רחמים. משא"כ, שאם היה נחלף באותיות אחרונות של אחר אותיות אלהים, והוא שם במוכ"ן, כנזכר בזוהר, והוא יותר תחתון ודין משם אלהים. ואע"פ שבשם הוי"ה הוא להיפוך, שכל מה שמתחלף הוא דין.

כט) והענין הוא: שם הוי"ה הוא רחמים פשוטים, וכאשר יתחלף, מורה על העלם הרחמים. וכן בשם זה, ההתחלפות מורה על העלם הדין, שהוא בסוד בשם אלהים. נמצא כי השם אכדט"ם, עליון ופנימי יותר משם אלהים, ולסבת מציאות שם זה, נקרא בינה אלהים חיים, והוא בסוד שם זה. וכ"מ שתמצא אלהי"ם חיים, הוא רומז לשם זה. והנה נמצא, כי בנ"ה הוא שם אלהים, ובחג"ת הוא אכדט"ם, ואלו הב' הם ב' מיני קטנות.

ל) אך בענין ב' מיני גדלות, אין חילוק, וכולם הם הויות באופן א'. והטעם במה שהודעתיך כי המוחין דגדלות, בין דגדלות א', בין דגדלות ב', שניהם הם טיפין הנמשכין ממוחין דאו"א, לכן אין משתנים, כי ב' הבחי' הם ממקום א', שהם ממוחי דאו"א באים. אמנם בקטנות הם משתנים, כי הקטנות לעולם המוחין ההם, אינם דבר אחר זולת הלבושים דאימא, אמנם לבושי נה"י עצמן דאימא או דאבא, הם המוחין עצמן דקטנות, והוא עצמו משמש במקום מוחין בעת קטנותו דז"א. והנה קטנות הא', הם נה"י דתבונה. וקטנות הב', הם מחג"ת דבינה, שהם נה"י דבינה, א"כ בהכרח יש הפרש ביניהם, כי אלו מנה"י, ואלו מחג"ת. לכן משתנים, שאלו הם אלהים, ואלו הם אכדט"ם. אך צ"ע, כי הרי נתבאר בדרושים, כי כל המוחים בין בעיבור בין ביניקה בין דגדלות, כולם הם בחי' מוחין תוך לבושים דאבא ואימא, וכן נתבאר זה לעיל. וגם נתבאר שם, שהאורות דהמלכים מהם נעשה המוחין, ומהניצוצות קרומות שלהם, ומהכלים כלים שלהם ע"ש, וצ"ע.

לא) ונחזור לענין הראשון, כי שם אכדט"ם, הוא גימט' ע"ד, וזה ותרבי ותגדלי, כי ביציאת מצרים לא היה כשאר הזמנים שיש שם גדלות אחד לבדו, אך בכאן הוא גדלות אחר גדלות, וזהו ותרבי ותגדלי, ותרבי נגד נה"י, ותגדלי נגד חג"ת.

לב) וביאור הענין הגדלות הב', מה הפרש יש בו ובין גדלות א', אמר, ותבואי בעדי עדיים, פי'. ג' השמות אכדט"ם, שיש בג' מדות חג"ת דאו"א, וכל א' הוא ע"ד, והם ג"פ ע"ד. וזהו ותגדלי בעדי א', עדיים ב', הרי ג"פ ע"ד. וכנגד הגדלות, אמר שדיים נכונו, שהם חג"ת דאמא, שהם מקום השדיים.

לג) או יאמר, ותרבי: קטנות א', כי עד עתה לא היה רק ג' גו ג', ועתה ותרבי, בסוד יניקה, קטנות א'. ואחר כך ותגדלי: גדלות א'. ואחר כך ותבואי בעדי עדיים: קטנות ב'. שדיים נכונו: גדלות ב'.

לד) אמנם עם מה שנתבאר לעיל, כי נצח הוד יסוד, הם סוד התבונה, וחג"ת הם סוד הבינה, אם כן נמצא, במקום הראש של תבונה, שם היא סיום נצח הוד יסוד דבינה, אע"פ שאנו קורין אותה חג"ת, כאשר נכללין בינה ותבונה יחד. נמצא כי מקום גדלות זה הב', הוא מקום פ"ה התבונה, ג' ראשונות שבה, לזה נקרא חג הפסח, פירוש: פ"ה ס"ח, כי הוא פ"ה תבונה, וזה סוד סיפור יציאת מצרים, וכמ"ש בע"ה.

לה) ודע, כי בקטנות דימי פסח, שהוא היניקה, בו כלול גם עיבור. וכן מ"ש לעיל קטנות ב', הוא היניקה דקטנות ב', בו כלול גם עיבור ב' דקטנות שני, נמצא יש עי"מ לתבונה, ועי"מ לבינה, ובכ"א יש צלם שלם כנודע והבן. אמנם ביום א' של פסח, מתקיימים כל אלו המוחין הנ"ל בז"א, לכן אנו אומרים הלל גמור ביום א' דפסח, כי הם מוחין גמורים. ולפי שנכנס מן הלילה ג"כ, לכן אנו אומרים הלל גמור גם בליל פסח, משא"כ בשאר המועדים. אך אח"כ מסתלקין לגמרי כמתחלה, אח"כ חוזרין ונכנסים א' לא' כמ"ש בע"ה, עד חג שבועות, משא"כ בליל פסח ראשון, כי אז נכנסו כולם ביחד, משא"כ בשום זמן מן הזמנים.

לו) והענין: כי אז הוצרך לעשות זה ברגע ההוא, שלא כדרך הטבע, כדי להוציאן מבית עבדות לחירות. ואחר שיצאו, לא הוצרך הענין ההוא, וחזר הדבר לטבעו הראשון לכנס כשאר המדרגות עד חג השבועות, ולכן אסור לשמש מטתו אם אינו מטבילת מצוה. והטעם, כי בפסח אין שום זיווג למעלה מסיטרא דילן, פירוש: כי בשאר זמנים, כל זווג עליון, אינו נעשה רק על ידי תפלתינו, אך עתה אין בנו כח להמשיך המוחין ההם שלא כדרך הטבע, רק שהוא יתברך למען רחמיו, הפליא לעשות הדבר הזה, ולא ע"י תפילתנו, ולכן הוא זווג מסטרא דלעילא, ולא מסטרא דילן דלתתא, כנזכר פרשת אמור. ולכן בשאר הזמנים ישראל לתתא חייבים בעונות נשותיהם, כי הם הגורמים זווג עליון, אך בליל פסח

אסורים בזווג, כי אינם גורמים הם, רק הגרם מעצמו.

לז) ובזה תבין ענין קושיא גדולה, כי אחר שבליל פסח יש זווג למעלה, והותרה אשה עליונה לבעלה, איך אח"כ צריכה לספור שבעה נקיים, ולטבול לבעלה, ולא תטהר עד חג שבועות, ונודע הוא שאין לה טומאה אחרת רק אותה ראשונה של מצרים, איך יתקיים ענין זה. אך הענין הוא, כי כבר בארנו לעיל ענין טומאה זו מהיכן נמשכת, ושם אמרנו כי נמשכת מסוד הה' דמים טמאים, ואמנם עתה עריכה ליטהר מהם, ולסלק ממנה אחיזת החיצונים הנאחזין בהם, ובליל פסח באים ונמשכו אותן המוחין הגדולים, ועי"ז נסתלקו החיצונים לגמרי, כי לא יכלו להתאחז בהם, ואז לא היה שום טומאה כלל, כי ברגע נוטלה והוסרה שלא היה שום חיצון נוגע בה, אך להיות זה היה שלא כדרך הטבע, רק לפי שעה כנ"ל, לכן אחר שנסתלקו, חזרה הטומאה למקומה, כי חזרו חיצונים להתאחז בדמים ההם, ולכן צריכה ליטהר עד חג שבועות. אך עדיין צריכין אנו לבאר, שאם כן שחזרה הטומאה למקומה ביום ב' של פסח, א"כ איך יש ז' ימי הפסח, ולמה הם י"ט, וכן בכל השבתות ור"ח שבין פסח לעצרת, מה זווגים יש למעלה, אמנם זה נבאר למטה בע"ה, ביום ז' של פסח, בסוד קריעת ים סוף ע"ש.

לח) מורי זלה"ה היה אומר, שצריך לעשות הגעלה קודם הליבון, כדי שיפלוט החמץ שבלע, מפני שלאחר הליבון נשאר הבדיל כמו טלאי, ואין החמץ יכול לצאת מתוכו, וכלי אינה כ"כ חם שיכלו לצאת ממנה ניצוצין, כי אם לא היה אותו מין מתכת, שזורקין עליו תחלה דק כעפר הנקרא נאשדי"ר, לא היה הבדיל יכול להיות ניתך ולהתפשט אל הכלי. גם צריך ליזהר מליתן הכלי אחר הליבון, במים שאומן עושה מהן מלאכתו, וחוזר ובולע.

לט) מע"ח: כי הוא יצילך מפ"ח יקוש מדבר הוות, ר"ת ימימה, בסוד מימים ימימה, לרמז כי בליל פסח, אין שום מקטרג שהם הקוצים יזיק להם, כי הוא הש"י יצילך מהם.

מ) צמ"ח: ספרו לי החברים, אשר בליל ראשון של פסח בזמן הרח"ו, נטלע אדם א' ברגליו, ושאלו לרב למה אירע לו דבר זה, ואמר שזה מפני שבאותו הלילה עצמה אותו אדם עבר עבירה פלונית. מ"כ בשם הרח"ו ז"ל, עתה בקריאת הלל בבית הכנסת אחר התפילה ערב פסח, נכנסים ג"ר בז"א נה"י דאו"א, והיינו כל הג"ר של כל בחי' המוחין חב"ד, דהיינו בחכמה ז"א שם ע"ב, ובבינה ז"א ס"ג, ובדעת דז"א מ"ה וב"ן חו"ג, והשם יודע אם הוא מהרב ז"ל.

פרק ב'

מצות אכילת המצה והמרור, וארבעה כוסות.

א) ועתה אנו צריכין לבאר, מציאת המוחין הנכנסין בליל פסח, מה ענינם וסדרן. והענין: כי כבר בארנו, שאנו צריכין עתה בליל פסח, להמשיך לז"א מוחין דקטנות וגדלות ראשון, ומוחין דקטנות וגדלות שני כנודע. ונודע, כמו שיש מוחין אלו לבחינת אמא, כן יש ג"כ מבחינת אבא, כי הם נכנסין ומלובשים תוך של אמא. והנה דע, כי המוחין שהם מצד אמא, הם נרמזין בסוד כוסות. ושל אבא בסוד מצות.

ב) והעניין, ארשום לך עתה הסדר של המוחין כולם, הקטנות ראשון דאימא הם אלהים ביודין בנצח, ואלהים דההין בהוד, ואלהים דאלפין ביסוד, ונכנסים מוחין אלו בקטנות, בחב"ד דזעיר אנפין, וזהו קטנות ראשון. אח"כ נמשך גדלות ראשון דאימא, והוא שם ע"ב בנצח, ס"ג בהוד, מ"ה ביסוד, הרי גדלות ראשון.

ג) אך עדיין צריך להבין, כי הלא בסוד יסוד יש ב' בחינות, והם חו"ג, ב' מוחין, ב' עטרין, ולכן גם שאמרנו, שהיסוד דקטנות הוא אלהים דאלפין, הוא כולל ב' בחינות: א' הוא א של מילוי ה"א דאלהים, בציור יו"י, והוא נגד ה"ח. ב', הוא בציור יו"ד, כי ד' רומז למלכות, שהם ה"ג. וכן ביסוד דגדלות הוא כך, כי הוא כולל ב' בחינות של הוי"ות, והם מ"ה וב"ן. אח"כ נמשך קטנות שני, והוא אכדט"ם בנצח, (נ"ל חיים שצ"ל בחסד) פי': שתכוין בו בסוד ה' אותיות שלו לבד, שהוא חילוף ה' אותיות אלהים. אח"כ בהוד, (נל"ח שצ"ל בגבורה) הוא שם אכדט"ם ג"כ, רק שתכוין בו כוונה אחרת, והוא שתחלקהו לב' חלקים, שהם: א"ם ג"ל, פי': כי ב' אותיות ראשונה ואחרונה, הם א"ם, ואינן מתחלפין, כנ"ל כי שם אלהים הוא דין, ובהתחלפו הוא נהפך לרחמים. לכן ב' אותיות א"ם דאכדט"ם, הם עצמן ב' אותיות דאלהים, והם דין כמו שהיו, אך ג' אותיות האמצעים, הם כד"ט, והם המתחלפין, והם גי' ג"ל. באופן שתכוין בסוד אכדט"ם, אל ב' בחי' הנ"ל, שהם סוד א"ם ג"ל, כי זה דין וזה רחמים.

ד) אחר כך ביסוד, (נל"ח שצ"ל בת"ת) תכוין לשם זה ג"כ, רק שתכוין לס"ט אותיות, דג' הויות מ"ה, וג' אלהים מילואים, כזה: יוד אלף הא למד ואו הא הא יוד מם, ועם ו' כללותיהם, הם ע"ה, והוא מספר אכדט"ם ע"ה. וכל זה צד חסדים דדעת. ובצד הגבורות דדעת לשם אכדט"ם, רק שתכוין בחושבנו ומספרו שעולה ע"ד, כי יש כאן חילוק גדול, בין כאשר אם נקח השמות באותיות, אם בחושבנם ובמספרם. וכ"ז נכנס בחב"ד דז"א, בימי קטנות הב'. אח"כ גדלות ב' דאימא, הוא כמו גדלות הא', ואין שנוי ביניהם. הרי נתבאר קטנות וגדלות דאימא.

ה) ועתה נבאר קטנות וגדלות דצד אבא. והוא קטנות א' דאבא, הם אלהים פשוטים, והשנוי שביניהם הוא, בצורת ה', הי הראוי לחכמה דזעיר אנפין היא צורת ד"י, ולבינה דז"א צורתה ד"ו, ולדעת דזעיר אנפין צורתה ג' ווין. וגדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב', הוא שוה לאימא.

ו) ועתה נבאר הענין, הנה אם היו המוחין האלו נכנסין כמו בשאר פעמים, שמדרגותיהן מדרגה אחר מדרגה, היו נכנסין א' לא', והיו מכוונין בו אחד לאחד כל א' לבדו, אמנם עתה נכנסים בו ביחד, לכן הכוונה הוא פירוש: כי קו ימין, שהוא מוח החכמה, נכנס ביחד בכל בחינתו, וכן כל מוח מן הג' מוחין. אך כבר בארנו, כי הג' מוחין דאמא, הם רמוזים בכוסות, ובאורו: כי הכוס בסוד הדינין, כי כוס גי' אלהי"ם, וזה להורות על אמא, דדינין מתערין מנה. אמנם מוחין דאבא רמוזין בלחם, שהוא המצה, כי לחם גי' ג' הויות, אך הכוס גי' אלהים.

ז) הנה בכוס א', יכוין אל קו ימין, שהוא מוח החכמה דאמא, (נ"א דז"א) שנכנס בו, והוא הנכנס ראשון, והנה כוס ראשון הוא של קידוש, וכל קידוש הוא במוח חכמה, לכן כוס זה רמז בחכמה דאמא, הנכנסת בז"א.

ח) אמנם תכוון, כי כל קו הימין הוא נכנס עתה, ואינו כשאר זמנים שנכנסים כפי סדר פרקי הצלם. פי': כי נכנס עתה הגדלות א' של מוח חכמה, שהוא שם ע"ב דמלוי יודין, וגם מוח חכמה דקטנות ב', שהוא אכדט"ם. וגם הגדלות הב' שהוא ע"ב. וכל זה הוא מצד אמא. אמנם גם הקטנות הא' דחכמה, היה ראוי לכנוס, כי איך יכנסו הבחי' האחרונות אלו, שהם: גדלות א', וקטנות וגדלות ב' הנ"ל, אם לא יכנוס תחלה קטנות א', כי אם לא יכנסו נה"י דאמא, איך יכנסו חג"ת. אמנם הטעם הוא, כי קטנות א' הם דינין גמורין, כי לכך הוא שם אלהים כמ"ש, לכן הואיל וכוונתינו הוא עתה שיחזור הכל רחמים פשוטים, ויכנסו המוחין דגדלות כל ב' בחי' יחד, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, שאם לא כן לא היה אפשר ליגאל אז כנ"ל, לכן הוכרח שלא יכנסו הקטנות א' שהם דינין, שלא יתאחזו בהם החיצונים, רק עד גמר כניסת כל המוחין ואפילו של גדלות ב'. אמנם משם ולהלאה שהוא גדלות א', וקטנות ב' שאינו דין, רק אלהים חיים כנ"ל והגדלות ב' נכנסו תחלה כסדרן ואחר כך יכנוס קטנות א', וכמ"ש בע"ה בסוד כרפס. נמצא עתה כוונת א', שנכנס גדלות א', וקטנות ב', וגדלות ב' של מוח החכמה מצד אמא, וכן גדלות הא' דמוח חכמה, נכנס בכוס א', וכן מוח חכמה דקטנות ב' דאבא, נכנס בכוס זה.

ט) והנה צריך לפרש סדר הכוונה, והענין הוא, כי תחלה תכוין ה' אצבעותיך הימינים האוחזין בכוס, הם סוד קטנות ב', שהוא הלבוש והכלי של חג"ת דאמא, ותכוין כי גדלות הא' נכלל בהם, כי אחר שנכנס קטנות ב', וודאי שנכנס גדלות א', שהוא יותר תחתון ממנו. ואמנם מה שאין רומזים אותו, הוא, לפי שגדלות א' דרכו ליכנס תמיד, אך הב' הוא הפלא והנס שנעשה בכאן ביציאת מצרים, ולכן מבחי' ב' אנו מתחילין לרמז, והשאר מה שלמטה ממנו נכללו בו. ולכן תכוון, כי הכוס עצמו גי' אלהים, שהוא קטנות עליון, רק שהוא בחלוף אכדט"ם, שהוא קטנות הב'. וההי' אותיות שלו, הם סוד ה' אצבעות, אשר עליהן הכוס עומד, וזהו מה שנמצא כתוב אצלי.

י) אמנם מה שנלענ"ד עתה, הוא מה ששמעתי ממורי ז"ל, כי ה' אצבעות הם קטנות א', והכוס הוא קטנות ב'. אמנם אין ראוי לסמוך, אלא על מה שיש לי כתוב כבר. ואמנם גם המוחין של קטנות, הם מוחין ממש, ויש בהם לבוש ומוחין, ונקרא עצמות כלי. והנה הכלי הוא הכוס הנ"ל, שהוא אכדט"ם, והוא חיצונית חסד דאו"א, והמוחין הפנימים שבתוכו, הוא היין שבכוס, והוא שם אכדט"ם גם כן, באופן זה: כי יין גי' ע', ועם ה' אצבעות הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם עם כללותו. הרי פנימית מקטנות שני דחסד או"א. והנה הגדלות הב' העליון, הוא נמשך על ידי הכוונה והדבור של קידוש וברכת היין, ותכוין הויה דע"ב במילוי יודין.

פרק ג'

א) ענין ליל פסח כבר נתבאר אצלינו, כי הוא בסוד מוחין דקטנות, אלהים דיודין חכמה, דההין בינה, דאלפין דעת. אך צורת יו"י בחסדים. וצורת יו"ד בגבורה. והנה המצה הם נגד ב' מוחי חו"ב, כי שם לא יש אחיזה אל החיצונים כלל, אע"פ שהם דקטנות. ונקרא מצה שמורה מן המזיקין, כמד"א ליל שמורים. אך בדעת, יש להם אחיזה בחו"ג, החמץ נגד החסדים, והשאור נגד הגבורות, כי שאור קשה חימוצו מן החמץ, להיותו מן גבורות. ושאר חסר ו', הוא שם אלהים של המוח דגבורות: א', הנקרא אלהים כנודע, והוא מלא יודין גי' ש דשאר, ואלהים ברבוע גי' ר דשאור, ואלהים עצמו פשוט, הוא א דשאר. ומן אלו אלהים שבדעת, יוצאין ב' הפאות, כי פא"ה גי' אלהים. ולכן נצטווינו שלא יראה בפסח חמץ ושאור, כדי שלא ינקו החיצונים מן החו"ג של קטנות ראשון, כי נודע שפסח הוא ימי היניקה דז"א, ועדיין לא נגדל עד חג השבועות, ולכן צריך לבער דינין אלו, שלא יתאחזו בהם החיצונים.

ב) אמנם המצה, הם חו"ב, ואין שם אחיזת החיצונים. והנה הה' יש לה ג' ציורים: או די, או דו, או ג' ווין. וג' אלו בה' של אלהים. וכנגד ציור ד"ו, אנו בוצעין מן מצה ב' אמצעי לב' חלקים, וצריך לבצוע חלק א' יותר גדול מן הב', הגדול נגד ו', והקטן נגד ד', כי מספר ו' יתר על מספר ד'. וכנגד ציור ד"י, אנו לוקחין בציעת המוציא מן מצה העליונה, שהוא י' שלימה, וגם כי שיעור המוציא שיעור כזית דאיהו י'. וכזית מן אכילת מצה מן הפרוסה, שהוא סוד ד'. כי אותו של ו' הוא של אפיקומן. וכנגד ציור ג' ווין, אנו עושין זכר למקדש כהלל. במצה הג' שהוא רומז לג' ווין הנ"ל, וכן היא מצה ג' גם רמז שהיה כורך פסח מצה ומרור, ג' דברים, נגד ג' ווין הנ"ל. והנה נמצא, כי מלת מצה היא כוללת ב' מוחין חו"ב, שהם ע"ב ס"ג גי' מצה. אמנם כנגד הג' ציורים של ה', הנ"ל, לכן באו ג' מצות הנ"ל.

ג) סוד מרור, גי' מות. שהם הדינים הקשים וצריך ללעסם ולמתקם ולטוחנם בשינים למתק המרירות שבהם, כמבואר אצלינו, בסוד שחיקת המן לצדיקים. לכן בלע מרור לא יצא. עד שילעסנו וימתיקם. וסוד הד' כוסות, הם כנגד ג' אלהים במלואם, כי כוס גי' אלהי"ם. כוס א' נגד אלהים דיודין בחכמה, ולפי שחכמה נקרא קדש, לכן בכוס ראשון שהוא כנגדו, בו הוא הקידוש של ליל פסח. והב' במילוי ההין, כנגד בינה, ולכן בה סיפור הגדה כי הוא קול עילאה, דמינה קול ודיבור נפקי, וגם כי בה רמז יציאת מצרים, כנזכר בהגדה. והג', נגד החסדים, והד' נגד הגבורות, ושניהן במלוי אלפין, ע"ד הנ"ל, זה א' צורת יו"י, וזה צורת יו"ד. לכן בין ג' לד' לא ישתה, לפי ששניהם כלולים יחד בסוד הדעת.

ד) וסוד החרוסת, רמז לטיט, בסוד לאה, ואנו צריכין להמתיק דיניה ג"כ, והנה טיט י' שבאמצעי, עולה לפניו ולאחריו, כזה ט"י י"ט, והוא מלוי שם מ"ה, גי' ט"י, וגי' חו"ה, וב"פ י"ט ללאה ורחל.

פרק ד'

א) והנה מציאת דרוש אחד אמר לנו מורי זלה"ה, ואיני זוכרו רק שמץ מנהו, רק מעט מזעיר, כמלקט שבלים, והוא, כי הלא מצינו וראינו, בתורה כתיב חמץ, וכתיב מחמצת, וכתיב שאר, וכתיב משארת, כמ"ש משארותם צרורת בשמלתם. והענין, כי הלא יש לז"א מוחין בב' פנים, א' מאבא, וא' מאמא. והנה כבר נתבאר זה בסוד עץ הדעת טוב ורע, שהם סוד היסוד דאמא שבתוך ז"א. שמשם יניקת החיצונים. ואמנם אני מסופק, אם מוחין אלו הם בחי' הקטנות או הגדלות, ויש פנים לכאן ולכאן, ואיני זוכרם כדי להכריע, ולכן נזכר הדרוש בלשון סתם, מה שאני זוכר בו.

ב) והנה חמץ הוא במוחין דאבא, כי השאר הוא במוחי אמא, כי השאר הוא מחמץ לאחרים, כי דיניו תקיפין יותר מחמץ, ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים. והנה הוא שאור חסר ו', רמז אל אלהי"ם דמלוי יודין, שהוא ש' דשאר, והוא כנגד מוח חכמה דאמא, ור' דשאור הוא נגד אלהים ברבוע, והוא נגד מוח בינה דאמא, ולפי שהוא יותר דינין, לפיכך הוא באחוריים. וא' דשאו"ר, נגד מוח דעת דאמא, שם אלהי"ם דאלפין, ולפיכך א זו רומזת על כללות המילוי. ולפי שהוא מוח ג' קטן שבכולם, איני ניכר בו רק כללות הארת הא'. הרי בארנו, כי שא"ר הוא ג' מוחין מצד אמא, וכפי זה הוא סוד הקטנות, כי הם סוד אלהים כנודע. ואמנם חמץ הוא במוחין דאבא.

ג) ואמנם כל זה הם בהיותן עדיין תוך הז"א, שגם משם יש קצת אחיזה להחיצונים, דהיינו אל הדינים, לכן אנו מבערין חמץ ושאור, שלא ינקו החיצונים עתה, ואין אנו חפצים בדין בפסח, כמש"ל באריכות.

ד) ואמנם מה שיוצא מאלו אל לאה, כי כבר ידעת, כי לאה היא עומדת אחורי המוחין דז"א ממש, ומשם יונקת ונעשית מוחין לה. והנה מה שיוצא לה מצד המוחין דאבא, הם נקרא מחמצת. וממה שיוצא ממוחין דאמא אליה, נקרא משארת. והענין, כי מחמצת הם אותיות חמץ ת"מ, וכבר ידעת כי לאה נקראת ת"ם, בסוד ויעקב איש ת"ם, כי הוא סוד מד"ת ימי. כן משארתם אותיות שאר ת"ם, ולכן יש לאוין בדכורא, כגון לא יאכל חמץ, ושאור לא ימצא בגבולך, ולא ימצא חמץ. וגם לאוין מצד הנוקבא, כל מחמצת לא תאכלו.

ה) והנה סוד הענין הזה, כמו שהודעתיך, כי יש ד' בחי' שנקראים לאה, והם: ב' מצד אמא, וב' מצד אבא. והנה הב' של אבא הם, א' ביסוד אבא במקומו, וא' ביסוד אבא במקום יסוד אמא. אך הב' דאמא, הם א' ביסוד דאמא במקומה, וא' ביסוד באחורי הז"א מבחוץ. נמצא כי הג' הם בפנים בז"א, וא' הוא בחוץ, ולכן להיותן בחוץ, אפשר להחיצונים להאחז בה, וז"ס משארותם, כי זה הוא הלאה שבחוץ, הוא מבחי' מוחין דאמא, נמצא שדיניה מרובים, א' להיותה מבחי' אמא, שהיא דינים, וא' להיותה בחוץ הוא בלתי שימור, וכאן הוא חשש של השאור.

ו) (א"מ כל בדק מצד אחיזת החיצון שם, וצריך לחזק הבדק שלא יתאחזו שם החיצונים, וז"ס בדיקת חמץ ביסוד נוקבא, אם יש ח"ו לאיזה חצון אחיזה בנקודה אשר שם). והנה ידעת כי יש ב' מיני מצה: א' מצה שמורה, וא' נקרא מצה שאינה שמורה, אמנם מצה שמורה היא אותה לאה הב' של אבא, שהיא בפנים, כי תמיד היא מצה שמורה בפנים. אך הלאה של אמא הב', אותה שבחוץ, היא נקרא מצה שאינה שמורה, כי היא בחוץ, לכן זו צריכה שימור שלא תחמיץ.

ז) והנה ענין השימור ההוא, שתחזור לכנוס הארתה בפנים, ולא תשאר בחוץ, ולכן כל כוונת ליל פסח הוא ברחל ולא בלאה, כי לאה מתבטלת עתה, כדי שלא ינקו ממנה החיצונים, והיא נקרא ת"ם, ותחזור לקריאת מ"ת, שהם החיצונים. והנה כשנכנסים אלו המוחין של לאה בפנים, אין להם מקום לישאר שם בפנים, רק יורדין דרך פנימית הגרון הז"א, ויורד עתה למטה עד ראש רחל, ושם חוזרת ויוצאת ברחל, וכבר בארנו כי אין אחיזה אל החיצונים ברחל כמו בלאה, מן כמה טעמים: א' הוא, כי לאה היא נגד המקום המכוסה, ורחל היא נגד מקום המגולה, חו"ג שהוא מן החזה דז"א ולמטה כנודע, ואין יכולת בחיצונים לקבל הארה גדולה ההיא, דמיון השמש המכה במי שמסתכל בו.

ח) גם ט"א, כי כל עצמות לאה אינה פרצוף בפ"ע, רק מן האחוריים של אמא, שנפלו בעת בטול המלכים.

ט) גם ט"א הוא, כי לאה פניה עומדת כנגד אחורי הז"א, אחוריה נגד החיצונים, ויכולין החיצונים להדבק. אך רחל עם ז"א הם אב"א, והחיצונים כנגד הפנים של רחל, ואינן יכולין להתאחז שם. וכבר בארנו, שזה הענין בכוונה, כי לאה להיותה למעלה מן חזה דז"א, אין כ"כ חשש אם יתאחזו החיצונים שם, ובפרט כי אדרבא, אנו צריכין לתת להם קצת אחיזה בהכרח, כי אם לא כן בלע המות לנצח, ואין עתה עוד זמן בטולם, עד כי יבא יומם. אך ברחל שהיא עיקרת הבית, וגם היא למטה, אין אנו רוצין שיתאחזו שם החצונים, כי ישחיתו העולם, ולכן הושמו אב"א, מדובקים ממש, ואז אין כח בחצונים ליינק משם. וכל זה בעוד שעדיין הלבנה בפגימותה, אז עומדת אב"א. אך אח"כ שרחל יתמתקו הדינים ותינסר, ויושם בשר תחתנה שהם סוד הרחמים והחסדים, ואז ננסרין וחוזרין פב"פ, ואף אם היו אחורי הז"א ואחורי דרחל מגולים אין פחד שיונקים משם החצונים כי כבר ניתקנו.

י) ונחזור לענין, כי כשיורדת למטה, כשמגעת אצל ראש רחל, יוצאת שם ומאירין בה. והנה זהו התוספת שיש לרחל עתה בליל פסח, מה שאין לה בשום פעם, כי עתה יש לה שלה ושל חברתה בבת אחת. והנה כשיורד זה התוספת מלמעלה למטה, בפוגעת במקום הפה, שם הוא מתבקע ויוצא ממנו אור לחוץ, ועשה שם בחי' א"מ אל רחל ג"כ, והשאר נכנס ויורד בפנים, וז"ס בפסח פ"ה ס"ח.

יא) והנה ברדתן למטה בראש רחל, הנה המוחין של רחל, הם נעשין טפלים למוחין דלאה בודאי. וז"ס ד' כוסות של פסח, כדי שירדו אותן המוחין דרך הגרון למטה, עד מקום ראש רחל. והנה כשנעשה שמור הזה בימי פסח, ממילא הם נשמרין בשאר ימות השנה, אף אם יאכלו חמץ. וזה שאלת ר"א לרשב"י וכו'.

יב) מהרב ז"ל, דע, בענין הביעור צריך להניח קודם הביעור עשרה פתיתי חמץ לבערם, ולכן שורפין ומבטלין מן העולם, נגד י' כתרין דמסאבותא.

פרק ה'

א) ענין ליל פסח, כבר בארנו, בליל א' של פסח, היה זיווג גמור דגדלות, ובחי' היסוד המזדווג עם הנוקבא היה מבחינת גדלות. ועתה בליל ב' דפסח, אז זווג שאינו גמור, לכן מותרים אז בתשמיש המטה, מה שאין כן בלילה א', שהוא זווג עלאה כנ"ל היטיב. והנה כי יסוד המזדווג עמה, אין לה רק בחינת קטנות, כי עדיין לא נכנסו בו המוחין, וכאשר יתבאר לקמן בענין קריעת ים סוף באורך כל הצורך.

ב) והנה ענין ליל פסח כבר בארנו לעיל. אמנם הענין, כי אחר שבארנו לעיל, כי זעיר אנפין חזר במעי אמו, בסוד תלת כליל בתלת, לכן פרעה הרשע היה כופר בעיקר, באומרו כי מציאת הז"א שהוא הוי"ה נסתלק למעלה, ולא נשאר שום רשימו ממנו ולמטה ח"ו, וז"ס מי ה' אשר אשמע בקולו, כי ה' שהוא זעיר אנפין, כבר אינו שולט בעולם ח"ו, ולמה אשמע בקולו, כמ"ש בזהר על פסוק ויחזק ה' את לב פרעה, כי שם הוי"ה בעצמו, כשהיה פרעה שומע אותה, היא עצמה היה מחזקת את לבו. כי הוא חכם ומכשף גדול, וידע כי עתה הוא בסוד העיבור, לכן חזק לבו. כי גם מיוסף הצדיק, לא היה שומע שם זה, רק שם אלהי"ם, כמ"ש אלהי"ם יענה את שלום פרעה. וכל בחינת אלהי"ם, הוא מוחין דיניקה או דעיבור, ואז נקרא ז"א בשם אלהים כנודע, לכן היה כופר בעיקר שם הוי"ה, ומודה בשם אלהי"ם.

ג) והענין: נודע, כי כל החיצונים אין שליטתן בשם הוי"ה ח"ו, רק בשם אלהי"ם, כי להיות אז בחינת קטנות או עיבור, יש יכולת לחיצונים להתאחז שם, ואז שמא דאלהים מתפשט כל כך, עד שמוציאין השמרים אשר בו אלהים אחרים. והענין כמ"ש אצלינו שג' מוחין הם, והם ג' פעמים אלהי"ם, ומשם יניקת מצרים, ופרעה בסוד העורף, וג' שריו: שר המשקים וכו', הם ג' אלהים האלו, כנזכר במקומו, כי מג' אלו הם יונקים. וזהו אלהים אחרים, כי אחרים גימ' חרון וגרון, שהם ג' אלהים הנ"ל, אשר מהתפשטותן יוצא עמהם השמרים ונעשין אחרים.

ד) והנה סוד התפשטות של אלהים כתבנו במ"א, כי הוא מתפשט עד ק"ך צרופים, כי כל תיבה בת ה' אותיות בונה ק"ך בתים, ועדיין היא בקדושה, ומשם ואילך הוא שמרי היין והקליפה. אמנם יניקתן מן ק"ך אלהי"ם אלו, אע"פ שהם בקדושה, עכ"ז הם יונקים. ואמנם יניקת פרעה וארץ מצרים, אינם יונקים מכל הק"ך צרופים, רק במ"ח צרופים מהם לבד, שהם אותיות אחרונות משם אלהים, שהם אותיות י"ם דאלהי"ם, וזהו מי ה' אשר אשמע בקולו. ובכח אותן מ"י דאלהים, שהוא היה יונק משם, היה כופר בשם הוי"ה. כי אלולי היה הויות דגדלות נתגלית, היתה מבטלת יניקתו מן מ"י של שם אלהים דקטנות כנודע, וכיון שעדיין היתה לו יניקה משם, לכן היה כופר בעיקר שם ההוי"ה, וזהו מי ה'.

ה) והנה הש"י כדי להכניעו ולשברו, רצה להכותו מכות גדולות, מג' אותיות אחרות שהם אל"ה מן אלהים, כי בהם לא היה אחיזה לפרעה, ועל ידם הכהו מכות רבות, וזהו למען שתי אותותי אל"ה בקרבו, כי אותיות אלה, שלא היה משיג ויונק משם, הוא היה רוצה לחברם ולשומם בקרבו, בב' אותיות מ"י, אשר הוא נאחז בהם, ואז נשלם שם אלהי"ם כח הדינין, ויכה אותו.

ו) ואל תתמה כי מצרים ראש הממלכות, וראש ד' הנהרות הוא פישון, ואיך הוא באותיות אחרונות של אלהי"ם, כי בידיעתך פי' אלהי"ם: מ"י אל"ה, תכוין כי מ"י למעלה מאלה, ואולי נגד מ"י, הם נ' יום מפסח עד עצרת, והם סוד נש"ב דגדלות, כנגד נ' יום דקטנות, וזהו מ"י כמבואר אצלינו. והנה הצרופים של ב' אותיות אלו, הם כ"ד כ"ד, והם מ"ח, ולכן נקרא מצרים ארץ ח"ם, כמ"ש נפלאות בארץ ח"ם, כי הם יונקים ממ"ח צרופים אלו, וזה סוד ח"ם בן נ"ח אבי מצרים, כמ"ש ובני חם כוש ומצרים.

ז) ודע, כי אלו הב' שמות הם ב' שהן ד', כזה: מ"ם מ"ם יו"ד יו"ד, וי' אותיות שבהם עולין רד"ו, לכן שליט פרעה רד"ו שנים על ישראל, במנין אחיזתו בב' אותיות מ"י. וכאשר שמע שם הוי"ה מפי משה עליו השלום תמה. והנה י' הוי"ות

גימטריא ס"ר, והנה מחשבון רד"ו עד ס"ר, חסר חמשים, לכן אמר מ"י ה', פי' כשיבא ס"ר אז אשמע בקולו.

ח) עוד אפשר לפרש, אשר אשמע בקולו, לומר שעדיין לא יש בו מוחין, ואינו יכול לצאת מרשות שאני נאחז בראש שהוא עורף, כי מלת רא"ש הוא אש"ר, והם הג' מוחין דקטנות כמ"ש לעיל. לכן אמר, עדיין חסר מ"י, כמ"ש לעיל, וחסר מוחין שהם סוד אש"ר. וכאשר ראה כי יצאו קודם זמן, אמר ברח העם שלא בזמנו. וכן בר"ח מנין רד"ו. וגם משה טעה, שחשב שהגלות שהיה בסוד הוי"ה העולה ס"ר, כמ"ש לעיל, וג"כ שעדיין אין לו מוחין, ואמר מי אנכי כי אלך אל פרעה, ר"ל מצד החשבון מ"י, וגם מצד המוחין, והשיב לו השם יתברך, כי הגלות מצד אהי"ה כמ"ש לקמן. וגם המוחין מצד אהי"ה, והם קס"א עם י' אותיות וד' אותיות השורש והכולל הוא קע"ו, וקנ"א וי' אותיות וד' אותיות השרש והכולל הוא קס"ו, וקמ"ג עם י' אותיות המלוי וד' אותיות השורש והכולל הוא קנ"ח, וכללות כולם הם גי' רא"ש, הרי המוחין מצד אה"יה ולא מצד אלהים והבן זה.

ט) ולפי שפרעה הרשע היה כופר בעיקר הוי"ה שהוא ז"א הבן הנחמד, וחשב שלא יחזור עוד להתגלות ולהתגדל, וישאר תמיד במעי אימא, ועי"ז ישראל התחתונים הנאחזים בו, כי לכן נקראים ישראל, ע"ש הז"א הנקרא ישראל כנודע, ישארו ברשותו בגלות, לכן כתיב כי ישאלך בנך מחר וגו', כי אליו הגיע השאלה, כי בבן העליון היה רוצה לכפור, לכן אליו יגיע השאלה, לזה אמר הש"י בני בכורי ישראל, נגד בן העליון הנקרא ישראל בכור, וכנגדו היה מכת בכורות, נגד שכפר בבן הבכור ישראל העליון כמ"ש.

י) וגם היה מכת בכורות בעת היציאה ממצרים, משום דאין פתיחת הקבר בלא דם, ואז שהיה שעת לידת הז"א יצא דם, לכן היה מכת בכורות. ולפי שגם זה לעומת זה עשה אלהים, כשזה קם זה נופל, והנה הז"א הנקרא ישראל, ונקרא בני בכורי כמ"ש לעיל, וכל בחי' בן הוא מ"נ, כמו שנשמות הצדיקים עולות למ"נ לזו"נ, כי הם הבנים שלהם, כן פנימיות זו"נ עולים למ"נ לאימא עילאה, כי הם בניה, וזהו בני מ"נ, בכור"י הוא בר"וך, סוד יסוד אימא, שהוא מ"נ ליסוד דילה, לכן כדי שיצא הבן לחוץ ויגדל, הוצרך להרוג הבכורות דס"א ולהפילה.

יא) והיתה היציאה בחצי הלילה, ולא ביום, משום דבימי הגלות הם בסוד ג' כלילין בג', כמ"ש לעיל, ואז הנקבה בסוד פסיעה לבר, סוף הו' למטה כנודע, ובעת הלידה היא יוצא תחלה שהיא מדת לילה, והיא גבורות, לכן יצאה היא ועשתה בהם שפטים, ואח"כ נשלמה לידת הזכר, וזהו היום אתם יוצאים בחי' הזכר, והוצרך שם דם פסח ודם מילה, וזה יתבאר לקמן אי"ה בדברינו ודי בזה, כי יצאנו כמעט מן השטה.

יב) ונבאר הטעם, למה הקטנות א', משונה מהקטנות הב', משא"כ בגדלות א' וב', ששניהן שוין, ששניהן הם הויות, דד' בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם חו"ב חו"ג. והטעם כי המוחין דגדלות, בין אותם דגדלות א', בין אותן דגדלות ב', שניהן הם טיפה הנמשכין ממוחי או"א, לכן אינם משתנים, כי ב' הבחי' הם ממקום א' ממוחי או"א, אמנם הקטנות הם משתנים כי הקטנות לעולם המוחין שלהם אינם דבר א', זולתי הלבושים דאמא, אמנם הלבושים הנצח הוד יסוד עצמן של אמא, או של אבא, הם המוחין עצמם דקטנות, והוא עצמו משמש במקום מוחין דזעיר אנפין בעת קטנותו, והנה קטנות א', הם נצח הוד יסוד דתבונה, וקטנות ב' נצח הוד יסוד דבינה, שהם בחי' חג"ת של כללות פרצוף הכולל בינה ותבונה כנזכר במקומו, ואם כן בהכרח יש הפרש ביניהן, כי אלו הם מנצח הוד יסוד, ואלו הם

יג) הקטנות דליל פסח הוא היניקה, ובו כלול גם העיבור, וכן בקטנות ב' הוא יניקה, וכולל גם קטנות דעיבור, נמצא כי בהוליד ז"א, נעשה לו צלם דתבונה ג', וביניקה צלם דתבונה ב', ובגדלות צלם דתבונה א'. נמצא כי ג' כלים דתבונה, הם עיבור יניקה ומוחין, וכן בכל ג' כלים דבינה, הם עיבור יניקה ומוחין. ואחר כך עיבור ב' צלם דבינה ג', וביניקה צלם דבינה ב', ובגדלות צלם א'.

יד) צמח: נלע"ד, שיכוין עם הנ"ל בסוד פרקי עיבור, והוא שהבינה מה שהיא נגד תבונה ג', נק' בינה ג', ומה שהוא נגד תבונה ב', נקרא בינה ב'.

פרק ו'

א) ואמנם כל זווג לילה זו, אינה רק עם רחל ולא עם לאה, וכמ"ש בע"ה. ולכן אנו צריכין לרמז את לאה ג"כ רמז אליה, כדי להמתיק דינה, והוא סוד טיבול החרוסת, כי הוא גימ' ח"ס רו"ת. והענין, כי לאה נקרא רו"ת, והטעם לפי שנוקבא דז"א בכללותיה נקרא אדנ"י, אמנם נחלקת לב' חלקים, לפעמים כשאינן נכללין זו בזו, והם לאה ורחל. אמנם לאה היא יותר דינים מן רחל, להיותה עולה מן האחוריים עליונים דז"א ודאמא כנודע. לכן אדנ"י בפשוטה, היא רחל, ומילוי היא לאה, והוא כי אדנ"י במלוי, גימ' תרע"א, תסלק ממנו הפשוטו לרחל נשאר המלוי רו"ת ללאה, כי כבר ידעת כי מילוי גימ' אלהי"ם שהוא דין, ולכן המלוי ללאה שהיא דינין, וכשתעביר מן חרו"סת רו"ת, נשאר ח"ס, והוא סוד מוחין דזעיר אנפין, וסוד תפילין, שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, כמנין חיים, שהם חיי המלך כנודע, והוא גימ' ס"ח. נמצא כי הכוונה הוא, להמשיך מן המוחין שהם ח"ס אל רו"ת, שהיא לאה להמתיקה, לכן צריך שיהיה בו טעם מרור, ולכן אם בלעו לא יצא ידי חובתו, עד שילעסנו, כי ע"י טחינת השנים, נתבטל ונדקדק הדין, כמבואר בכוונת אכילה. ולהיות זה בלאה, שאין כוונת ליל פסח בה רק דרך ארעי, לכן אינו רק זכר בעלמא מדברי סופרים. הרי נתבאר ענין מוח החכמה מצד אמא.

ב) ועתה אנחנו ממשיכין אח"כ סוד המוח הב' דאמא, והוא בינה דאמא, ואמנם בכל פרטיה הוא שוה לכוס א', רק שזה חכמה דאמא וזה בינה דאמא. לכן ההפרשות ביניהן הוא זה: כי הלא הקטנות הב' שבחכמה דאמא, שהוא כוס א', כוונתו היתה שם אכדט"ם, ובסוד ה' אותיות שלו לבדם, ולא בשום חשבון אחר. אך כוס הב', תכוין בכוונה הב' שיש בשם זה, והוא לכוין בדרך א"ם ג"ל, והוא לחלק בין אותיות המתחלפות, ובין אותיות שאינן מתחלפין כנ"ל. אמנם בגדלות א', וכן בגדלות הב', תכוין שהם סוד ס"ג, שהוא סוד בינה דאמא, בין בגדלות א' בין בגדלות ב'. אמנם קטנות א' של כוס זה הב', אע"פ שכבר נכנסו בסוד הכרפס כנ"ל, הנה הוא אלהים דההין. והנה אחר שנכנסו ב' כוסות אלו, שהם ב' מוחין דאמא, עתה נכנסים ב' מוחין דאבא של גדלות הב'. כי אותן של גדלות הא', אפילו המוחין של אבא כבר נכנסו עם הכוסות. והזהר שלא תטעה בזה, כי האמת הוא, שאין נשאר מלכנוס עתה, רק מוחין דחב"ד דאמא האחרונים, פי' אותן הנקראים גדלות ב', והנה אלו נכנסים עתה, בסוד ג' מצות. אמנם גם הקטנות א' דאבא לא נכנסו, כי בארנו כי קטנות א' אין נכנס, עד שיכנוס גדלות הב', אמנם קטנות א' דאמא, כבר נכנס בסוד הכרפס.

ג) להר' חיים כהן בשם הר"י ז"ל, מע"ח: סדר סידור הקערה ליל פסח, תקח הג' מצות מצה שמורה, ותניח הכהן למעלה, והלוי למטה ממנו, והישראל למטה ממנו, והם ג' בחי' חב"ד, (ס"א ג' מוחין) דאבא עלאה. אח"כ תקח מרור וכרפס וזרוע וביצה, ותניח על הג' מצות. והזרוע הרומז לחסד מצד ימין שלך, והביצה בצד שמאל שלך, ומרור הרומז לת"ת, מבריח מן הקצה אל הקצה, באמצע בין הזרוע והביצה. ס"א, כי ת"ת מכריע בין ח"ג. והחרוסת בצד ימין, תחת הזרוע בקו ימין, והוא נגד נצח. והכרפס הרומז להוד. תניח תחת הביצה מצד שמאל בקו שמאל. וחזרת תניח למטה מן המרור בקו אמצעי, לעשות בו אחר כך כורך, והוא נגד יסוד. והקערה בעצמו הכוללת כולם, נגד המלכות.

ד) מע"ח: ימלא כוס של יין מחזיק רביעית, ויאחז בימינו, קודם נטילה כנגד החזה, ויברך מעומד, ובברכה של כוס זה, יכוין לפטור כוס שני, ובין הכוסות הללו אם ירצה לשתות ישתה, דלא (כמנהגים) וידיח כוס של ברכת המזון בחוץ ומבפנים, וימלאנו יין, ויאחזנו בימין, ויברך בה"מ, ויכוין בברכת היין לפטור כוס ד', ואין לשתות יין בין שני הכוסות האלו.

פרק ז'

א) ואבאר לך ע"פ הסימן שהוא קד"ש ורח"ץ וגו': קדש: נכנס פנימיות חסד דאימא, גדלות שני דאימא. מוח חכמה, שהוא ע"ב. וגם נכנס קטנות שני דאו"א, שהם ב' אכדט"ם, מוח חכמה דקטנות ב' דאו"א, בחכמת ז"א, ומתפשט בכל קו ימיני בחסד ונצח שבו, כמ"ש לעיל.

ב) ורחץ: נכנס אור חכמה דאימא, דגדלות שני כנ"ל, שהוא בחסד דאימא כמ"ש לעיל, והוא שם ע"ב, נכנס שם י"ה במלוי יודין בגוף ז"א, וברדתו מכה אותיות זה בזה, והם יו"ד פעם ה"י, שמספרם ש', וב' אותיות השרשים נשארים למעלה בחכמה דז"א, ששם נכנסו כנ"ל, ונשאר מספר רחץ מתפשט בגופו כנ"ל.

ג) כרפס: הוא סוד קטנות ראשון דאימא, שלא נכנס עדיין, אך עתה שכבר נכנס מוח דגדלות כולו, יכול עתה מוח חכמה דקטנות א' לכנוס, ולכן התנוקת שואלין בטבול הכרפס, והוא, כי איך יכנסו כל הגדלות, ואח"כ אנו מביאים הכרפס, להכניס הקטנות. ויתבאר שאלה זו לקמן, בעבדים היינו.

ד) והנה כרפס גי' שי"ן במלוי, נגד מוח חכמה דקטנות אימא, שהוא אלהים ביודין העולה ש', וי"ן דמלוי שי"ן שהוא ס', הוא נגד הז"א. שבו ו"ק כ"א כלול מי', הרי שי"ן מלאה, כמנין כרפס, לכן לוקחים כרפס שעולה שין מלאה. ובלקחו אותו. יכוין אלהים דיודין, שהוא חצונית נצח דאימא, שבה מוח חכמה דקטנות א', שעתה נכנס בחכמת ז"א, ויכוין ג"כ אלהים דההי"ן, מוח בינה שבהוד אימא, שג"כ נכנס עתה בבינה דז"א, וכן ב' אלהים דקטנות שביסוד אימא נכנס בדעת ז"א דחסדים, הא' בציור יו"י דמילוי ה"א, ודגבורות הא' בציור יוד דמלוי ה"א. ויכוין אותם בפנימית וחצוניות, כמ"ש גבי כוס א', כי מוח בינה ודעת דאימא, יכולין לכנוס אחר מוח חכמה דקטנות, לכן יכוין אותן הקטנות דג' מוחין דאימא בלקיחת הכרפס.

ה) יחץ: והנה לפי שכבר נכנס גדלות ב' דאמא בב' כוסות, לכן צריך אתה לכוין בסוד המצה, להכניס גדלות ב' וקטנות א' מצד אבא, וזהו הכונה שתכווין, כי מצה גי' ע"ב ס"ג והם ב' מוחין חו"ב דאבא דגדלות ב', ומצה ג' הוא סוד הדעת, הרי כאן גדלות ב' דאבא. (מ"ש בשם מהו"רם מ"פ, כי מצה גי' קל"ה, ה' הויות וה' כללות דדעת) גם תכוין קטנות א' דאבא, ותכוין כי ב' מצות עליונים, הם ב' אלהים דחו"ב דיודין דההין, והמצה הג' אלהים דאלפין שבדעת. אמנם הרמז בהם, אינו רמוז במצה, כי היא בסוד ציור. פי': כי הדרך הוא, כשהשמות הם שוין זה לזה, ואין ביניהם הפרש, רק באות א' לבד, א"צ לכוין רק באותו ההפרש לבד, כמ"ש בענין יהא שמיה רבא, שהוא נגד הג' אלהים אלו, ולפי שאין הפרש ביניהם רק במלוי ה' של אלהים, או ביודין או בההין או באלפין, שסימנם יה"א, ולכן אין אנו רומזים רק אותן לבדם, וזהו אמן יה"א שמיה וכו'.

ז) ונחזור לענין, כי גם בכאן הוא דומה לזה, רק שהוא באופן אחר, והוא, כי ההפרש שיש בג' אלהים אלו, הוא באות ה' לבדה, לכן אנו רומזים לג' שנויים שיש בג' ההין אלו, בסוד ציור ה', ולא בסוד מילוים רק בסוד פשוטים, ולפי שבהיותה פשוטים אין הפרש ביניהם, להכיר איזה של חכמה, ואיזה בינה ואיזה של הדעת, וכבר הודעתיך שיש זמן שאין אלו ה' דאלהים מלאים, וא"כ במה יבדלו אחד מחבירו, רק בציור. והוא עד"ז, והוא: כי אלהים דחכמה, הה' צורתה ד"י, ושל בינה, ד"ו. ושל דעת, ו"וו.

ח) והענין, כי ו' שבתוך הה' היא קטנה בלתי ראש, ולפעמים נקרא י', והוא, כשהוא מצד חכמה, נקרא י'. וכשהוא מצד הבינה, נקרא ו', כי הוא סוד הז"א, הנקרא ו', בהיותה בסוד עיבור בתוכה. אך מצד החכמה, היא טיפת י' לבד. ומצד דעת, נעשה ג' ווין הנודעים, כי היא אמא שמתפשטת בג' קוי הז"א, שצורתו ו', והדעת הוא קו האמצעי שצורתו ו', ולכן כל ההין נעשה ווין, והוא שאנו צריכין לצייר סוד המצות בג' ציורין אלו, והוא כי הלא בארנו, כי בסוד הגדלות ב' של אבא, אנו קוראין מצה ראשונה ע"ב, והב' ס"ג, והם חו"ב של אבא, ולכן אנו מניחין השלימה ראשונה, כי היא כנגד החכמה שהיא שלימה, אך הב' היא הפרוסה, שאנו חולקין לב', והוא כי היא סוד מוח בינה, הנחלקת לב', והוא כמו שידעת כי צורתה ה', וצורת ה' היא **ה'** ד"ו, נמצא כי מן אות ה' א', נעשה אותיות **דו**, והוא סוד עיבור זו"ן שבתוך הבינה, כי מן הבינה הנקראת ה', יוצאין זו"ן, שצורתו **דו**, כי **ד'** רומז למלכות, וו'רומז לז"א כנודע, אך בהיותם בה' הם חיבור א'.

ט) הרי בארנו, איך מצה ב' היא בינה, ולכן נפרסה, ולכן צורתה ד"ו, לכן צריך לבצוע חלק א' גדול, מן חלק הב' הגדול, נגד הו', הקטן נגד הד', כי מספר ו' יותר מן מספר ד'. וחציו הראשון הגדולה, אנו מניחין לאפיקומן, שצורתו ו'. וחציו הב' שצורתו ד'. אנו מחברין אותה עם המצה הראשונה השלימה, ומברכין עליה המוציא, ואכילת מצה, המוציא נגד השלימה, ואכילת מצה נגד הפרוסה הב'.

י) אנו אומרים הא לחמא עניא, כמאמר רז"ל מה דרכו של עני בפרוסה. והענין, כי תחלה צורתה ה', ונפרסה, ואנו לוקחין חציה שהיא אות ד', הנקרא לחמא עניא, כי ד' פי' דלה ועניה, והנה בחיבורה עם ראשונה, אז נעשית צורת ד"י, נגד השלימה שהיא י', וד' נגד הפרוסה. ולהיותה פרוסה, אנו צריכין לחברה עם השלימה, ואז תקרא שלימה

ד"י. הרי בארנו ב' ציורין, ד"י חכמה, וד"ו נגד בינה. והמצה ג', ג' ווין, שהוא מצה ג', ולכן כנגדה ג' ווין שבציור ה', הרי נתבאר סוד המצה, ובזה נשלם כל גדלות ב' דאבא, כי נכנסו כולם ביחד.

ועתה נבאר הכוונה בקיצור נמרץ

יא) יחץ: נכנס מוח בינה דקטנות א' דהוד דאבא, בבינת ז"א, ויכוין שמצה זו האמצעית, שהוא הלוי, היא סוד ה' בציור ד"ו, ויכוין להאיר הד' הזאת. ולפי שכאשר נכנס אלהים דיודי"ן קטנות א' דמוח חכמה דאימא, נכנס עמו גם ב' אלהי"ם דהוד ויסוד אימא כמ"ש לעיל, וכדי שלא יתגבר הדין, כאשר נכנס מוח בינה דקטנות א' דאבא, נכנס עמו גם כן קטנות א' דמוח חכמה, ודמוח הדעת שצורת ה' שבהם הוא ד"י, או ג' ווי"ן כמש"ל, כי כאן נכנס ה' ציור ד"ו, והבן זה היטיב.

יב) מגיד: כבר ביארנו לעיל, כי תחלה יש לו מוחין מנצח הוד יסוד דאמא, ואחר כך מחג"ת דאמא, ובנה"י שם יסוד דתבונה, ובחג"ת שם יסוד בינה כנודע, אם כן נמצא שמקום ראש התבונה, שם הוא סיום נצח הוד יסוד דבינה, אף על פי שאנו קוראין אותה חג"ת דבינה, הוא כאשר נכללים בינה ותבונה יחד, אז הוי שם חג"ת דבינה. וכאשר נחלקים, אז הוי שם נה"י דבינה כנודע בדרושים. נמצא מקום גדלות זה הב', הוא מקום פה תבונה, ג"ר שבה, לכן נקרא חג פסח, פירש: פ"ה ס"ח, כי הוא פה התבונה, וזה סוד סיפור יציאת מצרים כמ"ש לקמן.

יג) ועל המצה פרוסה שהיתה ה' בציור ד"ו כמ"ש לעיל, אומרים הא לחמא עניא, דע, כי הה' שבשם, הוא מזל בנים, לכן כל אמהות היו בשמן ה', חוץ מרחל, אמנם בלהה היה לה ב' ההי"ן, לכן אמרה רחל בא אל שפחתי אולי אבנה ממנה. פירש: מצד אות ה' יתירה שהיא מזל בנים, וכן זכתה להבנות, וה' זאת היא סוד המילה, שממנה יוצא הזרע, ובכוחה, כמ"ש לעיל. אך בעון שחתם יוסף אותה במצרים, באמרו הא לכם זרע, וחתם ה' ברשות אחרת גרם לחמא, סוד מזלא ע"ה, שהבנים תלוים במזל כנודע, שיהיה עני"א בגלות מצרים. אלא שרחמי המקום גאלנו משם, בשם ע"ב, שבו רי"ו אותיות, והוא מספר ה"א לחמ"א עני"א. ופי' הא לחמא עניא הוא, ה' אחרונה שבשם, הנקרא לחם עוני, בחסרון הלבנה, כשאין היסוד מקבל שפע, נקרא הוא עני, והיא עניא, כמד"א כי אם הלחם אשר הוא אוכל, והיא היתה בגלות מצרים עם אבותינו, ומשפעת להם, כמד"א עמו אנכי בצרה.

יד) וז"ש די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. והנה ה' יש לה ב' ציורים או ד"ו, או ד"י, והוא כאשר תקבל מת"ת שהוא סוד ו', יצטייר בה סוד ד"ו, וכאשר תקבל מיסוד לבד בלי שפע מת"ת, אז היא לחם עוני, ויצטייר בה סוד ד"י, וז"ש די אכלו אבהתנא כו'. כי היו נשפעים כשהיתה בזווג עם יסוד לבדו, והבן זה.

טו) כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח. ר"ל, היסוד שהוא עני, ורעב ללחם הוא המלכות, ולא היה מקבל מת"ת, ייתי עתה ויכול, היינו יזדווג עם המלכות בסוד הטיפה היורדת מן המוח דרך חוט השדרה, שהוא ת"ת בסוד הדעת, וכאשר יתעורר ברית קודש לזווג, יקדימו הנשיקין בסוד הפה עליון, בסוד פ"ה ס"ח, וזהו כל: הוא יסוד, דצריך לנוקבא, ייתי ויפסח, ימשיך מוחין פה עליון, והמוחין הם סוד חיי"ם, בגי' ס"ח כנודע.

טז) השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל. הכוונה, כי בחוץ לארץ, אין זווג שלם ת"ת עם מלכות, רק יסוד עם מלכות, בלי קבלת שפע מת"ת, כמ"ש לעיל, וז"ש השתא הכא היינו בח"ל, ואין הזווג שלם. אך לשנה הבאה בארעא דישראל, הוא זווג שלם, ת"ת עם מלכות, כי ארץ ישראל הוא בלאה, כי היא נקראת ארץ, ועומדת אחורי ישראל, פנים נגד אחורי ישראל כמ"ש לעיל, לכן נקרא ארץ ישראל, ושם סוד החירות כנודע, לכן אמר תיכף השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין. כי יזדווג המלך עם ארץ ישראל העליונה סוד לאה, וכאשר יהיה הזווג זה, אז הוא מקום החירות והבן זה.

מצאתי כתוב בפירוש מורי הרב זל"ה:

יז) הא לחמא עניא, הא פי': היא ה' אחרונה שבשם, ונקרא עניא, דלית לה מגרמא כלום, אלא מה דיהבין לה. והנה ה' זו יש בה ב' ציורים: ד"ו, ד"י. והנה כל א' מב' ציורים, מורה על בחינת זווג א', כי ה' אחרונה צורתה ד"י, מורה על זווג יסוד ומלכות. והנה במצרים, אז היתה שכינה בגלות, והיה בא לה השפע ומזון מן היסוד הנקרא י', והיא נקראת ד', שהיא דלה ועניה, הרי ד"י. ואחר כך מזווג זאת, היו גם כן נזונין אבותינו במצרים, וזהו די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כי מן זווג שצורתה ד"י, אכלו, כי גם זווג נקרא בלשון אכילה כנודע. ונקרא ג"כ עניא, מפני שנתן לה היסוד משלו, כי היה מקובצים בו ה' חסדים וה' גבורות. והנה נודע, כי הנוקבא מתגדלת מצד ה' גבורות, והם ה' הויו"ת העולין ק"ל, והוא בחינת ה' הרי קל"ה, כמנין מצה, וכמנין עניה, וזה הא לחמא עניא, ר"ל ה"ג לחמא עניא העולה מצה, שהיא לחמא עניא.

יח) כל דכפין ייתי ויכול, הנה כי היסוד נקרא כל, כי הוא כולל ה' חסדים וה' גבורות, כמ"ש בזוהר, כליל שית בקרטיפא חדא. והנה ה' חסדים וה' גבורות מתפשטין מחסד עד הוד, והם ה"ס, כל א' כלול מי', הרי כל. ואחר כך כולם מתקבצין ביסוד, ובו נכללין, וזהו כל דכפין, כי כל השפע בא למלכות מצד היסוד, וממנה לעולמות.

יט) כל דצריך ייתי ויפסח, והנה צריך להמשיך מן הפה העליון, מזווג הנעשה בה המוחין העליונים, הנקראים חיים, וזהו פ"ה ס"ח, כי צריך להמשיך הפ"ה מן המוחין הנקראים חיים, גי' ס"ח, וזה פ"ה ס"ח, וזהו כל דצריך ייתי ויפסח, כי ע"י סיפור הגדה וכוונתה בה, נמשך מפה עליון חיים, וזהו פ"ה ס"ח.

כ) השתא הכא: הנה אמרנו למעלה, כי ה' יש לה ב' ציורים, ופירשנו ה' צורת ד"י, ועתה נבאר ה' צורת ד"ו, והנה ד' זו מורה על המלכות, שהיא דלה כנודע, ו' הוא בחי' ז"א, הרי ד"ו, והוא זווג האמיתי זו"ן, וזה יהיה מעצמו לע"ל בע"ה, בביאת משיח, שאז יהי' זווג שלם דוד"י וזהו בארעא דישראל, דהיינו ו', וזהו ד"ו, ואנו בנים דזו"נ, אז נהיה בני חורין, כי זווג שלו בזו"ן גורם זווג שלם דאו"א, ששם הוא החירות ואז בני ישראל חורין הם לחירות עכ"ל.

כא) מהר"י ז"ל, הא אתינן להודענא בהאי קרא דכתיב חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו, פסוק זה, מדבר בגלותינו, דחנם היינו סט"א דהוי למגנא כל עובדוי, ולא בכסף תגאלו, דלא להוי פורקנא דלהון מסטרא דכסף דהוי חסד, אלא מסטרא דדהבא, דהיינו אמא עלאה, דלימות המשיח הוי כינור דשמנה נימין, דהיינו אמא עלאה, והיינו דאמרינן במסכת שבת דאמרו ישראל על יצחק, כי אברהם בחי' כסף, לא ידענו, כי אתה אבינו, דגבורה עלאה דאתאחדא באמא עלאה להוי לנא פרקנא, והיינו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והתם מסטרא דיובלא נפקי, כדאיתא בזוהר, שהיא אמא עלאה, אלא דהתם אתגלי אמא עלאה באמא תתאה, ובתתאי נפקי. והשתא לאו הכי, אלא דאיתגלי אמא עלאה ביצחק, דין קשה, ובה יפקון, וכולא כדקחזי, וזהו אראנו נפלאות, והיינו דכתיב יושב בשמים ישחק, ואפיק צ' ועייל שין, דאיהי אמא עלאה, דאתכלילת ביצחק, והיינו יושב בשמים, והיא על השמים ת"ת, דאיהי אמא עלאה, דאתכללית ביצחק גבורה קשה, משום דנמכרו בקליפין דאינון חנם, פרק לון באתר דלא שלטין קליפין, דהיינו אמא עלאה.

כב) מה נשתנה הלילה הזה פי': הנוקבא שנקרא ליל שימורים, וכן נקרא לילה, אחר שמקבלת מדכורא. ומה שלמטה ממנה, היינו בי"ע, נקראו לילות מצדה.

כג) שבכל הלילות אין אנו חייבים לטבל אפילו פ"א, הלילה הזה ב"פ. פי': כי בלילה הזה, יש ב' זווגים, דאו"א וזו"ן, הרמוזים במלת מטבילים, כי זווג ז"א הנקרא מ"ה, וד' אותיות השם, גי' מ"ט. וג"כ זווג של אבא ע"ב, וי' אותיות, הם פ"ב, גי' בלי"ם, ושניהם מזדווגים עם נוקבא דילהון, אמא ורחל, וזה שתי פעמים.

כד) ועוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה, פי': או דין, או רחמים.

כה) הלילה הזה כולו מצה, רמוז לה"ח, הבאים אל אות ה' אחרונה, דאו"א רמוזין במצה כי מ"ץ בחילוף א"ת ב"ש, הוא י"ה.

כו) עוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, והם הספירות של ז"א, והלילה הזה כולו מרור, ר"ל: שפע היוצא משאר ספירות למלכות כל השנה, מכל צנור וצנור של הספירה, אבל בלילה הזה בא דרך קו האמצעי, הנקרא מרור, בלשון מר דרור. וכן עולה שם הוי"ה דב"ן, י"פ יוד, גי' ר'. ה"פ ה"ה, גי' נ'. וכן ה' אחרונה נ'. ו"פ ו"ו ע"ב, ועם ע"ב אחר של אחוריים דהוי"ה פשוט שהוא ע"ב, וב' כוללים, הרי גי' מרור. עוד פי' אחר, יו"ד פ"י ר', ה"א פעם ה"א ל"ו, וא"ו פעם וא"ו קס"ט, ה"א פעם ה"א ל"ו, וד' אותיות והכולל, הרי מרור. עוד מרור גי' מות, וצריך למתקו בשם הנ"ל.

כז) שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין בין מסובין, ר"ל: בין יושבין מצד הדין, הוא חשמל שעולה בחשבון יושבין. או

מצד הרחמים, הוא קס"א ע"ה, כמנין מסבין. הלילה הזה כולנו מסובין, מצד קס"א, וכולם מצד אבא ולא מצד אמא הרומז בחשמ"ל.

כח) ודע, כי רמזו בכאן נגד ד' עולמות אבי"ע, מלמטה למעלה, ואמר, שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, נגד עשייה שאין שם זיווג, ולכן קראם לילות, ובליל פסח הוא הארה גדולה כ"כ, שאפילו שם יש זווג, ולזה ראייה הלל גמור, הרומז למלכות שמקננת בעשיה, והקליפות נבלעו בנרתקן כאלו לא היו, לכן יש זיוג, לכן אמר הלילה הזה ב' פעמים.

כט) ואחר כך אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה. חמץ הרומז בגבורה, בפחד יצחק, צד שמאלי. או מצה מצד חסדים, והוא נגד יצירה, ששם יש זיווג מחמץ והם ה"ג, ג' מהם ממותקות, וב' בלי מתוק. וזהו חמץ: ה"ג, ה' הויות, גי' ק"ל. וח' דחמץ, רמז לה"ג, וג' ממותקים כנ"ל.

ל) אחר כך אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, רמז למה שאנו נהנין משיורי ירקות, שהם הזווג הנעשים ביצירה, ששם מקנן ז"א הנקרא ירוק, ומצדו נקראו הכל ירקות. אבל בלילה הזה אינו כן, כולו מרור, כי אהיה פעם אהיה, וד' אותיות והכולל גימטריא מרור, וידוע כי בינה מקננא בכורסייא בבריאה, כי בה רומזין השמות אהיה.

לא) עוד אמר, שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין בין מסובין, בין מצד הדין של אור פניאל, שהוא חשמל בבריאה. בין מסובין מצד הרחמים, י' פעמים ה' חמישים, ה' פעמים י' חמישים, ו' פעמים ה' שלשים, ה' פעמים ו' שלשים, כמנין ע"ץ, והכללות יעלה כמנין מסובין, ושם זה העולה עץ, רומז ביצירה עץ הדעת, אבל הלילה הזה כולנו מסובין, מצד האצילות הרמוז בשם קס"א, חכמה שבבינה, שהוא אהיה, ושם חירות שבבינה, שהוא אהיה דיודין, עולם חירות.

לב) ועל זה אנו משיבין, עבדים היינו לפרעה. דע כי פרעה אחיזתו בעורף ולא בפנים, והיא באחור הגרון דא"א, ששם בבינה דא"א, הנקרא גרון, ושם סוד מקום צר, לכן נקרא מצרים: מצ"ר ים, ושם היה מעכב הטפה, היורד לחוט השדרה, ויורד משם השפע לז"א הנקרא ישראל, ופרעה עיכב השפע ההוא, והיינו משועבדים תחת ידו, בהיות כי אחיזתו בב' אותיות מ"י דאלהי"ם, וזה בעורף. ושאר אותיות אלהים שהם אל"ה, הם בפנים, כידוע הוא כי אל בפנים, ושם נאחזין ישראל. וכל זה הוא, קודם אצילות אבא ואמא, והתפשטות בז"א בזרועות שלו, ופרעה היה בעורף הגרון שהוא בינה של א"א, קודם שיתפשטו הזרועות שלו באו"א.

לג) ומה עשה א"א, הפסיק ותיקן העולם באופן (שיצאו ישראל, ס"א) שהכל בא מן הפנים ולא מן העורף, שהיא מקום אחיזת פרעה. לכן אמר עבדים היינו לפרעה במצרים, ר"ל בהיותו במקום צר שהוא חוט השדרה, והוא מצרים. ויוציאנו ה' אלהינו משם, הם או"א הוציאנו מן העורף, בסבת התפשטות ביד חזקה ובזרועה נטויה, ב' זרועות דא"א.

לד) ואלו לא הוציא הקב"ה שהוא א"א את אבותינו ממצרים, פי': שהוציא לאו"א בגרון א"א, והשפע שהיה הולך מצד האחור חזר לפנים בסוד או"א, עדיין אנו ובנינו ובני בנינו היינו משועבדים לפרעה במצרים, שהוא סוד המלך הראשון, בלע בן בעור, בסוד בית הבליעה שהוא הגרון, ששם אחיזתו, והיה מעכב השפע היורד לישראל שהוא ז"א, לכן מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, והרי זה משובח.

לה) וכדי שתבין כוונת פרעה הרשע, דע, כי הוא רמוז בעורף, וממול ערפו שהוא הגרון, בפנים שם ה"ג מוחין דקטנות, כשהוא בבטן המלאה בינה שהוא אלהים, ובהיפך מליאה, ומשם יונק הז"א בקטנות, ג' אלהים כמנין גרון.

לו) וזהו הגרון הוא מקום צר, ולזה רמז הכתוב, מן המצר קראתי יה, וכוונת פרעה היה, לעכב המוחין שלא יצאו לחוץ ולא לפנים, ויתהפך השפע לאחור, אמר כל הבן הילוד, פי': לעכבו במצר, וכן תמצא הב"ן הילו"ד היאור"ה, גי' מצר, פי' כי היאורה חסר ו', ואלו ג' מלות עולין שג"ל, וכן מצר עם שלש אותיותיו גי' שלג.

לז) ונחזור לענין, כי היה רוצה לעכב שלא יצאו המוחין, ויהיו שם סגורים ובזה לא יצאו מהגלות לעולם, והיה מעכב בב' אותיות של מ"י דאלהים, עולין מנין ג' מוחין של זעיר אנפין בגדלות, ולא יהיה לו מוחין דגדלות וקטנות, ואלו הג' מוחין חכמה בינה דעת, עולין כתר עם הג' מלות וג' כוללים, וכן ב' אותיות אלו יו"ד מ"ם, הם תר"ך באי"ק בכ"ר, כי מ' נתחלפת באות ם סתומה, שהוא ת"ר. ואות יו"ד מלאה ך', הרי תר"ך, כמנין כתר, וכמנין חב"ד כנ"ל. ואלו הם דגדלות ודקטנות, הם ג' אלהים ברבוע שהם ר', ועם ט"ו אותיותיהן כמנין ירה, בים בב' אותיות י"ם, ועוד אלהים ב' עולה פ"ו, וי"ג אותיות המלוי והכולל הרי ק'. ועוד אלהים הג', שעולה ש כנודע, ועם ה' אותיות השורש הרי תר"ך כמנין כתר. הרי שהיה מעכב כל המוחין דקטנות וגדלות, והיה ג' גו ג', ראשו על כרעיו ועל קרבו כנזכר במקומו.

לח) ונחזור לענין, וכל הבת תחיון, פי': אם תאמר מאין תצא ההשפעה לפרעה, תצא מן הדעת, כי כך עולה מלת תחיון כמנין דעת, ומספיק לנקבה לבד, וממנה מקבל השפע ומוחין. ומה עשה א"א, הורידו למטה בסוד הנוקבא, ונקרא ערפה, מדה כנגד מדה, אשת כליון. ומה שחישב לעשות לז"א, כשהיה בבטן המלאה, וראשו על כרעיו ועל קרבו, כך דנו אותו, וצלו אותו צלי אש, ובאו במצרים ונחר גרונו, והיה אומר מי כמוכה ברפה, ובאלו הב' אותיות חזר והודה ב"פ מ"י, להורות לב' דיני מוחין דקטנות ודגדלות, ואמר מי ומי ההולכים, ר"ל שהיה הולכין אלו הב' מיני מוחין.

לט) וזה שהשיב ואמר, בנעורינו ובזקנינו נלך, בנעורינו מצד הקטנות, ובזקנינו מצד הגדלות, בבנינו מצד הבן, ובבנותינו מצד הבת, בצאננו מצד הגבורה, ובבקרינו מצד החסד, בוקר דאברהם. וסוד כי חג ד' לנו, וזהו ח"ג ח' הוא חסדים, ג' הוא גבורות ממותקים, ד' לנו סוד הדעת, כל זה הוא לנו.

מ) עבדים היינו לפרעה במצרים: ר"ל במעי אמו, כשהיה ז"א בסוד קטנות המוחין שלו, יונקים משם אלהים, והוא במצרים, ר"ל במעי אמו, במיצר מי, שהוא בינה, והיה ז"א בגלות, כמו הולד שהוא במעי אמו, שהוא בצער ובסוהר ובדוחק, כך היו זו"ן וישראל, (א"מ צ"ל ויעקב) היוצא בפנים של ז"א, ג"כ היה בצער ובדוחק, ולא היו יכולין לצאת, לא זו"ן, ולא ישראל, בלא עיבור אבא ואמא.

מא) ויוציאנו ה' אלהינו משם, שהם או"א, ביד חזקה ובזרוע הנטויה, ר"ל בהתלבשות הזרועות של א"א, המורים ליד חזקה וזרוע הנטויה.

מב) ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים שהם או"א, עדיין אנו ובנינו ובני בנינו וכו' משועבדים היינו לפרעה במצרים, פרעה הוא בעורף העליון, ובגרון של א"א קודם התפשטות שלו, והוא יונק מהגרון של א"א, שהוא בינה שלו, הנקרא מ"י, וגרון כמנין ג' אלהים, וכן מנין חרן. וז"א בסוד קטנות, יונק מג' אלהים של א"א ודעת. נמצא שפרעה היה בעורף של א"א, ויונק משם ג' אלהים, העולין חרו"ן וגרו"ן, לכן היה מתגאה ואמר לי יאורי. ולכן אולי לא היה העיבור של או"א, היינו משועבדים לו.

מג) ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו יודעים, בסוד חב"ד, והוצרך מהעיבור של אמא ג' גו ג', ועיבור ב', בתר דינקא ליה הדר אתעברת מינייהו, וז"ס יציאת מצרים, שיצאו זו"ן ממעי הבינה.

מד) וז"ס כי לי יאורי, כמנין ג' אלהים, ויש ט' מיותרים, כי כל אחד כלול מהג', ועולין כמנין גרון, ולכן היה מתגאה שבחינתו למעלה מז"א, וז"א היה בבטן המלאה, והיה צריך ג' מלוין, לפי שהם מוחין דקטנות, שהם דההין יודין ואלפין, וכוונתו היה לעכב שלא יצאו ישראל ממצרים, ולמעלה שלא יצאו ממעי הבינה, והיה מעכב בב' אותיות אלו שהם מי, הרמוזין בבינה, ואמר מי י"י אשר אשמע בקולו, לא ידעתי את ה', וכפר בזו"ן שהיה יודע אותן שהם מעיבור ראשון.

מה) וגם את ישראל לא אשלח, ניבא ואינו יודע מה ניבא, באמרו אשר אשמע בקולו, ר"ל: עד שיבואו עלי דצ"ך עד"ש באח"ב, מכת העולין כמנין אש"ר אשמע בקולו, לכן מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, המורה חידוש העולם, שנתחדש עתה זו"ן בסוד העיבור, ונתגדל איבריו. ועוד, כי במעי אמו, לא היה יכול לדבר, כמ"ש כי כבד פה, כב"ד גי' כ"ו, לרמוז לז"א, פ"ה ע"ה עולה אלהים, רמוז לנוקבא, וכשיצאו לחוץ דיבר, וזהו דבר נא באזני העם, וידבר אלהים, ואז השליכו לפרעה בי"ם, ונהפכת מלת מ"י י"ם, כמ"ש רמה בים, והיתה כוונתו לעכב ישראל למטה, כי כל זמן שישראל היו משועבדים לפרעה למטה, ג"כ זו"ן אינן יכולין לצאת. ולפי שהוא היה משיג באלו הב' אותיות שהם מ"י, לכן ניצול מן הי"ם ויצא. ודע באילו ב' אותיות י"ם, שם רמזו הג' מוחין דז"א שהם חב"ד העולין כתר כנ"ל, וידוע באלו ב' אותיות יש ם סתומה הוא ת"ר, יוד מלא הרי תר"ך. וכן עולין ג' אלהים דקטנות, א' דיודין ש', ודההין רצ"ה, וה' אותיות הפשוט ג"כ, הרי ת"ר, וכנ"ל.

מו) מעשה בר"א, מעשה: ש"ע מ"ה. שהיו מסובין בבני ברק, כמנין ש"ע נהורין, היו מספרין ביציאת מצרים, הם זו"ן

שיצאו ממצרים, וחשבון י"ם, הוא כ"ו כ"ד, שהם זו"ן, בסוד וכד"ה על שכמה, ותמלא כדה ותעל, וכמ"ש אל ישוב דך נכלם, וזה בשבח יציאת מצרים, יציאת זו"ן מהמצר שהוא הגרון, של א"א, והיו מספרים בי"מ כל אותו הלילה.

מז) אראב"ע, הריני כבן ע' שנה ולא זכיתי שתאמר וכו' מלת שתאמר, מלשון וה' האמירך, והתרוממות זה אינו כי אם בימים, כי הימים באצילות, ואמר לא זכיתי שתעלה זווג זו"ן בלילות, אלא בימים, כי הלילות רמוזים בעשייה, שאין שם זיוג, והסוד על משכבי בלילות וכו', בקשתיו ולא מצאתיו. בלילות, אפילו בליל פסח, עד שדרשה בן זומא, שנאמר למען תזכור וכו', כל ימי חייך הימים באצילות דווקא. ובא בן זומא ואמר, כל ימי חייך לרבות הלילות בעשיה, וחכמים לא רצו בזה, כי אפילו בליל פסח שיש הלל גמור, מאחר שתיכף חוזרת לאחור באחור, אין מזכירין יציאת מצרים בלילות, לעשות שם זווג, לזה כיון הפסוק למען תזכור, כמו וזכרתי את בריתי, לשון זיווג. ואמרו כל ימי חייך, לרבות לימות המשיח, שיבטל כח הקליפה, אבל לא עתה, כי סוף סוף חוזרות לאחור תיכף, אפילו בליל פסח.

מח) ברוך המקום, הנה ברוך נקרא יסוד אבא, לשון זכר. ויסוד אמא, נקרא לשון ברכה, לשון נקבה, וידוע כי יסוד אבא תוך יסוד אמא, ויסוד נקרא מקום, מפני שהוא נקרא מקום אשר יסוד אבא גנוז בתוכה. והנה התורה הוא יסוד אבא, והוא ארוך מיסוד אמא, ויצא מחזה ולחוץ, ונותן תורה בגלוי לישראל. וזהו ברוך, היינו יסוד אבא, שנתן תורה לישראל בגילוי, והוא יסוד אבא, מחזה ולחוץ. ונ"ל ששמעתי ממורי ז"ל, כי הויה בהכאה, יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, גי' מקום.

מט) ונלע"ד, שהוא באופן זה, כי יסוד דאבא שהוא ע"ב דיודין, ומלוי עולה מ"ו, ויסוד דאבא תוך יסוד אמא כנ"ל, והוא אהי"ה דיודי"ן גי' קס"א, פי' מלוי של אהי"ה בלי פשוט עולה ק"מ, ושניהן מ"ו ק"מ, הוא מקום, שהם ב' מלוין הנ"ל, ב' יסודות. ברו"ך כבוד, כבוד מ"ו, ומקום הוא ק"מ ובתוכו מ"ו, הרי מקו"ם, ומשם תצא תורה לישראל.

נ) וזה סוד כנגד ארבעה בנים דברה תורה, א' חכם, וא' רשע, וא' תם, וא' שאינו יודע לישאל. ואמנם הסדר איני זוכר, אך נלע"ד, שהוא א' מב' פנים אלו, כי שם ב"ן ב' הויות. והנה יש לה עתה ד' בנים, שהם ד' הויות כפולות, שהם ד' מוחין שלה, וד' מוחין של לאה, ואלו הד' פעמים ב"ן ניתנין בה, והם קדק"ד של רחל, כי ק"ד ק"ד גי' ד' ב"ן. והנה כשמתחברין ב' מוחין חכמה בחכמה, נקרא בן חכם. וכשמתחברים גבורה בגבורה הוא בן רשע, כי הם דינין גמורים ביחד. וכשמתחברים חסדים בחסדים, נקרא ת"ם, וכשמתחברין בינה עם בינה, שהיא גם כן דינין, נקרא מי שאינו יודע לישאל.

נא) גם נלע"ד יותר, כי הכל הוא בסוד הגבורות, כי כשמתחברין גבורות חסד לאה, עם גבורות חסד רחל, הוא בן חכם, שהם ב' הויות מב' גבורות וכולם מחסדים. וכשמתחברין גבורה דגבורה דלאה, עם גבורה דגבורה דרחל, הוא בן רשע. וכשמתחברין גבורות ת"ת דלאה, עם גבורת ת"ת דרחל, הוא ב"ן ת"ם. והב' אחרונים, שהם נצח הוד, הם כולם א' כנודע, ונעשה בן א', וזהו שאינו יודע לישאל.

נב) כנגד ד' בנים וכו', אלו ד' בנים רומזים כנגד ד' מלכיות, של ד' עולמות אבי"ע, וכוללן ארבעתן זה בזה, חכ"ם באצילות. רש"ע בעשיה, שהקליפה קרובה שם. ת"ם בבריאה, ושאינו יודע לישאל ביצירה וכוללם יחד. ולמה אצילות סמוך לעשיה, לפי שעשייה צריכה אור גדול, כי אין מספיק לו אור היצירה, לכן המשיך לו מלמעלה מן אצילות. ותם ושאינו יודע לישאל יחד, לפי שיצירה מספיק לה אור בריאה להאירה. ואמר ד' בנים, רמוז לשם ב"ן, של כל עולם ועולם, והם ד' מלכיות, וד' גאולות שאנו צריכין לכוונה הזאת.

נג) ולזה צריך לכוין בד' כוסות, כי כל כוס גי' אלהים, של ד' עולמות. כוס א' של קידוש נגד אצילות, ואלהים זה תכוין ביודין. כוס ב' סיפור הגדה, שאנו אומרים מתחלה היו עובדי ע"ז, לכן אמר רשע נגד עשיה, ואלהים בההי"ן, במלכות דעשיה. כוס ג' בברכת המזון בבריאה, לכן יש בה ד' ברכות, ואלהים זה ג"כ ביודין. כוס ד' ביצירה שיש שם קליפות, אמנם אינם רשעים כמו של עשיה, ולכן בכוס זה אומרים שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך, כמו פרעה שאמר לא ידעתי את ה', וזה כנגד שאינו יודע לישאל, ואלהי"ם זה באלפין שהוא במלכות דיצירה. וד' בנים אלו, הם נגד ימין, חכמה. שמאל, רש"ע די"ן, ת"ם ק"ו אמצעי, ושאינו יודע לישאל, בסוד מלכות נאלמתי דומיה.

נד) (ימין) **חכם** מהו אומר מה העדות, פי': מה הם המוחין אלו, בסוד דעת חכמה בינה, הרמוזים באלו ג' מדות, עדות דע"ת. חוקים חכמה, חוק לישראל הוא. משפטים, בינה, מלך המשפט. ומשיבין לו כהלכות הפסח, כפי המוחין שיש לו בפסח, שהם ג' אלהים שעולין חר"ן, וסימן, אין מפטירין אחר הפסח, ס"ת חר"ן.

נה) (שמאל) **רשע** מהו אומר, מה עבודה, די לי הדין, פי': עבודה גי' אלהים, ואין לי לבקש הרחמים. וכפר בעיקר

השם ובשורש שהוא הוי"ה, שהוא מ"ה. אף אתה הקהה את שיניו, ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי, ולא לך.

נו) (קו אמצעי) **תם** מהו אומר, מה זאת, פי' חיבור מ"ה בזא"ת, זו"ן, ע"י מי נעשה. ואמרת אליו בחוזק יד, פי' בהתעוררות צד שמאל, כמ"ש עורי צפון, ואח"כ ובואי תימן.

נז) (מלכות) **ושאינו** יודע לישאל, אם דין אם רחמים, ולא סוד מוחין, אז והגדת לבנך, ר"ל שתשפיע ותגיד לו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון במה נעשה הזיווג. דע, כי נעשה ע"י יסוד הנקרא ז"ה, כמ"ש בעבור זה עשה וכו'. ואמר לו יכול מראש חודש, תלמוד לומר ביום ההוא, רצה לומר שמתחברת עם בעלה, הנקרא ביום, וזהו ביום ההוא הנסתר, ע"י זה הוא יסוד, וזהו בעבור זה כנ"ל.

נח) וכנגד החכם ששואל סוד המוחין, אמור לו לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, שיש לו אלו המוחין דקטנות ודגדלות, כי ביום שבועות יש לה מוחין דגדלות, ולכן אמור לו שלא יטעה, שאין לו מוחין אלו, אלא בזמן שמצות ומרור מונחים לפניך.

נט) ועתה נבאר סוד עשר מכות ע"ד הסוד.

א) דם: עולה אהי"ה ברבוע, גימ' ד"ם. ומכה זו יצאת ממלכות שבמלכות דקדושה, והכה למלכות הרשעה חוץ למוח שלה.

(מיסוד דנוקבא בחב"ד דקליפה דנוקבא).
ב) צפרדע: גימ' תמ"ד, והוא, כי יש ש"ך דינין, ועוד שם אדנ"י ברבוע עולה קכ"ו, הרי תמ"ו. יש ב' יחודים, הם ב' כוללין, גימ' ש"ך וקכ"ו, ומכה זו יצא מיסוד שבמלכות, והכה לב' מוחין דמלכות הרשעה, וזהו צפרד"ע מקום הדעת שלה.

(מהוד דנוקבא בשערות דקליפה נוקבא ובראש ס"מ)
ג) כנים: הם גי' ק"ך, כמנין ק"ך צרופי אלהים, וכן אלהים גימטריא פ"ו, ומילוי המלוי דאדנ"י הם ד"ל אותיות, הרי ק"ך. ויוצא מכה זו, מהוד שבמלכות. שכן אמא עלאה עד הוד אתפשטת, ומכה בקרקפתא של מלכות הרשעה, בבחי' א', במקום השערות שבראשה, ובבחי' א' בראש סמא"ל בעלה, לכן נמצאו שם כנים כי שם מושבם.

(מנצח דנוקבא ביסוד זכר דקליפה)
ד) ערוב: כתיב חסר ו', והם אותיות רעב, והם ע"ב דאחוריים דהוי"ה, ואות ר' דאלהים ברבוע, הרי ער"ב, ויצאה מכה זו מנצח מלכות דקדושה, והכה ביסוד הזכר דקליפה.

(מת"ת דנוקבא בהוד זכר דקליפה)
ה) דבר: גי' ר"ו, וכן ב' אלהים פשוטים עולין קע"ב, וד"ל אותיות מלוי המלוי דאדנ"י, הרי דבר. ולמה נאמר במכה זו יד ה' הוי"ה, כי בת"ת היא ישבה, ונתהפכה להוי"ה, ויצא מת"ת של מלכות, והכה להוד זכר שבקליפת נוגה.

(מגבורה דנוקבא, בנצח זכר דקליפה)
ו) שחין: גי' גבורה שבמלכות, הוא רי"ו, וממנה מתפשטין י' לכל א' עד מלכות, הרי נ', נשאר ק"ב שהם מלוין של ע"ב ס"ג מ"ה, שהם מ"ו ל"ז י"ט, עולין ק"ב, והם הדינין היוצאין לחיצונים, וזה הקיטע יוצא בקב שלו, הרי גימטריא שחין. וענינו, ש גבורות דשם אלהי"ם דיודי"ן, וכן מצד אלהי"ם ב"ן אותיות, ר"ל ה' אותיות אלהים, וי"ג אותיות המילוי וד"ל אותיות מלוי המלוי הרי ב"ן. נשאר י"ו, והם ד' אותיות אדנ"י, שעם י"ב אותיות המלוי, גימ' שחין, ויצא מכה זו מגבורה שבמלכות, והכה אל נצח הזכר שבקליפה.

(מחסד דנוקבא בת"ת זכר דקליפה)
ז) ברד: אלהים ברבוע גי' ר', נשאר ו' הם ה' אותיות אלהים והכולל, הרי ר"ו. ויוצא מן חסד שבמלכות, שכן ברד סוד מים מצד חסד אלא שהאש מתלקחת בתוכה מצד הגבורה, והכה לת"ת זכר שבקליפה.

(מבינה דנוקבא, בגבורה זכר דקליפה)
ח) ארבה: הוא ד"פ ב"ן, והם מלוים של אלהים, שהם ב"ן אותיות כנ"ל. ואלו הד', הם ב' בחכמה וב' מבינה, ויש ג"כ ב"ן דהויה כנודע, לכן יש מיני ארבה טהורים משם ב"ן דהוי"ה, וטמאים משם ב"ן דאלהים, ויצא מבינה שבמלכות,

והכה לגבורה הזכר שבקליפה.

(מחכמה דנוקבא בחסד זכר דקליפה)
ט) חשך: הם ש"ך דינין, ויש ח' יתירים, הה' הם ה' אלפי"ן של אדנ"י, שבאו למתק, כדי להאיר לישראל, כי אות א' הוא סוד אור, שכן בפרשת בראשית יש ה"פ אור. וסוד אות א', הוא ג' אותיות אלף, והם הג' יתירים משכ"ה, עד תשלום חשבון חש"ך. אבל במכת צפרדעים, באו הש"ך בלי מתוק, וגם אות א' מתחלק כזה:א' (בציור האות א, האלכסון מחולק לשניים לאורכו, כך שנוצר כמו: יו/וי) הוא סוד ל"ב נתיבות חכמה, לרמז כי מכה זו יוצאה מחכמה דמלכות, והכה לחסד הזכר דקליפה.

(מכתר מלכות בכח"ב ז"א דקליפה)
י) מכת בכורות: בכר חסר ו' כתיב, רמז אותיות: ב' בינה, כ' כתר, ר' ראשית חכמה, ויצאה מכה זו מכתר שבמלכות, והכה הג' ראשונות כח"ב של זעיר אנפין דקליפה.

ס) מהרב זלה"ה, מנין שכל מכה ומכה וכו', כבר ידעת ביאור אצבע אלהים, כי ה' גבורות, הם ה' אצבעות ימינים. ימינך ה' נאדרי בכח, ומתלבש בתוכם ה' הויות, גבורות דגדלות בניקוד אלהים, וזהו ה' נאדרי בכח, דהיינו נקודותיו. הנה י"פ אלהים, הם י' אצבעות, לי' מכות, מנצפ"ך כפול, נמצא כל מכה כלולה מה' אותיות דאלהים, הרי נ' מכות. ועל הים לקו ר"ן מכות, כי אז נתגלה רבוע אלהים גם כן, והטביע פרעה בים, בסוד יר"ה בי"ם, לכן יש כאן ר' ונ' הקודמין, הרי ר"נ, וכל החשבונות הנ"ל, הם משם אלהים.

סא) אחר כך אומר כמה מעלות טובות וכו', עד לפיכך וקריאת הלל, וכבר ביארתי הכוונה גבי כוס ב', אח"כ ברכה דגאל ישראל, ואח"כ ירחץ ידיו פעם ב'.

סב) רחצה: יכוין ביו"ד ה"י דס"ג, שמכים זה בזה, ועולים ש', וב' אותיות השורש נשארים בבינה דז"א, ורחץ הנשאר, נשאר בגופו דז"א. והנה לכן אמר כאן רחצה בה', שהוא נגד בינה דז"א, ולעיל אמר ורחץ שהוא נגד חכמה דז"א, שהוא זכר.

סג) מוציא: והנה אחר שכבר נכנס גדלות ב' דאימא, בב' כוסות, לכן עתה צריך לכוין בסוד המצה, להכניס גדלות ב' וקטנות א' דאבא. וכבר ביארתי, כי יכוין במצה זו השלימה, שהיא בצורת ד"י, נכנס בחכמה דז"א גדלות ב' דאבא, שהוא ע"ב. וגם יכוין בה באלהים, שה' שבו צורת ד"ו, קטנות א' דמוח חכמה, הנכנס בחכמה דז"א, וכ"ז מתפשט בכל קו ימיני דז"א כמש"ל. וזכור ואל תשכח, כי בכ"מ צריך גדלות ב' לכנוס, קודם קטנות א', שלא יאחזו הדינים כמש"ל.

סד) מצה: כבר ביארנו, כי במצה הפרוסה שהיא סוד ד' דה', בצורת ד"ו, נכנס בבינה דז"א גדלות ב' דאבא, דמוח בינה נכנס בבינה דז"א שהוא ס"ג. וגם יכוין בקטנות א' דאבא דמוח בינה, שה' שבו בצורת ד"ו. אף שביארנו שביח"ץ נכנס קטנות זה דמוח בינה, כבר פירשנו ששם רק הארתו נכנס, וכאן נכנס עצמותו. ועוד יכוין, כי מצה מספרה ע"ב ס"ג, סוד ב' מוחי דחו"ב דגדלות א' דאבא, ולכן צריך לחבר פרוסת המוציא עם פרוסת מצה, שהם נגד חו"ב כמ"ש לעיל. וזכור ואל תשכח, כי מוחין דאבא מרומזים במצה, ומוחין דאימא בכוסות, כמ"ש לעיל.

סה) מרור: גי' ד' אלפי"ן מלאים דד' אהי"ה. ואם תסיר ד' אותיות השרשית, ישאר מספר מ"ת, כחשבון מר"ר והם דיני לאה. ואם נמנה הו' שבדעת שלה, יעלו מרו"ר. וצריך למתקם בחרוסת, שהוא ח"ס רו"ת, כי רות הוא גי' מלוי אד"ני, כי השורש הוא לרחל, ורות זו מתמתקת ע"י המוחין שהם גי' ח"ס כנודע.

סו) וכדי להבינך זה ביתר ביאור, דע, כי לאה נקרא רות, והטעם: לפי שנוקבין דז"א בכללותן, נקרא אד"ני, אמנם כשנחלקים לפעמים, ולאה היא יותר דינים, להיותה כולה מאחוריים דאימא כמ"ש לעיל, לכן אדני בפשוטו הוא ברחל, ומלואו בלאה, שמספרו של אדני כולו הוא תרע"א, תסלק הפשוט, ישאר רות ללאה. כי כבר ידעת, כי מלוי גי' אלהים שהוא די"ן, לכן המלוי הוא ללאה, שהוא דינים, וכשתסיר מן חרוסת רות, ישאר ח"ס, והוא סוד מוחין דז"א, כנודע בסוד התפילין, שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, שעולים ח"ס.

סז) נמצא, כי הכוונה להמשיך מן המוחין דז"א שהם ס"ח, אל רו"ת שהיא לאה להמתיקה, לכן צריך שיהיה טעם מרור, לכן בלעו לא יצא י"ח, עד שילעסנה, כי ע"י טחינת השינים, מתבטל הדין והמרירות, כנודע בכוונת אכילה. ולהיות זה בלאה, שאין כוונת ליל פסח בה רק דרך ארעי, לכן אינה רק זכר בעלמא מדברי סופרים.

סח) וסוד חרוסת, הוא ג"כ מטיט, סוד לאה, והנה טי"ט הי' שבאמצע עולה לכאן ולכאן, הרי ב"פ י"ט, גי' ב' מלוים של שם מ"ה, ובגי' חו"ה ב"פ, נגד לאה ורחל הנקראת חוה כנודע, ועיקר הכוונה למתק דיני לאה, כדי שרחל יקבלם

ממותקים, שעיקר הזיווג בלילה הזה הוא עם רחל כמ"ש לעיל, אבל לאה צריך שמירה, וכיון שנשמרה בפסח, ישאר כן תמיד בשאר ימות השנה, בסוד מצה שמורה מן המזיקין, והבן זה. ויכוין, כי במרור נכנס גדלות שני דאבא דמוח דעת בדעת ז"א מ"ה וב"ן, ומשם בכל קו אמצעי, והבן, הרי נשלם גדלות ב' דאבא כולו.

סט) כורך: יכוין, כי בכריכת מרור, תכנס בדעת ז"א קטנות א' דדעת דאבא, והוא אלהים, שה' שלו בציור ג' ווי"ן. וכורך מצה זו, בצורת ג' ווי"ן, במרור שהוא לאה. כדי למתקה בהארה זו שנכנס עתה בדעת ז"א, והוא יתן לרחל ממותק והבן.

ע) שולחן עורך: ואוכל די צרכו, ואחר אכילה יאכל האפיקומן, וזהו צפו"ן. ויכוין שנכנס הו' דאלהים שבמצה הב', מוח הוד דאבא קטנות א', כי הו' נשארה לאפיקומן כמ"ש לעיל, ואח"כ רוחץ מים אחרונים. ואח"כ:

עא) ברך: והנה בב' כוסות אלו אחרונות נכנסו ב' מוחין אחרים דאימא. והם חו"ג. והנה יש חלוק בין כוסות אלו, לב' הראשונים, והוא, כי ב' ראשונים, כ"א מוח בפ"ע כמ"ש לעיל. אך החו"ג הם שניהם בדעת א', לכן באלו הב' כוסות צריך לכלול זה בזה וזה בזה. כדי לחבר דכר ונוקבא יחד, בכל כוס וכוס, וזה סוד בין הכוסות אלו אם רצה לשתות שותה, בין ג' לד' לא ישתה כי צריך לחברם. ועתה תחבר הב' כוונות יחד בכוס הג' הזה. והוא, כי כוס א' מב' כוסות אלו, הוא סוד החסדים, לכן הקטנות שלו, הוא אלהים דאלפין. אך צורת א' דמילוי ה', תהיה צורת יו"י, וגדלות א' שם מ"ה, וקטנות הב' הוא אכדט"ם, רק שהוא בסוד חשבון שהוא עולה ע"ד, וגדלות הב' הוא שם מ"ה ג"כ. כן הוא כוס הא'. והכוס הב' יכוין קטנות א' אלהים דאלפין, וא' צורת יו"ד, וגדלות א' וב' הוא ב"ן, וקטנות ב' ג"כ כקטנות הב' דחסדים. כך מצאתי כתוב, אך נלע"ד, כי יש הפרש בין קטנות ב' דכוסות החסדים, לקטנות הב' דכוסות גבורות. והוא, כי של החסדים הוא אכדט"ם, תכוין בו עם הכולל, שהוא גי' ע"ה, נגד ג"פ יב"ק, שהם ג' חיבורים דהוי"ה אלהי"ם, והג' הויו"ת מלאים אלפין, והג' אלהים באלפין ג"כ, ואז יהיה במלואים ס"ט אותיות, ועם כללות ו' שמות, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם ע"ה. אמנם בכוס דגבורות, לא תכוין רק לחשבונו פשוט, שהוא ע"ד, ולא ע"ה, לפי שהם גבורות הם חסרים, שהם ע"ד ולא ע"ה, הרי ביארנו דרך כללות הב' כוסות. אמנם תכוין ב' הכוונות יחד, בכל כוס וכוס.

עב) ועתה נבאר דרך פרט, יכוין בכוס א', והוא גי' אלהים, והוא דאלפי"ן, וא' בצורת יו"י, סוד החסדים דדעת דקטנות א' דאימא, ויכוין לקטנות ב' שהוא ע"ה, מוח דעת דאימא בדעת ז"א, וכן ע"ה דאבא נכנס עתה, וגדלות א' דאבא דדעת נכנס ע"י קדושת היום, ויטפל אליהם הכוונות דכוס ב', וכל אלו נכנסו בדעת ז"א, ומשם לכל קו אמצעי, ומשם לרחל כמ"ש לעיל.

עג) הלל: כוס זה הוא מוח דעת דאימא מצד גבורות, וא' בציור יו"ד, ויכוין למספר ע"ד קטנות ב', ובקדושת היום נכנסו מ"ה וב"ן גדלות א' דאימא, ויטפל אליהם הכוונה דכוס ג', וכולם נכנסים בדעת ז"א, והבן זה היטיב, הרי נשלם סדר של פסח בביאור גמור.

עד) ענין מ"ע לספר ביציאת מצרים, כבר בארנו. והענין: כי פסח, הוא פ"ה ס"ח, והוא סוד מקיפין היוצאין מן הפה כנ"ל, לכן צריך לספר ביציאת מצרים, כי יציאת מצרים הוא יציאת החסדים מן הגרון הנקרא מצרים, ולכן אנו מספרין אותו, לכוין שאותו י"מ תצא גם כן דרך הפה, הסמוכה לגרון הנקרא מצרים, כדי שיהיה בחי' מקיפים כנ"ל. פסח, פירש: פ"ה ס"ח, ר"ל שהיא המלכות דיבור, ולכן דיבור, כי וי"י הולך לפניהם, על זה יש לה שמחה, ומדברת ומספרת ביציאת מצרים. וז"ס מצה שמורה, מצה פרוסה, אבל הוא במלכות, לכן אין בו הלל גמור, מפני שהוא מההיכלות, סוד היכל שהוא מלכות, כי הלל גימ' אדנ"י, וכשהוא הלל גמור, הלל עם גמור גימ' שד"י, בסוד החסדים היורדין אליה מיסוד, לכן גמור גימטריא אברהם. ולכן בסוכות שהוא סוד ד' מינים, והם ז': ג' הדסים וב' ערבות, שבע הנערות, אשר הם ז"ס, יש בו הלל גמור.

עה) ראיתי אנשי מעשה, כי בליל ראשון של פסח, היו נעורין כל הלילה, והיו מתעסקים בתורה, ומספרין בענין יציאה מצרים עד הבוקר.

עו) סוד כוונת פסח בקיצור:
א) קדש: הוי"ה בחירק, ובחתימת קידוש, הוי"ה כולו סגו"ל. ובמ"ש על נ"ר חול"ם, ועל הבדלה ניקוד צבאות, ולשהחיינו שם מ"ה.
ב) ורחץ: יכוין הב' ידיו, ב' הויו"ת פשוטין ומלאין, מ"ה וב"ן עם כולל, גימטריא רחץ.
ג) כרפס: יכוין לשם אלהים.
ד) יחץ: הם מילוי הה', ופעמים בחסרון.

ה) מגיד: פתיחה ראשונה וחתימה בצירי, ולכוס הב' הוי"ה בקיבוץ, ואשר גאלנו בניקוד אלהים.
ו) רחצה: י"י אלהינו י"י, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א.
ז) מוציא: הוי"ה בפת"ח.
ח) מצה: הוי"ה בצירי.
ט) מרור: הוי"ה בשב"א.
י) כורך: כולו חול"ם הוי"ה, אע"פ שאין בו ברכה.
יא) (שלחן עורך)
יב) צפון: הוי"ה בניקוד אלהי"ם.
יג) ברך: הוי"ה בקמץ, וד' ברכות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, סוף בה"מ בו' הויות בשורק.
יד) הלל: הוי"ה בנקוד צבאות, וכן ברכה אחרונה על הגפן.
טו) (נרצה)

עז) קיצור כוונה, בזמן שהיו ישראל במצרים, היה ז"א בסוד ג' כליל בג', וזהו גלות מצרים, שחזר בביאתן למצרים בסוד העיבור, ובחינה זו נתגלה למשה, ואמר אהיה אשר אהיה, כלומר דעתיד לאולדא ולצאת חוץ בסוד הלידה. וביען כי גלות הזה שאנו בו עתה, יש ג"כ בחינה זו בעונותינו, לכן אמר לו אהי"ה אשר אהי"ה, ומשה אמר דיה לצרה בשעתה, ואז אמר לו אהי"ה לבד. ולכך הוצרך להיות מכת בכורות ממש בעת היציאה, משום דאין פתיחת הקבר בלא דם כנודע, ואז שהיה עתה לידה יצא הדם, דהיינו הרג בכורות.

עח) ולפי שגם זה לעומת זה עשה אלהי"ם, כשזה קם זה נופל, והנה ז"א דהיינו ישראל, נקרא בני בכורי, כנודע שכל ב"ן הוי בחי' מ"ן, שכמו שהנשמות הצדיקים עולין להיות מ"ן לזו"ן, כי הם הבנים שלה, כן פנימית זו"ן עולין למ"ן לאבא ואמא עלאה, כי הם בניה. וזהו בני בכור"י, בכו"ר הוא ברוך דהיינו יסוד, שהוא מ"ן ליסוד דילה, הנקרא ברוך, אותיות בכו"ר. ולכן כדי שיצא לחוץ הבן הבכור ויגדל, הוצרך להרוג הבכורים דסטרא אחרא, ולהפילם.

עט) והיתה היציאה בחצי הלילה ולא ביום, משום דבזמן שהיה תלת גו תלת, אז הנוקבא היתה התם בסוד פסיעה לבר, בסוף הו' למטה, ובעת הלידה היא יוצאת לחוץ תחילה, שהיא מדת לילה, והיא גוברת, לכן יצאתה היא ולא הזכר, והכתה בהם ועשתה בהם שפטים. ואח"כ ביום נעשה לידת הזכר, וזה היום אתם יוצאים לבחינת הזכר, והזכר עשה

פ) והוצרך שם דם פסח ודם מילה, כידוע כי ה"ח וה"ג מלובשים בי' אהי"ה, שאחור שלו עולה ד"ם, וכנגד הגבורות היה דם פסח דהוא נוקבא, וכנגד ה"ח היה דם מילה. כי ה"ח שם מקומם, כי שם מתקבצין ביסוד, ולפי שהיה צריך לעשות דין למצרים, ורחמים לישראל, והוצרכו החסדים לישראל דם מילה. ודין למצרים דהיינו גבורות, דם פסח. יום א' דפסח יאמר רבש"ע, כבר נדפס.

פרק ח׳ נמצא בנושא ״האריז״ל על שביעי של פסח״

השער הכ"ב

שער ספירת העומר

ויתחלק לז' פרקים

פרק א'

א) ועתה נבאר סוד העומר, והענין, כי הלא כבר בארנו כי כל המוחין האלו, הם לצורך שעה, ליום א' דפסח לבד, כדי שיוכלו ישראל ליגאל, אך אחר יום א', נסתלק כל מה שנכנס לגמרי בקדמותו, וחזר למדרגה תלת בתלת, לכן לא יש

הלל גמור, רק ביום א' לבד. אמנם מליל ב', שאז מתחיל ספירת העומר, כונתינו הוא, לחזור ולהמשיך אותן המוחין שנכנסו ליל פסח ראשון, אך אי אפשר להחזירן, אם לא ע"י זמן, והוא מפסח עד עצרת, כמ"ש.

ב) והנה סוד הז' שבועות אלו, כי הנה הז"א כשהתחיל מן המוחין שלו, כנודע כי הכתר אינו נרמז בו לעולם, ואין אנו סופרין אותו, כמבואר אצלינו, ולעולם אין אנו מתחילין למנות תמיד רק מן החכמה. והנה ז' מדרגות הם, ממנו עד הנוקבא, והם חב"ד חג"ת הרי ו', והמלכות היוצאת מאחור כנגד הת"ת כנודע, הרי הם ז' מדרגות. והענין, כי אי אפשר להזדווג זו"נ, עד היות ז' מדות אלו בנויות ומתוקנים, ואז תהיו ראוים להזדווג, ולכן הם ז' שבועות. ואמנם להיות כ"א כלולה מכל הז' כנודע, לכן אינו מספיק בז' ימים רק בז' שבועות, שהם ז"פ ז' ימים, נמצא כי בכל שבוע א' מאלו הז', נתקן בחי' א' מן הז'.

ג) ונתחיל מן שבוע אחד, שבוע א' נגמר להתתקן כל חכמה, ובשבוע הב' נתתקן כל המוח של בינה, בז' בחינותיהן, וכן עד שבוע הז', נתקנות המלכות בכל ז' בחי'. ואני חושב שנלע"ד, שיש ב' כוונות, ושניהם אמיתים, והוא: כי שבוע ראשון מח חכמה, ובה הם כלולים כל הז' בחי', הראוים למצוא תוך המוח ההוא, שצריך שיהיה חכמה כולל חב"ד וכו' עד המלכות, וכולם הם נרשמים בתוכו. או אפשר לפרש, כי מוח החכמה מתפשט בכל אלו הז' מדות, פי': כי מתפשט בחכמה החלק הראוי לה, וכן מתפשט מן החכמה בבינה החלק הראוי להתפשט בה, וכן עד המלכות. נמצא כי אלו הב' פירושים הם היפך זה מזה, ואפשר ששניהם כאחד טובים, אך הפי' הראשון נראה יותר אמיתי, כפי מה שיש בידי כתוב מן עת ששמעתי.

ד) ונבאר עתה סדר השבועות: שבוע א', נתקן כל החכמה, ולכן הוא בסוד ע"ב. שבוע ב' בבינה, והוא ס"ג. שבוע ג', החסדים שבדעת שם מ"ה. שבוע ד', גבורות שבדעת, שם ב"ן. שבוע ה', חסד שם ע"ב. שבוע ו', גבורה שם ס"ג. שבוע ז', ת"ת ומלכות ביחד. כי לכך הן דבוקים אב"א, והם בחי' א' בשבוע אחת. ולפי שהם ב' מדות זכר ונקבה, ראוי לכוין שבוע הז' ב' הבחי' ביחד, והם שם מ"ה וב"ן, מ"ה לז"א וב"ן לנוקבא.

ה) גם יש פי' אחר והוא אמיתי, והוא, כי הלא ז' בחינת יש במוחין, כל א' וא', כמ"ש בע"ה בסדר ימי השבוע, והם: קטנות וגדלות דאמא הראשון וכו', וכמ"ש בע"ה, ובכל מוח ובכל מדה מאלו הז' מדות, יש ז' בחי' אלו בהכרח, לכן הם ז' שבועות, כל שבוע ז' ימים, ולכן נבאר עתה ז' בחי' אלו, ונסדרם כסדר ז' ימים בכל שבוע ושבוע.

ו) ונתחיל מן שבוע א', וכבר בארנו שבוע א' שהוא בחכמה, ויש בו ז' בחי'. ודע, כי אין אנו מכוונין עתה, כמו בליל הפסח, כי אז נכנסו בבת אחת. אך עתה אחד לאחד, ממטה למעלה, ואין הפרש רק שהקטנות הראשון נכנס אחר גדלות ב', כמו בליל פסח, שהוא נכנס אחר גדלות ב'. והטעם כמו שבארנו בליל פסח גם כן, שלפי שהם דינין, אינם נכנסין עד אחר גדלות ב', וזהו סדרן: יום א' גדלות א' דאבא, כי היא קודם אל אמא, והוא שם ע"ב. יום ב' גדלות א' דאמא, שם ע"ב. יום ג', קטנות עליון הב' דאו"א, והוא שם אכדט"ם, בסוד ה' אותיות לבד כנ"ל. יום ד' ע"ב דאמא דגדלות ב'. יום ה', קטנות א' דאו"א, אלהי"ם דיודין. יום ו', רשימו דגדלות ב' דאבא ע"ב. יום ז', הגדלות ב' עצמו דאבא ממש שם ע"ב, הרי ז' בחי'.

ז) שבוע ב' כולה בבינה, ולכן כולו בשם ס"ג. יום א' בינה דאבא גדלות א', והוא שם ס"ג. יום ב' בינה דאמא, דגדלות א' ס"ג. יום ג', קטנות ב' דמוח בינה, והוא שם א"ם ג"ל. יום ד', גדלות ב' בבינה דאמא, והוא שם ס"ג. יום ה', קטנות א' דמוח בינה, והוא שם אלהים דמלוי ההי"ן. יום ו', רשימו דגדלות ב' של אבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג. יום ז' עצמות גדלות הב' דאבא ממוח בינה, והוא שם ס"ג.

ח) שבוע ג', כל החסדים בדעת כולו, שם מ"ה. יום א' גדלות א' דאבא, דחסדים, שם מ"ה. יום ב' גדלות א' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ג', קטנות הב' דחסדים, והוא אכדט"ם ע"ד מש"ל בכוס ג' דפסח, שהוא ס"ט אותיות, שיש בג"פ הוי"ה אלהים, ועם ו' שמות הרי ע"ה, כמנין אכדט"ם. יום ד', גדלות ב' דחסדים דאמא, שם מ"ה. יום ה' קטנות א' דחסדים, שם אלהים באלפין, וא ציור יו"י. יום ו', רשימו דגדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה. יום ז', עצמות גדלות ב' דחסדים דאבא, שם מ"ה.

ט) שבוע ד', כולו בגבורות דדעת, וכולו שם ב"ן. יום א', גדלות א' דגבורות דאבא, שם ב"ן. יום ב' גדלות א' דגבורות דאמא, שם ב"ן. יום ג' קטנות ב' דגבורות, והוא אכדט"ם, בסוד חושבנו ע"ד. יום ד', גדלות ב' בגבורה אמא, שם ב"ן. יום ה' קטנות א' דגבורה אלהי"ם באלפי"ן, א דמלוי ה"א צורת יו"ד. יום ו' רשימו דגדלות ב' גבורות דאבא, ושם ב"ן. יום ז', גדלות ב' ממש דגבורות אבא, בסוד עצמות שם ב"ן.

י) שבוע ה', דוגמת שבוע א', לפי שהוא ספירת חסד, ולכן הוא דוגמת החכמה. שבוע ו', דגבורה, הוא דוגמת שבוע ב', שהוא בינה. שבוע ז', צריך לכוין בה ב' כוונת יחד, והם דוגמת כוונת שבוע ג' ושבוע ד'. כוונת שבוע ג' נגד הת"ת, וכוונת שבוע ד' נגד המלכות, היוצאת מאחורי הת"ת כנ"ל, הרי בארנו כל הז' שבועות.

יא) אמנם נבאר איזה טעמים, והוא, לפי שכבר בליל פסח נכנסו כל המוחין, לכן הספיק עתה להכנס מוחין דאבא דגדלות א' קודם לאמא, כי הוא גדול משל אמא, ובו כלול מוח דאמא. גם הטעם של קטנות א', שלא נכנס עד אחר גדלות ב' דאמא, כי הם דינין גמורין, אך אחר שנכנס גדלות ב' של אמא, אע"פ שלא נכנס של אבא, יספיק להמתיק ולבטל הדינין.

יב) גם טעם, למה בגדלות ב' של אבא, הם ב' לילות בכל שבוע, א' בסוד רשימו, וב' בסוד עצמות. הטעם הוא: כי עיקר בליל פסח, היה ארבע כוסות, שהם רמוזין במוחין דאמא. אך גדלות ב' דאבא, לא נכנס רק בדרך רמז, בסוד המצה כנ"ל, אחר שנכנס שאר המוחין. ולכן צריך תחלה ליל אחד שיכנס בגלגלת, ולא יספיק זה רק להניח רושם קצת, ואח"כ בליל ב' עצמות ב' ממש.

יג) גם נבאר טעם, למה בשבוע א' הוא י"ט. והטעם הוא: כי אחר אשר קיבל ראש ז"א, קצת הארה מהמוחין שנכנסו ליל א' דפסח, ונשאר שם רשימו גדול. וגם כי מלבד זה, חוזר ליכנס מוחין של חכמה בזה השבוע א', וכבר ידעת כי כולם בחכמה עשית, וכלם כלולין בו, והוא עיקר הכל. לכן השבוע א' בכלל חג המצות. אמנם אינו י"ט, רק יום א', והשאר חה"מ. אמנם ביום ז' דפסח, שהוא יום ו' לעומר, והוא ז' לחג, והוא י"ט ממש. והטעם: כי ביום ז' דפסח, נכנס רשימו דגדלות ב' דאבא, ואע"פ שלא נכנס לגמרי, עכ"ז כבר נשלם מציאת מוח החכמה לגמרי, לכן הוא אז י"ט. אך יום ח' דפסח, אע"פ שבו נכנס העצמות, אינו י"ט, כי אין עושין י"ט רק על חידוש הנעשה מחדש, וכבר נעשה ביום ז' דפסח, כי אחר שנכנס מוח חכמה הרי הוא כאלו נכנסו כל המוחין, וכבר ראוי לזווג.

יד) אמנם יש כוונה אחרת בכוונת ליל פסח, ובהקדמה שהקדמנו לעיל רמזנו אותה, וסוד הדבר: כי בארנו, כי כל גלות מצרים, כל סבתו היתה סוד דעת דזעיר אנפין, שבו פגמו ישראל כנ"ל, כי זהו טעם גלות מצרים רד"ו שנה. והענין: כי בגלות מצרים, נסתלקו החו"ג, שהם סוד מוח ג' דז"א, הנקרא דעת, והוא, כי יש לו ב' בחי', אחד הוא במקומו בסוד הדעת למעלה, והב' הוא בסוד התפשטות למטה כנודע, אך מתפשטין החסדים מחסד עד הוד, ואח"כ כולם נכנסין ביסוד, הנקרא כל כנודע, ואח"כ במלכות. אמנם ה' גבורות גם כן מתפשטין עד"ז בגופא דנוקבא דז"א.

טו) והם בזמן גלות מצרים, להיות הפגם מגיע בסוד דעת דז"א כנ"ל, ונסתלקו התפשטות ה"ח וה"ג מן גופא, וחזרו ונעלמו במקומן ובשרשן מקום דעת דז"א, לכן נסתלקו ההתפשטות ושם נתעלמו, וישבו שם נעלמים, וז"ס גלות מצרים. כי כבר הודעתיך, כי גרון ז"א נקרא מצרים, ששם הוא מקום צר, ולכן נקרא מצרים. ושם הוא יסוד דאמא, ובו נתון דעת דז"א. וכאשר נעלמו שם, נקראו גלות מצרים, לכן המצרים אשר שם, יונקים מן העורף, אחורי הגרון, כמבואר אצלינו בסוד פרעה ושר הטבחים ע"ש. ולהיותן יונקים משם, היו משעבדים לישראל, ולא היו החסדים מתפשטים ומתגלין בז"א הנקרא ישראל.

טז) והנה בגאולת מצרים, היה הורדת אלו החסדים למטה, והתפשטות בגופא דז"א, והנה בהיות החסדים אלו נעלמים למעלה, לא היו מאירין למטה רק אחוריים דיסוד אמא, אשר קראנו אותן למעלה י' דמים, כמש"ל על פסוק בדמייך חיי וכו'. ולטעם זה היו הורגין לבני ישראל, ושופכין דמם.

יז) והענין דע, כי כבר ידעת, כי שם מ"ה דמילוי אלפין הוא בז"א, וסוד אות א' האמצעית שבשם וא"ו דמ"ה, הוא סוד הבינה, כנזכר בתיקונים, כי אות א' הוא אהי"ה. וכבר ידעת זה בסוד שופך דם האדם וכו'.

יח) והענין בקצור, כי שם דמ"ה כשתסיר ממנו אות א' נשאר ד"ם, ואותו א' הוא שם אהי"ה א', והוא סוד בינה, הנכנסת בז"א להחיותו, ולפי שכבר ידעת, כי כל דבר עליון כשנכנס לירד למי שהוא למטה ממדרגתו, הוא יורד בסוד חיצוניות שבו, שהוא אחוריים שלו, ופנימית נשאר למעלה במקומו. והנה זה השם דאהי"ה הנכנס בתוכו, הוא בסוד אחוריים, וגם הוא עולה ד"ם כנודע, ושם זה של אהיה כשנכנס בז"א, נעשה בו בסוד דם אדם שהוא הז"א, שם מ"ה, שהוא גימ' אדם, הרי כי שם זה נקרא דם האדם.

יט) והנה תחלה היו מצרים לוקחין ושואבין מזה הדם, לפי שלא נתפשט ונבלעו בז"א בגופא לפי שהיו מושכין אותו

לאחור לעצמן, ונשאר הז"א בלי דם, לכן היו המצרים שופכין דם ישראל לחיצונים, כי היו הם נאחזים בדמים אלו. ועתה בגאולה נתפשטו החסדים בגופא דז"א, ונבלע בו דמים בווריד‍ין שלו, ועם זה אין מקום לחיצונים להתאחז בהם. וז"ס מ"ט יום דספירת העומר, והענין כי הם י' שמות דאהי"ה, וכולם בסוד ד"ם כנ"ל. אמנם כשנלקחים פשוטים הם י"פ אהי"ה, הם מ' אותיות וי' שמות עצמן הרי נ' יום, וזה נכון.

כ) או פי' ב', כי לפי שכל שם מאלו, כדי שתהיה בסוד דם, צריך שיהיה בו י' אותיות כזה: א, אה, אהי, אהי"ה. ולכן כללות אלו י' אותיות של מלוי שם זה העולה ד"ם, עם מ' אותיות שבי' שמות פשוטין עולין נ', והם סוד נ' יום מפסח עד עצרת, ובכל יום נתקן בחי' אות א', וכשנשלם לתקן הוא חג עצרת, ויש זווג.

כא) והנה גם בז"א יש יו"ד שמות מ"ה, כנגד אותן י' דמים שבדעת. וגם ט"א, כי הז"א הוא י"ס, והוא י' שמות מ"ה. ולכן כוונתינו, שיתפשטו ויכנסו אותן הדמים, הם י' פעמים אהי"ה, תוך י' שמות מ"ה שהוא ז"א. ובתחלה היה שם מ"ה חסר אותו א' של מלוי וא"ו, ולא היה רק דם, בסוד דמים בדמים נגעו. וכשהם מרוחקים זה מזה, נעשה דמים למעלה, ודמים למטה. ולכן היה שפיכת דמים שנשפכין לחוץ, והם נחלקין. אך בהתפשטותן זה בזה, נעשה אז אדם כנ"ל, והוא שנבלע הדם תוך הז"א, והוא סוד מ"ש נתן הבבלי לאותה אשה, שלא תמול את בנה, ואמר לה המתיני עד שיבלע וכו'. ועי"ז נשלמו י' שמות מ"ה שלימים וז"ס ואומר לך בדמייך חיי, כי ממש ע"י כניסת אותו הדמים בתוכו, יחיה, כי עד עתה נעלמו למעלה ביסוד דאמא, במצר הגרון הנקרא מצרים, ועתה התפשטו הדם בכל הגוף, ויחיה.

כב) וכבר ידעת, כי ג' זמנים הם: א', עבור ראשון ג' גו ג'. ב', זמן היניקה. ג', עבור ב' של מוחין. והנה בגלות מצרים, היה בסוד ג' כליל בג'. והענין: כי אחר שפגמו בדעת, שחזרו החסדים לשרשם, ולא היו מתפשטין, הוצרך הז"א להכנס כולו למעלה בבטן אמא עלאה. ועתה בגאולת מצרים יוצא לחוץ, כי ז"ס יציאת מצרים, יציאת ז"א מבטן אמא, ונקרא זמן היניקה, ואז בזמן היניקה, הוא זמן הבלעת דם בתינוק.

כג) והענין: כי כבר ידעת, כי כל הדם שבאשה, חוזר ומתהפך לחלב, ותינוק יונק אותו, והוא מתפשט בגופו ובווריד‍ין שלו, אותו החלב שינק וחוזר להיות דם. ואל תתמה איך חוזר לדם, כי מתחלה היה דם, רק מעורב בסיגים. ובעת הלידה, כל זוהמא יורדת בסוד הלידה, ונשאר מבורר ומזוקק, ולכן יכול להתהפך לחלב, ואח"כ נעשה דם טהור ונקי בתוך התינוק, ואדרבא אז הוא חיות התינוק, וע"ש במ"ש זה, איך הדם החוזר לחלב, הוא בירור הזוהמא מה שנשאר, שלא היה יכול להתברר בט' חדשי עיבור ע"ש.

כד) וז"ס ספירת עומר ז' שבועות, שהם ז' ימי טוהר, ונעשית בירור אותו הדם ויוצא לחוץ מאמא, ונכנס בז"א בסוד ימי היניקה.

כה) גם ענין לפרש יותר, עד שנראה שהוא באופן אחר, והענין כי כבר בארנו, איך נתפשטו עתה בגאולת מצרים, אותן הה"ח וה"ג בגופא דז"א, אותן שהיו תחלה נעלמים למעלה בשרשן בזמן הגלות, לכן צריכין אנו עתה בסוד ספירת עומר, לפשטם ולהורידם בגופא דז"א, ושיצאו ממצרים הוא סוד הגרון דז"א, מקום יסוד אמא, סיום הדעת דז"א, כבר נעתקו ויצאו משם, ע"י יציאת מצרים. ועתה בז' שבועות אלו, אנו מורידין אותן, וצריך שיהיה שבעה שבועות, והטעם: כי הנה תחלה, הה"ח הוא מן זרוע ימין דז"א הנקרא חסד, ומתפשט הה"ח עד הוד, הרי הם ה' בחי'. גם בחי' ו', הוא יסוד הנוטל הארת כולם, כי לכן נקרא כל שהן ה"ח, כ"א כלול מי', הוא גי' כ"ל. אח"כ בחי' ז', היא מלכות, שגם היא נוטלת כולם, ונקראת כל"ה: כל ה', כל הם ה"ח, ה' היא מלכות ה' אחרונה שבשם. עוד יש הפרש ב', שהם ה"ג, כל: הם ה"ג, כי גם הם גי' נ'. וה', מלכות עצמה, הרי כלה.

פרק ב'

א) ונחזור לענין, כי החסדים צריכין להתפשט ז' בחי' אלו, וכנגדן הם ז' שבועות. אך להיות כל שבוע ז' ימים, הטעם הוא: כי כל א' מהם כלול מן כל הז' בחי' עצמם הנ"ל, כי הלא החסד הראשון המתפשט בזרוע ימין, הנקרא ג"כ חסד, צריך שיהיה בו ז' בחי', א' הנוגע לחסד, וא' נגד גבורה וכו', כנגד מה שצריך לתת ממנו חלק אל היסוד הכולל כולם כנ"ל, וכן יש בו בחי' נגד המלכות, שאם אין שרשים אלו, איך יכול לקבל היסוד והמלכות הארה מהם. וגם הה' חסדים, איך יתקשרו זה בזה, אם לא ע"י הנ"ל. נמצא כי בכל חלק וחלק מן החסדים המתפשטים בז' מדות הנ"ל, יש בכל א' מהם שורש לכל הז' בחינות הנ"ל.

ב) ופי' הענין יותר בביאור: כי בספירת החסד, מתפשט בו החסד ראשון מן הה"ח, ויש בו כללות ג"ת נה"ים, וכן בכל א', נמצא עתה קיצורו של דבר, כי החסד ראשון של ה"ח, יש בו ז' בחי', ואנו קורין אותו חג"ת נהי"מ, והוא מתחלק בכל הו"ק, עד שנמצא כי בכל ז' ספירות הנ"ל, החסד שבחסד, והחסד שבגבורה, וחסד שבת"ת, חסד שבנצח, וחסד שבהוד, וחסד שביסוד, וחסד שבמלכות, כולם הם חסד ראשון מן הה"ח, המתפשטים בכל הז' ספירות. וכן ז' חלקי הגבורה שבז' ספירות, הם החסד הב' של הה"ח הנקרא גבורה, וכן עד"ז כולם. באופן זה: כי בשבוע א' נכנס החסד ראשון שבה"ח, ומתחלק לז' חלקים, וכל חלק נכנס ביום א', עד הז' ימים.

ג) ולכן נבאר זה על סדר השבועות: שבוע א' חסד א'. יום א', נכנס בחי' המלכות, שיש בחסד הראשון, ונכנס בחסד דז"א. יום ב' נדחה בחי' המלכות בגבורה, ויורד בחי' היסוד שבחסד א' בחסד דז"א. יום ג', נדחה בחי' המלכות בת"ת, ובחי' היסוד בגבורה, ובחי' ההוד שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ד' נדחה בחי' המלכות בנצח, ובחי' היסוד בת"ת, ובחי' ההוד בגבורה, ובחי' נצח שבחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ה', נדחה בחי' המלכות בהוד, ובחי' היסוד בנצח, ובחי' ההוד בת"ת, ובחי' הנצח בגבורה, ובחי' הת"ת של חסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ו', נדחה בחי' המלכות ביסוד, ובחי' היסוד בהוד, והוד בנצח, ונצח בת"ת, ות"ת בגבורה, וגבורה דחסד א', נכנס בחסד דז"א. יום ז' כל א' יורד במקומו, מלכות במלכות, יסוד ביסוד וכו', עד בחי' החסד הא' נכנס במקומו בחסד דז"א, וכל שבוע א' לא ירד כי אם חסד א' מן הה"ח לבד.

ד) שבוע ב' הוא עד"ז הנ"ל, אלא שהוא סוד החסד הב' שבה"ח, הנקרא גבורה. יום א' נכנס בחי' המלכות שבו וכו', עד יום ז' כל א' נכנס במקומו, מלכות במלכות וכו', עד חסד שבגבורה שהוא חסד הב', נכנס בחסד דז"א. וכן בשאר הה' שבועות כיוצא בו, עד שבוע הו' נכנס בחי' היסוד שבדעת דז"א, אשר היא כוללת כל הה"ח, וגם יש בו ז' בחי' הנ"ל, ונכנסו בשבוע ו'. וכן בשבוע ז', נכנס בחי' המלכות הכוללת כל הז' בחי' הנ"ל, ובזה נשלמו ז' שבועות.

ה) והענין: כי אע"פ שאנו אומרים, כי בדעת דז"א יש בו ה"ח וה"ג, עכ"ז כבר נודע, כי הדעת היא הנשמה המתפשט בכל הגוף, ולכן נמצא כי יש בהכרח בסוד הדעת דז"א, י"ד בחי', והם: ה"ח, ובחי' כללותן ביסוד, ובחי' כללותן במלכות, הרי ז' בחי' בחסדים. וכנגדו ז' בחי' בגבורות, וז"ס י"ד שבטים, והבן זה.

ו) וכבר הודעתיך זה בדרוש י' הרוגי מלוכה, והרוגי לוד, והרוגי ביתר, ע"ש סוד נפלא. ותבין בזה ג"כ טעם, למה שבוע א' הוא ח"ה, מכלל חג המצות, לפי ששורש כל הה"ח הוא בחסד ראשון כנודע, כי הם סוד ענני כבוד, וענן אהרן הוא הראשון, נגד חסד הראשון, והוא כולל כולם, כנזכר בזוהר פרשה אמור, והוא סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם שהוא סוד החסד ראשון, כי הימים כולם זכרים, והלילות נוקבין. ולכן החסדים רמוזים בימים, כי הם עטרא דדוכרא, והגבורות בלילות עטרא דנוקבא. וכל א' מז' בחי' החסדים הנ"ל של ה"ח, הם ז' ימי השבוע, וכל א' נקרא יום, אך החסד הראשון שבכולן, נקרא יומם ולא יום, פי' יום הכולל הרבה ימים, כי כל שאר הימים אין להם שורש ומעבר אלא בו, וז"ס ויסע עמוד הענן יומם, כי ז' עננים היו, אך ראשון שבכולם נקרא יומם, לכן ראשון נזכר לבד, והשאר כללם בו.

ז) וזה סוד יומם יצוה ה' חסדו, כי ע"י יומם הוא חסד הראשון, על ידו יצוה ה' חסדו, כי מפקיד חסדיו האחרים בידו, שהוא יהיה לו רשות בהם לפשוט אותן, ולהורידן כפי רצונו, והוא מצוה עליהם. ואולי נוכל לומר, כי חסדו הוא חסד ו', פירש: שאר החסדים הו', כולם נפקדים בראשון, הוא הראשון הנקרא יומם. ובלילה, אז הוא שירה, שיר ה', הם הה"ג הנקראים שיר כנודע, והוא עמי, כי דוד המלך ע"ה היה אומר כן, שהוא סוד המלכות, ואלו הם עמו תמיד ולא החסדים, רק יצוה לבד להורידן בעת הזווג שהם ביום.

פרק ג'

א) ונחזור לענין, כי לפי שבשבוע א' נשלם סוד החסד הראשון, לכן הוא חג ומועד. אמנם לפי שעדיין אינו נשלם, אינו רק ח"ה, ולא מועד גמור. אמנם ביום ז' דפסח, אז נשלם, והוא יום טוב גמור, ולכן יש זווג ביום זה, כי כל הזווג אינו יכול לעשות, רק בסוד החסדים כנודע, כי הוא טפת הזווג, ולכן כיון שנשלם החסד הראשון, ראוי להיות זווג. אך לפי שאין כל הה' חסדים שלימים, כי עדיין לא נכנס רק בחי' היסוד דחסד א', ולא נכנס המלכות שבחסד א', אין בו הלל גמור, ואינו זווג גמור, כמה שכתבנו יותר בביאור בע"ה. אמנם עדיין לא נשלם כל החסד, לפי שביום ז' של פסח הוא ו' לעומר, ולא נכנס בחי' המלכות. אך הטעם, כי עיקר החסדים אינן אלא לצורך יסוד טפה דדכורא, ולכן בהכנס בחי' היסוד במקומו, מספיק בזה, לכן כבר יש זיווג, והוא יום טוב גמור. אמנם לפי שביום ז' לעומר נכנסו כולם, ואפילו בחי' המלכות שבו, לכן נקרא א"ח כנודע, ויש בו קצת שמחה.

ב) גם עם מ"ש בדרוש א', שבשבוע א' נשלם המוח חכמה, ולכן ג"כ הוא א"ח יום ז' לעומר, שאז נכנס עצמות דגדלות ב' דאבא, ואע"פ שכבר נכנס הרשימו יום ז' של פסח, אמנם צריך שתדע, כי כמו שיש בז"א או"פ גם יש בו א"מ, נמצא כי מן הדעת שבז"א, מתפשטין החסדים בבחי' א"מ, ובחי' א"פ. נמצא כי כל מה שביארנו, הוא כפול, בבחי' א"פ ובחי' א"מ. והנה האור פנימי, נכנס ויורד דרך הגרון ומתפשט בגוף, אמנם א"מ הזה, הוא יוצא דרך הפה, כי כמו שהפנימי אינו אלא בז"ת, כן המקיף הוא רק בז"ת. והנה להיות כי האורות שבתוך יסוד אמא שהם החו"ג, הם אורות רבים וגדולים, והם במקום צר, כנודע כי מוח החו"ב גדולים מן הדעת, ובפרט בהתפשט יסוד אמא במקום הגרון, כי אז יורדין האורות במקום צר מאוד, עד שלכן בהגיעם למקום צר שהוא הגרון, הם בוקעין, וז"ס בקיעת הפה שבאדם, כי נבקעו ע"י רבוי האורות ההם, ואז יוצאין קצתן ונעשין מקיפים מבחוץ, וקצתן מבפנים. נמצא כי ב' כוונות יש עתה, א' להמשיך הא"פ, וא' להמשיך המקיפין, וכולם ע"ד הנ"ל בז' שבועות כנ"ל.

ג) אמנם צריך שתדע, כי מסוד הגבורות שהם חזקים עד מאוד, ואינן יכולין לכנוס מרוב חמימותם ואישם הגדולה, הם יוצאת לחוץ ומהם סוד אור מקיף הזה, ומן החסדים הוא האור פנימי. וכבר ידעת, כי א"מ גדול מאוד מא"פ, ועם היות הא"פ חסדים, המעולים מבחוץ הם הגבורות, אבל ז"ס טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. פי': כי הגבורות הנקראים תוכחת, בהיותן מגולים, הם טובים ומאירים יותר מן החסדים, הנקראים אהבה בהיותן נסתרים מבפנים, כי בהכרח בהיותן נעלמים מבפנים, אינן יכולין להאיר לגלות אורם, עם שהם עצמות גדולות מן הגבורות. וז"ס ה' מוצאות הפה, שהם ה"ג מנצפ"ך, אותיות סתומות ועגולות כדמיון הפה כנודע, והם נקראים בתיקונים פיתוחי חותם. פי': כי מקום הנפתח ונתגלה עתה, הוא נמשך מן אמא עלאה הנקראת חותם. כי כבר ידעת, כי עטרא דגבורה גנוז באמא. וגם ז"ס מ"ש בסבא פ' משפטים, דעת גנוז בפומא דמלכא. פי': כי הגבורות שבדעת, הם גנוזים ועומדים בפומא דמלכא, וכשרוצה מוציאן לחוץ, בסוד קול ודבור, וכשרוצה נשארין בפנים, בסוד נאלמתי דומיה וכו'.

ד) ובזה תבין, איך יתקיימו ב' מאמרי הזוהר והתיקונים, כי אמר שיוצאין האותיות מן פומא, וממ"א נראה שיוצאין מן חותם הבינה. וכבר ידעת, כי חותם הבינה, הוא ה"ג שביסוד שבה כנודע, הרי שב' מאמרים צודקים. ואז יוצאים הכ"ב אותיות, כי סוד אותיות נפקי מבינה, שהם הה"ג אחה"ע בומ"ף כו', ולפי שהם באים מסוד הגבורות שהם עטרא דגבורה דנוקבא מלכות הנקראת נפש. לכן בתיקונים קורא נפש אל אותיות. גם ז"ס איך כל המקיפין הם מבינה.

ה) ונחזור לענין, כי ב' מיני אורות צריכין אנו להמשיך: א' בסוד א"פ, וא' בסוד א"מ, ודוגמות א"פ שנתבאר, כי הם דוגמתן במקיף. לכן א"פ אין אנו יכולין להמשיכו עתה, כי זה לא היה נמשך רק בזמן שבהמ"ק היה קיים, ע"י מנחת שעורים שהיה קרב ליל י"ו בניסן, ליל ראשון של עומר. וז"ס והבאתם את העומר ראשית קצירכם וכו', וע"י מנחה זו, היה יורדין סוד החו"ג אל הדעת, ומשם נתפשטו אל הגרון, ועתה אנו צריכין לפשוט אותן בגופו דז"א, וכל לילה ממ"ט ימי העומר, אנחנו מורידין סוד ה"ח וה"ג למטה, מכל בחי' ובחי' ביומו כנ"ל, עד מלואת ימי העומר. והנה אנחנו ממשיכין סוד המקיפין, ויוצאין דרך הפה דז"א לחוץ, ומקיפין מבחוץ כפי הסדר שבארנו לעיל.

ו) וז"ס הברכה, כי הוא בסוד דיבור והבל היוצא מן הפה, שהוא סוד אור מקיף, וכל כוונתינו אינו רק בסוד אור מקיף,

ובזה עיקר כוונתינו. אמנם אור פנימי אינו נכנס, רק על ידי קרבן, ועתה שאין בית המקדש קיים, ואין בנו כח להמשיכם, אנו אומרים אחר ברכת העומר וספירתו, הרחמן יבנה בית המקדש, ויחזיר עבודת בה"מ למקומה וכו', ועי"ז נתקן איזה דבר, אך עכ"ז ראוי שתכוין בעת שאתה מכוין להמשיך א"מ, גם תכוין להמשיך גם א"פ עמו כסדר המקיף ג"כ, אך עיקר כל הכוונה הוא במקיפים, כי הא"פ כבר נכנסו, ואינן צריכין רק התפשטות, אך המקיפים לא יצאו כלל. וז"ס שאנו קורין ליום הזה פסח, פ"ה ס"ח, ר"ל כי יוצא אותו המקיף מן הפה ולחוץ, על ידי השיחה והדיבור שהוא ספירת עומר בפה, לכן אין מצות סיפור רק באנשים ולא בנשים, כי אין זה אלא בפה של הזכר.

ז) (צמח: ומפני שכל חושבנא דא דדכורא, לכן איהו בעמידה, כנזכר פרשת אמור דצ"ו בר"מ, ונ"ל מטעם זה, אנו אומרים המזמור מעומד, שגם אנו מונין התיבות והאותיות שבו בכל לילה).

פרק ד'

א) סוד ספירת עומר: כבר אמרנו, שביום א' של פסח, המוחין של ז"א הם דקטנות, והם אלהים, א' דיודין, וא' דההין, וא' דאלפין, בציור יו"י, וא' דאלפין בציור יו"ד. ואלו ב' אותיות (ס"א אחרונות) א' נגד ה"ח, וא' נגד ה"ג. אמנם תחלה מתפשטין הה"ג בגופא דז"א, ואח"כ הה"ח. לפי שאלו הם המוחין דקטנות, והם דינין קשין, לכן בקטנות, היצה"ר שהם הגבורות, קודמין לבא קודם להיצ"ט שהם החסדים, משא"כ בגדלות.

ב) לכן עתה בסוד העומר הם דינין, לפי שהוא זמן של הגבורות המתפשטים בז"א, אך החסדים נשארין כלולים בדעת דז"א, עד יום מתן תורה, שהוא חג השבועות, ואז באין מוחין דגדלות ג"כ.

ג) והנה אנו סופרין ז' שבועות, שבוע א' מתפשטת ויורדת גבורה א' מן הדעת בחסד דז"א, שבוע ב' יורדת גבורה אחרת בגבורה דז"א וכו', עד שבוע ה' יורדת גבורה ה' בהוד דז"א, שבוע ו' יורדת כללות כל הה"ג ביסוד, וכן שבוע ז' יורדת כללותן במלכות, הרי הם ז' שבועות. אמנם כל שבוע נכללת בז' ימים, כי הלא שבוע א' הוא בחסד מלכות, ובספירת החסד עצמה, יש בה ז' בחי' כנ"ל, שהם חסד שבחסד, גבורה שבחסד וכו', עד מלכות שבחסד, הרי הם ז' בחי' בחסד, שהם ז' ימי השבוע הראשון. וכעד"ז בשאר ו' שבועות, שהוא הבל היוצא מפי האדם, גורם להוציא הבל בסוד א"מ מפי ז"א, ומקיף לכל ז"ת שבו, בז' שבועות, ע"ד הנ"ל, ואז מתמתקין הגבורות המתפשטין בגופא דז"א בפנימותו, שהם דינין גמורים. (נ"א בספירה אנו ממתיקין את הדינין והגבורות, שבהבל היוצא מן הפה, בה' מוצאות שבבינה, יוצא א"מ ומאיר את הדינין, שהגבורות בסוד אהיה שבבינה, העולה קס"א, ונמתקים הדינין).

ד) אמנם ענין מנחת עומר שעורים עצמה, ענייניה הוא: כי הנה המלכות לוקח תחלה ה"ג, שהם עטרא דגבורה דילה, ואח"כ נותנין אליה הה"ח בסוד הזווג. אמנם עתה שאין לה עדיין רק הה"ג, שהם מנצפ"ך, וכבר ידעת כי הם אותיות כפולות, ואם תמנה ב"פ מנצפ"ך, יהי' גי' שערה, שהוא תקע"ה, הוא ב"פ מנצפ"ך, עם הכללות הה' גבורות, ועם עשרה אותיות של ב"פ מנצפ"ך.

ה) והנה כבר נתבאר, כי ה"ח יש בהם ה' הויות, ומתלבשין בה' אהי"ה, שהם סוד אחוריים, והם הה' דם טהור, וכנגדם ה"ג הם ה' אהיה, הם דם נידות, ולכן הם ה' טמאים וה' טהורים.

ו) והנה שם מ"ה הוא בז"א, ויש בו ג' אלפין, וכל אחד מורה על אהי"ה המרובע בסוד דם, שהוא בסוד אמא הנכנס בז"א, ומינה דינין מתערין, ולכן הכל בסוד דם.

ז) והנה י' של שם מ"ה, הוא בראש ז"א, ה"א ראשונה בגרון דז"א, כי שם היסוד דאמא, ובתוכו ה"ח וה"ג שהם א' זו של הא, והוא בסוד דם, וכאן נקרא דם חיות, כי הדם שבגרון הוא דם החיות כנודע, והוא המחיה ז"א, בסוד הדעת אשר בו חדרים ימלאון, וכאשר נתפשט הדעת למטה בשליש המכוסה עד החזה של ת"ת דז"א, הוא סוד וא"ו של מ"ה, ואז מתגלה הדעת, בהתפשטות ה"ח וה"ג, וא' שבתוך הוא"ו רמוז לאהי"ה אשר שם, שהם ה"ח וה"ג אשר מתפשטין, והם ג"כ בסוד דם, ואם תסיר א' זו מכאן, נשאר שם מ"ה מ"ד גי' דם, וא' שנסתלקה משם היא שם אהיה בסוד דם, וז"ס שופך דם האדם כמבואר במ"א. ובהתגלות החו"ג, אז יש קצת אחיזה לחיצונים, בסוד עץ הדעת, כמבואר, וז"ס יוסיף דעת יוסיף מכאוב, כי בהיות הדעת גנוז ונעלם במקומו בראש, לא יש אחיזה לחיצונים, ובהיותו

מתפשט וניתוסף בסוד הדעת, באמצעית המתפשט בכל גופו, וגלויה שם, ואז ניתוסף מכאוב, שהם אחיזת החיצונים, כי אין מכאוב כמכאוב הזה, ואז בחי' דמים אלו, נחלקו לה' דמים טהור, וה' דם נדות כנ"ל, ועדיין הם בז"א. ואח"כ ניתנין לרחל נוקבא, היא **ה"א** אחרונה של המ"ה, ואז אותו א' של מלוי ה"א אחרונה דמ"ה, רומז לשם אהי"ה בסוד דמים שניתנין לרחל, ואז נעשין בה דם טהור ודם נדות.

פרק ה'

א) סוד ספירת העומר: בכל שבוע ראשון, יכוין הוי"ה בניקוד צבאות, בשביל מקיף מלכות העולה ונגמר ממטה למעלה, באופן זה: מלכות דמקיף בליל א', יסוד ליל ב', הוד ליל ג' וכו', בליל ז' מקיף חסד. בשבוע ב', הוי"ה בשורק, בשביל מקיף יסוד. בשבוע ג', בקיבוץ, מקיף הוד. בשבוע ד' חירק, מקיף נצח. בשבוע ה', חולם, מקיף ת"ת. בשבוע ו', שבא, מקיף גבורה. בשבוע ז' סגול, מקיף חסד. ואין למקיף בימי השבוע חילוף נקודות כלל, אלא נקודה א' לכל השבוע. וכן חסד שירדה, אין בו שום שינוי בנקודו, כי כל שבוע ספירה שלו, יש לו ניקוד מיוחד, חסד א' שבוע א' סגו"ל, חסד ב' שבוע ב' שב"א וכו'.

ב) אבל פנימית מדת של ז"א, שבהם מתלבשים החסדים, הוא המשתנה בכל יום מימי השבוע על הסדר, וצריך לכוין ניקוד הפנימית של מדה הפרטית שמלכות של אותו חסד השולט בשבוע זו, יורד ומתפשט בה, והנה יורד מכניס תחלה מלכות שבו בחסד של המקבל, וזה המקבל נקודו בסגו"ל. אח"כ נכנס יסוד שבחסד, ודוחה המלכות לגבורה, ונקודו שב"א. ואח"כ הוד בחסד, ודוחה יסוד לגבורה ומלכות לת"ת, וניקודו חולם. וכן עד סוף השבוע, שאז הם חג"ת נהי"ם, תוך חג"ת נהי"ם ממש.

ג) והנה החסדים הנכנסים בז"א, הם שמות מ"ה. והגבורות הנכנסים בנוקבא, הם שמות ב"ן. והנה מ' אותיות יש, במלוי של י' שמות מ"ה עד מ' יום, וי' שמות של מ"ה עצמן, משלימין לנ' יום. והניקוד זכרים חולם, ו**א'** מכללם צורת יו"י. ונקבות בסגו"ל. והוי"ה דב"ן גבורות זכרים חול"ם, נקבות סגול. חוץ מד' שבב"ן בשב"א, והם מ' יום, וט' אותיות משלימין למ"ט יום, ואות א' שלם מן אל"ף דאהי"ה בכל לילה, והניקוד קמץ צירי חולם שבא. ובשם מ"ב בניקוד אז ישיר, עד **א** של לאמר. ובכוונת השמות שבסוד השבוע בניקוד בראשית, עד **ב** דובהו. וכל אות שאין בו ניקוד, יכוין בשב"א, ובלבד שתהיה אות הזאת שאין לו ניקוד, נגררת אחר הניקוד הקודם, כגון נסתר שבמלת אז ישיר, וכן משה. אבל המושכת לניקוד הבא אחריה, כגון ר' דויאמרו, השורק משמש לשניהן כזה:

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ

ד) ובכל לילה יכוין לאות אחת דמ"ב דמ"ה, ואות אחת דמ"ב דב"ן, נפש רוח דשם אב"ג ית"ץ, והם נקרא סיוע לרבות במלכות י' הויו"ת. בספירת עומר, יכוין להשפיע מז' שבתות שהם מ"ט יום דכורין, למ"ט יום נוקבין. וכיון שהענין הוא להשפיע במלכות, א"כ צריך להשפיע כסדר, מחסד ועד מלכות, מלמעלה למטה, כי איך יתחיל להשפיע ממטה למעלה, אם כוונתינו להוריד השפע מזכר אל הנוקבא. ושבוע א' ישפיע מחסד הזכר, אל חסד הנוקבא. ושבוע ב', מגבורת הזכר, אל גבורת הנוקבא כו', עד שבשבוע ו' מיסוד זכר, ליסוד מלכות. ובשבוע ז', ממלכות שבזכר, שהוא סוד שימני כחותם על לבך שנשאר בת"ת, אל מלכות שכנוקבא.

ה) אח"כ יכוין דרך פרט, שבוע א': יום א' להשפיע מחסד שבחסד הזכר, לחסד שבחסד הנוקבא. יום ב' דשבוע א', מגבורה שבחסד הזכר, לגבורה שבחסד הנוקבא. יום ג', מת"ת שבחסד הזכר, לת"ת שבחסד הנוקבא, עד ז' ימים. וכן בשבוע ב', יום א' מחסד שבגבורת הזכר, לחסד שבגבורה הנוקבא וכו', וכיוצא בהן אלו ז' שבתות, וכן יחשוב בשם מ"ב בשבוע א' אל אבגית"ץ וכיוצא.

ו) מהחברים, וז"ל: מ"ב דע"ב פשוט ומלוי ומלוי דמלוי וכו', וכן מ"ב דס"ג, ומ"ב דמ"ה, ומ"ב דב"ן בנוקבא. אלא שיש בשם ב"ן הפשוט ומלוי ומלוי דמלוי רק ל"ג אותיות, ד' מהפשוט, וט' מהמלוי, וכ' מהמלוי דמלוי, וט' וי"ן של ת"ד

דז"א, (פי' שט' ת"ד דז"א נגד ט' ווין שבברכת כהנים משלימין לו בסופו למנין מ"ב, והם נגד ב' ווי"ן אלו שבמלוי הראשון, א' ליו"ד, וא' לו"ו, וכל ז' ווין שבמלוי המלוי הרי ט' ווין עכ"ל, ובזה יובן לך המ"ב הנ"ל (עיין בע"ח שער י"ג פ"ח בכללים).

ז) וכן בפרטות, יום א' משבוע ראשון, יכוין לאות א', יום ב' לאות ב', וכיוצא בשאר הימים, וביום ז' יכוין אל כל השם אבגית"ץ, וכן כל ז' שבועות. אח"כ יכוין ויחשוב כל שבוע ושבוע שם הוי"ה כפי נקודתו, כיצד: שבוע א', יכוין הוי"ה בניקוד סגו"ל. שבוע ב', ניקוד שב"א כו'. ובשבוע ז', יכוין ניקוד צבאות. וכן דרך פרט, שבוע א' יום א', יכוין הויה ניקוד סגול, עם רוחניותיה, שהיא הויה נקודת סגול ג"כ. יום ב' משבוע א', יכוין הוי"ה ניקוד שב"א, עם רוחניותיה, כזה הויה נקודה סגול. עד יום ז' משבוע א', יכוין הוי"ה בניקוד צבאות, עם רוחניותיה בניקוד סגול. וכן שבוע ב' וכו', ובשבוע ז' (ס"א בהיפך) יכוין נקודת סגול עם רוחניותיה ניקוד (ס"א בהיפך) צבאות, וכן שאר הימים וכיוצא בהן. גם יכוין כפי הימים והשבועות, לתקן מה שעוות בהם, למשל: אם חטא ביסוד, יכוין לכשיגיע לשבוע ו', יכוין את אשר עוות, וכן בשאר הספירות כנ"ל ע"ד הנ"ל.

פרק ו'

א) ועתה נבאר לך ברכת העומר, ע"י הכוונה הנ"ל, ברוך אתה ה', במלת הוי"ה תכוין שהוא מ"ה באלפין, כי הכוונה כולה תלוי בז"א כנ"ל. לכן תכוין לכלול בשם זה, י' שמות דמ"ה דמילוי אלפי"ן, כנודע כי ז"א הוא שם מ"ה דאלפין, וא"כ הי"ס שבו יהיה כולם ממלוי אלפין, והם י' הויו"ת דמ"ה. ובתוך י' הויו"ת אלו דמ"ה, מתלבשין י' שמות דאחוריים דאהיה. וביאור ענין הכוונה: כי כבר בארנו, שבתחילה היו מאירין הי' אחוריים י' דמים, ועתה אנו מבליעין אותן הדמים בתוך הז"א כנ"ל, שהם סוד א' שבתוך וא"ו דשם מ"ה, ולכן אנחנו מכוונין י' שמות דמ"ה, להבליע אותו בדמים של חו"ג, להבליע בזעיר אנפין עצמו, כי הלא הדעת שלו הוא י' מדות, ה"ח ה"ג.

ב) על ספירת העומר: יכוין בר"ת ס"ה, שהוא שם אדנ"י, כי כמו שאנו ממשיכין אל הז"א, ג"כ אנו צריכין להמשיך לתקן בנין הנוקבא וכמ"ש בע"ה. במלת העומר יכוין, כי הלא כבר בארנו כי הם י' אחוריים י' דמים, ולכן עתה אשר נכנסים ונבלעים בז"א, נמשכין החיצוניות עצמן, וחוזרין להיות פנימים. כיצד: אהי"ה גי' כ"א, וכשתמלאהו, יהיה בו י' אותיות, והם כ"א וי', גי' אל. נמצא כי הי' דמים, שהם אחוריים, נעשו עתה י' פנימים, שהם י"פ א"ל. ונלע"ד, שמלוין אלו יהיה באלפין, דמיון הז"א שהוא בשם מ"ה. ואלו הי"פ א"ל גי' עמר, והנה תכוין להמשיך מזה השם א"ל היוצא מן אהי"ה וי' אותיותיו כנ"ל, להמשיך אל שם אדנ"י, הרמוז בר"ת ספירת העומר, ויהיה אל אדני.

ג) גם תכוין להמשיך במלת יום, אל ז"א הנקרא אל הוי"ה כמנין יום. וכשתאמר המספר יום אחד לעומר, תכוין להמשיך הויה א' במלוי ע"ב, והוא סוד ע"ב דאבא דגדלות, של בחי' חכמה דז"א. גם תכוין אל אות ראשונה דשם אהי"ה ראשון, מאותן י' שמות דאהי"ה, שהם סוד י' דמי"ם. גם תכוין להמשיך א"מ וא"פ, מן בחי' המלכות שיש בחסד ראשון מן הה"ח. וכעד"ז יכוין בשאר הימים, ויש לי ספק במה שבארנו במלת העומר, שהם י"פ א"ל, יש לי ספק בזה, אם י' מקיפים, כי א"ל במלוי גי' הק"ף.

ד) גם צריך שתדע סוד אחר והוא, כי הלא סוד העומר, כולם הם סוד דינין, והם סוד הש"ך ניצוצי הנודעים, אמנם כי סוד הש"ך ניצוצין אנו צריכין להמתיקם, כי הם שורש כל הדברים כמבואר אצלינו. אמנם הם סוד ל"ב נתיבות חכמה, וג' שערי בינה, כי סוד הל"ב נתיבות חכמה נמשכין הם מן החכמה. וז"ס מ"ש בזוהר פקודי, שבמחשבה אתברירו, שהמחשבה עלאה זריק ש"ך ניצוצין וכו', והם סוד ש"ך נצוצין, והם סוד הל"ב נתיבות של חכמה, כי במחשבה הובררו ניצוצין אלו, ולכן הם סוד ל"ב אלהי"ם שבעובדא דבראשית, וכולם סוד אלהים. וכאשר נמשכין מן החכמה אל הבינה נעשין שם נ' שערי בינה, כי הם סוד ה"ג, כל א' כלול מי'. נמצא כי נ' שערים, הם סוד הש"ך נצוצים, והם בסוד צרופים, נחלק כל חלק מחבירו, ומאלו הנ' שערים נמשכין הנשמות, כל א' משער שלו.

ה) אמנם נבאר ה' או ו' שערים, והם: שער א', כי הנה מן בינה נמשך ס"ג, והנה בינה היא ה' עלאה, לכן כנגדה הם נ' שערים, כי כל א' מה' שבה כלול מי' הם נ'. אמנם כשנמנה ה"פ ס"ג, הם גי' שט"ו, ועם ה' של בינה עצמה שהם ה"ג מנצפ"ך, הרי הם ש"ך נצוצין.

ו) שער ב' של הש"ך הוא, כשתקח ג' אותיות דין מאדנ"י. ותמנה ה"פ די"ן נגד ה' של בינה, יהיה גי' ש"ך, כי הה'

אלפי"ן ה' שמות של אדנ"י, הם המיתוק של הדינין, כמבואר אצלינו, ואז הם שכ"ה.

ז) שער ג', כשתמנה ז"פ שם מ"ה דאלפי"ן העולה אד"ם, והם ז"פ אדם, ז' מלכים שמתו בארץ אדו"ם, שכל א' נקרא אדם, הנה ז"פ אד"ם הם שט"ו, ועם ה' דבינה הרי ש"ך.

ח) ונלע"ד שער ה**ד'**, כי הל"ב אלהים עצמם כל אחד כלול מי', גי' ש"ך שער ה' הוא בשם שד"י, ועם ו' בתים של צירוף שד"י, הרי ש"ך. שער ו' הוא בשם אל הוי"ה, כי הם ו' אותיות, וכנגדן תמנה אותן ו"פ א"ל הוי"ה גי' שי"ב, ועם ו' אותיות שלהם הרי שי"ח, ועם כללות ב' שמותן, הרי ש"ך.

ט) הרי בארנו ו' מיני שערים, אע"פ שאין אלו הו' שערים הראשונים מנ' שערים, רק הם שערים מהם, והם מפוזרות, ואינן כסדר. והנה השער הראשון מאלו ו' שערים שכתבנו, הוא שער שורש נשמתי, וראוי לכוין ולעיין בכל שבוע מן הז' להמתיקם.

י) והנה הש"ך ניצוצין אלו, הם בסוד שם ס"ג, והוא על דרך זה: כי כשתאמר על ספירת העומר, במלת עומר יכוין, כי עומר גימטריא ש"ך עם ד' אותיות עומר, וכונתינו להמתיקם, ותכוין כי ה' פעמים ס"ג ועם ה' דבינה הרי ש"ך.

יא) אמנם לפי שאינם ממתיקים רק בשבוע א', לכן אנו צריכין לחלקם לאלו ה' פעמים ס"ג לשבעה חלקים, ולכוין להם חלק אחד בליל אחד בכל לילה מן השבוע. חלק אחד כיצד, ליל א' תכוין להמתיק אותיות אלו מן ס"ג, יו"ד ה"י וא', ועוד שלשה ניצוצין מן ו' אחרונה, שהם ג', והם גימטריא מ"ה, אד"ם, הרי בלילה א' נמתק אד"ם א'. ליל שני, תמתיק ג' שנשאר מן אות ו' אחרונה, ותוסיף עליהם אותיות ה"י יוד ה', ותקח ב' ניצוצין מן אות י' של מלוי ה"י, הרי אדם ב'. וכן תשלים כל הס"ג באלו הז' לילות של שבועה ראשונה, וכה תעשה בכל הז' שבועות.

יב) והענין, כי ז' אד"ם הם ז' מלכים, וכל אחד כלול מן הז', לכן בשבוע אחד אנו מכוונים לאדם אחד, שכל זה כלול מכל הז', וכן כלול מן הז' בשבוע ב', וכן בשאר הז' שבועות. וכן הדרך בשאר הנ' שערים, צריך לכוין כל אחד כפי הבחי' של נשמתן, לחלק השער שלו, לז' חלקים שהם ז' פעמים אדם.

יג) והנה נמצא, כי כל שבוע ושבוע, תכוין להשלים ה"פ ס"ג, שהם כנגד הבינה שהיא ה' עלאה שבשם, ועוד ה' יתירים להשלים מנין הש"ך ניצוצין, ואלו הה' יתירים ההם כנגד בחי' הבינה, הנכנסת תוך הז"א כנודע, וכשנכנסה בו הוא בסוד אות ה' שהם ס"ג ג"כ.

יד) ענין המזמור של אלהים יחננו, ראיתי למורי ז"ל הקפיד מאוד, לכוין בכל יום באות א' מן מ"ט אותיות, של פסוק ישמחו וירננו וכו', ובתיבה א' מן מ"ט תיבות שיש בזה המזמור, כי תשפוט מלא ו', לאמים חסר ו', מישור מלא ו', וצריך לאומרו מעומד.

פרק ז'

ענין ימי העומר.

א) הנה ענין העומר, כבר בארנו שהם ימי הדינין, שהם סוד ש"ך דינין. אמנם בימים האלו, אין בז"א עדיין רק מוחין דקטנות, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא בזמן העומר וסוד הענין, שכבר ידעת, שר"ע שורש נשמתו מן הה' גבורות, רק שאינו מבחינת הה' גבורות אחרי התפשטותן, רק בהיותם בשרשם למעלה במקום הדעת דז"א. והנה הכ"ד אלף תלמידים שלו, היו מן המוחין דקטנות אלהים, ולכן היו מקטרגים ושונאים זה את זה. והנה מספרם היו כ"ד אלף תלמידים, והענין כי שם מוחין דקטנות הוא שם אלהים, ואמנם יש בו ק"ך צירופים, ויש בו כ"ד צרופים שמתחילין באות אלף כנודע, ואלו הכ"ד, היו כולם שרשם מן כ"ד צרופי אלהים המתחילין באות אלף, לכן היו כ"ד אלף תלמידים, כי הם מסוד צרופי האלף, ואלף ואלף הכל אחד.

ב) וזולת זה כבר ידעת, כי אלהים דמילוי ההי"ן ברבוע, גימטריא אלף, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידים בימים ההם של עומר, שנאחזו בהם החיצונים, להיותן דינין, דוגמת עליונים שיונקים החיצונים משם אלהים דקטנות, ולכן נתייחסו אלו תלמידים לרבי עקיבא, כי הם דינין דקטנות, וכשבאים שם דינין דגבורות וגדלות, יונקים משם.

ג) ואח"כ מה עשה ר"ע, לקח חמשה תלמידים: רבי מאיר, ורבי יהודה, ור"א בן שמוע, ורש"מ, ורבי נחמיא, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד ה"ג דגדלות, ולכן נתקיימו. ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים. כי כן דרך ה"ג דגדלות, לבא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימין אותן דגדלות.

ד) והנה בארנו, כי ר"ע הוא מן ה"ג לבד שבדעת למעלה, ואלו ה' חכמים אע"פ שהם ה"ג, עכ"ז מפני שהם ה' גבורות המתפשטין, הם תלמידים לר"ע, שהוא הגבורת הוד שבדעת לבד, מפני שהיא עליונה שהוא בדעת.

ה) ודע, כי אע"פ שבארנו כי אלו הה' חכמים שרשם מה"ג אלו, עכ"ז זהו שרשם הראשון בעת שנולדו, אמנם אח"כ ע"י מעשיהם, גדלו למעלה למעלה, כל א' לפי מציאותו.

ו) אמנם סוד כ"ד אלף תלמידי ר"ע שמתו עד ל"ג בעומר אלו, לפי שר"ע הוא סוד הדעת, בין מבחי' קטנות בין מבחי' גדלות, והנה הדעת כלול מחו"ג, ושניהם אלהים במלוי אלפין, ונחלקים בציורם, יו"י או יו"ד כנודע, וז"ס שם עקיבא, כי עקב גי' ב' אלהים, של ה"ח וה' גבורות, וי"א היתרים במלת עקיבא, הם מיני הציורים של ב' אלהים עצמן דחו"ג, הראשון במלת עק"ב מעקיבא, כי אלהי"ם של גבורה ציור א' יו"ד, ושל חסדים א' העיקרי יו"י. ומן כ"ד צרופי של אות א' של אלהים, כולם מתחילין בא', ומשם כ"ד אלף תלמידי ר"ע, להיותן שרשם מן האלף, לכן היו כ"ד אלף.

ז) ולהיותן שרשם מן הדינין, לכן בימי העומר שאז התעוררות המוחין אלו דקטנות, אז פגעה בהן מדת הדין של קטנות, ומתו בקטנותם. ובא ל"ג בעומר, אז נתגלה שם אכדט"ם שבבינה, שהוא חילוף שם אלהים, ולכן הוא יותר רחמים, משא"כ בחילוף הוי"ה, שהוא נהפך מרחמים לדין. אך חילוף שם אלהים, מורה על התחלפות הדין לרחמים, ואלו הם סוד ה' גבורות דגדלות, וז"ס בטחו בה' עדי עד, הוא שם אכדט"ם גימ' ע"ד, להיותו רחמים, לכן תלוי בו הבטחון, ולזה רמזו בזוהר פרשת וארא, על פסוק זה, ושם נאמר כי עד"י ע"ד הוא בבינה, ויובן עם מה שאמרנו כאן.

ח) ואמנם מה שנתחלף שם אלהים, הן ג' אותיות אמצעית שהם כד"ט, כי אותיות א"ם, אינן מתחלפות, ואותיות אלו המתחלפות מדין ונעשין רחמים, הם גי' ל"ג, וזהו ע"ד הג"ל הזה ביני וביניך, כי שם נקרא ע"ד, וג' אותיות אלו המתחלפות, גי' ג"ל, זהו הגל הזה ע"ד. ואמנם בהתגלות שם זה, אז פסקו מלמות, כי הוא רחמים, ואז סמך ר"ע תלמידים אחרים, שהם ר"מ ור"י וכו', שהם ה' גבורות דגדלות, נגד ה' אותיות אכדט"ם רחמים, ואלו נתקיימו בעולם, והגדילו ועשו פרי. ואמנם רבי עקיבא, שהוא כולל גם הדעת דגדלות, הוא שורש לכולם, ורב להם, כי התלמידים הם בחינת הגבורות המתפשטות בגופא, והוא כללות דעת העליון בשרשו ובמקומו.

ט) מע"ח: מורי זלה"ה, לא היה מסתפר מערב פסח עד ערב שבועות כלל ועיקר, לא בר"ח ולא בל"ג בעומר, ואמר לי הטעם שלא לגלח בימים אלו, כי כבר ידעת, כי יש תיקון א' בגולגלתא, והוא נקרא עמר נקי. ויש תיקון הב' הנקרא טלא דבדולחא.

י) והנה ז"ס פסוק והעומר עשירית האיפה, כי עומר גימ' ש"י עלמין, ומלא העומר מן, אז מ"ן עמ"ר גי' ת' עלמין, דירתון צדיקייא ארבע מאות שקל כסף, וכן ב"פ עומר גי' כתר, שהוא גלגלת, והעמר נקי שהם השערות הם בכתר. והנה העומר עשירית האיפה הוא, סוד אותיות פא"ה, שהיא המלכות הנקרא אלהים, והיא מדה י', וזהו עשירית האיפה.

יא) והנה ר"ע, היה דורש סוד קוצין אלו, בסוד דורש כתרי אותיות, ולכן לפי שמתו תלמידיו, אסור להסתפר בימים האלו. עומר גי' ש"י עולמות יש מאי"ן, והוא יש מישששכר חמר גרם, שבא בר"ע, וזה סוד אנשכנו כחמור, והיה דורש תלי תלין של הלכות על כל קוץ וקוץ, מעין קצותיו תלתלים, הנרמזין בשערות, היוצא מן האין, שערי תורה, לכן מתו כ"ד אלף, כי לא קיימו את התורה הבא מן היש, וזהו להנחיל אוהבי יש המיוחדים, לכן אלו שהפרידו, מתו בימי העומר, שהם מקור היש. לכן המספר וכחות השערות הנרמזין בי"ש שהוא עומר, והעומר לגולגלת מבחינת שערות העליונים, לכן נרמזו בזורה גורן השעורים, וזהו תחלת קציר שעורים.

יב) בזמן הזה בענין ההולכים על הקבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, אני ראיתי למורי ז"ל זה שמונה שנים, שהלך עם אשתו ועם ביתו, והיה שם ג' ימים ההם. גם העיד לי הרי"ס ששנה אחד קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. גם העיד לי הר"א הלוי, כי הוא היה נוהג לומר נחם בברכת תשכון, וכשמסיים אחר התפלה, אמר מורי ז"ל בשם ר' שמעון בן יוחאי הקבור שם, שאמר לי אמור לאיש הזה, למה הוא

אומר נחם ביום שמחתי, לכן הוא יהיה בנחמה בזמן קרוב, וכן לא יצא חודש עד שמת בנו הגדול, וקיבל כוס נחמה עליו, נראה מכל זה, שיש שורש ליציאה זו. והטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא הנ"ל, שמתו בספירת העומר הנ"ל.

יג) והנה אעמיד לפניך כוונת מ"ט יום של הספירה, כדי שתהיה תמיד לעיניך.

ליל א': **יוד הי ויו הי**, פנימית נצח ישסו, בחכמה דז"א, גדלות א' מצד החכמה. ונכנס א"מ וא"פ, וחלק מלכות דחסד א', בספירת חסד דז"א, ולנוקבא נכנס חלק מלכות דגבורה א' בחסד שלה, ומאיר יומא קדמאה, בחי' מלכות שנכנס בחסד שלו, ליומא קדמאה דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בחסד שלה, אדם א', יוד הי וא 0 0 0,עולה אדם, **א** דאהיה א' נבלע בז"א. ומאיר **א** דאבגית"ץ. במזמור אלהים. בפסוק י' דישמחו, ויכוין מה שפגם בספירת חסד דזו"ן. **יֱהֱוֶהֲ יְהֱוֶהֲ**.

ליל ב': **יוד הי ויו הי**, פנימית נצח תבונה, בחכמה דז"א, גדלות א' מצד אמא, ונכנס אור מקיף וא"פ, חלק דיסוד בחסד א', בספירת חסד ז"א, והמלכות נדחית לגבורה. ולנוקבא נכנס חלק יסוד דגבורה א', בספירת חסד שבה, והמלכות נדחית לגבורה שלה, ומאיר יומא תנינא, בחי' מלכות שנכנס בגבורה שלו, ליומא תנינא דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בגבורה שלה, אדם ב' 0 0 0 הי יוד ה 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה א' נבלע בז"א, ומאיר ב' דאב"ג ית"ץ. במזמור, יחננו. בפסוק, ש' דישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד זו"ן. **יֱהֱוֶהֲ יְהֱוֶהֲ**.

ליל ג': **אכדט"ם**, חיצונית חסד דאו"א עלאין, קטנות ב' מצד או"א, בחכמה דז"א, ונכנס א"פ וא"מ דחלק הוד דחסד א', בספירת חסד דז"א, והיסוד שהיה שם, נדחה לגבורה, והמלכות שהיה בגבורה, יורד לת"ת. ולנוקבא ונכנס חלק הוד דגבורה א' בחסד שלה, וי"מ נדחין לגבורה ות"ת שלה, ומאיר יומא ג' דדכורא, ליומא ג' דנוקבא, לבחי' מלכות שנכנס בת"ת שלה אדם הג',0 0 0 0 0 0 0 0 0 וא"ו ה"י 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. י' דאהיה א', נבלע בז"א. ומאיר ג' דאבגית"ץ, במזמור ויברכנו, בפסוק מ' דישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בחסד דזו"ן. **יֱהֱוֶהֲ יֱהֹוֶהֹ**.

ליל ד: **יוד הי ויו הי**, פנימית חסד אמא עלאה, גדלות ב' מצד אמא, בחכמה דז"א, ונכנס א"פ וא"מ דחלק נצח דחסד א', בספירת חסד דז"א, והוד בגבורה, ויסוד בת"ת, והמלכות בנצח. ולנוקבא נכנס חלק נצח דגבורה א', בספירת חסד דנוקבא, והי"מ נדחין לגבורה ות"ת ונצח שלה, ומאיר יומא ד', בחי' מלכות של חסד שנכנסה בנצח דכורא, ליומא ד' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה א' שנכנס בנצח שלה. אדם ד' 0 וד הי ואו ה' 0 עולה אדם. ה' דאהיה א', נבלע בז"א. ומאיר י' דאבגית"ץ. במזמור יאר. בפסוק ח' דישמחו, ויכוין לתקן מה שפגם בחסד דזו"ן. **יֱהֱוֶהֲ יְהֹוֶהֹ**.

ליל ה': **אלף למד הי יוד מם**, חיצונית נצח ישס ותבונה הנקרא קטנות ראשון דאו"א, בחכמה דז"א, ונכנס חלק ת"ת דחסד א', בספירת חסד דז"א, ונצח בגבורה, והוד בת"ת, ויסוד בנצח, והמלכות בהוד. ולנוקבא, נכנס חלק ת"ת דגבורה א', בספירת חסד שלה, ונה"ים נדחין לגבורה תפארת נצח הוד שלה, ומאיר יומא ה' בחי' המלכות דחסד א', שנכנסה בהוד דכורא, ליומא ה' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה שנכנסה בהוד שלה. אדם ה' 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 יו"ד ה"י 0 עולה אדם. א' דאהי"ה ב', נבלע בז"א. ומאיר ת' של אבגית"ץ. במזמור, פניו. בפסוק, ו' דוישמחו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד דזו"ן. **יֱהֱוֶהֲ יֱהֱוֶהֲ**.

ליל ו': **יוד הי ויו הי**, פנימית חסד דאבא עלאה, רשימו שלו מצד אבא גדלות ב', בחכמה דז"א. ונכנס חלק גבורה דחסד א', בחסד דז"א, והת"ת בגבורה, והנצח בת"ת, וההוד בנצח, והיסוד בהוד, והמלכות ביסוד שלו. ולנוקבא, נכנס חלק הגבורה של גבורה א', בספירת חסד שלה, ות"ת בגבורה, והנצח בת"ת, וההוד בנצח, והיסוד בהוד, והמלכות ביסוד שלה, ומאיר יומא ו', בחי' מלכות דחסד א', שנכנס ביסוד ז"א. ליומא ו' דנוקבא, בחי' מלכות דגבורה א', שנכנס ביסוד שלה. אדם ו', 0 0 0 0 0 או הי יו 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ב', נבלע בז"א. ומאיר ץ' דאבגית"ץ.

במזמור, אתנו. בפסוק ו' דוירננו, ויכוין לתקן מה שפגם בחסד זו"ן. יְהֹוָה יהוה.

ליל ז': **יוד הי ויו הי**, פנימית חסד דאבא עלאה, עצמות דגדלות ב' דאבא, בחכמה דזעיר אנפין. ונכנס א"פ וא"מ, חלק חסד דחסד א', בחסד דז"א. וגבורה בגבורה, ות"ת בת"ת, ונצח בנצח, והוד בהוד, ויסוד ביסוד, ומלכות במלכות. וכן בנוקבא, נכנס חלק חסד דגבורה א', בחסד שלה, וגבורה בגבורה וכו', וכן כולם. ומאיר יומא ז' מלכות שבחסד, שנכנס במלכות דז"א, ליומא ז' דנוקבא, בחי' א' דגבורה, שנכנס במלכות שלה. אדם ז' 0 0 ה"י ואו ה"י, גימ' אדם. וה' יתירה ש"ך סוד מתוק הדינין, ש"ך ניצוצי דשבוע א'. י' דאהי"ה ב' נבלע בז"א, ומאיר השם אב"ג ית"ץ, במזמור, סלה. בפסוק י', דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת חסד דז"ונ יְהֹוָה יְהֹוֹה.

ליל ח' שבוע ב: יו"ד הי ואו הי, נכנס פנימית הוד דישראל סבא, הנקרא גדלות, בבינה ז"א. ובגופא, חלק מלכות דחסד ב', בחסד דזעיר אנפין. ולנוקבא, חלק מלכות דגבורה ב', בחסד דנוקבא. ומאיר יומא ח' דדוכרא, מחלק המלכות בחסד שלו, ליומא ח' דנוקבא חלק המלכות שנכנס בה בחסד שלה. אדם א' בשבוע ב', יו"ד ה"י ו"א 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ב', נבלע בז"א. ומאיר ק' דקר"ע שט"ן. במזמור, לדעת. בפסוק, ר' דוירננו. ויתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"ן יְהֹוָה יְהֹוֶה.

ליל ט': **יוד הי ואו הי**, נכנס פנימית הוד דתבונה, הנקרא גדלות א' מצד אמא, בבינה דז"א. ובגופא, חלק יסוד דחסד ב', בחסד ז"א, והמלכות נדחית לגבורה דז"א. ולנוקבא, חלק דגבורה ב', בחסד דנוקבא, והמלכות נדחית בגבורה שלה. ומאיר יומא ט' דדוכרא, חלק המלכות שנכנס בגבורה שלו, ליומא ט' דנוקבא, חלק המלכות שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ב', 0 0 0 ה"י יו"ד ה' 0 0 עולה מנין אדם. א' דאהי"ה ג' נבלע בז"א, ומאיר ר' דקר"ע שט"ן, במזמור בארץ. בפסוק, נ' דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה גבורה דזעיר ונוקבא יְהֹוָה יְהֹוָה.

ליל י': **א"ם ג"ל**, חיצוניות גבורה דאבא, וחיצוניות גבורה דאמא, הנקרא קטנות שני, בבינה דזעיר אנפין. ובגופא, חלק הוד דחסד ב', בחסד דז"א, ויסוד נדחית לגבורה. והמלכות לת"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הוד דגבורה ב', בחסד שלה והיסוד לגבורה, והמלכות לת"ת שלה. ומאיר יומא י', חלק המלכות שנכנסה בת"ת שלו, ליומא הי' דנוקבא, חלק המלכות שנכנסה בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ב', 0 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ג' נבלע בז"א, ומאיר ע' דקר"ע שט"ן. במזמור, דרכך. בפסוק, נ' שניה דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"ן. יְהֹוָה יֹהֹוֹה.

ליל י"א: **יוד הי ואו הי**, פנימיות גבורה דאמא, הנקרא גדלות ב', בבינה דז"א. ובגופו, חלק נצח דחסד ב', בחסד דז"א, וההוד בגבורה, והיסוד בת"ת, והמלכות בנצח שלו. ובנוקבא, חלק נצח דגבורה ב', בחסד דזעיר אנפין (שלה), והי"מ בגבורה ת"ת נצח שלה, ומאיר יום י"א דדכורא, חלק המלכות שנכנס בנצח שלו, ליומא י"א דנוקבא, חלק המלכות שנכנס בנצח שלה. אדם ד' בשבוע ב', 0 ו"ד ה"י וא"ו ה' 0 עולה אדם. י' דאהי"ה ג' נבלע בז"א. ומאיר ש' דקר"ע שט"ן. במזמור, בכל. בפסוק, ו' ב' דוירננו. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת גבורה דזו"נ. יְהֹוָה יְהֹוָה.

ליל י"ב: **אלף למד הה יוד מם**, חיצונית הוד דישס"ות, הנקרא קטנות א', בבינה דז"א. ובגופא, חלק ת"ת דחסד ב', בחסד ז"א, ונצח בגבורה. והוד בת"ת, ויסוד בנצח, ומלכות בהוד דז"א. ולנוקבא, חלק ת"ת דגבורה ב', בחסד, ונצח בגבורה, והוד בת"ת, ויסוד בנצח, ומלכות בהוד שלה. ומאיר יום י"ב דדכורא, חלק מלכות דחסד ב', שנכנס בהוד שלו, ליום י"ב דנוקבא, חלק מלכות דגבורה שנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ב', 0 0 0 0 0 0 0 0 יו"ד ה"י 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ג', נבלע בז"א. ומאיר ט' דקר"ע שט"ן. במזמור, גוים. בפסוק, ל' דלאמים. ויתקן מה שפגם בספירה גבורה דזעיר ונוקבא. יְהֹוָה יְהֹוֶה.

ליל י"ג: **יוד הי ואו הי**, רשימו דפנימית גבורה דאבא, הנקרא גדלות ב' בבינה דז"א. ובגופא, חלק גבורה דחסד ב', בחסד ז"א, ות"ת בגבורה, ונצח בת"ת, והוד בנצח, ויסוד בהוד, ומלכות ביסוד דז"א. ולנוקבא חלק גבורה דגבורה ב' בחסד שלה, ות"ת בגבורה, ונצח בת"ת, והוד בנצח, ויסוד בהוד, ומלכות ביסוד שלה. ומאיר יום י"ג, חלק מלכות דחסד שנכנס ביסוד ז"א, ליום י"ג דנוקבא, חלק מלכות דגבורה, שנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ב', 0 0 0 0 0

או הי יו 0 0 עולה אדם. א' דאהיה ד' נבלע בז"א. ומאיר נ' דקרע שט"ן. במזמור, ישועתך. בפסוק, א' דלאומים, ויכוין לתקן מה שפגם בגבורה דזעיר ונוקבא. **יְהֹוָה יהוה**.

ליל י"ד: **יוד הי ואו הי**, עצמות פנימית גבורה דאבא, הנקרא גדלות ב', בבינה דז"א. ובגופא, חלק חסד דחסד ב', בחסד ז"א, וג"ת נהי"ם, בג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חסד דגבורה ב' בחסד שלה, וגתנהי"ם בגתנהי"ם שלה. ומאיר יום י"ד דדכורא, חלק מלכות דחסד שנכנס במלכות שלו, ליום י"ד חלק מלכות דגבורה שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ב', 0 0 ה"י, וא"ו ה"י. עולה אדם. וה' יתירים הרי ש"ך. ה' דאהי"ה ד' נבלע בז"א. קר"ע שט"ן. במזמור, יודוך. בפסוק מ' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בגבורה דזעיר אנפין. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ט"ו: **יוד הי ואו הי**, פנימית דיסוד דיש"ס, הנקרא גדלות א', בדעת ז"א, צד החסדים. ובגופא, חלק מלכות מהחסד ג' בחסד ז"א. ולנוקבא חלק מלכות דגבורה ג', בחסד דנוקבא, ומאיר יום ט"ו דדכורא, חלק המלכות דחסדים הנכנס בחסד שלו, ליומא ט"ו דנוקבא, לחלק המלכות דגבורה ג' ביסוד שלה. אדם א' דשבוע ג', יו"ד הי וא 0 0 0 עולה אדם. י' דאהיה ד' נבלע בז"א, ומאיר נ' דנג"ד יכ"ש. במזמור, עמים. בפסוק, י' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ט"ז: **יוד הא ואו הא**, פנימית דיסוד תבונה, הנקרא גדלות א', בדעת ז"א, צד החסדים. ובגופא, חלק מלכות יסוד דחסד ג' בחסד ז"א, והמלכות נדחית לגבורה ז"א. ולנוקבא חלק יסוד דגבורה ג', בחסד נוקבא, והמלכות נדחית בגבורה שלה. ומאיר יומא ט"ז דדכורא, חלק המלכות הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' בשבוע ג', 0 0 0 הי יוד ה' 0 0, עולה אדם. ה' דאהיה ד', נבלע בז"א. ומאיר ג' דנג"ד יכ"ש. במזמור, אלהים. בפסוק, ם' דלאומים. ויכוין לתקן מה שפגם, בספירת ת"ת דזו"נ. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל י"ז: **אכדט"ם**, גי' ע"ה. חיצונית ת"ת דאבא, וחיצוניות ת"ת דאמא, הנקרא קטנות ב', ביסוד. ס"ט אותיות שיש בג"פ הויה אלהים מלאים, ועם ו' שמות, הרי ע"ה כמנין אכדט"ם, בדעת ז"א. ובגופא חלק הוד דחסד ג' בחסד ז"א, ויסוד ומלכות נדחית לגבורה ות"ת. ולנוקבא חלק המלכות דגבורה ג', בחסד שלה. ויסוד מלכות, בגבורה תפארת שלה, ומאיר יום י"ז דדכורא, חלק המלכות שנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות שנכנס בת"ת דנוקבא. אדם ג' בשבוע ג', 0 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. א' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר ד' דנג"ד יכ"ש. במזמור, יודוך. בפסוק, כ' של כי. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה ת"ת דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל י"ח: **יוד הא ואו הא**, פנימית ת"ת באמא עלאה, גדלות ב' דצד החסדים דאמא, בדעת ז"א. ובגופא, חלק נצח דחסד ג', בחסד ז"א. והי"מ נידחין לגת"נ דז"א. לנוקבא, חלק נהי"מ דגבורה ג', בחגת"נ שלה. ומאיר יום י"ח דדכורא, חלק המלכות הנכנס בנצח שלו, ליומא י"ח דנוקבא, לחלק המלכות שנכנס בנצח דנוקבא. אדם ד' דשבוע ג', 0 וד הי ואו ה' 0 עולה אדם. ה' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר י' דנג"ד יכ"ש. במזמור, עמים. בפסוק י' של כי. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"נ. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל י"ט: **אלף למד הא יוד מם**, חיצונית יסוד יש"ס, א' ציורה יו"י. וחיצוניות יסוד דתבונה, הנקרא קטנות א' דצד החסדים דאו"א בדעת ז"א. ובגופא, חלק ת"ת דחסד ג' בחסד ז"א, ונהי"ם נדחין לגבורה תנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק ת"ת דגבורה ג' בחסד נוקבא, ונהי"ם נידחין לגתנ"ה שלה. ומאיר יום י"ט דדכורא, חלק המלכות שנכנס בהוד שלו, ליומא י"ט דנוקבא, חלק המלכות דגבורה ג', הנכנס בהוד שלה. אדם ה' בשבוע ג', 0 0 0 0 0 0 0 0 0 יו"ד ה"י 0 עולה אדם. י' דאהי"ה ה', נבלע בז"א. ומאיר כ' דנג"ד יכ"ש. במזמור, כולם. בפסוק, ת' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל כ': **יוד הא ואו הא**, רשימו דפנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו דגדלות ב', החסדים דאבא בדעת ז"א. ובגופא, חלק גבורה דחסד ג' בחסד ז"א, ותנהי"ם נדחין לגתנה"י דז"א. ולנוקבא, חלק גבורה דגבורה ג', בחסד דנוקבא, ותנהי"ם נדחין לגתנה"י דנוקבא, ומאיר יום כ' דדכורא, חלק המלכות שנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות

הנכנס ביסוד שלה, אדם ו' דשבוע ג', 0 0 0 0 0 או הי יו 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ה', נבלע בז"א. ומאיר ש' דנג"ד יכ"ש. במזמור ישמחו. בפסוק ש' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בת"ת דזעיר ונוקבא. **יְהֹוֹה יהוה**.

ליל כ"א: **יוד הא ואו הא**, נכנס עצמות פנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא עצמות דגדלות ב', צד החסדים דאבא בדעת ז"א. ובגופא, חלק דחסד ג', בחסד ז"א, וגתנהי"ם, בגתנהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חסד דגבורה ג' בחסד שלה, וגתנהי"ם בגתנהי"ם שלה. ומאיר יום כ"א דדכורא, חלק המלכות דחסד שנכנס במלכות שלו, לחלק מלכות דגבורות, שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ג', 0 0 הי ואו הי עולה אדם, וה' יתירים הרי ש"ך. א' דאהיה ו' נבלע בז"א. נגדיכ"ש. במזמור, וירננו. בפסוק פ' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת ת"ת דזעיר ונוקבא. **יְהֹוֹה יְהֶוֹה**.

ליל כ"ב: שבוע ד', **יוד הה וו הה**, פנימית דיסוד יש"ס, הנקרא גדלות א' דגבורות דאבא בדעת ז"א, צד הגבורות. ובגופא, חלק מלכות דחסד ד', בחסד ז"א. ולנוקבא, מלכות דגבורה ד' בחסד שלה. ומאיר יומא כ"ב, חלק מלכות דחסד ד' שנכנס בחסד ז"א, לחלק המלכות דגבורה ד' שנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ד', יוד הי וא 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ו' נבלע בז"א. ומאיר ב' דבט"ר צת"ג. במזמור, לאומים. בפסוק, ו' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. **יְהֹוֹה יְהֶוֶה**.

ליל כ"ג: **יוד הה וו הה**. פנימית דיסוד תבונה, הנקרא גדלות א', צד הגבורות דאמא בדעת ז"א. ובגופא, חלק דחסד ד' בחסד ז"א, ומלכות נדחית לגבורת ז"א. ולנוקבא, חלק מלכות ויסוד דגבורת ד', בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא כ"ג דדכורא, חלק מלכות הנכנס בגבורה שלו, לחלק מלכות דגבורה ד' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ד' 0 0 0 ה"י יו"ד ה' 0 0 עולה אדם. י' דאהי"ה ו' נבלע בז"א. ומאיר ט' דבט"רצת"ג. במזמור כי. בפסוק ט' דתשפוט. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. **יְהֹוֹה יְהֹוֹה**.

ליל כ"ד: **אכדט"ם** עולה ע"ד, והוא חיצוניות דיסוד דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב', צד הגבורות דאו"א בדעת ז"א. ובגופא, חלק הי"מ דחסד ד', בחג"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הי"מ דגבורה ד', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא כ"ד דדכורא, חלק המלכות דחסדים שנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות דגבורה ד', שנכנס בת"ת שלה. אדם ג' בשבוע ד', 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ו' נבלע בז"א. ר' דבט"ר צת"ג. במזמור, תשפוט. בפסוק ע' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. **יְהֹוֹה יְהֹוֹה**.

ליל כ"ה: **יוד הה וו הה**, פנימית ת"ת אמא עלאה, הנקרא גדלות ב', צד הגבורה דאמא, בדעת דז"א. ובגופא חלק נהי"ם דחסד, בחגת"נ דזעיר אנפין. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ד', בחגת"ן שלה. ומאיר יומא כ"ה דדכורא. חלק המלכות דחסד ד', הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ד', הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ד', 0 וד הי ואו ה' 0 עולה אדם. א' דאהי"ה ז', נבלע בז"א. ומאיר צ' דבטרצת"ג. במזמור עמים. בפסוק, מ' דעמים. וימין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזעיר ונוקבא. **יְהֹוֹה יְהֹוֹה**.

ליל כ"ו: אלף למד הא יוד מם. חיצונית יסוד יש"ס ותבונה, ציור א' יו"ד, הנקרא קטנות א', דצד הגבורות דאו"א בדעת ז"א, ולגופא חלק תנהי"ם בחסד ד', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק תנהי"ם דגבורה ד', בחג"ת נ"ה דנוקבא. ומאיר יום כ"ו דדכורא, חלק המלכות דחסד ד', הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ד' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ד', 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 יוד הי 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ז' נבלע בז"א. ומאיר ת' דבט"ר צת"ג. במזמור, מישור. בפסוק, י' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בנצח דזו"ן. **יְהֹוֹה יְהֶוֶה**.

ליל כ"ז: **יוד הה וו הה**. רשימו דפנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו דגדלות ב', צד הגבורות דאבא, בדעת ז"א. ובגופא, חלק ג"ת נהי"ם דחסד ד', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא, חלק ג"ת נהי"ם דגבורה ד', בחג"ת נהי"ם שלה, ומאיר יום כ"ו דדכורא, חלק המלכות דחסד ד' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ד' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ד' 0 0 0 0 0 או ה"י י"ו 0 0 עולה אדם. י" דאהי"ה ז', נבלע בז"א. ומאיר ג' דבט"ר צת"ג. במזמור, ולאומים. בפסוק ם' דעמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. **יְהֹוֹה יהוה**.

ליל כ"ח: **יוד הה וו הה**, נכנס עצמות פנימית של ת"ת דאבא עלאה, הנה עצמות דגדלות ב', צד הגבורות דאבא בדעת ז"א, ובגופא חג"ת נהי"ם דחסד ד', בחג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא, חלק חג"ת נהי"ם דגבורה ד' בחסד גבורה תפארת נהי"ם שלה. ומאיר יומא כ"ח דדכורא, חלק המלכות דחסד ד', הנכנס במלכות דז"א, לחלק המלכות דגבורה

ד', הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ד', 0 0 ה"י וא"ו ה"י עולה אדם. וה' יתירה, הרי ש"ך. ה' דאהי"ה ז' נבלע בז"א. ומאיר בט"ר צת"ג. במזמור, בארץ. בפסוק, מ' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת נצח דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל כ"ט. **יוד הי ויו הי**. פנימית נצח דיש"ס, מצד אבא הנקרא גדלות א', בחסד ז"א. ובגופא חלק מלכות דחסד ה', בחסד שלו. ולנוקבא, חלק המלכות דגבורה ה' בחסד שלה. ומאיר יומא כ"ט דדכורא, חלק המלכות דחסד ה', הנכנס בחסד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה', הנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ה', יו"ד ה"י ו"א 0 0 0 עולה אדם. א' דאהי"ה ח', נבלע בזעיר אנפין. ח' דחק"ב טנ"ע. במזמור, תנחם. בפסוק, י' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזעיר ונוקבא דאצילות. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל': **יוד הי ויו הי**. פנימית נצח תבונה, הנקרא גדלות א' מצד אמא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק י"מ דחסד ה', בח"ג דז"א. ולנוקבא, חלק י"מ דגבורה ה', בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא ל' חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ה' 0 0 0 הי יוד ה' 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ח' נבלע בז"א. ומאיר ק' דחק"ב טנ"ע. במזמור, סלה. בפסוק, ש' דמישור. יכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזעיר ונוקבא דאצילות. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל"א: **אכדט"ם** חיצונית חסד דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב' מצד או"א, בחסד ז"א. ובגופא, חלק הי"ם דחסד ה', בחג"ת דז"א. ולנוקבא, חלק הי"ם דגבורה ה', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא ל"א חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בת"ת שלו, לחלק המלכות דגבורה ה', הנכנס בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ה' 0 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. י' דאהי"ה ח' נבלע בז"א. ומאיר ב', דחק"ב טנ"ע. במזמור, יודוך. בפסוק ו' דמישור יכוין לתקן מה שפגם בספירה הוד דזו"נ. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל"ב: יוד הי ויו הי, פנימית חסד דאמא עלאה, הנקרא גדלות ב' מצד אמא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק נהי"ם דחסד ה', בחגת"נ דז"א. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ה', בחגת"נ דנוקבא. ומאיר יום ל"ב דדכורא, חלק המלכות דחסד ה' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ה', 0 וד ה"י ואו ה' 0 עולה אדם. ה' דאהי"ה ח' נבלע בז"א. ומאיר ט' דחק"ב טנ"ע. במזמור, עמים. בפסוק, ר' דמישור. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזו"נ. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל"ג: **אלף למד הי יוד מם**: חיצונית נצח דיש"ס ותבונה, הנקרא קטנות א' דאו"א, בחסד דז"א. ובגופא, חלק תנהי"ם דחסד ה', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא, חלק תנהי"ם דגבורה ה', בחגתנ"ה דנוקבא. ומאיר יומא ל"ג דדכורא, חלק המלכות דחסד הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ה' 0 0 0 0 0 0 0 0 יוד הי 0 עולה אדם. א' דאהיה ט' נבלע בז"א. ומאיר נ' דחק"ב טנ"ע. במזמור, אלהים. בפסוק, ו' דולאמים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת הוד דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל"ד: **יוד הי ויו הי**. פנימיות חסד דאבא עלאה. רשימו של גדלות ב' מצד אבא, בחסד דז"א. ובגופא, חלק ג"ת נהי"ם דחסד ה', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא, חלק גתנהי"ם דגבורה ה', בחג"ת נה"י דנוקבא. ומאיר ל"ד דדכורא, חלק המלכות דחסד ה' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ה', הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ה' 0 0 0 0 0 א"ו ה"י י"ו 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ט' נבלע בז"א. ומאיר ע' דחק"ב טנ"ע. במזמור, יודוך. בפסוק, ל' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בהוד דזו"נ. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

ליל ל"ה: **יוד הי ויו הי**. פנימית חסד דאבא עלאה, הנקרא עצמות דגדלות ב' מצד אבא, בחסד דז"א. ובגופו, חלק חג"ת נצח הוד יסוד מלכות דחסד ה', בחג"ת נהי"ם דז"א. ולנוקבא חג"ת נהי"ם דגבורה ה', בחג"ת נהי"ם דנוקבא. ומאיר חלק המלכות דחסד ה' הנכנס במלכות דז"א, לחלק המלכות דגבורה ה' הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע

ה', 0 0 הי ואו הי עולה אדם. ועם ה' יתירה, הרי ש"ך. י' דאהי"ה ט' נבלע בז"א. ומאיר חק"ב טנ"ע. במזמור, עמים. בפסוק א' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה הוד דזו"ן. **יְהֲוֶֽה יְהֹוָה**.

ליל ל"ו: שבוע ו' **יוד הי ואו הי**. פנימית הוד דיש"ס, הנקרא גדלות א' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופו, חלק המלכות בכללות חסדים שביסוד ז"א, בחסד שלו. ולנוקבא, חלק המלכות בכללות גבורות שביסוד נוקבא, בחסד שלה. ומאיר יומא ל"ו דדכורא, חלק המלכות דכללות חסדים שנכנס בחסד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ו', יוד הי וא 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה ט' נבלע בזעיר אנפין. י' דיג"ל פז"ק. במזמור, כולם. בפסוק מ' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה יסוד דזו"ן דאצילות. **יְהוֹה יֱהֲוֶה**.

ליל ל"ז: **יוד הי ואו הי**. פנימית הוד דתבונה, הנקרא גדלות א' דאמא, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק י"מ דחסד ו' בח"ג דז"א. ולנוקבא, חלק י"מ דגבורה ו' בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא ל"ז דדכורא, חלק המלכות דחסד ו' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ו', שנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ו', 0 0 0 הי יוד ה 0 0 עולה אדם. א' דאהיה י', נבלע בז"א. ומאיר ג' דיג"ל פז"ק. במזמור, ארץ. בפסוק, י' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"נ דאצילות. **יְהוֹה יְהֹוָה**.

ליל ל"ח: **א"ם ג"ל**, חצונית דגבורה דאו"א עלאין, הנקרא קטנות ב' דאו"א, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק הי"ם דחסד ו', בחג"ת דז"א. ולנוקבא חלק הי"ם דגבורה ו' בחג"ת דנוקבא. ומאיר חלק המלכות דכללות חסדים הנכנס בת"ת ז"א, לחלק המלכות דכללות גבורות הנכנס בת"ת דנוקבא. אדם ג' דשבוע ו', 0 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. ה' דאהיה י' נבלע בז"א, ומאיר ל' דיגלפז"ק. במזמור, נתנה. בפסוק ם' דולאומים. ויכוין לתקן מה שפגם בספירה היסוד דזו"נ דאצילות. **יְהוֹה יְהֹוָה**.

ליל ל"ט: **יוד הי ואו הי**. פנימית דגבורה דאמא עלאה, הנקרא גדלות ב' דאמא, בגבורה דז"א. ובגופא חלק נהי"ם דחסד ו' בחגת"נ דז"א. ולנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ו', בחגת"נ דנוקבא. ומאיר יומא ל"ט דדכורא חלק המלכות דחסד ו' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ו', 0 ו"ד ה"י וא"וה 0 עולה אדם. י' דאהיה י' נבלע בז"א. ומאיר פ' דיג"ל פז"ק. במזמור יבולה, בפסוק, ב' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד זו"ן דאצילות. **יהוה יְהוָה**.

ליל מ': **אל"ף למ"ד הה יוד מם**. חיצונית הוד דיש"ס ותבונה הנקרא קטנות א' דאו"א, בגבורה דז"א. ובגופו, חלק תנהי"ם דחסד ו', בחגתנ"ה דז"א. ולנוקבא חלק תנהי"ם דגבורה ו', בחגתנ"ה דנוקבא. ומאיר יומא מ' דדכורא חלק המלכות דחסד ו' הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ו' 0 0 0 0 0 0 0 0 יוד הי 0 עולה אדם. ה' דאהיה י' נבלע בז"א. **ז**' דיג"ל פז"ק. במזמור, יברכנו. בפסוק, א' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"ן דאצילות. **יהוה יְהוָה**.

ליל מ"א: **יוד הי ואו הי**. פנימית גבורה דאבא עלאה (עצמות שלו הנקרא עצמות דגדלות ב' דאבא) רשימו שלו, הנקרא גדלות ב' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופא חלק גתנהי"ם דחסד ו', בחג"ת נה"י דז"א. ולנוקבא חלק גתנה"ים דגבורה ו', בחג"ת נ"הי דנוקבא. ומאיר יומא מ"א דדכורא חלק המלכות דחסד ו' הנכנס ביסוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ו' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ו' 0 0 0 0 0 א"ו ה"י יו 0 0 עולה אדם. אהיה א' נבלע בז"א. ומאיר ק' דיג"ל פז"ק. במזמור, אלהים. בפסוק **ר**' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם ביסוד זו"ן דאצילות. **יהוה יהוה**.

ליל מ"ב: **יוד הי ואו הי**. פנימית גבורה דאבא עלאה, עצמות שלו, הנקרא עצמות דגדלות ב' דאבא, בגבורה דז"א. ובגופא, חלק חג"ת נה"ים דחסד ו', בחג"ת נהי"ם דז"א. ובנוקבא, חלק חגתנהי"ם דגבורה ו', בחגתנהי"ם דנוקבא. ומאיר יומא מ"ב דדכורא, חלק המלכות דחסד ו', הנכנס במלכות שלו, לחלק המלכות דגבורה ו', הנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ו', 0 0 ה"י וא"ו ה"י. וה' יתירים הרי ש"ך. אהי"ה ב' נבלע בז"א. ומאיר יג"ל פז"ק. במזמור, אלהינו. בפסוק ץ' דבארץ. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת יסוד דזו"ן דאצילות. **יהוה יְהוָה**.

ליל מ"ג: **יו"ד ה"א וא"ו ה"א**. פנימית דיסוד יש"ס צד החסדים. הנקרא גדלות א', צד החסדים דאבא בת"ת ז"א. ויוד הה וו הה פנימית דיש"ס צד הגבורות דאבא, גדלות א' מאחוריו, לנוקבא. ובגופא, חלק מלכות דחסד ז', בחסד ז"א. ולנוקבא, חלק מלכות דגבורה ז', בחסד שלה. ומאיר יומא מ"ג דדכורא, חלק מלכות דחסד ז' הנכנס בחסד זעיר אנפין, לחלק המלכות דגבורה ז', הנכנס בחסד שלה. אדם א' דשבוע ז', יוד הי וא 0 0 0 עולה אדם. אהיה ג' נבלע בז"א. ומאיר ש' דשקוצי"ת. במזמור, יברכנו. בפסוק, ת' דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות זו"ן. **יְהוֹה יְהֶוֶה**.

ליל מ"ד: **יוד הא ואו הא**. פנימית דיסוד דתבונה, צד החסדים הנקרא גדלות א' דחסד אמא בת"ת דז"א, ויו"ד ה"ה ו"ו ה"ה פנימית יסוד דתבונה צד הגבורות דאמא, הנקרא גדלות א' דגבורות דאמא מאחוריו למלכות. ובגופא, חלק המלכות ויסוד דחסד ז' בחלק ח"ג דז"א. ובנוקבא, חלק מלכות וי"ס דגבורה ז' בח"ג דנוקבא. ומאיר יומא מ"ד דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בגבורה שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בגבורה שלה. אדם ב' דשבוע ז', 0 0 0 ה"י יו"ד ה' 0 0. אהיה ד' נבלע בז"א. ומאיר **ק**' דשקוצי"ת. במזמור, אלהים. בפסוק, **נ**' דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דז"א דאצילות. **יְהוֹה יְהוָה**.

ליל מ"ה: אכדט"ם, גי' ע"ה, חיצונית ת"ת דאו"א עלאין, צד החסדים ס"ט אותיות, שיש בג"פ הויה אלהים, ועם ו' שמות הרי ע"ה, גי' אכדט"ם, הנקרא קטנות ב' דצד החסדים דאו"א, בת"ת דזעיר אנפין ע"ה. ואכדט"ם חיצוניות ת"ת או"א עלאין צד הגבורות אכדט"ם גי' ע"ד, הנקרא קטנות ב' דגבורות או"א מאחוריו, למלכות. ובגופא, חלק הי"ם, דחסד ז', בחג"ת דז"א. ולנוקבא חלק הי"ם דגבורה ז', בחג"ת דנוקבא. ומאיר יומא מ"ה דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס לת"ת שלו, אל חלק המלכות דגבורה ז', הנכנס בת"ת שלה. אדם ג' דשבוע ז', 0 0 0 0 0 0 0 ואו הי 0 0 0 0 0 0 0 עולה אדם. אהיה ה' נבלע בז"א. ומאיר ו' דשקוצי"ת. במזמור ויראו, בפסוק **ח**' דתנחם, ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות דזו"ן דאצילות. **יְהֹוָה יֱהֹוִה**.

ליל מ"ו: **יוד הא ואו הא**. פנימית ת"ת דאמא, הנקרא גדלות ב', צד החסדים דאמא בת"ת דז"א, ושם יוד הה וו הה, פנימית ת"ת דאמא, הנקרא גדלות ב' דצד הגבורות גדלות ב', ואחוריו למלכות. ובגופא, חלק נהי"ם דחסד ז', בחגת"נ דז"א. ובנוקבא, חלק נהי"ם דגבורה ז', בחגת"נ. ומאיר יומא מ"ו דדכורא חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בנצח שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בנצח שלה. אדם ד' דשבוע ז' 0 ו"ד ה"י וא"ו ה' 0 גי' אדם. אהיה ו' נבלע בז"א. ומאיר צ' דשקוצי"ת. במזמור, אותו. בפסוק ם דתנחם. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות דזו"ן דאצילות. **יְהֹוָה יְהֹוִה**.

ליל מ"ז: **אלף למד הא יוד מם**. חיצונית יסוד דז"א דיש"ס ותבונה, הנקרא קטנות א', צד החסדים דאו"א בת"ת ז"א, וא' ציור יו"י, ואלף למד הא יוד מם, א' ציור יו"ד, חיצונית יש"ס דתבונה, צד הגבורות הנקרא קטנות א', דגבורות דאבא ואמא למלכות מאחוריו. ובגופא, חלק תנהי"ם דחסד ז', בחגתנ"ה דזעיר אנפין. ובנוקבא, חלק תנהי"ם דגבורה ז', בחגתנ"ה דנוקבא. ומאיר יומא מ"ז דדכורא, חלק המלכות דחסד ז' הנכנס בהוד שלו, לחלק המלכות דגבורה ז' הנכנס בהוד שלה. אדם ה' דשבוע ז', 0 0 0 0 0 0 0 0 יוד הי 0 גי' אדם. אהיה ז' נבלע בז"א, ומאיר י' דשקוצי"ת. במזמור, כל. בפסוק, ס' דסלה. ויכוין לתקן מה שפגם בספירת מלכות זו"ן דאצילות. **יְהֹוָה יֱהֱוִה**.

ליל מ"ח: **יוד הא ואו הא**. רשימו פנימית ת"ת דאבא עלאה, הנקרא רשימו צד החסדים, בת"ת דז"א, ויוד הי וו הה, רשימו דפנימית ת"ת דאבא, צד הגבורות, הנקרא רשימו דגדלות ב' דאבא, מאחוריו למלכות. ובגופא, חלק גתנה"ים דחסד ז'. בחגתנ"הי דז"א. ולנוק', חלק גתנ"הים, בגבורה ז', בחגתנ"הי שלה. ומאיר חלק המלכות דחסד ז' הנכנס ביסוד שלו, לחלק מלכות דגבורה ז' הנכנס ביסוד שלה. אדם ו' דשבוע ז', 0 0 0 0 0 0 א"ו ה"י י"ו 0 0 עולה אדם. אהי"ה ח' נבלע בז"א. ת' דשקוצי"ת. במזמור, אפסי. בפסוק, ל' דסלה. ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דזו"נ. **יְהֹוָה יֱהֹוִה**.

ליל מ"ט: **יוד הא ואו הא**, עצמות פנימית ת"ת אבא עלאה, הנקרא עצמות גדלות ב' דאבא, צד החסדים, בת"ת דז"א. ויוד הה וו הה, עצמות פנימית ת"ת אבא צד הגבורות, הנקרא עצמות וגדלות ב' דאבא, צד הגבורה מאחוריו למלכות. ובגופא, חגתנה"ים דחסד ז', בחגתנהי"ם דז"א. ולנוקבא, חגתנהי"ם דגבורה ז', בחגתנהי"ם שלה, ומאיר חלק המלכות דחסד ז', שנכנס במלכות ז"א, לחלק מלכות דגבורה ז', שנכנס במלכות שלה. אדם ז' דשבוע ז', 0 0 הי ואו הי, עולה אדם. וה' יתירים הרי ש"ך, אהיה ט' נבלע בז"א. שקוצי"ת כולו. במזמור, ארץ. בפסוק ה' דסלה, ויכוין לתקן מה שפגם במלכות דזו"ן. **יְהֹוָה יְהֹוָה**.

מאמרים בענייני שביעי של פסח מאת האריז"ל

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
כתבי האריז"ל

שער הכונות

דרוש י"ב

ענין שביעי של פסח

א) מדבר בענין יום שביעי של פסח, ובו יתבאר ענין קריעת ים סוף, שנקרע ביום הזה. הנה למעלה בדרוש הא', ובדרוש הב', ביארנו טעם, אל היות היום הזה נקרא יו"ט. ושם ביארנו, כי להיות שבשבוע א' נכנס מוח החכמה אשר בו נכללין כל המוחין, כמש"ה כולם בחכמה עשית. ולכן כשנשלמה כניסתו, כי אז בלילה ההוא, נכנס רשימו דגדלות ב' דאבא, מוח החכמה, לכן אז הוא י"ט גמור. וביום שלאחריו אע"פ שבו נכנס עצמות גדלות ב', אין זה חידוש, כיון שכבר נכנס בליל ז' של פסח, והניח בו רשימו. ולכן אינו אלא אסרו חג בלבד, כי בסבת שאין בו חידוש, לכן איננו יו"ט ממש. ולהיות כי בו נכנס עיקר גדלות ב' דאבא, לכן הוא אסרו חג, ואינו חול גמור.

ב) והנה לכן ביום ז' של פסח, יש חיוב זווג, לפי שכבר עתה יכול ז"א להזדווג עם המלכות. וטעם הדבר יובן במש"ל, כי המוחין מתפשטים בז' בחי', הלא הם: חכמה, ובינה, ועטרא דחסד, ועטרא דגבורה שבדעת, וחסד, וגבורה, ות"ת. ואמנם בבחי' הז', שהיא הת"ת, צריך לכוין בה ב' בחי' יחד, והם: בת"ת, ומלכות העומדת באחוריו כנודע. וכל בחי' מאלו הז', כלולה מכולם, ולכן הם ז' שבועות, וכל שבוע ז' ימים. ועתה ביום ז' של פסח, שהוא יום ו' של שבוע א' דספירת העומר, נתקן בחי' הת"ת, ולכן הרי הוא כאלו נתקנה גם המלכות שהוא באחוריו, ולכן הוא יו"ט, וראוי לזווג. האמנם כיון שלא נתקנו כל המוחין, לכן אינו זווג גמור מעולה, אמנם נקרא זווג דקטנות, כיון שעדיין לא נגדל ז"א.

ג) ובזה יתבאר לך לשון מאמר א' מס"ה בפרשת בשלח, בדף נ"ב ע"ב, בענין קריעת ים סוף, בפסוק מה תצעק אלי. ואמר שם רשב"י ע"ה, בהאי מלה לא תשאל, ולא תנסה את ה'. ובודאי שביאור המאמר הזה עמוק מאד, כיון שמצינו לרשב"י ע"ה, שהפליג בהסתרת סודו, ואמר בהאי מלה לא תשאל.

ד) וביום שמורי ז"ל ביאר לנו המאמר הזה, היינו יושבים בשדה תחת האילנות, ועבר עליו עורב אחד, צועק וקורא כדרכו, ומורי ז"ל ענה ואמר אחריו, ברוך דיין האמת. שאלתי את פיו, וא"ל, כי א"ל העורב ההוא, כי לפי שגילה הסוד הזה לכל בני האדם בפרהסיא, לכן נענש בעת ההיא בב"ד של מעלה, וגזרו עליו שימות בנו הקטן. ותיכף הלך לביתו, ובנו היה מטייל בחצר, ובאותה הלילה חלה את חליו, ומת אחר ג' ימים רחמנא ליצלן. ולכן ראוי לכל בעל נפש, הרואה הדברים האלו, להסתירם בתכלית ההסתר, זולת הכלל הנודע בכל החכמה הזו, כי כבוד אלקים הסתר דבר, ואין מקום להאריך בזה, כי הדברים נודעים, וכל מה שיסתיר האדם הסודות מלגלותם למי שאינו ראוי, הוא משובח ומכובד בפמליא של מעלה. והעושה היפך מזה, מכניס עצמו בסכנה עצומה בעוה"ז, במיתת עצמו בהכרת ח"ו, ובמיתת בניו הקטנים, נוסף על עונש נשמתו בגהינם, שאין קץ לעונשו, וכמו שהזכיר רשב"י ע"ה, בסוף אדר"ז וע"ש.

ה) והטעם שנענש מורי ז"ל, בביאור מאמר זה, וכמו שהזכיר רשב"י ע"ה עצמו, שאמר בהאי מלה לא תשאל. הענין הוא, כי הנה נודע שאין החיצונים נאחזין, אלא במוחין של קטנות, כי הם דינין תקיפין. ובהיות האדם מתעסק בסודות התורה, אם יהיה בענין זמן הגדלות העליון, או בשאר דרוש חכמת האמת, שהם ענינים למעלה, אין לאדם כל כך סכנה, כמו בזמן שעוסק בסודות זמן הקטנות, כי בהתעסקו בהם, הנה החיצונים מתעוררים בהם, ומתאחזין שם, ומזכירים עונותיו של האדם, המתעסק בהם.

ו) וז"ס משה רבינו ע"ה רבן של נביאים, שנאמר בו, וינס משה מפניו. והטעם הוא, לפי שענין המטה אשר נהפך לנחש, הוא בחי' קטנות דז"א, הנקרא נחש, כמ"ש בע"ה. ובהיותו מתעסק בדרוש ההוא, נתיירא, וינס מפניו. ולכן הסוד הזה צריך להעלימו, אם מפאת עצמו, ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו, אפילו טפת גרגיר של חרדל, מן הדרוש ההוא.

ז) ונחזור לענין, לבאר אותו המאמר, בענין האילה ההיא שרחמה צר, וחביבה על בעלה, ובעת לידתה מזדמן לה נחש א', ונושך בערייתא ויולדת כו'. דע, כי האילה הזו, היא נוקבא דז"א, החביבה מאד על בעלה ז"א. והנה בליל א' של פסח, נזדווגו יחד, ואז היה זווג מעולה גמור, לפי שהז"א נגדל בתכלית הגדלות. וגם בחי' היסוד שנזדווג אז עמה, הוא יסוד דגדלות. ולהיות זווג ההוא זווג עליון, ולא נעשה ע"י, נאסר בזווג תחתון כנ"ל. והנה הנוקבא מעוברת מן הזווג ההוא כל ימי הפסח, וביום הז' של פסח יולדת אותו. ועיין בדרוש יום אסרו חג של סוכות, כי שם נתבאר באופן אחר.

ח) והנה נתבאר, כי תיכף אחר יום א' של פסח, חוזר ז"א לבחי' קטנות הא', וצריך להיות נתקן והולך מאז ואילך. ואם הוא בימי קטנות, מכ"ש נוקבא, שאינה נבנית אלא על ידו, שהיא עדיין קטנה. ולכן נקרא עתה, בשם האילת, אשר רחמה צר, כי הנה אין ברחמה, רק הה' גבורות דמנצפ"ך, שהם בחי' עומר מנחת שעורים, שנקרב ביום א' לעומר. כמבואר לעיל, כי מנצפ"ך כפול, הוא בגימ' שער"ה, כי ב"פ מנצפ"ך הם תק"ס, וי' אותיות שלהם הרי תק"ע, ועם ה' אותיות השרשיות, שהוא ענין הכללותה חמש בחמש, הרי תקע"ה, כמנין שער"ה.

ט) ולכן רחמה צר מאד, כי לא נתנו בה הה' חסדים, ולכן אינה יכולה לילד, לפי שאם תלד, יתאחזו בה החיצונים, באותם הנשמות דזווג גמור דליל פסח הא', אשר אז בתוכה בסוד העיבור. ובצאתם מפתח רחמה, יתאחזו בהם, בסוד לפתח חטאת רובץ, לפי שהיא עתה בזמן הקטנות. והתיקון לזה הוא, שיחזור ז"א שהוא עתה בסוד הקטנות, להזדווג עמה עתה בליל ז' של פסח, בבחי' היסוד שבו, שהוא בבחי' קטנות. ועי"ז נפתח רחמה ויולדת, ואז החיצונים יונקים, הסיגים והזוהמא והפסולת הנשאר מן הדין ההוא של זווג הקטנות, ואינם נאחזים בנשמות הנולדות, מן הזווג דגדלות דיום א' של פסח.

י) ולפי שהזווג הזה הוא, מבחי' היסוד דקטנות, הנקרא נח"ש, כמ"ש בע"ה, כי הוא דינין תקיפין, לכן הזווג ההוא מכונה בשם נשיכה, כמ"ש ונשיך בערייתא כו'. ואמנם היסוד הזה, בהיותו בבחי' קטנות, נקרא בשם נח"ש. והטעם הוא, כי היסוד נקרא שד"י כנודע, ובזמן הקטנות אין לו אלא חיות מן האחוריים של הדעת דז"א, שהוא בחי' שם אהי"ה בריבועו העולה ד"ם כנ"ל, ובהתחבר דם עם שדי, יהיה בגימ' נח"ש.

יא) והענין הוא, כי עתה אין היסוד הזה ממשיך טפת הזרע, אלא מן האחוריים של היסוד דאימא, שבתוך דעת דז"א. שהם הלבושין של המוחין דחסד וגבורה כנ"ל. והנה אימא נקראת אהיה ביודין, והאחורים שלה, הוא ריבועו, שהוא עולה בגימ' תקמ"ד, ואמנם ריבועו הפשוט של אהי"ה, היא גימ' ד"ם. ואותיות מילויו, הם בגימ' ת"ק, כמו המילוי של שם שד"י, שהוא ת"ק כנודע. ולכן תסיר מן תקמ"ד מילויו שהוא ת"ק, וישאר ד"ם. גם תסיר מן שד"י אותיות מילואו שהוא ג"כ בגימ' ת"ק, וישאר שד"י פשוט, ואז תחבר שדי פשוט עם ריבוע שם אהי"ה פשוט שהוא דם, ויהיה הכל בגימ' נח"ש.

יב) והענין יותר בביאור הוא, כי ריבוע אהי"ה הנזכר העולה דם, הוא בחי' היסוד דאימא, אשר ממנו נמשכת הטיפה ביסוד ז"א, הנקרא שד"י, ניתנת בבחי' זווג אל הנקבה. והתחברות יסוד דאימא עם יסוד דז"א, הרי נחש, כי כל אלו, הם בבחי' דינין קשים. וז"ס הנחש העליון שבקדושה, הנושך רחם האילה. ולכן בלילה אז, יש זווג תחתון, ואנו מותרים בתשמיש המטה, אבל אין זה נקרא זווג גמור, לפי שעדיין הוא מבחי' זמן הקטנות.

יג) ובזה תבין ענין קריעת ים סוף, שנקרע ביום זה, שהוא קריעת רחם האילה, שהוא היסוד שבה, סוף לכל דרגין שבה, ע"י זווג נשיכת נחש העליון דקטנות. וזה ביאור מאמר פרשה בשלח הנ"ל, וז"ל, ובספרא דצניעותא, מה תצעק אלי, אלי דייקא, בעתיקא תליא מלתא. ר"ל: כי להיות אז ז"א בבחי' קטנות, לא היה יכול להזדווג עם נוקבא, בסוד נשיכת הנחש, כדי לקרוע קריעת ים סוף, אם לא ע"י הארה הנמשכת לו מעתיקא קדישא, הוא א"א, כנודע כי נה"י דא"א, מתלבשת בז"א, ועי"כ מתעורר א"א להאיר בז"א, ועי"כ מזדווג ז"א בנוקבא, בסוד נשיכה הנזכר. אבל שאר ההארות הנמשכות לו עתה מאו"א, אין בהם כח לעוררו אל הזווג הזה, ולכן בעתיקא תליא מילתא.

יד) ובזה תבין, ענין משה, שכתוב בו וינס משה מפניו כו' כנ"ל, כי הנה נתבאר אצלינו, כי בכל הדברים יש קטנות וגדלות. וגם יש בחינת משה של זמן הקטנות, והוא סוד ב' שמות א"ל שד"י, שהם בגימ' משה. וכשתוסיף עליהם ט' אותיות, שיש במילוי שם שד"י, יהיו בגימ' שנ"ד. ואם תוסיף ה' אותיות שיש במלוי א"ל, או ה' אותיות של א"ל שד"י בפשוטם, יהיה הכל בגימ' שנ"ט, שהוא בגימ' נח"ש ע"ה.

טו) וז"ס ועשית חשן משפט, כי החשן הוא אותיות נחש, ובו משפט ודינין תקיפין. וזהו ג"כ מ"ש בסוף פרשת ויקהל דף רי"ט ע"א, וז"ל, חיה חדא אית בעלמא, ואיהי שלטא על אלף מפתחן כו', שהוא סוד שני שמות א"ל שד"י כנזכר, אשר במילואם הם עולים בגימ' אלף. וז"ס אלף מפתחן הנזכר, והבן זה.

שער הפסוקים

פרשת בשלח

ויקח משה את עצמות יוסף עמו:

א) (מזולתו) כבר ידעת מ״ש רז״ל בפסוק לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו, שגזר עליהם שימולו, וגייר כמה נפשות ומל אותם, והם הערב רב שעלו עם ישראל ממצרים. ומשה גם הוא רצה לקרבם ולהכניסם תחת כנפי השכינה, ולפי שיוסף התחיל במצוה זאת, והיה העיקר הראשון לגיירם, לכן לקחו משה עמו. (ע״כ מזולתו:)

סימן י״ד:

ויאמר ה׳ אל משה מה תצעק אלי:

א) (מזולתו) הנה ר״ת ׳מה ׳תצעק ׳אלי, הוא אמ״ת. וז״ש בזוהר ובספרא דצניעותא, הא בעתיקא תליא מילתא. גם מילת אל״י גימטריא מ״א, שהם מספר מ״א אותיות, שבשם אהי״ה בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלוי. (ע״כ מזולתו:)

ויבא ישראל את היד הגדולה:

א) הנה ר״ת של ׳את ׳יהוה ׳ויאמינו ׳ביהוה הוא איוב, והענין הוא כמ״ש בזוהר בפרשה בא, כי בעת קריעת ים סוף, היה השטן מקטרג על ישראל, ואז מסר ה׳ בידו את איוב מתעסק בו, ויניח מלקטרג על ישראל. וכבר הודעתיך כי איוב הוא גלגול תרח אבי אברהם, ולא נשלם תקונו עד שבאו עליו יסורין ההם. ונמצא כי כל תקון איוב היה עתה, ביד הגדולה אשר עשה ה׳ בקריעת הים, ולכן נרמז שמו בזה:

סימן ט״ו:

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה:

א) (מזולתו) הנה פסוק זה נאמר בתחלת השירה הזאת, לרמוז אל מ״ש חז״ל כי פרחה נשמתם ברדתם בים, והשמיעם השי״ת, זמירות ושירות המלאכים, המשבחים לשי״ת, הנקרא י״ה, ועי״כ חזרה נשמתם. וזהו עזי, כי כחי ועזי נמשך לי, ע״י זמרת יה, שמזמרים המלאכים לפניו, ועי״ז ויהי ליישועה, שהחייתני מן המיתה:

ימינך ה׳ נאדרי בכח ימינך ה׳ תרע״ץ אוי״ב:

א) הנה אותיות תרע״ץ אוי״ב, הם אותיות צרעת איוב בהפוך אתון, כי בהיות ימינו יתברך נאדרי בכח, להציל את ישראל מיד השטן המקטרג על ישראל, הצילם, ע״י שמסר בידו את איוב, שלקה בצרעת, והוא השחין, שהוא אחד ממיני הצרעת. (מזולתו):

ב) והענין הוא כמ״ש בס״ה, כי ג׳ יועצים היו לפרעה, וא׳ מהם היה איוב, ונתן עצה לפרעה, וא״ל, תשלוט בגופם ובממונם, אבל לא תמיתם. ולכך פרע לו השי״ת מדה כנגד מדה, שנתן רשות לשטן לאבד את כל ממונו, ולהלקות גופו בשחין, אך לא המיתו:

ג) עוד אמרו בזוהר, כי בעוד שהיה איוב עם פרעה, היה מגין עליו, ולכן מה עשה הקב״ה, הלקה לאיוב לסבה הנזכר, ואחר שלקה איוב, אז לא היה יכולת בו להגין על פרעה, ואז הביא הקב״ה המכות על פרעה:

ד) ועם ב' המאמרים הנז', יובן פסוק זה, והענין הוא, כי הקב"ה ימינו תרעץ אויב, הוא איוב, על שנתן עצה לפרעה, והכהו בשחין שהוא אחד ממיני הצרעת, אותיות תרעץ, ואחר שהכה את איוב, ולא היה יכול להגין על פרעה ועמו, אז אח"כ וברב גאונך תהרס קמיך, הם פרעה והמצריים:

ה) ואח"כ נתן טעם למה הוכה איוב על חנם, כדי להכות את מצרים, וביאר, כי גם איוב לא על חנם הוכה, כי אם בדין, והטעם הוא, כי הלא אמר אויב הוא אותיות איוב, ארדוף אשיג, וקח שללם ולא נפשם כנזכר, ולכן הוכה בצרעת. ואח"כ נשפת ברוחך על המצריים, וכסמו ים, כיון שכבר איוב לא היה יכול להגין עליהם:

ו) ובזה יובן, שינוי אלו הפסוקים, שפעם אחת הזכיר בלשון יחיד תרעץ אויב. ואח"כ אמר בלשון רבים, תהרס קמיך. ואח"כ חזר בלשון יחיד, אמר אויב. ואח"כ חזר ואמר בלשון רבים, כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים:

ז) וז"ש איוב בספרו, (איוב י"ג כ"ד) תחשבני לאויב לך, כי ב"פ החלפת שמי, מאיוב לאויב, כנזכר בפסוק תרעץ אויב, אמר אויב. גם ירמוז תרעץ אויב, אל מ"ש בס"ה בפרשת בא כי כשעברו ישראל בים ואמרו שירה, אז מסר הקב"ה לאיוב ביד השטן, כדי שלא יקטרג על ישראל. לכן נזכר רמז זה בפסוק הזה, בתוך השירה. (ע"כ מזולתו:)

מי כמכה באלים ה' מי כמכה נאדר בקדש וגו':

א) (מזולתו) כבר ידעת, כי יעקב הוא ז"א הנקרא נורא, ומשמש בין שתי אהלות, שהם לאה ורחל, וג"כ משמש למעלה, וז"ש עושה פלא, אותיות אל"ף, וכבר ידעת מ"ש בספר הבהיר, אל"ף בינה, נמצא שהוא משמש למטה וגם למעלה בסוד ו' בין תרין ההי"ן, ודי למבין. גם הת"ת שהוא ז"א, נקרא נורא ומונח תוך הארון שהוא השכינה מלכות, ולכן נורא וארון הם אותיות שוות. ג"כ הוא בצרוף אחר, אדיר ונאור:

הגהה א"ש, אפשר, שלזה כיון הפייטן, הזה בפסוק זה מי כמוך באלים ה' נורא תהלות לומר אדיר ונאור מי אל כמוך, ונרמז הפיוט עושה פלא, דוק ותשכח:

תפול עליהם וגו':

א) הנה מש"ה, עד יעבור עמך ה', כנגד דור המדבר שיצאו ישראל ממצרים, שהם נקראים דורו של משה, הנקרא פני חמה, הנאחז בז"א, הנקרא יהו"ה. עד יעבור עם זו קנית, הם דורו של יהושע, שנכנסו לארץ. ולכן סמיך ליה, תביאמו ותטעמו. ולפי שהם מסטרא דנוקב' הנקראת ארץ ישראל, אמר עם זו קנית, בלשון נקבה, זו ולא זה. (ע"כ מזולתו:)

סימן ט"ז:

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם וגו':

א) (מזולתו) ר"ת 'למען 'אנסנו 'הילך בתורתי, לא"ה. לרמוז, כי הלחם ניתן להם מן השמים, שהוא המן, היא מעלמא דאתכסיא שהיא לאה. (ע"כ מזולתו:)

סימן י"ז:

ויאמר ה' אל משה עבור לפני העם:

א) מזולתו) הנה ר"ת 'עבר 'לפני 'העם הוא עלה, גם תיבת עבר, אותיות ערב, פי', כי אותם ערב רב שעלה אתם, הנקרא העם סתם, מהם יש פחד פן יסקלוך, ולכן אני מבטיחך שאצילך מהם. אמנם מן ישראל, אל תפחד מהם, כי קדושים הם, ולא יזיקוך. (ע"כ מזולתו:)

הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב:

א) נודע הוא, כי הצור הוא מלכות, שהוא רחל נוקבא דז״א. והיא שם אלהים במילוי ההי״ן, העולה בגימטריא צו״ר. ולהיותו מבחינת אלהים, לכן הצור הוא דין, כנזכר בזוהר. ובהיותה דין, אינה יכולה להוציא מים להשקות, ולכן צריך להמשיך אליה מן ז״א, בחי׳ אורות, שהם ג״כ כמנין צו״ר. ועי״כ, ההפכי הצור אגם מים, בבחי׳ צור הזה השני, הנרמז באמרו והכית בצור. והענין הוא, כי אין האורות האלו נמשכות אליה, אלא ע״י הכאה, כי האור הפנימי מכה בחיצון, ונמשך הארתו בו. וכן ממדרגה למדרגה, עד שנמשך אל המלכות. וז״ס והכית בצור, והנה ענין הכאה זו, היא ע״י שם ההוי״ה שבז״א, בזה האופן, י״פ י׳, הרי ק׳, והכאה זו מניה וביה. ואח״כ מכה באות ה׳, בסוד י״פ ה׳, והם חמשים. וכעד״ז בכלם, והוא באופן זה, י״פ י׳, י״פ ה׳, ה״פ ה׳, ה״פ ו׳, ו״פ ו׳, ו״פ ה׳, ה״פ ה׳. סך הכל בגימטריא צו״ר, ועי״כ ויצאו ממנו מים ,ושתה העם:

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים:

א) (מזולתו) הנה ר״ת ׳נצב ׳על ׳ראש ׳הגבעה, הוא נערה, לרמוז מקום אחיזת יהושע, הנקרא נער. כמש״ה (שמות ל״ד י״א) ויהושע בן נון נער, הנאחז במלכות הנקרא נערה. (ע״כ מזולתו:)

ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה׳ נסי:

א) (מזולתו) הנה ר״ת ׳שמו ׳יהוה ׳נסי, הוא שי״ן, משם שד״י. ושתי אותיות אחרות שהם ד״י, נרמזו במלת כי י״ד על כס י״ה, הרי עתה שם שד״י מלא. (ע״כ מזולתו:)

ספר פרי עץ חיים

השער הכ"א הוא

שער חג המצות

פרק ח'

א) שביעי דפסח וקריעת ים סוף. ועתה נבאר יום שביעי דפסח, וקריעת ים סוף מה ענינו. אמנם כבר בארנו לעיל קצת, ושם אמרנו, לפי שכל המוחין נכללים במוח הראשון שהוא חכמה, בסוד כולם בחכמה עשית, לכן בשבוע ראשונה, שנשלם מוח הראשון הנקרא חכמה, אז הוא מועד, ונקרא חול המועד. אמנם יום שביעי של פסח, שהוא יום ו' של עומר, הוא י"ט גמור. והטעם לפי שאז נכנס סוד רשימו של מוח אבא דגדלות ב' כדלקמן, אך ביום שביעי של עומר, אע"פ שנכנס העצמות אינו י"ט, כי אין זה חידוש, אחר שכבר נכנס הרשימו, אבל עכ"ז נקרא א"ח כנודע, לכן הזעיר אנפין כבר ראוי להזדווג עם המלכות.

ב) והענין: כי הנה ביארנו, איך המוחין הם נכנסים ומתפשטים בז' בחי', שהם: חב"ד, ודעת נחלק לב' חו"ג, הרי ד', ואח"כ חג"ת, הרי ז' בחי', נגד ז' שבועות. אמנם בחי' הו' שהוא ת"ת, צריך לכוין בה ב' כוונות, והם: ת"ת, ומלכות שהוא מאחוריו כנודע.

ג) אמנם כל מוח ומוח, מאלו הז' מוחין ובחי' הנ"ל, כלול מכל הז' כמבואר, אמנם עתה ביום ו' של עומר, עדיין לא נתקנה בחי' ז' שהוא סוד המלכות, ועכ"ז כיון שנתקן בחי' הו' שהוא ת"ת, הרי הוא כאלו נתקנה גם המלכות, כי היא מאחור ת"ת, ולכן ביום ו' לעומר, הוא י"ט, ויש בו זווג. אמנם זווג זה אינו זווג גמור, כיון שלא נשלמה כל המוחין, ונקרא זווג זה זווג דקטנות.

ד) והוא סוד הנזכר בזוהר פרשת בשלח דף נ"ב עד סוף קריעת ים סוף, ואמר שם רשב"י, בההוא מלה לא תשאל ולא תנסה וכו'. וענין הדבר הזה, הוא סוד עמוק מאוד, והטעם הוא דע, בכל מקום שהקטנות עליון מתעורר, הם דינין תקיפין, אם האדם או היותר עליון שבעולם, בכ"מ שעוסק בשער האצילות לעילא ולעילא, אין לו כ"כ סכנה, כמו מי שעוסק בקטנות, כי שם נאחזים החיצונים, ולכן בעת שהאדם עוסק בהם, אז החיצונים מתעוררים, ומזכירין עונותיו של אדם, ולכן בכל פעם שמורי ז"ל היה עוסק בשום דרש מן הקטנות, היה נענש וא"צ להאריך ע"ז, ואפילו משה רבינו, רבן של כל הנביאים, כי פגע בסוד קטנות, שהוא סוד המטה הנהפך לנחש, מה כתיב ביה וינס משה מפניו, כמ"ש בע"ה, כי סוד קטנות נקרא נחש, ולכן הסוד הזה ראוי להעלימה, אע"פ שאין יודעין בו, כי אם חלק אחד מרבי רבבות שיש בו.

ה) וסוד הענין הזה, הנה בליל דפסח, היה זווג גמור דגדלות, ובחי' היסוד המזדווג עם הנוקבא, היה מבחי' גדלות. ואמנם עתה ליל ז' דפסח, הוא זווג שאינו גמור. ולכן אז מותרים אנו בתשמיש המטה, משא"כ בליל א' דפסח, דהוא זווגא עלאה, כמ"ש היטיב.

ו) והנה היסוד המזדווג עמה עתה, אין לו רק בחי' קטנות, כי עדיין לא נכנסו בו המוחין. והנה בחי' היסוד דקטנות נקרא נחש עלאה. והענין, כי היסוד נקרא שדי, ובהיותו בסוד קטנות, אין לו רק מן האחורים של הדעת אהי"ה ברבוע, שהוא גימט' מ"ד, והוא סוד הד"ם שבארנו לעיל, והנה שד"י עם ד"ם, גי' נחש. והענין, כי הלא אינו ממשיך הטיפה זו, רק מן אחוריים של היסוד דאמא שבתוך הז"א, והנה ידעת כי אמא הוא אהי"ה דין, ואחוריים של אהי"ה, הוא תקמ"ד, והנה המלוי של תקמ"ד גי' ת"ק, כמו מלוי של שדי, ולכן תסיר מן תקמ"ד מלוי שלו, שהוא ממש מלוי שם שדי, ישאר מ"ד, ויהיה שד"י ומ"ד גימטריא נחש, וזהו חיבור יסוד זעיר אנפין ביסוד אמא, כי אז משם יניקת הטפה לתת לנוקבא.

ז) לכן נבאר ענין אותו האיילה, שבא נחש והכישה בערייתה, כנזכר בפרשת בשלח. והענין, כי הלא המלכות היא

האיילה החביבה על בעלה שהיא ז"א, ואמנם היא נזדווגה עמו ליל א' דפסח, ונתעברה מן הזווג ההוא, ויום לידתה היא יולדת אותו יום ז' של פסח, ולפי שעתה אינה נתקנת לגמרי, כי אם הז"א עצמו הוא בסוד קטנות, מכ"ש היא, לכן עתה נקראת איילה ורחמה צר, כי אין לה רק הה' גבורות, שהם מנצפ"ך, שהוא סוד עומר של שעורים, שהקריבוהו יום ב' של פסח, כמ"ש כי שערה גימ' תקע"ה, שהם סוד ב"פ מנצפ"ך כפולות, שהם גי' פ"ר, ועם ה' אותיות גימטריא פר"ה, ועוד ב"פ פ"ר עם ה' אותיות, הרי ב' פעמים פר"ה, וגימ' תק"ע, וכשכוללין ה' בה' תקע"ה, כמנין שערה, לכן רחמה צר, כי עדיין הנוקבא אין בה ה"ח, לכן אינה יכולה לילד, כי אם תלד יתאחזו בה החיצונים, באותן הולדות שהם סוד נשמות הבאים מזווג גמור, ולפי שעתה זמן הקטנות יתאחזו בהן החיצונים, ולכן נחש עילאה נושך ערייתה, הוא בסוד היסוד דבחי' קטנות, מזדווג עמה, וזווג ההוא נקרא בלשון נשיכה, לפי שהוא בסוד הקטנות דין, ואז על ידי הזיוג ההוא רחמה הצר נפתח, ואז החיצונים יונקים הזוהמא והדין, ונשארת הקדושה, שאין נוגעים בה רק מבחי' הנחש, ולא מבחינת הגדלות, ואין להאריך בזה כנ"ל.

ח) וז"ס קריעת ים סוף, הוא רחם הנוקבא, ויולדת ע"י הנחש, וזהו מ"ש בפ' בשלח בזוהר מה תצעק אלי בעתיקא תליא, פי': כי להיותו קטן, אינו ראוי אל הזיוג, אם לא שעתיקא עלאה בכוחו הגדול, מאיר בו בז"א, כנודע כי הזעיר אנפין הוא מלביש לנצח הוד יסוד דעתיקא, ואז מתעורר עתיקא להאיר בז"א, ואז יכול הז"א להזדווג. אמנם שאר האורות של או"א, אינן יכולין לזה, אם לא היה עתיקא, לכן ביה תליא מלתא.

ט) וז"ס שנאמר במשה, וינס משה מפניו, כי כבר בארנו, כי יש בחי' משה ג"כ מן הקטנות, והוא סוד אל שדי גימ' משה, והנה אם תוסיף עליו ט' אותיות דמלוי שדי, יהיה גימט' שנ"ד, ואם תוסיף ה' אותיות של א"ל שד"י, יהיה גי' שנ"ט, שהוא מסוד נחש עם כולל, וז"ס חשן המשפט, כי כולו דינין. וז"ס הנזכר בזוהר פ' ויקהל דר"ט, אבל חיה חדא אית בעלמא, ואיהי שליטא על אלף מפתחאין, והוא סוד אל שדי במלואם, אל"ף למ"ד שין דלת יו"ד, גי' אלף מפתחאן, ודי בזה.

י) והנה כל שאר הימים עד שבועות, כל הזיוגים הנעשים בימים ההם, אפילו בשבתות ההם, הם זיוג דקטנות, דוגמת הזווג הזה של יום ז' דפסח, כפי בחי' המוחין שיש לו אז בזמן ההוא, אמנם הם עד חג השבועות כנ"ל.

יא) ליל שביעי של פסח מותר בזווג, וזה נרמז בפסוק ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ובספר רנו ליעקב מ"כ וז"ל, כבר בארנו כי יום א' דפסח אסור בזווג, וז' דפסח הוא קריעת ים סוף, ואז מותר הזיווג. וסימן רמוז בפסוק זה, ובני ישראל שהם הזכרים, הלכו ביבשה בתוך הים, היינו נוקבא.

יב) להרמ"ע ז"ל: כתב הרמ"ע, אין לספור עומר בליל ב', עד אחר גמר כל הסדר כולו תחלה, ונראין דבריו, שהרי בחי' הסדר הם כל פרטי המוחין, והעומר פרט א' לבד, ואיך נהפך סדר הדברים עכ"מ.

יג) צמח: ליל שביעי דפסח, טוב לקום קודם אשמורת הבוקר ולקרות סוד קריעת ים סוף והאדרא בזוהר.

תיקוני הזהר עם פירוש מעלות הסולם של הרב יהודה צבי ברנדויין זצ"ל

כתבי הרב ברנדוויין

השמטות מספר הזהר

מאמר ושחטו הפסח

ארמית

קכג) ושחטו הפסח, אמר הקב״ה, מבעשור לחדש, סבו דחלא דמצרים, ותפסין ליה, ויהא אסיר ותפיס תלתא יומין, וביומא רביעאה, אפיקו ליה לדינא, ואתכנשו עליה לקטליה, ויחמון ליה מצראי, היך אתון עבדין ביה דינא. ודא קשיא להו מכל מכתשין, דעבד לון קב״ה, אינון דינין דעבדו בדחליהון.

מעלות הסולם

קכג) **ושחטו הפסח אמר** וכו׳: ושחטו הפסח, אמר הקב״ה מבעשור לחודש קחו האלוה של המצרים, ותפסו אותו, ויהיה אסור ותפוש שלשה ימים, וביום הרביעי הוציאוהו לדין, והתקבצו עליו להרגו. ויראו המצרים איך אתם עושים בו דין. וזה דהיינו אלו הדינים שהיו עושים ביראתם, היו קשה להם יותר מכל המכות, שהביא עליהם הקב״ה.

ארמית

קכד) לבתר דייניו ליה בנורא, בגין דכתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר קב״ה, אל תאכלו ממנו נא, דלא יימרון בתיאובתא דדחלא אכלין ליה, אלא אתקינו ליה צלי ולא מבושל, דאילו מבושל, יהא טמיר, ולא יחמון ליה. אלא תקינו ליה מוקדא בנורא, דריחיה נודף.

מעלות הסולם

קכד) **לבתר דייניו ליה** וכו׳: אחר כך דנים אותו באש, משום שכתוב פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר הקב״ה אל תאכלו ממנו נא, שלא יאמרו המצרים שברצון ותשוקה אל אלוה שלהם אוכלים אותו כך בלתי נצלה כל צרכו, אלא התקינו אותו צלי, ולא מבושל, כי אלו יהיה מבושל יהיה מכוסה בסיר תחת המים, ולא יראו אותו. אלא התקינו לו מוקד של אש, שריחו מתפשט לרחוק.

ארמית

קכה) ותו, רישיה עליה, דלא יימרון דחיה, או דמלה אחרא היא. ותו עצם לא תשברו בו, אלא דיחמון גרמוי רמאן בשוקא, ולא יכלין לשזבא ליה. וע״ד כתיב, ובאלהיהם עשה יי׳ שפטים.

מעלות הסולם

קכה) **ותו רישיה עליה** וכו׳: ועוד ראשו עליו, שלא יאמרו שחיה או דבר אחר הוא. ועוד, עצם לא תשברו בו, אלא שיראו עצמותיו מוטלות בשוק ולא יכלו להצילו. ועל זה כתוב, ובאלהיהם עשה ה׳ שפטים.

תקוני הזהר

מאמר חג הפסח

ארמית

שסו) ואיהי פסח מסטרא וכו׳: והיא היינו המלכות מקבלת האורות המאירים בפסח מצד הימין, כי בליל פסח עולים זו״ן לאו״א, ומלכות מתתקנת במוחין דאו״א שהם חכמה דימין. והיא היינו מלכות היא ראש השנה מצד השמאל, כי מלכות נקראת שנה, (שער הכונות דרושי ר״ה) וי״ב חדשי השנה הם סדרי התקון שלה מתחלתה עד גמר תקונה, ואם נשלמה השנה ולא גמרנו תקונה, ניתנה לנו לתקנה בשנה האחרת, ואנו צריכים שוב להתחיל מראשית הויתה, כמו שהיתה ביום ד׳ דמעשה בראשית כסוד שני המאורות

אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם www.orhasulam.org
כתבי הרב ברנדווין

הגדולים, שז״א הלביש לקו ימין דבינה, ומלכות לקו שמאל דבינה, ולכן ראש השנה הוא יום הדין, כי השמאל בלי החסדים דימין מעורר דינים בעולם. והיא היינו מלכות, היא מצה פרוסה מצד השמאל, כי אינה מאירה מחמת חסרון חסדים ונקראת גם לחם עוני. (זהר ויצא אות ר״כ) והאי לחם עני נקרא מצה בלי ו׳ והיא מצה שלימה מצד הימין, דהיינו במצב ב׳ שעומדת בזווג פב״פ עם ז״א ומקבלת חסדים ממנו. משום שצד הצפון שהוא שמאל, אינו שלם, ומשום זה כתוב מצפון תפתח הרעה, כי כל הדינים באים מקו השמאל שהוא רוח צפון. והיא היינו מלכות נקראת מצוה באות ו׳, דהיינו שנזדווגה עם ז״א ומקבלת ממנו חסדים מצד העמוד האמצעי, ואז נעשה מצה עם תוספת ו׳ שהוא ז״א ההולך ומתקן את רוח הצפוני הפרוץ שהוא קו השמאל.

מעלות הסולם

שסו) ואיהי פסח מסטרא דימינא, ואיהי ראש השנה מסטרא דשמאלא, ואיהי מצה פרוסה מסטרא דשמאלא, ואיהו מצה שלימה מסטרא דימינא, בגין דסטרא דצפון לאו איהו שלים, ובגין דא מצפון תפתח הרעה. והיא מצוה באת ו׳, מסטרא דעמודא דאמצעיתא.

www.orhasulam.org

03-6525565

אור הסולם
מרכז מורשת בעל הסולם
www.orhasulam.org